תנ״ך · אחרונים

מחזה לאברהם

רבי אברהם דוד מבוטשאטש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מחזה לאברהם

רבי אברהם דוד מבוטשאטש

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מחזה-לאברהם/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת נכד המחבר המלקט והמסור 5
פרשת נח 23
פרשת לך 29
פרשת וירא 34
פרשת חיי 41
פרשת תולדות 46
פרשת ויצא 50
פרשת וישלח 54
פרשת וישב 56
פרשת מקץ 61
פרשת ויגש 62
פרשת ויחי 67
ספר שמות 73
פרשת וארא 84
פרשת בא 90
פרשת בשלח 94
פרשת יתרו 103
פרשת משפטים 110
פרשה תרומה 113
פרשת תצוה 116
פרשה תשא 119
פרשת ויקהל 123
פרשת פקודי 125
פרשת ויקרא 129
פרשת צו 132
פרשה שמיני 136
פרשת תזריע 138
פרשת מצורע 139
פרשת אחרי 140
פרשת אמור 144
פרשת בהר 147
פרשת בחקותי 150
ספר במדבר 157
פרשת במדבר 157
פרשת נשא 160
פרשת בהעלותך 162
פרשת שלח 168
פרשת קרח 173
פרשת חוקת 178
פרשת בלק 181
פרשת פנחס 183
פרשת מטות 187
פרשה מסעי 191
ספר דברים 193
פרשת דברים 193
פרשת ואתחנן 195
פרשת עקב 200
פרשת ראה 207
פרשת תצא 217
פרשת תבוא 219
פרשת נצבים 221
פרשת וילך 222
פרשת האזינו 222
פרשת ברכה 223
יהושע 226
שופטים 230
שמואל א 230
שמואל ב 233
מלכים א 237
מלכים ב 241
דברי הימים 242
ישעיה 243

ספר ירמיה 269
יחזקאל 273
הושע 277
יואל 281
עמוס 284
עובדיה 286
יונה 287
מיכה 287
נחום 289
חבקוק 290
צפניה 291
זכריה 292
מלאכי 294
תהלים 298
משלי 315
איוב 324
דניאל 331
עזרא 333
נחמיה 334
שיר השירים 336
מגלת רות 342
איכה 343
קהלת 353
מגלת אסתר 358
קונטרס חזון למועד 361

הקדמת נכד המחבר המלקט והמסור

אהללה שם אלהים בשיר ואגדלנו בתודה ברוך ה' אשר הפליא חסדו עמדי ומשמיא קזכי לי שיתגלגל זכות זה ע"י להוציא לאור תעלומות חכמה ורזין דאורייתא אשר אלפיים שנה. עד לא בראשית ברא. היא נסתרה. היא ניהו ספרי דבי רב מר אא"ז הגאון הקדוש זללה"ה:

והנה מראשית אומ"ר וטרם יצמח כל שי"ח אדבר קצת בשיר המעלות אשר לדוד הוא הגבר הוקם על עולה של תורה שם על שכמו בעודנו נער לא ימיש מתוך האהל של תורה בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו ותצלח רוח ה' על **דוד** מהיום ההוא והלאה ותחל רוח ה' לפעמו והחל לדרוש לאלהיו בדרישה ופרישה מהבלי העולם וקרש עתיו ורגעיו לתורה ועבודה בקדושה וטהרה לא לבו הלך בדרכי נערות וישכם **אברהם** בבוקר בוקרו של אדם וזקינינו (זקני עיר מולדתו) סיפרו לנו מה שעיניהם ראו ולא זר שבהיותו נער כבר שית כבר שבע נראה בעליל גודל שקידתו וחשקו בתורה ובעת אשר בא לביתו מן בית הספר לזמן האכילה היה גופו עומד בביתו וראשו בבית הספר וכל זמן שלא נתנו לו לאכול היה הולך בביתו לכאן ולכאן וחזר על לימודו שירטט וכתב באצבעותיו אל הכותל או על השלחן או בחלון חידושים שנבעו ממוחו וגם בשעת האכילה לא היה לבו פנוי מלהרהר בד"ת ויהי דוד הולך וגדול בתורה וביראה ובקדושה ויצא שם דוד בארץ לעילוי וחריף גדול עד שנתחתן עמו אביו עם הרב הגאון הגדול בעל נטע שעשועים זללה"ה כי נסה את אברהם ועמד בנסיונו ואמר עליו שיש לו מוח כמוחו של הרשב"א ראה גם ראה גודל קדושתו בהיותו בן עשר שנים שלח אחריו מחותנו הגאון לקרוא לו לביתו על החג להתעלס אתו באהבים שלח אחריו איש נכבד. ויהי בנסעם ראה האיש הנ"ל שעוצם עיניו ושפיותיה מרחשין והאיש ההוא משתאה מחריש לדעת דבר מה בפיו שמע שרוח ה' דיבר בו ומלו על לשונו בס' חוה"ל בע"פ ואחר הנשואין בהיותו סמוך על שלחן חותנו הגאון ז"ל למד בצוותא חדא עם הרב הק' ר' חיים מטשרנאוויץ זללה"ה כי הרב הק' ר' חיים זללה"ה היה מקום מולדתו בכפר אחד סמוך לבוטשאטוש ואביו החזיק אותו על ברכי התורה בעיר בוטשאטש כי העיר הזאת מלפנים היתה עיר גדולה לאלהים מליאה חכמים וסופרים והיו שניהם חבירים מקשיבים אף שהרב הק' ר' חיים ז"ל היה קשיש מיניה טובא וחותנו הגאון חיבב אותו מאוד והיה משתבח ביה לפני לומדי העיר והשתעשע עמו בגן עדניו ובנטע שעשועיו ויעש דוד שם כשם הגדולים אשר בארץ וכל גאוני דורו הפליאו אותו מאוד ויהי עד דוד הגדיל ונעשה בן עשרים לרדוף וליצא למלחמה במלחמתה של תורה נתקבל לאב"ד בק"ק יאזליוויץ שם הגדיל לעשות

ויהי דוד עושה צדקה ומשפט צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל למד ולימד דעת את העם והרגיץ תורה ויראה בישראל ויחפור אברהם באר באר מים חיים והשקה את בני ישראל ואבותינו סיפרו לנו שהרב הק' ר' מאיר מפרימישלאן זצ"ל אמר שפעם אחד עבר דרך עיר יאזלוויץ ראה הרחובות קריה שהם מלאים יראת שמים אשר השאיר שם הרב הק' דק"ק בוטשאטש שם התחיל לעסוק בחכמת הקבלה שם שם לו חק ומשפט (ח"ק ר"ת "חכמת "קבלה) ויהי דוד בכל דרכיו משכיל בנגלה ובנסתר. וגודל עבודתו ושקידתו בתורה לילה ויום אין די באר ופעם אחד היה לו כאב עינים ר"ל מחמת רוב התמדתו לילה ויום ביקשה ממנו ז' הצדיקית ע"ה שיפסיק מעט מלימודו לילך מעט לטייל ולשאוף רוח צח ולא שמע כלל והפצירה בו עד בוש ולא הטה אזנו לדבריה והעמידה עליו ריעים שיחלו פניו שילך עמם מעט לטייל אמר אליהם מה אתם רוצים שאלך לטייל ויגש אל השאפי ספרים ופתח את הדלת ורצה לקפוץ לתוכה ואמר אטייל את עצמי בפרדס התורה ולא רצה ליהנות כלל מעוה"ז ומשם נסע לרבותיו שלשת הגבורים מגבורי ישראל ה"ה הרב הק' מבארד טשוב והרב המגיד מנדבוורנא והרב הק' ר' ר' משה ליב זכרם לברכה המה שלשת הגבורים אשר לדוד וישב דוד כסאות למשפט כסאות לבית דוד בעיר יחזליוויץ ארבעה ועשרים שנה עד עת פטירת חותנו הגאון זלה"ה ויהי אמרי מות חותנו הגאון וישלחו אליו ראשי ומנהיגי העדה דק"ק בוטשאטש לאמר הואל נא ובוא אלינו ואליך יסוב כסא חותנך הגאון זולה"ה והיה הטוב ההוא אשר הובנו לחותנך והטבנו לך ודוד הוא הקטן ענה לאמר מי אנכי שאבוא אחרי המלך הוא כבוד חותני הגאון זצלה"ה ובאתר דמארי זיינא תלה רעיא קולתיה יתלה ודוד אמר עם לבבו הלא טוב לי לשבת בעיר יאזליוויץ כי עיר מצער היא ואין מטריד מלשבת בעיר בוטשאטש כי עיר גד לה היא פן ואולי יטרידוני מעבודתי בטירדא דרבים ויהי דבר אנשי עיר בוטשאטש חזק על דוד לאמר בוא אלינו נשיא אלהיה אתה תהיה בתוכינו ולך נאה לישב על כסא חותנך הגאון ומי כמוך מורה ולא נתנו אותו אנשי עיר יאזליוויץ לילך לק"ק בונושאטש ויהי ריב בין אנשי ק"ק יאזליוויץ ובין אנשי ק"ק בוטשאטש ותחזק יד אנשי עיר וטשאנוש ויהי בלילה ויבואו אנשי עיר בוטשאטש עם העגלות אשר שלחו משם וישאו אותו וכל ביתו וילכו ויהי בבוקר ויראו כל העדה כי נלקח אדונם ויפקד מקום דוד וירדפו אחריהם ולא השיגום עוד וישב בכבוד בעיר בונשאטש:

אחר הדברים האלה והאלהים נש"א את **אברהם** **ודוד** בא עד הראש ראש לבני ישראל וכל בני ישראל נסעו לקולו כי שמעו הולך וגדול. ומארץ רחוקה באו אליו ונכנסו כל זכוני ישראל אל דוד לאמר אדונינו עמך ישראל צריכין לפרנסה בני חיי ומזוני ויושב דוד את

יושבי קהל"ה קהלת יעקב וכל גדולי ישראל הריצו אגרותיהם אליו להגיד להם דבר ה' זו הלכה ורבים הטרידוהו מאוד והרב הגאון אבד"ק לבוב בעל ישועות יעקב ז"ל כאשר שמע שאא"ז הגאון הקדוש זללה"ה נתפרסם בכל העולם לפועל ישועות ושמעו הולך וגדול בנפל אותיו אשר עשה והכל רצין אחריו אמר בדרך הלצה הפנים נודה ה' שהרב הגאון אבד"ק בוטשאטש נטה לדרך החסידות ובין חכמי הקבלה הוא כמנה שלולא זאת לא מצאנו ידינו ורגלינו בביהמ"ד שהיה מקפח אותנו בהלכה לגודל חריפותו וגם שהיה טרוד מאוד בטירדא דרבים וכל ישראל נקבצו באו אל דוד על כל זה נשא הוא בעצמו משרה הרבנוה על שכמו ולא היה מרשה לשום אדם זולתו להורות בהוראות איסור והיתר שאלה קטנה או גדולה ויש אשר יומים או כמה ימים ויעמוד עליו העם מהבוקר עד הערב ולא יכנו לבוא אליו בשאלתם ובקשתם מפני העם כי רב הוא אך כשבא מי מבני עירו יהיה מי שיהיה אף נער קטן לשאול שאלה היה הדלת פתוח לפניו והיה מחבב אותו השואל ער למאוד כי הה זה חביב עליו הרבה ובדברי ריבות היה מושיב דיינים ובראשם בנו הרב הגדול מוה' **ישראל ארי' ליב** זצללה"ה הוא היה אבי אדוני אבי הרב שליט"א וכשבאו הבעלי דינים לדון הציעו טענותיהם לפני הדיינים והם הלכו לב"ד הגדול הוא כ"ק אא"ז ז"ל וסידרו לפניו הטענות בדרך ראובן ושמעון בזה"ל ראובן טוען כך ושמעון טוען כך והוא חתך את הדין פלוני זכאי ופלוני חייב כי היה ירא לנפשו פן כשידע מי המה הבעלי דינים אולי יטה לאחד יותר מחבירו וישא פנים בדין **הוא** היה אומר ול"ו רגי"ל על לשונו תפלה לאל חיי שכל החיות שלי הוא רק מהתורה ותפלה גם אמר כמו חלב ודשן תשבע נפשי במה ששפתי רננות יהלל פי ולא היה נהנה מעוה"ז אפילו באצבע קטנה. כך היה דרכו בקודש אחר התפלה בשעה ד' או ה' אחר חצות שתה מעט קאווי לא חמין הרבה כדי שיתחייב בברכה אחרונה ואכל מעט פת הבאה בכיסנין ובלילה אחר חצות היה אוכל בשר אשר היא עצמו שחט בכל יום ה' ב' עופות כי לא אכל משחיטת אחרים ומזה הבשר היה לו די לכל ימות השבוע עד יום ה' הבא ויין לא שתה מעולם ולא שום משקה המשכר כי אמר אני רב ומורה כשאשתה פן אכשל ונלכדתי ח"ו באיסור שיכור אל יורה ובסעודת פורים שחייב איניש לבסומי בפוריא הרהיב בנפשו עוז בעת שהיה יושב בסעודה אחר חצות הלילה שלח להמשמש לרוץ לראות שאם בני העיר ישינים כבר ולא יבוא עוד מי לשאול שאלה שתה מעט מדבש. ככה עשה דוד וכה היה משפטו כל הימים וגם לרבות הלילות לא נתן שינה לעיניו דוד לא ישן רק שיתין נשמי סמוך לאור הבוקר כדי שיתחייב בברכת המפיל ומיד וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני האלהים בתורה ובתפלה צבור

עם בני ישראל הן אלה קצות דרכיו ויתר דברי דוד נודעים המה למשגב בקרב ישראל ואם אמרתי אספרה כמו כל מעשה תקפו וגבורתו אשר עשה להפליא תקצר היריעה מהכיל הקולמוס יבלה ושבחו לא יכלה:

ואברהם זקן בא בימים כשנותיו של דוד ויגוע ויאסף אל עמיו ואברהם שב למקומו בער"ח חשוון בשנת הצדיק אבד הארץ והימים אשר שפט את ישראל חמשים שנה ביאזליוויץ ארבעה ועשרים שנה ובק"ק בוטשאטש ששה ועשרים שנה.

והנה השאיר אחריו ברכה המון כתבים כי בכל יום היה לו חק קבוע לכתוב חידושי תורה בנגלה ובנסתר וגם תורה אשר יצא מפיו בשבת ויתר על זאת בסעודה שלישית היה מגלה סתרי תורה ורזין דאורייתא לערך ששה שעות וגם אשר דרש ברבים בבהכ"נ הגדולה בשבת תשובה ובשבת הגדול וקודם תקיעות שופר. וגם הרבה אשר שמע מרבותיו הק' ומחותנו הגאון הכל בכתב מיד ה' עליו השכיל כדי שלא יהיה שוכח דבר אחד ממשנתו והכתבים הללו עלו להון רב יש ויש עד לאין מספר על כל התורה שבכתב ושבע"פ בנגלה ובנסתר ויש על כל הארבע ש"ע וביתר שאת על ש"ע חו"מ ואה"ע ושמות אנשים רבו כמו רבו וגם חידושי הלכות ואגדות על כל הש"ס ומדרשי חז"ל אף לא הניח דבר גדול ודבר קטן ועל כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות והכתבים הללו היו חביבים עליו מאוד עד שפעם אחד היה שריפה בליל שבת קודש צוה שיצילו ג' סעודות על שבת והכתבים כי הם חלקו מכל עמלו וכן היה שהבית כולו נשרף ולא הצילו רק כפי שאמר ומחמת גודל חביבותם עליו כנ"ל לזאת נתתי אל לבי לעשות רצון אא"ז הגאון הקדוש זצללה"ה ואמרתי אנכה נא אחרי האמרי"ם וללקוט בשושנים לחבר ספר על תנ"ך כי לו משפט הבכורה ולקטתי רק הייתר נקל להבין וכל דבר הקשה הנחתי כי אין לנו עסק בנסתרות ואחלה פני הקוראים בספר הק' הלזה שאם בהשקפה הראשונה לא יוכלו לבוא אל תוכן כוונת הדברים אזי ישנו וישלשו כי הנה א"רשו א"רש ברזל הלא הוא ברבת בני עמינו המחברים הקדמונים ז"ל וגודל היגיעה שהיה לי בההעתקה אין לספר כי כן היה דרכו בקודש לכתוב על דף אחד מה שנפל בדעתו אין מוקדם ומאוחר מקרא משנה נגלה ונסתר בלול כאחד ולמשל כמה מאמרים שיש על פ' בראשית וכדומה היו מפוזרים בכל הכתבים אחת הנה ואחת הנה ולא כשנו על הסדר וכן על נביאים וכתובים מי נותחי מש"ה כך או לך לא נודע מקומו איה וחזרתי על כל המק א ויג יתי ומצאתי בעזה"י ומקודם נקטתי כל מתוך הכתבים מה ששייך לתנ"ך וקמא קמא דמטי לידי העתקתים והצבתים לבדנה ואח"כ סדרתי אותם כאו"א על מקוממו את כל אלה ידי עשתה אח עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ולולא אל הי אברהם היה בעזרי וחסדי דוד עמדה לי לא

עצרתי כח להשלים המלאכה ואני תפלה זכור ה' לדוד זכות תורתו וצדקתו יגן עלינו ועל זרעינו ואלהים יחננו ויברכנו בברכת השנים חיים טובים ומתוקנים ויבושו שונאינו וכל הקווים ונהיה מהעובדים לפניו באמת ובתמים ועוד יראו עינינו בגאולת אולמים ובעמוד הכהן לאורים ותומים. הצעיר **שמעון** בהרב מוה' **יצחק** שליט"א מבוטשאטש

מחזה אברהם בראשית

י"ל בחי' נעוץ סוף תוה"ק בתחלתה לעיני כל ישראל בראשית ברא וכו':

בבחי' מה שהצדיקים הם עיני העדה ועיני ה' כמ"ש באד"ר ה"ק בבחי' שבעה אלה הם עיני ה' (ועיין בפרי ע"ח ה"ק טעם על מה שחכמי העדה נקראים עיני העדה) והיינו ע"ד שאמרו חז"ל שהש"י נמלך בנשמותיהן של צדיקים בבריאת העולם בבחי' המה היוצרים יושבי נטעים עם המלך במלאכתו וזהו לעיני כל ישראל היינו הצדיקים ה"ק הנקראים עיני כל ישראל כנ"ל בראשית ברא וכו' היה הבריאה ויש לומר ג"כ לעיני כל ישראל בראשית וכו' כי בחי' עין הוא בחי' נשמה כמ"ש המקובלים ז"ל והיינו בבחי' ועמך כולם צדיקים שעב"י כולם צדיקים וזהו לעיני כל ישראל בנשמותיהן של כל עב"י שנקראו צדיקים נמלך הש"י בבריאה והיינו לעיני כל ישראל **בראשית** ברא וכו':

בראשית ברית אש בבחי' שהתוה"ק שנקראת ברית אש בבחי' אם לא בריתי וכו' ובבחי' הלא כה דברי כאש הייתה כלי אומנתו של הקב"ה בבריאת העולם כמו שאמרו חז"ל וזהו ברית אש ברא אלקים והיינו בחי' בדבר ה' שמים נעשו וכו' כי התוה"ק היא דבר ה' ממש בבחי' שכינה מדברת מתוך גרונו של משה וכן הוא בחי' כולם בחכמה עשית בחחמת תוה"ק כי אין חכמה כחכמת תוה"ק וכן הוא בחי' בחכמה יסד ארץ וזהו שתיב"ע ז"ל בראשית בחוכמא דהיינו כנ"ל בבחי' כולם בחכמה עשית והיינו בחוכמא כי ראשית חכמה והתוה"ק היא קיום נצחי לכל העולם כמו שאמרו חז"ל שאלמלא שקיבלו עב"י את התורה היה הקב"ה מחזיר העולם לתוהו ובוהו ח"ו וכמו שאחז"ל שעד מתן תוה"ק היה העולם מתמוטט ולא היה לה קיום נכון בבחי' נמוגים ארץ וכל יושביה אנכי תכנתי עמודיה סלה בבחי' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי דהיינו נמוגים ארץ וכל יושביה קודם מתן תות"ק מצד שלא היה להם קיום ועמידה רק ע"י בחי' אנכי ה' אלקיך שקיבלו עב"י בסיני כי זה כלל היותר גדול באמונה כי תחלה צריך להאמין באמיתות הבורא בבחי' ראשית חכמה יראת ה' בבחי' שאמרו חכז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתי יחיה וכל התורה גולה נכלל בתיבת אנכי והוא יסוד התוה"ק כי המאמין בהש"י הרי ממילא הוא מאמין בהתוה"ק שניתנה מהש"י והיינו בחי' אנכי תכנתי עמודיה סלה ע"י שקיבלו עב"י אנכי ה' אלקיך נתיסדה אז העולם לנכון

וזהו ג"כ מש"ה אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי בדרך הנ"ל שהתוה"ק שהיא בחי' אנכי היתה כלי אומנתו של הקב"ה בהבריאה והיינו אנכי מחיתי **ארץ** וכו' כנ"ל:

ולהנ"ל בבחי' בדבר ה' שמים נעשו י"ל בדק' אחר ע"ד שכתב בזוה"ק שמלימוד סוד תוה"ק נעשה שמים חדשים ומלימוד פשטיות תוה"ק נעשה ארץ חדשה וזש"א בדבר ה' כי סוד תוה"ק נקרא לימודי ה' כמ"ש במק"א שמים נעשו שמים חדשים וכן הוא מש"ה בחכמה יסר ארץ כי חכמה סתם היינו פשטיות תוה"ק וסוד תוה"ק נקרא חכמת האמת וזהו בחכמה דהיינו בפשטיות תוה"ק כנ"ל יסד ארץ ארץ חדשה וכתבתי במקום אחר שע"י זה לא יאה לבתראי למיסתר מילי דקמאי והכל נעשה כסדר הדורות בחי' תוה"ק היטב וחכמים יודעי העיתים למי מקומו ושעתו:

י"ל מש"ה בחכמה יבנה בית ובתבונה יתבונן:

מ"ד שאמרו חז"ל כי ביה ת' צור עולמים בשני תיבות י"ה צור עולמים שני עולמים העוה"ז והעוה"ב העוה"ז נברא בה' והעוה"ב בי' וזש"א בחכמה יבנה בית כי יו"ד היא חכמה קודש בבחי' העשירי יהיה קודש כידוע יבנה בית דהיינו עוה"ב עולם העליון הוא ביתו של הש"י כי שם כסא כבודו וכל פמליא דיליה וגם שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה עכ"ז עיקר שכינתו בעליונים ובתבונה בחי' ה' ב'נה כי ה' הוא בינה כידוע יתכונן בחי' כן ובסיס כי העוה"ז הוא בחי' כן לעולם העליון בבחי' השמים כסאי והארץ הדום רגלי והיינו ובתבונה יתכונן שבחי' כן נברא בה' שהיא בינה כנ"ל וכן הוא מש"ה כונן שמים בתבונה דהיינו שעשה כן לשמים העוה"ז שהיא בחי' בינה כנ"ל וכן הוא בחי' שאמרו חז"ל אבן שתיה שממנה הושתת העוצם י"ל ג"כ כנ"ל שהכוונה אבן שת י"ה שהושתת ממנה העולמים שנבראו בי"ה והיינו שת י"ה וכן י"ל ג"כ בחי' שבטי י"ה היינו כי הי"ב שבטים ה"ק הם בחינת י"ב גבולי עולם שנבראו בי"ה והם קיומא דעלמא כמ"ש בזוה"ק והיינו שבטי י"ה כנ"ל:

גם בראשית ירא שבת בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ושבת קודש הוא שם ה' שמא דכליל כולהו שמהן קדישין והיינו בחי' בשם ה' כי אמילם כי גוי ששבת חייב מיתה משא"כ בזולת זה ואמרו חז"ל כי אפילו גוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול ורק במציות שבת"ק אנו נבדלים מכל האומות וכמ"ש במק"א על משה הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב שקאי על מנוחת שבת"ק כי רק לישראל עמך נתתו באהבה ובבחי' שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה עי"ז כמה מאוה"ע שרצו לבטל את עב"י ממצוות שבת"ק כמ"ש במק"א בבחי' שחקו על משבתיה דהיינו שבת ומועד כמ"ש רש"י ז"ל ולא יכלו לבטלם וכן הוא בבחי' שאמרו חז"ל כל מצוה שקיבלו ישראל

בשמחה עדיין הוא אצלם בשמחה כמו מצוות מילה כידוע ואנו בחי' בן זוג לשבת"ק בבחי' כנ"י יהיה בן זוגך והיינו לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב בבחי' ובמנוחתו לא ישכנו ערלים וזהו כי שם ה' נקרא עליך דייקא ולא על זולת מעב"י כנ"ל:

גם בראשית ברא אלקים את השמים וכו':

ע"ד שאמרו חז"ל במד"ר ה"ק ויאמר אלקים יהי אור כנגד ספר בראשית שבו נתעסק הקב"ה וברא את העולם וזהו בראשית ברא שהבריאה הייתה ע"י בראשית ממש ואולי זהו בחי' מה שאמרו חז"ל בדוכתי טובא מעשה בראשית שהכוונה ג"כ בבחינה הנ"ל שנעשו ע"י ספר בראשית:

גם י"ל בראשית ב' ראשית ע"ד שאחז"ל בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו ובשביל התוה"ק שנקראת ראשית דרכו והוינו ב' ראשית ע"י בחי' ב' ראשית ישראל שנקראו ראשית שמקיימים ועוסקים בתוה"ק שנקראת ג"כ ראשית עי"ז ברא אלקים וכו' כי זה עיקר כוונת ורצון הש"י בהבריאה כמ"ש במקו"ר בזה וכן שמעתי בראשית ברא דהיינו ע"י הצדיקים ה"ק שהם בחי' ראשית כי הם בעיניהם תמיד כמתחילים בעבודת הש"י וכמ"ש במק"א בגדול החל ובקטון כלה דהיינו בגדול מי שהוא באמת גדול בעבודת הש"י הוא החל הוא תמיד כמתחיל ומוסיף והולך בכל יום כי הוא מחזיק א"ע שעדיין לא עשה מאומה ובקטן כלה מי שהוא קטן במדריבז הוא כבר כלה עבודתו ואין לו עוד מה לעשות כי אומר הרי עשיתי את שלי והיינו בראשית ע"י בחי' ראשית זה כיה גרם רצון הבריאה:

בראשית יר"א שב"ת גם שכתבתי במק"א מה ששמעתי ואלקים עשה שיראו מלפניו היינו בימי המעשה צל עבודה ביראה ובשבת"ק האהבת גוברות וכ' עפ"י זה כי בשבת בראשית עשה אדה"ר ז"ל בג"ע תשובה מאהבה ונתהפך העוון לזכות ולזה אכילה ותענוג בשבת"ק מצוה עכ"ז יראה עילאה הוא ג"כ מעין אהבה כניסה לשער האהבה והיינו יראה שבת יראה בשת כי יראה זו בושה כמו שאמרו חז"ל ובספה"ק קרנים ודן ידין ז"ל סוף יראה הוא התחלת אהבה יר:

אה:

בה מצד שתיכף ליראת זוכים לאהבה ומ"מ כתב בשם האר"י ז"ל שגם אחר שזכה לאהבה ויראה עילאה אין לעזוב א"ע מיראה תתאה ג"כ ושניהם כאחד טובים:

ולהנ"ל ז"ל מש"ה אהללה שם אלקים בשיר שירו טוב כידוע שעשה אדה"ר תשובה בשבת"ק ואמר שיר ליום השבת טוב להודות וכו' ואגדלנו בתודה כי גדולה היינו חסד והיינו בחי' שבת"ק אהבת חסד כידוע וזהו בחי' מיתוק מדה"ד דאלקים אמרו לאלקים

מה נורא וכו' שיהיה החסד גובר באהבה ותיטב לה' משור פר מקרין כי התיקון שהיה ע"י שור פר שהקריב אדה"ר ז"ל לתשובה קרן אחת היה במצחו דהיינו רק דחילו ותשובה מיראה בלבד ואולי ירומז בזה מה שקרניו היה קודם לפרסותיו כידוע שזה ירמז לבחי' יראה לבד בבחי' תמיד אימת עליון על התחתון ומצד קדימיות בסדר הבריאה בודאי גובר יראה אך עכ"ז הרי מסר הש"י ביד הבחירה התיקון ומצד זה ירומז סדר היצירה שהפרסות קודמות לקרנים כי הפרסות ירמזו על הבחירה בבחי' ילכו במועצותיהם והקרניים מורות על שפע עליון הניכר תמיד באדם שניתנו לו מחשבות והשגות בהיסח דעתו שלא בהשג יד עצמו ואינו יודע כלל מאין באו לו ההבנות כי אם משפט עליון וע"י תיקון הבחירה תרוממנה קרנות צדוק ותיקון הבחירה עיקרה ע"י אהבה בטל רצונך מפני רצונו כי כבר ניתן דרך להבחירה עד שהיראה איננה מבטלת אותה כיון שהוא עפ"י רשות מהש"י לפי שעה אך אהבה הוא בבחי' יש אוהב דבק מאח מוטב שיקרא שוטה ואל יהיה רשע וכו' שזהו מצד האהבה הנאמנה להש"י הרי שבחי' קרנים קודמות לפרסותיו מורה על עיקר היצירה קודם רשות הבחירה והרי זה כגדר יראה אך בשבש"ק שהיה בחי' ואגדלנו בתודה אהבת חסד כנ"ל אז הוא טוב ודאי מהשור פר הנ"ל.

והיינו מ"ש שם דוישי אלקים ויחי לבבכם כל שני הלבבות נתהפכו לבחי' חיים כיון שנתהפך מעוון לזכות ע"י תשובה מאהבה נתהפך עץ הדעת טוב ורע לטוב וניצל מבחי' מיתה דחטא עה"ד טו"ר רק שני הלבבות נתהפכו ללב טוב כי שומע אל אביונים ה' היינו אהבה בחי' אביון התאב כידוע ואת אסיריו לא בזה כי העוון הוא מאסר ותפיסה מצודה פרוסה על כל החיים וע"י תשובה מאהבה גם המאסר עצמו איננו בזוי כי מהעוון עצמו נעשה זכות. יהללוהו שמים וארץ בסדר הבריאה עליונים למעלה ימים וכל רומש בהם בח' הבחירה בגאות הים וכו' כי אלקים יושיע שנתהפך מדה"ד למדה"ר זרע עבדיו ינחלוה צדיק מעיקרא ואוהבי שמו ישכנו בה תשובה מאהבה היינו אוהבי שמו וכן הוא וענווים ירשו ארץ כי אהבה היינו ענוה כמו שאמרו חכמינו ז"ל ענוה גדולה מכולם חסידות גדולה מכולם והיינו ענוה בטל רצונך והיינו חסידות שהוא אהבה הנאמנה בחי' אהבת חסד כנ"ל והיינו ויספו ענווים בה' שמחה ויעלצו בך אוהבי שמיך הרי שענוה היינו אהבה אחת היא וכנ"ל:

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור:

במד"ר ה"ק יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים היינו כי אלקים הוא בחי' צדיק כמ"ש בזוה"ק ובבחי' כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וכן אחז"ל ג' נקראו על שמו של הקב"ה וחד מנייהו הם הצדיקים שנקראו על שמו של הקב"ה וכמו שאחז"ל ויקרא לו אל אלהי

ישראל שהקב"ה קראו ליעקב אע"ה אל אני אל בעליונים ואתה אל בתחתונים וזהו ויאמר אלקיך בחי' צדיק יהי אור חסר בבחי' הבוקר אור חסד ויהי אור בבחי' צדיק מושל מי מושל בי צדיק צ"יק גוזר והקב"ה מקיים הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה וזהו שאמרו חז"ל יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים כנ"ל כי זהו תמיד מעשיהם של צדיקים ה"ק להבדיל בין האור ובין החשך ולהפך מכתנות עו"ר לאור כי טוב ולעורר רחמים וחסדים טובים על עב"י תמיד:

ובזה י"ל מש"ה לעולם ה' דברך נצב בשמים בבחי' שכתבתי במק"א בבחי' יששכר וזבולון בבחי' שמים וארץ בחי' תלמידי חכמים והמונים והיינו דברך דיבור קשה נצב בשמים בחי' ת"ח בחי' צדיק כנ"ל בבחי' צדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר והחסד הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה וזהו דיוק תיבת דברך מה שלא נאמר בחי' אמירה שהיא רכה וכן היא בחי' מש"ה ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה כי כל הוא צדיק בבחי' כי כל בשמים ובארץ כידוע וכמ"ש בזוה"ק וזהו בכל משלה צדיק מושל וכן הוא ג"כ הכוונה ה' בשמים הכין כסאו שעיקר שכינת כבודו ה"ק הוא בעליונים ומלכותו מסר להצדיקים ה"ק שתם בחי' כל שעל פיהם יתנהגו העולמות העליונים והתחתונים בבחי' כי כל בשמים ובארץ וכן הוא בחי' לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש דהיינו שהמלוכה שלו ורק מעטה לכל לראש שהסו ינהגו העולמות עפ"י דיבורם לטובה.

גם ו"ל ויאמר אנקים יהי אור:

כמו שאחז"ל אלקים בכל מקום דין ואור הוא בחי' חסד ורחמים וא"כ היאך בחי' אלקים מדה"ד ואמר יהי א"ר חסד לזה אמרו חז"ל אלו מעשיהם של צדיקים שמהפכין מדה"ד למדה"ר והחסד ולזה גם בחי' אלקים מדה"ד הסכים לבחי' יהי אור רסד וזה מעשה הצדיקים תמיד לעורר רחמים רבים על עב"י ולמתק הדינים והגבורות בחסדים טובים:

גי"ל יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים:

ע"ד שאמרו חז"ל וירא א קים את האור כי טוב ויבדל ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו לצדיקים ולרשעים בשוה עמד וגנזן לצדיקים לעתיד לבוא וזהו יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים דהיינו שהאור הזה הוא מעשיהן דהיינו שכרן ופעולתם של צדיקים לעתיד לבא אור זרוע לצדיק ומתן שור נקרא בחי' פעולה ובחי' מלאכה כמש"ה פעולת צדיק לחיים וכן אמרו חז"ל במד"ר ה"ק ששכרן של צדיקים קרויה מלאכה בבחי' פעלת לחוסים בך וכן הוא מה שאמרו חז"ל ולחושך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים דהיינו בבחי' מש"ה והיה במחשך מעשיהם וכו' וע"י זה גם מעשיהן דהיינו שכרן כנ"ל יהיה במחשך בבחי' ורשעים בחושך ידמו וע"י תשובה נכונה מאהבה שמהפכת מעוון לזכוה

יזכו ג"כ לאור כי טוב מדריגות הצדיקים כמש"ה העם ההולכים בחושך בחי' במחשך מעשיהם ואומרים מי רואני וכו ואח"כ ע"י תשובה ראו אור גדול שמאיר להם הדרך לכו בו להגיע בו לשלימות הנכון לטובה:

גם יהי אור ויהי א"ר הכוונה יהי אור ע"י ויהי אור שכבר היה אור כמ"ש אם שמוע בישן תשמע בחדש כלי מלא מחזיק כן הוא בהתורה אוף המצלה משיעבוד ד' מלכיות שבתוהו וכו' כמו שאחז"ל ויש די בנסיון דגליות וא"צ לספק בעניני דביקות הש"י כי מחשבה של עב"י בעולם הכסא שכולו טוב כמ"ש במקו"ר ולזה עשה מסות לעיני כל ישראל ואין חשש בחסרון כבוש הבחירה בזה כי די לנו נסיון בגלות אם שאמר לנו הש"י ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וכו' היטב:

גם יהי אור הגאולה הבוקר אור וכו' שכבי עד הבוקר ע"י ויהי אור זה משה רבע"ה אור כי טוב שנתמלא הבית כולה אורה כי ידוע שפורקנא בתרייתא יהיה בזכות משה רבע"ה וע"י זה יהיה גאולת עולם שאין אחריה עוד גלות כלל ויהיה טוב נצח ונזכה כולנו במהרה לאורו אמן:

גם יהי אור הגאולה ע"י ויהי אור התוה"ק התורה אור כידוע וי"ל בזה כמ"ש בזוה"ק והיה אם יגאלך טוב היינו משה רבע"ה אור כי טוב כנ"ל יגאל ואם לאו יגאל אנכי היינו התוה"ק אנכי דעשרת הדברות ה"ק וכמ"ש בזוה"ק שבמלת אנכי כלול כל התוה"ק וכמ"ש במק"א ג"כ בזה:

גם יהי אור בריאת העולם שמקודם היה וחושך על פני תהום וכו' ע"י ויהי אור התוה"ק כידוע והיינו שאחז"ל ויהי אור שכבר הוה דהיינו כנ"ל כי התוה"ק קדמה אלפיים שנה וזש"ה לרוקע הארץ על המים כי אין מים אלא תוה"ק כמשאחז"ל והוא בחי' בחכמה יסד ארץ בחכמת התוה"ק כי אין חכמה כחכמת התוה"ק והיינו בחכמה בשביל חכמה כמו בראשית בשביל ראשית והיינו לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו בי עולם חסד יבנה וכן הוא ג"כ לרוקע הארץ על המים בבחי' תנאי התנה הקב"ה וכו' אם יקבלו ישראל את התורת מוטב ואם לאו יחזיר העולם לתוהו ובוהו ח"ו והיינו ג"כ בחכמה יסד ארץ בבחי' יסד ארץ וכו' בל תמוט וכן בחי' חצבה עמודיה שבעה כמ"ש במק"א בזה בבחי' באר שבע היטב:

גם יהי אור בריאת העולם ע"י ויהי אור זה משה רבע"ה כנ"ל והיינו כמו שאמרו חז"ל בראשית בשביל משה רבע"ה וירא ראשית לו כידוע וכן י"ל ג"כ מה שמשה רבע"ה נקרא ראשית מצד שהוריד עוז מבטחה התוה"ק שנקראת ראשית ונקראת ג"כ על שמו תורת משה לזה זכה גם בזה שנקרא הוא ראשית על שם התוה"ק כנ"ל וגם י"ל שנקרא ראשית

מצד שהיה ראשית להחכמה אבי החכמים והנביאים עיר גבורים וגלה חכם לחם לא אכל וכו' נאמן בית ה' מה שלא זכה כן זולתו וי"ל ג"כ ששייך לו שם אור כנ"ל כי אור גימ' ר"ז ולו נגלו כל רזין דאורייתא ולא היה נעלם ממנו אף מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש והכל מיד ה' עליו השכיל היטב:

גם יהי אור בריאת העולם ע"י ויהי אור היינו הצדיקים וכמו שאחז"ל במד"ר ה"ק שאור היינו מעשה הצדיקים כנ"ל והיינו עפ"י מה שאחז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו ועב"י כולם צדיקים כמש"ה ועמך כולם צדיקים וכו' והיינו ע"י ויהי אור בשביל עב"י שכולם צדיקים כנ"ל וי"ל שמה שאמרו חז"ל בשביל ישראל ובשביל משה רבע"ה אחת היא כי משה רבע"ה היה כללות הדעת של כל עב"י כידוע וא"כ ממילא הרי זה בחי' אחת:

ובבחי' הנ"ל שהגאולה תהיה בזכות התוה"ק היא מש"ה ורוח אלקים מרחפת על פני המים כמו שאמרו חז"ל זה רוחו של משיח והיינו בזכות מים התוה"ק כנ"ל ע"י זה הנה מלכך יבוא לך וכו' כידוע וכן הוא והיה עקב הסוף ע"י שתשמעון לדברי תוה"ק והיום אם בקולו תשמעון כמו שאחז"ל בזה וכן הוא מש"ה כי תעבור במים אתך אני להצילך מהגלות ובבחי' כי יתנו בגוים עתה אקבצם ורק ע"י התוה"ק יהיה התיקון הנכון כי החטא היה בפירוק עול תוה"ק כמש"ה על עזבם את תורתי ומצד זה הוא מ"ש בזוה"ק שבסוף דרייא יתגלון סודות התוה"ק מצד שע"י זה יהיה הגאולה בב"א:

במד"ר הק' ויהי אור אלו מעשיהם של צדיקים ולחושך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים:

י"ל ויהי אור בוקר אור דהגאולה ע"י מעשיהם של צדיקים ולחושך ע"י מעשיהם של רשעים ההולכים בחושך ולא נגה עליהם אור התוה"ק קרא לילה הגלות שנמשל ללילה כידוע וכמ"ש בזוה"ק על משכבי בלילות וכו' וכל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ואם זכו אחישנה משא"כ כשלא זכו ח"ו בעתו וע"י חושך מעשה הרשעים חשכו עינינו כי המצפה לשלחן אחרים עולם חשוך בעדו ובגלות השפע נמסר לאוה"ע ואנו יונקים משם כידוע ושלחן בצפון שמשם זהב יאתה בחי' גבורות אשר משם תפתח הרעה וע"י זה קשין מזונותיו של אדם מצד ששלחן בצפון וצריך לינק מבחי' גבורות שמשם דינין מתערין וע"י זה קשין כקריעת ים סוף משא"כ כשיהיה בחי' תערוך לפני שלחן נגד צוררי ורק מהשפעת הש"י בעצמו ולא ע"י שרי אוה"ע אז יהיה כוסי רויה בשביעה ממתנת ידו של הש"י בהרחבה ובעין טוב ויפה שיש ע"י זה שביעה וגם ע"י שהשפע ע"י אחרים בבחי' המצפה לשלחן אחרים שע"י זה עולם חשך בעדו והוא

כסומא שאין לו שובע משא"כ מה שביד הש"י יש שביעה ושובע שמחות את פניך ישבעו ויתענגו מטובה ומה שביד זולת הש"י אינו בגדר שביעה והמן שהיה דגן שמים היה כצפיחית בדבש וכו':

שם במדרש הק' מסיים איני יודע באיזה מהן חפץ יותר כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ יותר:

שמעתי שמעשה הצדיקים היינו מעשים טובים תורה ותפלה וסיגופים ומעשה הרשעים היינו הרחבת הלב בבחי' משלוות הרשעים ומיסורי הצדיקים ובאמת ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם וכו' בשני הדרכים בשלוות הרשעים וביסורי הצדיקים דהיינו בהרחבת הלב ובסיגופים מ"מ הקב"ה חפץ יותר במעשה הצדיקים בתורה ובסיגופים:

י"ל בחי' מה שלא נאמר בשני כי טוב כמו בשאר ימי בראשית בבחי' שכתב בזוה"ק ובזו"ח ה"ק פ' כי תשא בבחי' סדר ז' ימי בראשית שהאבות ה"ק בחי' השבעה רועים ז"ל הם נגד ז' ימי בראשית אברהם אע"ה הוא נגד יום ראשון מז' ימי בראשית והיינו ג"כ דכתיב ביום ראשון יהי אור דא חסד כמ"ש בזוה"ק דהיינו מדת אברהם אע"ה חסד הבוקר אור חסד בוקר דאברהם וזהו שנאמר בו כי טוב בבחי' כי טוב חסדך משא"כ ביום שני שהוא כנגד יצחק אע"ה שמדתו גבורה ופחד יצחק לזה לא כתיב ביום שני כי טוב וכן הוא מ"ש שם בבחי' הרגלים שיצחק אע"ה הוא נגד בחי' ר"ה יום הדין שהיא ממדתו של יצחק אע"ה והיינו בחי' שבר"ה יום א' דינא קשיא וביום שני דינא רפיא בבחי' מעיקרא חשוכא והדר נהורא כברייתו של עולם בבחי' שבר"ה נברא העולם ועכ"ז ביום ג' שהוא נגד יעקב אע"ה שמדתו ת"ת בבחי' לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת הגדולה היא בחי' אברהם אע"ה כי גדולה היא אהבת חסד מדת אאע"ה והגבורה מדת יצחק אע"ה והתפארת מדת יעקב אע"ה ולזה כתיב ביה ב"פ כי טוב גם על יום שני בחי' יצחק בבחי' ברא מזכה אבא וכתב עוד שם שיום רביעי הוא נגד דוד המע"ה שיום רביעי כתיב ביה יהי מאורות חסר שלא היה האור מעצמו רק השמש איתעצל נהירותיה מזיווא דאספקלריא דלעילא ונהירותיה לאו דיליה כן דוד המע"ה לא היה לו חיים מגרמיה כלום רק מה שנתנו לו אדה"ר ז"ל והאבות הק' במ"ש בזוה"ק ומשני הצדדים היה לו חיים וכמ"ש במק"א בבחי' ימים על ימי אלך תוסיף וכו' בבחי' שני המתנות שנתנו לו הם ז"ל הנ"ל ועי"ז לא היה טועם טעם שינה כי שינה הוא כמיתה והוא היה צריך לחיות ב"פ ע' בבחי' שני המתנות כנ"ל ועי"ז היה משים לילות כימים ונחשב לו כאלו היה חי בכפל:

בחי' מה שאמרו חז"ל איפה היית וכו' באיפתו של אדם הראשון ז"ל י"ל בזה בחי' מש"ה כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם כי דוד המע"ה היה מבחי' אדה"ר שע' שנותיו היו

שנות אדה"ר ז"ל המשלימים לאלף שנת יומו של הקב"ה וזש"א כל גוים סבבוני כי נפש אדה"ר ז"ל ע"י חטא עץ הדעת נעשית מסובבת בנפשות אוה"ע וכמו שהיה כלולים בו כל דורות עב"י בפרטות כמו שאמרו חז"ל וכמ"ש בספה"ק הגלגולים כן נעשו סובבים אז כל נפשות אוה"ע של כל הדורות ודוד המע"ה אמר ג"כ על עצמו כמו שהיה מצד אדה"ר ז"ל כנ"ל ותיקון אוה"ע נמשך ע"י שור פר שהקריב אדם הראשון ז"ל:

יהי מארת. חסר כתיב י"ל בבחי' שאמרו חז"ל מהיכן נבראת האורה נתעטף הקב"ה בטלית לבינה והבהיק את העולם באורו והיינו בחי' והארץ האירה מכבודו בבחי' מאני מכבדותא וזהו בחי' טלית לבינה בבחי' לבושיה כתלג חיוור ובזו"ח ה"ק כתב דאור השמש נאצל מזיו אספקלריא דלעילא ולאו איהו נהורא שלים רק נאצל מן האור העליון והיא רק חלק מן האור השלם וזהו מארת מעין אורה של מעלה וכמ"ש במד"ר הק' נובלות אורה של עעלה גלגל חמה והיינו כנ"ל וזהו שאמרו חז"ל ויהי אור אור שכבר הוה דהיינו שבריאת האור איננו בריאה חדשה רק היא מהאור שכבר הוה והיינו דכתיב חסר כי הוא לאו אור שלם רק הוא חסר מן האור הקדמון השלם וכמ"ש בזו"ח הק' כי מ' של מאורות היא מ' השימוש דהיינו מן אורות ולאו איהי נהורא שלים כנ"ל:

ויהי ערב ויהי בורר:

בכל ששת ימי המעשה כתיב ויהי ערב ויהי בוקר י"ל בבחי' שאמרו חז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים שיתף עמה מדה"ר והחסד בבחי' עולם חסד יבנה וזהו ויהי ערב בחי' דין כידוע שבערב דינין מתערין כמ"ש בזוה"ק ובוקר הוא חסד בחי' בוקר דאברהם חסד איתער בעלמא וזהו שאחז"ל בהבראם באברהם כי בלי מדת אברהם אע"ה חסד לא היה לעולם ח"ו והיינו ויהי ערב ויהי בוקר כלול חו"ג וזהו ג"כ בחי' שאמרו חז"ל בוראך יעקב יעקב בראך דהיינו מדת יעקב אע"ה ת"ת כלול חו"ג כידוע וזהו קיום העולם לנכ"ן ובזה י"ל ג"כ בחי' וה' שמים עשה כמו שאחז"ל כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו הצ"ק דהיינו שבחי' הוי"ה שהוא רחמים ובית דינו הצדק בחי' מדה"ד בשני הבחי' האלו נעשה שמים כנ"ל וי"ל ג"כ וה' שמים עשה ע"ד שאמרו חז"ל שהש"י נמלך בנשמותיהן של צדיקים בבריאת העולם וזהו וה' הוא וב"ד שהם נשמות הצדיקים הק' כידוע ועל ידם שמים נעשו היטב:

כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

י"ל בבחי' שכתב באדרא רבא הק' דמאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה אתקרי מיתה לגביה והיינו מות תמות ממדריגתך הראשונה כי אלמלא לא חטא אדה"ר ז"ל היה בא בסוד ה' וכמ"ש חז"ל שקודם החטא היה מחיצתו לפנים ממלאכי השרת וכדומה

הרבה מעלות רוחניות שהיה לו אם לא היה חטא ואחר החטא נחסר ממנו כל הטובות והמעלות בבחי' וחופא אחד יאבד טובה הרבה וזהו מות תמות בכפל כי גרם גם להדורות קלקול ונחיתות דרגא שהיא כמיתה כנ"ל:

אעשה לו עזר כנגדו:

בזוה"ק פ' תזריע כתב מהו כנגדו לקביל אנפוי לאתדבקא דא דא בדא אפין באפין היינו כמו שאמרו חז"ל בגמרא ובמד"ר הק' שבכל הבעלי חיים יש רק ג' שמשמשין פנים כנגד פנים והן אדם נחש דג וזהו אעש"ה ל"ו גימ' באד"ם נח"ש ד"ג שרק בהם יש בחי' עזר כנגדו ולא שאר הבע"ח:

גם אע"שה ל"ו גימ' שמח"ה חומ"ה אעש"ה גימ' שלו"ם בבחי' שאמרו חז"ל השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה בלא חומה בלא שלום וזהו אע"שה ל"ו עזר כנגדו כנ"ל שמי שיש לו עזר בבחי' זכה עזר יש לו שלום ושמחה וחומה כמו שאמרו חז"ל:

גם אע"שה גימ' עש"ו עזר כנגדו גימ' ש"ס בחי' שיתא סדרי משנה בבחי' הקול קול יעקב והידים ידי עשו שקול יעקב בתוה"ק מצלת מבחי' ידי עשו והיינו עזר שהיא התוה"ק היא כנגדו לידי עשו וכמו שאחז"ל המקבל עליו עול תוה"ק מעבירין ממנו עול מלכות והיינו אעשה לו לבחי' עשו שגי' אעשה עזר התוה"ק התנגדות לו גם הוא בבחי' היצה"ר שהוא מסטרא דיליה והיינו עזר כנגדו בחי' התוה"ק כנ"ל בבחי' משכיהו לביהמ"ד וכמו שאחז"ל בראתי יצה"ר בראתי לי תורה תבלין והתוה"ק נותנת חיים בזה ובבא והעוסק בתוה"ק הוא בן חורין כמו שאמרו רז"ל והתוה"ק נתיבותיה שלו"ם:

אמרו חז"ל לא יהיה בך אל זר. איזהו אל זר שבגופו של אדם זה היצר הרע ובזה י"ל עזר כנגדו כי תיבות עז"ר נגד"ו עם ב' הכוללים גימ' א"ך ל"א יהי"ה ב"ך א"ל ז"ר. והתוה"ק שהיא עזר ותושיה תבלין להיצה"ר ואתא מיא התוה"ק שנמשלה למים וכבה לנורא אש היצר אשר תוקד בקרבו וע"י התוה"ק אם אבן היא נימוח במים התוה"ק היטב:

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי:

הכוונה ע"ד שאחז"ל שהעצמות והגידין מחלק האב והבשר הוא מחלק האם משא"כ בריאת חוה ז"ל מצלע אדם היתה משניהם יחד שנלקח מצלעתו בשר עם עצם וזש"א זאת הפעם לבד עצם מעצמי ובשר מבשרי משא"כ לדורות הבאים העצם והגידין מהאב והבשר מהאם כנ"ל:

ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכל ממנו ולא תגעו בו:

י"ל כוונת חוה ע"ה שהוסיפה מגע בבחי' שכתבתי במק"א שלגבי עצם המצוה ההסתה מתגברת יותר כנגדו נגד מה שהוא עזר משא"כ ברשות ובבחי' שאחז"ל שמתגרה בת"ח

יותר וע"י זה יש תקנה ע"י מדת חסידות שאין בזה כ"כ הסתה ואח"כ המצוה ממילא משומרת היטב ואולי זהו התיקון שע"י חטא עה"ד נתקללה נה"ק אחר תעה"ד שלא יסית גם על הגדר כמו שנגע בעץ כידוע ולזה דוקא פורץ גדר ישכנו נחש משא"א ע"י גדר יש שמירה לפניו ואולי זהו בחי' ישופד ראש דהיינו ע"י בחי' ראשית להחכמה גופה היראה שהיא הגדר וראש דברך אמת בבחי' כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמיתך שכמו שיש נ"ר להש"י מהמצות גופייהו כן יש לו נ"ר ביותר מהגדר שהוא לש"ש וזהו היתה כונת חוה ע"ה שהוסיפה מגע כדי להנצל ממסית והיינו כנ"ל דלגבי מילי דרשות אין התנגדות היצה"ר משא"כ מי שמצוה ועושה שיש התנגדות ומ"מ הוא מתגבר על יצרו אך מצד ששקר אין לו רגלים לא עלה ביד חוה ע"ה ההוספה שהוסיפה מדעתה בלי צווי הש"י ותיכף הוראה שאינו אמת ואדרבא נתגבר ע"י זה כח המסית ביותר בבחי' עבירה וע"י זה הטיל זוהמא בשרשה במעיין חתור שלה כיון שנטתה מבחי' חותמו אמת ולכך מני אז ואילך כמה מילי צריכי נטירותא יתירתא בחותם תוך חותם כידוע.

את קולך שמעתי בגן ואירא כי עירום אנכי ואחבא:

י"ל בבחי' ה' שמעתי שמעך יראתי וזהו ג"כ בחי' ואירא בבחי' יראה זו בושה מלפני הש"י כמי שאחז"ל ולזה בתחילה כתיב ויהיו שניהם ערומים ולא יתבוששו ואח"כ ע"י בחי' ואירא בחי' יראה בושה כנ"ל כתיב וידעו כי ערומים הם שהרגיש בחי הבושה מלפני הש"י והיינו ג"כ בחי' וידעו כי ערומים הם ויעשו להם חגורות בבחי' הכון לקראת אלקיך ישראל שאמרו חז"ל בזה לגבי חגורת איזור לתפלה משום היכון וע"י יראה בושה הכין את עצמו לתפלה ולתשובה נכונה ובחי' ואחבא י"ל ג"כ בבחי' חבי כמעט רגע עדי יעבור זעים זעמו של הקב"ה רגע ותיכף חיים ברצונו להחיות להיטיב:

האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי מן העץ:

י"ל שהיה זה בדרך התעוררות רחמים ולא בגדר כפוי טובה ח"ו רק כאומר הנה רפואתינו בטורה כיון שממקור כל טוב יסובב רק טוב סלה ומה שהיה עכשיו נטייה לא טובה אין זה כי אם לפי שעה ויתוקן ובדרך יתרון אור מן החושך כמ"ש בשל"ה הק' וכמ"ש בזה במק"א והרי הם היו עיקר שעשועי הש"י בהבריאה והיא ניתנה מהש"י עמו שתהיה טפילה לו (כמ"ש במק"א בבחי' עם טפל שתיבת עם מורה טפל למצוות פריה ורביה והם המתינו אז על המצוה ושומרי מצוה לא ידעו דבר רע הרי דעביד רחמנא לטב עביד וע"י זה פתח לי דרכי התשובה תיכף להשכיל להיטוב ולתקן הכל לנכון:

הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב:

בבחי' פורץ גדר ישכנו נ"ש שהכוונה מצד שחוה הוסיפה מגע ובא ע"י זה לגרעון. היה בה ב' משקולות. מצד לבה הטוב היה ההוספה לגרר ומצד לב כסיל היה ההוספה שלא לש"ש רק בדרך נסיון או יוהרא וכדומה וכל מה שמבחינת לב טוב נותן להם תיקונים על החטא הנמשך ע"י ההוספה מצד שהיה הרוב מצד לב כסיל כי בעוה"ז גובר לב כסיל והטוב מועט כאן והעולם נידון אחר רובו ומצד ששומר מצוה דהיינו משמרת למשמרת בבחי' ושמרתם את משמרתי סייגים וגדרים לש"ש לא ידע דבר רע ולזה כל שווובחי' לב טוב ניתן להם תיקונים ע"י גדרים שמוסיפין בכל דור לש"ש בבחי' בדרך הלכת בו שובי ובבחינת היפוך עוון לזכות ע"י תשובה מאהבה ובבחי' מצעות שהציעתה באיסור הציעתה בהיתר משא"כ פורץ גדר נשאר עליו נשיכת כה"ק שהוא ע"י הוספה שלא לש"ש ואין כאן תיקון וזה שאמר תשופנו עקב ע"י הזילזול בגדרים שהוא מה שדשים בעקב הוא ישופך ראש ע"י מה שיש בחי' ראשית חכמה יראת ה' שעי"ז יש גדרים וסייגים לשם שמים היטב:

ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. עיין בשל"ה הק' מ"ש בזה וי"ל ג"כ שגם שאין כילות וקמצנות בהשפעת הש"י וברא הכל כדי שיחיל טובו להיטיב לנבראיו כמ"ש בס' הק' שומר אמונים ז"ל מ"מ אין טוב בעיני הש"י כי אם הטוב הנשפע עפ"י דרכי משפטיו בבחי' כי משפטיך טובים וכמ"ש בזה במקום אחר. ולזה כיון שהיה הגזירה ביום אכלך ממנו מות תמות אם כן אם יחיה לעולם יש נטייה מדרכי משפטי הש"י הטובים ודבר אלקינו יקום לעולם והתיקון הוא רק ע"י ועתה תשובה שובו וחיו:

ועתה ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת דמי הבל אחיך:

כתבתי במק"א בבחי' בליעת הארץ לקרח עפ"י מ"ש בשם האר"י ז"ל שקרח היה ניצוץ משורש קין עפ"י זה שייך שפיר בליעת הארץ שכמו שהיה חטא בהארץ על מה שבלעתה להבל ע"ה כמש"ה אשר פצתה את פיה כן היה התיקון בזה ע"י מה שבלעתה האדמה עפ"י דברי משה רבע"ה שהיה משורש הבל כידוע מזוה"ק. ומצד שע"י הכהנים יש דרך בזה לאפקא ארעא מלווטוייא כי הברכות נמסרו לידיהם כי הכהנים הם מבחי' שורש הבל בבחי' הקרבת הקרבנות מבכורות צאן ומחלביהן והוא שהתנגד לבחי' הברכה דכהנים בלעתו האדמה ולזה עשה הוא הליצנות בבחי' תכלת ציצית תכלת עמרא שהוא נגד פשתן קרבן קין מפרי האדמה והרי בחי' שרש הבל הוא חסד ושורש קין הוא גבורה כמ"ש בשם האר"י ז"ל והיינו שאמר משה רבע"ה שהוא משורש הבל ע"ה בוקר ויודע ה' בבחי' בוקר דאברהם חסד איתער בעלמא והיינו בחי' בוקר ויודע ה' בבחי' יומם יצוה ה' חסדו ומצד שבחי' קין היה דחייתו ע"י תאומה יתירה כידוע כן היה דחייתו דקרח ע"י

אשתו כמו שאחז"ל משא"כ און בן פלת ז"ל נאמר על אשתו חכמת נשים בכתה ביתה ואולי בזה היה בחי' זיווג שני והיינו בחינת שמעשרת דהיינו שמחה בחלקו והוא נגד מדתו של קין שלא שמח בחלקו כידוע וע"י זה בא להמכשול משא"כ ע"י שמחה בחלקו יש עושר וברכת ה' והם נשרפו ע"י הקטורת כיון שלא שמחו בחלקם וביקשו גם "כהונה משא"כ אהרן כה"ג ע"ה ששמח בחלקו וע"י זה כתיב ביה וראך ושמח בלבו וע"י זה זכה לברכה ובחי' יצאו נצבים פתח אהליהם הוא בבחי' לפתח חטאת רובץ דהיינו מצד שלא הטיבו את עצמן בבחי' אם תטיב שאת ונשארו בבחי' הרביצה לפתח וע"י זה יצאו נצבים פתח אהליהם ולזה נבלעו הם כמו שגרמו אם בלי עת הבל:

ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא:

יש לפרש ע"ד מה ששמעתי מבעל קדושת לוי ני' נושא עון ועובר על פשע שהכונה נושא עון דהיינו ע"י תשובה מאהבה שמהפכת מעוון לזכות מתנשא העוון כי מעיקרא ע"י תשובה מיראה היה כלא היה ואח"כ יבוקש העון גם שהיה בגדר ואיננו הוא נדרש כדי להחשב לזכות וזהו מה שאמרו חז"ל ראשון לחשבון עונות כי תחלה שמאלו תחת לראשו בראש השנה ויום כפור יראה גובר ונעשו החטאים כאין ע"י תשובת מיראה. ואח"כ ביום א' דסוכות מתחיל בחי' וימינו תחבקני בחי' אהבה אז נחשבים העונות להתהפך לזכיות כתוב בשם הרב ההוא נ"י ובספה"ק המקנה כתוב חטאת נעורי ופשעי אל תזכור כחסדך זכר לי העונות והפשעים כדי לחשוב זכיות רבות ע"פ שמעתי ויש לומר שזה דיוק תיבת אשה שהיא כמיותרת שהיה די לומר זכר לי למען טובך ה' רק שהוא בבחי' אתה כהן לעולם שכתב בזוה"ק דהיינו מדת אברהם אע"ה אהבת חסד וע"ד אתה עשית שתיבת אתה ג"כ כמיותרת רק שהכוונה הוא מצד שאני מתבונן שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד ובכח אחדותו הוא מהפך לבוקר צלמות. ויתן טהור מטמא שיתהפך מעון לזכות ע"י תשובה מאהבה בבחי' חסד אל כל היום וחסדו מלאה הארץ כי טוב כל"ח ע"י כח אמונה זו דאחדות הש"י גובר שיהיה סוף דבר לטובה כיון דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד וכתיב אתה הסיבות את לבם אחורנית דהיינו ע"י מדת חסד בחי' אתה כנ"ל ע"י זה יש מקום הסיבוב כדי שיתהפך מעון לזכות. וזהו כי אתה עשית שניכר מצד גדר אהבת חסד ובאחדות שסוף צריך להיות לטובה ולהתהפך לזכות אהבה גימ' אחד וזהו כחסדך זכר לי אתה שמצד בחי' חסד כנ"ל, יוצא לאור גדר אתה עשית וזהו למען טובך ה' שהרי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד וזהו ג"כ בחי' גדול עוני מנשוא שע"י נשיאות של העון כנ"ל הוא נעשה בחי' גדול כי בחי' גדולה היא אהבת חסד כידוע וגם בבחי' גדולים מעשה ה' שמע"ט הם גדולים כמו שכתוב בספרים הק'

ובפרט בס' ר"ח הק' כי כוכב נראה כאן קטן ותחת כוכב אחד יושב כל הישוב כמ"ש בתדב"א זל"ט וע"ד מרובה מדה טובה ת"ק פעמים ממדת פורעניות הרי גדר הזכיות הם גדולים הרבה לטובה:

זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים אדם:

יש לפרש ע"ד שכתבתי במקום אחר מה ששמעתי ממו"ח נ"י לפרש עם נברא יהלל יה שהכוונה שנבראו רק להלל להש"י תמיד ולעשות נחת להש"י בתורה ובמעשים טובים כי זה היה עיקר הבריאה לקבל תענוג וקורת רוח ממעשים טובים של עב"י ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים דהיינו מהתענוג ונחת רוח שאמר ונעשה רצונו וזה היא בחי' פרנסה כי בזה יש יותר הנאה מאכילה גם שאין דמיון זה לגבי הש"י ח"ו וכן הוא בחי' מש"ה עם זו יצרתי תהלתי יספרו דהיינו כדי שתהלתי יספרו בבחי' כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו וזה היה עיקר גרם ורצון הבריאה כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה ואוצר של יראת חטא וכן הוא כאן זה ספר תולדות אדם עיקר בריאת אדם בעולם היה בשביל זה ספר כדי שיקיים זה מה שכתב בזה ספר וכן הוא בחי' מה שאחז"ל בברכות כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא בשביל זה:

ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך:

יש לומר שמכאן יש סמך על מה שאין מברכין בברכת השחר על כח חוש השמיעה כמו שמברכין ברכת פוקח עורים על כח הראיה כי כיון שע"י ששמע אדם הראשון ז"ל לאשתו יצא מזה תקלה לכל העולם וכיון שנצמח תקלה ע"י כח השמיעה אין ראוי לברך ע"ז ובזה כתבתי במק"א עמש"ה וישמע אברם לקול שרי כתב רש"י ז"ל לקול רוה"ק שבה שכוונת רש"י ז"ל כי לכאורה קשה על אברהם אע"ה שישמע לקול אשתו והיא כבר ראה וידע התקלה הנצמח ע"י שמיעה לאשה כנ"ל לזה כוונת רש"י לקול רוה"ק שבה בבחי' שכינה מדברת וכו' ולא היה הקול שלה:

ובחי' כי שמעת לקול אשתך נתקן בשמיעת יתרו ז"ל כמ"ש במק"א במה שזכה לשמיעה ע"י אשה בתו ז"ל שהיתה בחי' תאומה יתירה דהבל ז"ל כמ"ש בשם האר"י ז"ל והייתה משונה ביופי כמו שאמרו חז"ל עמש"ה כי אשה כושית לקח והיינו מעין שופריה דחוה ע"ה ות קון השמיעה היטב ואח"כ תיקון הראיה ע"י בחי' ואתה תחזה והיה זה ע"י מאמר שיחה הרי יש בכאן תיקון חט"ה עה"ד ח' ראיה ט' שמיעה ה' שיחה והוא בבחי' ראיה חכמה לבי ראה הרבה הכמה שמיעה הבנה.

ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. לכאורה מה שלא כ' ביום ברוא וכמ"ש ביום ברוא אלהים אדם וכו' וכן גבי שמים וארץ כתיב ג"כ בריאה בראשית ברא את השמים וכו'

אך י"ל הכונה ע"פ מ"ש חז"ל אין עשיה אלא תיקון והיינו כמו שאחז"ל בראשית ברא אלהים מתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד וראה שאין העולם מתקיים שיתוף עמה מדה"ר ולולא זה לא היה קיום לעולם ח"ז והיינו ביום עשות אלהים שיתוף הוי"ה עם אלהים היה עשיה ותיקון להעולם כנ"ל ועולם חסד יבנה.

פרשת נח

אלה תולדות נח איש צדיק תמים היה בדורותיו הכוונה כי דור המבול היה רמאים ועכ"ז עשה נח ז"ל צעקות עמהם וזה נסיון גדול שגם שיש צד התנצלות להשמיט א"ע ע"י מה דנפישי רמאים וכמו שאמרו חז"ל שע"י הרמאים יש התנצלות על העלמת עין מצדקה ועכ"ז עשה נח צעקות ולא נתקררה דעתו במה שהיה לו צד התנצלות ועכ"ז בעיני הש"י היה זה בגדר בעת אפיך וכו' כמו שאמרו חז"ל ולזה לא אמר הש"י רק צדיק ולא תמים מצד שלפי אמיתיות בא נתינתו כיד שאינם הגינים מצורף לשלוותם שלא היה חסר להם כי אם יתרונות שאינם הכרחיים כלל ועכ"ז צדיק נקרא כנ"ל.

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורתיו יש לפרש בדורותיו שהכוונה. בעיני דורותיו היה צדיק תמים שסברו. שהוא הולך בתומו צדיק מעצמו ולא היה לו סעד מהש"י. לזה היה בעיניהם צדיק תמים. משא"כ הש"י קראו צדיק סתם כנ"ל:

גי"ל צדיק תמים היה בדורותיו. ע"פ מ"ש במקו"ר שכמו שהנותן צדקה. נקרא צדיק. כן המשפיע עצה לתיקון הנפש. הוא עושה בזה. צדקה יקרה. אוכל הצדקות ונקרא צדיק תמים. שנותן צדקת שלימה. לגבי עולם העומד. ועי"ז יש לו שייכות להרבים שהם כבניו שלומדם מע"ט. וכן הוא כאן. תחלה כתיב צדיק תמים. ואח"כ כתיב. צדיק סתם. כי תחלה היה מוכיח לכל דורשי ללמדם מע"ט. כמ"ש בתד"א שלומדם תמיד. לכן נקרא צדיק תמים והיינו בדורותיו בעת שהיו דורותיו קיימים. היה נקרא צדיק תמים כנ"ל. אך כיון שנאבדו בני דורו במבול. כיון שלא צייתוהו ולא למדו א"ע ממנו. עי"ז אחר המבול כתיב ביה צדיק סתם. מצד שהעמיד בע"ח שבעוה"ז. ואינו בגדר תמים כנ"ל:

צדיק תמים היה בדורותיו. את האלקים התהלך נח:

יש לומר בבחינת צדיק יסוד עולם שממנו נבנו כל דורות עולם. מה שלא היה כן בזולתו ומ"מ את האלקים התהלך נח. בבחינת טפל להש"י. ולא היה לו מזה. שום התרוממות וגאוה. בלבו. לומר שוה היה בזכותו. מה שלא זכה לזה זולתו. רק היה תולה הכל בהש"י. צדיק יסוד עולם. בבחינת טובת. בל עליך. כי מה שקנה עבד קנה רבו ע"י בחינת את

טפיל כנ"ל. ובזה י"ל בדרך רמז אלה תולדות נח. אלה בגי"מ נ"ו. דהיינו ל"ו צדיקים שבכל דור. הם תולדות נח. דייקא כנ"ל:

בדורותיו יש דורשין לשבח. ויש דורשין לגנאי:

יש לומר. דמא"ח. ומא"ח. ולא פליגי. ואלו ואלו דא"ח. כי במצוות שבינו לבריות יותר טוב רבוי האגודה. וכמש"ה לא תוכל עשוהו לבדך וכו'. וכן אחז"ל צדקה נגבית בשנים דוקא. ורוצה שיתן ויתננו אחרים חסיד משא"כ אני לעצמי מה אני יכול לעשות. וטונא דמידלי אינש על כתפיו הוא שליש ממה ש ושא כשמסייעין לו:

וי"ל בזה מש"ה פדה בשלים נפשי מקרב לי כי בחבים היה עמדי. שהכוונה. כי צדקה הוא בחינת שלום. ע"ד מרבה צדקה מרבה שלום ולצדקה צריך להיות רבים. איש את רעהו יעזורו. כנ"ל. והצדקה שהיא ברבים היא גדולה. כי כנסיה שהוא לש"ש סופה ל תקיים. וזכותא דרבים מהל וזש"א פדה בשלום נפשי דהיינו ע"י הצדקה שהיא בחינת שלום פדה נפשי מקרב לי דהיינו שגם שתיה המלחמה נגש אלי כבר ולזה צריכין זכות גדול כמשאחז"ל לעולם יבקש אדם שלא יחלה וכו' כי ח"ו בתוך הצרה צריכין הרבה זכות מ"מ פדה נפשי גם בתוך הצרה ע"י הצדקה שהיה ברבים וע"י שהיא ברבים הוא גדולה כנ"ל. אך מצוות שבינו לקונו בכיוון לבבו ודעתו בבדידות נאמן להתהלך לפני ה' כמש"ה לבדד לבטח חושיבני דהיינו שע"י הבדידות הוא בטוח מכל שום פניה והוא בטוח היותו מתהלך לפני הש"י וזה מ"ש שם בשלום יחדיו אשכבה ואישן דהיינו שע"י בחינת שלום כנ"ל שהיא יחדיו ברבים עי"ז אשכבה ואישן כי צדקה מצלת ממיתה משונה וממיתה עצמה כמשאתז"ל והיינו מצד שמיתתן של צדיקים איננה בגדר מיתה כלל רק בגדר שינה. המשחל ביניתא מחלבא ע"ד מש"ה כן יתן לידידו שינה ולזה כ' בהם לשון שכיבה ושיבה כידוע לבדד לבטח תושיבני דהיינו בחינת ישובה קשות מיושב שהוא מצוות שבינו לקונו לבדד לבטח ע"י בדידות אהיה בטוח מכל שום פניה וכנ"ל:

ולזה בפרשה ראשונה דקר"ש דכ' לשון יחוד שעיקרו קאי אמצוות שבינו לקונו ואהבת וכו' כתב רבותא ג"כ ובכל מאודיך דהיינו ממונך גם שהתיקון שע"י בצע הוא יותר חל ברבים עכ"ז גם יחיד איננו בן חורין לעזוב א"ע מנדקה גם ביחיד ובפרשה שניה שעיקרה קאי אמצוות שבינו לבריה שלזה כ' בלשון רבים אין צריך לכתוב שם ממון כי בכנופיא עיקר המצוה ע"י בצע מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים יכתבו:

גם י"ל שפרשה ראשונה קאי אתחלת חינוכו של אדם שצריך להיות באהבת הבדידות שע"ז היא מנוסה בטוב היותו מייחד מעשיו לש"ש בלי שום פניה אך אח"כ כשנעשה לו דרך כבושה מסילות בלבבו בדרך השתוות בית מלא מבני אדם כריק מהם רגלו עמדה

במישור בהשתוות ועי"ז במקהלים אברך ה' ע"ד מ"ש במר"א על מש"ה רבים מכאובים לרשע שהכוונה שגם מ' שאינו חוטא רק יש בו בחינת רשע שעיקר משמעותו בלי חטא ובלי פגם רק לשון היפוך ההשקטה כמש"ה והוא ישקיט ומי ירשיע וכמ"ש בזה במקו"ר והיינו מי שאיננו בגדר כחמר טב דיתיבן על דורדייה רק השמרים מבלבלים אותו לפעמים לעחסבות זרות ופניות קצת שגם זה מעין שכתב בתיזוה"ק שכמו שסירכא בריאה מתנגדת למשקל רוח חיים כן יש בחינת סירכות ע"י מחשבות זרות המבלבלות הדביקות בחיים גם שאין זה מפורש בתיזוה"ק כ"ה המשמעות נמצא שמי שאין בו עדיין דרך ההשתוות בקביעות לגמרי כחמר טב דיתיב על דורדייה ע"י בחינת יראה שלימה בגין דהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין. וכל דיירי ארעא כלא חשיבין קמיה וכמו שאין חשוב ואין ספון קמי הש"י והכל כלא נגדו כן לגבי כל עבודתו כל זולתו כאין נגדו ודמיין בעיניו כקאקי חוורא וכעמוד בעלמא ויש השתוות ע"י שה' לנגדי תמיד אך מי שלא זכה עדיין למדה זו והוא מטפס ועולה והשמרים מתערבין בלי השקט הרי רבים מכאובים לו כי בהיותו לבדד הוא לבטח משא"כ כשהוא בין רבים פומא הוא דכאיב ליה כי טוב אצלו השתיקה שניצול מפניות והרהורים. והבוטח ב"ה שכבר יש בו מסילות בלבבו ורגלו עמדה במישור ההשתוות ע"ד מש"ה וצדיקים ככפיר יבטח שכמו שאין פחד לארי משום בריה והם כאין נגדו. וכמשאחז"ל אימר מפגיע על ארי וי"ל דרך רמז שהכוונה שגם שהוא בוטח כעין ארי עכ"ז מצד מ"ש ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים. והדר גם בעיני אדם כדי לעורר לרבים שכל או"א כפי חין ערכו ודרכיו להפגיע ולהתפלל להש"י לנכון שזהו בחינת מפגיע זה צ"ל לנכון גם אחר היותו בגדר ארי וצ"ל אימה יתירה בזה שהר"ז בדרך משאחז"ל כיון שנצרך אדם לבריות משתנות פניו ככרום ואולי ר"ו ימשכנהו גבר לגברא כיון שלא רבים יחכמו להיות בגדר ההשתוות ומ"מ כל שכוונתו לש"ש הש"י מושיע החוסים בו ע"י מדריגה זו הרי הרבים מסביבים אותם כחומה שאדרבא ע"י יש הייירה היותר מעולה להבוטחים המתפכנים עבור הציבור:

ובדרך מה שאמרו חז"ל למס מרעהו חסד זה המונע תלמידו מלשמשו וראיתי בס"פ הק' פני משה על מסכתות שכתב שהכוונה ע"ד מה שאמרו חז"ל וכי יש תורה שאינה של חסד אלא לומד ומלמד היינו תורת חסד וא"כ כשמונט לזרוק אימה ומרה בתלמידים להכניעם ע"י שמוש איננו בגדר מלמד והוא בחינת למס מרעהו מעין זה ראיתי שם בסגנון אחר קצת וי"ל שהוא ג"כ בחינת מניעת חסד מהתלמיד כי ע"י מה שהוא משמש לרבו יגעתי ומצאתי תאמין לחדודי וזוכה ללמד ולחדד תלמידים ג"כ ע"ד מש"ה פי שניים ע"י שיצק מים בשימושו לאליהו הכביא זל"ש והרי דברים היוצאין מהלב נכנסין ללב

מעורר האהבה בתפלה זכה מלבות כל שומעי התעוררות תפלות ועי"ז הוא בבחינת חסד שהרבים הם בבחינת משמשי רבותם והוא בבחינת לומד ומלמד את דרך עבודת הש"י בתפלה זכה נמצא שהוא בבחינת חסד יסובבנהו ובחינה זו היא תתן אמת ליעקב חסד לאברהם גם שקראת שמו אברהם אב המון גוים והיה טרוד תמיד על כל דורו לאכשורי דרא עכ"ז מצאת את לבבו נאמן לפניך ולא הטרידוהו כלל בני דורו רק היה בהשתוות נכון וזהו בחינת ומצאת את לבבו שלשון מציאה הוא היסח הדעת כמ"ש במקו"ר כי אין זה דרך טבע כלל שיעסוק תמיד בתיקון כל דורו ולא הטרידוהו כלל מלבבו הנאמן לפני הש"י וזה דבר חידוש הוא ולזה הר"ז בדרך מציאה בהיסח הדעת כנ"ל ובפרט קודם מתוה"ק שלא היה אז הוכרע עדיין במחשבות שונות שיצטרף רק המחשבה טובה והמחשבה לא טובה תהיה כמאן דליתא כי רק עכשיו אחר מתוה"ק יש זכות על עב"י גם ברוב סרעפם בקרבם כל שאינם נוטים מדרך אמונה מחשבה טובה לבדה מצטרפת אצלם למעשה ומה שכתבתי לעיל בענין סירכא המעכבת דרך החיים בדביקות בהש"י אין זה כ"א בנטיה מדרך אמונה ח"ו כנ"ל שבזה שייך מ"ש למען תפוס בלבבם כידוע והרי זה נגד חוקות החיים בדביקות בהש"י וכמו שקרבן נפסל במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו כן נפסלת תפילה שהיא במקום קרבן כשהיא חוץ למקומו דהיינו שסובר שהוא כמסתתר מלפני הש"י ונטה מדרך האמונה הנכונה שידוע לנו שמלא כה"כ ולית אתר פנוי מיניה וכן מחשבת חוץ לזמנו פסול דהיינו שסובר שמתפלל אל נשמות עב"י שעתידין שיקראו בשמו של הש"י והכל כירון לפי שעתו שכעת אין עדיין חל שם הויה ה"ק על זולת בורא הכל ואסור להתפלל לזולהו וכל זה נוגע לדרכי אמונה וכ"ש בכויה ח"ו בפקפוק באמונה משא"כ כשדרך אמונה בחרתי אז משפטיך שויתי גם שעדיין השמרים מבלבלים עכ"ז אין בזה מניעה לדרך השתוות הנ"ל והמשפט דהש"י מכריע לזכות לעב"י שאנו בגדר השתוות גם שיש פניות מבלבלות כל שנלחם בהם ומבטלם בלבו אח"כ וברוב סרעפי בקרבי תנחומין ישעשעו נפשי שתמיה הוא היתברך כסא הוות דהיינו מחשבות לא טובות. שהם מעולם הכסא ורק מחשבה טובה מצטרפת למעשה בעב"י. והוא משפט נכון אחרי רבים להטות כמ"ש במקו"ר. ועי"ז יש השתוות. ועכ"ז יש הבדל בין תפלה זכה בלי שום בלבול סיג דפניה. ובין שיש בה סיגים רק שהמשפט מכריע כנ"ל שרק מחשבה טובה מצטרפת. כי חשוב לפני הש"י ביותר מה שאין בו תערובות סיגים כלל. ועכ"ז הכל מוכרע לזכות לעב"י כנ"ל. אך קודם מתן תוה"ק לא הוכרע עדיין שיהיה רק מחשבה טובה מצטרפת. לזה היה הלב הנאמן דאאע"ה. דרך מציאה לפני הש"י שגם שהיה אב המין גוים. מ"מ היה לבבו נאמן לפני חש"ו לטובה

ומדת ההשתוות הוא בחינת ופרצת ימה וכו' כחלה בלי מצרים בלי מדה וגבול רק בגדר כל זולת הש"י כלא חשיב קמיה. ולזה בפ' שניה דקאי אעבודת שבלב זו תפלה. ברבים בהשתוות. כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם. איזה עבודה שבלב זו תפילה לא כתיב עוד כלל. בכל מדה ומדה כמשאחז"ל כיון שזה בלי מדה וגבול כלל. משא"כ בפ' ראשונה דקאי אתחילת חינוכו של אדם כנ"ל דהיינו קודם ההזעה למדריגת השתוות. שאז הוא בא במדה וגבול ותקנתו הוא מ"י התבודדות כנ"ל. נמצא עכ"ז היה כח ע"ה יחיד בצדקתו. היה זה מעלה. מצד מצוות שבינו לבריות דהיינו שגם שעיקר המצוה של צדקה היא רק ברבים כנ"ל עכ"ז היה נח ע"ה מתאמץ בצדקתו. להרבות צדקה גם ביחידות. ומצד זה הוא נדרש לשבח היטב דמצד מצוות שבינו לקונו שזה צ"ל בהתבודדות כנ"ל. היה מעלת אאע"ה. מפורסמת לגדולה יותר ממעלתו הרבה. שגם שהיה אב המון גוים עכ"ז מצאת את לבבו לאמן לפני הש"י לטובה שלימה.

כי אותך ראיתי צדיק לפני:

צדיק סתם ולא צדיק גמור. כי אלו היית צדיק גמור לא הוצרכת ליכנס אל התיבה מפני מי המבול כי צדיק גמור אינו בולע ונמלט גם משוט שוטף ולהבה לא תבער בו כידוע אך כיון שאותך ראיתי צדיק סתם בא אל התיבה

צדיק לפני. ואח"כ לא הוזכר עוד בפרשה תיבת צדיק רק נח סתם י"ל ע"ד משאז"ל שנח ז"ל לא נתן מזון לארי וכו' כידוע וקיי"ל צער בע"ח אסור מהתוה"ק שהוא נגד מש"ה רחמי רשעים אכזרי וכמ"ש במק"א בזה. לגבי ההלכות שבזה. ולזה תחלה שלא יצא ממנו גדר אכזריות נגד בע"ח היה נקרא צדיק. בבחינת יודע צדיק נפש בהמתו ואח"כ שנכשל אודות מזון הארי. הרי שלא היה בגדר יודע צדיק נפש בהמתו היה נקרא נח סתם ולזה דרשו חז"ל מ"ש הן צדיק בארץ ישולם. על כח ז"ל וכן הוא מ"ש גבי יציאת מצרים. כי צדיק אתה. שהכוונה ג"כ בהתעוררות רחמים. על מה שהתאכזרו המצרים על עב"י בכובד העבודה וכדומה והיינו בבחינת יודע צדיק נפש בהמתו שאדם ובהמה יושיע ה' שגם כח נפש הבהמיות שבאדם על זה ג"כ מרחם הש"י ביותר. וזהו ותקם את דבריך כי צדיק אתה כי הש"י אשר עשה כח הנפשות הבחין בחינת הרחמנות על נפש הבהמיות שבעב"י ג"כ עד שעי"ז היה חשבון הת' שנה נשלם ע"י קושי השיעבוד ועי"ז נתקיים דבר הש"י ת' שנה ע"י חשבון הענוי וזהו ותרא את עני אבותינו שהענוי השלים תחשבון ועי"ז נתקיים דבר הש"י במאמר ת' שנה ע"י בחינת צדיק מרחם:

ובכל דגי הים בידכם נתנו:

לכאורה אין טעם מדוע הותרו דגים לנח ז"ל ודורותיו אחריו בשלמא שאר בע"ח הותרו לו כמו ירק עשב שהותר לאדה"ר הוא מפני שסיבת קיומם בעולם היה רק נח ז"ל ולולא הוא נאבדו במבול וטרח במזונותיהם שנה תמימה אבל דגים שקיומם שלא על ידו ולא טרח במזונותם מדוע הותרו לו ואולי י"ל שדגים נגררים אחר שאר בע"ח מכ"ש. כיון שאין צריכים שחיטה וחיותם זוטר או מצד שמציאותם רק ממים הם נגררים אחר עופות שמרקק ואחיזתם בפני נשר שבמרכבה עליונה הק' ומ"מ פני שור שבמרכבה הק' כולל יותר. כיון שבע"ח בריאתם מהעפר. בבחינת הכל היה מהעפר וכו' ואפילו גלגל חמה כידוע:

ויהי ת"ח שבעים שנה ויולד את אברם. אולי יש לומר שלזה נולד אב אם אע"ה. לשבעים שנה של תרח כי בן שבעים לשיבה כמשאחז"ל ומד אברהם אע"ה לא היה שיבה במורם לא היה היכר שיב נזקו בימים כמו שאמרו חז"ל שאבדה מע"א יחד כן בעולם שיהיה היכר בין נער לזקן מדוע וא שזה היה כוונת הש"י בכתכו לתרח צמצי"ם שנה ארז על זה. וסוף מעשה במחשבת התחלה:

ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו. לכאורה היל"ל ואת לוט בן הרן בנו שאי אפשר לטעות עוד בזה (יש מקום לומר שהיה מקום טעות בזה לפרש שהיה בן איזה הרן אחר שהיה אז בעולם ומ"מ היה בנו דתרח כי אין אדם נמנע מלקרות בן בתו ג"כ בנו. והיה מקום לומר שהיה לוט בן בתו דתרח עכ"ז פירוש זה רחוק קצת) ונראה שהכוונה מצד מ"ש כשדיים זה העם לא היה הלואי לא היה וכן היה בהרן קודם שחזר למוטב ע"י ראותו נסיון דאברהם אע"ה באור כשדים היה שוה לשאר כשדיים כידוע נמצא שנעשה הרן בן בני דתרח דהיינו שהוא בן ותלמיד לאאע"ה שיהיה ראוי שיהיה לו הויה בעולם ומלבד מה שתלמיד ג"כ נקרא בן גם עיקר מציאותו והוויתו בעולם אין לו מקום רק ע"י אברהם אע"ה כנ"ל.

וימת תרח בחרן נו"ן הפוכה כי בסוף ימיו עשה תשובה כידוע ואולי [זכה לתשובה מאהבה מדת אברהם אע"ה אהבת חסד כידוע וכמ"ש בזה במקור ונתהפכו עונותיו לזכיות ומנפילה ואוני' דבחינת נון בצד דלא טוב כידוע נתהפך לטוב נאמן פשוט והיינו חרן חית ראיה ר' שלום כבספר יציה"ק כי אחרית לאיש שלום והיה טוב אחרית דבר מראשיתו גם י"ל חרן לשון חירות ע"י תשובה מאהבה כנ"ל כי בן חורין העוסק בתוה"ק. חירות על הלוחות כידוע ומסתמא זכה לתוה"ק ע"י תשובה מאהבה מדת אברהם אע"ה חסד כי ברא מזכה אבא לטובה שלימה נצחיית:

פרשת לך

ואעשך לגוי גדול ואברכך. הכוונה ע"מ מה שאמרו חז"ל. אין הברכה שורה אלא בדבר שאינו מנוי וזש"א שע"י מה שאעשך תחילה לגוי שזרעך לא ימנו ככוכבים. עי"ז אברכך תוכל אח"כ הברכה לחול עליך והיינו ג"כ ואגדלה שמיך והיה ברכה שהכוונה שע"י שאגדלה שמיך במע"ט שם טוב ויהיה הציור לגוי עצום וצדיק אחד שחול כרובה של סנהדרין לפמים א"כ אי אפ"ר לחול מנין על עב"י כלל מכל צד ועי"ז והיה ברכה תהי' הברכה שורת עליך:

אמרי נא אחותי את. נראה שונה שהתיר אאע"ה לה לומר אחי היא מלבד שכתבתי בזה במק"א שגם שקיים אאע"ה גם עיכוב תבשילין מ"מ לא היה שייך בו מס"נ כדי שתנצל שרה אע"ה מגע"ר שנאסרו בני נח בזה שהרי אשה קרקע עולם היא ולא שייך בה מס"נ גם אח מתוה"ק כידוע ומצד פרעה כיון שכשנצל מגע"ר. יתחייב בעוון שפ"ד שאסור לב"נ ובין כך ובין כך קאי באיסור הלעיטהו לרשע וימות בחטא גע"ר משיכשל בחטא שפ"ד ויאבד נפש נקי

וז"ל עוד בזה כי הרי כ"ו שהאישות לגבי ב"נ הוא ע"י יחוד האיש את זו לו כזיווגו כן כשאינה עומדת עוד להיות מיוחדת לו יצאה מכלל אשת איש ועיין בזה ברמב"ם ז"ל אך גם אם עכשיו אין גירושין לגבי ב"נ מ"מ י"ל שאין זה כי אם עכשיו מדגלי קרא גירושין בעב"י ע"י ג"פ מכלל דב"נ דלא גלי לגבייהו כן אינם בתורת ג"פ משא"כ קודם מתוה"ק כמו שנאסרה ע"י יחוד כן היתה ניתרת ע"י פירוד אך אאע"ה ושראע"ה כבר חיברם היוצר מתחילה לזיווג נצח (עפ"י אכרוזים הקודמים להזיווגים ובפרט הם שאברהם אע"ה היה תיקון אדה"ר ומשופרא דיליה ושראע"ה היתה תיקון חוה ע"ה ובשופרא דילה) ולזה גם אם הה שייך בחינת אגב אונסא וזוזי גמר ומקנה שעי"ז יהיה גירושין בהחלט מ"מ סובב מהש"י שלא תתגרש ממנו כלל ומ"ש לקמן והרגוני גם אם היה מפורסים בין כל אוה"ע שמהני פירוד היחוד מ"מ כדי שלא יהיה עליהם איסור גזל בזה בכל יום והם נהרגים על גזל כמו על שפ"ד לזה כיון שאין בהם גדר ואהבת לרעך כמוך היה מכריע לעבור פעם אחד על שפ"ד ובפרט מה שאפשר לי לעשות בדרך העלם שלא פורסם מה שנטה המלך מהמצוות אשר המלכות אינו נוהג בעולם רק כדי שיתקיים מצוות אלו כידוע משא"כ אם יחיה אברהם אע"ה יפרסם לרבים מה שעבר המלך על גזל כזה שחמור מגזל ממון וכדי בזיון ומכשול רבים במלכותו גם בנקל להמציא איזה עלינה בכעין מרידה במלכות משא"כ לגבי גזל שאין זה מפורסם דאגבי זוזא ואונסא גמר ומקנה גם הרי בהתחלת צד האונס עובר על הגזל גם לא שייך בזה קנין כ"כ ותמיד קאי באיסור גזל כל שאינו מרוצה

ומכ"ש אם נימא שפירור היחוד לגבי ב"נ לא מהני כ"א בפירוד שלא תשוב אליו עוד לעולם משא"כ כל שעומדת עדיין לשוב להראשון אין פירוד כזה מפקיע היחודו שהיה על עולמות והר"ז רק כנסיעה זה מזו לזמן מה בזה אתי שפיר מכל צד שבלי הריגת הבעל אי אפשר לו להוציאה מכלל אשת איש כיון שעומדת לשוב אליו אך אאע"ה היה דעתו שתאמר אחי הוא ואם יתגבר האונס ירגיש בזה שלא היתה זיווג. רק עד אז. ויקבל ע"ע שלא להחזירה עוד לעולם ויופקע בזה האיסור מכל צד. רק שמן השמים עכבו שלא יופקע היחוד שביניהם:

ובהנ"ל שנוח לעבור עבירה פ"א. ממה שיהיה עליו איסור קל כמ"פ האריך בזה בספ"הק פרד"ר על סוגיא דסוף יומא. טבל ותרומה וכו' עמ"ש כי אם לחם המוסרים. עיי"ש. וגם אם היה אפשר לסבב לשוב. לאאע"ה. אח"כ כשירגשנה פרעה לגמרי או שימות ולא יהיה בזה איזה התנגדות. להתנהגה. שהיתה צריכה אז במצרים. ע"י פרעה עכ"ז כיון שקיים אאע"ה. גם עית"ב. לא היה משיבה עוד אליו. אחר אשר הוטמאה וגם שהיה אפשר שיסובב שלא ייחדנה פרעה לעצמו באישות. ותהיה מותרת לאאע"ה אח"כ גם עפ"י דין תוה"ק ובפרט שהיא לא תנשא לו ברצונה הטוב. כי בכה"ג ל"ש אגב אונסא וזוזי גמרה ומקניא נפשה כי אין זאת, כ"א בממון להקל משא"כ בעסקי נפשות. בזווגים באולי י"ל כן גם כשאין אונס רק חשש גרם אונס. ואולי ל"ש כן. עכ"ז כיון שניתן חסד לאאע"ה. היה לו כל דין תורת כהן שגם נאנסה תחתיו נאסרה לו ואולי גם שגירושין שלו הם ע"י אונס כבנידון זה אין הגירושין מועילין וכיון שזיוויגם היה לנצח והיה מעותד להוליד יצחק אע"ה סובב מן השמים שלא ליגע בא כלל אך אאע"ה. כיון שראה שסובב מן השמים. שחיותו הוא ע"י שיהיה אחד לשם. ויארט לו כן גמר בדעתו שאם קמי שמיא. ניחא שיגרשנה. הכת עפ"י האונס יגרשנה ואין כאן תקלה באמירתה אחי הוא:

ובזה אתי שפיר גם לפמ"ש במק"א שב"נ מצווה שלא להרוג א"ע בפועל. משא"כ ג"י שב וא"ת סיבת החיים אינו מצווה:

ולזה אין אכילתו גם לקיום חיותו בגדר מצוה. וגם אם נימא שקיים אאע"ה גם עית"ב לא היה עי"ז כח לעקור. מאומה ממצוות ב"כ עכ"ז כיון שעפ"י האונס יגרשנה ואין תקלה. אין לו להפקיע מעל עצמו מ"ש ובחרת בחיים. שקיים גם אז בדרך מצווה ועושה. כדי שלא להרחיק זיווגו כי אם יסובב מן השמים שיגרשנה איננה זיווגו מאד כלל. וכשיסוכן הרי פשיטא שאיננה זיווגו מאד בעוה"ז. והמצוות ניתנו כפי המשקל שלפנינו מורגש. וכמ"ש בזה במק"א. ובזה מיושב היטב מכל צד בזה. כיון שאין עליו מכשול. ועל פרעה אין חשש כי שייך בו הלעיטהו לרשע וימות כנ"ל. כיון שרוצה לעשות איסור. אך מצדה.

גם שהיא קרקע עולם. היה שייך פתחון פה לומר שיש ספק שאם לא תאמר אחי יפרוש מאיסור. וגם אם היה מוחזק באיסורין. מ"מ י"ל דהדר ביה עכשיו. ובן אדם ויתנחם. ואין לדון עפ"י אומד להקל. גם דקיי"ל שיחיד מומחה בדורו. יכול לדון עפ"י אומדנא. ויש גם כן הוראת שעה שהיא צריכה לכך. ועושים עפ"י אומדנא. והוא במומחה. ואברהם אע"ה ודאי שהיה יחיד מומחה בדורו. ואומדנא שלו היא ברורה. וכדאי לסמוך עליו עכ"ז אתי שפיר טפי אם אין שום מכשול בזה כנ"ל. ולהנ"ל שיהיה בזה דין גירושין ע"י האונס א"ש בהחלט. כי מצד פרעה אי אפשר בלי חטא. ואין לנו לחוש עליו ומצד שראע"ה כיון שאין עליה חטא בדיעבד עכ"פ. ניחא שתאמר אחי הוא להציל אאע"ה:

וצלע"ע בכל זה:

ולפי"ז י"ל מ"ש למען ינוב לי בעבורך וחייתה נפשי בגללך. שגם שיש כעין עבירה באמירתה כן. שיש בזה גם עבירה דפרעה. גם שיש על זה תירוץ נכון כנ"ל. מ"מ י"ל שע"י האמירה יומשך צד עבירה ולזה שייך לומר שלשון בעבורך הוא מלשון עובר ועבור לשון עבירת בגללך הוא מלשון גלגל והיינו שכמו שגלגל עלייתו וירידתו הוא בפ"א עלייה מצד זה וירידה בצד אחר. כן הוא ענין הנשאה למלך. שהיא ירידה לה מצד שנפרדה מאאע"ה וקצת עלייה היא לה מצד שנשאת למלך ויומשכו על ידיה תיקונים בעוה"ז כי מסתמא אין הש"י עושה כי אם טוב לטובים:

למען ייטב לי בעבורך כתב רש"י ז"ל יתנו לי מתנות גם שאין ספק שאאע"ה לא היה אוהב מתנות עכ"ז מצד מה שאחז"ל אפילו בעה"ב העובר ממקום למקום עני הוא באותה שעה (ובפרט אז שלא היה העולם מבונה ומסודר עדיין. ומסתמא לא היה אז עדיין המצאת המטבע. וגם שאחז"ל מטבע של אברהם אע"ה וכו' מ"מ אין הוכרע שהיה כן תחלת ימיו. והרי אחז"ל זקן וזקנה וכו' שמבואר מזה שהיה בסוף ימיו דוקא. והיינו אחר שנתפרסם הנס של לידת יצחק אחר כל הנסים שנתפרסמו עליו. כי אחר נס דנצחונו לנמרוד הרשע. השוו כולם והאליכוהו עליהם כמו שאחז"ל ונמשך כח מלוכה זו לנצח. ע"י לידת יצחק ובפרט שראו שנולד בנס והניקתו בנס ומסגנון מלוכה היא מטבע דידיה כדקיי"ל לגבי דינא דמלכותא וכמ"ש במק"א בזה בשם הרמב"ם ז"ל הרי שמטבע שלו היתה בסוף ימיו אחר לידת יצחק כנ"ל. ועכ"ז לא נתפשט חכמת המטבע בכל המקומות ואחז"ל ויחן יעקב את פני העיר שתיקן להם מטבע ומציאת המטבע היא תיקון העולם כעין שתיקן נח ע"ה. עוה"ז בחכמה דכלי מחרישה והוא בחינת ינחמנו. דאפיק עלמא מלווטיא קצת להחייא בחינת נייחא לעולם. נגד החלטיית. בזיעת אפיך. וכ"ה נייחא וגידול תיקון עוה"ז ע"י סדר המטבע כי עי"ז יש ברכה. כי החכמים לא להם לחם ביגיעה

כלל. רק הם עוסקים בעבודת הש"י. או בתיקון העולם ולזה אמר אליו הש"י ונתברכו בך. מלבד הרבה ענינים. שיש בזה בברכות שנמשכו ממנו. מלבד זה קבע. ג"כ ברכה לדורות ע"י הנטבע כנ"ל שיש הצלה אלטותא. דבזיעת אפיך. ואשרך ארץ שמלכך בן חורין יקודם מציאת מטבע. היה הרכסת אורחים גם בעיר לעשיר. בכלל פק"נ. ובזה י"ל מ"ש את הנפש אשר עשו בחרן. דהיינו ע"י הכנסת אורחים שעשאום והחיום ממש כנ"ל. ומכמה סיבות יש תמיד בחינת טלטול האנשים בעולם. וא"א שישא כל או"א עמו כל מאכליו וא"א שיקובץ באחד. הכנסת כל הצטרכותיו. כ"א ע"י מטבע. ובמצרים הרי לא סגי טבעא דידיה ודאי. ובלי חשיבות הצורתא שעל המטבע א"א לקנות בכסף וזהב. כיון שצריך הבחנה יתירה בטירחא. אזי אינו מזויף וע"י חכמת הדר המטבע מתוקן הכל) והיה הנותן לו מתנה להחיותם ברעב מקיים מצוה שלימה גדילה (וגם שלא נצטוו אז רק על ז' מצוות. עכ"ז בדרך שאינו מצוה ועושה ע"ד מצוה שכליית היה שייך בהם מצוה זו ודאי. גם בכלל מצוה למנות דיינים. שהיא אחד מ"ז מצוות כלול בזה לעשות כל תיקוני דרך ארץ מה שבין אדם לחבירו:

עצהיו"ט) היינו וחייתה נפשי שמה שאני רוצה שיתנו לי מתנות. אינו מפני שאני אוהב מתנות כפשוטו ח"ו והרי שונא מתנות יחיה. רק חני רוצה מתנות. כדי וחייתה נפשי:

גם וחייתה נפשי בגללך. כתב רש"י ז"ל יתנו לי מתנות אך אני לא ארצה לקבלם ועי"ז וחייתה נפשי כי שונא מתנות יחיה אך לבסוף משמע שקיבל ונראה שהיה זה מצד פיקוח נפש מצד הרעב. אחר שתיכף שתבעו ממנו המכס בביאתו למצרים נטלוה ושלחום תיכף משם והיה נצרך להחון מצד הרעב כנ"ל וכן בחזירתו ממצרים פרע הקפותיו מהון זה כידוע ונטלו רק בדרך הלוואה לפי שעה ואח"כ נתן לבני קטורה כל מה שקיבל ולא נהנה רק ממתת הש"י בנחת בהיתר ובכבוד:

ואת הנפש אשר עשו בחרן י"ל בבחי' אין עשיה אלא תיקון כידוע והיינו כמו שאמרו חז"ל אברהם אע"ה מגייר אנשים ושרה אע"ה נשים והיינו עשו שתיקנו הנפשות להכניסם תחת כנפי השכינה שזהו התיקון הנכון ממיתה לחיים הדבוקים בה' חיים בבחי' אשר באת לחסות תחת כנפיו גם בחי' עשו עשייה ממש כי גר שנתגייר כקטן שנולד בחי' אני היום ילדתיך גם עשו ממש כי כל גר בדורות עולם נקרא בן אברהם אע"ה כידוע בשם האר"י ז"ל שאאע"ה הוליד נשמת הגרים.

על אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כ' רש"י ז"ל בקול רוה"ק שבה. כי לכאורה קשה היאך יצוה הש"י לשמוע בקול אשה שנשים דעתן קלות ובפרט שכבר יצאת תקלה לכל העולם ע"י שמועה לאשה כמש"ה כי שמעת לקול אשתך וכמ"ש במק"א שעיקר הקפידא

הי' על השמיעה (ואמרו חז"ל כל ההולך אחר עצת אשתו נופל בגיהנם ומשאחז"ל מנוח ע"ה היה שהלך אחר עצת אשתו אינו בגדר זה ע"ש המסקנא בגמרא) לזה כתב רש"י ז"ל לקול רוה"ק שבה כי שכינה מדברת מתוך גרונה ואברהם אע"ה הי' טפל לה בנביאות משא"כ לקול הפשוט שלה אין לשמוע כלל וכנ"ל (וגם שאחז"ל איתתך גוצא גחין ולחיש לה אינו לדברי עצה ואולי שהוא רק במילי דביתא או דשוקא במו"מ משא"כ מה שאינו נוגע לזה) וי"ל ג"כ כל אשר תאמר כל רבויא הוא כל אשר תאמר בין במילי דשמיא בין במילי דעלמא אל תשמע רק בקול רוה"ק שבה היטב:

התהלך לפני והיה תמים הכונה התהלך לפני בלב טוב דרחמנא לבא בעי והאלקים יראה ללבב ועי"ז והיה תמים שהרי מחשבה טובה לבדה מצטרפת למעשה. וחשב אדם לעשות מצוה נוטל שכר כעוש' מצוה ודבר זה לא יוחסר תמיד מהאדם ואפשר לו לחשוב תמיד לעשות כל המצות בתכלית הרבוי היטב:

וזהו והיה תמים תמיד.

גי"ל ששמעתי ברן של קדושים מוה' משה טאפריוור נ"י שהזכרתי אותו כמ"פ שאמר לפרש והיה תמים היינו שתדע שאתה תמים גם שהקטנת את עצמך שאמרת אנכי עפר ואפר ע"כ שמעתי ממנו וי"ל ביותר בסגנון זה כי המשים א"ע כשיריים וכאין אומר טובתי בל עליך וכל הטוב שייך רק להש"י שממנו מקור כל הטובות וכל החסרונות תולה האדם הנכון בעצמו וכשהקנה השי"ת את הטוב לאאע"ה שיהי' שייך הטוב להתייחס לו זהו נקרא בחי' תמים כי הטובות שייכים לו ואמר לו השי"ת התהלך לפני שע"י שתתהלך לפני הש"י באור החיים בברכה הארץ ניתן לך בקנין טוב ועי"ז תהי' תמים כי הטוב מתיחס אליך שהוא גדר תמים כנ"ל:

וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי לכאורה מאי וגם אך הכוונה שאין צריך לומר כל אותן שהטילו על עב"י בחינת ענוי שהוא כמיתה שבודאי יש עליהם דין עצום כי בני כח מצווים על שפ"ד וכ"ש על בני יעקב שנתפרסם שם היותו ידיד ה' וגם לרבות אותן שלא עינו את עם ב"י רק עבדום יש עליהם ג"כ דין ומשפט כתוב:

ויאמר אלקים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה ראיתי בס' כתב יד בשם הגאון אבד"ק ווישניצא יצ"ו הרב מוהר"ר ארי' ליובוש ז"ל אודות היו"ד שניטלה משרה אע"ה וניתנה ליהושיע בן נון ז"ל שיש לומר שלכך לא הוליד (עכ"ז יש סברא שהוליד ומש"ה נון בנו יהושיע בנו היינו רק בנים לא היו לו אבל בנות היה לו מרחב ע"ה כמשאתז"ל) כמ"ש המוהרש"א ז"ל שיו"ד דאיש גורמות שלא להוליד ולכך לא הולידה שרה אע"ה קודם שניטלה ממנה היו"ד ואין מוכרע כן כי אשה אינה מולדת

על ידי היו"ד משא"כ איש מוליד גם ביו"ד ויש לומר שיו"ד מורה על איש שדרכו לכבוש ולכך לא פחד יהושיע ז"ל בכיבובש הארץ כידוע:

פרשת וירא

וירא אליו ה' גם דכתיב לא יראני האדם א"ט ע"י כח מצות מילה זכה לראיה טובה כמש"ה ומבשרי אחזה אלוה וכמ"ש במק"א בזה:
והוא מבחי' "מי "יעלה "לנו "השמימה ר"ת מילה:
וירא אליו ה' והוא יושב גם שאין ישיבה בעזרה ובמקום גלוי שכינה ועומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים ורק מלכות בית דוד לבד היו יושבין שם כידוע מ"מ זכה אברהם אע"ה לישב במקום גלוי שכינה הק' ע"י כתר מלכות שניתן לו אז בהתוסף ה' בשמו כידוע אברהם אברהם גימ' מלכות שניתן כתר מלכות בראשו ע"י תוספות ה' דאברהם אב המון גוים שהשוו כל אוה"ע וקצצו ארזים והמליכוהו עליהם כמשאח"ל וי"ל פתח האוהל בחי' שער המשפט לתרע בית דינא שנעשה אז מלך מושל וכמ"ש במק"א בבחי' נשיא אלקים אתה בתוכינו וזכה לישב מקום גלוי שכינה ע"י שער המשפט בבחינת כי שמה ישבו כסאות למשפט:
באלוני ממרא שנתן לו עצה על המילה נראה שהעצה של ממרא היתה שימול א"ע שלא ע"י שליח גם שע"י שליח היה אפשר לו לשתות משקה המטלת תרדימה ולא היה מרגיש כלל בהצער אך מצוה בו יותר מבשלוחו לכן יעץ אותו שירבה כבוד שמים ע"י עצמו וכ' כי מכבדי אכבד לכן זכה אז אאע"ה שבאו אליו המלאכים העליונים להראות שהוא מכובד בין כולם אך גם ממרא ז"ל זכה אז לכבוד שנגלה הש"י בחלקו ובודאי ניתנו לו תיקונים עי"ז ולכמה ענפים ממנו שזכו לחסות תחת כנפי השכינה:
והוא יושב פתא האוהל כחום היום י"ל ע"ד מ"ש חז"ל עולמך תראה בחייך. והוא ע"פ מ"ש בתד"א ז"ל שאברהם אע"ה הי' אחד מן אותן שהטעימן הש"י מעין עוה"ב וזש"א והוא יושב פסח האוהל ארעי עוה"ז שהיא כצל עוף הפורח ונפתחו לו בו צינורי שפע עוה"ב שנקרא יום במשאחז"ל ריש פסחים ששם אור הגנוז אור כי טוב' ונקרא ג"כ חום: ע"ד רשפיה רשפי ואש שלהבת י"ה והעוה"ב היא בחינת י"ה דלא מתפרשין ושם האהבה בתענוגים שיפה שעה אחת בקורת רוח בעוה"ב עכל חיי עוה"ז ומצד שהי' בגדר תשוב' ומע"ט מאהב' כנ"ל ויפה שעה אחת בתשוב' וכו' עי"ז הטעימו הש"י בעוה"ז מעין עוה"ב:
גי"ל שמרמז למה שאחז"ל שאברהם אע"ה יושב אפתחא דגיהנם שלא להניח רשעי עב"י לגיהנם וזש"א והוא יושב פתח האוהל היינו הגיהנם שהוא כאוהל ננוה לזמן מה

כמשאחז"ל אין גיהנם לעתיד לבא והיינו כחום היום כף הדמיון דהיינו שאוהל הזה שהוא יושב כנ"ל הוא כחום היום כאותו יום שכתוב ביה הנה יום בא בוער כתנור והיו כל זד"ם וכו' ולהט אותם יום הבא:

ובבעה"ט ז"ל כתב ג"כ מזה בסגנון אחר קצת:

יוקח נא מעט מים מים הוא בחי' חסדים ורמז להם שיהיה בחי' חסד מעט מעט גם שחסד הוא התפשטות ורבוי כמ"ש במק"א מ"מ ביקש שיהיה תחלה בצמצום מעט כדי שיוכלו אח"כ לקבל רב טוב:

כי מעלין בקודש מעט מעט משא"כ כשהיא בפ"א יש אח"כ ירידה ח"ו רק צריך להיות בהדרגה תחלה ועי"ז מוסיף והולך תמיד בברכות רבות

ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ י"ל מה שנסתפק אאע"ה שהם ערביים היה זה מצד שהשוו כל אוה"ע והמליכו לאאע"ה עליהם כידוע, וא"כ היו משתחוים אליו כל בני אדם והוא ראה שלא השתחוו אליו והרגיש בזה שהם מלאכים והשתחוה ארצה אך חשש שהם ערביים שמשתחוים לאבק והם מכת נמרוד הרשע שלא לקבל ע"ע ע מ"ש ולא החשיבו לאאע"ה ומ"מ רצה להחזירם למוטב שלא יושארו בגדר רוח הבהמ' היורדת למטה לארץ ולהביאם לצילא דמהימנותא תחת כנפי השכינה הק' להדבק בעץ חיים הדביקים בה' חיים ועץ חיים למחזיקים בה והיינו והשענו תחת העץ:

וסעדו לבכם אחר תעבורו י"ל כפשוטו ע"ד מש"ה וילך בכח האכילה ההוא ארבעים יום גבי אליהו הנז"ל ובדרך משאחז"ל צדוק בככא ותשכח בנגרא ומכ"ש בזה שהלכו למקום שמנעו הרגל מביניהם וגם לוט היה בסכנה על שרצה ליתן מאכל לאורח לזה אמר להם שיסעדו אצלו לבב שגם אחר שיעברו משם יהיה לבם סעוד כ"כ יאכלו כאן כדי שיוכלו לילך בכח האכילה:

גי"ל מצד שלפעמים אורח נחפז ללכת ע"י שסבור שמקום ללון הוא רחוק לזה אמר להם שיסעדו לבם ולא יחפזו בדרך שהרי אחר סמוך כמשאחז"ל תעבורו אין לבם דרך ארוכה ויש לפניכם דרך קצרה וא"צ חפזון:

גם וסעדו לבכם אחר תעבורו. כי ידוע שגבריאל בשתים ומיכאל באחת עפים כל העולם ויש בהם זריזות גדול ורק אדם ע"י אכילתו כבהמה אין בו מהירות וזריזות וזה נמשך מהחטא עה"ד אני והחמור נאכל באבוס אחד אכילה בבהמה הכביד עלינו העצלות וזש"א להם אברהם אע"ה ואקחה פת לחם וסעדו לבכם שיהיה בכם ג"כ בחי' אכילה כבהמה ונראה אח"כ אם תעבורו שתקדימו במעלה על צדיקים שבעוה"ז כי עובר לישנא דאקדומי הוא וזהו וסעדו לבכם באכילה בהמיות והראה להם שאם יאכלו הם סלת

או קמח כמ"ד דעה"ד חטה היה לא יעברו ויקדימו א"ע ורק ע"י בחי' אוכלים ושותים כבהמה הא הירידה ממדריגת המלאכים כמ"ש במק"א בבחי' ירד ירדנו לשבור אוכל ושעת סעודה שעת מלחמה:

ואל הבקר רץ אברהם בלי עצלות כי הוא איננו בגדר חטא עה"ד שנמשך מזה עצלות כנ"ל כי אברהם אע"ה תיקן זה כידוע ולזה אמר קמח כדי שלא יהיה נחמד למראה כ"כ ואולי ינצלו עי"ז והש"י הצילם בדרך אחר שפירסה שרה אע"ה נדה ולא הובא לחם כלל וע"י חזרו בשלום למקומם למרכבה ולא נפלו ממדריגתם.

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו:

י"ל שבמאכל שהאכילם המשיכם לשליחות שפע ישע מהש"י לעב"י בעניני פרנסותיהם, כי המלאכים ההם הם שלוחי הנהגות עוה"ז בקביעות כידוע אך ע"י חטא עה"ד לא היה כח וקיום עוה"ז לולא חסדי הש"י כידוע וע"ד מש"ה אז אמרתי מטה רגל חסדך ה' יסעדני וכו' ושכחסדך חייני ובחינת עמידה היא בחינת חסד וג"ד רכות מעומד וזהו והוא עומד אאע"ה שהוא עמוד החסד חסד לאברהם כידוע ועי"ז נשאר קיום לעוה"ז בבחינת עולם חסד יבנה נותן לחם לכל בשר כל"ח ולזה אחז"ל בהבראם באברהם בחינת חסד כמ"ש לעיל במק"א ולזה ע"י עמידתו בבחינת חסד גם תחת העץ חעה"ד אכלו ג"כ בתיקון בחינת אכילה לש"ש היטב:

גם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו:

י"ל עפ"י מ"ש במק"א שאכילת המלה"ש אצל אע"ה היה מצד כי כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה וזש"א שע"י מה שעמד עליהם וצוה עליהם שיתנהגו בהנהגת העולם ומצוה לשמוע דברי חכמים ודברי בעה"ב ע"י זה ויאכלו:

וי"ל רמז בחי' תחת העץ שצוה עליהם שיתנהגו בהנהגת העוה"ז שנמשך אחר חטא עץ הדעת עי"ז אכלו הם מחטה שהיא בחי' עץ הדעת כידוע (וגם שלחם לא הביא לפניהם וכמ"ש במק"א בזה עכ"ז תבשילי בשר בסעודה נכבדה לפני אורחים היא מהנמנע שלא יהיה מעורב בו קמח נ"כ וכגון צלי וכדומה) ולא חששו כי אין הערוד ממית אלא החטא וכו' וכיון שאכילתם לא היה בדרך חטא רק בדרך מצוה וכנ"ל לזה לא נמשך להם פגם אך הרגישו ע"י זה מעלת צדקת אאע"ה שבגדרו הוא תיקן חטא עה"ד ולזה אח"כ היה מרתתי לפני אאע"ה כדאיתא במדרש רבה הק':

כי על כן עברתם על עבדכם. הכוונה וסעדו לבכם כי על כן עברתם וכו' דהיינו כמ"ש רש"י ז"ל עמש"ה כחום היום שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים הביא עליו המלאכים בדמות אנשים כי

זה היה רצון אברהם אע"ה תמיד לקיים מצוות הכנסת אורחים (שגדולה מהקבלת פני שכינה) ורצון יראיו יעשה וזש"א להם אברהם אע"ה וסעדו לבכם כי על כן עברתם שלכך באתם אלי כדי שאקיים על ידכם הכנסת אורחים.

גי"ל כי על כן עברתם על עבדכם להודיע המשפט כתוב שעל סדום כדי שיתפלל אברהם אע"ה עליהם והש"י מתאוה לתפילתן של צדים ובסוף הש"י בעצמו הודיע לאברהם אע"ה כמש"ה המכסה אני מאברהם אשר אני עושה:

שוב אשוב אליך כעת חיה:

י"ל ע"ד ששמעתי בשם הרב החסיד הגדול המפורסים סים בש"ט מוהר"ש שמעלקא ע"ה אבד"ק נ"ש יצו שלכך אנשים שלא ראו זה את זה ל' יום מברכין שהחינו בעת שרואים א"ע אחר הל' יום ואחר שנה שלא ראו זה את זה מברכין מחיה מתים כי מכל קיבוץ אהובים נולד מלאך כעין זייוג דנשיקין או דדיבור וזיווג טוב נקרא דיבור וכן ע"י ראיה זה את זה והקיום של המתהוה ע"י הזיווג דראיה הוא רק עד י"ב חודש וכשעברו י"ב חודש שלא ראו זה את זה הרי היה בחי' מיתה להמתהוה ע"י ראיה הקודמת וע"י ראייתן א"ע עוד אחר י"א חודש יש חיות להמלאך וזה בחי' מחיה מתים מעין זה שמעתי וי"ל בזה שוב אשוב אליך כעת חיה דהיינו קודם שיעברו י"ב חודש שלימים ישוב ויבוא והיינו כעת חיה שיהיה עדיין חיות להמלאך שנברא ע"י ראייתן כנ"ל:

ובדרך זה שמעתי ג"כ בשם גדולי עולם ז"ל שלכך היה בתשעה באב הכנה ללידת נשמת משיח צדקינו שיבב"א כי נשיקה של פרישות בשעה של פרישות אהובים זה מזה להתרחק היא אהבה עזה והולדה וע"י זה מתורץ קושיית התוספות ז"ל כיון שבשעה שאין רצונו של מקים היו הכרובים בהחזרת פנים זה מזה ורק כשעושים רצונו וכו' היה בחי' ראו חיבתכם וכו' ואז בחורבן לא היו עושים רצונו של מקום ומדוע היו אומרים עמון ומואב על מה שהכרובים היו פנים בפנים מה שאמרו כידוע ולהנ"ל מתורץ כי מ"מ בשעת פרישית יש אהבה כן שמעתי בשם הרבה גדולי עולם ובכללם הרב בעל אור המאיר ז"ל בשם גדול אחד ז"ל

אולי עפ"י זה י"ל שעמון ומואב שנולדו ע"י איסור ערוה ואהבה רעה הם היו מונים לומר שהאהבה בשעת גירוש הרב הוא בכלל האהבות רעות כידוע מבני ט' מדות בני שנואה בני גרושת הלב ושקר אמרו כי גם בשעת חרבן לא נפסק אהבת הש"י לעב"י בלב כי לא יטוש ה' את עמו ולא עינה מלב וכו' ועדיין חיבתו עלינו להרבות טוב נצח:

ויאמר הנה באוהל:

רמז להם שהעוה"ז היא אצלה כאוהל ארעי כמדת הצדיקים וזש"א והנה בן לשרה אשתך דהיינו שעי"ז תזכה לבן שיהיה דומה לה וכן היה שיצחק אע"ה היה כלוא בבית והיה העוה"ז טפל בעצם אצלו לארעי כמו שרה אע"ה והיינו ושרה שומעת פתח האוהל והוא אחריו שהיא שמעה שמחזיקין אותה שהיא בבחינת אוהל כנ"ל והיא עצמה החזיקה א"ע שהיא עדיין פתח האוהל שהיא עדיין כמתחלת במדריגה זו והוא אחריו היינו שהיא חשבה שרק א"א ע"ה כבר זכה למדריגה זו בהחלט ועוד רחוק ממדריגה זו לטובה:

גם הנה באוהל רמז להם שצריכה פקודת ישועה מהש"י בבן זכר והיינו בחי' הנה באוהל בבחי' מנשים באוהל תבורך וזכ"ר גימ' בר"כה וזש"א והנה באוהל ויאמר שוב אשוב כעת חיה והנה בן לשרה אשתך מצד בחי' אוהל כנ"ל זכתה בברכה ונפקדה בבן זכר:

הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה:

הכוונה מצד שהיו רעים וחטאים רעים בחסרון טובות דצדקה וחסד אשר עולם חסד יבנה ועל גמילות חסדים העולם עומד כמו שאמדו חז"ל ולזה נתהפך סדום מצד שהתנגדו לעמוד החסד אשר עליו העולם עומד ואלו לא היו מתנגדים כ"כ לעמוד החסד והיה נמצא בהם קצת מעט בצדקה היה חל עליתם אריכות אף וכמ"ש במק"א עמש"ה חטאך בצדקה פרוק וכו' חן תהוה ארכא לשלוותך כי הקב"ה לא יקח שוחד שכל מ"י נגד עבירה ומש"ה חטאך בצדקה פרוק הוא רק שהצדקה תועיל להאריך העונש שלא יחול תיכף וצדקה תציל ממות תיכף ורק מאריך אפיה וגבי דיליה והיינו הן תהוה ארכא וכו' שע"י הצדקה יש אריכות אף כנ"ל וזש"א הכצעקתה דהיינו צעקת הריבה כמו שאחז"ל דהיינו ע"י התנגדות לצדקה אעשה כלה ע"י זה נתחייבו כליה תיכף בלי אריכות אף ואם לא שאם לא יעמדו במרדם נגד צדקה גם שיש בידם שארי עבירות גזל וכדומה כמו שאחז"ל עכ"ז אדעה להאריך האף כי כיון שאין בהם התנגדות לצדקה וחסד שהוא קיום העולם יש אריכות אף וכנ"ל:

הלילה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע. הכוונה ואם עי"ז לא יעניש הרשע והיה כצדיק כרשע. גם זה לא יתכן. חלילה לך גם השב ואל תעשה. וכי השופט כל הארץ לא יעשה משפע ברשעים וי"ל שמ"ש ולא תשא לכל המקום וכו' היינו שמהראוי שיותן כח לצדיקים שיכבשו את השאר להנהיגם לטוב. ולא כמו שהיה עד כה. או שהצדיקים לא השגיחו עליהם והנהיגם. מצד שכחה או ייאוש או פחד או איזה סיבה. או שהשגיחו רק שלא צייתו אותם. לכן ביקש מהש"י שמעכשיו יתוקן שישגיחו. ואם לא יצייתום. יהיה משך העונש מעותד תיכף. כפי סירוב הצייתנות לצדיקים. וזהו נשיאות המקום. כי תוספות ההשגחה לטוב בפרטות. בכל מקום הוא כפי הצדקות והדבקות בהש"י

כמ"ש אני אוהבי אהב וא"כ כשיש צדיקים ורשעים. במקום אחד והרשעים השרישו בלבות הצדיקים. צדדי הרהורים בהסתרות מן ההשגחה פרטיית העליונה. עי"ז שייך בהדי הוצא לקי כרבא. משא"כ צדיק גמור. הדבוק בהשגחה לנכון גם אם יהיה אחד בכל העולם. בין רשעים. אין כח ההשגחה דשמירה טובה נפסקת בשום אופן וזש"א צדיקים בתוך העיר בקרבה. דהיינו שבערכם היו צדיקים. כמ"ש גבי נח ע"ה. גם אם נתמעט בהם הדביקות ע"י העיר. וזה שביקש אאע"ה. ולא תשא למקום היינו נשיאות והתרוממות להש"י לכל המקום. ע"י הצליקים שיותחל ע"י סייעתא דשמיא הקדמת חסד עליון. להשגיח עליהם גם שאינם ראוים:

ומזלייהו יהיה חזי שהם מושגחים מהש"י. ועי"ז יותחל בהם דרך צייתנות לצדיקים. וע"י עונש על סירוב צייתנות לצדיקים עי"ז יושרש עוד יותר בהם הדביקות בההשגחה כמ"ש נודע ה' משפט עשה ויתהפכו לטוב:

גי"ל חלילה וכו'. ואחז"ל לא הוא ולא כיוצא בו ולא דפחיתא מניה. וי"ל שמרמז ג"כ למשאחז"ל שאאע"ה יושב אפתחא דגהינם שלא להניח רשעי עב"י לגהינם. וזש"א להמית צדיק עם רשע. כי עב"י כולם צדיקים. והרשעים שבהם גם שרובם חובות מ"מ יש להם זכיות והם בדרך צדיק עם רשע שטופל בהם בחי' הצדקות:

שיש בהם עם בחי' הרשעות שבהם ומ"מ ביקש שלא להמיתם ח"ו רק ליתן להם תיקונים ע"ד בל ידח ממנו נדח. והוא ענין דפחיתא מניה מצד שערבוביא שבאדם אחד. איננה נגד שוה"ד כ"כ לדונה. ומ"מ ביקש להכריע למדה"ר. ובדרך זה מרומז ג"כ מה שאחז"ל לבד ממי שפגם בריתו דלא מבשקר ליה אאע"ה וכו'. ובחי' ברית הרי ידוע שהיא בחי' גלוי יוד כמ"ש בזוה"ק. ולזה קורים הבריות הברית מילה יודישין. ולזר ביקש יוד צדיקים לעיר כי הגוף נקרא עיר קטנה וכשיש שמירת הברית. יש בחי' יוד בדרך הצדקות כי הברית נקרא צדיק והוא ג"כ בדרך משאחז"ל דאומן לה סמא דחיי בבחי' שמירת הברית בחי' יוד אומניות. ועי"ז יש הברכה חיים בחי' שבת"ק:

וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים:

שמעתי ממוה' ישראל מלמד כי' מפה בשם תאב המפורסים בש"ט מוה' חיים ני' אבד"ק באטישאן יצו כי מצד שהיה אאע"ה שומר מצוה ומצפה בכל יום ליום המילה לזה היה חשוב בעיני הש"י כאלו כל שמונת ימים מל כן שמעתי ונראה שהדיוק נכון מצד שהיה יכול לומר בן שמונה ימים ושמונת כולל כל השמונה בדרך כלל כמ"ש רש"י ע"ה גבי שבעת ימים כידוע או שהיה יכול לומר בן יום השמיני או ביום השמיני והיינו כנ"ל:

וירע הדבר מאוד בעיני אברהם על אודות בנו:

לכאורה משמע שהרע לו רק על התגרשות בנו. והש"י אמר לו אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתיך ואולי הכוונה כי ע"י שצפה אאע"ה. שיעשה ישמעאל תשובה לזה היא רוצה שתהיה הגר בביתו כדי שתגדל בנו. ועל אודות בנו היה רע בעיניו לשלוח את הגר מביתו. והיינו על אמתיך כנ"ל. וכיון שהובטח לו שבנו יגדל ולא ימות. ע"י שיגרש אותו היה מפויס היטב:

גי"ל אודות בנו דהיינו יצחק אע"ה:

והכוונה כיון שלידת יצאע"ה היה ע"י ששרה אע"ה. נתנה אמתה לו. כידוע לזה היה חושש אאע"ה:

שאם לא יתקיים ישמעאל. הרי מה שניתנה הגר לו הוא כדליתא לגמרי כי אין אשה אלה לבנים ובפרט בזה שהיה לו אשה לקיים עונה. והמעלה בהגר היה רק מצד בנים. וכיון שלא יתקיים בנה היא כדליתא ויש חשש על קיום בן שרה. לזה אמר אל ירע בעינך על הנער היינו יצחק שאתה חושש עליו ע"י אמתיך כנ"ל כי ביצחק יקרא לך זרע יהיה היאך שיהיה. גם אם לא יתקיים בן הגר מ"מ יצחק יתקיים לעולם:

גי"ל מצד שיש פת"פ לומר אדייה לגזיזה מצד ששראע"ה היא כתוהה על הראשונות והר"ז כאלו לא ניתנה לך הגר מתחילה כלל. כנ"ל עכ"ז מצדך אין כאן חרטה מעיקרא וכיון שיצחק יקרא לך זרע. ולא ע"ש שרה אע"ה:

והרי אתה עשית את שלך. שבעת שרצה שראע"ה שתהיה הגר בביתך היתה ועכשיו שאינה רצה. אין לך רשות מעכשיו לקיימה בביתך וכמ"ש בזוה"ק דאושפיזא שבביתא. דאיתתא הוא וגם אורח לפי שעה אין להכניס בלי רצון הגברת עקרת הבית:

גי"ל כי הגר היתה קנויה לשראע"ה. רק מצד מה שקנתה אשה קנה בעלה סבר אאע"ה שבנה מיוחס אחריו כיון שהוקנתה לו אין הפרש בינה לבין גברת:

והודיעהו הש"י שקנין פירות לאו כקנין הגוף וכיון שגופה קנויה לשרה הרי היא בגדר אמה. אשר בנה מיוחס רק אליה וגם להסוברים. קנין פירות כקנין הגוף מ"מ יודו בזה. ועכ"פ לא עדיף מחציו עבד כיון שמצד שראע"ה כשער בן אמת כנ"ל. גי"ל שסבר אע"ה. שמצד שנתנה לו הגר הר"ז כאלו שחררה. אותה דהיינו שהוקנתה לו לצמיתות עולם והוא מצדו היה ניחא ליה שתהיה בבחי' שחרור. כדי שיהיה זרעו מיוחס אחריו והודיעהו הש"י כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה. כי לא הקנתה לך לחלוטין:

רק לפי שעה ועכשיו איגלאי מלתא למפרע שבן הגר. הוא בן אמה. ואינו זרעך מיוחס אחריך כלל גי"ל שמע בקולה וכו' שהכוונה ע"י שיצחק יקרא לך זרע. דהיינו זרע המיוחס אחריך והרי השכינה שורה דוקא ע"י זרע המיוחס אחריך כמשאחז"ל. וכיון,

שהשראת השכינה הק' היא לך על ידיה. לזה שמע בקולה כי היא עקרת בזה וזהו בחינת אד בקולה ברוה"ק שבת כנ"ל:

ויאמר אליו אברהם אברהם ויאמר הנני וכן ביעקב אע"ה כ' ויאמר הכני ובעשו כתיב ויאמר אליו הנני שמעתי בזה מצד שלשון הנני הוא לשון ענוה והזמנה ענייתם של צדיקים משא"כ בעשו כ' ויאמר אליו דייקא הנני שלא אמר כן רק לפני אביו שרימה אותו בכמה דברים כידוע מעין זה שמעתי:

פרשת חיי

לספוד לשרה ולבכתה כף זעירא. יש לומר מצד שאתוון רברבין הם בבינה בחי' עוה"ב. ואתוון זוטרין מרמזין אבחינת עוה"ז. כידוע מהזוה"ק ולזה כתיב כאן כ' זעירא. לרמז שמצד עוה"ב לא היה שייך שום בכיה מצדה. כי זכתה לבחי' עלית על כולנה לעלות לעוה"ב ששם חוה במקומו ושם בחי' בתי גוואי דליכא תמן עצבו כלל בבחי' ברנה נושא אלומותיו כידוע ותועלת הבכיה היה רק מצד בחי' נפשו עליו תאבל בעוה"ז בקבר בבחי' הבלא דגרמי שנשאר חופף עליו בגוף ועלייתו אחר העיכול ועציבותא מסתייעא בזה מצד בתי בראי דאיכא תמן עציבו. ולזה בא רמז זה באות כ'. כי כ' הוא חיים כבספר יציה"ק והודיע שמצד בחי' חיי עוה"ב. אין כאן בכיה רק מחה דמעה ותשחק ליום אחרון רק מבחי' כ' זעירא שהוא בחי' עוה"ז כנ"ל יש בכיה. וזהו ותמת שרה בקרית ארבע שמיתתה היה רק בבחינת הארבע יסודות כידוע ותשחק ליום אחרון:

ולבכותה כף זעירא כי כ' הוא חיים בס' יציה"ק ושם היה מיעוט החיים לזה נסתתרה הכ' בין שאר האותיות ונתקטנה ע"י זה:

גר ותושב אנכי עמכם. מצד היצ"ט גר אנכי ובכל יום כקטן שנולד. ומצד לב השני תושב אנכי ומ"מ אצל אאע"ה נתהפך בחי' תושב ג"כ לטובה מצד שתשובה מאהבה מהפכת עונות לזכיות וקטיגור נעשה סניגור והיינו ג"כ מה שבשבת"ק. קטיגור נעשה סניגור מלאך רע בע"כ יענה אמן לברך. את עב"י מצד בחי' אהבה בתענוגים. שבשבת"ק שהוא גדר אהבת מישור. ועי"ז יש שלום בעצמיו כידוע וע"ד מש"ה בשלום ובמישור הלך (והוא בחינת מישרים אהבוך. כפמ"ש בזה במקו"ר) אתי ורבים השיב מעון שהוא בחי' תשובה מאהבה ושלום נגרר מזה. כמ"ש במקו"ר. וכ"ה מש"ה ואוהביו כצאת השמש דהיינו כמו שהשמש מאיר:

גם להלבנה ונותן לה אור. כי לית לה אור מגרמה כלום ומזה הלבנה מאירה לעולם כן הוא ע"י אהבה מתהפך מחשוכא לנהורא ונעשה הלב כסיל שבחושך הולך ג"כ בבחי' אור ע"י לב חכם שבימינו. אשר חכמה תאיר:

ובזה י"ל ג"כ מה שאמרו חז"ל שלכך לא נכנס כה"ג בבגדי זהב לפני ולפנים משום שאין קטיגור נעשה סניגור וכתבתי במק"א דא"כ מדוע היה הארון הקודש והכתלים של זהב עיי"ש. ובזה י"ל משום שכה"ג היה נכנס לכפר גם על שאין בהם תשובה מאהבה רק מיראה. לזה לא היה שייך בהם. קטיגור נעשה סניגור כנ"ל. ולזה כניסתו לפני ולפנים היה בקטורת. שבו חלבנה שמורה על תיקון פחותי מדריגות שבעב"י. שתיקונם הוא ע"י היותם טפלים לבעלי ריח הטוב בתוה"ק ומע"ט וכמ"ש במק"א עמש"ה יברך יראי ה' הקעה"ג:

ויקם השדה והמערה וכו' מאת בני חת. ובסוף פ' ויחי כתיב אשר קנה אברהם מאת עפרן הכוונה ע"פ מ"ש במק"א שקניית שדה המכפילה היתה לאאע"ה עפ"י הסכמת כל כוחות הרוחניים השייכים לבני חת שכולם הוסכמו לזה מצד שהרגישו שיש בזה תועלת להנקברים שם ומ"מ יש בזה תועלת בצד מה ליושבי מדינה ההוא או אל כוחות הרוחניית דשם אך כל זה רק באופן שלא יקרבו אליו ביותר ולא יגרמו אליו ערבוביא וכדומה רק יהיה מקום של אאע"ה ודעמיה מיוחד ומסויים בפ"ע לטובה וכתבתי במק"א בזה באריכות ולזה בכל מקים שהיה מדבר מענינא דממון היה מדבר עם עפרון כי זה היה מצד קנייתו מן מלכי האדמה לזה שייך ממון ובכל מקום שהיה מדבר עם בני חח זה קאי על צבא מרום דהיינו כח הרוחניות החופף על המקום וכל שרשיהם ברוחניות וזש"א ויקם השדה מאת בני חת דהיינו כוחות הרוחניות תקומה היתה לו כנ"ל ולזה שם כתיב אשר קנה מאת עפרון היינו בממון כנ"ל:

ואברהם זקן בא בימים וה' בירך כתבתי במק"א כי מצד שהיה איש אמונות צור נאמן לשולחו מה שכל אדם בעוה"ז הוא שליח להשיב אמרים אמת לשולחו היה נאמן בזה ולא איבד גם יום אחר מימיו וכמ"ש באוה"ח ה"ק טעם מה שבדורות שמדוד המע"ה והלאה ימי שנותינו ע' שנה עיי"ש נמצא שכל יום מימי האדם הם בפקדון אצלו שיתוקנו בו מע"ט כרצון הש"י וכמ"ש במק"א לפרש יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום להמיתו דהיינו להמית את היום ח"ו כדכתיב מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב שיחיה את ימיו ולזה כתיב שנות חיים יוסיפו לך כי חיים הם שנותיו ולא המיתם ט"י חסרון מע"ט וזש"ה ויהי חיי שרה שני חיי שרה דהיינו ששנותיה היו חיים מתחילה ועד סוף כי טוב היינו חיים כנ"ל וכמ"ש במק"א עיש"ה ובחרת בחיים שבזה כלול ממילא

הבחירה בטוב וע"י מע"ט שלה היו שנותיה חיים גם מצד הדביקות בהש"י ד"ב הדבקים ב"ה חיים כי עמו מקור חיים ע"י כל שנותיה שהיו בדביקות בהש"י היו השנים בגדר חיים ומצד דביקות ה' בטוב בהש"י אשר טוב ה' לכל עי"ז ותשחק לים אחרון וי"ל שזה היה שחוק דשראע"ה להראות שרצונה להוליד בן לא היה להנאתה בשום צד רק לש"ש לבד ולזה אמרה אחרי בלותי היתה לי עדנה י"ל אחרי מופלג מגדר בלותי שהיא נטיה להנאת עצמו כמשאחז"ל סוף יומא לבלה ניאופים הייתה לי עדנה רק לש"ש מופלג מבטיה להנאה שהיא מעין ניאוף או שיהיה הכוונה אחרי שתהיה בלה בעפר אחר המיתה אז תהיה לה העידון והעונג מבן שתוליד נחלת ה' בנים בהנאת עוה"ב מצד שכר מצוה והכוונה לש"ש גם שאשה לא מיפקדא אפו"ר מ"מ ע"י טפילתה לאיש היא ג"כ בגדר מצוה שהרי אדוני זקן שהוא קנה חכמה שתחיה בעליה ע"י הולדה זו גם זה קנה קאי אחכמה מצד שאין לאדם קנין עצמי זולתה כי ערום יצא מבטן וערום ישוב וקנה שם טוב קנה לעצמו היינו עצמיותו קנה לו התוה"ק קנה לו חעוה"ב שהוא קנין עצמי ודברי תוה"ק כולל כל מע"ט והיינו חכמה כי אין חכמה כחכמת התוה"ק וכאן אנחלת בניו שהוא ודאי קנין עצמי שייך גדר זקן מכל צד [ובבחינת א"ש עטרת זקנים בני בנים קאי שעשועים שלה מצד שאאע"ה היה בחי' זקן דהיינו ע"י יעקב אע"ה בן בנו יעקב אשר פדה אברהם כידוע] וזה היה הוראת שחוק דילה בבחי' יום אחרון וכמפורש במדה"נ ה"ק שעיקר חדוות הצדיקים הוא ביום אחרון בהסתלקותם לנחול ש"י עולמות ה"ק מחוץ הרחבה ויצאו ממאסר מיצר העוה"ז (וידויק ביותר מ"ש ותשחק ליום אחרון כי אשה איננה במ"ע בשלימות וכן לא בתורה ולא שייך בה כ"כ יפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב ולזה עיקר שחוק דילה ביום אחרון זה יום שקיותה נפשה ראתה עין בעין. ברב טוב הצפון. יפה שעה א' של קו"ר בעוה"ב מכל חיי עוה"ז ולזה שחוק לא הורה כלל אבחי' מיתה. רק אחרוה שמצד מע"ט בעוה"ז כי חייב אדם ללמד בנו) ולזה אמר הכתוב למה זה שחקה שרה. לבחור ע"ע ח"ו מיתה בעת לידתה היפלא מה' כעת חיה ולשרה בן. וכי מצטרך הש"י לבחון עומק מחשבתה לש"ש ע"י מיתתה בלידתה הלא גם שתחיה אח"כ לאורך י"ט. ויהיה לה נר מבנה מ"מ יודע הש"י דרך צדיקים. ויודע חוסים בו העושים רק לש"ש ותאמר לא צחקתי כי יראה או שסברה שהכוונה מצד שחוק וקלות ראשי ואמרה שהיה בה' יראה. ואמר הש"י לא יראה לבד היה בך אלא צחקת במס"נ בפועל או שבעיניה מצד אל תאמין בעצמך עד יום מותך. לא האמינה בעצמה. שהמס"נ שלה הוא בדרך תמים והעיד הש"י שהוא בדרך תמים ובדרך מ"ש יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצורנה. שהם בגדר מיתה ממש ויראת ה' תוסיף

ימים. כי חיות הנה כנ"ל. ויש אשר יעמוד יום אחד דצדיק. במקום כמה שנים ע"י שזיכה הרבים וזכות הרבים שייך אליו ויראת ה' לחיים. וגם במיתתה קראה חיה. וזה שני חיי שרה. כי ימים יוצרו ולו אחד בהם שדבקים במקור האחדות הש"י שעמו מקור החיים:

ולזה רמז ענין יופי דשרה אע"ה בת כ' כבת ז' ליופי. הגם דשקר החן והבל היופי מ"מ הרי ביראת ה' היא תתהלל בחן ויופי ג"כ כמ"ש במק"א ששמעתי פירוש זה ממו"ח כי' בשם ספת"ק. מלי יקר. וכיון שהייתה. בגדר יראת ה' לחיים כנ"ל לזה מהולל היופי שלה דשופרא דידה שהיה מעין שופרא דחוה ע"ה. גרם קנאת נה"ק בהם. כמשאחז"ל ושופרא דשרה ע"ה ע"י יראה שהיה בה. היה אימתה מוטלת על הבריות. ונתנגעו פרעה ואבימלך הרשעים. על ידיה כמ"ש אני ה' שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. כמ"ש בתיזוה"ק על אסתר ע"ה שלא נגע בה זר כמ"ש במק"א בזה. והיינו בחי' תהלתי דייקא. יראת ה' שתתהלל היופי כנ"ל וכתיב יברך יראי ה' וכתיב יברכך וישמרך. הרי ברכה מביאה שמירה לזה היה היופי אשר לשראע"ה משומר היטב. וזש"א שגם שהיתה שלימה ביופי אעפ"כ היתה שלימה בלא חטא וגאוה. כמשאחז"ל בנזיר שקוצותיו תלתלים פחז יצר וכו' ועי"ז מתה בקרית ארבע. ברה"י רחבו ד' אותיות דשם הוי"ה ב"ה וב"ש היא חברון בחיבורי טהרה לבעלה הצדיק ולא נגע בה זר. ולא יופסק החיבור הק' לעולם. ולא תצא לרה"ר לעולם וכן הוא מ"ש ואברהם זקן בא ביאים זה קנה חכמה שהיא יראה כידוע. וכתיב עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ובא בימים בגדר יראת ה' תוסיף ימים כנ"ל. וכתיב יברך יראי ה'. ועי"ז וה' בירך את אברהם. וע"י מה שבא בימים ולא איבד גם יום אחד לקלקול כמ"ש בזוה"ק בזה. וזהו שמירה מעולה לימים שניתנו לו שלא יהיה מאבד מהם כלום וזהו זקן זה קנה חכמה. ולא להיות שוטה מאבד מה שנותנים לו ח"ו. ולכן וה' ברך כנ"ל. גי"ל פשוט ואברהם זקן זה שקנה חכמה. ואיך אפשר לקנות והלא לה הארץ ומלואה לזה אמר וה' בירך ולאחר ברכה הארץ נתן לבני אדם כידוע ויש יד לקנות:

גם ואברהם זקן בא בימים וה' ברך בכל:

היינו כי זקן זה קנה חכמה ודעת טוב ודיעה קנית מה חסרת ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ואמרו חז"ל כל מי שיש בו דיעה לסוף מתעשר והיינו זקן זה קנה חכמה ודעת בא בימים סוף שנותיו וה' בירך בכל כי לסוף מתעשר כנ"ל:

גם י"ל בא בימים ע"ד שאמרו חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום להמיתו דהיינו שרוצה להמית היום עצמו ואלמלא הקב"ה עוזרו וכו' ואברהם אע"ה כ' ביה אשר התהלכתי לפניו ולא היה בגדר שצריך סעד לתמכו ובודאי שהיו הימים שלו שלימים

ומתוקנים לנכון על צד היותר טוב והיינו בא בימים שהוא מעצמו ומכוחו בלי סיוע מהש"י בא בימים טובים וכנ"ל:

כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק נראה ככפל ארצי ומולדתי י"ל שהמכוון מצד שאמרו חז"ל אין אשה אלא לנוי או לבנים שלל במאמרו כוונות לא טובות שיש בנשואין כמ"ש בתדב"א זל"ט דהיינו ממון גדולה זנות ח"ו והנרצה הוא רק לבנים ולשבת יצרה ומצד חן מקום על יושביה כולל ארצי הנוי והחן המציל מחטא כי מצד היותם מארץ אחד חל החן ביניהם וגם שבאותו העת היה ארצו דאאע"ה ודיצחק אע"ה ארץ כנען מ"מ עיקר שרשם היה מעבר הנהר ובפרט אאע"ה מקום לידתו היה שם וזרוק חוטרא אאוירא וכו' וגם שיצאע"ה נולד באי' ה"ק עכ"ז היה מצטרך בזיווג זה שיהיה נכון גם לפי בחי' אאע"ה כמ"ש במק"א בזה ומ"ש אל מולדתי היינו בחי' אין אשה אלא לבנים כי רוב בנים הולכים אחר המשפחה ועי"א יולד מהם הגון כעין שכולה אאע"ה ממשפחה זו ותיבת אשה ממעט הרהורי זנות וגם בבחי' זו אינו רוצה והכנעני וגם ממולדתו אינו רוצה כ"א אשה בדרך היתר וממון איני צריך למעט שכבר נתן לו כל טוב ולא ציוה ליטול משם ממון וכן גדולה לא היה שייך בזה כי כבר הומלך אאע"ה על כל בני עולם ומה יוכלו ליתן לו והכוונה רק לאישות מצד בנים ושמירה מחטא כנ"ל:

ותורה כדה מעל ידה ותשקהו:

מה שהשקתה רבקה אע"ה בעצמה ולא ע"י שליח בזה היה צד תיקון כידוע שע"י יוקח כא מעט מים ע"י שליח פרע הש"י ע"י שליח במי מריבה וע"י השקאתה בעצמה שלא ע"י שליח היה הבאר בזכות מרים הנע"ה שלא נצטרכו לשליח כלל וכמו שמן שהיה בזכות משה רבע"ה בלי הזדקקות לשליח בזכות הסעודה שעשה אאע"ה בעצמו לא היה מזה תקלה כן ע"י בארה של מרים לא היה גרעון מזה וכמו שהשקאתה רבאע"ה לאליעזר ז"ל ולהגמלים כן היה השקאת הע"ה ובעירם וכמ"ש במק"א בזה ולזה ירמז מ"ש ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני היינו תיקון החסדים בחינת מים. ע"י עשייתה שלא ע"י שליח כנ"ל והוא יהיה השלמה על מה שעשה אאע"ה ע"י שליח והש"י פרע שכר טוב בבארה של מרים:

ועתה אם ישכם עושים חסד ואמת עם אדני:

לכאורה יפלא היאך היה מצדם חסד ואמת במה שהשיאו רבקה לבן יחיד של אב המון גוים וראש לנדיבים שבכל הדורות ושהסכימו כל אוה"ע והשוו כולם וקצצו ארזים והמליכו אאע"ה עליהם לעולם לכל הדורות וכי היה אפשר בעולם שיהיה בזה פת"פ שאין זיווג זה טובתם עצהיו"ט האפשרי בעולם ואיך שייך לומר בזה חסר של אמת אך

הכוונה כי ידוע שכמו דקי"יל שלא לישא אשה לשם ממון כן הוא כשכוונתה לש"ש הוא עצהיו"ט מכל צד וכמ"ש בשם האר"י ז"ל ולזה ביקש מהם שגם שרואין שהוזמן לפניהם זיווג מה שהוא עצהיו"ט מכל צד ואין טוב יותר אפשר מזה גם מצד סגנון עוה"ז כנ"ל עכ"ז יפשיטו מגמתם להתלבש בפניית כוונה מצד אהבת עוה"ז שאיננו בבחי' אמת כי עוה"ז נקרא בפי כל החכמים עלמא דשיקרא והיא כצל עוף הפורח ואין זה בחינת אמת שמהותו הוא בחי' הנצחיות והקיום וכמ"ש בזה במקו"ר ולזה עוה"ב עולם עומד לבדו נקרא עלמא דקשוט ולזה האריך לספר להם כל הנסים שאירעו לו בדרך ושקפצה לו הארץ ע"י מלאכים הק' ואין זה כ"א מצד שבזיווג זה מעותד ההצלחה בעולם העליון האמיתי שמצד זה ראוי להם להשים מגמתם מצד אמת עוה"ב ואם ה' יבנה בית דהיינו בכוונה לש"ש שהר"ז כאלו הש"י הוא הבונה ניצולים עי"ז מבנין שוא עמלו הבונים ובנין לש"ש הצלחתו לנצח עצהיו"ט ויפה שיחתן של עבדי אבות לטובה:

התלכי עם האיש ותאמר אלך לכאורה היה די שתאמר הן אך הכוונה שרבאע"ה הבינה שאלתם לנכון שלא אמרו התסע או התרכב תתבוא רק בלשון הליכה שהשמיעו לאזניה בחינת משקל הולכה והבאה שהולכה היא התרחקות מעצמו כידוע וזש"א התלכי דהיינו התרחקות מצד עצמיות רצונך הפשוט רק לרצון האיש ותאמר אלך גם אם הוא נגד רצוני הנני לעשות מה שהוראה מן השמים בגדר בטל וכו':

גי"ל שמצד אמרם עם האיש היה בדרך ארס בפיהם לומר שרק ע"י הפצרת האיש תעשה שהיא נגד תועלתך. ואל תכריע. שכמו שסיפר הוא שהיה סייעתא דשמיא כן הוא הליכתך לש"ש כי אין הכרע שבזה את עושה חפיצי שמים. והשיבה אלך לא כדבריכם שהפצרת האיש גרמה שאלך רק אלך לש"ש לטובה:

ויצא יצחק לשוח. היא לשון תפלה כמ"ש רש"י ז"ל מדחז"ל. אולי לזה כתיב ביה לשון לשוח שנולד בהיות שרה אע"ה בת תשעים. ובן תשעים לשוח היינו תפלה כמו שפירשו קצת מפרשים ז"ל כמ"ש במד"ש ז"ל ומסתמא כן הוא גם באשה. ובפרט שראע"ה כמ"ש במק"א לזה נקבע כן ביצחק אע"ה היטב.

פרשת תולדות

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו הרבה והפציר בתפילה. מה שהוצרך להרבות כ"כ זה היה לנוכח אשתי כי רוב בנים הולכים אחר אחי האם. ולזה הקדים הכתוב אחות לבן הארמי להורות על זה וע"י הפצרות הרבה היפך מדה"ד למדה"ר. והמציא דרך שיוכל להיות תמיד גירי צדק מעשו. וזהו בחינת היפוך כי גר שנתגייר כקטן שנולד וכבריה

חדשה בבחי' נהפך לבו וכו' ותיקון הרשעים. הוא ע"י אריכות אפיים של הש"י. שמורה ע"ז בחי' אריכות התפלה משא"כ לצדיקים שגם שהם צריכים ג"כ לאריכות אפיים כבזוה"ק. ובדחז"ל בדו"ט מ"מ הרי כתיב אך קרוב ליראיו ישעו ובתפלה מועטת סגי ולזה משרבע"ה כשהתפלל עבור אחותו הצדיקית ע"ה התפלל בתכלית הקיצור כמשאחז"ל על זה כלום קצרן הוא זה יותר ממשה רבע"ה וכשהתפלל על מה שגרמו הער"ר חטא העגל בא בארוכה במשאחז"ל על זה כלום ארכן הוא יותר מעשרבע"ה.

לנוכח אשתו ותהר רבקה אשתו:

לכאורה מדוע בתחלה לא כתיב רבקה אשתו אך הכוונה עפמ"ש בזוה"ק שרבקה אע"ה היתה ממש שרה אע"ה ששרת עליה ממש וזהו לנוכח אשתו כנ"ל שהיה כוונתו להמשיך ג"כ מצד קדושת אמו ז"ל ולזה ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו כיון שהיה ב' בחינות הנ"ל ובשעת קבלת הברכות היה גם דעת שראע"ה להבדיל בין האור וכו' ולקבוע הברכות מיוחדות ליאע"ה לעולם היטב:

עקב אשר שמע אברהם:

אחז"ל כי בן ג' שנים הכיר אאע"ה את בוראו ובמק"א אחז"ל בן מ"ח שנים הכיר אאע"ה את בוראו ונראה דללמוד את עצמו התחיל תיכף אחר שני ערלה ג' שנים הראשונים וללמד לאחרים כמו שהיה נהוג התחיל בהיותו בן מ"ח שנים אחר שלמד את עצמו מ"ה שנים ומרומז כן בשמו ה"ק בא"ר מ"ה צירוף אחד מהק"כ צירופים שלו דהיינו אחר שלמד מ"ה שנים בדרך קשוט עצמך ואח"כ קישט אחרים ויפוצו מעיינותיו חוצה וניזלים מתון באר"ו ולפי"ז הנה נשארו השנים שלימד לאחרים קכ"ז ממש כשנותיה של שרה אע"ה ולזה כתיב הנפש אשר עשו שניהם:

ויגדל האיש וילך הלוך וגדל:

פירש"י שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וכו' י"ל עפ"י פשוט שאין זה גוזמא הגם דכלום חסר מבית המלך מ"מ מצד שהיה ברכה שרויה בהניתן מיצחק במו באיוב דאחז"ל כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך לכן זבל של יצחק יותר טוב מכספו של אבימלך:

עשה לי מטעמים ואוכלה בעבור תברכך נפשי לפני מותי בזוה"ק כ' דכל צדיק מושרש בעוה"ז ובעוה"ב לכך אברהם פסיק טעמא וכן נח משא"כ משרע"ה משה משה לא פסיק טעמא בין שרשו העליון לשרשו התחתון ולזה מ' יום לא אכל וכו' וי"ל כי גם ביצחק אע"ה היה הכן מצד שהיה עולה תמימה היה דבק בשרשו העליון בלי הפסק טעם כלל ולז"א עשה לי מטעמים שענין הטעמים שהם המיצוע להפסיק ובו

איננו הפסק רק מיצוע ע"י זה יברך לפני אותו דהיינו מבחי' עוה"ב שאין בו אכילה ולא בחי' מיתה כלל ולהמשיך הברכה גם לעוה"ז שבו בחי' מיתה.

ואכלה בעבור תברכך נפשי ורבקה אע"ה אמרה ואכלה ואברככה הכוונה כי לשון בעבור מורה שלא היה לו רצון לאכילה רק כדי שיעורר הברכה יאכל ואלו ידע כן יעאע"ה היה אומר לה כיון שאין לו הנאה בהאכילה רק כדי שיעשה מחשבתו בהברכה מה תועלת לי בהביאי לו מאכל הרי המאכל הוא כדליתיא לגמרי בעיניו ואיני מקיים מצוה בזה כלל לזה אמרה היא שאמר שבוחר באכילה סתם ומן האכילה יומשך ברכה ג"כ ויש תועלת כשיהיה הוא זריז ונשכר שיאכילהו הוא ויומשך לו ברכה ג"כ וכ"ה שברצונו המשיך לו הברכה בבחינת ומשביע לכל חי רצון כיון שכבר היה רצונו למזון אז תיתי מהי תיתי כבר יש ג"ח עכשיו במה שמאכילהו:

ולפמ"ש בזוה"ק שרבאע"ה היתה ממש שראע"ה ששרתה עליה ממש לפי"ז גם שלפי סגנון הפשוט אלו ידע יעאע"ה שלא בחר יצאע"ה באכילה אז רק כדי שיקיים בנו מצוות כיבוד ועי"ז יהיה ברכה היה טוען הלא כשיביא אחי יקיים מצוות כיבוד משא"כ אני ומה שאקיים כיבוד אם הלא תוכלי לזכותי במצוה זו באופן אחר לא בזה שהיא נגד כיבוד אב ואני ואתה חייבין בכבודו מ"מ לקושטא דמלתא יש הבחנה שיצאע"ה היה חייב בכיבוד רבאע"ה שהוא מצד בחי' כבוד אמו וגם בבחינת כיבוד נתחכמה רבאע"ה כיון שאין כיבוד או"א מצוה אז מכלל ז' מצוות ב"נ הידועים ממילא המצוה רק בדרך שאינו מצווה ועושה עי"ז אין גרעין במה שיאע"ה אינו מצווה מאביו אז ועשה מכיון שעכ"פ כשיאכל יהיה בזה גדר כיבוד אב מלבד כיבוד אם שקיים בזה ומה לי אינו מצווה מהש"י ומצווה מאביו או אינו מצווה מאביו ג"כ כיון שמצות הש"י עיקר נגד הכל ולבסוף הרי יש כיבוד היטב:

ואברכהו גם ברוך יהיה הכוונה גם שיהיה ברוך בלא"ה מ"מ ברכתיו גם אני כי מתחלה זה היה כוונת יצחק אע"ה שצפה שסופו של יעקב אע"ה היה להתברך הן מפי מלאך הן מפי הש"י ולזה נתן מקום שיהיה הברירה ביד אחיו עשו ג"כ להיות לו חלק בהברכה אמר שגם שברוך יהיה בסופו ממילא אח"כ בהחלט מ"מ ברכתיו גם אני עכשיו כיון שנזדרז למצוה והר"ז כאלו כתיב גם שברוך יהיה וכ"ה מש"ה גם ישבו שרים בי נדברו כאלו כתיב גם שישבו שרים שבי נדברו מ"מ עבדך ישיח בחוקיך כנ"ל:

ולך איפוא מה אעשה בני. י"ל בדרך רמז שהוא בבחי' מ"ה וב"ן שהתיקון של ב"ן הוא מבחי' מ"ה כידוע בשם האר"י ז"ל והיינו בא אחיך במר מ"ה ות"א ז"ל בחובמא דהיינו בחי' כח מ"ה והיינו מצד בחי' מחשבה מ"ה כנ"ל כי יעקב אע"ה נולד רק מצד מחשבה

טובה דיצחק אע"ה לש"ש לשם מצוה כמ"ש במק"א באריכות והיינו בחי' מ"ר מאמר פתוח ר' שלום אהבת נתיבות התוה"ק שהם שלום בזה היה המחשבה. וע"י זה לקח הברכות כי ברוך אשר יקים התוה"ק וברוך הבא בשם ה' ולך איה פה מ"ה שאין לך אור מ"ה אשר אעשה בני שאין עשיה אלא תיקון ולתיקון בחי' הבן צריך להיות בחי' מ"ה מחשבה כנ"ל והרי נודע לי שמחשבה הטובה שלי לשם מצוה בחי' מ"ה יעשה לי אדם הייתה רק ביעקב אע"ה שהוא נמשך מבחי' התיקון של מ"ה ונתקן בחי' ב"ן שלו ולזה יעקב אע"ה לא מת שהוא מבחי' עולם התיקון מלכות הדר שאין בו מיתה ולזה התחיל יעקב אע"ה לומר עשיתי כאשר דברתי דהיינו בחי' התיקון כנ"ל:

ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו אולי שבירך אותו בברכת כהנים כדרך הנוסע לדרך רחוקה שהמלווים אותו מברכין אותו בב"ש והיינו יברכך ה' בכל מיני ברכות ועי"ז וישמרך להנצל משטמת עשו שרוצה להרגך ואח"כ יאר ה' פניו אליך באור תוה"ק בבית שם ועבר ז"ל ואח"כ ויחוניך חן אשה על בעלה שימצא אשה טובה זיווגו האמיתי ואח"כ ישא ה' פניו אליך שיתברך בית לבן בשבילו וכל שאחרים ניצולים בזכותו נקרא נשיאות פנים כמש"ה לולא פני יהושפט אני נושא וכן בלוט נשאתי פניך לבלתי הפכי ואח"כ וישם לך שלום היינו ויבוא יעקב שלם שלם בגופו וכו':

ומעשה אבות סימן לבנים כמ"ש הרמב"ן ז"ל בפ"י על התורה והיו הברכות הנ"ל בעב"י דהיינו יברכך כנ"ל ועי"ז וישמרך שהוטל עליהם פרעון שט"ח ידוע תדע ומ"מ שמרם הש"י שם כמ"ש אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך וכן היה בכל הגליות כמשאחז"ל ובפרט ביצ"מ היה להם שמירה טובה שלא יחול עליהם מעין מכה כל דהו ואח"כ היה בחי' יאר ה' פניו אליך במתן תוה"ק שהיא אור כי טוב פנים בפנים דבר ה' באור פניך נתת לנו ה' א' תורת חיים ואח"כ ויחוניך בירושת א"י ה"ק שהיא בחי' חן ת' פרסה כידוע ועיקר שבת"ק שייך לנימולים כמ"ש במנוחתו לא ישכנו ערלים ובשעת ירושת אי ה"ק מל יב"ן ז"ל שנית להסיר חרפת מצרים וזכו ביותר למתנת שבת"ק (ולזה יש זכות על שלא שמרו קצת מעב"י שבת"ק הראשון כיון שהמקום היה בבחי' ערלה גם שנימולו במצרים מ"מ המקום לא היה ראוי למילה) ואח"כ ישא ה' פניו אליך בגליות נושא הש"י פנים לישראל כמ"ש בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים דהיינו ששרי אוה"ע מכירים שאין טובה באה לעולם אלא בשביל עב"י המבורכים ושבעבורם נושאים פנים להשפיע לעוה"ז ואח"כ וישם לך שלום בכינוס גליות שיהיה בב"א בשמחה תצאו ובשלום וכו':

ומעשה אבות ירשו בנים עם בני ישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים ג"ח מאברהם אע"ה שגמל חסד עם כל בני העולם ויטע אש"ל אכילה פתייה לינה או לויה כידוע ביישנים מיצחק אע"ה שחד יצחק מדת גבורה גימ' ויראה יראה זו בושה כמו שאמרו חז"ל רחמנים מיעקב אע"ה כרחם אב על בנים והוא היה הרבה צער גידול בנים מה שלא היה כן באברהם ויצחק ע"ה וסבל תמיד צער מבניו לכן נקבע בלבו מדת הרחמנות ביותר:

אם יעקב ועשו:

כתב רש"י ז"ל איני יודע מה מלמדינו י"ל לפום רהיטא שכוונת הבתוב הוא בזה כי לכאורה יקשה היאך יכול להיות יעאע"ה אצל לבן הרמאי והוא כשני הפכיים בנושא אחד לזאה"כ אם יעקב ועשו כיון שהוא אח אמו ורוב בנים הולכים אחר אחי האם ויש בהם קצת מסגנון שלו ועי"ז יוכל יעאע"ה להיות שם וכמפורש באמרו אחיו אנא ברמיותא וע"ד משאחז"ל מניה וביה אבא ניזל ביה נרגא ועי"ז היה יכול לכובשו אך מ"מ י"ל כוונת רש"י שאמר איני יודע מה מלמדינו מצד שלפי טעם הנ"ל לא היה לכתוב רק אם יעקב לבד ותיבת ועשו כמיותר וגם שיש מקום לומר שע"י שעיקר כח צדיותו דעשו הוא ע"י אח אמו ממילא בהסיר הסיבה יוסר המסובב וע"י שינצל מלבן ינצל מעכו ג"כ מ"מ לא כיחא בזה כ"כ דרך הפשט כלפי המלטו מעשו ע"י הרחקה ממנו גם הרי לפעמים יפה כח האב ולפעמים יפה כח הבן מכח האב וכ"ה כאן:

ודרך רמז י"ל כוונת רש"י ז"ל כי מה שנמשך מכח אחי האם לבנים הוא מצד התלמדות בנפשו ולא קנין בעלם וההתלמדות יכול להיות עולה לכל או"א כפי מדתו מה אם בדרכי הש"י דכתיב ישרים דרכי ה' ועכ"ז צדיקים ילכו בם וכו' כ"ש בהתלמדות שמאנשים מלומדה מדת הנהגות שהכל עולה לכאו"א כפי מהותו והיינו רמז איני יודע מה דהיינו שאין זה ידיעה מה זה מלמדינו דהיינו ששייכות התלמדות של בנים שמודיענו הפסוק בזה הוא רק בבחינת איני יודע מה דהיינו שאין זה ידיעה ברורה להיכן נוטה ההתלמדות ולזה היה עולה ההתלמדות לשני הפכיים:

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה מבא"ר שב"ע אותיות שם עבר בא ור"ת וילך חרנה גי"ור י"ד רמז למשאחז"ל שנטמן בבית שם ועבר יד שנים ללמוד תוה"ק ולזה וילך חרנה לשון חירות כמ"ש במק"א כי בן חורין העוסק בתוה"ק עדד מלך מלך גם מבאר שבע רמז לתוה"ק בבחי' באר את התורה הזאת ושבע היא מבחי' חצבה עמודיה שבעה כידוע וזהו

וילך חרנה ח' רנה של תוה"ק והיינו ויפגע במקום אין פגיעה אלא תפלה וזהו במקום. במקום רנה של תוה"ק שח תהו תפילה וילן שם שלן בעמקו של הלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא כי בא השמש היינו ליבון הלכתא הליכות עולם לטובה:

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. יש לרמז בזה כי אין בפרט אלא מה שבכלל. וכשמכוון בתחילה בתפלתו ע"ז נמשך גם אח"כ בהסתמיות. כאלו היה מכין בכל פרטו ופרט וכדקיי"ל בכתיבת סתות"ק שכשאומר תחילה שעושה לשמה. כל הסתמיות שאח"כ כאלו מפורש בפרטות. ועל דעת הראשונה הוא עושה וכן הוא בכל הענינים. וכמ"ש במק"א. וזהו סולם מוצב ארצה. אף שאח"כ מוצב ארצה בלי זכרון בנגלה ובפירוש לש"ש מ"מ מלאכי אלקים עולים תחלה עי"ז ראשו ראשיתו שהיה בנגלה מגיע השמים לש"ש ובתר רישא גופא גריר. ויורדים מלאכי אלקים אח"כ להשפיע רב טוב גם בהסהמיות. ע"ד ואנכי אעלך גם עלה רק מפד דרכי חסידות התשוקה להרבות אהבת הש"י מכל צד בפרטות בדרך שעשועים. כי מרי דברי בו זכור אזכרנו עוד. עי"ז נדמה בעיני החסידים הגדולים כאלו חסרון התעוררת אהבה בפרטות בכל דיבור וריבו' כאלו היה זה בגדר לב רחוק ומצד זה הוא מ"ש בספה"ק גם הפלגות גדולות לגבי מיעוט כוונת פרטיית. והוא רק לזרוזי טפי בדרכי חסידות. ומעין משאחז"ל שע"י חסרון מועט שמרגישים צדיקים בעצמם נדמה בעיניהם כאלו שרפו ח"ו התוה"ק:

ש **י"ל** ע"ד לא בשמים הוא להכריע הלכה עי"ז וראשו שע"י שמשים א"ע כארץ בענוה ראשיה ונוי לצית שמיא ע"ד וה' עמו הוא וב"ד פמליא של מעלה עמו בחי' עניו עם ענותנים. יפאר ענים בישועה לאסוקי הלכתא ומלאכי אלקים עולם תחלה שכבראים מהלימוד ואח"כ יורדים בו ללמד דעת עליון להת"ח שבראה כידוע מהמ"מ של רבן שכב"ה הב"י ז"ל והנה ה' נצב לריב עם פמליא של מעלה בהלכה ויאמר אליו הכה אנכי כשואל ממך הכרעה כידוע.

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמים בבחי' מסקנת חז"ל שהמתפלל צ"ל עיניו למטה ולבו למעלה והיינו סולם בגימ' קול קולך ערב קול תפלה ומראך נאוה עיניו למטה ארצה וראשו לב ומוחין השמים למעלה **דלא גם** י"ל הכוונה בדרך הנ"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל המשתף ש"ש בצערו והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך וכו' וזש"א מוצב ארצה קול תפלה הוא על עניני ארציות אך וראשו מגיע השמימה ראשיות הכוונה מגיע השמים לשתף ש"ש בזה.

גם בחי' סולם שגימ' קול מוצב ארצה נמוך לארץ בלי הרמת קול רק בבחי' שפתיה כעות וקולה לא ישמע ועי"ז וראשו מגיע השמים כי מאן דאיהו זעיר בהאי עלמא וכו' וכתיב לא ברעש ה' ורק קול דממה דקה ישמע וע"י זה ומלאכים יחפזון לקבל התפילות מעב"י לרצון:

גם י"ל בבחי' שאמרו חז"ל אין תפלתו של אדם נשמעת אלא א"כ שמשים את עצמו כעפר והיינו מוצב ארצה כעפר ע"י זה וראשו מגיע השמים ונתקבלה תפלתו היטב

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים:

י"ל מדוע כתיב עולים תחלה ואח"כ יורדים ע"ד מ"ש בתיז"והק דאית זכוון דנחתין לשכר עוה"ז וגם שהוא גרעון בבחינת יפה שעה א' של קו"ר בעוה"ב מכל חיי עוה"ז מ"מ מצד שע"י שכר זה נמשך מע"ט בעוה"ז שזהו נ"ר הש"י ביותר ויפה שעה בתשומע"ט בעוה"ז מכל חי' עוה"ב והר"ז מכשירי מצוה עצמה עי"ז ירידה זו עלית היא ולזה כתיב יורדים אח"כ דהיינו פרקליטים הנקנים ממע"ט ונחתין בזכוון ועי"ז והנה ה' נצב עליו לשמרו כי ירידה זו היא נ"ר הש"י שע"י שמשמר נר מצוות הש"י הש"י משמר נר נשמתו לטובה:

והיה זרעך כעפר הארץ:

הכוונה מצד התועלת הנמשך ע"י מלאכה שיגיעתה משכחת עון כמשאחז"ל והיינו כמשל עפר הארץ שבלי עבודה בשדה כראוי קוץ ודרדר תצמיח ממילא רק צ"ל היקף סייג למנוע הרגל ואבן ולסקל מאבן ולהשקות ולחרוש ולזרוע ולנכש אחר צמחים לא טובים העולים ממילא וכן צ"ל תיקונה לבבות אנשים והנהגותיהם לישמר מן הזוהמא המעלים קוץ ודרדר מחשבות רעות והסתות לא טובות וכל שעוזב א"ע משמירה בזה יתייצב על דרך לא טוב ומלאכה גופניות מועלת הרבה כי בטלה מביאה לשיעמום א' ח"ו לזנות לתור אחרי לבבות או עינים והיינו מ"ש זרעך כעפר הארץ שמצד זה מלאכה מועלת ומתורץ בזה מ"ש ריש פ' וישלח כחול אשר על שפת הים שלכאורה הוא שנוי ממאמר הש"י אליו כעפר הארץ ולהנ"ל ניחא שהרי כ"ה כוונת מאמר הש"י שע"י מה שיש בין עב"י גם מדריגה שהיא בגדר כעפר הארץ שנשמרים ע"י מלאכה מלהעלות קוץ ודרדר מצד שמלאכה משכחת עון ומצלת משיעמום או זיות ח"ו עי"ז לא יהיה רע בעיניו ממה שעסק במלאכה אחר שניתנו לו הברכות של נייחא כי ע"י מלאכה יהיה תיקון לדורותיו שינצלו מלהעלות שמיר ושית והמלאכה היא כעין סיקול אבנים מהשדה וכמלאכת ניכוש צמחים רעים מהגפן שעי"ז ישובו מגדר עפר הארץ לגדר כחול הים שאינו מגדל צמחים רעים ולא קוץ עכ"פ וגם שאינו מגדל פירות ג"כ מ"מ המעלה של

מניעת גידול צמחים רעים היא הנמשל בזה כי בעב"י שייך גדר ישב אדם ולא עבר עבירה כאלו עשה מצוה שעי"ז ההצלה מהרהורי עוון שע"י מלאכה שמשכחת עוון הוא ג"כ שכר טוב וחשיבות ומעלה טובה לעב"י והוא בדרך אשר לא יספר מרוב מרוב הוא לשון חשיבות כלשון על כל רב ביתו:

לחם לאכול ובגד ללבוש לכאורה תיבת לאכול ללבוש כמיותרים וי"ל שהכוונה ע"ד משאחז"ל לבוש לא בושה והיינו שביקש יעקב אע"ה עבור כל דורות עב"י שיותן לכולם מלבושים לפי כבודם לכל או"א בפרטות מלבושים מסויימים לעב"י שלזה גם במצרים היה סייעתא דשמיא שלא שינו עב"י מלבושיהם כי מאני מכבדותא וצריך להיות בזה הוראת כבוד בחירת עב"י לעם סגולה והיו מצויינים שם בי כדאי הוא לגיון של ממ"ה חביבים ישראל שנקראו וכו' להיות מצויינים ובכלל זה ביקש ג"כ שלא ילכו במלבושים זרים שאין בזה מצד סילוק הבושה וזש"א לחם לאכול ובגד ללבוש דהיינו שכמו שלחם לאכול הוא ממעט אכילה גסה דקיי"ל שאינה גדר אכילה כן יהיה בגד ללבוש דהיינו מיעוט בגדים שאינם מצד סילוק הבושה ורק בגד ללבוש לא בושה.

ויהי בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה שמעתי בשם מו"ר מו"ה צ"ה זצללה"ה שמ"כ ב"ק נדבורנא יצ"ו שהכוונה שהיה אהבתו מצד עצמיותה שהייתה זיווגו ועקרת ביתו עפ"י כרוז האמיתי שע"י מה שהקב"ה מזווג זיווגים והוא בנין עדי עד לנצחיית מצד הכרנ"ק ולא מצד החצוניות שהגוף נקרא בשר אדם ולא אדם כמ"ש בשעה"ק מאא"ק מוה' חיים וויטאל זצוקללה"ה ולא היה בגדר אהבת נשים מצר הגופניות שהיא רק מלוי תאותו לבד ולא אהבה להנאהב כלל מעין זה שמעתי וכתבתי במק"א בזה באריכות וכן שמעתי בשם מוהר"ר פייבוש מזבריזא זצלה"ה איש איש אל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה שהכוונה שארו זו אשתו והזהיר הכתוב שלא יהיה כוונתו לנדנוד ערוה ח"ו רק יהיה מחשבתו לשם מצוה וכמ"ש ב"ס בעלי הנפש להראב"ד זצללה"ה באריכות וכמדומה לי שראיתי פירוש זה בספרי קדמונים ז"ל והיינו ג"כ מ"ש שם אני ה' דהיינו כנ"ל שהכוונה יהיה מצד כרוז העליון האמיתי שמהש"י כנ"ל:

הבה לי בנים ואם אין אתה אנכי דהיינו שרחל אע"ה מסרה הסימנים ללאה אע"ה כדי להצילה מעלבון שהוא כמיתה כידוע ואחז"ל מוטב שישליך א"ע לכבשן אש ואל ילבין פני חבירו ברבים ולזה היה מסירת הסימנים מרחל אע"ה בדרך סמ"ר להציל לקוחים למות מצד אל תעמוד על דם ריעך אך עכשיו אם לא יהיה לה בנים הרי היא כמתה כי מי שאין לו בנים וכו' והרי קי"ל חייך קודמים והיה ראוי שיומדד לה מדה כמדתה כמו שהצילתה הוא ללאה מדבר שהיא כמיתה כנ"ל כן תנצל היא מדבר שהיא כמיתה

והשיב לה יעקב אע"ה התחת אלקים אנכי כי המשפט זה הוא ביד הש"י למדוד לכל או"א כמדתו היטב:

לכן ישכב עמך הלילה י"ל בדרך רמז כי הגלות נמשל ללילה כידוע ובגולה אין לנו שיור כי אם התורה הזאת כי היא חיינו בגולה במה שנתן לנו הש"י המורים לצדקה לנכון וזהו כל קיום עב"י בגולה והיינו עמך כמשאחז"ל אסוקי כהלכתא או מלוי או מישששכר ז"ל והם מלאה אע"ה קאתי:

כי דרך נשים לי:

שמעתי שהכוונה הוא כי נשים כשפניות הן כמשאחז"ל מרבה נשים מרבה כשפים וזש"א דרך נשים שהוא הכישוף הוא בידה דהיינו התרפים שהם בחינת כישוף כידוע והוא דרך רמז ע"כ שמעתי וי"ל ג"כ בדרך רמז כי ידוע שבחינת התרפים נעשו להתנגד אל מדת חסידות ולהרבות קלות הדעת וכן אחז"ל כשפים שמכחישין וכו' ונשים ג"כ דעתן קלה וזש"א ברמז דרך נשים היינו התרפים שהם ג"כ כדרך נשים הם לי גם י"ל שאמרה לו בדרך ניצוח כן כי מדתך להרבות קלות הדעת ע"י התרפים כנ"ל וכן אני מודד לך שלא לקום מפניך ע"י עצלות ואמתלא כל דהו כי כן דרך נשים להיות נוטה לקלות:

פרשת וישלח

והיה המחנה הנשאר לפליטה. פירש"י בע"כ כי אלהם עמו. נראה שהיה בטוח כן מצד שתפלה עושה מחצה. על כרחך תהיה פליטה לחצי עכ"פ. או שהיה בטוח ע"י הבטחת הש"י. ושמתי זרעך כעפר הארץ. שאי אפשר שלא יתקיים וגם אי לא היה מחלק לשני מחנות היה ג"כ בזה בטחון על על התפלה או על ההבטחה. רק שבלי חלוקה היה ההצלה דרך נס ובעשיית נס מנכין מזכיות. וע"י שחילק מחכה בפ"ע לפליטה עשה מה שביכלתו שלא לסמוך א"ע על הנס. והיותר נראה שהכוונה שע"י החלוקה היה לפני המחנות דרכים שונים. שאם היה פוגע באחד. היתה השניה לוקחת לו דרך אחר לילך משם לבית יצאע"ה שלא יפגיעם שם כי הוא לא יעלה על דעתו שיש עוד מחנה ליעקב אבינו עליו השלום ובפרט ע"י שילחם נגדו במחנה הראשונה. שעי"ז לא יצטרך לסמך את עצמו על תנס כלל. וי"ל גם כן שתפלה עושה מחצה ועל חצי השניה נתעורר שיחול עליהם הצלה ע"י ההבטחה כאלו לא היה רק הא כיון שהצלת מחנה אחת היא ע"י תפלה. גם בלי הבטחה ומצא שמנכין זכות ע"י נס אמר קטונתי ות"א זעירין זכוותי דהיינו מה שמתמעטין הזכיות על ידי הצטרכות לנס וזש"א כי במקלי שאחז"ל שהיה לו נס קריעת הירדן במטה בלכתו לארם וכמה נסים היה לו שם ע"י המלאך בעתודים

כמפורש בתוה"ק. ובזוהר הק' כתב שההצלה אחרשין דלבן הרשע היה פליאה גדולה בעיני השומעין בדור ההוא. וי"ל שזה שאמר הצילני כא מיד אחי מיד עשו. שביקש שתהיה ההצלה בלי הצטרכות לנס רק שיתעורר בו אהבה אליו כדרך אח לרחם ואח לצרה יולד להציל:

וירמז ג"כ במ"ש ואתה אמרת היטב איטיב עמך. שהטובה לא תנכה מרב טוב הצפון ולזה יסבב לו ישועה בדרך טבע עולם הזה:

ואתה אמרת היטב איטב עמך. היינו בבחינת ב' דורות שיש לכל אחד ואחד גליפו בעוה"ב ורשימו בעוה"ז כמ"ש ב"קור מהזו"הק ולזה נקט כחול אשר על שפת הים. כי בחינת כוכבים היינו בחינת הגליפו. וכחול היינו בחינת הרשימו. גם י"ל שבחינת כוכבים הם מצדיקי הרבים ככוכבים. אך הצנועים הענוים שדיים להפקיע את עצמן לצאת ידי חובתן הם בחינת כחול שהם כובשין המון עמים כהמון ים. כי מצד המצדיקי הרבים יש לכאורה פתחון פה:

מדוע אינם מתקנים ומצדיקים אש כל הבריות משא"כ הצנועים שאינם פונים כלל לתיקון זולתם מחמת טרדתם לתקנת עצמם אין עליהם שום פתחון פה ולזה לקח יעקב אבינו עליו השלום עכשיו לעצמו בחינת כחול שעל ידי נה אין פתחון פה נגדו כלל:

ויקרא יעקב שם המקום פניאל ביו"ד ואחר כך הכתוב אומר פניאל בוא"ו הוא מצד שכשדיבר יעקב אע"ה בעדו לקרוא שם המקום היה שייך לומר פני הם אל שקרן אור פניו וכמ"ש במק"א בזה. ואח"כ כשהכתוב קורא שם המקום בלשון נסתר מיעקב אע"ה שייך לקרותו פנואל דהיינו פניו של יעקב הוא מבחינת אל שקרן אור פניו כנ"ל:

וי"ל ג"כ בדרך אסמכתא פניאל דהיינו שפני יעקב אע"ה היה אל דבחי' שאמרו חז"ל ויקרא לו אל אלהי ישראל שהש"י קראו ליעקב אל:

גם י"ל פני אל בבחי' מ"ש בזוה"ק שהצדיקים הם אנפי שכינתא איהי באוסתרא וכו' עיי"ש וי"ל דהיינו בבחי' שכינה מדברת מתוך גרתו כידוע והיינו פני אל שהם פני אל וכמ"ש במק"א עמש"ה פני ה' חלקם וכו' וכן הצדיקים נקראים עיני ה' ג"כ כידוע ובדרך הנ"ל י"ל ג"כ מש"ה:

ויזרח לו השמש:

בבחי' פני משה הפני חמה וכן היה ביעקב אע"ה שקרן אור פניו כנ"ל ווה מצד ששופריה דיעקב אע"ה מעין שופריה דאד"הר ז"ל שהיה מכהה גלגל חמה כידוע:

ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי מה שהקפיד יעקב אע"ה כ"כ עליהם לצד שראה שאברהם אע"ה רצה לזכות רבים:

ואחר הנס דאור כשדים ומלחמתו עם המלכים לא נתפשט הזכות בדורו כרצונו לא הוכיח עוד לבני דורו כ"כ. כי לא מצינו עוד לאברהם אע"ה שיהדר עוד להתווכח כ"כ עם בני דורו כמקודם. וגם יצחק אע"ה לא מצינו לו ג"כ התעסקות עם בני דורו' להתווכח עמהם במצות ולזה הקפיד יעקב אע"ה עליהם שהביאו א"ע לחשש סכנה כדי שימנעו ב. דורם מעבירה במצות שלהם כמ"ש הרמב"ם ז"ל. והשיבו הכזונה יעשה. דהיינו מצד איסור גזל משפט שעשו לא היה מסכנים א"ע רק מצד שעשו הירצת זנות נגד מה שהראה הש"י נס שראע"ה ורבאע"ה כדי שיוגדרו אוה"ע מעריות:

ועוד שהיא עבירה גדולה שעי"ז בא המבול:

לזה לגבי עבירה כזו הכניסו א"ע לחשש סכנה:

וגם ידעו שנס של האמהות ז"ל הועיל במלכי אוה"ע לפרוש מעריות היו בטוחים שינצלו מסכנה:

כי הם היו כדאין לנסים וכן היה שהצילם הש"י. וגם שראה יעקב אבינו ע"ה שינצלו מ"מ הקפיד עליהם מצר נכיון זכות ע"י נסים וגם שעשו זה לש"ש כנ"ל ולא היה להם לנכות מזכותם כמו באברהם אע"ה אחר מלחמת המלכים שאמר לו הש"י שכרך הרבה מאוד מ"מ איסור עריות הוא מצד הנוגע לברואים וכמ"ש בספר הק' נצח ישראל להגאון גור אריה ז"ל משא"כ נס דאברהם אע"ה היה מצר כבוד השם יתברך לנצח לנמרד הרשע שהרשיע בע"א להתנגד לאברהם אע"ה. לזה הבטיחו הש"י שכורך הרבה מאד אך כאן יש ג"כ מצד הנוגע לברואים כנ"ל.

ומה שלא היה נס בדינה ע"ה כמו בשרה אע"ה י"ל כי בדינה ע"ה לא היה איסור אשת איש (ולפי מ"ש הרמב"ם ז"ל שאונס בעיר בחזקה שצעקה לפי"ז היו כל בני העיר בהפרצה ההוא) או אולי שלזה לא היה שם נס כי דינה ז"ל לא היתה גדולה במעלה כ"כ כמו שרה אע"ה או מצד שאנשי שכם לא היה ראוין לעשות נס על ידיהן כמו שאחז"ל סגנון זה במקום אחר היטב:

פרשת וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו:

הכוונה ע"ד תולדות יעקב יוסף כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף:

וכן הוא כאן וישב יעקב בארץ ישיבה היה לו בשלות מגורי אביו כסגנון דירתו עם אביו:

שבמשך שלא נפרד מאביו כנגד זה היה בשלוה וכ"ב שנים שלא מילא יעקב אבינו ע"ה כיבוד אב כנגד זה פירש ממנו יוסף הצדיק ע"ה כ"כ ונצטערו שניהם כ"ב שנים:

והוא נער את בני בלהה וכו' ויבא את דבתם רעה אל אביהם. הכוונה כי לצד שמצות תוכחה היא תחלה בינו לבינו ומה שלא היה טוב בעיניו בדרכם היה לו להוכיחם בצינעה תחילה לזה אה"כ והוא נער דהיינו שלהיותו צעיר גם מבני בלהה והקטן שביניהם וידע שהיא דבר שאינו נשמע להם כלל וכשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו' לזה הביא לאביהם אשר דבריו יהיה נשמע להם מצד היותו אביהם:

כי בן זקונים הוא לו:

גם שבנימין הצע"ה נולד יותר לעת זקנתו מיוהצע"ה מ"מ כיון שבנימין הצע"ה לא נכנס אז עדיין למצות לא היה אהבתו אליו כ"כ כי עיקר האהבה היא מצד המצות בבחי' בן חכם ישמח אב וגם שאז גבי ב"נ אולי לא היה הגבול עד י"ג שנים צריך לע"ע בזה כי מה שאחז"ל מה בת כ' בלא חטא. היינו מצד עונש בד"צ של מעלה כמ"ש המפרשים ז"ל שם ולגבי עונש בד"צ של מטה אינני נזכר עכשיו אם ראיתי מוכרע מהו הגבול לגבי ב"נ:

ועכ"ז יהיה היאך שיהיה הגבול גבי ב"נ:

הנהגת אבותינו ה"ק היה כפי משפטי תוה"ק אחר מתן תורה ויוסף הצע"ה שהיה אז בן טו"ב שנה כבר היה בגדר מצות משא"כ ביוהצע"ה שלא היה אז עדיין בגדר מצות מהתורה הקדושה כי היה אז כבר יו"ד או י"א שנים לזה היה חביב לו יוסף הצע"ה ביותר:

ואולי שלזה רמז הת"א ארי בר חכים:

ומדויק תיבת לו מצד שלגבי האמהות הק' לא היה בן זקונים שהרי לאה אע"ה היתה גדולה בשנים מרחל אע"ה והיה זבולון ז"ל נולד מצד אמו יותר בזקנה:

גם י"ל דיוק תיבת לו מצד דקיי"ל האב חייב לחנך את בנו:

עיין באו"ח סימן שמ"ג במג"א ז"ל לזה אמר הכתוב בן זקונים הוא לו במה שנוגע לו דהיינו החינוך במצות המוטל עליו בזה היה יותר בן זקונים מבנהצע"ה וכנ"ל כי זה היה חינוכו במצות עושה פירות והביאו לשלימות החיוב במצוות מהת"הק:

ועשה לו כתונת פסים:

י"ל כפשוטו מצד מש"ה כבוד חכמים ינחלו וכיון שהיה בן זקונים בר רכים הגיע לו כבוד:

ולזה קבע דרך הכבוד ע"י לבוש:

כמשארז"ל ר' יוחנן קרא למאני מכבדותא והוא ג"כ ע"ד מ"ש חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים:

ותמימ"ם ינחלו כבוד:

והרי יעקב אע"ה היה הולך בדרך תמים ודאי (יעקב אש תם) וכיון שהיה זיו איקונין של יוהצע"ה כשל יעקב אע"ה הה ממילא גם יוסף הצע"ה בדרך תמימות. והיה צדיק תמים והוה שייך לו חן וכבוד שלא ימנע הטוב:

וכן היה לבושו ע"ש סופו בחן וכבוד טוב:

שמעו נא החלום הזה נא לשון תיכף וכוונו ע"פ מ"ש בזוה"ק שגם חלום שלא אמתי תיכף ע"י אוהביו מ"מ הוא מתקיים רק שאם לא נפתר תיכף משתהה הוא מלהתקיים והוא בא בהיסח הדעת לזמן רחוק משא"כ כשנפתר בפה אוהביו הוא הולך ונגרר אחר הפה להתקיים תיכף. וזש"א שמעו נא כי היה מחזיקם בגדר אוהביו בלבו כמ"ש מוכיח אדם אחרי כן ימצא וכו' וכיון שהוא הוכיחה לש"ש. גם שהיה נראה אז כאלו אינם מקבלים דבריו באהבה. היה דן אותם לכף זכות. שהם מראים כן לפניו. לפנים בעלמא. כדי שלא יכנס בו גדר גאוה שיש לו זכות הרבים ובלבם נכנסו דבריו וסוף דבר יהיה הכל נשמע. גם בפירסום שזהו הוראות ההשתחויה דאולמות ודכוכבים דהיינו צייתנות אליו והכנעה בפירסום ולזה סיפר לפניהם החלומות כמו שנכון לספר חולמות לפני דרחמי ליה. והמר להם שמעו נא היינו תיכף. כיון שסוף דבר יתקיים כן בלי שנוי רק כשיתקיים בהיסח הדעת לא יהיה שכרכם עצום כ"כ. כי אינו דומה השומע מצוות המלך מאהבה ורצון בזריזות להעושה עפ"י שהיה סיבות לזה מביאות אותו לעשות ועשייתו בהיסח הדעת. בלי אהבה ובלי רצון. וגם הנעשה ברצון גמור ג"כ ידוע בו ההפרש בין מאהבה למיראה כידוע שיש בזה כפל השכר מאהבה. וכן ההפרש עצום בין המזדרז ומתקן דרכיו תיכף להמתעצל עד לבסוף. שזה מתקן כל סדרי זמניו וימיו לטובה. וזה יש לו חסרון לא יוכל להמנות. ואבידה שאינה מבקשת. איבוד זמן שהוא יקר מכל המציאות. שהרי יש קונה עולמו בשעת אחת. וכמו ששמעתי בשם הרב מ"מ המפורסים בש"נו מוהרר"י מיכל ע"ה מ"נ ב"ק ואמפלא יצו. היום לעשותם והיה עקב תשמעון כיון שסוף דבר יהיה הכל נשמע לכפי מצוות הש"י ונ"ר שלו. כמ"ש אם לא ביד חזקה וכו' כידוע הלא טוב להקדים להיטב מעשיו מעכשיו וכמ"ש במק"א. והיינו מצד בחי' חכם עיניו בראשו. בראשו של ענין יודע מה יהיה בסופו. ומקדים א"ע לדבר טוב ע"ד משאחז"ל בני מדעת קונך יש בך על שהקדים א"ע. עיי"ש ב"פ אע"פ ובהמדיר וכמ"ש במק"א. וכ"ה משאחו"ל שמח המלך לקראת החכמים שבכל עת היו לבנים ומגוהצים ונקיים. דלמא השתא אתי זמן הסעודה. ולזאה"כ שמעו נא תיכף החלום. כי יש עי"ז תועלת עצום הן מצד גוף שמיעת החלום שעי"ז הוא מתקיים תיכף. הן מצד הקדמתו שמיעת החלום בכל מה דאפשר שעי"ז יחיל טובו מיד. פשיטא שהזריז בכל זה הוא זריז ונשכר.

וכי"ל ג"כ מ"ש לקמן הלא לאלהים פתרונים ספרו נא לי:
שהכוונה הלא לאלקים שהוא הוראת הסבה בכל זה מסיבת כל הסבות ב"ה וב"ש. שהוא הוראת שם אלקים כבאו"ח ס"י ה'. ולזה ספרו נא לי תיכף כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. וגם בחי' מדה"ד שברשעים הוא בבחי' משפטיך טובים. ובחי' אלקים הוא בחי' משפט. וכיון שהמשפט לאלקים לזה ספרו נא תיכף. ולזה הציל תיכף את מי שהיה ראוי להצילו:
גם שמעו נא החלום י"ל נא לשון תיכף שכן הוא כוונת תיבת נא בדוכתי טובא והיינו ע"פ מה שאחז"ל שהתיקון של החלום צריך להיות באותו יום דווקא ולזה אמר שאינו יודע מה החלום הזה כי הוא הולך אחר הפה וכשיפתרוהו ח"ו שלא לטובה יתענה ביום ההוא תיכף תענית חלום שיהיה כאש לנעורת כידוע ואם הוא טוב אזי יתקיים ביומו לטובה:
ויקרע יעקב שמלותיו וישם שק במתניו:
עפ"י מ"ש במק"א עמ"ש רב עוד יוסף בני חי ואח"כ כ' אחרי ראותי פניך כי עודך חי מצד שתחלה חשש שיוסף הצעה חטא ואח"כ שלטה בו חיה רעה כי א"א לחיה לשלוט על צדיק כן כ' במק"א ועפ"י זה י"ל ויקרע יעקב שמלותיו שהקריעה היה מצד פגם החטא שנסתלק על ידו כח הנשמה והוא מעין כרת שנכרת משרשו בעולם הבריאה העליון (וזהו בחי' הקריעה דשמלות כי מכל יום שעושים בו מעש"ט נעשה לבוש עליון להנשמה כידוע מהזוה"ק משא"כ כשנכרת ח"ו משרשו חסירים הלבושים וז"ש וידעו כי ערומים הם ע"י החטא וכנ"ל) וישם שק במתניו מצד הגוף שנאכל ע"י חיה כי ברא כרעא דאבוי וירך אמו וזהו בחי' במתניו. וזה בחי' שק מצד הגוף כתנות עור שהיא מעותד לבחי' כתנות אור עקבו מכהה גלגל חמה כידוע ושק הוא משער עיזים כידוע והוא מבחי' מעיקרא חשוכא עיזי מסגי ברישא והדר נהורא היטב.
ויתאבל על בנו ימים רבים:
ימים מצד כח אור הנשמה לאור יום רבים מצד הגוף מבחי' רבבה הצמח השדה כמ"ש במק"א ויקומו בניו ובנותיו לנחמו בניו מצד הנשמה ובנותיו מצד הגוף לנחמו כמ"ש במק"א שכן הוא תגבורות הנשמה בזכרים ויאמר כי ארד אבל שאולה אבל מצד הגוף חלמא עציבותא מסתייעא שאולה ח"ו מצד החטא להעלות וזש"א רב עוד יוסף חי בגוף אלכה וארא‍נו אם יש עליו אור הנשמה ולזה כ' אח"כ אחרי ראותי פניך כי עודך חי:
וי"ל מש"ה אמותה הפעם כי לולא שהיה יוסף בצדקתו כמדת צדיקים שגם במיתתן קרויים חיים היה צריך לירד לשאול להעלותו וכל מאן דנחית מדרגיה אתקרי מיתה

לגביה כמ"ש בזוה"ק נמצא שירידתו לשאול על מנת להעלות את בנו הוא כעין מיתה שנית ומה שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת הכוונה כמ"ש אמותה הפעם הוא מצד מש"ה אנכי ארד עמך מצרים הרי שביאתו למצרים בפעם ההוא היה כעין מיתה וכנ"ל וע"י מה שראה פניו שהוא במדריגת צדיקים ולא נשתנה פניו מהארת זיו העליון דבריאה וא"כ לא יצטרך עוד לירד אחריו ויהיה בגדר עלייה תמיד ורק הפעם ירד למצרים שהוא בחי מיתה לגביה:

ויהי שם בבית הסוהר הי"ב שנים שהיה במשמר. י"ל שהיה נגד ששה שנים שעיכב לבן הרשע את יעאע"ה וביטלו משבת באלהי תוה"ק בלי עול דרך ארץ וע"י שנולד יוסף הצע"ה נשמט משם והלך לו. וכן הותחלו הי"ב שנים מהיותו בן ח"י לחופה. בבחי' מה שעבד יעאע"ה י"ד שנים באשה. שאין על זה טענה כלל כי דרכו של בעל אבידה לחזור אחר אבידתו אך הששה שנים מזמן חופתו והלאה הוכפלו בזה ע"ד משאחז"ל חד מא"י שקול כתרי מחו"ל ויעאע"ה נולד בא"י ה"ק משא"כ יוסף שנולד בחו"ל שלזה היה בו בחי' הכפל בזה. ונגד בוא יעאע"ה שלם זכה יוהצע"ה לשלום מלכות היטב:

כמשפט הראשון. לכאורה יש הפרש עצום בין מי שלא נמצא עליו שום דופי ומיאוס מעולם לבין מי שהיה עליו דופי ומיאוס:

רק שהוכרע לזכות שעכ"פ נשאר עליו שמץ גנאי וטינא בלב:

(וי"ל שזש"ה ארפא מש בתם. ומ"מ אוהבם נדבה. ולא יהיו בעיני כחולה שנתרפא ונשאר עליו מיאוס וליכלוך. רק אהבה שלימה:

כנדיב שעל נדיבות קם ומעין זה דייקו חז"ל בס"פ יו"כ) וי"ל הכוונה שהוא סמוך לפסוק שאחריו כי אם זכרתני אתך וכו' והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה. דהיינו ע"י שיסובב על ידו הוצאת יוהצע"ה מהבורא. יוודע ממילא שכל הסבה שנתהווה הרוגז עליו היה רק שעי"ז יהיה הצלה ליוהצע"ה. ועי"ז יסולק מעליו הכעס לגמרי:

ויהיה כמשפט הראשון ממש:

ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה. נא לשון תיכף והכוונה ע"ד מה ששמעתי בשם ש"ב הרב הדרשן המפורסים בש"ט מוה' ברוך ע"ה מ"כ בק"ק קאסוב יצ"ו ולא זכר שר המשקים את יוסף בו ביום וישכחהו לאחר זמן שהכוונה כי הקובע בלבו הדברים בתחילת שמיעתו לזכור היטב נשאר הזכרון. אצלו ואינו שוכח תמיד וזהו ולא זכר את יוסף בו ביום דהיינו שלא שת לבו לדברי יוהצע"ה ולא קיבלם מאהבה להיות לו לזכרון גם בו ביום בשעת הנאתו בפתרון הטוב והצלתו מהתוגה ומפתרון דשר האופים שהיה ידוע לו. עי"ז וישכחהו לאחר זמן מעין זה שמעתי וזה שביקש יוהצע"ה ועשית נא עמדי

חסד היינו תיכף שתקבע הדברים היטב בלבך עכשיו להצילו ועי"ז והזכרתני אל פרעה אח"כ כנ"ל:

פרשת מקץ

וחמש את ארץ מצרים. היינו ע"ד ששמעתי מדרשן אחד נתן תתן. היינו נתן מתחלה הפרשת מעשר או חומש קודם שיבוא העני ואח"כ תתן לעני מהמופרש בידך לצדקה מכבר ולא ירע לבבך בתתך. כי אדרבה תהיה עומד ומצפה מתי יבוא לידי עני שאתן לו וכן תצפה שירויח לך השי"ת ממון כדי שתרבה צדקה. וזש"א וחמש שהוא נטילת חומש לקצת מפרשים ז"ל והיינו הפרשת החומש לצדקה שיוסף הצדיק ע"ה תיקון העולם בצדקה טובה בלב טוב:

והורדתם את שיבתי ביגון שחולה. ובריש פ' ויגש בהגשת יהודה ע"ה ליוסף הצע"ה כתיב ברעה שאולת. ואח"כ כתיב ג"כ ביגון שאולה. וי"ל הכוונה בזה. כי יעקב אע"ה היה בטוח שלא ימות אחד מבניו בחייו כיון שכבר הובטח מהש"י:

כי לא אעזבך וראה הנס די"ב האבנים דהמקום שנעשו אבן אחד אשר שם מראשותיו. להודיעו שממנו יהיה נבנה י"ב גבולי עולם שבספר יציה"ק בי"ב שבטי יה שיוליד. ואם חסר אחר ח"ו אין העולם עומד. ולזה אמר ביגון ולא אמר ברעה. כי לא תאונה אליו רעה בשום אופן. ואי אפשר שימות אחד מבניו בחייו. שזה נקרא רעה ח"ו כי כתיב טוב אני לך מעשרה בנים. הרי שבנים הוא בחינת טוב ובחסרון בנים שהוא בחי' טוב ובחסרון בנים שהוא בחי' טוב הרי יש רעה ח"ו. ולזה רק ביגון כי עכ"פ הגוף עביד את שלו. וגם אם נפשו יודעת מאוד בדרך בטחון בהש"י. מ"מ כיון שאין לנגד עיניו בטחונו:

הגוף עביד דידיה בדרך עוצב ויגון. משא"כ יהודה ע"ה בהגשתו לפני יוהצע"ה. שסבר עליו שהוא נביא וחסיד מחסידי אוה"ע בראותי מעשה הגביע. היה ירא לומר לפניו רמז הבטחון שיש ליעא"ה בבנין עוה"ב כדי שלא יתקנא בהם ח"ו:

לזה אמר ברעה כאלו ח"ו אפשר שיצוייר שימות אחד מבניו בחייו ואח"כ ביגון כי לא חשש עוד שידקדק בלשונו מאחר שאמר קודם ברעה כנ"ל ויגיל יעקב ישמח ישראל תמיד:

ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש יש לפרש שמרמז למה שאמרו חז"ל במד"ר הק' ובזוה"ק שאותן השבטים שלא בירך יעקב אע"ה הניח שיברך אותם משה רבע"ה. והיינו רמז ואל שדי גימ' משה יתן לכם רחמים לפני האיש זה הקב"ה שנקרא איש מלחמה

וי"ל ג"כ ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש זה משה רבע"ה שנקרא איש האלקים שהוא יברך אותם יחי ראובן ואל ימות וכו' כידוע:

גם י"ל ואל שדי יתן לכם רחמים. ברמז עפ"י מ"ש במק"א בבחי' אל מלא רחמים דהיינו שהמילוי של אל כזה ל"ף מ"ד גימ' זקן תרגום של דקן ובחי' זקן מורה רחמים כמו שאמרו חז"ל והיינו אל מלא רחמים וחסד אלל וב' פעמים זק"ן גימ' שד"י והיינו רמז ואל שדי שבחי' אל ובחי' שדי שהם מורים רחמים כנ"ל יתן לכם רחמים היטב:

וטבוח טבח והכן:

הכנה גימטריא יסוד שמכוון לערב שבתן בבחינת סדר ז' ימי בראשית. נגד ז' מדות דספירה ולזה כתיב בעשבת"ק והכינו את אשר יביאו. והרבני השנון מוהר"ר מאיר ני' הלוי מ"ק נדבורנא יצו אמר עפי"ז על מה שאמרו חז"ל והכן דגבי יוסף הצדיק ע"ה. אין והכן אלא שבת"ק שנאמר והכינו וכו' שמכוון למדת יוסהצע"ה יסוד צדיק כידוע.

ירד ירדנו בתחלה לשבור אוכל:

כי זה כל האדם אשר מעשיו לש"ש שלחנו מכפר עליו כמו שאמרו חז"ל ומ"מ סגנון האכילה שבעוה"ז בבחי' אוכלים ושותים כבהמה הוא ירידה עצומה בבחי' מחיתות דרגא לסתר המדרגות בבחי' השבירה שבבחי' מלכין דמיתו שבירתן מטהרתן שבירתן זו מיתתן ונחיתות דרגא היינו בחי' מיתה כבזוה"ק והיינו ירד ירדנו לשבור היינו השבירה אך ירידה זו לצורך עלייה להעלות ניה"ק ואסיפתן מטהרתן וע"י שלחנו של אדם לש"ש הוא כמזבח ומכפר וזוכה לטוב וכמ"ש בזוה"ק שעת סעודה שעת מלחמה ואולי הוא מצד הברירה מתוך הפסולת וצריך התגברות היטב:

גם ירד ירדנו בתחילה וכו' מעיקרא כי עביד איניש אדעתיה דנפשיה עביד הוה ליה בחי' אוכלים כבההה ואין עלייה ע"י לב נוהג בחכמה לש"ש מ"מ השני ירידות בתחלה הם לשבור אוכל כי מתוך שלא לשמה בא לשמה ונתקן הכל היטב וכ"ה הרמז שובו בתשובה ושברו לנו גימ' פ"ו גימ' אלקים מדה"ד ע"י מעט אוכל ולא בבחי' אוכלים ושותים כבהמה ורק בבחי' שאמרו חז"ל סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה ורק לאכול במתינות מצד רוח האדם העולה למעלה בכוונות רציות כידוע בשם האר"י ע"ה או מצד שיהיה בריא וחזק לעבודת הש"י וכמ"ש במק"א בזה ולא מצד רוח הבהמת היורדת למטה לארציות ותאוה תערב לנפש לא טוב ח"ו:

פרשת ויגש

עוד יוסף חי וכי הוא מושל בארץ מצרים:

הכוונה שגם שהוא במצרים ערות הארץ עכ"ז הוא בחי' חי בבחי' בן איש חי רב פעלים וכו' כידוע וזכה לזה ע"י שמושל בארץ מצרים מקים ערוה שמירת הברית ומאן דנטר ברית זכה למלכות כידוע והיינו בחי' צדיק מושל כי מאן דנטר ברית נקרא צדיק ומושל ביראת אלקים כמו שאמר את האלקים אני ירא ואמרו חז"ל יוסף הצע"ה משלו נתנו לו עין שלא וכו' כידוע והוא בחי' המושל בכל אשר לו בבחי' משלו נתנו לו:

ובסדר ז' ימי בראשית הרי יוסף הצע"ה מכוון נגד שבת"ק שבת מלכתא מרכז הפנימי ונותן שפע לכל ז' ימי השבוע וכ"ה ביוסף הצע"ה הוא המשביר בר לכל עם הארץ וע"י ניצל העולם מהרעב:

גם בחי' חי הדביקים בה' חיים ומושל איזהו גבור הכובש את יצרו ותאוותו (ובבחי' בועז בו עז כידוע) ומושל ברוחו וכו' וזה שאמר יעקב אע"ה רב עוד יוסף בני חי אלכה וארואנו כי אם לא היה בגדר חי כנ"ל אין צריך לראותו כי אסור להסתכל בפני אדם רשע וכ' לא יגרע מצדיק עינו היטב:

אנכי ארד עמך מצרים ואנכי אעלך גם עלה. י"ל אנכי ארד עמך בבחי' שאמרו חז"ל בכל מקום שגלו שכינה עמהם וכו' ואנכי אעלך בבחי' אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים ויעקב אע"ה היה סימן לבניו כמ"ש הרמב"ן ע"ה וכמו שעם יעקב אע"ה ירדה השכינה הק' למצרים כן הוא בכל גליות דעב"י כמו שאמרו חז"ל גלו לבבל שכינה עמהם גלו לעילם שכינה עמהם וכו' כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב עזיבה כל דהו ג"כ ח"ו:

אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו:

י"ל ע"ד שכ' במק"א בבחי' סמיכת גאולה לתפלה גאל ישראל ה' שפתי תפתח כי הדיבור היה בגלות כידוע וע"י גאל ישראל אזי יצא הדיבור מהמאסר והיינו אנכי המעלך מארץ מצרים ע"י זה הרחב פיך ואמלאהו בדיבורים טובים לנכון:

ואנכי אעלך גם עלה. י"ל בדרך אסמכתא אעלך בגדר משפטים של הוראת שעה שב"ד מכין ועונשין וכו' שהשעה צריכה לכך והיינו אעלך במשפט כתוב בתוה"ק להדיא לבל ישונה תמיד כמו שהש"י נצחי כן דבריו חיים וקיימים נצח. וכן הוא במשפטים המקובלים הלל"מ שגם זה ככתוב ממש הוא גם עלה במשפטים שהם הוראת שעה שלא עפ"י הוראת התוה"ק על זה בפרט ועכ"ז הוא בכלל עלוי נכון והיא שוה למשפטים הקבועים בתוה"ק:

גם י"ל בבחי' דיני נפשות ודיני ממונות אעלך להורות שלא יהיה שום טעות בזה כי נפש נקי אין לו תשלומין ועפ"י התוה"ק הוקבע בפרטות תמיד לנכון גם עלה בדיני

ממונות שהפקר ב"ד הפקר בזה כפי ההלכות שבזה דהיינו עפ"י הסכמת רוב חכמי ישראל דמקום ההוא גם זה מעולה כמשפט:

וכן י"ל אעלך במשפטים שכליים המיוחדים רק לעב"י גם עלה במשפטים השווים. לכל בני אדם וכן הוא בבחי' המצוות דב"נ ודעב"י. גם י"ל אעלך במשפטים שמעיים חוקים שהוא רק מצד מצוות הש"י גם עלה במשפטים שכליים שמעצמך תמצא ג"כ דרך עלוי בזה לנכון היטב:

גם י"ל עפ"י מאי דקיי"ל נשים סומכות רשות וע"י זה הם מברכות על כל מ"ע שהזמן גרמא שהן עושות גם שאינן מצוות על זה והיינו אעלך במה שתהיו בו מצווה ועושה גם עלה במה שאין בו מצוה וכגון לנשים ע"י רוב מ"ע שהז"ג. ומ"מ יש להם עלוי גם במה שהן עושות זה שהרי מברכות על זה אקב"ו הרי זה עלוי ועושות א"ע טפילות לאנשים בזה ועולות בעלייתן היטב:

ואנכי אעלך גם עלה. י"ל ע"פ מ"ש בספה"ק כתש"ט הוא ינהגנו עלמות כי תחלה מוליכין התינוק בידו. ואח"כ יכול לילך קצת מעצמו ברגליו. ואח"כ יכול לילך לגמרי מאליו היטב. והאב מתרחק בהדרגה כדי ללמדו לילך מעצמו וזה אנכי אעלך שאני אוליך אותך לעלות. עי"ז גם עלה מזה תזכה שתוכל לעלות מעצמך ג"כ. והרי זה בדרך משאחז"ל בפ' הפועלים גוהרקא דר' חייא ע"ה דמאליו סליק:

ולא היה צריך שיעלותו מלה"ש. כמו שהם מעלים לכל הנשמות ה"ק. ומצד שיעקב אע"ה הוא כלל עב"י שיש בהם צדיקים שהם בבחי' אעלך שהש"י מצוה מלאכיו ה"ק להעלותם כמ"ש כי מלאכיו יצוה לך וכו' על כפיים ישאונך ויש בהם שהם במדריגת ר' חייא ע"ה דמנפשיה סליק זהו גם עלה לזה אה"כ כפל ההבטחה על שני המדריגות הנ"ל וכמו שכן הוא בעליית הכרח"י ה"ק בהסתלקותם מעוה"ז כן הוא בחייהם ג"כ שני המדריגות הנ"ל יש שצריכים סעד לתומכם. והר"ז ע"ד מש"ה ינהגינו מדריכך בדרך תלך שהכוונה בזה מדר כך בהנהגתו אותך תחלה כדי שאח"כ בדרך תלך מעצמך והמנהגים הם בבחינת אעלך כי מעלין בקודש מפט ומוסיפין תמיד עליות ממדריגה למדריגה בשנות חיים המוסיפין תמיד וכתיב יוסף ה' עליכם. ויש שאינם צריכין סעד לתומכם ומתחזקים והולכים בתומם מאליהם והם בבחינת עלה מאליהם וע"ד מ"ש במק"א עמש"ה בטח בה' וכתיב שברו על ה' ע"ש ואולי זה בחינת בני עלייה שהם מועטים דהיינו בחינת עלה מאיליהם וי"ל בזה מש"ה מי בכם ירא ה' אשר הלך חשכים ואין נוגה לו דהיינו שמתחזק לעלות מאליו והולך מעצמו מצד יראתו מהש"י לאבד מאומה מעתותי חייו וימיו וי"ל בזה א"ש כי אם ביראת ה' כל היום דהיינו שהיראה תהיה שלא יאבד מאומה

מכל היום אך עם הליכתו כן עדיין לא נגה עליו אור המאיר נתיבות דרכו הצדק ע"ד מש"ה אורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום יבטח בשם ה' וישען באלקיו דהיינו שלא יוכל להיות במדריגה זו של גול על ה' דרכיך ובטח עליו ובבחינת שברו על ה' וכמ"ש שם רק דרך בטחון שלו צריך להיות בבחינת אשר יבטח בה' והיינו בחי' סעד לתמכו ובחי' ינהגנו כנ"ל כי אי אפשר לעלות מאליו לנכון כל זמן שלא נגה עליו אור המאיר נתיבותיו היטב:

ואולי זה כוונת חז"ל אם לדבר הרשות הלך אין נגה לו מאי טעמא היה לו לבטוח בשם ה' כי יש ב' בחינות בטחון בדברי הרשות הנוגעים בהצטרכיותיו בעוה"ז בהשתדלות בזה יש שבוטח בשוא"ת דידיה בבחי' גול על ה' וכו' והוא יעשה וכו' ויש שבוטח בעשותו כל מה שבכוחו לעשות שהש"י יגמור בעדו כידוע מה שאחז"ל גבי ינאע"ה ואם הלך שלא לדבר מצוה שזה כולל עניני הרשות לגמרי שאין בהם צד מכשירי מצוה כי מה שהוא להכרחיית הצטרכיותיו בעוה"ז הוא בגדר לדבר מצוה כי מכשירי מצוה כמצוה משא"כ מה שאין בו צד מכשירי מצוה רק אותריות גמורים אין נוגה לו כידוע מההתהפכות בחינת נוגה בעלותו לטוב נעשה כולו טוב והיינו ע"י מכשירי מצוה יש עלייה לדברי הרשות שהם בחי' נגה אך רשות שאינו טפל צמצום אין נוגה לו ואם יאמר מי יודע עד מתי תכבד עבודת משא הצטרכיותיו בעוה"ז אולי לרפואה שאין לה קצבה וכדומה הרבה לזאה"כ יבטח בשם ה' שהיה לו להתנהג בסגנון שיסד הש"י בפרנסת בע"ח שגם בחי' אוגר בקיץ לחמו הוא בדרך משקל נכון ולא בחששות רחוקות ומורא גדול בעניני הצטרכות בעוה"ז ועכ"פ בחינת אעלך גם עלה כולל כל המדריגות דצדיקים לטובה וכ"ה ביעקב אע"ה עצמו שיש בו ב' בחינות כמדת כל אדם שיש בו בחינות קטנות וגדלות וכידוע שאין המוחין נשתהין יותר מ"ג שעות גם במשה רבע"ה היה כן כמ"ש בשם האר"י ע"ה וזה בחי' יעקב ישראל כידוע ואז בהיותו בבחי' כי קטן יעקב וכו' היה בבחי' עלות ינהל בחיקו ישא דהיינו בבחי' אעלך ובחיותו בבחינת גדלות היה בבחי' גם עלה מאליו וכנ"ל:

גי"ל אעלך גם עלה ע"ד ירידה שהוא לצורך עלייה היא בגדר עלייה כי הכל נידון ע"ש סופו וכל העומד לכך והוא הכנה לאיזה דבר הכינו הוא את אשר יביאו ע"י ההכנה כן הוא ערך ההכנה בעצמה וע"ד מכשירי מצוה כמצוה וזהו אנכי ארד עמך ואנכי אעלך ולזה גם עלה שידוע בחינת עלה בחולם הוא מקור זכור כמו לזכור והר"ז כאלו היה כתוב גם לעלות וזהו הכוונה שגם הירידה שהיא לעלות היא בבחי' אעלך:

גי"ל ע"פ מ"ש בשם האר"י ע"ה שראה שדנו לאחד אלף שנים אחר פטירתו על דקדוק קל טלטול מעט עפר במנעלו בשבת וזה מצד שהעליות הם תמיד מעלה מעלה ע"ד ילכו מחיל אל חיל וזש"ה אעלך גם עלה שממעלתך זאת יהיה לך אח"כ עלייה יתירה עד לעלות עוד כעין מ"ש בסוף ברהמ"ז הרחמן הוא ישתבח בנו לדור דורים [כן שמעתי מפה"ק מוהר"ר משה יודא ליב ע"ה הרב המפורסים בש"ט שהיה אומר תיבת בנו גם אחר ישתבח ומסתבר כן וכן אני נוהג] ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים וכו' דהיינו מצד רבוי העליות מעלה אחר מעלה גם י"ל ע"פ מ"ש במק"א ששמעתי בשם הרב מוהר"רי מיכל ע"ה מ"כ ב"ק יאמפלא יצו עמש"ה מי יעלה בהר ה' עיי"ש וזהו אעלך גם עלה היינו שתהיה עלייה שלא יהיה עכ"פ נסיגה אחור ביני ביני רק תהיה תמיד עליות טובות עד אין סוף:

גי"ל אעלך גם עלה ע"פ מה ששמעתי בשם הרב הנ"ל דכתיב יעלה עליך מעלה מעלה מטה מטה ובברכות כתיב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי יש בחינת עולה ויורד וזהו בחינת מעלה מעלה משא"כ והיית רק למעלה הוא ברכה מעין זה שמעתי ויש לומר שהכוונה במטה מטה הוא ג"כ עולה ויורד רק שמצד ההערכה הכלליית קרוי זה מעלה וזה קרוי מטה גם שיש בזה עולה ויורד ואז בזה אך והיית רק למעלה היא בלי ירידה וכתב בספה"ק כתש"ט שעונג תמידי איננו עונג ולזה צריך להיות בבחינת העלייה גופה מדריגות שונות וזהו אעלך גם עלה כי המורגל בטובה היותר גדולה כבר נעשית בעיניו כמלתא זוטרתי מצד שההרגל משניא ומקטין החשיבות וכמו שכתבתי במק"א עמש"ה כן בקודש חזיתיך ששמעתי בזה ממו"ר הרב החסיד המפורסים בש"ט מוה' צ"ה זללה"ה מ"כ ב"ק נדבורנא יצו אך מצד שת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כמו שאחז"ל נמצא שכל מה שאעלך יהיה לך עוד עונג עם השביעה מצד שאתה מעותד לעלות עוד בעליות רבות לטובה:

ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים:

אמר על הק"ל שנים מעט ורעים בבחי' מה שתיקן את הק"ל שנים של אדה"ר ז"ל שאמרו חז"ל בעירובין שהיו בבחי' לא טוב היות אדם לבדו שהיה בהם בנהר חידקל כידוע ושופריה דיעקב אע"ה טו"ב תואר כאדה"ר ז"ל היפך זה לטובה ותיקון והיינו רמז טו"ב שנים האחרונים בארץ מצרים שהוא כגן ה' בבחי' וב"ו אוהליך יעקב טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי שביקש לישב בשלוה היה בבחי אין בטוב למעלה מעונ"ג ר"ת עדן נהר גן שורש הנהרות כידוע:

פרשת ויחי

ויחי יעקב כתב רש"י ז"ל למה פרשה זו סתומה אלא כיון שנפטר יעקב אבינו ע"ה נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד לכאורה איך שייך סתימת עינים ע"י שיעבוד וי"ל הכוונה ע"ד מה שאחז"ל המצפה לשולחן אחרים עולם חשוך בעדו ושיעבוד מורה ח"ו עבדות אשר מה שקנה עבד קנה רבו וגם שלחנו הוא כשולחן אחרים כיון שאין לו יד לקנות לעצמו כלום והיינו סתימת עינים כי עולם חשוך בעדו והוא בחינת במחשכים הושיבני כמיתי עולם כי חייו אינם חיים כלל משא"כ בחיי יעקב אע"ה שלא היה שיעבוד היה בחינת חיים לכל השייכים לו לטובה:

ויחי יעקב בארץ מצרים הכוונה מצד שנעשה שלום בין האחים שיוסף הצדיק ע"ה מחל לאחיו ולא היה ביניהם שום פירוד לבבות עוד והרי זה ע"ד שאחז"ל שחברותא מצלת ממיתותא והיינו ויחי חיים טובים של יעקב אע"ה שהיה מצד שבניו סיימו בחיבורא ביניהם לטובה:

ויהיו ימי יעקב שני חייו:

י"ל שבא הכתוב להודיע שלא היה בגדר המצפה לשולחן אחרים מעולם חשוך בעדו וכאלו חייו אינם חיים כנ"ל שהרי כל עוה"ז לא נברא רק בשביל יעקב אע"ה כמו שאחז"ל בוראך יעקב יעקב בראך וכו' ולא שייך בו שולחן אחרים כלל והיה חייו חיים שלו וגם ה"טוב שנים שהיה במצרים שהיה אוכל על שולחן יוסף הצע"ה מ"מ לא היה בגדר שלחן אחרים כי הכל היה בזכותו כמשחז"ל והיינו שני חייו דוקא לטובה:

בני הם אשר כ"ן לי אלקים בזה זה בגימ' י"ג כמו שאמרו חז"ל בבחי' נסעו מזה ירמוז לבחי' מה שאמרו חז"ל ששני בניו אלו זכו להימנות בכלל י"ב שבטי יה הק' בדגלים אפרים ומנשה כראובן ושמעון והיינו בז"ה גם מצד מה שאמרו חז"ל ראוי היה יוסף הצע"ה להוליד י"ב שבטים כיעקב אע"ה אלא וכו' ובני רחל אע"ה היו ג"כ י"ב י' מבנימין ע"ה וב' מיוסף הצע"ה:

ועתה שני בניך וכו' לי הם:

אין ועתה אלא תשובה כמו שאמרו חז"ל וגם אמרו חז"ל צורתו של יעקב אע"ה חקוקה בכסא הכבוד וגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד ובמקום שבעלי תשובה עומדים וכו' והיינו ועתה ע"י תשובה לי הם לטובה שלימה:

אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי ראיתי כתוב קושיא למה באמור יעקב אע"ה אפרים ומנשה וכו' לא הרגיש יוסף הצע"ה עד אשר שת ימינו על אפרים ז"ל ואולי יש לתרץ שבמאמר כראובן וכו' היה צד לסבור שלזה השווה אפרים ז"ל הצעיר לראובן ז"ל

מפני שהיה תרעומת על ראובן ז"ל פחז כמים וכו' לזה לא הרגיש יוהפע"ה וגם שעל שמעון ז"ל היה ג"כ תרעומת על מכירת יוהצע"ה ואיננו מוכרע כ"כ שעי"ז השווה אפרים ז"ל לראובן ז"ל מ"מ י"ל שיוסף הצע"ה מפני ענוותנותו סבר שכבר מחולה מכירתו היטב:

גי"ל שכיון שהבכורה שהיה שייך לראובן ע"ה ניתנה ליוסף הצע"ה והיינו במה שאפרים ע"ה שבט בפני עצמו כי מנשה ז"ל בלא זה היה שבט בפני עצמו כי הוא הבכור ולו הגיע חלק יוסף הצע"ה בין השבטים אך אפרים ז"ל היה מצד הבכורה של ראובן ע"ה. שניתנה ליוהצע"ה והיה צד לומר שמה שהשווה מנשה ז"ל לשמעון היא עדיפותא כי אחר שלוקח מראובן ע"ה הבכורה חלק אחד שנשאר יש בו צד גריעותא כי מ"מ הו"ל רק חצי שהרי לגבי ראובן ע"ה ב' חלקי בכורה הם אחד וכשראה ימין עדיפותא לאפרים ז"ל תמה.

המלאך הגואל אותי מכל רע לכאורה הגואל הוא לשון הווה והי"לל אשר גאל אותי אך הכוונה ע"פ מ"ש בתד"א ז"ל שבכל יום אדם נמכר ובכל יום אדם נפדה ובכל יום עושים נסים דבים לאדם כביציאת מצרים וכתבתי בזה במקו"ר וזהו הגואל לשון הווה שבכל יום יש כח התחדשות לטובה:

ויברכם ביום ההוא לאמר:

יעקב אבינו ע"ה הקדים לברך מנשה ואפרים ע"ה. ועי"ז בירך אח"כ לכל השבטים הק'. ע"ד מש"ה וראה בנים לבניך שלום על ישראל שע"י מה שראה בני בניו ראוים לברכה זכה לבחי' שלום ושלום הוא כלי מחזיק ברכה לכל עב"י צדיקים ה' יברכם בשלום ועי"ז קבע לכל עב"י ברכות טוב. והיה זה ע"ד מש"ה לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם. וזה ענין הברכה חיים עד עולם שהתורה הק' הוא חיינו. וע"ד יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים ויראת ה' טהורה עומדת לעד. וע"י לומדם ליראה את ה' כל הימים. נמשך ברכה לכל עב"י. וזהו מ"ש עטרת זקנים בני בנים. שע"י דור שלישי בתורה נעטרים הזקנים עטרת ישועה שלא יופסק התוה"ק מהם לעולם. וכשרואים שלשה דורות זה אור זה בתורה לכ"ע לא ימושו. חוט המשולש לא ינתק והתורה הקד' היא מקור הברכות ע"ד ברוך אשר יקים התו"הק הזאת:

וי"ל יברך את הנערים. דהיינו שעל ידי הנערים יומשך ברכה לכל עב"י. גם להקטנים בתוה"ק ויהו ענין עטרת תפארת לכל הי"ב גבולי עולם שבטי י"ה פארות ענפי אילן ה"ק. והוא גדר עטרת כצנה רצון כי ע"י בני הנעורים גדולים מתגרין וקטנים נוצחים. לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער ובפרט שהיה בגדר פרי הארץ פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים בני יוסף הצדיק ע"ה שבאמונתו יחיו גם במצוים ועל ידו חי גם

יעקב אע"ה בארץ מצרים טו"ב שנה בשלוה גם ע"ד עטרת שנת טובתיך. אשר י"ב שיטי י"ה אם נגד י"ב חדשי השנה והם בגדר עין טובה היא יברך. כי יוסף הצדיק ע"ה היה המשביר בר בעין יפה לכל הארץ. וזש"ה ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק שכמו שהיה חוט משולש בג' אבות לבל יופסק תוה"ק לעולם ממטתו של יעקב אע"ה כן קבע שמבני יוסף הצדיק ע"ה בפרט לא יופסק התו"הק:

וזמש"ה הגואל מכל רע כי אין טוב אלא תו"הק וע"י התו"הק ניצולים מכל רע. וכן י"ל מ"ש שם הנני מפרך והרביתיך ונתתיך לקהל עמים. שיהיה שכלם פרה ורבה בדברי תו"הק ולא יהיה בהם עקר מתו"הק כמשאחז"ל על לא יהיה בך עקר. ונתתיך לקהל עמים. ע"ד קהלת שהיה דבריו בהקהל שהדברים ערבים לשומעיהם ובאים לקול השמיעה טובה:

גם ויברכם ביום ההוא לאמר:

כבר כתבתי במק"א מה ששמעתי בזה מהרב החסיד המפורסים בשם טוב מוהרר משה יודא ליב ע"ה מ"כ בק"ק סאסוב יצ"ו שהכוונה שיהיו מבורכים בבחי' אל תדאג דאגת מחר. ורק לאמר ולהרהר על התיקון דבר יום ביומו ולא רוץ לזמנו וכתבתי שם תוספות ביאור על זה ע"ש וי"ל ג"כ ויברכם ביום ההוא לאמר. דהיינו שיהיה התחדשות מע"ט בכל יום לאמר בנפשו בכל יום כאלו ביום ההוא כל פרי התיקון וכאלו היום ילדתיך ונעשה בריה קדשה לזה גורם הצלה מלבא רחיקא שמסתיר ההבנה הנכונה לטובה גם י"ל ע"ד משאחז"ל שוב יום אחד לפני מיתתך וכו' ישוב היום שמא ימות למחר. דהיינו גדר הזריזות לתקן דרכיו בכל יום כאלו בו ביום עתיד ליתן דין וחשבון ועי"ז נשאר תמים בגדר צדיק וברכות לראש צדיק:

זבולון לחוף ימים ישכון אמרו חז"ל שלכך נקראו ימים לשון רבים מצד שאינו דומה טעם דג העולה מעכו לטעם דג העולה מאספמיא ות"ח נקראים נונייא דאורייתא ואסיפתן מטהרתן כידוע ות"ח עצמם הם בגדר מקור האחדות ומרבים שלום בעולם ולהם לב אחד לאבינו שבשמים ורק מצד זבולון התמכין דישכר נמשך שנויים ופירודים כי לזה יש לו חן ת"ח זה ומשתוקק להתקרב אליו ולהיות לו עזר ולזה יש לו חן ת"ח אחר זה לבעל אגדה וזה לבעל הלכה וזה לבעל סברא זה לבעל מעש"ט וכדומה נמצא שמצד זבולון התמכין של הת"ח הוא בחי' ימים לשון רבים טובא ושכוונתם לגבולות הת"ח שבוחרים הם בהם והוא לחוף אניות אך בקרב לבם הם יודעים שהכל אחדות אחד רק שמצד גבולי עניני אונאות שבעוה"ז בבחי' עם עקש תתפתל ע"י זה יש כעין הוראה דגדר ימים טובא

ופירודים וירכתו על צידון במה שהוא תרין וירכין דתוה"ק בזה יש צדדים ומשקולות זה בוחר בזה וזה בזה כנ"ל:

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתים וירא מנוחה כי טוב והארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד:

כתבתי במק"א שאותם העוסקים בתו"הק והתו"הק עריבה עליהם. כדבש למתוק אין לומר שעי"ז יש גרעון בשכרם. כיון שמ"מ הובחן עליהם מקודם שהיו לומדים גם מתוך צער. (כי אין חומר כחסידות בתחילתה) הרי מוכרע שאם גם עתה היו בצער לא היו פורשים ממנה טי"ז וכל העושה על דעת הראשונה הוא עושה כן כתבתי במק"א באריכות ובזה י"ל יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתים. דהיינו שמורגל כ"כ בתורה הק' ע"ד שאינה עליו למשא:

ואין רוצה לפרקם ממנו ורובץ בה גם בין שפיים מרעיתו אין אהבת הבצע גורם לו פירוק משא עול תורה הק' אך אין הבחנת שכרו. אחר שנעשה בה רגיל כ"כ. וההרגל שלו נעשה כטבע וכבר דעת לנפשן ינעם. אך כיון שהיה נקי אגב אמיה ובתחילה וירא מנוחה כי טוב והארץ כי נעמה דהיינו שהיה אז בידו לברור בנועם תענוגי עולם הזה ובמנוחה ממטול גרמיה בעול תוה"ק. וגם שהפורק מעליו עול תוה"ק נותנים עליו עול דרך ארץ. הלא רובא דעלמא יומתק להם רגבי ארץ ויפה בעיניהם עול דרך ארץ בנועם. ובפרט בבחי' יהיה מזונות. מרורים כזית ולא ביד בשר ודם. נמצא שיש נועם ממשיי בדרך ארץ ליהנות מיגיעו. וכל אדם טוב בעיניו מנוחה מעול ותאות עוה"ז נועם שלהם גובר בבחי' קבא מארעא וכו'. ואז בתחילה לא טעם עדיין נועם דעת התו"הק ע"ד מש"ה לא ידע אנוש ערכה דהיינו שגם ערך ממנה לא נודע. והרי יש ג"כ אחריות בתחילה שמא לא יזכה ותהיה ח"ו התורה סמא דמותא ויפול במצודות תרתי גיהנם ח"ו ועכ"ז ויט שכמו לסבול. שבחר תחילה סבלנות וקיבל על עצמו עול כמס עובד שהוא צער ולא הרגיש נועם כלל:

ולפי מ"ש רש"י ע"ה ויהי למס עובד לפסוק הוראות של תורה וכו' י"ל שהכוונה שגם אחר שובעם לנפשו דעת תוה"ק והיה סברא שיש גרעון בשכרו מלימוד זה. שהרי עכשיו התורה בפיו כדבש למתוק מ"מ יש הבחנה שהיא לש"ש. שהרי היה ברירה בידו לבחור להיות בחינת עתיר פומבי זה בעל אגדה שהיא נועם בלי עול כ"כ. וזהו מכונה בחינת הארץ כי נעמה. מצד שיזכה לשם טוב אדיר בארץ. ויש בזה ג"כ עבודת הש"י מתק רעהו מעצת נפש בתיקון לבבות מעב"י לעוררם ע"י דברי כבושין לתשובה ודברי אגדה מושכין את הלב לנועמם. ויש ג"כ צד טובה במנוחה מעול הלכות בבחינת וימררו חייהם כמ"ש

בזוהר הק' שלהלכתא הוא בחינת יגיעה ניגוד לטועם. וטוב פת חריבה ושלוה וכף נחת ויש ג"כ צד טובה ע"י מה שינצל מחשש בדרכי הוראת פחד מכשולי. שהוא בחי' ניגוד ח"ו לבחי' אור כי טוב רק לפעמים לא נהירין שמעתתא. ועכ"ז ויט שכמו לסבול להספיק הוראות ובטוח בחסדי הש"י שיציליהו משגיאות. ועי"ז זוכה להיות מרעיתו בין שפיים בזה ובבא והוא כחמור המוציא חיים לעולם בגידולי פרנסות מחדש וכן הוא מחדש חידושי הלכות שהוא חידוש ממש. משא"כ במילי דאגדתא שאין כל חדש בהם כ"כ כל שזכה לענוה ולחסידות שגדולים על כל המדריגות ואולי לזה נקראת אגדה בחי' מנוחה כנ"ל:

רק מצד התפשטות מעיינותיו לרבים מצד הארץ יש נועם מתק עצת נפש בחינוך לטובה ובהתעוררות תוספות הבנה לאהבת הש"י ובחי' הבנה נקרא נועם ובהוראות יש גידולים חדשים תמיד שמניחים לכל דור בחי' להתגדר בהם בחי' הוראת שעה.

יברכך זה יתפרש ג"כ וירא מנוחה כי טוב דהיינו גם שידע טוב עוה"ב שנקרא מנוחה בחי' שבת"ק מעין עוה"ב כידוע ועשה ע"ע שכר עוה"ב. והארץ כי נעמה שעשה ג"כ מצר טוב עוה"ז בחי' עושר וכבוד בארץ מ"מ הרי נטה שכמו לסבול תיקוני עב"י בהוראות כנ"ל שמוכרע עי"ז שמשלא לשמה בא לשמה. עי"ז סופו להיות כחמור גרם כשור לעול וכחמור למשא וכמ"ש בתד"א ז"ל עיי"ש:

והיינו בחי' בהמות הייתי עמך ואינו עושה לשום שכר כלל רק מה שקנה עבד קנה רבו ועושה רק רצון אדון כל בלי להרהר אחר שכר כלל וכמ"ש במק"א בזה ובבחי' זו כתב במשה רבע"ה עבד ה' וכן בדוד המע"ה ואז שייך ברי' יערב לו ידידותיך מנופת וכו' גם יותר מטעמים מתוקים שטועמים בפרד"ס התוה"ק אך גם בזמן שרובץ בין המשפתים וטעם נועם מרעיתו מתוק לו מצד טוב עוה"ב ומצד נועם הנרגש בארץ בתוה"ק מ"מ גם אז הבחינה היא רק מצד ההתחלה כנ"ל וטוב אחרית דבר ע"י שמראשיתו הוא טוב:

ולולא שבחר ברצון הש"י לא ה"ה נרגש לו כלל טעם נועם בתוה"ק שיפרישנו מנועם תענוגי עוה"ז השפל ואהבת שמחת התרת הספיקות. בחקירות ובחכמות שאינם מצד התוה"ק. שיש בהם ג"כ נועם גופני. ורק עי"ז ראה טוב עוה"ב במנוחה ונועם ארץ בטעם דעת התוה"ק ע"י שתחלה כנה שכמו לסבול ודבק באהבת כלל עב"י ע"י שבחר בהם הש"י וציוונו ואהבת לריעך כמוך עי"ז טועם נועם דעת תוה"ק והר"ז בחי' לש"ש היטב:

איש אשר כברכתו בירך אותם מו"ח ני' אמר בשם ספ"ק שגם שדיבר קשות לראובן ושמעון ולוי ע"ה היה זה רק בתוכחת מגולה מאהבה מוסתרת וכך היה צ"ל בבחי' שאמרו חז"ל ניסן לית את חזי וכו' עיין בשל"ה הק' שע"י זה אין פת"פ מתנגד על הברכה

וזש"א וזאת אשר דיבר קשות איש אשר כברכתו שהם היו צריכים ברכה בדרך זה אך בירך אותם כולם ע"כ והוא אמר בבחי' מ"ש בתוספות יומא דכ"ו ריש ע"א שמ"ש בברכה איננו מוכרע שיהיה כן כי עדיין נתון בבחירה והוא רק על תנאי עיי"ש:

ועפ"י זה י"ל מה שאמרו חז"ל מהיכן ב"ג וב"ר מברכתו דיעקב אע"ה גדוד וכו' או מברכתו דיב"נ ע"ה שהנ"מ בזה הוא שכיון שהקדימו גדרות צאן מחמת חיבוב ממון היה הברכה נמנעת אך ברכת יב"נ ע"ה היה אח"כ גם שנודע עליהם כן (או שכיון שמשה רבע"ה תיקן להיפך והקדים ערים וכו' והסכימו כן עשו תשובה וחזרו בהם) ולזה הוחלטה ואמר בשם מוהר"י בי רב ע"ה בסגנון מ"ש הרמב"ן ע"ה קטונתי מכל החסדים ולא הייתי כדאי ועכ"ז אמרת היטיב וכו' לזה אין לשנות ע"י גרם חטא שכחתי כעת הפי' שאמר לי בשם מוהר"י בי רב ע"ה בדרך זה וזש"ה איש כברכתו על תנאי כנ"ל ע"כ שמעתי וראיתי בתוס' שם ומשמע שכוונת התוס' שם שברכה דשם קאי על דוד המע"ה עיי"ש וצריך לעיין עוד:

איש אשר כברכתו בירך אותם י"ל ע"ד שכתבתי במק"א ואח"כ מצאתי כן בספה"ק כלי יקר ובספה"ק מנורת זהב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה דהיינו שכל יחיד ויחיד יראה ההכרעה הכלליית כמו שאחז"ל לעולם יראה אדם א"ע כאלו חציו זכאי וכו' ולא עוד אלא כאלו כל העולם כולו חציו זכאי וכו' ועל ידי זכות כל דהוא שיעשה יכריע כל העולם כולו לכף זכות. וכן שמעתי בשם הרב החסיד הגאון אבד"ק נ"ש יצ"ו מוהר"ש שמעלקא ז"ל זה יתנו כל העובר על הפקודים. שיתנו לב כל העוסקים בדרכי מצוות מחצית השקל וע"י זכות כל דהו יכריעו כל העולם לזכות. וזש"א כאן איש אשר כברכתו בירך אותם דהיינו שבירך לכל איש ואיש פרטיי מעב"י נצח שע"י ברכתו יכריע את כל עב"י לכף זכות ולברכה שלימה בבחינת בירך אותם שימשיך ברכה כלליית לעב"י והיינו רק ההכרעה לטובה.

התחת אלהים אני. ת"א ז"ל דחלא ד"ה אנא. שמעתי בזה מהרבני השנון מו"ה מאיר כי' הלוי מק"ק נדבורנא יצ"ו הנ"ל במק"א בשם בן דודי הרב החריף החסיד מו"ה יוסף נ"י משם שהכוונה כי היה צד פחד מצד הבחירה. אולי חזור בו ויבחור להתנגד להם. אך יש צדיקים שמוסרים הבחירה להש"י ואינם רוצים שיותן להם הבחירה וזהו בחינת דחלא ד"ה תחת אלקים. גם בחירתו בטילה:

כן שמעתי ומעין זה הוא ע"ד ששמעתי מהרב החסיד המפורסם בש"ט מו"ה משה יודא ליב ז"ל ע"כ ב"ק סאסוב יצ"ו שכוונת משה רבע"ה במה שאמר ואל אראה ברעתי. היינו בחינת סילוק הבחירה ובמק"א כתבתי בזה ושייך לזה בחי' ביטול הבחירה לעתיד

שכתבתי בזה במק"א ואולי בחי' זו היינו בחי' בטל רצונך מפני רצונו שהיא בחי' יראה בגין דהוא עקרא ושרשא וכו' כלא חשיבין קמיה.
אתם חשבתם עלין רעה אלקים חשבה לטובה. שמעתי מהרבני מו"ה מאיר הנ"ל בשם הרב ב"ד מו"ה יוסף ני' הנ"ל הכוונה כי איתא בשם האר"י ז"ל שהאחים סברו שיוסף הצדיק ע"ה נשתנה מהם לגריעותא ח"ו מעין מה שהיה פסולת בתולדות אברהם אבינו ע"ה ויצחק אע"ה. ולזה אמר הרי מוכרע מהש"י שעזרני עד כה שבעיניו שנוי שלו הוא למעליותא ואמר ג"כ דהיינו בחינת שם אלקים שבכאן שמורה שמדה"ד נתהפך למדה"ר ואלקים ג"כ חשבה לטובה. ע"כ שמעתי וי"ל שזה רמוז חשבה מצד שמחשבה עליונה היא המכרעת לכף זכות שבחינת חכמה היא ראש קו הימין והיינו בחי' מחשבה וגם שבתחילה היה יסורין סוף מעשם שהיה בשלוה. היה במחשבה תחלה וע"פ מ"ש בווקו"ר שענין טוב מורה הטבה ביותר כלשון טובה חכמה מכלי וכו' והיינו שהשנוי היה להטובה יתירה. וזיכה להם במדת חסידות היטב.
סליק ספר בראשית

ספר שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב הכוונה מצד שמסתמא כעתה כן אז היה לשונות עלגים לכנות שמות עב"י בשנויים רבים וחניכות ושמות של המשפחה:
כמו שהיא עתה בגלות הארוך הזה ע"י הפיזור בין אוה"ע. וגם בימי בית שני מצינו כנויים רבים. ואף שאמרו חז"ל שבמצרים לא שינו שמם. י"ל כל ששם העיקר לא נעקר אין קפידא ע"י מה שיש ג"כ כנוים בשמות שונות:
כי כולם טפלים ושם החודש העיקרי ובתר רישא. גופא וכל תשמות נגררים להצטרף רק לטובה לשם ה"ק וע"ד מש"ה מפעלות הייה אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות וכו' כמשאחז"ל הוה מה"ר שכל עניני רבוי שמות יכרעו ויצטרפו רק לטובה וכן הוא שם יעקב דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל ואחז"ל לא שיעקר שם יעקב לגמרי. רק שמות שיהיה טפיל לשם ישראל וזש"ה שמות בני ישראל הבאים את יעקב שגם בגלות לא נשתנה שם ישראל וכל הכנויים את יעקב באו להורות הטיפול לשם ישראל.
שמות בני ישראל תנאים ר"ת שבי"ה כבבעת"ט ז"ל ועכ"ז נקראו הבאים אשר סגנון לשון הבאים ה א המקרר אל עצמו כידוע מענין הולכה והבאה ואמר שלכך נקרא זה הבאה את עצמו. גם שהוא גלות:
מ"מ את יעקב איש וביתו בא שהרי נחלת יעקב הוא בלי חצרים:

ופרצת ימה וקדמה וכו' ותחת כל השמים שייך לו ולא א"י הק' לבי. וא"כ בכל מקום שהלך שם היה ביתו עמו. והיה שייך אל עצמו ולזה באו שהיו בגדר הבאה אל עצמם מצד שהכל שייך לו ולהם לטובה.

הבאים מצרימה את יעקב. לכאורה הבאים הוא וי"ל שהכוונה הבאים תמיד דהיינו שלא ירדו ע"מ, להשתקע שם, רק בכל יום היו כבאים שם מחדש והיה זה ע"י שבאים עם יעקב שמפורש בו בתוה"ק שלא ירד ע"מ להשתקע וכמו שאמר בסדר ההגדה ועי"ז היו בבחי' ישראל לשון שררות כי לא נשתקעו במצרים שנקרא בית עבדים וגם כשהיו במצרים היו בבחי' שם טוב ההולך מסוף העולם לסופו כמו שאחז"ל. ובפרט מצד שעב"י עיניהם ולבם כל הימים אל מקום שער השמים ביהמ"ק שכ"ה בתפלותינו כמשאחז"ל ובית עבדים של מצרים הוא ניגוד לעמוד עבדות הש"י שבכלל תפילה. אך עב"י לא נשתקעו שם מתחילתם:

ושם יעקב אע"ה הדבוק בשם הש"י כמו שאחז"ל ויקרא לו אל וכו' כוחו גורם שלא יפרדו עב"י ממקום שנקרא שם שם ה' שהיא ביהמ"ק וכמפורש בפסוק ולזה כתיב שמות בני ישראל ע"ד מ"ש ושמינו קראת בשמך ולא היה להם בחי ירידה למצרים. רק בחי' בא אל אחר מהמקומות השייכים לו היטב:

גי"ל ואלה שמות וכו' כי ישראל הוא לשון שררות בחי' גאוה. ויעקב הוא בחי' עניוות י' עקב כידוע וז"ש שמות בני ישראל הבאים מצרימה שביאתם למצרים היה בבחי' ישראל שררות כנ"ל כי המצרים נקראים רהב:

ונגד גיאים אי אפשר להתנהג בעניוות והש"י ג"כ מתגאה על גיאים כמ"ש בת"א ז"ל על כי גאה גאה את י' עקב איש וביתו באו דהיינו בביתם בינם לבין עצמם היו בבחי' ענוה י' עקב:

ולא היו ח"ו בית גיאים וכו' רק לא כן ביתם עם אל. והיה איש וביתו בבחי' י' עקב כנ"ל וכתיב יפאר ענווים בישועה והיינו ישראל אשר בך אתפאר ע"י עניוות וענווים ירשו ארץ דהיינו א"י הק' ארץ החיים והתענגו על רוב שלום ונהפך הנגע של מצרים לעב"י לעונג כמ"ש במקו"ר והוכנו מאז לישועת עולמים. ולכולם בשם יקרא מונה מספר וכו' מעודד ענווים ה' וזהו בחי' עקב הקטן ע"ד כי קטן יעקב וכו' מאור הקטן פעמים נגלה ופעמים מכוסה שלכך בגלות היה כסוי והסתתרות וע"י בחי' ענוה יש ישועה להושיע כל ענוי ארץ ופאר ענווים בישועה ועי"ז קדם הכנת ישועה.

גי"ל את יעקב:

שהובטח בשמירה ושמרתיך בכל אשר תלך גם את יעקב יושב אוהלים כן עשו א"ע טפילים בגלות ליושבי אוהלי תוה"ק:

גם את יעקב בחי' נורא שהש"י לבדו ביראה נעבוד ולא חל עליהם מה שבחו"ל כאלו לך עבוד וכו' ויעקב בחר לו י"ה דחילו ורחימו היטב. גם את יעקב שנקרא בן למקום. ואין ראוי ליסרם כי שבנו לגיו חסר לב לב שבדברים לא יווסר עבד. גם את יעקב שמלומד בנסים נתת ליראך נס להתנוסס מפני קושט. גם את יעקב שניתנו לו הברכות. גם את יעקב שהיה ראובן ז"ל ראשית אונו. וע"י פרקליט שקנה בזה ניצול יוסף הצע"ה שנראית לי דיוקנו כידוע ולזה לא חל עליהם בחי' מצרים ערות הארץ ולא נתערבו בבני חם והיו גן נעול. וכמו שיעקב אע"ה היה שומר נאמן כן שמרו כר מצוות בגלות. גם את יעקב שמיוחד לו בחי' קול כמש"ה הקול קול יעקב. וגם שבגלות דיבורא בגלותא מ"מ היה הקדמת רפואה שהיה שייך להם בחי' קול ועי"ז ויזעקו ותעל שוועתם:

וכח עב"י בפה היה אז בהם ג"כ היטב:

גם ירמז שמות בני ישראל ע"ד משאחז"ל שיעקב אבינו ע"ה ראה ששים רבוא תולדותיו כי כל אחד ואחד נשא נשים רבות ור"ת ישראל יש ששים רבוא אנשים לישראל וכולם באו את יעקב שעל ידי שראה אותם בחייו נכללו עמו לאחדים ביותר והיה יציאתם מעוה"ז כביאת שמש בחי' יעאב אע"ה ובפרט שראוהו בחייו כמו שאמרו חז"ל בחגיגה הרואה ת"ח במיתתן לא יראה השחת הרואה בחייו לא כ"ש ומספר זה הוא מבחי' ו' מאות אלפים והוא"ו היא צינור החיים כמ"ש בזוה"ק שאות ו' הוא אילנא דחיי והוא כח יעקב אע"ה כידוע:

גם ירמז איש וביתו. בבחינת שבת אחים יחד בבחי' שלום בית וכינוס לצדיקים יפה להם וכו' והוא בבחי' ורב שלום בונייך ובבחי' יבינו אל פעולות ה' יבנם ולא יהרסם. והבנה טובה גורמת שלום ורחמים גוברים כמש"ה כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנהו עושהו. משא"כ ע"י הבנה טובה כמ"ש במק"א:

והבנת דבר מתוך דבר גורם לידע שהש"י בטובו מחדש בכל יום מעשה בראשית ואלקים עשה כדי שיראו מלפניו בבושה ועי"ז יש שלום בבחי' ירושלים יראה שלם. ובבחי' אין מחסור ליראיו רק שלימיות ובבחי' כאשר יראו המילדות את האלהים ויעש להם בתים. לזה כתיב איש ובית:

גם ירמז את יעקב. ששמו מורה סילוק בחי' שש בשם ב' של מ"ב כבכוונת קר"ש עיי"ש ולזה גם מצרים לא ירעו ולא ישחיתו גם היה להם לטובה מה שבאו לשם בדרך משאחז"ל

שט' בתרי אומי לא ומכוון לזה בחי' שמות בני ישראל בבחינת שמי עם י"ה שס"ה עם יו"כ דלית רשו לשטוני:

גי"ל ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה:

מצד שי"ב שבטי י"ה הם עצמיות י"ב גבולי עולם. י"ב פשוטות שבספר יצי"הק וכשעם ב"י בשלו בא"י הק' תובב"א פתוחים שערי הנבואה. והרי הי"ב פשוטות מתפרטות בעב"י בדרך טוב ומעולה יסודותם בהררי קודש ה שיחה היא דברי נבואה הק' ו הרהור הם השגות עליונות במראות הנבואה ז הליכה ע"ד בקודש דרכיך ח ראיה הצפיה במראה הנבואה ובמרכבה:

ט שמיעה נבואיית בת קול ע"ד ואזניך תשמענה דבר מאחריך י עשייה דקרבנות הק' את הכבש האחד תעשה. כ ל כל בניך למודי ה' בימי חזקיהו המלך עליו השלום שלא היה עם הארץ וכולם היו בקיאים בטהרות החמורות כמו שאמרו חז"ל נ ריח ניחוח וקטורת ס שינה לא לן אדם וחטא בידו ועי"ז היה מתוקה שנת העובד ונפשותיהם עלו בהר ה' בלי עכוב ולמ"ו. תוה"ק במתיבתא עלאה ע רוגז של יצ"ט על יצה"ר להפוך הכל לטוב ושם מקום תגבורת הטוב בדרך ארץ טובה צ לעיטה בטהרה ולא לחמם טמא בגוים ק שחוק שמחתי באומרים לי בית ה' נלך אך בגולה סתימת החזון וגם נביאייך לא מצאו חזון וכל הי"ב פשוטות הם נוטות לחות דרגא ע"ד מה ששמעתי בשם הרב המפורסים בש"ט הגאב"ד ד"ק נ"ש יצו מו"ה ש' שמעלקא עצביהם כסף וזהב ע"י עצבות לבצע עי"ז עינים להם ולא יראו שהחושים אין להם נטיה לעלייה כאשר ראוי לעצמיות הכרח"י מעין זה שמעתי וי"ל בדרך זה בשאר מקומות ג"כ וזהו ענין הגלות ולזה מנה שמותיהם ה"ק שהם עצם הי"ב גבולי עולם וזהו וימת דמאן דנחית מדרגיה אתקרי מיתה לגביה והיינו ענין הירידה בהי"ב פשוטים הנ"ל ע"י הגלות וכל זה נמשך ע"י שיוסף הצע"ה היה במצרים שהוא נגד בחי' צ' לעיטה והיינו ע"י חטא עץ הדעת ועי"ז ויקם מלך חדש מלך גימ' ל' בדרך אשר לא ידע את יוסף בצדקותו שהוא תקון הלעיטה דכה עוה"ז להחיותם והותחל התיקון ע"י משה רבע"ה שנולד כי טוב בדעת טוב לבד הממשיך חיים טובים:

ותמלא הארץ אותם י"ל דהיינו ע"ד חסד ה' מלאה הארץ וכמ"ש במק"א על מש"ה חסד ואמת נפגשו שיושבי אהלי תוה"ק הם הדביקים במדת אמת ובחינת זבולון הם עולם חסד יבנה וע"ד גומל נפשו איש חסיד ומתווך ביניהם צדק ושלום ע"ד בקשהו במקומך ורדפהו לשלום חוץ למקומך ולזה נוטים לגדר זבולון גם את שסיפק בידם להיות פרושים מבריות עכ"ז מדברים שלום לבריות וכן מצד צדק יש מיצוע כי בעי לאמצויי נפשיה לגבי הג"ח כידוע ובדרך מ"ש מלכה ושרה בגוים אין תורה שטרדת הגלות גורם מיעוט

העסק בתוה"ק לזה היינו בגלות מצרים בגדר חסד שהוא מלוי הארץ לכן אמר ותמלא הארץ אותם וזהו וימת כי מאן דנחית מדרגיה אתקרי מיתה לגביה וזה ענין חות דרגא מהדביקות בלימוד תוה"ק כי טוב לטרדא בעסקי עוה"ז וכמ"ש בספה"ק כתש"ט על מה שאחז"ל האור כי טוב זה מעשיהם של צדיקים והיה אתחלתא דגאולה בדרך תעבדון את אלקים על ההר הזה שהוא התוה"ק שנקבע אז בעב"י שפע לימוד תוה"ק בכל הדורות לטובה.

וימררו את חייהם בעבודה קשה:

מה שכתב בזוה"ק וימררו את חייהם בעבודה קשה קל וחומר איסור והיתר מסטרא דעץ הדעת טוב ורע המכוון הוא רק כפי שכתבו האר"י זצוקללה"ה ותלמידיו הנאמנים זצללה"ה בכתביהם הנאמנים בין כל עב"י כל דורות שאחריו שבלימוד קבלה יש אחיזה יותר עליונה והעלאת הנרנח"י במעלות גדולות אך ע"י מע"ט דרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ודקדוקיהן וקיום. כל דברי חז"ל יש עליות ותיקונים שאין למעלה מהם בשום אופן וידוע כמה נשתוקק משרבע"ה ליכנס לארץ בשביל קיום המצות גם שהיה בוודאי אצלו מיעוט דביקותו והשגתו בהיותו בדרך מבהיותו בביתו בהשקט כמשאחז"ל גם בעלייתו במ' יום שהיה לומד רכות מעומד וקשות מיושב הרי להדיא שהיה קושי ההשגה והדביקות עפ"י תנועות הגוף ועכ"ז אמר אעברה נא כדי לקיים מצוות הש"י שאין שלימות עליון מזה בשום אופן בעולם כלל וגם הלימוד שהוא למעשה או לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא גם במה שאינו מצוי כ"כ וכ"ש מי שמיוחד להוראה שלימודו הוא בכלל הוראה (מעשה) כדקיי"ל לענין שתיית יין. פשוט שאין שלימות למעלה מזה כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה ואוצר של יראת חטא:

ובושה מלפניו תמיד רק שעניני הלימודים שאינם נוגעים למעשה מחמת שמציאותם רחוק. עליהם נאמר שלימוד סתרי תורה כשהוא ראוי. וא"צ להרחיק א"ע כפי התנאים המבוארים בעץ חיים ה"ק זה עולה על גבי לימוד הנ"ל הרבה מעלות טובות ויש להש"י כ"ר יותר מזה והפרקליטין המתהוים מזה. הם יותר מעולים בכח ובעלייה.

ובבחינה זו אמרו חז"ל דבר קטן הוויות דאביי ורבא דהיינו אותם שלא נכתבו בש"ס ה"ק לשיצא מהם דין ותועלת הוראה למעשה כ"כ כ"א במציאות רחוק בכמה דורות. או מעט וכל דור. ויש גם אצלינו דין קדימה ללמוד סתרי תורה כשהורשה כנ"ל קודם לימוד מה שאינו מצוי להוראה כ"כ. ואצ"ל פלפול דלחדודי כשאין ממנו תועלת כ"כ לפי הצוותא, ואין צ"ל פלפול רחוק מאמת שיש למעט בזה לגמרי כמ"ש בשל"ה ה"ק

ובהקדמת פ"י הרמב"ם לסדר נשים ושאר הרבה ספה"ק ומצד זה נאמר שזה בגדר טוב ורע מצד חשש ניגוד האמת:
שעם היות שהועד מהמגיד של רשכב"ה עמוד העולם הב"י זצללה"ה שהש"י היה נהנה גם ממה שלא היה האמת:
כיון שכוונתו היה לחדודי. ולהוציא עי"ז האמת לאורה:
עכ"ז הרי יש הדרגות בבחי' הנ"ר של הש"י וכן הוא הרבה הדרגות במה דחדי קוב"ה בפולפולא והמגיד לא היה רק מעולם היצירה כידוע והיה בו תערובות ובהלימוד לפשפש בגנזא דתוה"ק כברא דמפשפש בגונזוי דאבוהי יוצא לאור בחינת התגלות האהבה ויראה שבלעדם אין עלייה כ"כ וכפי הדרגות הוצאות הגנזים דתוה"ק לאור במה שיותר כולל ויותר נוגע לשרשי הדת ולסבוב התיקונים והסדרים הנכונים האמיתיים ועליית הלימוד היא וזה פשוט ואין צריך להאריך בזה כי הוא פשוט בשכל אנושי ומכש"כ להיודעים קצת מאמתית סדרי השתלשלות העולמות והנהגות והדרכים של סיבוב המציאות:
וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. י"ל בדרך רמז ע"פ מ"ש במק"א בשם הרב מוהר"ר משה יודא ליב ז"ל השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתיך דרך רמז שלוי מורה דביקות לשון לויה וצוותא והיינו שלא לעזוב את עצמו מהדביקות ע"י אדמתיך בחי' ארציות ע"כ וכן י"ל בזה ע"ד משאחז"ל במקום אחד וכי אפשר להדבק בשכינה הלא אש אוכלה הוא אלא הדבק במדותיו ובמקום אחר אחז"ל אלא הדבק בת"ח וכו' והיינו מצד שהטרודים בעניני עוה"ז ושאינם חכמי לב אי אפשר להם במדות הש"י ה"ק רק ע"י דביקותם בת"ח שהם דבקים במדות ה"ק ומ"מ גם החכמים שייך בהם ואל בינתך אל תשען ואל תאמין בעצמך ועי"ז הם דבקים בהחכמים שבדור והיינו רמז וילך איש מבית לוי מעיקר דביקות שהיה בו במדות ה"ק ויקח את בת לוי תולדה של הדביקות דהיינו שמקיים מצוות דביקות ע"י דביקות בת"ח שהם דבקים במדות ה"ק והוא ג"כ בכלל חות דרגא ונסיב שוב שמעתי שמעין זה כתב בספה"ק אור המאיר ז"ל:
וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה יש לפרש ע"ד ששמעתי מהרב הגדול החסיד המפורסם בש"ט מוהר"ר משה יודא ליב ע"ה מ"כ בק' סאסוב יצ"ו כמדומה בשם העולם עבדים משלו בנו פורק אין מידם שהכוונה כי לב מלכים ושרים ביד ה' אל כל אשר יחפוץ יטנו משא"כ שפלים ונבזים מעין זה שמעתי ואז בלא מלך גברה האנחה בעב"י מטעם הנ"ל ותעל שועתם אל האלהים שמורה סבת הסיבות כידוע ומ"מ הכל בידו כחומר ביד היוצר היטב:

וינהג את הצאן אחר המדבר:
בזוה"ק כ' שהרועה צ"ל מבין האיך להנהיג את הצאן וע"י זה מוכן לקבל ע"ע עומ"ש עיי"ש וי"ל דהיינו רמז וינהג הצאן אחר המדבר ע"ד שאמרו חז"ל וממדבר מתנה העושה א"ע כמדבר הפקר לגבי לימוד התוה"ק דהיינו שמלמד בחנם לכל הרוצה ללמוד שהרי המלמד צריך להקטין א"ע נגד הלמד ובבחי' ולא הקפדן מלמד ומה אם במלך כתיב אם אתה עבד לעם הזה ק"ו הבא להכניס בלבות של זולתו מה שהוא נגד טבעם הפשוט שהוא צ"ל בקטנות נגדם גם מצד שידוע שמתלמודים יותר מחבירים ורבותים ולזה ע"י מה שמראה א"ע בפני תלמידו כאלו הוא לומד ממנו ואדם מתגאה בטבעו סובר התלמיד שבצד מה רבו כתלמידו וע"י זה למד ממנו ביותר בחשק גדול ומצד להקטין א"ע לפני תלמידו הר"ז בגדר משים א"ע כמדבר שהוא הפקר לדוש עליו והיינו הנהגת הצאן אחר המדבר אחר שהיה בו בחי' שימת א"ע כמדבר אז הנהיג צאן אדם ומשה רבע"ה רעיא מהימנא היה בו עוד מעלה שהיה בבחי' מה בבחי' ואנחנו מה שהוא מדריגה היותר עליונה כידוע ועניו מכל האדם היטב:
גם מדבר הוא משל על שאין מגמתו לעשות לו שום פרי הנאה מזה רק זה כל פרי הסר חטאתו בסור מרע ועשה טוב ומה שיש מצוה בהלימוד זה כל פריו ואינו מצפה לגדל לו פירות שכר הכאה והיינו כמדבר שאינו עושה פירות רק כדי להגדיל תורה ולזכות את הרבים והיינו מש"ה ויעלו בנגב ויבוא עד חברון דהיינו מה שהתורה הק' לש"ש מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים והוא בחי' עליות ולימוד לש"ש הוא נקרא נגב כמו שאחז"ל כי ארץ הנגב נתתני שמנוגב מטוב עוה"ז והיינו לימוד לשם שמים שלא משום שכר כלל וכנ"ל:
ראה ראיתי את עני עמי וכו' דהיינו שכוונת הש"י היה שמן קושי השיעבוד עכ"פ יצילם תיכף ולא להוציאם תיכף ממצרים ומה שיתאחר יציאת מצרים לא יהיה קפידא בזה כיון שיהיה עי"ז סמיכת גאולה לכניסת א"י הק' כי הט' שנה שהיה האיחור במדבר עד ששלם עון האמורי אם היה העיכוב בהם בלי שיעבוד גם בתוך ארץ מצרים לא היה צער גדול בזה וזש"א ראה ראיתי את עני עמי דהיינו קושי השיעבוד כמ"ש לעיל במק"א וארד להצילו מן השיעבוד עכ"פ ולא להוציא תיכף ממצרים רק ולהעלותו מהארץ ההוא אל ארץ זבת וכו' דהיינו בתכיפה לגאולה כניסת א"י הק' אל מקום הכנעני שאין חשש שיחריבו האומות את א"י הק' כמו שעשו בקרי"ס עד שע"י המ' שנה שעיכבו במדבר נתמלאה א"י הק' מחורבנה כידוע וכשלא יהיה שהיו במדבר יהיה חשש החרבת א"י הק' ביציאת מצרים כי לא יפלא מהש"י כל דבר וגם מיכף ליציאת מצרים היה אפשר

להעלותם כנ"ל אך עתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי בהנוגע לחפיצי שמים להנצל ממש"ה וירעו אותנו המצרים שעשו אותם רעים וחטאים ח"ו ועי"ז יותר טוב להקדים יציאת מצרים וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם שכמו שהם ממהרים את הלחץ כן ראוי למהר יציאת מצרים ועתה לך ואשלחך וכו' והוצא את עמי ממצרים תיכף עכשיו בלי איחור וכן כתבתי במק"א לפרש מי כמוכה באלים באלמים שותק לפי שעה ומ"מ ממהר על כבוד עם ב"י וזש"א והוצא את עמ"י עב"י תיכף עכשיו בלי איחור יהיה יציאת מצרים בשמחה תצאון:

הן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי וכו' לכאורה קשה שכיון שאמר לו הש"י ושמעו לקולך היאך השיב משרבע"ה ולא ישמעו בקולי והיה אפשר לתרץ שדבר הש"י ושמעו לקוליך קאי אזקני עב"י לבד ולא ישמעו בקולי קאי אכל עב"י חוץ הזקנים אך אין זה מספיק שמסתמא לא יהיו כל עב"י חכמים בעיניהם לגד זקינהם וי"ל מצד שתיבת שמיעה הוראתו בלשון שקודה שמיעה לגד חרשות באוזן ושמיעה לשון הבנה ושמיעה לשון קבלת דברים בלב ורצון והצייתנות להם כידוע ובדרשות הר"י אבן שועב ז"ל כתוב בזה באריכות וכן בשארי ספה"ק וא"כ יש מקום לפרש מאמר ושמעו לקוליך שעכ"פ לא יאטמו אזניהם משמוע או שיבינו החכמות פרד"ס שיש בדברי הש"י ועכ"ז אינו מוכרע שיכנסו בלבם לרצון ולזה אמר ולא ישמעו בקולי שיהרהרו בלבם לאמר לא נראה אליך ה' ואולי כתוב תירוץ זה בספה"ק:

כי כבד פה וכבד לשון אנכי. י"ל שלכך היה משה רבינו ע"ה כבד פה מצד שהוא היה הכובש לפרעה ופרעה הוא פה רע ומשה רבינו ע"ה שנולד כולו טוב היה כובשו ומצד יצירה שטוב ורע בערבוביא שלא נתקן עדיין לזה היה משה כבד פה עד מתן תורה הק' שאז הורד התורה הק' לעוה"ז שהיא תגבורות הטוב שאין טוב אלא תורה הק' ואז סר ממשה רבינו ע"ה כבדות הפה. ולזה פרעה הרשע אמר רעה נגד פניכם ובנה רעמס"ס ופיתו"ם בברי' שור תם שעסקיו רעים. וע"י מצית פסח שהוא פה סח גימ' חיים ומילה שנתהפך הוראת דם הכוכב לחיים טובים וע"י טלה הפסח נכבש ממילא מזל שור תם הנ"ל שהוא ב' דטלה אז גבר בחי' דיבור דטוב ומרכבות פרעה הונהגו בכבידות ואז ישיר משה רבינו ע"ה ועם בני ישראל השירה בשוה בלי כבידות:

ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך אין ועתה אלא תשובה כמו שאמרו חז"ל והכוונה שע"י מה שעב"י מעותדים לתשובה נכונה מאהבה הרי יתהפכו הפגמים שבלשון לבחינת אנכי רמ"ח מ"ע כידוע והש"י מושיע לעב"י עפ"י מע"ט המעותדים לבוא מהם כמ"ש בזה במקו"ר והרי סוף יהיה הכל נשמע וע"י תשובה יתוקן כל פגמי הדיבור דעב"י לזכיות:

בני בכורי ישראל הכוונה שאמר כן כדי להוציאם תיכף מהשיעבוד. כי אין עב"י בכלל מ"ש בדברים לא יווסר עבד. רק הם בגדר בנים להש"י ותחת גערה במבין מהכות כסיל מאה ואין ראוי להטיל עליהם שיעבוד גם עבור עונותיהם. ופרעה הרשע הכביד עול השיעבוד עי"ז. ועי"ז ניכר למפרע שלא היה כוונתו לש"ש במה ששיעבוד בני ישראל כדי להציל מעוון ולזה נענש. ואולי זה סמיכת הפרשה ויפגשהו ה' ויבקש המיתו שכיון שנתפרסם שעם ב"י הם בגדר בנים להש"י מוטל להזדרז בעבודתו בברא דמפשפש בגנזוי דאביהו ומבין ברמז ומזדרז הרבה להפקת רצון אביו ונ"ר שלו ולזה נתעוררה הטענה מצד שעסק במלון תחילה קודם מילת בנו:

וי"ל מ"ש אז אמרה חתן דמים למולות. כי סברה שהוא שליח מהש"י מצד התרשלות ממצות מילה וגם שהעוסק במצוה פטור ממצוה ומכשירי מצוה כמצוה ועסקי מלון היה מצד שליחות מצוה לגאולת עב"י. מ"מ סברה אולי הקפיד הש"י על התרשלות כי מצוה קודמת למכשירי מצוה ועוסק במכשירי מצוה אינו פטור מהמצוה. אך כשכרתה ערלת בנה ותגע לרגלו של השליח שהיה אז כעין נחש סביב משה רבינו ע"ה כמשאחז"ל וכמ"ש רש"י ז"ל שם סברה שנחש עפר לחמו בא לבקש חלקו הניתן לו בכריתת ערלת עב"י כידוע ולזה היה החפזון דנחש. ואין זה מצד הש"י. וזש"א חתן דמים אתה לי דהיינו שאתה מצדך הוא הנוגש והא לך שלך וכעין אריה שהכיש לשמח ע"ה על שאיחר לו מזונות כידוע. וכמ"ש במק"א אך כשראתה וירף ממנו סתם ולא תנה כלל לקבל את הערלה אז אמרה חתן דמים למולות שהבינה שהוא שליח מהש"י עבור ההתרשלות כנ"ל. וכל זה היה מצד שעם בני ישראל הם בגדר בנים להש"י ונכון להרבות זריזות לטובה במע"מט:

ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל בזוה"ק פ' בשלח הקשה למה כתיב שנית ויאמינו בה' ובמשה עבדו. ובמילי דאגדה הרשות נתונה לתרץ קושיות חז"ל כמ"ש באוה"ח סק'. וי"ל שהכוונה בזה כי תחלה היו באמונה שיוושעו ע"י זכות אבות וסברו שההנהגה תהיה בדרך הטבט כפי שהותחל תחלה לבקש מפרעה לשלחם:

והיה נראה זה כאלו משה רבינו ע"ה הוא העושה במה שהש"י עוזרו ובדרך הטבע ע"ד רצון יראיו יעשה. וכשראהו היד הגדולה שעשה ה'. ואם באצבע אחז"ל שכיה ע"י הש"י בעצמו ולא ע"י שליח. ק"ו ביד הגדולה שהוכר שאין זה כלל ע"י שום שליח שהרי היה למעלה מהטבע. ולזה האמינו בהש"י ושמשה נגדו רק כעבד הש"י עושה הנסים למעלה מהשגת משה רבינו ע"ה גם כן:

גי"ל שהאמינו שמשה הוא בכל ביתו נאמן שלכך הוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים וכו' ולא נבקע הם עד שהרים מטהו להודיע שמשה רבינו ע"ה חביב להש"י מכל הנבראים שהמציא. ועי"ז ישיר משה ובני ישראל נגררו אחריו לנכון:

ויאמר אליהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו וכו' ויאמר פרעה לפי הנראה תיבות ויאמר פרעה כיתירים הם וי"ל שהכוונה שתחלה השיב השר שהוא נקרא מלך מצרים סתם. על מה שאמרו פן יפגעינו בדבר שתפגינה היא גם אמצרים שכן הוא סגנון מכת מדינה. ואמר להם השר למה הם מקבלים ע"ע השליחות. גם שלהשר לא נעלם כח דבר הש"י ואליו דבר יגונב מכל דברות הש"י למשה רבע"ה עכ"ז אמר להם שלא היה להם לילך בשליחות זה. כי הבחין שמה שאמרו פן יפגעינו איננו מפי הש"י ממש. וגם כיון ששרי אוה"ע הם בגדר ואשלחהו בשר רות לבם ילכו במועצותיהם. סבר שיש לו כח שלו ולא ידע שהוא כגרזן ביד החוצב ובחומר ביד היוצר שכן הוא ביד הש"י. ולזה (כדי שיהיה בזה התראה אל הש) אמר שההליכה ג' ימים הוא רק ביטול מלאכת העבודה שעל העם. ונראה שהש"י שלחם דרך נסיון רק על ג' ימים כדי שיהיה בזה התראה אל השר וכיון שיסרב גם בשלוח על ג' ימים עי"ז יחול עליו משפט עליון. והוא השיב כאלו ח"ו אין תועלת בשליחות ואח"כ ויאמר פרעה. ולזה סבר משה רבינו ע"ה שתיכף ביום ההוא יחול הפקידה על השר ויהיה ניכר תיכף ע"י פירוק השיעבוד מעם בני ישראל ולזה צעקו השוטרים אל פרעה אח"כ כדי לעורר גם הטענה נגד השר ולזה אמר משה רבינו ע"ה לפני הש"י למה הרעותה ומאז באתי וכו' הרע והצל לא הצלת דהיינו הרע לעם הזה מצד מלכי האדמה שהוא פרעה והצל לא הצלת מצד צבא מרום שהוא השר כי אלו היה פקידה עליונה על השר היה נחלש תיכף כח השיעבוד מעל עם בני ישראל:

למה הריעותה לעם הזה ולמה זה שלחתני:

עפ"י מ"ש בלקיתוה"ק לך ואשלחך אל פרעה שליחות היינו רק לטובה המיוחס להש"י והליכה היינו לעשות מה שהוא עונש שאין לייחס זה כ"כ להש"י כיון שמצדו כל טוב ולא רע ח"ו עיי"ש. וז"ש למה הריעותא ולמה שלחתני דהיינו שעיקר תמיהתו היה על לשון שליחות שהזכיר הש"י וכיון דשליח של השולח כוותיה היה בזה שיהיה אך טוב לעבי הכל צד ולזה אמר ומאז באתי לזב בשמך דהיינו בחי' שליחות בשם המשלחו והשיבו הש"י עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי עדיין לא נתמלא סאתו בשלימות ושפיר בזה לשון שליחות שע"י התראה יצא לפועל לעשות בו משפט כתוב במלאת ספקו. וכן משפטו אשר חרץ תכבד העבודה ע"ע גזר כן (והיינו ג"כ שיכבד עוד עוונו ורשעו במלאת סאתו) ואל חיקו תשוב כמ"ש וינהגהו בכבדות ועד שיהיה יד חזקה לא ישלחם

וכשלחו כלה גרש יגרש י"ל הכפל דהיינו ע"מ שלא לחזור לעולם למצרים כמאמר הש"י לא תוסיפון לראותם עד עולם והיינו עתה תראה ישמח צדיק כי חזה נקם נקם בגימ' קץ והיינו בחי' יום נקם בלבי כי לבא לפומא לא גליא יום נקם בלבי דייקא עד יערה עלינו רוח ממרום היטב:

גם למה הרעותה לעם הזה. כי משה רבינו ע"ה כולד כולו טוב. וכנראה שבנין גופו היה מצד נפש דבריאה כולו טוב. והיה ראוי להצטרף רק לטוב ולא שיהיה על ידו שום רע חס ושלום גם לפי שעה והשיבו הש"י עתה תראה וכו' שהכל טוב בעצם שקושי השיעבוד משלים ומקפץ על הגבעות וממהר החירות לעם בני ישראל והרי רק טוב לעב"י בהחלט תמיד:

עתה תראה כי ביד חזקה וכו' הכוונה מצד שסגנון העולם היא תחלה בהדרגה ולזה חולה שכל אוכל תתעב נפשו כשחוזר לבריאותו צריך להתאפק מלאכול כרצונו בפעם אחד רק יאכל מעט בהדרגה כידוע. ומרומז כן בתוה"ק במ"ש ובירך את לחמך שהיא בחי' ברכה שאוכל קימעה ומתברך כמ"ש רש"י ז"ל ברפ' בחוקתי מדחז"ל:

ועי"ז והסירותי מחלה מקרבך דהיינו שגם אשר חלה וסגנון חולה שאוכל תתעב נפשו ופ"י הברכה כיאכל קימעה ויתברך ינצל מחולי:

ולזה היה תמיה בעיני השוטרים ז"ל שכפי ההדרגה היה ראוי שבשליחות הראשון יהיה צד אתחלתא דגאולה כדי שלא יהיה אח"כ היפך מקצה לקצה פתאום ומלבד זה שלא היה רמז אתחלתא דגאולה אדרבא היה אז הכבדת העבדות (ומצד שלא הרהרו אחר הש"י תלו בהשלוחים שהיה בהם איזה נטיה שלא כהוגן ולזה היה ההכבדה וז"ש אתם הבאשתם אתם דייקא במה שהיה מצדכם איזה נטיה בהשליחות) ואמר הש"י עתה הראה כי ביד חזקה דהיינו שגאולה זו היא בבחי' דילוג בלי שום הדרגה כמ"ש מדלג על ההרים. ופסחתי כמשאחז"ל ואלו היה הגאולה מצד לב מלכים ושרים ביד ה' שנהפך לבבו לשלחם היה שייך ההדדגה:

משא"כ כיון שביד חזקה בע"כ ישלחם לא שייך ההדרגה כלל וע"י שהכביד העבודה נתמלא סאתו ביותר למהר עליו יד חזקה לשלחם עתה ומ"מ מצד עם ב"י יהיה הדרגה קצת:

ומה שתמהת והצל לא הצלת שהיה ראוי להפקיע השיעבוד תיכף מצד ההדרגה מצדם כסגנון רפואה. הנה גם שהכביד תיכף יופקע השיעבוד מהם ביד חזקה ישלחם חפשי תיכף במכה הראשונה כמשאחז"ל שמהתחלת מכה הראשונה הופקע השיעבוד:

ואח"כ ביד חזקה יגרשם מארצו אחר שנה יציאת מצרים ממש ואמר לשון תראה ע"ד משאחז"ל שהניצול בזכות אחרים אין יכול לראות בהישועה וכן היה בלוט ואשתו ויציאת מצרים היתה מצד ההבטחה של אבוה"ק ז"ל והיה מקום למנוע הראיה מהם. וע"י הכבדת העבדות היה הנס ג"כ מצד מלוי סאת מצרים עי"ז ראו היטב:

כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו י"ל כי בחי' שלוח הוא לויה ויהי בשלח פרעה שעי"ז פנעו בו שנית כי כן הוא סגולת לויה להתראות שנית עי"ז:

כי לויה הוא הוראת חיבור (הפעם ילוה) וזהו ענין החיבור שאחר הפירוד שהוא אהבה ביותר. וזה ענין מצות סעודת הלווית שבת"ק מלכתא כדי לחבר ב' שבתות כעין אלו שמרו ישראל ב' שבתות וכו' וע"י הלויה נמשך ביאת שבת"ק הבא לטובה להצטרף עם שבת"ק הלזה ובבחי' ונשלחך בשמחה וכו' אומרים זמירות ושירות ולשחוק עושים לחם. ויין הבדלה ישמח חיים אך הלווית פרעה לעב"י היה ביד חזקה:

ולזה כ' אח"כ אשר ראיתם את מצרים לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. וי"ל בזה ואשלחך אל פרעה שאני אהיה עמך ללוותך לטובה גם שם בשמירה טובה:

פרשת וארא

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. י"ל ע"ד שאמרו חז"ל שמלה"ש אמרו נפש החוטאת תמות ולא הסכימו תחילה לתיקון שע"י תשובה מצד שהניגוד לשים מצוה מהמצוות שכולן כלולים בעשרת הדברות הק':

הוא ניגוד להעולם שנברא בעשרה מאמרות הק' בשביל ראשית שהוא התוה"ק הכלולה בעשרת הדברות הק':

ומ"מ טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך התשובה לקבל שבים למען שמך ה' וסלחת לעוני כמ"ש במק"א:

ובימי אבותינו הק' לא נתפרש קבלה לתשובה בדיבור מהש"י רק שבטי יה הק' אמרו ועתה אין ועתה אלא תשובה שא נא לפשע עבדי אלקי אביך ומרומז בזה קבלת שבים שאמרו שכיון שהם עבדי אלקי יעאע"ה שהש"י בעצמו משמרו ואינו מניחו ביד מלה"ש ומרמז ג"כ מ"ש עולים תחלה ואח"כ יורדים על מה שמלה"ש אין להם בחי' התשובה רק בהם הירידה היא לבלי עלייה. והש"י ייחד שמו הק' ליעאע"ה ע"י מה שעבד להש"י בלי שום שיתוף מלאך או שדף ואמרו שכיון שגם אנו עבדי אלקי אביך שייך לנו נשיאות עוון בתשובה ועוד נתהפך לזכות כמ"ש במק"א בזה ואמר להם יוסף הצע"ה התחת אלקים אנו וכי איני דבוק באלקים חיים לירד לתחת מדריגות תחתונים מלה"ש שהם מדריגה

תחת אלקות האמיתי וכיון שאני דבוק בהש"י יודע אני מנשיאות עוון ואלקים חשבה לטובה בכח היפוך מעוון לזכות (וכן י"ל מש"ה התחת אלקים גבי רחל אע"ה שאמר וכי איני דבוק בהש"י שהוא סבת הסיבות להיות דוחק השעה נגד הנהגהתו שהוא יודע מה טוב האמיתי ורצונו להיטב וגם אם עפ"י פעולות עפ"י מלה"ש בקבלה מעשיות היה יכול לדחוק השעה שיהיה לה בנים מ"מ לא רצה להפרד מהש"י והתפלל רק אליו) ומ"מ לא היה נודע בפועל כח התשובה עד מתן תוה"ק שתשובה אחד מהמצות:

ויציאת מצרים לא היה אפשר כי אם ע"י תשובה:

שבלא"ה אין יסורים בלא חטא ובשם האר"י ז"ל מפורש שבני גלות מצרים היו מדור הפלגה בחומר ובלבנים נגד החומר היה להם לחמר והלבנה וכו' ודור המבול כידוע ולולא התשובה לא היה יציאת מצרים ואמרו חז"ל ה' ה' שלפני י"ג מדש"ר הק' ה' קודם שיחטה האדם ה' לאחר שיחטא שזוכה למדה"ר ע"י תשובה:

וזהו ושמי ה' לא נודעתי שלא נתגלה להם בפועל כח קבלה בתשובה גם אחר בחי' וישלחם ביד פשעם שיוקח מגבור מלקוח ע"י מה שע"י התשובה נעשה כבריה חדשה ע"י כח שם הוי"ה ב"ה וב"ש שהוא מהווה כל הווה כידוע. ובחי' אל שד"י מרמז לעולם המלאכים שהשר דשם הוא מטט' גימ' שד"י דכתיב ביה שמ"י בקרבו וכו' כי לא ישא לפשעכם וכו' שזה מצד שכן הוא סגנון מלה"ש:

ואבותינו הק' לא טעמו טעם חטא. וגבי שבטי י"ה היה ג"כ דרך להכריעם לזכות שלא חטאו כלל וגם שאמרו ע"ש שא נא פשע והוסכם להם מ"מ לא חל עליהם בחי' העונש כבר. משא"כ יציאת מצרים היה מצטרך להוציא בלעו מפה שר של מצרים:

גי"ל שבחי' אל שדי מורה על שהש"י קבע לקבל שבים בבחי' גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ הק' בריאה עולם המחשבה:

שלמעלה מעולם המלאכים ושם שם הק' אל שד"י כמ"ש בזה במקו"ר. וה"ז בבחי' חתירה מתחת כסה"כ הק' לקבל שבים. ומ"מ לא נודע קבלת תשובה בהתגלות בפרהסיא לעיני כל מלה"ש דיצירה ששם שם הק' אל הויה והוית מכונת בו בחי' ואו שמקנן ביצירה כידוע שבבחי' ת"ת שייך שם הויה כמ"ש בריש ספה"ק שערי אורה ז"ל ושארי ספה"ק וביציאת מצרים גילה הש"י סודו לעיני על מלה"ש במה שהוא מקבל שבים. ועי"ז נתגלו להם מופתים בדיבור בעשיות עוה"ז היטב

גם ושמי ה' לא נודעתי להם. הכוונה מצד שגם שקיים אברהם אע"ה וכל האבות הקדו' כל התו"הק עד שלא ניתנה ואפילו עירוב תבשילין מ"מ היה שאינו מצווה ועושה ואין שכר כ"כ כמו מצווה ועושה. וידוע ששמי עם ית' שס"ה מל"ת וזכרי עם וה' רמ"ח

מ"ע אחידן בגופא דמלכא כביכול. וז"ש ושמי ה' שהוא שס"ה מל"ת ורמ"ח מ"ע לא נודעתי להם לא הודעתי אין כתיב כי באמת ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ומה שהשיג אברהם אע"ה בשכלו כל המצווה הרי היה זה עפ"י הודעות הש"י לו אך הוא לא ידע להדיא בבירור גמור כמו מצווה ועושה כי מי שהוא מצווה צריך לידע בטוב כל החוקים והתורות להורותם ללמוד ע"מ לעשות ולקיים וזה לא נודעתי שבאמת ידע מהתרי"ג מצוות רק שלא תודיעו בדרך צווי כנ"ל:

גי"ל ושמי ה' לא נודעתי להם. שהכוונה כי הבטיח לאבותינו הק' רק על הגאולה בשם שד"י מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די אך שם הויה החסדים הגדולים מתן תוה"ק ושבת"ק והחסדים והטובות הרבים שעשה הש"י עם עב"י לא הודיע להם להדיא רמ"ש בזה במק"א. ועי"ז נשארו עב"י בבחי' כפין עניא ולא ידע כי עכשיו גם אנו מכירים החסד ורב טוב שהיה ע"י הגאולה אז. כי אלו לא הוציא וכו' ח"ו כידוע מבחי' נש"ט כי אלו נשתהו שם עוד רגע ח"ו היה נשקעים ח"ו בשער ה"נ כידוע וזה היה בחסד הש"י לבדו כמ"ש בזוה"ק לעושה נפלאות גדולות לבדו לבדו עבד וידע ואחרא לא ידע וכו' וזה לא הודיע לאבוה"ק. והיינו לכן אמור להם אני ה' ברב טוב לעב"י.

גי"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל עתידין צדיקים שיקראו בשם הויה ב"ה וב"ש וזהו ושמי הויה לא נודעתי להם:

שמתנה זו לא הודיעם עדיין:

ובדרך זה מדויק יותר מה שאמר נודעתי דהיינו כיון שלא נתגלה עדיין מתנה זו לזה לא היה פירסום מעלת עב"י אז **גי"ל** ושמי וכו' במה שעב"י ניתנו לנו שס"ה מל"ת ע"י בחי' שאמר הש"י למשה רבינו ע"ה שע"י לעולם עם י"ה שס"ה היטב וגבי אאע"ה כתיב כי ידעתיו וכו' לעשות צדקה ומשפט שמשמע שרק ע"י קום ועשה זכה לבחי' דעת פליון וידעתיו לשון חבה כפירש"י ז"ל שם. ואהבת חסד שייך למ"ע שהם בחי' קום ועשה ועי"ז ניתן החסד לאברהם אע"ה ולא נתגלה אז עדיין בחי' השכר שבשב וא"ת ע"ד משאחז"ל ישב אדם ולא עבר עבירה נוטל שכר כעושה מצוה שזה ע"י בחי' היפוך מדה"ד למדה"ר בחי' גבורות של דעת שתרין אחסכתין דידיה הם חו"ג כמ"ש במקו"ר והיינו ושמי לא נודעתי שלגבי שס"ה מל"ת שהם בחי' שוא"ת לגבי זה לא נתגלה עדיין אז בחי' הטבת תיקון הדעת:

ובחי' אל שדי ירמז בסגנון זה בבחי' החסדים ע"ד חסד אל כל היום ושם הק' שדי מורה ג"כ חסדים ורחמים ע"ד מש"ה ואל שדי יתן לכם רחמים והוא רחימותא אהבת חסד.

גי"ל ושמי ה' לא נודעתי להם:

ע"ד אם אין בינה אין דעת וכתיב נלעג לשון אין בינה. וכיון שהיה דיבורא בגלותא מברית בין הבתרים והלאה וגם משה רבע"ה מבחר האנושי היה כבד פה חה עי"ז לא נתגלה בחי' הדעת לגמרי ועיקר תיקון הדעת היה בדברות מתן תוה"ק.

גי"ל ושמי ה' צא נודעתי להם:

ע"ד שמו של הש"י הוא שלום:

וע"י שבנייך לימודי ה' רב שלום בנייך שלזה קודם יציאת מצרים תיקון עב"י לכל דורות עולם לא נודע בחי' השלום ובמתן תוה"ק שנתיבותיה שלום נודע תיקון השלום לאבותינו הק' למפרע ותיבות שמי הויה גיה' שלום ומצד אל שדי בחי, הצמצום שאומר לעולם די וכן לכל עולם קטן שזה כל אדם מסוים עי"ז בדיעות בפני עצמו כמו שאחז"ל בבחי' חתכת קצבה לכל בריה עי"ז אין דיעה אחד בין הכל ועי"ז יש פירודים ומ"מ במתן תוה"ק ניתנו נתיבות השלום היטב

וגם אני שמעתי לכאורה תיבת אני נראה כמיותר שהיה די לומר וגם שמעתי וי"ל שבלא תיבת אוני היה משמע שהגם קאי שמלבד שמירת הברית יש ג"כ שמיעה לטובה:

וע"י תיבת אני מובן שהכוונה שמלבד שהיה כמה מהם צועקים בדרך הוללות ולא היו נקיים ממש"ה מה תקות אנוש כי יבצע וכו' הצעקתו ישמע אל מלבד זה היה צעקת טובים שהיה הש"י בעצמו קרוב לשמוע להם וזהו תיבת אני דייקא.

את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם דהיינו שהיה הנאקה על מה שמצריים מעבידים אותם ורצונם רק לעבוד להש"י לבד:

נמצא שצעקו לש"ש וברוך הבא בשם ה'. ברכנוכם מבית ה' דיהבין ליה מלגאו והש"י נזקק לצעקתו בעצמו וזהו אני שמעתי ואזכר את בריתי ע"ד אזכיר את שמי וברכתיך.

גי"ל שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצריים מעבידים אותם. ע"ד שכתבתי במק"א כי בדברים לא יווסר עבד ושבט לגיו חסר לב פשוט לסופו וכו' משא"כ עב"י שהם בגדר בנים. לחכימא ברמיזא ותחת גערה במבין מהכוה כסיל מאה וגם הרמת שבט על עב"י הוא רק לפנים כמ"ש בזוה"ק אודות תוכחה שבמשנה תורה. ולזה היה צעקת עב"י על שם שמצרים הטילו עליהם סגנון עבדות לייסרם ביסורים בפועל. שגם שאין יסורים בלא חטא:

עכ"ז יסורים דהש"י כאשר ייסר איש את בנו איננו בדרך נקמה על העבר כק כנשר יעיר קינו. ולזה העונש הוא מדה כנגד מדה כדי להזכירו לשוב וא"כ די בהרמת שבד לבד ולא כאשר הטילו עליהם השונאים להחזיקם בגדר עבד אשר בדברים לא יווסר עבד. ובחי' בן הוא מצד נשמה דבריאה משא"כ רוח דיצירה הוא בחי' כעבדים לפעמים ח"ו:

ולזה אמר ואזכור את בריתי שעם אברהם יצחק ויעקב לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם שהתהלכו לפני הש"י בארצות החיים ברצוא ושוב כדר בבית ועלייה וראו בחייהם עולמם שבבריאה וזהו גלוי בחי' בנים:

והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים. יש לפרש הד' לשונות של גאולה שבפסוק זה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי בהצלה מ"ד כתות שאינם מקבלים פני השכינה. והוצאתי מתחת סבלות. הוא חנופה שהוא סבלנות דענוה שפילה גרועה שאינה נכונה: להיות תחת שפלים טמאים:

שאי אפשר מלחנוף להם והמחניף נופל בידו. הרי ע"י גדר תחת שהוא הכנעה נמשך עוד סבלות בתר עניא אזלא עניותא והש"י הציל עב"י ביודעו שהחנופה היתה ע"י אונס וע"י פחד ואין זה בגדר חנופה הגרועה אך לולא שמיהר אז לדלג על הקך להוציאנו משם היה ח"ו נמשך חנופה שלא באונס:

כי כבר היה נעשה קנין בנפש בטבע ממילא גם בלי אונס וההתחלה היה מצד ששמעתי שמצריים מעבידים אותם היינו להחזיקם כעין עבדים אשר בדברים לא יוסר עבד וככוכבי ללצים שפטים שבט לגיו חסר לב ועי"ז התנשאו את עצמן על עב"י להטיל עליהם שיעבוד. ואזכור את בריתי עם אברהם יצחק ויעקב. שעי"ז כל ישראל בני מלכים ודי שיהיה בדרך תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה ולזה הוצאתי מסבלות והצלתי אתכם מעבודתם ע"ד נכונו ללצים שפטים:

ועיקר המכוון הוא להציל מגדר לשה"ר שהיה אז בין עב"י שזה המשיך עליהם עבדות במקום מיתה כי ע"י לשה"ר חייב מיתה והקונה אדון לעצמו חייו אינם חיים. וגאלתי אתכם. ובשפטים גדולים היינו נגד ליצנות כמ"ש אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם נכונו ללצים שפטים ולקחתי אתכם לי לעם היינו ע"ד ה' אלקים אמת:

והייתי לכם לאלקים ע"ד. השומר אמת לעולם עושה משפט לעשוקים וניכרים דברי אמת ולזה וידעתם כי אני ה'.

ותנו לכם מופת ולא אמר תנו לי מופת:

שמעתי שבעה"ט ע"ה כ' שהכוונה מצד הכבדת לב פרעה למען שימת המופתים בלבו ולמען יספר וכו' לכן לא נתנו לו מופת בתחלה עד שלא ישאר אצלו שום גמגום עליו. רק שנתנו מופת בזה אשר מצדם הוא מופת ולא מצד פרעה כי גם החרטומים עשו כן. גם י"ל שהכוונה שפרעה שהיה בהחלטיית מיאון וסירוב לאמונה לדרך הנכון לכן היה מהנמנע אצלו בהחלט שיוכלו ליתן מופת שיעשה אצלו שום רושם רק שאמר להם בדרך שחוק והיתול תנו מופת מה שאיננו בהחלט כ"א לכם משא"כ הוא בעצמו לא יתפעל

בשום אופן. ובמדה שמדד מדדו לו שנתנו לו מה שלא יועיל לו להביאו לדרך נכון והיה הפעולה רק להוציא מכח אל הפועל גריעות פרעה וע"י זה יהיה יוצא לפועל הצלת ישראל לטובה:

קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין:

הכוונה ע"ד שכתב בזוה"ק דבמילי דניחוש וכישוף כיון דאתחזייא לית ליה שליטה וקיום והוא בטל ממילא וזה שאמר כו הש"י שישלך לפני פרעה ומ"מ יהיה לתנין כיון שאין זה כלל מבחינת ניחוש רק ע"י כח מלה"ש מסיטרא דטוב:

וישלך אהרן מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין. י"ל שלזה השליך לפני עבדיו ג"כ לצד שפרעה הרשע גופיה היה בבחי' תנין כדכתיב התנין הגדול וכו' והיה בזה ביטול כוחו במה שהוראה גם לעיני עבדיו דרך עשיית התנין ע"י דיבור דשליח של הש"י וכמו שבעשרה מאמרות הק' נברא העולם כן ע"י כח דיבור משליח של הש"י היה ההשתלשלות והוראה בחוש נגד מה שאמר פרעה הרשע לי יאורי ואני עשיתני והוראה שבדבר הש"י נעשה סכל גם יש מיש מלבד המציאות של יש מאין כידוע. ולזה נעשה ממטה לתנין ע"י דיבור דשליח של הש"י והוכנע על ידו כח פה רע להראות שפה טוב לבד המציא הכל היטב:

למתי אעתיר. כמ"ש רש"י ע"ה כמו. שאמרו חז"ל בתענית שלפעמים שנעשה תיכף כהמבוקש. הוא מצד גרעון שאיננו רוצה לטייל עמו אריכות. וכן הוא בזוה"ק פ' שמות ע"ד ולפעמים מצד חשיבות שלא יהיה מיצר ולכך לא אפשר שיבקש למחר שיסור תיכף משא"כ כשיבקש היום שיסור למחר יהיה כך בלי שינוי בין שהוא חביב מאוד בין שאינו חביב כ"כ וישתעשע בחביבות והמבוקש יהיה בזמנו:

אני שולח את כל מגפותי אל לבך במכת ברד כ' אל לבך משא"כ בהתראות של שארי המכות. כראה שהוא מצד שאין מצרים צריכים גשמים והיו אומרים עי"ז שארצם הוא מצד ראש המזלות ועל נהרות יכונניה להורות מעלתה וששר שלהם אינו נכנע למזלות המסבבים המטר וכן הוא בחי' מצרים אותיות מים ובתוכו אותיות צר מבחי' מי צרר מים בשמלה ואמרו שלא יהי' עליהם הגשם שוטף דמשפט וסברו שמצרים הוא מבחי' ארץ אשר לא גושמה ביום זעם (שקאי על א"י הק') וע"י ברד הוראה שאין מנוס ממשפטי הש"י וברצונו מפליג שס גשם וברד והיינו אני שולח את כל מגפותי אל לבך דתייני קריעת לב טפש ונשחץ שאמר לי יאורי ואין צריך לטיפי גשם כמו שטענו דור הפלגה כידוע וכמו שאמרו חז"ל שרצו להתחכם לעשות תחבולה אודות הגשמים ועי"ז הרי מצרים שאין צריכים לגשמים כ"כ טועים הם ביותר עי"ז וע"י שהוראה שאין הבדל בזה

בין שאר הארצות נקרע סגור לבם הערל וכזה כ' כאן כי אין כמוני בכל הארץ וכו' ולמען ספר שמי בכל הארץ להודיע שאין מצרים משונה משאר הארצות ונגד מ"ש בהפלגה ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ שייחסו בחי' שם לעצמם. כ' כאן למען ספר שמי בכל הארץ לידע שאין שם שייך רק להש"י וכל זולתו דנגד שמא אבד שמא:

פרשת בא

בא אל פרעה. י"ל ע"ד שכתבתי במקו"ר שהלכה הוא התרחקות מעצמו ולחוץ והדאה הוא התקרבו' אל עצמו כידוע וכן הוא כאן שהודיעו הש"י שלכתו אל פרעה איננו התרחקות מגדר דביקותו בקדושה ושלא להפרד מהש"י רגע כמימרא שהרי אני הכבדתי את לבו וגם שהש"י הוא בבחי' אל מסתתר בלי להראות אהבתו לעב"י בפירסום בעת הגלות ועל כן מלא לב אוה"ע לשלוט עכ"ז כתיב וחכיתי לה' המסתיר פניו וקויתי לו כי הרי זה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת וזהו בחי' אני ובבחי' אני והו הושיעה:

ויהי חושך ואפילה בכל ארץ מצרים שלשת ימים:

בני כמר ישראל ארי' ליב שיחי' לאוי"ט שאלני שנראה כסתירה בדברי רש"י ז"ל הללו שכאן כתב שחפשו ישראל בשלשת ימי אפילה וראו את כליהם וכשיצאו והיו שואלין מהן והיו אומרים אין בידינו כלום אומר לו אני ראיתיו בביתך ובמקום פלוני הוא. הרי שרצו המצריים לכפור בפניהם ולא רצו ליתן להם מאומה ולהלן ע"פ וישאלום כתב רש"י ז"ל אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם אתה אומר א' טול שנים ולך ולא עיינתי כעת מ"ש מפרשי רש"י ז"ל בזה והשבתי לו שטובים שבמצרים ושהוחרדו ונכנעו ע"י מכות בכורות הם אמרו טול שנים ולך ושאינם טובים היו כופרים ואומרים שאין להם:

לולא מה שראו עב"י בביתם גם היה מקום לומר שע"י מה שלא יכלו לכפור לומר שאין להם כיון שידעו שעב"י יודעים שיש להם עי"ז היו אומרים ג"כ טול שנים ולך ולולא זאת היו כופרים לגמרי וזה רחוק קצת שעכ"פ מי הכריחם ע"י הידיעה של עב"י שיאמרו טול שנים ולך ויש לומר שחפזון של מצרים היה על ידי הפחד רק שאלו לא ידעו עם ב"י ממטלטליהם היו סוברים המצרים שלא יהיה עיכוב יותר ע"י מניעתם מלהשאיל להם שאם יתחילו להשאיל אחד יבקשו עוד ועוד ויהיה ג"כ עיכוב ואם יכפרו ויאמרו אין לנו לא יהיה עיכוב כ"כ שילכו תיכף עי"ז וכיון שידעו שעב"י יודעים ממטלטליהם תיכף שהיה שואל אחד היו יודעים שזה כדרך כותי ששואל בצל ומלח ואח"כ לחם כמשאחז"ל ונתנו תיכף שניים כדי שלא יהיה עיכוב:

החודש הזה לכם י"ל נעוץ סופן דתות"ק בתחלת פרשת החודש הזה כמשאחז"ל שהיה ראוי להתחיל התוה"ק מהחודש הזה וכן הוא בזוה"ק כאן והיינו ע"ד משאחז"ל שהחודש הזה קאי אקידוש החודש ע"פ הראיה והיינו מה שרק בעב"י תלוי קביעות המועדות וע"ד משאחז"ל לאל גומר עלי אני וב"ד שלמעל' שואלין לב"ד של מטה היאך היא הקביעות וכשהיה לעב"י קידוש החודש הוא מקודש ולא זולת ומעין זה שמעתי בשם מחו' הרב החסיד מוהר"ר משה נ"י אבד"ק רומלוב יצ"ו שאמר על מה שאמרו חז"ל שמלה"ש רצו שלא תנתן התוה"ק לעוה"ז היינו רק קביעות ההלכות שניתן לעב"י שכולם ינהיגו כפי שנקבע כאן כמשאחז"ל שהש"י אומר אני ואתם נשמע מבד"צ של מטה היאך הם קובעים השנה זה לא רצו מלה"ש דאל"כ וכי לא היה אפשר שתנתן התוה"ק לעוה"ז וגם למלה"ש והיינו לעיני כל ישראל החודש הזה שקביעות החודש הוא מסור רק לעב"י ולא זולת כנ"ל:

גי"**ל** החודש הזה לכם ראשון הוא לכם לחדשי השנה כי קידוש החודש וסדרי קביעות השנים מסורים ליד בדה"צ אתם אפילו שוגגים וכן נגרר אחר זה כמה תקנות המסורים לעב"י לטובה שבידם טובם לתיקון לפי סגנון הדור והוראת שעה וגם שהש"י הראה למשרע"ה מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש עכ"ז לא קבע בהתוה"ק שבכתב מאומה מזה כי אם ע"ד אסמכתא רחוקה ורמיזא בעלמא כי ידוע בבירור דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא אך לא פורש להדיא וכן כל מה שהוא הלכה למשה מסיני הוא סגנון אחר ומסר לו זה להדיא בפירוש ויש בודאי טעם מדוע לא כתב זה ועכ"פ יש לזה תורת מילי דאורייתא לגמרי לרוב הפוסקים ע"ה וכ"ה בהכמסר להוודע מהתוה"ק ע"פ י"ג מדות שהתור' נדרשת בהם (גם שכתבתי במק"א שאלו הי"ג מדות הם בבחי' עשייה כיון שנסדרו לאמרם קודם הודו בגדר שמהעשיה אל היצירה. עכ"ז אין הכרע לומר שמעלתם למטה מהי"ג מדות דרחמים ואולי הם גבוהים מהם או שווים להם או לאחדים לגמרי עמהם רק מצד שבבחי' ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ יש בהם השגה יותר גם בעשיה ויש להם גלוי נכון לזה אומרים בחי' עשיה על זה ולזה נקבעו בעליית עולם העשיה וכ"ה בחי' מ"ש בשם האר"י ע"ה שמקרא בעשיה) שכל זה בחד צד כמפורש בתוה"ק משא"כ מילי דאסמכתא גם שנודעו למרע"ה שהראם לו כי בכל ביתו נאמן הוא עכ"ז היה זה רק בדרך צפיה רחוקה כדרך הידיעה הקודמת לכל הבחירות וכידוע מ"ש בזה הרמב"ם והראב"ד ע"ה כן הוא ממש דרך צפיה זו דחידושי דברי סופרים והם בגדר חביבים ד"ס יותר מיינה של תוה"ק חדשים גם ישנים וז"ש החודש הזה לכם שמסור בידכם לשמור חודש האביב שיהיה בזמן אביב שבזה תליא כל קביעות שנים וחדשים ביד עב"י ראש

חדשים וזהו גדר הראשיות דכל בחי' חדשים שקודמים לישנים דהיינו דברי סופרים בתקנותיהם לפי הזמן וכנ"ל וחודש ניסן הוא בחי' ה' שיחה כבספר יציה"ק והיינו תוה"ק שבעל פה שהוא מסור לחכמי הדורות אודות תקנותיהם:

ושמרתם את המצות מצה היא בחי' ענוה כידוע וכמ"ש במק"א ולזה בעצרת יום מתן תורתינו הק' היה מקריבין דוקא חמץ שמורה אגאוה לבחי' ויגבה לבו בדרכי ה' כי בשמתא מאן דלית ביה וכו' ות"ח צריך להיות בו וכו' כמשאחז"ל וצריך להיות גאוה הנכונה לידע שאנו סגולה להשי"ת מכל אוה"ע כידוע ואחר שהושרשנו בענוה לנכון נגד עליון ונגד הבריות אח"כ מוטל עלינו להראות גאוה נגד זולת עב"י מצד התוה"ק שהיא גאותו של הש"י. ובזה י"ל מש"א בעל ההגדה שלא הספיק בצקם להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם דהיינו שגבר בהם ענוה פסולה ע"י שאמרו בלבבם מעלת המצריים במה שגרשום עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה ועי"ז הוראה להם שגאות ראויה להם נגד הכל מצד גילוי הש"י בעצמו לגאלם וזהו ושמרתם את המצות בחי' ענוה דהיינו שלא תהיה בחי' ענוה פסולה כנ"ל כי ביום הזה הוצאתי בעצמי לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח ועי"ז ראוי שיהיה להם גאוה נגד זולת עב"י והענוה תהיה רק נגד השי"ת ונגד עב"י ג"כ וענוים ירשו ארץ לטובה:

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר. י"ל דהיינו מבחי' מש"ה לפתח חטאת רובץ גבי קין והיינו כמ"ש במק"א שע"י מצות אכילת פסח ומצות אפה יש תיקון קרבן קין והבל וע"י לא תצאו מפתח ביתו יש ג"כ תיקון לפתחחטאת הנ"ל. והראו כן במשקוף ומזוזות בתיקון א' דאדם בגדר אדם כי יקריב כנ"ל מזה והיה זה מצד שלא זכו עדיין לבחי' אם תטיב שאת כי לא ניתנה עדיין התורה הקד' שהיא טוב גמור משא"כ ע"י התורה הק' יכולים לשקור על מזוזות הפתחים היטב.

ליל שמורים הוא לה' וכו' הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם. שתחלת ההדרכה של אדם צ"ל בצניעות בבחי' ההבחנה קלה ע"ע שעושה לש"ש דהיינו לה' לבדו והיינו בחי' הוא הסתתרות צניעות. ואח"כ זוכה שיפוצו מעיינותיו חוצה וכנ"ל במק"א והיינו בחי' הוא הזה בחי' נגלה הנמשך אחר ההסתר ולזה כ' שמורים לכל בני ישראל כי הוא בחזקת שימור גם בין רבים מעב"י ובבחינת הבוטח בה' חסד יסובבנהו ובשלום יחדיו ויש תועלת גדול מהפירסום מצר בחי' יראו רבים וירא ויבטחו בה' שהם יכירו שלא הגיעו עדיין למדריגה של התהלכות במשרים לפני הש"י ע"י בחי' השתוות בית מלא מבני אדם כריק מאם. כי צריך לזה מתינות ובחינוך טוב והיינו בחי'

וייראו בבחי' ויסתר פניו כי ירא ואח"כ ויבטחו בה' כי בחי' בטחון היינו בחי' הפירסום בהשתוות הנכון:

מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ והגדת לבנך בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים כי הגאולה היתה ע"י צפיה בזכיות המעותדים לבוא בעב"י במצות פסח ומצה כידוע וכמ"ש בזה במקו"ר והיינו בעבור זה דייקא:

והיה לך לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך תפילין של יד כנגד הלב תיקון הלב קודם לתפילין של ראש תיקון המוח כי המוח איננו קבועות התיקון והלב ממנו תוצאת חיים לכל האברים וממנו התיקון וי"ל רמז מש"ה חקקי לב ופלגי מים מים מרמז על מוחין שמיסוד מים ולב מיסוד אש כידוע ולב מלך יטה המוחין לטובה.

קשר של תפילין צריך להיות כנגד העורף ולא כנגד הצואר הוא מצד עליית הדעת (בחי' עורף הוא ירידת הדעת אל טוב ורע ובנין חסד חיבור העטרין בבחי' פנים השייכים לכולו טוב כמ"ש במק"א בזה) והקשר ממשיך החיבור בד' המוחין וע"י זה הוא ציור תמונת ד' ושייך לפנימיות מוח דעת שהוא אל צד העורף כנגד ב' מוחין חכמה ובינה וחכמה ובינה מעלה הב' עטרין המופעים מהם לכולו טוב כנ"ל במק"א:

בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים ע"ד שכ' במק"א עמש"ה ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם שהכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל שקושי השיעבוד היה משלים זמן הגלות ת' שנה כידוע והיינו ביד חזקה ישלחם ויגרשם ממילא מעצמו בזמן שיושלם השט"ח דגזירת בין הבתרים אז ממילא ישלחם והעונש המצריים היה רק על שבחרו הם לקיים גזירת הש"י ועבדום וענו אותם כי לא היה דיבור מפורש מהש"י באיזה ארץ יהיו גרים רק סתם בארץ לא להם והם עונו אותם יותר מדאי כמ"ש המפרשים ז"ל וכן הוא כאן בחוזק יד דהיינו קושי השיעבוד כנ"ל הוציאנו ה' ממצרים גם שלא היה עדיין הזמן ואולי הוא בבחי' זכו אחישנה ומדלג על הקץ כן יהיה במהרה דידן:

גי"ל בחוזק יד שיציאה מצרים היה בחוזק יד דהיינו מדה"ד וכמ"ש באוה"ח הק' כאן שלכך מניחין תפילין איד כהה להודות שיצ"מ היה מבחי' מדה"ד הקשה יד החזקה גם י"ל בחוזק יד שגם מדה"ד היה מסכמת בזה להטיב לעב"י (וגם שאמרו חז"ל בזה סברות רבות כידוע) וכמ"ש במק"א עמש"ה בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים דהיינו בזכות מצוות פסח ומצה המעותדים אח"כ בעב"י היטב.

פרשת בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא י"ל ע"ד שכתבתי במק"א שלמעלה הש"י מסלק את עצמו מלעשות בהם משפט כדי שלא יאמרו שהוא עושה כגר מה שאמרו מה אנוש:

ולזה הוא כעין נוגע רק יפקוד ה' על צבא מרום במרום שהם יעשו המשפט על אמרם מה שאינו נוהג כראוי ועפי"ז י"ל ג"כ כאן ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי הם מבחי' השרים שאמרו מה אנוש כידוע ולזה הם מבני חם אוהב זמה לשום א"ע כבהמה מפני שמאסו בחי' מה אנוש וסוברים ששמו כזב מחסיהם ולזה הרגו את בני אפרים כיון שהלכו קודם הכנעת השר בטענת מה אנוש והם גם שהיו רומי קשת הפכו אותם ביום קרב כיון שהיה בהם נטיה ג"כ מרצון הש"י עד שניתן להם תיקון בתחיה כידוע ולזה לא נחם הש"י דרך שם כי קרוב הוא שבזה הש"י כביכול בבחי' קרוב אצל עצמו ונוגע לערוך אתם מלחמה מטעם שלא יאמרו כנ"ל פן ינחם דהיינו בחי' ה' איש מלחמה כמ"ש לקמן ולזה ויסב אותם דרך ים סוף סופא דדרגין של"ה הישועה כביכול בלי שליח ובלי הצטרכות הצטרפות לבא מרום כי כל חוץ שאמרו מה אנוש כולם מכתרים את רבונם ויודעים שהכל ביד הש"י כחומר ביד היוצר ונכנעין תיכף נגד שליח דבר הש"י ותיכף שיש גלוי רצון מהש"י אין שנוי נגד זה ונעשה כן בזריזות כרצונו על צד היותר טוב

ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים. שאלני בני ישראל אריה ליב נ"י מדוע כתיב ולא נחם אלהים שם מדה"ד. והלא היה זה לטובת עם בני ישראל ברחמים. והתשובה היא שצדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים וכתיב ועמך כולם צדיקים ושמעתי מהרבני מוהר"ר א' אביש מפה יצ"ו צדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים היינו ע"י שאומרים גם זו לטובה וחביבין עליהם היסורים (היינו במה שאין על ידם ביטול תורה הק' ומעשים טובים כמו שאמרו חז"ל כמדומה במד"ר הק' שיסורים שאין בהם ביטול תורה הק' הם יסורין של אהבה משא"כ כשיש על ידם ביטול תורה הק' ומעשים טובים הרי הם לעונש) ומנענעים להם ראשם ועי"ז תיכף נתמלא רחמים ונעשה רחמים גמורים היטב מעין זה ברמז קצת שמעתי:

גם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא:

שמעתי בשם הרב אא"ק המפורסים בשם טוב מוהרר חיים כי' אב"ד טשמרנאוויטץ יצ"ו דרך ארך פלשתים לשון מפולש כי קרוב הוא קרוב לחטוא כמו שאמרו חז"ל בבחי' שני פתחים וליעול בהאי לא מסתייעא מילתא כידוע:

ויקח משה את עצמות יוסף עמו עצמות יוסף דייקא שבחר בבחי' עצמיות של המצוה. ולא במה שהוא רק מכשירי מצוה. דהיינו מה שכל עב"י נטלו את הרכוש של המצרים היה בבחי' לש"ש כדי לסבב מזה שיוכלו לעשות מעש"ט בממון זה כגון צדקה וכדומה איזה מצוות הניקנים בכסף וגם דבר תורה מעות קונות ומלבד מה שהיה מצוה לשחול ממצרים כידוע שגם דקי"ל שיכולים לומר הריני כאלו התקבלתי מ"מ בזה שלא יהיה פת"פ לומר עבדים וענו קיים כמו שאמרו חז"ל שלזה אמר הש"י דבר נא לשון בקשה. ובזה מיושב מה שמקשים העולם תיפוק ליה בלי פת"פ כנ"ל הלא דבר הש"י יקום לעולם בלי שנוי אך להנ"ל ניחא כי לולא הפת"פ היה מקום לומר הריני כאלו התקבלתי וא"כ היה עט לתם מצוה בהחלט ומ"מ מצד שתועלת הרכיש הוא רק מכשירי מעש"ט לכך היה מצוה זו נדחית מפני מצוית נטילת עצמות יוסף שהוא עצמיות מצוה כנ"ל וחכם לב יקח מצוות זה משרע"ה:

גם ויקח משה את עצמות יוסף עמו:

כמו שיוסף הצדיק ע"ה גייר המצריים ולא נתן להם לחם עד שימולו א"ע כן משה רבע"ה גייר הרבה מהמצריים כמש"ה וגם ערב רב לקח אתו והיינו עצמיות יוסף הצדיק ע"ה שיוסף ע"ה נקרא צדיק ואבר מילה נקרא ג"כ בחי' צדיק כידוע ובסדר ז' ימי בראשית הרי יוסף הצדיק ע"ה בחי' שבת קודש וכנ"ל כמה פעמים מזה ברית עם צ' גימ' שבת והיינו עצמיות יוסף שלקח ג"כ ערב רב כנ"ל ומ"מ חזי מה עלתה שהחטיאו כל עם בני ישראל ואין פקידה שאין בה מאונקיא של העגל כמו שאמרו חז"ל:

נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר. שמעתי נבוכים הם בארץ בארציות ובתאוות גופניות באהבת הבצע ובתאוות אכילה וכדומה. ע"י זה סגר עליהם המדבר דובים של תורה ותפלה כי המחשבות הנ"ל הם מבלבלים הרעיונות והוא ג"כ בבחי' שכ' במק"א ששמעתי עצביהם כסף וזהב ע"י שכל עצבותם ודאגתם על אהבת הבצע ע"י זה פה להם ולא ידברו כראוי ולבם בל עמם כנ"ל:

המבלי אין קברים במצרים. לפי הנראה הם כדברים יתירים בגעגועים. וי"ל שהכוונה בזה ע"ד משאחז"ל רבנות מקברת בעליה ח"ו ולזה יעצונו חז"ל אהוב את המלאכה דהיינו מלאכת מרעה העדה לש"ש ושנא את הרבנות דהיינו ההתרברבות שגם דלא סגי בלא"ה שצריך להראות כעין התרברבות בההנהגה עכ"ז לא יכנס מאומה מזה בלבבו וישנא ההתרברבות ושיהיה אצלו רק בדרך לא אפשר ולא קמכוון. ורועה כזה אדרבא מאריך ימים ביותר שהרי יראת ה' תוסיף ימים והרועה המנהיג כהוגן הוא מוכן לקבל ע"ע עול מלכות שמים כמ"ש בזוה"ק שמות דף כ' ע"ב והיינו בחי' עול מלכות שמים

היינו יראת ה' שתוסיף ימים ורועה. כזה איננו בגדר רבנות בהחלט בדרך משאחז"ל כלום שררות אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם וכמ"ש במק"א בזה וע"י היותו אוהב המלאכה זו לש"ש יראתו קודמת ואיננו נבהל למהר א"ע להתמנות עד שיהיה ברור לו ודאי שהגיע להוראה כראוי וניצול עי"ז ממה שאחז"ל רבים חללים הפילה ח"ו מי שלא הגיע להוראה ומורה אך האוהב הרבנות ודוחק את השעה קוים שהגיע להוראה השעה דוחקתו ונעשה כנפל טמון בבחי' חללים הפילה:

והרי יציאת מצרים היתה קודם הזמן רק שקושי השיעבוד השלים כידוע ועב"י הטובים שבהם והבינונים אמרו המבלי אין קברים במצרים שסברו שהיא קודם הזמן וחפזון שלהם הוא הגורם כן ואלו לא יחפזו לצאת יהיה יותר טוב כי ביציאת מצרים נעשו עב"י בחי' ממלכת כהנים בני מלכים לנצח לחירות עולם והם סברו שזהו בבחינת רבנות קודם זמנה שמקברת ח"ו וזהו המבלי אין קברים במצרים שכבר אפשר להמציא גם בגלות לעצמו איזה התרברבות והיה עיקר כוונתם בזה להזהר מהתרברבות קודם זמנו:

ומה שאמרו הלא טוב לנו עבוד את מצרים. היינו ג"כ מצד זה שסברו שלא הגיע עדיין זמן הגאולה ועדיין מוטל עליהם לשלם השט"ח דהגזירה ועבדום וכו' ובזה מצוה קא עברי לקיים גזירת הש"י ולפרוע השט"ח והיינו בחינת טוב נקלה ועבד וכו' ולזה אמרו טוב עבוד שיגיעת המלאכה דהעבדות תהיה משכחת עוון בהם אך מגאולה ההיא והלאה כבר נשארו עב"י בחירות עולם כידוע ואין טוב להטיל עליהם שוב עבדות כל דהו ח"ו לעולם והיינו מ"ש ותרא את עני אבותינו במצרים מלבד מה שכתבתי בזה במק"א בבחינת ענוי ויודע צדיק נפש בהמתו כ"ש נפש בהמיות שבאדם:

וכ"ש נפש דק שבו ועי"ז ותקם את דבריך גם שהיה הדיבור ת' שנה מ"מ קושי השיעבוד השלים כי צדיק אתה לידע גם נפש בהמתו דהיינו נפש הבהמיות שבאדם ועי"ז ותרא את עני אבותינו את הענוי לדלג על הקץ עי"ז:

מלבד זה י"ל ג"כ ע"ד כפין עניא ולא ידע והיינו העוני שראה רק הש"י והם לא הבינו חסרוכם כלל ואת צעקתם שמעת על ים סוף שאמרו המבלי אין קברים מצד כפין עניא ולא ידע וע"י זה ותתן אותות ומופתים ותעש לך שם כהיום הזה שכמו שעכשיו גם אנו מכירים החסד והרב טוב שהיה ע"י הגאולה כמ"ש לעיל בזה וכן ידע הש"י אז שהגאולה אז היא גורמת רב טוב לעב"י והוא בבחינת שם טוב שמוטל על עם בני ישראל להודות ולהלל שמו הגדול תמיד על זה:

וכן י"ל ג"כ משה"ה ראה ראיתי את עני עמי:

דהיינו ע"ד כפין עניא ולא ידע ועכ"ז ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו שמבואר מזה שהצירו להם כ"כ ע"ד שכשל כח הסבל לסבול גם בעניים ששובלים ואינם יודעים חסרונם וכן בדרך זה י"ל גם כן מ"ש שם כי ידעתי אה מכאוביו י"ל כי לשון אלא דהיינו שאני ידעתי מכאוביו בשלימות כי הם מלומדי מכות בענוי סבל וכפיני ולא ידעי אך אני ידעתי את החסר להם בשלימות וזהו כפל ראה ראיתי דהיינו מצדם ומידיעתי לז א שם וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים דהיינו שהוא לבדו ידע נפש עב"י שהיו אז בעוני אך הש"י ראה אותם בבחי' ישראל לשון שררות ונתמלא עליהם ברחמים רבים טובים:

גי"ל המבלי אין קברים במצרים. שהכוונה שלהם היה מצד שראו שהשר מצריים הוא בתוקפו כמ"ש בזוה"ק וכיון שלא היה פקידה על השר עי"ז הכריעו שלא הגיע עדיין עת הגאולה בהחלט ושלא היו המכות רק כדי להצילם מכובד השיעבוד וזש"א הלא טוב לנו דהיינו שיש דרך להנצל מבחי' וירעו אותנו ולהשאר בבחי' טוב ע"י זה שנקבל ע"ע את פרעון השט"ח דעבדות באהבה וסמא דיסורים קבולי והיגיעה משכחת עון ומהעוני כבר יש הצלה ואמר להם משה רבינו ע"ה אל תיראו ראו שאין אדם רואה חוב לעצמו ואתם סוברים שיגיעתכם היה לכם הצלה מעוון והדי מוראכם והפחד שיש לכם מעיד על שהריעו אתכם המצדים שעשו אתכם רעים וחטאים מלבד השיעבוד החטיאכם ג"כ כמו שאמרו חז"ל דדחיל חטאה הוא ולזה בחנו נא א"ע שלא תיראו ותכירו ההפרש כמה מעלות טובות הם ע"י יציאת מצרים עכשיו בהצלה מחטא וזש"א התיצבו וראו את ישועת ה'. כי מה שאה"כ אשרי אדם מפחד תמיד אמרו חז"ל שהיא רק בדברי תורה כיון שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים יראת חטא בכל דרכי תורה הק' עי"ז אין לנו בטחון כ"כ בזה שיהיה בזה ישע מהש"י ולזה שייך בזה פחד כי בוטח בלבו הוא כסיל וכשאין בטחון כ"כ בהש"י שייך פחד אך עכשיו קודם מתן תורה הק' לה' הישועה בכל הנוגע אליו גם לעניני חטאים וז"ש התיצבו עכשיו שאינכם שם במצרים ואינם מחטיאים אתכם ריבו באמכם דבחי' יצה"ר ריבו ונקטותם בפניכם והתיצבו הוא לשון ריב כידוע והיינו שלא להאמין בעצמו ושלא לבטוח בלבו ואם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני לעצמי להוכיח א"ע תמיד בבחי' עדיו לבלום לכבוש בלב ימינו את לב כסיל שלו אז מה חשוב אני. או י"ל כשאני לעצמי ע"ד אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם רואה חובה לעצמו אני ולא כלום אין הבין במתג ורסן וכו' לכו נא ונוכחה כשלג ילבינו שע"י מה שהאדם כלחם בעצמו מלחמת חובה נגד יצרו הרע שבקרבו עי"ז ונתנו ה' בידך וזהו האיצבו וראו ישועת ה' וכיון שיש בטחון בהש"י ע"י זה מוכרע שהפחד שלכם הוא ע"י מה שהחטיאו אתכם המצרים וע"י זה הרי יציאת מצרים נחוץ להצילכם וכיון שהוא

לצורך מצוה ושומר מצוה לא יד"ר ותוושעו בודאי ולא תיוותו עכשיו ומה שמזלייכו חזי שתמותו במדבר אין זה. ע"י יצאת מצרים כלל:

וזהו מ"ש כי אשר ראיתם את מצרים לא תיסיפו לראותם עוד עד עולם. הכוונה ע"ד רואה אני את דברי אדמון דהיינו שהוטבו הדברים בעיני וכן הוא כאן שמה שאמרתם טוב לנו הוא בגדר אומרים לרע טוב וסגנון של מצרים הרעים אתם רואים בעיניכם בלי הבחנה ברע כלל שהם בו לנצח ועכשיו ע"י ישועת הש"י לא יוטבו עוד עניניהם בעיניכם ואז כשתצאו מתוך ההפכה יהיה לכם לב להבין מה שהייתם כעוורים עד כה בזה לומר על רע טוב ע"י שוחד התאוה שעיוורה עיניכם ומי עוור כי אם עבדי שמעוור א"ע מלראות בלבו את ערוות מצרים וניצל ע"ז מעוורן התאוה שמוציאה מן העולם ח"ו כמו שאחז"ל וע"י מה שתנבלו מעוורן הנכחי תבחינו שבכל יגיעכם לא מצאתם תיקון עון אשר חטאתם ע"י מצרים והרי יציאת מצרים נחוץ. וגם ע"י זה יש השלמה לחשבון רוב השנים כנ"ל במקו"ר כיון שהריעו גם לנפשותיכם הרי כפל וזהו ה' ילחם לכם ואתם תחרישון שלא תהיו סבורים שצעקתכם לבד גרמה יציאת מצרים עכשיו וכשתקבעו רצונכם לשוב למצרים יסכים לזה הש"י יותר ברצון. כי גם כשתחרישון ילחם הש"י בשבילכם למהר לכם הגאולה ביציאת מצרים כי כן הוא נחת רוח ורצון הש"י לדלג ולמהר לכם הגאולה עכשיו להנטותכם למעשים טובים:

התיצבו וראו את ישועת ה'. הכוונה גם שהניצל בזכות אחרים אינו יכול לראות בהישועה כמו שאמרו רז"ל גבי לוט עכ"ז ע"י מה שיהיה בלבבם שלה' הישועה שעיקר הכל הוא מה שיש נחת רוח להש"י מהישועה. וגם נצחון למלאכיו שאמרו מה אנוש ובדרך זה אמרו חז"ל שישועתן של עב"י הוא כביכול ישועת הש"י. ובתיקוני זוהר הק' לתברא בית אסורי אין חבוש מתיר א"ע וכמ"ש במק"א נמצא ע"י מה שמחזיק אצלו לעיקר שלה' הישועה ע"י זה יוכל לראות בשונאיו שהרי אין זה ישועת עצמו כלל שהוא טפל וכלא נגד עליון. וכן י"ל מן המיצר קראתי יה דהיינו שעיקר מגמתי היה בשביל נחת רוח של הש"י וזהו ה' לי במגמחי עי"ז ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי שאוכל לראות בשונאי וזהו התיצבו וראו את ישועת ה' דהיינו שאת ישועת הש"י ונופל לזה הוא אשר יעשה לכם היום מה שנוגעת הישועה גם לכם והיא בגדר טפל נגד הישועה עליונה וע"י זה תתיצבו ותוכלו לראות הישועה. ובזה י"ל גם כן ויושע ה' ביום ההוא וירא ישראל את מצרים מת דהיינו ע"י שהיה מה אצלם שהישועה היא של הש"י ע"י זה וירא היה יכולים לראות בשונאיהם היטב:

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו הכונה מצד מ"ש בזוה"ק ויושע ה' ביום ההוא בעתיקא תליא מילתא והוא הארה עליונה שאין שם שום קטרוג כלל ולא שייך שם צעקה כי כל מאמינים שהש"י עונה לחש ולא ברעש ה' צקון לחש אענך בסתר רעם ומ"מ יפה צעקה בכח וקול גדול וכ"ה בזוה"ק להדיא שיפה צעקה בכח אך כל זה בדרך ששייך שם ח"ו צד קטרוג משא"כ במה שאינו נוגע רק להש"י אין צריך רק בלחש שפה להניע או גם הרהור לבד כי פעולות הצעקה היא להסיר מסכים מבדילים ולהסיר מקטרג וזש"א מה תצעק אלי כיון שנוגע אלי לבד ואין בו שייכות לזולת השי"ת בגלוי הארה עליונה דרך נס:

וי"ל מצד שאמר משרבע"ה ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ודבר זה היא בגדר מלך שאמר אני ישן על מטתי והש"י ירדוף לאויבי עב"י ואמר הש"י מה תצעק אלי ליתן כל הפעולה עלי לבד דבר אל בני ישראל ויסעו כי מה שיחסר הטבע ישלים הנס וכל מה שתמצא ידם לעשות בכוחם במה שאין בו סכנה אין לסמוך א"ע בזה על בטחון וע"ד משאחז"ל היה לך לעזרני כמ"ש במק"א בזה ובפרט שאין זה חקר כבוד השי"ת לפרסם שלהש"י הישועה כאלו נוגע זה אליו כי הרי הש"י הוא כל יכול ורק מדה"ד מעכבת מצד המקבלים הם כל החסרונות ויש לדבר ולפרסם שאל בני ישראל נוגע נס זה ולא לצעוק שהוא נוגע אלי. כי יש יותר גלוי נצחון נגד אותם שאמרו מה אנוש ע"י פעולות טובות של עב"י:

גי"ל שכיון שהש"י אמר תחילה שישובו ויחנו לפני פי החירות כדי שירדוף אחריהם ויוטבע א"כ היה ראוי שיוקדם הנס קודם שיפול שום חרדה או פחד כל דהו על מי מעב"י וכמ"ש מהר יקדמונו רחמיך ולזה הבין משרבע"ה שמצד שהש"י מתאוה לתפלתן של צדיקים לזה מתאחרת הישועה וכמ"ש טרם יקראו ואני אענה ומ"מ עוד הם מדברים בתפלה כדי שאשמע כיון שהש"י מתאוה שיקבילו עב"י פניו בכל יום וכמשאחז"ל סוף יומא גבי מן דבר יום ביומו וכמשאחז"ל בתענית שכדי שיתפללו ביותר לכן מתאחרת הישועה והוא בגדר מדי דברי בו זכור אזכרנו והודיע הש"י למשרבע"ה שכדי שיסעו עב"י תוך הים במס"נ לזה לא נקרע קודם אבל לא כדי שיצעקו כי הצעקה מורה כפקפוק נגד מה שצוה השי"ת שישובו והובנותו בדיבור מהשי"ת שיכניע רודפיהם ודיבור לטובה אי אפשר שישונה ולא שייך צעקה רק מס"נ הי' צריך כמו שהיה בנימין ר"ד י"ם שרי יהוד' רגמתם וכו' גם עוד טעם על האיחור ואתה הרם מטך וכו' וכמש"ה היום החל נדלך תח פחדך כן הוא הכרע גדול שמשרבע"ה נאמן בכל בית הש"י שע"י הרמת מטהו נקרע הים אשר שר שלו גדול ועצום וקבוע מאוד הרי איחור הנס היה כדי לפרסם מעלת משרבע"ה לטובה:

והמים להם חומה שאלני אחד מדוע כתיב כאן חומה מלא וא"ו ואח"כ בפרשה שלאחריה כתיב חמה חסר והתשובה שהכניסה לים לא היה לכולם בבת אחת רק בזה אחר זה כידוע ממש"ה בנימין צעיר רודם וכו' ומן הסתם הצדיקים הקדימו א"ע וכן הוא ביציאה ליבשה ובתחלה מיירי מהכניסה לים שהיו הטובים והזריזים בתוך הים והנשארים היו ביבשה לכן כתיב חומה ולא חמה ואח"כ מיירי מיציאה ליבשה שהטובים כבר היו ביבשה והרשעים נשארו בתוך הים ואז היו עליהם חמה מצד שהי' רשעים לבדם בתוך הים, ועכ"ז מצד שהיה מעותד מהם לידת טובים לזה ניצולו. מעין זה שמעתי ממו"ה א"ה מפה במוה' דוב בער שמ"כ בארץ הק', ואמר כן בשם הגאון הגדול המובהק רשכבה"ג מוה' יונתן ע"ה ולא ראיתי כעת בספריו הק' בזה ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל. י"ל ביום ההוא בשביל יום ההוא דהיינו ע"י מס"נ שירדו באמונה להים כמשאחז"ל בזה ולזה וירא ישראל כיון שהיה בזכותם היה רואים בהנס משא"כ בזכות אחרים אינו יכול לראות בהישועה כמ"ש חז"ל גבי אשת לוט וכנ"ל במק"א וכן י"ל ג"כ מ"ש עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה לי דייקא דהיינו בזכות עצמי כנ"ל:

אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. כי גאה גאה בעוה"ז ובעוה"ב כמ"ש בזוה"ק כאן שהרי סוס ורוכבו רמה בים דהיינו שאין צ"ל אותם הגרועים שהם בגדר סוס ע"ד זרמת סוסים וכו' אלא גם רוכבו דהיינו הירא דבר ה' מעבדי פרעה שתיקנו בחי' סוס לכובשו להציל מגע"ר ולהתנהג בגדר אדם רוכב על סוס עכ"ז גם הם הושפלו כי אין להם חלק לעוה"ב טוב שבמצריים אין להם חלק לעוה"ב. משא"כ עב"י שכוינתם לש"ש זוכים לחיי עוה"ז ולחיי עוה"ב לטובה וזהו עזי וזמרת יה היינו עוה"ב ויהי לי לישועה גם בעוה"ז לטובה:

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו ואנוהו אחז"ל אני והוא הכוונה בזה ע"ד משאחז"ל כל המתגאה אומר עליו הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור כאחד והקב"ה מסלק ממנו עין השגחתו וזש"א כיון שהש"י היה לי לישועה בזה ניכר שאינני מהמתגאים עי"ז זה אלי ואנוהו אני והוא כיון שאין בי גאוה הגורמת לבחי' אין אני והוא יכולין לדור כאחד עי"ז ואנוהו אני והוא לטובה שלימה

ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. לכאורה תיבת נאדרי הוא לשון נפעל דהיינו שהכח נתחזק ע"י אחר והיאך שייך זה בהש"י ח"ו וי"ל שהכוונה ע"ד מ"ש במק"א שלמעל' השי"ת מסלק את עצמו מלעשות בהם משפט רק יפקוד ה' על צבא מרום במרום שהם יעשו המשפט במרום (עיין לעיל בזה בתחלת הפרשה) וזש"א ימינך ה' נאדרי בכח

דהיינו נגד משפט השר של מצרים שאין הש"י בעצמו מענישו רק יפקוד על צבא מרום שהם יענישו אותו וזהו נאדרי בכח שהכח נתחזק ע"י אחר. ימינך ה' תרעץ אויב נגד משפט של פרעה שהש"י בעצמו היה עושה בו משפט כמ"ש אני ולא שליח וכן הוא מ"ש ה' איש מ מלחמה ה' שמו דהיינו ה' איש מלחמה נגד השר שאין הש"י בעצמו עושה בו משפט רק הוא איש מלחמה שהמלחמה שייך אליו כביכול ה' שמו לגבי הכנעת פרעה הרשע ימין ה' בעצמו עושה חיל וימין ה' תרעץ אויב:

וברוח אפיך נערמו מים ת"א ז"ל חכימו מיא י"ל שהכוונה שלא היו בבחי' מש"ה מים הרו וילדו אפילה רק אדרבא נתחכמו וילדו פלא לעב"י דהיינו שנתחכמו והבחינו ע"י פלא עליון שלא להותיר גם אחד ממצרים ושלא לאבד ח"ו גם אחד מטב"י:

נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעזך אל נוה קדשך:

הכוונה ע"ד מ"ש מוהר"ם אלשיך ע"ה ציון במשפט תפדה עפ"י שורת הדין כי לא חטאה רק שפך חמתו על עצים ואבנים ושביה בצדקה לפנים משוה"ד כי חטאו וכן הוא הכוונה כאן כי מצד שהיה פת"פ הללו עובדי ע"ז והללו וכו' היה הגאולה ממצרים בדרך חסד וזהו נחית בחסדך עם זו גאלת גוי מקרב גוי כמו שאחז"ל שהיה כעין שווי בל היכר מעלת עב"י אז נהלת בעזך אל נוה קדשך כשנהלם לביהמ"ק נהלם בעוז שגם מדה"ד נותנת כן שהרי הוא מרכז משתיתו של עולם ומקדרש בעשר קדושות מתחילת הבריאה ומדה"ד נותנת שלא יהיה דרכי ציון אבילות רגע כמימרא ומבקשים תפקידם גם דרכים שבהם הוא ההליכה לעבודת הש"י שם.

גי"ל כי בתחלה היה בעב"י דילטורין והיה הגאולה עפ"י חסד כי פגם הלשון גורם העמל ומעבדות ואח"כ כשתיקנו כח הדיבור ע"י מעמד הר סיני בהקדמת נעשה לנשמע כהלם בעוז ומדה"ד לנוה הקודש עיר הצדק תיקון הדיבור כמו שאמרו חז"ל צדק תדברון היא תיקון הדיבור ובזוה"ק פ' זו כתב ג"כ שצדק הוא בחינת עולם הדיבור המתוקן

ויאמרו אליהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתינו על סיר הבשר באכלינו לחם לשובע:

הכוונה מצד שבאכילת מן לא היה נסיון ושברון התאוה כי היה ממילא מובחר שבמאכלים. ומשביע שובע רוחני. אך במצרים היה נסיון מהם שגם כשהיה סיר הבשר לפנינו אכלנו רק הלחם לשובע והיינו ממעטין באכילת בשר לש"ש. ועי"ז היה מותנו ביד ה' כיון שהיינו בגדר משאחז"ל הרוצה שיחיה ימית א"ע לש"ש:

בשבתינו על סיר הבשר באכלינו לחם לשובע:

הכוונה ע"פ מ"ש בתד"א ז"ל שבמצרים היו עב"י גומלי חסר זה עם זה באהבה. וכן הוא הסדר בהכנסת אורח בעין יפה שהוא בעצמו משביע נפשו בלחם לבד ולהאורח נותן בשר סגיא וזש"א בשבוזינו על סיר הבשר בהסעודה באכלינו לחם לשובע אנו לעצמינו היה סיפוק בלחם לבד וכאן אין לנו במה לעשות ג"ח זה עם זה שהרי כל הקהל הם ברעב וצדקה וג"ח תציל ממות וג"ח גדולה מצדקה וכיון שאין לנו כאן במה לעשות צדקה וג"ח הרי יש חשש מיתה ח"ו משא"כ שם היה ביד ה' להרבות לנו חיים נצחיים:

כי הוצאתם אותנו אל המדגר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב:

הכוונה ע"ד משאחז"ל גמרו שלא לעשר ושלא ליטול חלה. רעב בא לעולם וז"ש כיון שאי אפשר כאן לעשות תמכין דתוה"ק כנ"ל והרי אין מעשר ואין חלה וזה גורם רעב משא"כ במצרים אכלנו לחם לשובע. דהיינו שהיה אכילתינו לחם אחר שהשבענו לאחרים בנטילת מעשר וחלה דהיינו בכעין תמכין דתורה הק' הגורם שובע וז"ש אנסנו הילך בתורתי דהיינו שמה שהם צועקים שרוצים לעשות ג"ח אנסה אותם אם רוצים לעשות ג"ח בתוה"ק שגם שג"ח בגופני לא היה ע"י מן שלא היה חסר אז לשום אחד מהן כלום משמים מ"מ היה אז ג"ח בנפש לזכאה חכימא עם טפשא שהוא ג"ח גדול יותר מג"ח בממון כידוע וזהו הילך בתורתי שיהיה ביניהם ג"ח בדרכי תוה"ק כמו שאני בחנם מלמדם:

ערב וידעתם כי ה' הוציא. הכוונה כי כל התלונות שהלינו על משה ואהרן ע"ה היה רק מצד שסברו שמצד שצדיק מושל יראת אלהים רצון יראיו יעשה רצון משה רבינו ע"ה גרם מיהור הגאולה ואמרו להם ערב וידעתם כי ה' בעצמו הוציא ולא ע"י רצונינו מבחינת ערב תדעו זאת שהרי בשר שהשאלה עליו היה שלא כהוגן נתן הש"י כך כידוע הרי שצ"ל נכון משני הצדדים הטבה בזה מהש"י ורצון יראיו יעשה ועי"ז ניתן המבוקש לנכון וזהו ה' הוציא כי אלו לא היה רוצה בזה הש"י לא היה ניתן המבוקש לנכון ורק כמו שהיה בבשר התאוה וזהו ונחנו מה שאין דרכנו בכך כלל לעשות לנו רצונות רק אנו בבחי' ונחנו מה שאנו מבטלים את רצונינו מפני רצון הש"י לטובה וזהו בוקר (חסד דאברהם אע"ה חסיד מתחסד עם קונו בבחי' בטל) וראיתם שהרי כל הרצונות הם בטלים מפני רצונינו ע"י מה שאנו מבטלים רצונינו מפני רצון הש"י לטובה:

אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה הכוונה שיהיה בהם התעוררות שהאכילה הוא רק מצד ששבת קודש היום מצד מצות שבת ק' שהרי היום לא תמצאוהו בשדה הרי מורה קדושת שבת קודש שהוא מעין עולם הבא שאין בו אכילה ושתיה ולזה לא ירד מן בשבת קודש ומ"מ ע"י נס הוכן מערב שבת קודש ואין ליהנות

ממעשה נסים ולזה לא יאכלו מצד הנאת עצמם רק מצד ששבת קודש היום. ומורה ג"כ שמה שמכינים בעולם הזה שהיא כערב שבת קודש הכנות מעש"ט ע"י זה יש מה לאכול בשבת קודש עולם הבא ושם התענוג למעלה מאכילה ושתיה ויתענגו באכילה בשבת קודש מצד שע"י זה זוכים לתענוג עליון הנצחי

ראו כי ה' נותן לכם השבת. הכוונת שמה שמתענגים בשבת"ק בבחינת לכם הוא מעש"י שנותן זה בעין יפה ועי"ז יעוררו אהבה עליונה דביקה חשיקה חפיצה להש"י שהרי מאהבה נתן הש"י מתנה טובה זו מבית גנזיו לעב"י ואוהבי אהב שכן הוא הטבע כמים הפנים וכו' וע"כ הוא נותן ביום הששי לחם יומים להראות עין יפה ונייחא ועונג שנותן לכם בשבת"ק כדי שתעוררו אתם אהבה שלימה להש"י:

גי"ל ראו כי ה' נתן לכם השבת, דהיינו שגם תענוג פשוט בעוה"ז מאכילה ושתיה בשב"ק מעב"י יש להש"י נ"ר כתענוג אב מתענוגי בנו משעשועים שפלים כמ"ש במקו"ר בשם זוה"ק שבן הוא רק בשב"ק (וי"ל שכן הוא מכל סעודת מצוה ומכל אכילה שיש ממנה תועלת בריאת הגוף וגרם מעש"ט) וזהו לכם השבת כמשאחז"ל שבשבת ק' בעינן נמי לכם. על כן הוא נותן לכם ביום הששי לכם יומים שגם שמניעת ירידת המן בשב"ק מורה שהוא מעין עוה"ב שאין בו אכילה ושתיה מ"מ הכין להם בערב שב"ק אכילה בעוה"ז להורות שאכילה בעוה"ז בשב"ק הוא נ"ר הש"י שכמו שיש לו נ"ר מכתינתו טוב עוה"ב לעב"י:

שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו:

דהיינו כיון ששב"ק מעין עוה"ב צריך להיות בבחי' שבו מרבה ישיבה מרבה חכמה להקהיל קהלות בשב"ק ואסיפתן מטהרתן אל יצא איש ממקומו שיש לו בתוה"ק מי שבידו מקרא ילמוד מקרא מי שבידו משנה וכו' ומי שאין בידו לא מקרא וכו' ילך אצל חכם וכו' וזהו אל יצא איש ממקומו כי כל עב"י יש להם חלק בתוה"ק כידוע:

פרשת יתרו

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה:

אין שמיעה אלא לשון הבנה כמו כי שומע יוסף גם שהיה עבד כי בני קטורה הם עבדי בני ישראל לעולם ובדברים לא יווסר עבד מ"מ כמו שברא מזכה אבא מעין כן חתנו כבנו וביותר בני בתו כבנים וע"י שהיה חותן משה רבע"ה זכה להבנה טובה להבין מעשי הש"י ב"ה וב"ש (ואולי זכה לשמיעה טובה מצד שהיה חותן משה וטוב לצדיק טוב לשכינו וכל השייכים אליו לטובה) וע"י שזכה להבין התגייר את עצמו כי בינה היא

עולם התשובה פנימיות עלמא דאתגליין חידוש טוב ועי"ז נהפך לבו לטוב ונעשה כבריה חדשה לטובה שלימה נצחיות:

אני חותנך יתרו בא אליך:

היינו למדתך עניוות וזכה לזה ע"י שהיה חותן משה רבע"ה כלליית הדעת טוב דעב"י. ולזה זכה להוסיף פרשה אחת בתוה"ק ע"י עניוות כמ"ש ולא תעלה במעלות ואלה המשפטים ע"י שלא תעלה במעלות להחזיק עצמך בנשיאות רק תהיה בענוה תזכה ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לעשות משפטים טובים בעב"י וכמש"ה ידרך ענוים במשפט וממדבר מתנה מי שמשים א"ע כמדבר זוכה לתוה"ק והתוה"ק נמשלה למים שעוזבים הגבוה ויורדים לנמוך והיינו וילמד ענווים דרכו שהתוה"ק ניתנה לו במתנה:

ויקח יתרו עולה וזבחים ויבא אהרן לאכול לחם עם חותן משה לפי מ"ש במקו"ר שתיבת עם מורה טפל קשה מדוע היו הם טפלים לו בסעודה הלא אכילתם מן אז היה חשוב יותר מאכילת כל מעדני עולם ולמה היה חביב עליהם הסעודה כ"כ עד שעשו א"ע טפלים וי"ל כפשוטו כיון שכתיב עולה וזבחים דהיינו שלמים והם נאכלים לבעלים ואכילתם מצוה משולחן גבוה וזה חשוב יותר מאכילת מן כיון שהיא אכילה של מצוה. וגם אם אכילת אהרן כה"ג ע"ה היה אז חזה ושוק של שלמים שאכילתם חשיבה יותר מן אכילת בשר השלמים של בעלים (ואולי קודם מתן תוה"ק לא הי' מפרישין חזה ושוק כלל ובפרט שלא נתכהן אהרן ע"ה עד אחר מתן תוה"ק ובנין המשכן הק' או מצד שהעבודה היה אז בבכורות היו הם אוכלים חזה ושוק) מ"מ גם שכהנים משולחן גבוה קזכו עכ"ז כיון שבעל הקרבן גורם גם אכילת הכהן הרי הכהן נראה כטפל לו ולזה לא כתיב ויאכלו עם רק ויבא, עם כי גוף האכילה היא משולחן גבוה רק מה שקראם (ובפרט אז שלא היה עדיין משמרות היה טובת הנאה של בעלים ליתן למי שירצה) בזה היו הם נראים כנופלים לו:

ויעמוד העם על משה מן הבקר עד הערב:

ואחז"ל אפשר לומר כן אלא כל דיין שדן דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעב"ר וכו' והקשו שם המהרש"א והרי"ף ז"ל שאם הכוונה כמו שאחז"ל א"כ מה שאל יתרו אא"כ מדוע אתה יושב וכו' למה מכביד על עצמו עול כזה. הרי מתרץ בשאלתו שלמעלת המצוה מתרפק ביותר ועיי"ש מה שתירצו וי"ל ג"כ ששאלו ממ"נ שאם המשפט הוא בשיקול הדעת הרי מדת חסידות אל תהי דן יחידי גם כשקיבלוהו וא"כ מדוע אתה יושב לבניך ואם המשפט הוא בפרטות מפי הגבורה שכן היה מעלת נבואת משרבע"ה שתיכף שביקש דבר מהש"י חלה עליו הנבואה תיכף כמו במעשה דטמאי נפש שאמר עמדו

ואשמעה מה יצוה ד' לכם וכן היה שענהו הש"י וכן במעשה דבנות צלפחד שהשיב לו הש"י תיכף והיא נבואתו כאשר ידבר איש אל רעהו א"כ אין מה שמכוון אמת לאמתו מצדו רק מהודעת השי"ת אליו ולא שייך מבוקר עד הערב ולמה מתרפק כ"כ והשיב לו משרנע"ה שיש ב' מעלות בדבר א' שההלכות מודיעו הש"י יחיד האמיתי והוא הדן ולו נאה ולא שייך עוד אל תהי דן יחידי כיון שההלכות אינם ממנו רק מפורש מהיחיד האמיתי וזהו את חוקי אלקים ואת תורותיו דהיינו הש"י בעצמו מלמדו המשפטים וב' ושפטתי בין איש ובין רעהו שמתרפק ונחית לדיעות בני אדם להציל מרמיה וזהו בין איש ובין רעהו לפי חילוק דיעות אנשים להבחין מרמיות וב' מעלות אלו מרומז במש"ה אשרי אדם לא יחשוב ד' לו עון ואין ברוחו רמיה. דהיינו מצד גופי ההלכות שמהש"י ולא בא לידו שום מכשול עון בדבר הוראה ואין ברוחו רמיה דהיינו שמבחין הרמיות בדיעות בני אדם לטובה:

גי"ל ששאלת יתרו ז"ל היתה מצד מ"ש בתדב"א ז"ל שהקב"ה שליש היום דן ושליש היום זן לבריותיו וכו' וראוי להדבק בדרכי הש"י ושאל אותו מדוע אתה יושב מבוקר עד ערב שסבר שהוא יושב רק למשפט ושאלו למה אין מדביק במדותיו יתברך והשיב שעוסק ג"כ ללמדם חוקי הש"י ונכללו ג' בחינות שליש שבתד"א ז"ל בהנהגת משפט ולימוד ופרנסה ובכלל עובדא של משה רבע"ה במשפט נכלל ממילא סדרי פרנסת עב"י לטובה:

גם מדוע אתה יושב לבדיך:

מצד דלגבי ערך דביקותו בהש"י. היה זמן עסקו בין דיעות בני אדם למשפט בחינת חות דרגא וכבחינת הכנסת אורחים דהמלה"ש שהיה בבחינת גרעון מהקבלת פני שכינה וזהו מדוע אתה יושב לבדיך בגרעון צוותא דהשכינה הק' וכן הוא בתד"א ז"ל שהיושב ועוסק בתוה"ק כביכול הש"י יושב נגדו והשיב לו לדרוש אלקים כי גבי דיינים כתיב אלקים נצב:

מדוע אתה יושב. ע"ד יושב בתענית שלא מצד תשובה נקרא חוטא וכיון שאין לדיין לאכול בפני רבים היה משרבע"ה עי"ז בתענית כל היום וגם ההשגה יותר נכונה ע"י אכילה כמשאחז"ל דלא אכילנא בשרא דתורא וכו' ואמר מדוע אתה יושב כיון שכל העם נצב עליך מבוקר עד ערב עי"ז אתה יושב בתענית וכיון שמעלת אמת לאמתו בעיא צילותא כיומא וע"י תענית אין הדעת צלולה כ"כ לתוספות השגת אלוקית ורמז לו בתיבת ערב שאין לו צילותא כיומא רק כערב ע"י תעניתו ואמר משרבע"ה כי יבוא אלי העם שכיון שאין דין זולתו בעולם. וכבר באו המשפטים קודם אכילה אין לו להקדים האכילה וכמ"ש במקום אחר ע"פ מ"ש בזוה"ק שגם דיני ממונות צ"ל לפני אכילה דהיינו אם באו

לפניו קודם אכילה אין לו להקדים האכילה. ומה שאמרת אין לי צילותא כיומא שהש"י לפניו אורה תמיד ושומר מצוה לא ידע דבר רע ועוסק במצוה פטור ממצוה ועי"ז יש התרשלות מזמן קביעות סעודתו:

איעצך ויהי אלהים עמך וכו' והיה הדבר הגדול יביאו אליך והדבר הקטן ישפוטו הם. דהיינו שהם ישמעו הטענות ויציעו לפניו שיאמר משה. רבמ"ה הכרעת ההלכה למעשה לפי סברת התוספות ז"ל שביו"ד סימן רמ"ב שברבו מובהק לא מהני גם נתינת רשות להורות תוך ג' פרסאות (שיעור מחנה עב"י במדבר) צ"ל שעצת יתרו ע"ה הייתה שכל הלכה בפרטות יאמר להם משה רבינו ע"ה והם יאמרו בשמו בפרטות שבכך מסברא מודו כ"ע דאין בכך מעין מורה לפני רבו משום צד (וגם שאמרו חז"ל שגם הדרש סתם של תלמיד הו"ל כאומר בפירוש בשם רבו כי הכל יודעים וכו' אולי אין מועיל כן לגבי איסור ההוראה הלכה למעשה לפני רבו גם ברשותו שהרי התוספות ז"ל איירי דווקא ברב מובהק שרוב או כל חכמתו ממנו וממילא ידוע כן לרבים. ורחוק לומר דאיירי דוקא באין ידוע כן לכל או דוקא בשאין כל חכמתו ממנו שע"י זה אין ידוע כ"כ וסוברים שמשלו הוא מורה:

גם רחוק לומר שבממונות קיל כמ"ש התוספות נ"ל דקיל לגבי שתה אל יזרח מיי"ש כ איסור הוראה בפני רבו נזכר בדברי חז"ל כמה מטעמייהו גבי ממונות. גם הרי אין הטעם רק מצד דלאו מסתייע לכוון כהלכה והוא גם מטעם כבוד רבו) שאומר בפירוש בפרטות מפי רבו וכתורגמן או שוטר האומה בשם הדיינים כידוע:

ודרך אגדה היה מקום לומר לפי סברת התוספות ז"ל שלכן כתיב ויהי אלהים עמך דהיינו שכמו שהשפיע הש"י חכמתו אליך כן ישפיע הש"י להם שלא על ידך וכמו שאתה השפעת להם חכמה שהשפיע לך הש"י כן ישפיע להם הש"י שלא על ידך רק כדרך אצילות רוה"ק מהש"י בעצמו בבחי' כי יתן רוחו וכו' ועל ידי זה יש לומר שיותן מהש"י רוב חכמתם ויועיל רשות להורות לפני משה רבינו ע"ה:

ולהנ"ל שאמר שיורו בפרטות בשליחות ממשה רבינו ע"ה שכן הוא המוחוור שבסברות הנ"ל (להצד סברא הנ"ל לומר שממנות קיל היה מדויק מש"ה לשפוט וכו' והוריתי החוקים וכו') שהרי ודאי משה רבינו ע"ה רב מובהק לכל אחד ואחד מעם בני ישראל וחכמתם ממנו ואלו היה קבוע מאז להזקנים ז"ל שיהיה רוב חכמתם שלא ע"י משה רבינו ע"ה לא היה יהושיע בן נון ז"ל מקפיד אח"כ (מ"מ י"ל שסבר שהיה בלא רשות ממשה רבינו ע"ה ואסור גם לפני רב שאין רוב חכמתו ממנו. וכ"ש בגדול הדור וכל הדורות דלית דכוותיה ואמר לו משה רבע"ה שהוא נותן להם רשות ומי יתן וכו') לפי זה

ידויק מש"ה ויהי אלהים עמך שרק עמך יהיה בחי' מש"ה ועמכם בדבר המשפט אלהים נצב בעדת אל והם לא יאמרו רק כמו שוטר המשמיע כנ"ל גם בחי' אלקים עמך בתחי' וה' עמו שהלכה כמותו ובכל מקום כמו שאמרו חז"ל גבי דוד המלך ע"ה כמ"ש במקו"ר בזה והוא בחי' עניו עם ענוותנים וזש"א ויהי אלהים לאסוקי הלכתא נכון שיהיה רק עמך שאתה עניו מכל האדם:

ויחן שם ישראל נגד ההר. נגד היצר הרע שלצדיקים נדמה כהר וקשה כהר הברזל והיינו שאמרו חז"ל בלב אחד כי שני הלבבות שבאדם לב חכם לימין ולב כסיל לשמאל נעשה לב אחד שכבשו לב השני ונשאר להם לב אחד לתשובה וכמ"ש בפיוט דד"ה ועמך תלוים בתשובה להתיחד שני הלבבות לך כאחד לאחד ואז פסקה זוהמתן ונעשו שמלה"ש כידוע והמלאכים אין להם אלא לב אחד לבכם כתיב והצדיקים לבם בידם וזהו ויסעו מרפידים במה שהיו מקודם ברפיון ידים ח"ו ובשפלות ידים ידלוף בית נסעו מזה ויחן נגד ההר מה שהיצה"ר הוא כנגדו אם לא זכה ח"ו וחנו אז כאיש אחד חבירים וכולך יפה רעייתי וכו' וכששלום בין עב"י ואז הש"י מלך עליהם ויהי בישורין מלך בהתאסף יחד שבטי ישראל ובחי' מתן תורה הק' שייך גם כן לשלום בבחי' וישב ה' מלך לעולם ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום דהיינו שהמלוכה של הש"י ונתינת עוז התורה הק' הוא ע"י השלום וכנ"ל:

והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ. י"ל שקאי אגרים שמתוספין תמיד מכל אוה"ע. ואין אומה שנמנע מלקבלה שגם מעמון ומואב מקבלים הנקבות. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים כי גירי הצדק מדריגתם תחת כנפי ששכינה משא"כ עב"י מדריגתם למעלה. ומ"מ משפט אחד כגר כאזרח. ושכר דטפל לעושי עצוה כעושי מצות והרי גירי צדק הם טפלים לעב"י. ולזה שייך שפיר והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ שהאוצר החביב מסתגל גם מאוה"ע והכל בכלל הויה שלכם. ואתם בעצמיכם תהיו ממלכת כהנים אלה הדברים אשר תדבר לבני ישראל כי הגרים בכלל בית עקב אזי בני ישראל סתם קודם שנקבע קבלת גרים להדיא משמעותו היא רק אבני אברהם יצחק ויעקב ע"ה אבותינו הק':

וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם. הוא בבחי' הדרגות היכל לבוש גוף נשמה שהם נגד אבי"ע למפרע וכל אחד ואחד מבחי' אלו יש בו ד' בחי' כמ"ש בפע"ח הק'. ובחי' לבוש הוא נגד יצירת והיינו תיקון חטא עה"ד שהוא ביצירה כדי לזכות לעץ חיים בריאה ע"י התורה הק' גם תיקון היצירה הוא נגד בחי' ו' מקנן ביצירה. והיינו בחי' קול שהוא

בחי' מתן תורה הק' שנתגלה בחינת קול ותורה הק' בבחי' רואים את הקולות. ומרמז גם כן לבחי' גאות לבש עוז התו"הק לעמו יתן:

גם הוא בבחי' וכבסו בגדיכם והטהרו טהרה כפולה של הבגדים ושל עצמם והוא בבחי' ב"פ ר"ך מימינא (ב"פ טהרה עמה"כ גימ' ב"פ רך) מהשע"שע בבחי' ואהיה אצלו אמון שעשועים דקאי על התורה הק' ומימינו אש דת לעב"י התו"הק שניתנה בימין וב"פ ר"ך גימ' תם מדתו של יעקב אע"ה שממדתו היה הקול הנשמע ועם א' דאנכי ראש הדברות הק' הרי זה בחי' אמת ראש דברך אמת:

לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. י"ל בבחינת רמז על איסור הסחת דעת מהתפילין והיינו עפ"י מה שאמרו חז"ל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין שבראש והיינו לא תשא את שם ה' זו תפילין הק' לשוא לשיח בהם דברי שוא ותפל וח"ו לעם בני ישראל הנושאים שם ה' על ראשם לסיח דעת מהם אף רגע וכהק"ו שאמרו שם בגמרא מציץ שיש בי אזכרה אחת אמרה תודה והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהם אזכרות הרבה עאכ"ו ובפרט לדבר בתם דברי רוח אין קץ הבל הבלים שזה הוא ודאי בגדר לא תשא שם ה' לשוא כי זה הוא שוא בעצם הבל ואין בם מועיל לדרכי הש"י והאר"י סקד' לא היה מדבר בבי"הכ אף בדברי תורה ויראה ומכ"ש בתפילין הק' שהם קדושה עצמיות היטב:

ומשה נגש אל הערפל:

י"ל ע"ד שאמרו חז"ל הגשה הוא לתפלה כי מתן תוה"ק היה ג"כ ע"י תפלה ממשה רבע"ה שהרי כל השפעות הם בבחי' ויצו עליו במפגיע ועב"י לא ידעו עד כת להתפלל על זה. וזש"א ומשה נגש לתפלה אל הערפל הערפ"ל גימ' שכינה ותפלה ג"כ גימ' שכינה ועוד קל רבוע מ"ה והוא בבחי' קול ובחי' ק"ל שהוא ג"כ מבחי' קול כבכוונות שופר ומדתו של משה רבע"ה חיה ג"כ בבחי' קול הפנימי משה מלגאו יעקב מלבר והוא בחי' חן שפתיו (שפה גימ' שכינה ובחי' שפה יהיה לפיו בבחי' שכינה מדברת מפיו של משה רבינו ע"ה) יוסיף לקח טוב תוה"ק היטב:

לא תעשון אתי אלהי כסף:

י"ל דהיינו דיינים שמתמנים ע"י מה שנותנים כסף וכמפורש בדברי חז"ל לדרוש פסוק זה כן:

ואחז"ל כן על הכהנים גדולים דבית שני שהיו קצתם מתמנים ע"י כסף תרקבא דדינרי וכו'. והמתמנים ע"י כסף הם בבחינת אתי כי לא יחסר בין עם ב"י תמיד תורה וגדולת במקום אחד. ותראוים להתמנות מצד חכמתם וצדקתם גם כן הוצרכו ליתן מעות מצד

שהיו הרבה שרדפו לתתמנות וההכרעה ביניהם היה ע"י פיזור ברצי כסף ומ"מ כיון שהיו ראוים להתמנות מצד חכמתם וצדקתם הרי הם בבחי' אתי ולא שייך בזה בהחלט בחי' מש"ה המליכו ולא ממני השירו ולא ידעתי. כי מ"מ היה רוח המקום נוחה מהמתמנים וכן היה רוח הבריות נוחה מהם גם בלי תרצי כסף ולא ניתן הכסף רק כדי להכריע בין שנים. ומ"מ נצטווינו מהש"י שלא לעשות כן ויטילו גורל וכדומה יראו היאך הוא הסיבוב מהש"י מי יתמנה. ולא יכריעו כלל ע"י כסף ועל זה תנצלו שאלהי זהב לא תעשו לכם:

כי ע"י ההכרעה בין הטובים ע"י הכסף. גם שבתחלה היה זה עפ"י משקל נכון מכל צד והיה בזה הסכמת הש"י בהמינוי מ"מ בהכרח נמשך מזה אח"כ תקלה ח"ו שהרי השוחד יעוור עינין חכמים. וכיון שניתן רשות ח"ו להכריע ע"י כסף סוף דבר יומשך עוות המשקל והבחירה עי"ז ויהיה ח"ו עבדים על סוסים והרי המחניף לרשע הוא נופל בידו. ולומדים אותם על עצמם אלופים לראש שיתגבר על הציבור ח"ו בעקיפין לתת חתיתם בארץ החיים ח"ו כי יהיו רודים בעם אח"כ בדרכי הפחדות שונות שלזה בחי' חתיתם מורה על שעושים שלא לש"ש הן אם חתיתם בקמץ תיו שניה מבואר שעושים הפחדות ליפחד מהם ולא להרבות יראת שמים כראוי, ואם חתיתם הוא בחיריק תיו שניה הר"ז מורה על בחינת הפחדות שונות. ואין זה כ"א היות הפחדות בחי' מורא בשר ודם שעל זה חל רבוי לרוב האנשים שונים משא"כ במורא שמים שייך לשון יחיד. כי רק לפני הש"י האחד בתכלית היחוד ניירא ואותו נעבוד ביראה ופחד וזהו בחי' אלהי זהב שמורה על גבורות כידוע בחי' צד הפחד. גם המנוים עפ"י מלכי אוה"ע ע"ד ידי עשו נוצחות כמו שאחז"ל. הר"ז בחי' זהב כידוע שהוא בחינת כח מפחד יצחק אע"ה בחינת הגבורות. ומזה נמשך מה שאמרו חז"ל אוי מאגרופן וכו' ולזה אה"כ שע"י מה שינצלו מבחי' כסף שהוא אתי עי"ז ינצלו מבחי' זהב שהוא רק לכם ע"ד עש"ה המליכו ולא ממני השירו ולא ידעתי

אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשון לכם י"ל דקאי אבחינת תאוה שהוא כסוף כידוע:

וזהו אלהי כסף לא תעשון רק כוספך יהיה חזק רק לרצון הש"י לבדו ולא אתו כל מאומה. ועכ"פ שלא יהיה בהכיסוף סאתי שום שררות כי אלוקות בכל מקום לשון שררות וזהב מרמז אגבורות והיינו בחינת אש בחינת התרוממות וגאוה ולשם שמים הותר גאוה כמש"ה ויגבה לבו בדרכי ה' וכמ"ש במק"ור בזא לזה אמר ואלהי זהב לא תעשון לכם דהיינו שלא יהיה הגאוה בשררות בשבילכם רק יהיה לשם שמים:

וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וסמיך ליה כי תקנה עבד עברי ובשביעית יצא לחפשי חנם הכוונה כי ע"י מה שעב' שומרים עמוד העבודה להש"י ע"י זה כתיב בהם עבדי הם. ועבד מלך מלך. ולזה יוצאים לחפשי חנם כי לא חל עליהם שום קנין כלל זולת הש"י עבדי הם ולא עבדים לעבדים. גם י"ל שע"י שהם בבחי' עבד מלך מלך עי"ז ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ע"ד מש"ה מלך במשפט יעמיד ארץ ולזה המשפטים רק לפניהם דייקא לפני דייני עב"י שהם בבחינת מלכים עם בני ישראל בני מלכים משא"כ זולתם גם מלך לשדה נעבד:

אשר לא תגלה ערוותך. וסמיך ליה ובשביעית יצא לחפשי חנם הכוונה כי ע"י גלוי עריות נתקלל חם בעבדות נצחי וע"י הצלה מכעין גלוי עריות יש חירות לעם בני ישראל וכן המשפטים שייכים להם לטובה מלך במשפט יעמיד ארץ:

פרשת משפטים

ואלה המשפטים ולעיל מיניה כ' ולא תעלה במעלות על מזבחי י"ל הסמיכות כי הסנהדרין סמוכים למזבח ואמרו חז"ל אין בודקין מהמזבח ולמעלה ואסור להרהר אחרי רבותינו ז"ל שמסר הש"י בידם הנהגות כל עב"י וחביבים עליו ד"ס וכו'. והיינו ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם שמסר הש"י כמה משפטים שיהיו ביד חז"ל כגון חוה"מ וד' הענוים חוץ אכילה ושתיה ביו"כ לדסברי כן כידוע וכן כל התקנות וגדרים דדברי סופרים. והם קרוים בחי' מזבחי שבידם נמסר כל דרכי תיקונים דחטא עה"ד טו"ר דיצירה ששם אל הוי"ה גימ' מזבח"י וההכרעה לטוב הוא עפ"י הגדרים לפי הזמן והמקום וסגנון רוח הבריות. עת ומשפט ידע לב חכם וכמו שאמרו חז"ל חכמים יודעי העתים להוראות שעה ולחדש גדרים והנהגות. וח"ו לפרוץ גדר לעלות על דברי חז"ל הק' וישכנו כחש ח"ו. והוא בחי' גע"ר כי מזוהמת כה"ק נמשך גע"ר כידוע. וע"י שביעית יוצאים לחפשי כי שביעית מרמז לכנס"י דהיינו הסכמת חכמי עב"י על תקנה וע"י זה ניצולים מעבדות שנמשך ע"י גע"ד דנה"ק רק מתהפכים הלט' דנה"ק לברכות:

אשר תשים לפניהם. כשלחן ערוך כמ"ש רש"י ז"ל הגם שבכל התוה"ק מצטרך כן מ"מ במשפט צריך לזרוזי טפי מצד שאין תשובה מכפרת עד שישלם או שיפייס את חבירו ולפעמים אדם מועד גם שוגג ולזה צריכים להסביר היטב כשלחן ערוך להציל משגיאות ג"כ. גם מצד שברוב המצות יותר טוב לייעץ לנטות למדת חסידות שהמחמיר תבא עליו ברכה וממילא רגלי חסידיו ישמור להנצל משגיאות משא"כ בעניני בצע שאי אפשר להורות בזה דרך חסידות כי חומרא לזה הוא קולא לזה והרי זה ממילא חומרא דאתיא

לידי קולא וכיון דלא שייך בזה מדת חסידות כ"כ אין בטחון על שמירה משמים ולזה צריכים זריזות ביותר ללמד כשלחן ערוך להנצל משגיאה. גם הוא מצד שאמרו חז"ל ביותר צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס מצד שלבא בכסתא תליא ולזה ילמדו להשמר היטב:

תשים לפניהם ולא לפני אוה"ע י"ל בדרך רמז תשים גימ' י' פעמים בטחון והכוונה כי אין לבטוח באדם ולשום בשר זרועו והבוטח בהתיקונים שבעם בני ישראל אין זה בחי' ושם בשר זרועו. כי כתיב בטחו בישועתו ובעם בני ישראל קבוע תמיד ישועות הש"י כמש"ה לה' הישועה על עמך ברכתיך סלה והיינו לפניהם לפני עב"י דייקא וכו' כנ"ל:

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם. כי הנמכר בגניבתו איננו בוטח בישועת הש"י כי אלו בטח בהש"י לא היה הולך חשכים. רק היה זוכה לברכה מהש"י שהוא שמחה בחלקו ולא לחמוד לשל זולתו וע"י זה חל עליו מעין עבדות קצת גם שעבד עברי אין גופו קנוי והקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. מ"מ הוא בזה טועם עבדות ושיעבוד והיינו מצד חסרון ברכה ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. והש"י קבע לו דרך לחירות ולזכות בברכה בשביעית שהיא מעין שבת"ק שהוא מקור הברכה. ועי"ז יוכל אח"כ ליכנס לפתיחת שערי בטחון הנכון במשקל נכון ויתברך לנכון **שש** שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי. יש לומר בדרך רמז עפ"י מ"ש בזוה"ק שגם שבכל ימות השבוע עיקר נחת רוח הש"י הוא רק מברהמ"ז ומעשים טובים דידן. ולא מעצם עונג דידן עכ"ז בשבת קודש אנו לפניו בבחינת בן אהוב שיש לו נחת רוח גם מעונג גופני דידן נמצא שבשבת קודש יש עלייה לבחינת כח התאוה שהוא כעבד כל השבוע וזש"א כאן שש שנים יעבוד בששת ימי המעשה יהיה האכילה בעיניו בעבד ובשביעית יצא לחפשי ונעשה כבן חביב כי יש להש"י נחת רוח מתענוג שלנו גם שעפ"י התאוה ומ"מ מה שהוא רק לכדי חיוני יש לו כ"ר ים בחול.

ורצע אדוניו את אזנו במרצע' ועבדו לעולם. י"ל שלכך נרצע אל הדלת דווקא מצד מש"ה הדלת תסוב על צירה והעצל על מטתו הרי שרבוי השינה נמשל לדלת ואמרו חז"ל ט' קבין שינה נטלו עבדים וזה קאי גם אעבד עברי שמ"מ שייך בו גדר עבדות ומרומז כן במש"ה מתוקה שנת העובד הרי שלגבי עבדות מצורף שינה וזה שלא בחר לצאת מן העבדות ובחר בעבדות ושינה הנה נשאר בבחי' דלת שסובבת על צירה וכן הוא יסוב אצל הדלת וזהו והגישו אל הדלת שהוא והדלת יסבו שניהן אשה אל אחותה לצרור וצרות זו לזו ועבדו לעולם לעולמו של יובל בינה ולבבו יבין ושב ורפא לו והיינו וביובל יצא ע"י בינה כי עם בינות הוא על כן ירחמנהו וכו':

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך:
הכוונה שתקיים המצוה שלא ליקח רבית באיסור רק תלוה הלואת חן לעב"י. את העני עמך ע"י זה יהיה גדר העניות טפל לך ואתה תמשול על עוני המביא להיות ממון חביב רק לא יוחסר לך כל טוב תמיד בשפע רב ברכה:
אלהים לא תקלל:
לפי ב' הסברות שבדברי חז"ל שהוא אזהרה על ברכת השם וקללת דיין י"ל ג"כ שאף לפי הסברא שקאי רק אקללת דיין לחוד עכ"ז יש ג"כ קללת ה' כי מאן דאנהיג קלנא בת"ח כאלו אנהיג קלנא בשכינתא כידוע. וכמו שאמרו חז"ל כל המהרהר אחר רבו כאלו מהרהר אחר השכינה והוא ג"כ בבחי' את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח ומורא ת"ח כמורא שמים והמאמין בת"ח כאלו מאמין בהש"י כמו שאמרו חז"ל בזה וי"ל ג"כ אלהים לא תקלל כמו שנשיא בעמך לא תאור דהיינו בבחי' הלוואי שיהיה מורא שמים כמורא רבך וזהו אלהים אמש דהיינו ברכת השם ונשיא היי נו בחי' רבך כמ"ש במק"א עמש"ה נשיא אלהים אתה בתוכינו היטב:
את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך. וע"ד שכתבתי במק"א שבכל מקום שנאמר שמיחה היינו משמרת למשמרת והכוונה כאן שמה שתעשו משמרת למשמרת באכילת מצות בשמירה מעולה וגדרים הרי זה כאשר צויתך שהוא נחשב בגדר מצוה ממש ושכרו כשכר מצוה. ולא כשבר הידור מצוה לבד רק מצוה ממש חביבים דברי סופרים והוא מצווה ועושה כמ"ש במק"א.
גי"ל עפ"י מ"ש בזוה"ק שסגולת מצה להבריח הסט"א ועביד מצותא בהרחיקם מגבול הקדושה וזהו גדר שמירה סור מרע והוא כאשר צויתיך אשר שומר מצוה לא ידע דבר רע כי מצוה הוא מבחינת הויה בחילוף כידוע וטוב ה' לכל וכן הוא בחינת מצות כי ה' נתחלפת בת' וע"י שמירת חג המצות יש לבו כח דמצה להבריח הסט"א וזוכים לבחינת ז' טובות דכפילות וניצולים מהתמורות רק הכל לטובה לעב"י. וי"ל שלכך נקרא מצה לחם עוני:
מצד הנפישותא הנקבע בנפשות עב"י להרבות מע"ט ונ"ר הש"י שבחי' עוני היינו מה שמשתוקקים להרבות טוב. ועצמיות המצה מורה ענוה כמ"ש במק"א והיינו השתוקקת להוסיף ענוה תמיד והיינו מע"ט בבחי' בטל רצונך שהיא ענוה טובה הגדולה מכל מדות טובות.
שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך יש לפרש כאשר צויתיך כאלו צויתיך שגם שאין מצוה לאכול מצות כי אם בלילה הראשונה ולזה אין מברכין על אכילת מצה כי אם אז

כידוע עכ"ז מצד מה שאמרו חז"ל ישב ולא עבר עבירה נוטל שכר כעושה מצוה אף לא פעלו עולה כאלו בדרכיו הלכו עי"ז מה שאוכלים מצות מצד רשות שבעת ימים הוא כאלו נצטוינו על זה במצוה:

כיון שאנו שומרים חג המצות השמר אינו אלא לא תעשה מה שנזהרים מחמץ הוא כאלו היה מצוה מפורשת לאכול ועד"ז מפרשים העולם יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך. שגם שיש נרדמים מליחל להש"י מ"מ יחשב לנו כאלו יחלנו לך ומצינו כף שמורה במקום כאלו וכן הוא בזה:

ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

י"ל בדרך רמז ואסמכתא עפ"י מה שאמרו חז"ל גמרו שלא לעשר ושלא ליטול חלה רעב של כליה בא לעולם וילדי עב"י נקראו גדיים כמו שאמרו חז"ל במד"ר הק' גבי גזירת המן הרשע ששאל הש"י על קול בכיית הילדים שישבו לפני מרדכי ע"ה אמה קול הגדיים וכו' עיי"ש ובשעת חורבן ביהמ"ק תובב"א היה או שידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן והיו לברות למו מפני הרעב וכמו שאמרו חז"ל והיינו ע"י שתתן מעשר מכל ותפרוש חלה דהיינו בחי' ביכורים שחלה הוא ראשית עריסותיכם ע"י זה לא יהיה רעב שיצמח מזה ח"ו בישול הילדים בחלב אמותיהן באכזריות כאלו מבשלת אותו בחלב עצמו שיונק הולד והיינו בחלב אמו דייקא:

פרשה תרומה

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי:

הכוונה ע"ד מה שאחז"ל הנותן לדקה מתברך בשש ברכות והמפייסו בי"א והיינו מצד שהמרבה צדקה מרבה שלום להסיר תרעומן דעניין שלא להרהר אחר הש"י. וכידוע מהזוה"ק (פ' בלק דמסכנא עביד תדיר קטטה בהדי קוב"ה) וממעשה המובא מימי האר"י ע"ה בממני בצפת תובב"א שבא ארבה ע"י תרעומן דידיה ומצד שאין אדם נתפס על צערו יש להסיר אלו התרעומן כאלו היה בא בטענה נכונה. גם שאין יסורים בלא חטא וכל דרכי הש"י משפט נכון ואין נכון להרהר אחריו ועי"ז יש להש"י נ"ר בהשקטת אלו התרעומן וזש"א ויקחו לו תרומה בנתינת מעות צדקה לשמי מאת אשר ידבנו לבו ואתם המקורבים. להש"י תקחו את תרומתי דהיינו הפיוסים של עני שגם שמשלימים לו כל מחסורו מ"מ יש בו רוח נכאה ע"י מה שפרנסתו ע"י ב"ו וכמ"ש בתדב"א זל"ט ולזה הפיוס שאחר השלמת החסרון הוא עיקר הרבה. והוא עיקר כ"ר הש"י להסיר מעליו ההרהורים ועי"ז הרי התרומה מתיחסת להש"י כיון שמודיעים שנותנים רק בשליחות

מהש"י שאין יוצא מלפניו רעה רק פועל אדם ישולם לו חבלי עוני ויסורים ח"ו על חטאים ח"ו נמצא שבזה תכל תלונות העניים מכל וכל שאין עוד כ"כ צער לכדי שלא יוכל להתאפק מלהתרעם. כיון שכבר נשלם מחסורו ועי"ז נשאר העני מקורב להש"י ולוקח נפשות לקרבם להש"י ע"י תשובה הוא חכם. וכמ"ש בזוה"ק שזהו חביב קמי הש"י בהחלט והר"ז תרומתי ודאי אשר כל הנפשות לו הנה. גם מצד שהמקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא הרי זה נעשה שותף להש"י והוא תרומתי והפיוס הוא טפל להתרומת שנעשית אח"כ מקורבת להש"י:

וי"ל ג"כ להיפך ויקחו לי לשמי:

כי שמו של הש"י הוא שלום והיינו צדקה שעם פיוס שהיא בחינת מרבה צדקה מרבה שלום כנ"ל. וגם תקחו תרומתי להשלים המחסור כראוי והפיוס כתוב בלשון נסתר כי אין על זה מצוה מפורשת בתוה"ק כיון שעכ"פ מבעיא ליה להעני ליתובי דעתא שלא להרהר אחר הש"י וגם דבדיעבד אין אדם נתפס על צערו לכתחלה יש לו לסבול כי אין הש"י מכביד על בריותיו יותר מכפי כח סובלם והשלמת המחסור לעני אנו עושים בדרך מצוה ועושה. והטעם שעבור הפיוס מתברך בי"א ברכות הוא מצד שבהשלמת האחסור דצרכי עוה"ז הוא בחינת תיקון עולם עשיה דמקנן בין ה' אחרונה הידוע וע"י הפיוס שהוא תיקון ב' יצרים דידיה הוא תיקון יצירה ג"כ שבו כח היצרים ותמן מקנן ו' הרי י"א ברכות:

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי:

עפ"י מ"ש במק"א שיש חשש באהדורי אפתחא או בשואל חלקו בפיו יש חשש לנטיה לחמדה למה שאינו שלו שיתן לו חבירו ע"י כיסופא מלהשיב לשואלו ריקם אבל לבו בל עמו. וזש"א ויקחו ע"י אחרים שהמקבל ניצול ע"י זה מהחמדה כנ"ל והשליח עושה לש"ש ובזה גדול המעשה. אך מאת כל איש אשר ידבנו לבו ויש אומדנא שיתן בנדיבות לבו הטוב ובעין יפה. מאיש כזה תקחו אתם בעצמיכם ג"כ שהרי אין בזה חשש חמדה לשיתן ע"י xxxx כיסופא ובזה מצוה בו יותר מבשלוחו כיון שגדול מה שהעני עושה עם בעה"ב א"כ המקבל עושה מצוה וראוי לעשותו בעצמו היטב:

גי"ל ויקחו לי תרומה:

רל דהו במה דמקרבא הנייתא לעניים מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי שהוא מה שהצדיק חונן ונותן לזכאה חכימא עם טפשא זכאה עם חייבא. ואמרו חז"ל צדקתו עומדת לעד זה המלמד תוה"ק ותורת חסד לומד ומלמד כידוע חסד של אמת

צדקה נצחיית בעולם העומד להרבות נ"ר הש"י וזהו תרומתי תרומת ה' ממש והוא בחי' לב טוב בנדיבות או לב חכם:

גי"ל ויקחו לי תרומה סתם גם העניים שלא נודע שהם הגונים. ומאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו אותם ההגונים את תרומתי כי הש"י שומרם שיזכו למש"ה פרוס לרעב לחמך לעניים הגונים שע"י זה יש כל טוב לעב"י כי רק אם הידים קפוצות מצדקה אזי ידי עשו ח"ו משא"כ ע"י מה שנותנים צדקה בעין יפה ניצולים ממש"ה בעת אפיך עשה בהם הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים כידוע ומזמין הש"י ליתן להגונים והוא תרומת הש"י ונ"ר שלו לטובה:

גי"ל ויקחו לי תרומה ע"י תרומה מלמטה תקחו את תרומתי זוכים שהש"י משפיע טובות גדולות בחסדיו הרבים עד בלי די ונדיב על נדיבות יקום שמעמידו על רגליו וכמ"ש במק"א איש כמתנת ידו כברכת ה' כפי מדתו הטובה בצדקה כן מודד הש"י במדה טובה מרובה. גם ע"י תרומה צדקה במילי דעלמא זוכים גם לצדקה גדולה לזכאה חכימא עם טפשא היטב:

ויקחו לי תרומה. היינו המעלה השלימה דצדקה שאינו יודע למי נותן והמקבל אינו יודע ממי מקבל וזהו ויקחו לשון נסתר ולא פורש ממי ועי"ז הוא לי לשמי לש"ש ודאי ומאת כל איש אשר ידבנו לבו בבחי' השתוות בית מלא מבני אדם כריק מהם כידוע תקחו לנוכח ועכ"ז תרומתי בתכלית החביב אצלי:

גי"ל ויקחו לי תרומה. שקאי על תפלה תרומה סתם גם שהיא לש"ש מ"מ כיון שעיקר בקשתו בעניני עוה"ז הרי זה תרומה סתם ומאת שידבנו לבו להתפלל בעיקרי התיקונים העליונים הרי זה תרומתי לנוכח לטובה:

גי"ל ויקחו לי תרומה וכו' עפ"י מ"ש במקום אחר ששמעתי נתן תתן שיהיה שני נתינות מקודם הפרשת מעשר כספים או חומש. ואח"כ הנתינה בפועל להצריכים. וע"י זה ממילא לא ירע לבבך בתתך לו כי הרי מכבר הוא מופרש ועומד בשביל העני ונמלטים מאחריות לב רע ח"ו בעת הנתינה כי הרי זה כאלו אינו שלו וזש"א ויקחו לי תרומה הפרשה לצדקה מקודם ואח"כ מאת כל איש שידבנו לבו תקחו את תרומתי הנפרש מכבר והיינו תרומתי לש"ש כי הרי אין כאן עוד גדר לב רע ח"ו רק נותן בעין יפה לש"ש ובבחי' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' הוא בחי', ע"י תרומה צדקה תקחו תרומתי מה שהש"י נותן השפעה מלמעלה ובבחי' מש"ה ובחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די וכמתנת ידו כברכת ה' כפי הרחבת ידו בצדקה כן הוא ברכת ה' בהרחבה ומתן אדם ורחיב לו היטב.

גם ויקחו לי משלי כי לי הכסף ולי הזהב ומאת כל נדיב לב שזה בודאי יש לו בטחון ומאמין שהכל מהש"י ומידו ניתנו לו כל השפעות תקחו תרומתי בעין יפה שהוא נותן לש"ש מצד שהוא יודע שנתנו לו באופן שישפיע לאחרים ג"כ והיינו תרומתי שהש"י הפקיד אצלו חלקו של העני:

גם ויקחו לי תרומה יפרישו לי מממונם נדבה. ואח"כ תקחו תרומתי מאחרים כי קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים יתן ויתנו אחרים:

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי י"ל שמרמז למשאחז"ל שלבנין בית המקדש מקבלים לדקה מנכרי ולא לפרנסת עניים וז"ש מאת כל איש לרבות אפילו נכרי תקחו את תרומתי.

מקשה אחת זהב טהור:

ממו"ח נ' שמעתי בשם מוהר"ם אלשיך ע"ה ממון טהור בכשרות הוא אחת דבר הקשה ע"כ ויש צד לומר שהגוף שייך בו ובחטא יחמתני בעוון חוללתי משא"כ כסף צרוף מזוקק בכשרות וטהרה שאין בו נדנוד חטא. וזהב הארץ טוב טבא בביתא כמו שאמרו חז"ל שם:

ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד. הי"ב לחם הפנים שהיו בבית המקדש תובב"א חציין היה בבחינת שפע פרנסה לבחינת זבולון וחציים לבחינת יששכר שפע לימוד תוה"ק ויש להבין עפ"י כוונת שבפרי ע"ח הק' בציור שולחן לסעודה היטב:

לחם פנים לפני תמיד לח"ם פני"ם לפנ"י גימ' חת"ך שם הק' דפרנסה כמ"ש בספר הק' ברית כ"ע ז"ל והיינו בחי' לפני כי המפתח של הפרנסה הוא ביד הש"י פותח את ידך וכו' גם הוא בבחי' מה שע"י לחם הפנים היה גרם שפע עליון בפרנסות דעב"ו כידוע וכמ"ש במק"א ובחי' תמיד ירמוז לבחי' מה שבכל יום זן הש"י עולמו בפרנסה דאותו היום ובבחי' מי שברא יומו ברא פרנסתו עמו ואל תדאג דאגת מחר רק ברוך ה' יום יום וכמו שאמרו חז"ל שליש היום זן וכו' וגם המן דגן שמים היה יורד דבר יום ביומו והיינו בחי' תמיד וכנ"ל:

פרשת תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. י"ל תצוה בבחי' צו לשון זירוז והכוונה כי נר מערבי היה דולק בנס שלא ע"י פעולתינו כידוע וזהו מצד שאין הש"י צריך לעבודתנו כלל רק יסד כן בדרך שעשוע אב עם בנו החביב

וחפץ למען צדקו לזכות עב"י בשכר רב טוב הצפון לבית ישראל. והיינו מצד שעב"י הם בגדר בנים להש"י חביבין עב"י שנקראו בני בכורי ישראל בנים אתם לה':
וע"י זה מובן ממילא היאך להזדרז בעבודת הש"י באהבה רבה כבן יקיר העובד לאביו ומזדרז בחשק וברצון להפקת רצון אביו ונחת רוח שלו היטב.
שמן זית זך כתית למאור. י"ל בבחי' רמז שמן הוא בחי' חכמה כידוע ואין חכמה החכמת התוה"ק וכן התוה"ק הוא כזית (ז"ך אותיות התוה"ק עם בחי' מנצפ"ך) מה זית מוציא שמנו ע"י כתישה כמו שאמרו חז"ל כן התוה"ק כל מה שלומד ומדקדק בה הדק היטב מוציא בה טעמים וסברות חדשות וכמו שאמרו חז"ל עמש"ה דדיה ירווך בכל עת מה הדד כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוציא בו טעם חלב כן התוה"ק כל מה שלומד בה יותר מוצא בה וכו' והיינו כזית שמוצא שמנו ע"י כתישה וכן הוא ג"כ במה שהאדם מכתת גופו אדם כי ימות וכך דרכה של תורה וכו' ומשעמל בה ע"י כתישת גופו נקראת תורתו שנקנית לו ומשמיא קא זכי ליה שנקראת על שמו ובחי' כתית למאור בבחי' הרוצה שיחיה ימית את עצמו על דברי תוה"ק וע"י כתישה זוכה לאור תוה"ק גם ע"י כתישה על דברי תוה"ק זוכה לאור יום אור כי טוב עוה"ב למאיר ובא לעולם שכולו טוב אור טוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא גם בחי' למאור ירמוז לבחי' המאור שבה מחזירן למוטב:
גם ויקחו אליך שמן זית התוה"ק להעלות נר תמיד דהיינו בחי' לומד על מנת לעשות ולקיים מצוות בבחי' נר מצוה והיינו כתית למאור התוה"ק תורה אור כדי להעלות כר תמיד מצוות בבחי' נר מצוה ותורה אור ובבחי' מ"ש באוה"ח הק' ז"ל להעלות נר תמיד היינו השכינה הק' שלימוד התוה"ק יהיה כדי שיהיה עלייה בגלות לשכינה הק' כידוע י"ל דהיינו בחי' נר מערבי כי שכינה הק' במערב כמו שאמרו חז"ל והיינו להעלות נר מערבי השכינה הק' כנ"ל.
גי"ל ויקחו אליך שמן זית:
בבחי' יהיו מזונותי מרורים כזית וביד הש"י וכו' והמצפה לשלחן אחרים עולם חשך בעדו משא"ה מה שביד חש"י הוא אור טוב כי אלך בחושך ה' אור לי וכ' ותאורנה עיניו ע"י שמצא דבש שהיה גדל שם במאמר הש"י כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם ולזה כ' ויקחו אליך כי בזכות משה רבע"ה היה שפע פרנסה לעב"י במדבר מ' שנה כמו שאמרו חז"ל וי"ל ג"כ שמן זית רמז למשה רבע"ה שמ"ן גימ' פרנ"ס זית רמז לעב"י כמו שאמרו חז"ל מה זית. מוציא שמנו ע"י כתישה כן עב"י ע"י יסורים והיינו שמ"ן זי"ת פרנ"ס דעב"י רעיא מהימנא כנ"ל ומה שאמרו חז"ל ג' זיתים הן במנחות במשנה הק' אולי י"ל כי זית הוא בחינת תוה"ק כנ"ל ואמרו חז"ל הרואה זית בחלום יצפה לאור תורה וג' זיתים

היינו תורה נביאים וכתובים בחינת אורין תליתאי) אולי הוא ג"כ בחי' ג' שמני"ם גימ' ג' פרנסי"ם שהיו לעב"י במדבר המו שאמרו חז"ל כידוע.
במדרש תנחומא הק' ויקחו אליך את הוי נעשה גזבר על הדבר דהיינו כנ"ל ששמן זית מרמז לבחינת פרנסה שביד הש"י בבחי' יהיו מזונותי מרורים. כזית ובידי הש"י ומן דגן השמים היה בזכות משה רבע"ה כמו שאמרו חז"ל והיינו את הוי גזבר על הדבר בזכותו ולא ניתנה תוה"ק אלא לאוכלי המן והיינו כתית למאור להעלות נר תמיד נר מצוה ותורה אור ע"י שמן זית בחי' מן דגן שמים ביד הש"י.
ולקחת את שתי אבני השהם. י"ל ששתי אבני שהם ירמזו לתחיית המתים שמעותדים עב"י לתחיה שיתהפך לנו כתנות עור לאור. והגוף שבנינו מהטפה שהוא בחי' אבן כידוע מספה"ק שכן הוא הכנוי דרך משל יתהפך זה לאבן טוב המאירה כצהר אור כי טוב וי"ל בזה רמז אבן מאסו הבונים מרמז לעצם ששמו לוז שאינו נהנה משום אכילה כידוע עכ"ז היתה לראש פינה שאינו נרקב בקבר וממנו נבנה הגוף בתחיה לעתיד כמו שאמרו חז"ל:
גם ירמוז שתי אבני שה"ם אותיות משה בבחי' משה משה לא פסיק טעמא בין בחי' גלימו עלאה לבחי' רשימו דיליה בעוה"ז עמ"ש שמקור וכמו שגליפו דיליה מאחז פני כסא באור החיים אור כי טוב וע"י זה בלידתו נתמלא הבית כולה אורה. כן היה גם רשימו דיליה אחוז באור טוב תוה"ק והוריד עוז מבטחה לעב"י. ונהנה ונתפרנס גופו מזה ארבעים יום ולילה לחם לא אכל וכו'. והיינו שתי אבני שה"ם בחי' משה משה כנ"ל:
ולזה ש"ם ממשה גי' ה' פעמים חיים וההי"ו הוא ה' שיחה כבסיצה"ק בחי' חיים ביד הלשון בחי' ה' חיים שבינה מדברת (ובחי' ערל שפתיים כתבתי במק"א שהכוונה מצד בחי' מה שנתגדל משה רבע"ה בבית פרעה וע"י זה היה בבחי' ערל שפתיים לפני פרעה מצד בירא דשתית מיניה מיא אל תשדי ביה קלא וכמו שמשה רבע"ה לא רצה להכות את היאור במכת דם מצד טעם זה שהיה משוי ממים כידוע) אמנם בבחי' משה משה יש גימ' י' פעמים חיים. וב' ההין נגד ב' ההין שבשם הק' שהם נגד בריאה ועשיה כידוע וכן היה מציאותו בגליפו בעוה"ב בריאה. וברשימו בעוה"ז עשיה בלי פסיק טעמא בין שני הבחי' כנ"ל וזהו רמז שתי אבני השהם משה משה רעיא מהימנא הק'
ולהנ"ל ששתי אבני השה"ם מרמזים לתחיית המתים שנתהפך העו"ר לאו"ר המאור כנ"ל הוא בחינת מש"ה אבני זכרון לבני ישראל שהאמונה והזכרון בתחיית המתים צריך להיות תמיד בעב"י והוא מעיקרי האמונה כידוע היטב:
ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן אולי זכה אהרן ע"ה לאורים ותומים מצד שכתיב ביה תורת אמת היתה בפיהו וכו' בשלום ובמישור הלך

אתי הרי שלום ואמת ותומים הם מבחינת אמת שכן תם ואמת אתוון דדין כאתוון דדין (ויעקב אבינו ע"ה איש תם מדתו אמת כידוע) רק באמת יש ג"כ א' כי חותמו של הש"י הוא אמת ומעיד על אחדות אלופו של עולם שהוא אחד ואין שני והוא בגדר אמת וזולתו אין אמת בבריות שגם בצדיק אחד כתיב בפסוק והוא כאיש אמת וידוע שכ' הדמיון מורה על שלא הגיע בעצם בשיווי ממש להנדמה ורק התורה הקדושה שהיא תורת אמת בפינו היא המורה לנו בחינת אמת מה שא"כ הש"י שהוא אמיתי בעצם ומקור דכל האמיתיות ואנחנו בעולם הזה לא נדע כי אם לילך בדרך תמים לבוא לגדר תם (כמ"ש במקו"ר בשם הזוה"ק דתם הוא עדיף מתמים) אורים היינו בחינת שלום בבחינת אור לנתיבתי דהיינו נתיבות השלום וכתב אור זרוע לצדיק וידוע שצדיק הוא בחינת שלום מדכתיב אין שלום לרשעים מכלל דשלום לצדיקים וכיבוס לצדיקים בשלום יחדיו יפה להם ולעולם משא"כ לרשעים אין שלום ופיזור יפה להם כמו שאמרו חז"ל:

וי"ל ג"כ בהיפוך אורים ותומים. תומים שמתממים דבריהם היינו שלום ושלימות ואורים שמאירים דבריהם היינו אמת כי האמת הוא כמו אור בתוך החושך פתח דברך יאיר וראש דברך אמת ולזה כתיב תמיד אורים ותומים כסדר דכתיב תמיד אמת ואח"כ שלום אמת ומשפט שלום שפטו וכו' ומ"מ בחזקיה המלך ע"ה כתיב רק שלום ואמת יהיה בימי הוא בבחינת הנ"ל שתומים מרמזים לאמת ואורים אשלום כנ"ל וכן כתיב תומיך ואוריך לאיש חסידך אהרן כהן גדול איש החסד כידוע:

ומה שאמרו חז"ל ע"י שוראך ושמח בלבו זכה לחושן המשפט על לבו י"ל דהיינו ישמ"ח גימ' חש"ן וע"י שמחה זכה לחש"ן שגימ' השמחה והוא בחינת שמן וקטורת ישמח לב ע"י שהשמחה זכה ג"כ לשמן וקטורת היטב:

ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטורת תמיד לפני ה' לדורותיכם הכוונה ליחד שם הויה י"ה בו"ה שכן הוא בחינת הקטורת קשר ויחוד כידוע מהזוהר הק'. וידוע שבחינת שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח ובחינת זכרי לדור דור היינו בחינת לדורותיכם וזהו קטורת תמיד לפני ה' לדורותיכם דהיינו שיומשך שפע לעם ב"י בדרך היחוד לטובה:

פרשה תשא

כי תשא את ראש בני ישראל וכו' בבחינת מש"ה זקן ונשוא פנים הוא הראש נביא מורה שקר הוא הזנב והיינו כי תשא את ראש בני ישראל בבחי' היום ה' לוקח את אדוניך מעל ראשך וקשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בית המקדש שבמיתת צדיקים כתיב

הפלא ופלא שני פלאים ובחינת ותרד פלאים ירידה בלי קומה זקופה והולכים שחוח בלי ראש חבל לספינה שאבדה קברבינוה ואין מנהל לה וצדיק נתפס בעוון הדור וע"י זה ונתנו איש כופר נפשו כאלו הוא הכריע כל העולם כולו לכף חוב והוא הגורם ומפני הרעה שעשה הוא ע"י ההכרעה נאסף הצדיק ובפקוד אותם לשון חסרון כמש"ה ויפקד מקום דוד והיינו בפקוד אותם שהצדיק חסר להם וע"י זה יראה כל אחד ואחד כאלו בשלו נעשתה הרעה הזאת חסרון שלא יוכל להמנות מחצית השקל בשקל הקודש בבחי' שאמרו חז"ל יראה אדם א"ע כאלו חציו זכאי וחציו חייב וכו' והיינו מחצית השקל ובשקל הקודש שישים עיניו על דרכיו ויפלס מעגליו בההכרעה במאזני שחל הקודש מחצית השקל מחצה משק"ל עה"כ גימ' רי"ד גימ' ירא"ה בשקל הקודש שק"ל גימ' ב"פ יראה דהיינו יראה עלאה יראה תתאה והיינו בשקל הקודש בב' בחי' יראות וכמ"ש בשם האר"י ז"ל גם אחר שזכה למדריגת יראה עלאה אין לעזוב א"ע ג"כ מיראת הפשוטה יראת העונש והעיקר הכל הוא רק בשקל הקודש לנכון היטב.

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו. הכוונה מצד מה שאחז"ל שמשה רבע"ה בירר יום מנוחה לעב"י מעבודתם במצרים והיה יום הנייחא בשבת"ק וכמו שמיוסד כן בהושענא דשבת"ק חכמו לבור יום שביעי לנופש. וזהו ישמח משה במתנת חלקו כי הוא כיון בחכמתו לבור יום נייחא בשבת"ק. וזש"א ואתה דבר אתה שבררת שבת"ק מתחלה מצד מנוחת הגוף מעבודת פרך בלי כוונה לש"ש כלל. דבר אך את שבתותי תשמורו שיהיה השמירה רק לש"ש מצד מצותי. כי אז כבר נתפרק השיעבוד והעבודה מעל עב"י לדעת כי אני ה' מקדשכם שהיום היא יום מנוחה וקדושה: **גם** י"ל ואתה דבר. כי לפי מ"ש רש"י ז"ל היה זה אחר יוה"כ. ומדויק בזה מה שלא הזכיר זכרון שבת"ק כאן רק שמירה שמור ולא הזכיר זכור כמ"ש בלוחות שניות שמור וזש"א אך תשמורו כיון שלא זכיתם לקיום לוחות ראשונות שבהם כ' גם זכור עכ"פ תשמרו לקיים לוחות שניות שכתיב בהם שמור לבד. וי"ל מצד שמשה רבע"ה שבר הלוחות שגם שהסכים הש"י בזה מ"מ הוא היה השובר:

וזש"א ואתה דבר אך את שבתותי תשמורו כיון ששברת הלוחות שבהם כתיב זכור: **גי"ל** מצד שמשה רבע"ה ע"י תפלתו לא היה כליה ח"ו אחר העגל והשומר שבת כהלכתו מכופר לו על ע"א כדור אנוש ולזה היה מוטל עליו לזרז על שמירת שבת"ק כדי שיהי' קיום לעב"י שהצילם משה רבע"ה בתפלתו ותפלה עושה מחצה. דהיינו שבת"ק תשובה מאהבה כמ"ש במקו"ר.

גי"ל שהכוונה כמו שאחז"ל אך את שבתותי אך למעט פיקוח נפש מוטב לחלל שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה וזה היה ג"כ כוונת משה רבע"ה ששבר הלוחות גם שמחק שמות קדושים מכתב אלקים או הורידן מקדושתן מכפי שהיו בשלימותן. מ"מ עשה כן בדרך מחיקת שם קדוש כדי לעשות שלום בין איש לאשתו וכך כאן נעשה שלום לעב"י ע"י שבירת הלוחות משום דאיגלאי מילתא למפרע שלא חל עדיין בהחלט מצוות לא יהיה לך וכו' וכדומה שארי כוונות שהיה למשה רבע"ה בזה בשבירתו אז הלוחות לטובת עב"י שזה ענין חילול שבת אחד כדי לשמור שבתות הרבה:

וזש"א ואתה דבר אך את שבתותי תשמורו:

כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. י"ל וינפש שהוא לשון נפישותא. והכוונה כי תחלת הבריאה הייתה בבחי' צמצום. וע"י שבת קודש מקור הברכה. חסד ה' מלאה הארץ בבחי' התפשטות ורבוי. ולזה זוכים לנחלה בלי מצרים שהיא בחי' ענני במרחב יה בהתפשטות הברכה לבלי די ולבלי גבול כלל רק בסגנון כל יכולתו דהש"י שבידו לגדל ולחזק לכל. וזהו ע"י עונג שבת קודש נחלה בלי מצרים וע"י נייחא דשבת"ק כל נייחא מסטרא דקדושה בחי' יו"ד עילאה. ושבת קודש הוא בחי' יוד עילאה חכמה וחכמה ראש קו חסד רבוי.

שוב מחרון אפיך והנחם על הרעה לעמיך. י"ל ע"ד מש"ה כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת שהכוונה שמתחילה נבנית הבית המקדש כדי לשפוך חמתו על הבנין כידוע וא"כ נקרא הבנין בצד מה אפו וע"י חרון שעל האף דהיינו חימה שעל העצים ישוב לרחם לעב"י. וכן והנחם על הרעה שע"י מה שהיא רק רע לעב"י דהיינו חסרון ביהמ"ק ההר הטוב שניתן לטובים שכשנחסר יש בזה רע רק בעיני עב"י עמך. ולא בעיני זולתם. ועי"ז ג"כ תנחם ותשוב לרצות עב"י ולרחם עליהם ולשוש לטוב להם

ויפן וירד משה מן ההר ושני לוחות העדות ביד שמעתי בשם המגיד מוהר"ם ז"ל שקשה כיון שלבסוף שבר הלוחות מתחלה מאי קסבר שהורידם. אך הנה משה רבינו ע"ה היה שורש של כל ישראל ועי"ז היו כולם מדובקים בהש"י. ויש עובד מאהבה ויש עובד מיראה והם שני הפכים:

והעובד משניהם כאחד עבודתו חוץ לטבע וכל אחד מושך על עצמו דבוקות כפי מדת עבודתו. וישראל אז היה עבודתם חוץ לטבע לכך הורידו הקב"ה על הר סיני שהוא חוץ והורידו התורה לארץ שהוא קדומה אלפיים שנה בשביל קבלת ישראל נבראה ואח"כ העולמות שהוא ג"כ חוץ לטבע ע"י עבודתם אז חוץ לטבע. וכיון שנפרדו ישראל מגדולת דביקותם ומשה עדיין היה דבוק לכך הוריד עמו הלוחות כי אח"כ לא יוכל עוד שוב

לעשות חוץ לטבע כיון שנתקלקל השורש של העבודה וכיון שהוריד נעשה טבע כמשל הזכוכות הנעשה מגוש העפר שע"י הרגל נעשה טבע אף שהוא חוץ לטבע וכן דבר זה נצחי ע"י צדיקי הדור נעשה החכמה והחסידות שהוא חוץ לטבע בבחי' אין חומר כחסידות בתחילתה) טבעי שיוכלו לקבל בעלי הטבע היטב:

וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם:

אולי י"ל ב' חורבנות נגד ב' הלוחות שנשברו (וב' הלוחות מרמזים א' למצוות שבינינו למקום וא' מצוות שבינינו לבריות) וב' משיחין ב' תיקונים היטב:

והביטו אחרי משה. י"ל ע"ד שאמרו חז"ל אחר סמוך אחרי מופלג והיינו שהביטו רחוק והלאה ממשה רבע"ה כי אחר החטא לא היו יכולין להסתכל בפני משה רבע"ה וכ' ויראו מגשת אליו משא"כ מרחוק היו מביטין בו והיינו אחרי משה רחוק והלאה היו מביטין בו ולא מקרוב מצד שהיו יראים לגשת אליו גם בחי' אחרי משה בבחי' דחזיתיה לר"מ מאחוריה ואלו היה יכולין להסתכל בפניו היה יותר טוב:

ומשרתו יהושיע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל:

לכאורה תיבת ימוש הוא עתיד וכמש"ה לא ימיש ספר התורה מפיך והול"ל לא מש מתוך האהל וי"ל שהכוונה בבחי' מ"ש רש"י ז"ל גבי אז ישיר משה וכו' שעלה בלבו לעשות כן וכבר נחשב כאלו עשה כן עי"ש שהיו"ד ע"ש המחשבה הוא כידוע וכן הוא כאן שיהושיע ז"ל היה עבד נאמן כ"כ ובמורא רבו רבן של כל עב"י והיה דבוק וקשור באהל ומחשבתו ניכרת מתוך, מעשיו שלא ימיש תמיד מאהל רבו בשמירה מעולה וע"י זה נכתב כן בתוה"ק בדרך עתיד מחשבתו הטובה אשר חשב ובבחי' חשב אדם לעשות מצוה כאלו עשאה ובוחן לבבות ויודע מחשבות ה' מחשבה טובה מצרפה למעשה היטב:

ובדרך רמז ופטפטיא דאורייתא י"ל נער לא ימוש שכן צ"ל תמיד בנערי עב"י שלא ימישו תמיד מאהלי תורה ותפלה קשור ודבוק באהלי תוה"ק כיתד בל תמוט ולא לילך פעם בחוץ ופעם ברחובות לטייל ארוכות וקצרות בגנות ופרדסים ושתים רעות עושים בביטול תוה"ק ולדבר דברי רוח אין קץ הבל הבלים מה שצ"ל רק ביראת ה' כל היום והליכה לביהמ"ד הק' ולמקום חכמים עכ"פ יש שכר הליכה בידו גם באינו לומד וניצול עכ"פ משמוע דברים האסורים על אוזן שומעת ולהביט בדברים אשר הלב מחמדתן וממילא אח"כ מצוה גוררת שיקנא לבו בטובים וקנאת סופרים תרבה חכמה בעב"י היטב ויקוים ומלאה הארץ דעה את ה'.

וייראו מגשת אליו:

הכוונה ע"ד מה שאמרו חז"ל יראה לגבי משה מילתא זוטרתי היא שהכוונה לגבי משה היינו מי שנתקרב לגבי משה. עי"ז היה נקל להשיג מדריגת יראה ומילתא זוטרתי היא ע"י ההתקרבות למשה רבע"ה. וזהו ויראו ע"י מגשת אליו השיגו יראה. וגם כפשוטו שהרי מיראה פשוטה מתעוררים ליראת הש"י כמ"ש במק"א מה ששמעתי מן מו"ר הרב מוה' משה יודא ליב ז"ל עמש"ה שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי. ועי"ז ע"י שמיעת יתרו ז"ל התגלות גבורות הש"י נתעורר ליראה והלך אל משה רבע"ה לזכות ליראה נכונה היטב:

פרשת ויקהל

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות הכוונה ע"פ מ"ש במק"א שבשבת קודש כיון שאין הדיבורים כשל חול. הרי זה ע"ד מש"ה לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה שכתב בליקוטי תורה הק' שע"י שאין דברו חולין נעשה תיקון רק ע"י כל היוצא מפיו וא"כ בדיבורא דידיה קעביד מעשה ועי"ז חכמתו יש לה קיום. וזש"א אלה הדברים דיבורים בעלמא צוה לעשות נחשב כעשיה. שהרי ביום תשביעי לכם קודש ולא חול ויש מעשים טובים עי"ז:

גי"ל הדברים אשר צוה ה' לעשות דהיינו לעשות רק מצד המצוה דבר מלך שלטון. ולא מצד שום פניה לקבל פרס וכדומה רק לעשות רצונך אלקי חפצתי מה דמפקדנא איבעיא לן למיעבד שזהו גדר החסידות לש"ש לבד. ועי"ז מלאכתו מתברכת וזהו מ"ש ששת ימים תיעשה מלאכה ממילא ע"י הצרכה:

גי"ל ע"ד הקול קול יעקב ע"י זה והידים ידי עשו טפילות ליעקב אע"ה לעשות מלאכתן וכמש"ה ועמדו זרים וכו' ורעו צאניכם. כיון שאנו תופסים את אומניות שניתן לנו שכוחינו בפה ע"י זה ידי עשו משועבדים לעבוד לזרע יעקב אע"ה. וזש"א הדברים אשר צוה לעשות כוחינו ע"י פה כשהיא משומר בטוב:

עי"ז ששת ימים תיעשה מלאכה ע"י זרים כנ"ל ובזה יפורש אם תשיב וכו' מעשות דרכיך ודבר דבר אומניות דיעקב אע"ה וע"י זה והרכבתיך על במתי ארץ זה עשו שהוא ראשית גוים. הוא יהיה טפל לרעות צאנכם ואכלת כחלת יעקב אומניות דפה. כי פי ה' דבר ויקרא ארץ ע"י דיבורו כן הוא במילולא דידך ועי"ז תתענג ע"ד וענווים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום:

גי"ל הדברים אשר צוה ה' לעשות היינו שתלמוד על מנת לעשות וזה גדר החסידות שמלאכתו מתברכת עי"ז בדרך תיעשה מלאכה כנ"ל וזהו לעשות שהלומד ע"מ לעשות

או ללמד דיבורא דידיה כמעשה. וכדקיי"ל שהמיוחד להוראה לימודו היא כהוראה הידוע ועי"ז ששת ימים תיעשה מלאכה מאליו גם בלי עשיה דידכו יוחשב גדר עשיה ע"י דבריכם בלימוד הקדוש:

גי"ל הדברים אשר צוה ה' לעשות אין צו אלא זירוז וחזית איש מהיר במלאכתו דהיינו שליחותו לעוה"ז למעשים ט בים כידוע לפני מלכים יתייצב וע"י זה הרי מלאכתו נעשית ע"י אחרים והוא נשאר בחירות ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ:

ויבאו האנשים על הנשים י"ל הכוונה שע"י כח הנשים שלא חטאו בעגל שלא נתנו נזמיהן לעגל ע"י זה נשאר זכות שיוספק בידם הנדבה בשלימות למשכן הק' וזהו ג"כ כפי הפירוש הפשוט שמתחלה באו הנשים בנדבתן וע"י זה היה סיפוק אח"כ גם ביד האנשים להתנדב למצוה שהוא נגד החטא ההוא לגמרי. ופשוט הוא שע"י הנשים נתנו האנשים לנדבת המשכן הק' כי אם היו נותנים הנשים הנזמים לעגל לא היה נשאר להם עוד מה ליתן למשכן הק' וכמפורש בכתוב שהביאו חח ונזם וכו' מה שנשאר בידם מה שלא רצו ליתן לעגל כידוע ונתנו כ"כ בנדבת לבם עד בלי די כמש"ה מרבים העם להביא ברצון טוב והמלאכ' היתה'דים ואולי י"ל מצד שמלאכת משכן הק' היה בסגנון בריאת העולם כידוע וכמו שבבריאת העולם היה בחי' די שאמר לעולמו די שהייתה רוצה להתפשט עד בלי די עד שגער הש"י כמו שאמרו חז"ל כן היה ג"כ במלאכת משכן הק' שהוא מעין מלאכת שמים וארץ כנ"ל:

גם י"ל ויבואו וכו' שהוא בבחינת הולכה והבאה שהולכה הוא התקרבות אל עצמו והבאה הוא חוץ מעצמו כידוע וכמ"ש במקו"ר בזה והיינו ויבואו האנשים על הנשים דהיינו לבחינת של הנשים שמצדם היה שמירה בקדושה להזהב והתכשיטין וכדומה היטב:

והנשיאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן. והנשאם כתי' חסר י' ואמרו חז"ל לפי שנתעצלו בנדבת המשכן ואיחרו מלהביא נדבה למשכן הק' נחסר אות משמם ונראה שלזה נחסר אות י' דווקא כי אות י' הוא עשיה כבספר יצירה הק והם שלא הביאו נדבתם לעשיית המשכן (ובחינת המשכן הוא בחינת עשיה עבודת הקרבנות והוא בחינת עשיה את הכבש אחד תעשה כמ"ש במקום אחר בזה) לכך נחסר משמם אות י שהוא בחינת עשיה ככ"ל ועכ"ז בחנוכת המזבח הק:

זירזו את עצמם בזריזי דזריזי והקדימו א"ע לדבר מצוה כמו שאמרו חז"ל:

קבעו חז"ל סדר פרה אחר פורים כי בפורים הוכרע לטהרה מירא דכיא יראת ה' טהורה יראת ה' תתהלל החן חן יראה גימט' מרדכי וע"י בחי' שכל טוב שכל עושיהם שע"י

יראת ה' ראשית חכמה (ר"ת גימ' ברוך) מעשים טובים מרובים וע"י זה עומדת לעד גם, על ידי שיראתו קודמת חכמתו מתקיימת וזמש"ה לב טהור ברא לי פחד הלב הרמ"ח איברים הם מבחי' יראה ולב וכמ"ש חסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו דקאי על החן שעל יראת שמים כמו שאמרו חז"ל בסוכה והיינו יראת טהורה שעומדת לעד ואח"כ קבעו חז"ל פ' החודש ברצופים בלי שום הפסקה בנתיים לעולם ע"ד ורוח נכון חדש בקרבי בחי' תיקון רוח ממללא רוח דיצירה עולם הדיבור והנגרר אחר טהרת הלב ביראה טהורה ע"ד מש"ה אוהב טהר לב חן שפתיו וכו' והוא כלל הכנה לתיקון ה' שיחה דניסן ע"י שבת"ק שהוא פה בנפש וכדרך שכתוב חץ שחוט לשונם הרי תיקון השיחה הוא ע"י שחיטת קרבן פסח ושחיטת הפסח דוחה שבת קודש כי כל ערב פסח הוא מבחי' ת' חן וזהו נייחא דחן הנ"ל זאת המנוחה הניחו לעיף תיקון עמל פה שנברא האדם בשביל זה כמו שאמרו חז"ל:

וי"ל דרך רמז ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים אשר צוה לעשות כי גבי ציבור נעשה מנייחא דשו"את דשבת קודש עשיה בעבודת הקרבנות וזה יהיה לכם קודש גם י"ל כל עדת וכו' וביום השביעי וכו' כי בשבת קודש כל או"א מב"י יכול לזכות שיהיו דיבוריו קודש וע"י זה הדיבור דידיה קעביד מעשה משא"כ בחול רק השרידים אשר ה' קורא הם המקדשים דברי פיהם והם בגדר לא יחל דברו כשא"כ רוב עב"י צ"ל מלאכה במעשים טובים בפועל בחול אצלם אך שבת קודש שוה לכולם לטובה:

פרשת פקודי

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן:

י"ל ע"ד מה שהמשכן היה עדות על סליחת חטא העגל וזהו רק ע"י תשובה כי אין סליח' בלא תשובה. ויש קטני מדריגות בעב"י שאין בהם רק תשובה מיראה וכיון שהעוון אינו נמחק לגמרי ע"י תשובה כזו. דרך התיקון של מדריגה זו היא רק ע"י היותם טפלים להנקיים לגמרי מהחטא. וכן להעושים תשובה מאהבה אשר כיון שע"י תשובה מאהבה נתהפך העוון לזכות. ואין בהם רושם קלקול. והיינו מש"ה יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים. שגדולים מורה על כל שזכו לתשובה מאהבת חסד כמש"ה לך ה' הגדולה וכו'. לכן גם הקטנים הטפילים להם שעושים רק תשובה מיראה. גם להם יש תיקון ע"י היותם טפילים להגדולים. ולוים מורה על יראה וכהנים על אהבה כידוע מהזוהר הק'. וזש"א פקודי העדות שהעדות על תיקון הפגם של העגל היה מצד שבחי' עבודת הלוים

העובדים מיראה הוא ג"כ עפ"י טיפול לכהנים העושים מאהבה וזהו ביד איתמר בן אהרן הכהן כנ"ל:

ומצד תשובה מאהבה הוא מ"ש בהר הכרמל ה' הוא אלהים ב' פעמים כעין ב' פעמים הוי"ה שלפני י"ג מדות של רחמים. שאחז"ל שהכוונה הוי"ה קודם שיחטא הוי"ה לאחר שיחטא ויעשה תשובה שנוהג הש"י עמו ברחמים וכן הוא בזה כי קודם החטא ממילא שייך התהפכות מדה"ד למדת הרחמים כמו שאמרו חז"ל צדיקים מהפכים מדה"ד למד"הר:

וזהו ה' הוא אלהים שגם מדת הדין שמאלהים נתהפך למדת הרחמים הוי"ה אך גם אחר החטא כשם שממדת הרחמים הוי"ה נמשך רחמים ע"י תשובה כבשלש עשרה מדת הרחמים. כן גם מבחי' אלהים נמשך רחמים וזהו ע"י תשובה מאהבה שמעוון נתהפך לזכות ויש רחמים מכל צד. והרגישו אז עב"י בפועל ע"י ירידת אש משמים אז בשעת איסור הבמות והיה אז הוראת שעה ע"ד עת לעשות לה' הפרו תורתיך:

וזהו מורה ג"כ שגם ההבדל שבין אסור למותר הוא ג"כ ביד הש"י כחומר ביד היוצר וככל אשר יחפוץ יטנו להפך ממרירא למתיקא ומחשוכא לנהורא וזהו מורה כח ההיפוך שעל ידי תשובה מאהבה בדרך אני אוהבי אהב:

גם י"ל פקודי המשכן. ע"ד מה שאמרו חז"ל עמש"ה וביום פקדי ופקדתי אין פקידה שאין בה מאונקיא של עגל שקודם תיקון שע"י המשכן וזהו פקודי אשר פוקד הכל נוגע מה שיש בזה תיקון ג"כ בבחינת העדות שהוא עדות שהש"י מקרב עב"י גם אחר העגל והכל על פי משה רבינו ע"ה בחינת דעת עליון. עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן. דהיינו שגם עבודת הלוים גבורה ביר הכהן חסדים דהיינו היפך מדת הדין למדת הרחמים ע"י צדיקים תמיד לבטל גזירות כידוע דברי חז"ל עמש"ה צדיק מושל וזהו בחינת משה רבינו ע"ה שיראה מילתא זוטרתי לגביה. ולזה הוא צדיק מושל ביראת ה' לבטל גזירות לא טובות ולהרבות טוב לעב"י:

וכן הוא בבחינת משפט של תחילת הפקידות הנ"ל שרצון הש"י הוא שלא יהיה כי אם עפ"י משפט עליון דהיכל זכות ששם סנהדרין של מעלה. וזהו על פי משה שלמשה רבינו ע"ה שייכים כל דרכי המשפטים הנכונים שהם מצד היכל הזכות בחי' גבורה בבחינת עיר גבורים עלה חכם. והרי תחלק ישב משה רבינו ע"ה למשפט על עב"י הוא לבדו ואחר עצת יתרו ז"ל לסדר שופטים רבים בעם בני ישראל לנכון. גם משה רבינו עליו השלום ישב כסאות למשפט וצדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל על כל פנים בדבר הגדול תמיד. וכן הוא בשרשים העליונים. והנוטים ממשפט היכל הזכות נאמר עליהם

בשירת האזינו שסופם שיושפטנו על זה ולא יוותר להם וזש"א אשר פוקד על פי משה שהפקידות אין להם שום מקום כי אם על פי משפט נכון שעפ"י משרבע"ה בסדרים העליונים בהיכל הזכות (עפ"י מ"ש בזוה"ק שבחי' נצח שייך למשרבע"ה. וכן הוא בסדר האושפיזין דסוכות ובחינת נצח הוא לשון זכות נמצא שהיכל הזכות הוא בחי' נצח ולזה שייך שפיר היכל הזכות למשרע"ה) ע"ד מש"ה כי מרחמם ינהלם שהמנהיג טוב לעב"י בעוה"ז הוא מנהיגם גם בעולם העליון מסתמא כמו שלעתיד לבא אמרו חז"ל שמנהיגם ובבחי' מימינו אש דת למו שגם בחי' באש ה' נשפט הוא ג"כ בבחי' ימין דהיכל זכות להנצל מחובה אשר משמאל וזהו ג"כ בחי' עבודת הלוים גבורה ביד איתמר הכהן שבכל פינות פונים רק לימין שכל המשפטים שעל עב"י נצטוו להיות רק בבחי' היכל הזכות בחי' ימין:

המשכן משכן י"ל רמז למה שאמרו חז"ל ה' דברים שהיה בבית שני חסר מבראשון כבמסכתא יומא סוף פרק קמא דף כ"א ע"ב ע"ש דדייקו לה מחסרון ה' בתיבת ואכבדה וכן הוא כאן שתיבת המשכן קאי על בית ראשון שהיה בו ה' דברים ההם ותיבת משכן בלא ה' קאי על בית שני שהיו חסירים הה' דברים ושרש המציאות לשני בתי המוקדשים ההם היה כלול במלאכת המשכן שעל פי משרע"ה

גי"ל פקודי המשכן משכן בבחי' משמרת למשמרת שכן הוא רצון הש"י לעשות גדרים נכונים לשמירת מצות התוה"ק בגדר לפנים מגדר בבחי' חותם בתוך חותם כמ"ש במק"א עמש"ה ושמרתם את משמרתי שהיא בחי' כפל השמירות ב' סייגים ב' חומות שורא ובר שורא כמו שנעשו השפתיים ושיניים חומות להלשון וכדקי"ל חביות יין צריך חותם בתוך חותם וכביו"ד סי' קי"ח והמשכן הוא בחי' הגדר והמדור להעדות וכתיב המשכן משכן להורות בחי' שני גדרים משמרת למשמרת והיא שמירה כפולה כמו שהיה במשכן חצר והיכל קודם הכניסה לפני ולפנים ליכנס אל הקודש פנימה כן צריך להיות לעב"י שמירות רבות וגדרים נכונים אל מצות תוה"ק וזה מה שאמר עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן כי בחי' לוים הוא גבורה יראה שהיא מצות לא תעשה ובחינת כהן הוא חסד אהבה מצות עשה כמ"ש במקו"ר וזש"א בין במצות לא תעשה שהיא בח' עבודת לוים בין במצות עשה שהיא בחינת כהן חסד אהבה צריך שיהיה שמירות וגדרים וסייגים רבות ומעולות לטובה:

גם י"ל פקודי מלשון חסרון כלשון ויפקד מקום דוד ויהיה הכוונה פקודי המשכן מה שנחסר תחילה שכינת הש"י מתוך עב"י ע"י החטא כמש"ה. כי לא אעלה בקרבך הנני שולח מלאך עכ"ז משכן העדות ויש עדות ע"י לוחות שניות ששכן הש"י שמו בין עב"י

אחר החטא. וכל מה שהיה שבירת לוחות העדות אשר פקד על פי משה. היה זה רק עפ"י משה רבע"ה מדעת עצמו חיסר תחילה ושבר הלוחות כי הש"י הוא קורא הדורות מראש וכל המעותדות הכל צפוי לפניו ולא היה מצווה לשבר הלוחות בפועל כיון שאח"כ לא יוחסרו לוחות העדות מעב"י רק משה רבע"ה עשה מדעתו ושיבר הלוחות ולפי שעה לא נתרעם עליו הש"י בזה ואח"כ נתן הלוחות שניות:

משכן העדות אשר פוקד על פי משה:

הכוונה כי חטא העגל גרם חזרת הזוהמא במעיים. כי בעת שעמדו עב"י על הר סיני פסקה זוהמתן שהיא מצד נה"ק. וע"י חטא העגל חזרה הזוהמא כידוע. אך ע"י משרבע"ה מ' יום לא אכל והתנפל לפני הש"י לרחם עב"י למחול להם עי"ז היה עדות במשכן שמחל להם היטב.

והנה סילוק הזוהמא אז מעב"י אלו היתה נשתהה עוד מ' יום שלימים כדי יצירת הולד לא היתה חוזרות עוד כי כבר היה נקבע בחינת כתנות אור במקום כתנות עור משכא דחויא אשר עפר לחמו ובלה ונבאש בעפר. וגופים של בחינת כתנות אור הם בבחינת אור החיים הנצחיים. בבחי' אור אש טהורה ולא זרה שהיא חושך. רק בחינת אש הגורם שיובלע המאכל בכל האיברים. בלי שום צד זוהמא פסולת ועפוש וכמו שהמן היה כבלע ברמ"ח איברים מ' שנה ברצופים לכל עב"י כידוע ובאש כתיב ג"כ לשון אכילה וכן יהיה בתחיית המתים ע"י טל אורות טל של תחיה:

גי"ל משכן העדות אשר פוקד ע"פ משה:

ע"ד משאחז"ל המשכן שנתמשכן אשר הש"י שפך חמתו על עצים ואבנים. וזה היה עפ"י תפלת משה רבע"ה שוב מחרון אפיך. וכמש"ה כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת. שי"ל שהכוונה שמתחילה בניתי את העיר הזאת כדי לשפוך חמתי על העצים והאבנים לבד וזש"א פקודי המשכן פקודי הוא לשון חסרון כנ"ל והכוונה שמה שנחסר המשכן שנתמשן הוא אשר פוקד עפ"י משה שמשרבע"ה התפלל על זה שיהיה כפרה על עב"י:

וזהו עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן:

שבחינת לוים הוא גבורה מדה"ד כידוע וקאי אשני חורבנות כמו שאמרו חז"ל שנתמשכן ב' פעמים. והיה זה במדה"ד אז. ומ"מ היה זה ביד איתמר בן אהרן הכהן בחינת חסדים ששפך חמתו על עצים ואבנים ועב"י ניצולו וכמו שאמרו חז"ל עמש"ה מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתיך. דהיינו מה שמדה"ד של אז נתהפך ג"כ למדה"ר.

סילוק ספר שמות

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו:
נשאלתי מדוע לא כתיב ויקרא ה' אל משה וידבר אליו וי"ל שהכוונה ע"ד יראתו קודמת לחכמתו חכמסו מתקיימת וכתיב ה' שמעתי שמעך יראתי. וגם בקריאה סתם ע"י מלאך יש התעוררות יראה ובושה. וגם ע"י שנראה אל משה רבע"ה המלאך בלבת אש כתיב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט. שהוא גדר בושה. וכן יראה. פשיטא שיש מק"ו כמה פעמים. אם שלוחו של הש"י הקטן כחו כ"כ. ק"ו היראה שלפני הש"י בעצמו נמצא ע"י הקריאה היה יראתו קודמת ואח"כ היה חכמתו וידבר ה' אליו והודיעו חכמה בדיבור פנים אל פנים שלא ע"י שליח ושיהיה יודע שהדיבור הוא מהש"י באהבה רבה לטובה:
וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה':
הכוונה ע"ד מש"ה הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה. וזה היה מצד בחי' צמצום הרצון כידוע וכמ"ש בזוה"ק פ' ויצא דאפילו כיסתא דתיבנא וכו' וכמ"ש במק"א ה' אמר לשכון בערפל שהכוונה אמר לשון חיבה מלשון ה' האמירך והיינו שגם ששמי השמים לא יכלכלוהו. מ"מ בחר לשכון בערפל בחי' צמצים ע"י אהבתו לעב"י וחיבה יתירה ע"ד מה שאמרו חז"ל כד הוה רחימתן עזיזא אפומא דספסירא וכו' וזהו ויקרא אלף זעירא בחי' צמצום מצד אהבתו לעב"י קריאה של חיבה. וזש"א וידבר ה' מאוהל מועד. דהיינו שכמו שאוהל מועד ידוע שהוא רק מצד צמצום הש"י אמר לשכון בערפל באוהל ובמשכן. גם ששמי השמים לא יכלכלוהו כן הוא אדם כי יקריב קרבן שזה רצון הש"י מצד צמצום. כי אין תפץ הש"י בעולות ברבבות נחלי שמן. וזש"א דהמע"ה אם ארעב לא אומר לד כי רי' תבל ומלואה. שרמז ששני בחי' אלו אוהל מועד וקרבן הם בסגנון אחד שכמו שה' אמר לשכון בערפל אף שלה' הארץ ומלואה וכו' כן אמר להקריב לפניו קרבן אף שלי כל חייתו יער וכו' אם ארעב וכו' רק מצד צמצום רצונו הסכים לזה:
מאוהל מועד לאמר אדם כי יקריב קרבן לה' הכוונה כי מצד שעב"י כוחינו בפה לא היה מצטרך לנו כלל שום קרבנות כי דיבור דידן כמעשה. ומא שנקבע בחי' קרבנות בפועל דווקא הוא מצד שביתי בית תעלה יקרא לכל העמים שמפורסם בין כל שרי אוה"ע וכל הממונים העליונים דרך ישועות ומעלות עב"י ע"י ביהמ"ק וכיון שכל אוה"ע מושרשים מצד עולם עשיה עולם הגלגלים שצריך להיות בזה כח עשיה בפועל לזה גם כח העשיה והפעולה מתתקן ע"י קרבנות לטובה:
לאמר אדם כי יקריב:

דרך רמז י"ל בבחינת ונשלמה פרים שפתינו שעל ידי שיח שפתותינו הו"ל כקרבן וכידוע שעכשיו התפלה הוא במקום קרבן והיינו לאמר האמירה בתפלה הוא כאלו אדם כי יקריב קרבן. גם הוא בבחינת זאת תור העולה וכו' והיינו לאמר אדם כי יקריב הנ"ל:

אר"מ כי יקריב קרבן לה' קרבן הוא בחי' התקרבוא הלב להש"י והיינו כי יקריב לה' שנתקרע להש"י קרבן לשון קירוב גם התפלה היא עכשיו במקום קרבן כידוע והיא ג"כ בחי' התקרבות הלב ולעבדו במל לבבכם עבודה שבלב זו תפלה וקרוב ה' לקוראיו באמווז היטב:.

גם בחי' התקרבות הלב ע"י קרבן הוא מצד שע"י שיצטרך להביא קרבן הוא בוש ונמנע מלחטויא עי"ז והו"ל כבחי' ופרעה הקריב שהקריב לבן של מצ' לאביהם שבשמים כמו שאמרו חז"ל ויש לומר רמז כנו" במסורה ופרעה הקריב הקריב ב' במסורה ופרעה תקרב הקר"ב את קרבנו דהיינו כנ"ל כמו שפרעה הקריב לגן של ישראל וכו' כן הוא בחי' הקרבן כנ"ל:

כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן דם א הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם:

י"ל שהכוונה שהעשיר שמביא קרבנכם. ואין צריך לקבל מבריות. ע"י מה שמביא בקר או צאן לקרבן בודאי לו נכון להרבות להדר קרבנו על צד היותר טוב ביוקר וגודל משא"כ אדם כי יקריב מכם קרבן דתיינו שהוא מקבץ מכל עב"י או מרבים או מיחידים מהם לכדי הצנורכיותיו לאיש הזה די שיקריב קרבן כל דהו ואחד המרבה ואחד הממעיט רק שיכוון לבו לשמים. מי שחושש שלא יחול עליו ח"ו חמדה למה שאינו שלו שלא בדרך היתר. ממעט בהנדבה בסכום שלה. ומי שבוטח בחסדי הש"י ובנדיבות עב"י שלא יוחסר לו בהיתר הוא מרבה להתנדב בעין יפת:

מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם:

יש לדקדק מדוע כלל כל הקרבנות רק בבהמה ובקר וצאן והלא יש קרבנות דעופות ומנחות דסולת שהם ג"כ קרבן. וי"ל כי אמרו חז"ל שקרבן דעני הוא כאלו הקריב נפשו וכמ"ש רש"י ז"ל דלכך כתיב במנחה ונפש וזה שאה"כ עיקר הקרבן הוא מכם דהיינו קרבן עני שהיא חביב להש"י בתכלית החיבה. והוא מכם ממש כאלו הקריב נפשו. וכתב בספה"ק מגלה עמוקות הנדפס מחדש שבכל ז' שמות שיש לו לעני ג' מהם סימנם אד"ם אביון דל מסכן והרי מרומז להדיא דמיירי מקרבן עני שהוא מכס ממש כנ"ל. וגם דנפש כתיב רק במנחה עכ"ז גם קרבן עוף דדל הוא קצת כנפשו מעין דמנחה דדלי דלות. רק דלא פסיקא כ"כ. לכן נקיט נפש גבי מנחה. והרי לכך קרבו הנוצות ג"כ כדי

להדר הקרבן עני החביב. והדר אמר מן הבהמה קרבנכם שהוא קרבנות דעשיר שהוא מהבהמה דוקא:

ונפש כי תקריב קרבן לה' סולת יהיה קרבנו פסוק זה קאי על קרבן עני ומצד זה כתיב ביה נפש משא"כ בשאר הקרבנות מצד שנפשו הוא מקריב כמו שאמרו חז"ל. יש לומר הטעם דקביעות בהמה לעשיר לקרבן ודסולת לעני מצד שכל הדורות הם משרשי קין והבל כמ"ש בספר הגלגולים הקדוש והעניים הם תיקוני קין כי עני חשוב כמת והם מתקנים בזה מה שנתחייב קין מיתה על ששפך דם אחיו וזרעיותיו. ולכן קרבן של העניים מפרי האדמה כמו קרבן קין. והעשירים שהם מבחינת הבל ע"ד שאמרו חז"ל בפרק המפקיד מלוה מקיים בלוה וסלף בוגדים וכו' ולוה מקיים במלוה תומת ישרים תנחם:

וכמ"ש במקום אחר בזה. לזה נקבע להם קרבנות כדהבל מבטלי חיים. וקין והבל שניהם תיקוני עצמיות אדם הראשון ז"ל וזה שאמר הכתוב אדם כי יקריב שתיקונים אלו הם כשל אדם הראשון ז"ל:

ואם זבח שלמים קרבנו וכו' אמרו חז"ל שלמים ששלום לפני הש"י ע"י אימורים שלגבות סלקא ושלום לכהנים ושלום לבעלים י"ל שחוא בבחי' ג' שלומות דיעקב אע"ה שלם בתורה שלם בגוף שלם בממון שלם בתורה סק' הוא שלום לפני הש"י בינו למקום שגם שלקח טוב תוה"ק נתן נקראת תורתו אש דת תרין אישק תוה"ק שבכתב ושבעל פה כידוע כמו רמז הנתינה על גבי אישים. שלום לכהנים היינו בחי' שלם בממונו ליתן תרומות ומעשרות וע"י זה יהיה שלם בממון כידוע שע"י המעשר כהוגן יש ברכה במעשה ידיו והיינו בינו לבריות ושלם בממון היינו שלום בעלים. גם שלום לכהנים ע"י זה יהיה שלם בגופו שהרי על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע שהוא שעל ידם תיקוני הגופות להנצל מעין נגע ח"ו. וי"ל ג"כ שלום לבעלים ע' שלם בממון עפ"י מ"ש במקום אחר יברכך ה' בממון כמו שאמרו חז"ל וישמרך שתנצל מעניים שאינם מהוגנים שהוא מכשול כמו שאמרו חז"ל בעת אפך עשה בהם הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים (וגזה י"ל גם כן מה שאמרו חז"ל וישמרך מן המזיקין כי ממילא אותם שאינם מהוגנים ע"י שנכשל על ידם הם כמזיקין שניזוק ונכשל על ידם) ויחוניך באנשים של חן בעלי צורה ומי שעליו חן בידוע שהוא ירא שמים והם מהוגנים בודאי וכו':

עיי"ש והיינו שע"י ששלם בממון ונותן להגונים ושלם ג"כ בגופו שניצול ממכשול כנ"ל ע"י זה שלם לכהנים כהן מורה שיש להם די מחסורם והוא גם כן שלום להש"י כי מרבה צדקה מרבה שלום בין העניים להש"י כי העני יש לו תרעומות בלב תמיד כמ"ש בזוהר הק' מסכנא עביד תדיר קטטה עם קוב"ה והיינו שלום להש"י ושלום להכהנים וע"י

שמשים שלום בין הש"י להעניים הש"י יברך אותו בשלום בגופו ובממונו ולכל מרבית ביתו שלום וכל אשר לו שלום ושמורה בכל וערוכה בכל טוב ושלם בזה ובבא היטב:
נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכו' ע"ד שאמרו חז"ל במד"ר איכה להכי איתקריאת נפש דכל מה דמתיהיב לה היא נפישא עלה ורוצה עוד יותר ועי"ז וכחש בעמיתו בפקדון או עשק וגזל ומצא אבידה וכחש בה דהיינו דברים שנפשו של אדם מחמדתן וחומד ומתאוה למה שאינו שלו וכל זה הוא מצד הנפישותא שבבחי' נפש והנפישותא צריך להיות רק בדרכי הש"י ולהרבות מעש"ט בבחי' חלקי ה' אמרה נפשי צמאה לך נפשי לך בשבילך להרבות מעש"ט ונ"ר להש"י וי"ל ג"כ ומעלה מעל בה' מעילה בקדשי שמים הנשמה חלק אלוה מתחת כסה"כ נחצבה וע"י החטא נפגם הנשמה הק' שהוא כעין מעילה בקדשי גבוה גם ע"י נפש כי תחטא הוא מועל באיברים שנבראו רק לשמש את קונם וע"י שעושה עבירה בהאיברים שנבראו לשמש להש"י זה הוא כעין מעילה ח"ו:

פרשת צו

צו את אהרן וכו' זאת תורת העולה היא העולה י"ל ע"ד מחז"ל אל תסיג גבול עולים. דעולים היינו בלשון סגי נהור וקאי איורדים בעוני מנכסיהם. ואמר הכתוב כאן שצריך העולה הזה דהיינו העני להיות זריז במקום חסרון כיס. דהיינו להרבות צדקה וכמחז"ל אקדימו רפתא לעניא. ולא תאמר שה' חפץ דכאו בחבלי עוני. ואין לרחם על מה ששנא ה'. שהרי העוני לעב"י הוא יפה שע"י עלבונם ניצולים מחיוב מיתה כידוע וזאת תורת העולה זאת מיעוטא דתורת העולה היא רק להכניעו שהוא ענוה. והוא רק בעוה"ז בגדר זאת מיעוט פירסום הנגליות דעוה"ז. ולזה מה שקורין לעני עולה בלשון סגי נהור איננו שקר כי מאן דהוא זעיר בההוא עלמא כמה הוא רב ועילאה בעלמא דקשוט. הרי ירידתו לצורך עליה והרי היא כעליה. (וכן מצד מ"ש מי עוור כי אם עבדי כמשולם וכו' עי"ז קורין לסומא סגי נהור. ואין זה שקר. וגם בדרך מ"ש בזוה"ק ויוסף ישית ידו על עיניך שע"י סתימת הראות בדמיונות עוה"ז רואים עי"ז בראיות מדרגות הק'. וכן מ"ש אשה הכושית בלשון סגי נהור שלא לשלוט עין רע איננו שקר ג"כ שהרי שקר החן והבל היופי וכו'). היא העולה. שכל גדר סגנון העולה היא רק לצורך המיעוט והענוה וח"ו שיוחסר לו מאומה רגע כמימרא:
גם י"ל העולה ע"ד מ"ש בתור אדם המעלה. ועשיר ג"כ בכלל שהרי מתת אלקים הוא ועושר יפה לצדיקים. ונביאים היו צריכים להיות עשירים. ולות מקיים במלוה תומת ישרים תנחם. וממונו של אדם מעמידו על רגליו וא"כ הרי זה בגדר עליה ודאי. ותורת

העולה היא רק הזירוז לחסר כיסו לצדקה ולמצוות. מלח ממון חסר. או מלהשמר מלקבץ בצע בדרכים שיש בהם חשש שאינם ביושר. כשדרך עלייתו הוא בסגנון זה. היא העולה שעלייתו מתקיימת. והוא מוסיף והולך עי"ז עושר ומעלה כיון שמכניס כסף רק ביושר. ומוותר ממונו לצדקה ולמצוות. ועולה ג"כ עד הבקר שזוכה ג"כ להתחבר אח"כ לבעלי תוה"ק בדרך בוקר אור כי טוב תוה"ק כי מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו ודרחים רבנן וכו'. ועי"ז אורח צדיקים בצדקה כאור נוגה שמשם מנגה הוא עניני רשות ומכשירי מצודת הולך ואור עד מכי היום שזוכה לתוה"ק:

גם י"ל העולה דקאי על מעלה שלימה דתות"ק. שצריך הת"ח להיות בגדר ענוה וזה זאת מיעוט העולה הוא הת"ח. כי ע"י גאוה ח"ו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו כידוע. גם צ"ל התחלתו בגדר מ"ש לחם עצלות לא תאכל כמ"ש במק"א שעי"ז ניצול מלעשות התוה"ק ח"ו כקרדום לחתוך. וז"ש צו לשון זירוז. זאת תורת העולה שהמעלה דתוה"ק היא רק כשיש עמה גדר זאת מיעוט ענוה הוא העולה אז דוקא יש מעלה וקיום למדריגתו:

וכן י"ל לגבי העולה להתמנות על הציבור כי עליה זו היא ענוה ועבדות לגבי הציבור כמ"ש אם תהיה עבד לעם ועבדוך. וזה ג"כ עד הבקר. שעי"ז ינהלם ג"כ לעוה"ב שנקרא בוקר כמ"ש כי מרחמם ינהלם:

גם י"ל צו את אהרן זאת תורת העולה היא העולה. ע"ד מחז"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה לבר מרבנן דכי היכי דאיתנהו בההיא עלמא הכי איתנהו בעלמא דקשוט ואינם בגדר עולם הפוך. והיינו דוקא רבנן שרוח הבריות נוחה בלי השתתפות כל דהוא מגדר שקר החן והבל היופי או השתדלות כל דהיא מצד עצמו להתמנות על הציבור רק רוח הבריות היו נוחים מהם למנותם ע"ע בלי שום פעולה מצדם ובלי שום גדר שוחד או יפוי חצוני הם הם שהם בגדר רבנן הנ"ל דכי היכא דחשיבי בההוא עלמא הכי חשיבי בעלמא דקשוט. וז"ש שכמו שמפורסם בחינת העולה להתמנות על הציבור בבחינת זאת. כן בעולם דקשוט עולם הנסתר. בחי' שומר אמת לעולם להעלם. שעולם הנסתר היא עולם האמת. היינו היא נסתר העולה שעליה זו קבועה בעלמא דקשוט לברכה ולכל סיבובי הצלחות האמיתיות לרב טוב לעב"י ולישועות רבות:

גם י"ל עדמ"ש בש"ע או"ח סי"א להזדרז לקום ולעורר השחר. וז"ש צו לשון זירוז. כל הלילה. זימנא עד הבקר הוא קצה אחרון דחסידות שעכ"פ יהי' מעורר השחר:

גם י"ל צו. זאת תורת העולה שגדול מי שמצווה ועושה ממי שאינו מצווה והוא המעלה היתירא גדולה על הכל וז"ש צו מי שמצוות ועושה תורת העולה עולה על הכל:
זאת תורת העולה היא העולה הכוונה בבח' העולה על רוחכם וכו' דהיינו בחי' המחשבה מה שהוא נוגע לדרך התוה"ק בזה הוא שיש עלייה בבחי' שרק מחשבה טובה מנטרפת למעשה משא"כ מחשבה שהיא חוץ לעניני דברות הש"י שלזה אין עלייה רק יורדות ואינו עולה. וכמו שפגם הדיבור שולטניה שפיל כן מחשבה לא טובה היא בבחי' השפלה. וכמ"ש במקו"ר בבחי' התרין אשין וכ' בזוה"ק שמחשבות לא טובות נשרפות באש והיינו על מוקדה. והיינו ג"כ על המזבח שמזב"ח הוא גימ' אל הויה דיצירה עולם הדיבור ולמעלה מזה הוא בחי' בריאה עליונה עולם המחשבה טובה עולם הכסא כורסיא שביבין דינור דהיינו בחי' מוקדה ולשם הוא עליית המחשבות טובות דעב"י. והיינו בחי' כל הלילה עד הבוקר מצד שמחשבה טובה נקראת בוקר משא"כ שאינה טובה הוא כחלום חזיון לילה לבד וגורמות מכשול כאשר לא ידעו במה יכשלו ומחשבה דרשות למכשירי מצוה הוא בחי' חצי לילה אחרונה מה (מה' בחי' מחשבה כידוע) מלילה שומר מה מליל מחשבה שאינה מכשירין כלל ואמר אתא בוקר מחשבה טובת גם לילה מכשירי מעש"ט אם תבעיון בעו שובו אתיו להפך הכל לטובה.
גם צו את בני ישראל זאת תורת העולה. וכמו שאמרו חז"ל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכו' ומחשבה טובה דכב"י שוא כמעשה. ואין זאת רק מצד שעב"י הם בגדר בנים להש"י בנים אתם לה' והם דבקים בה' בעולם המחשבה ישראל עלו בעלוי וחשיבות במחשבה כמ"ש במקו"ר והיינו לו לשון זירוז כי ע"י זה שייך זירוז ביותר לטובה כבן אהוב העושה רצון אביו בחשק בזריזות בלי עצלות וכבדות ומזדרז הרבה להפקת רצון אביו יל ד שלו היטב
גם י"ל צו וכי זאת תורת העולה ע"ד מעלין בקודש ולא מורידין. שהעולה תמיד ומוסיף והולך הוא העולה תורת זו יש לה מעלה על מי זולתה:
גם י"ל זאת תורת העולה עוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה היא העולה שלא יהיו פניה ומחשבה אחרת דפסול בזה רק העולה על רוחכם אז יהי' להרבות ב"ר הש"י ולעשות רצונו שהרי פסול מחשבה פוגם בקדשים כידוע וכן הוא בלימוד שבמקום קרבן:
גם י"ל ע"ד מ"ש מי זאת עולה מן המדבר כי כיון שכולם באבק לשה"ר ח"ו אין הכרע כ"כ שהדיבור הוא לש"ש כיון שגם מצד רשות הי' נעשה וגם ח"ו באבק לשה"ר וכמ"ש במק"א בזה ולזה כתיב מי האיש החפץ חיים וכו' אשר חיים ביד הלשון נצור לשונך

מרע ואח"כ סור מרע ועשה טוב. וז"ש התורה עולה ממדבר הדיבור. היא העולה. כשאין הדיבור מיוחד לחטא ג"כ כ"א למה שעפ"י תוה"ק:

גם י"ל תורת העולה בגדר שיר המעלות. היכלא דמתפתחא בניגונא. היא העולה. יש לשורר על מה שזוכים לומר שירה להש"י בגדר שיר השירים אשר לשלמה כמ"ש בזה כבר מהקדמונים ע"ה:

גם י"ל בו תורת העולה. ע"י צו זירוז בחסרון כיס וניצול מגדר רובן בגזל. ועי"ז עשרו שמור לטובתו שהוא עפ"י התוה"ק. היא העולה. בעולם הנסתר כמו שעולה בעוה"ז בגדר זאת וע"י סור מרע הרי מחשבה טובה לבד מצטרפת בעב"י גם בעניני בצע שזה הנסיון הגדול כמ"ש במק"א:

גם יש לומר צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה:

י"ל דרך רמז אין צו אלא זירוז במקום חסרון כיס וידעו כי אדרבא מלת ממון חסר. ותכריב על נדיבות יקום. ובמדה שמודד מודדין לו בה בגלל הדבר הזה יברכך ה' וע"י יניקת הולד מתוספין דרי החלב בחלב וכילי ח"ו כיניו רעים שבמדת זו נמדד הוא. וכן הוא כילי מכשון אלפיים בת יכיל עכן גבול וצמצום ומדה לכן הוא בחינת כלי וזש"ה שהכילי בצמצומיו מידד מדה כפושה וקטנה לעצמי בזה וזה אומרו זאת:

מיעוט תורת העולה הוראה שר עליית עובדות שלנו כשעליית של עובדא שלנו קיא במיעוט וצמצום היא העולה כל הלילה עד הבוקר מיעוט אה עצמו בדרך העלייה מלמטה למעלה ע"ד בלילה שירה עמי בחי' שיר למעלות כי תעלייה הוא ע' שיר כידוע וביקר הוא בחינת חסד כדאיתא בתיקוני זוהר הק ויומם יצוה חסדו. דהיינו השפעת טובה לעב' וכמו שלילה ללילה יחוה דעת הוראת מדת עליפ התעוררות שלנו בדרך נדיבות כן יום ליום יביע אומר מקור שפע חסדים רבים וכן הוא לגבי צרי עין שכעין מיעוט העלייה דעובדא שלהם כל הלילה כן הוא מעד הבוקר במדה זו נשפע מלמעלה. וע"י זה אם אבן היא לב צרי עין נימוח הוא ביודעם שרק לעצמם הם מודדים במדה זו ולמגירהון דמגירהון איכון עבדין דבתר עניא אזלא עניותא וע"י זא מתעוררים לקום על נדיבות:

ויש לפרש תיבת הזבח כמי דאיתא בפ"ב דחולין מזבח מקום שזב חטאו דהיינו בחי' מש"ה כימיך דבאך דהיינו השפעה מלמעלה ועל מוקדה י"ל ע"ד מ"ש הינוקא בזהר הקדוש שמן על ראשך אל יחסר מצד שחכם עיניו בראשו. אשר אש דלמעלה מעלה תמיד עובדין דלתתא כשמן לנר ובשאין שוין כלה הפתילה שהוא רמז לגוף בעולם הזה

וזש"א מוקדה אש דגבוה הצריך תמיד שמן מעשים טובים. גם י"ל על המזבח ע"ד זובח תודה יכבדני שאמרו חז"ל זובח יצרו ומתודה כמ"ש במקום אחר בזה:

כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו י"ל כל הלילה בגלות כידוע שגלות מכונה בחי' לילה וזהו כל הלילה בגלות עד הבוקר בוקר דגאולה הבוקר אור והאנשים שולחו והגאולה מכונה בחי' בוקר כידוע וזהו עד הבוקר דגאולה שלא ידחקו הקץ ואש המזבח עבדוהי דמלכא מהירין לתקן עצמו במהירות היטב:

פרשה שמיני

ויהי ביום השמיני ק"א משה לאהרן הכוונה עפ"י מ"ש לפרש אף לא שעלו עוולה בדרכיו הלכו שהנכון לגרור על עצמו גדרים גם מי שלא פעל עוולה מימיו כי מדת בעל תשובה לגדר על עצמו הרבה:

כמו מקל העקום כשרוצים לייטרו צריכים לעקמו זמן מה לצד שכנגדו כדי שיבוא עי"ז ליושר המכיון כידוע ומי שכבר עלול לחטוא ונכנס גנב לפרצתו כבר יש לו לחוש ביותר לעשות שמירות יתירות על עצמו ותשובת מלוה ברבית שאפילו לנכרי לא ילוה:

גם שהוא מצוה ליש אומרים וכדומה:

אך גם מי שלא פעל עוולה מימיו ג"כ נכון לו להתבונן בדרכיו ולהחמיר על עצמו הנה עפי"ז יש לפרש ביום השמיני היינו עולם התשובה כידוע וגם שבזוהר הק' כתב ביום השמיני היינו כנסת ישראל שמיני מלמעלה למטה. הנה בבחינה זאת עולה כמו שכתב בזוהר הקדוש ובבחינת לא זז מחבבה עד שקראה אמי כידוע:

הרי בחי' כנסת ישראל לאחדים עם בחי' שמיני מלמטה למעלה דהיינו בינה עות"ב עולם התשובה:

וזהו ע"י תשובה דמב"י ובעל תשובה צריך להוסיף על עצמו גדרים גם במה שלפי סגנון הבריות הטרודים בעסק עולם הזה אין להחמיר כל כך עליהם:

כיון שהעוסק יהולל חכם:

לבם רחוק מיראת ה' היא חכמה בשלימותה:

והם נוטים לגדר מקלו יגיד לו מי שמיקל לו עכ"ז בעל תשובה מוטל עליו להחמיר על עצמו יותר הרבה:

ויש לפרש עפי"ז מש"ס ושבילך במים רבים ששביל היחיד ליחידי סגולה המיוחדים שבעם מועטים בני עלייה העושים כרשב"י ע"ה ומלאכתן נעשית ע"י אחרים שכיון שאין עליהם עסקים נכון להם להחמיר על עצמם ביותר ע"י יראה שלימה הנה שביל זה ניתן ג"כ להטרודים בעסקי עולם הזה:

רק כיון שהם בגדר מים רבים דהיינו דרדיפי מיא וגא נייחא ע"י עבירה גוררת עבירה ח"ו שגורם רבוי מים זרים ח"ו להם מוטל להחמיר על עצמם בשביל יחיד:

והנה אהרן כהן גדול ע"ה ודאי שלא חטא מאומה כי רק המכשפים עשו העגל והוא היה כוונתו לשמים רק לטובה:

ועכ"ז מצד שמגלגלין זכות ע"י זכאי וכו' היה אהרן ע"ה בגדר בעל תשובה:

והיה בוש להתקרב כיון שקרבנות אלו באו לכפר וכמו שכתב רש"י ז"ל כאן:

וזש"א ביום השמיני בחי' תשובה שנכון להוסיף גדרים אז קרא משם רבינו ע"ה שהוא גדר היראה מילתא זוטריתי גביה דהיינו להרבות יראת חטא בדקדוקים לאהרן ע"ה שהיה אוהב הבריות ומקרבן לתורה הק' המרוחקים בזרוע ע"י אונס עסקים וטרדא בדרך ארץ שעליהם אין להטיל חומרות כנ"ל:

וגם שהיה אוהב שלום דהיינו ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום ע"י דקדוקים במעשים טובים הגורמים נשיאות פנים וכמ"ש במקור עכ"ז היה מקרבים לתורה הקדושה כפי רוחו של כל אחד ואחד וקוצר יכולתו להחמיר על עצמו:

אך מצד תשובה קרא משה רבינו ע"ה לאהרן ע"ה וקירב אותו למדריגתו להורותו הדרך דשביל היחיד במה שהוא לתקנת השבים להחמיר על עצמו היטב וכנ"ל:

וזהו מש"ה בים דרכיך נותן בים דרך במה דלא נפישי רדיפת המים די בדקדוקים קטנים בדרך הרבים:

ושבילך במים רבים במים עזים נתיבה ע"י שביל היחיד דיחידי סגולה שתורתן אומנתם או של בעל תשובה וכנ"ל יש תיקון ושמירה גם ממה דרדיפי מיא ועקבותיך לא נודעו לידע על בוריו לכוון כל אחד ואחד חלקו בפרטות בדרכי הדקדוקים ושמירות לכפי מה שהיה בהמחשבה הקדומה שהראה הש"י למשה רבע"ה מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש:

אי אפשר לשער בזה לכוון דרך ידיעת חלקו בגדרים אלו וגדר נקרא עקב כמ"ש בשמרם עקב רב דהיינו דברים שדשים בעקב ונראים כקלים מחמירים בזה ג"כ על עצמם. נחית כצאן עמיך ביד משה ואהרן:

שיש ב' בחינות צאן:

כמ"ש ואתנה צאני צאן מרעיתי שהרבה שעשו כר' ישמעאל ז"ל ועלתה בידם הם גדר צאני:

ובחי' בני עלייה העושים כרשב"י ז"ל הם בחי' צאן מרעיתי שהש"י מסבב מרעה שלהם ע"י זולתם:

ובחינת צאני הם המתקרבים לתורה הקדו' ע"י בחינת אהרן כהן גדול ע"ה כנ"ל ובחינת צאן מרעיתי הם ביד משם רבינו ע"ה:

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה':

י"ל ברמז בבחי' מים תחתונים בכיס אנן בעינן למהוי קדם מלכא בכי"ם ר"ת ברוך כבוד ה' ממקומו הרי שזהו הוא בחי' הכבוד והם שנגעו בגדר הכבוד בבחי' בקרבתם לפני ה' (ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וכו' במק"א כתבתי ויחזו את אלקים בבחי' עוה"ב שצדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה הק' ואין בו אכילה ושתיה והיינו ויחזו את אלהים והם גם שנהנו מזיו השכינה עכ"ז ויאכלו וישתו ג"כ מבחי' רוח הבהמה ונכנס ושתוי יין לביהמ"ק שאין זה מגדר הכבוד גם לפני מלך ב"ו ומכ"ש בהבדלות רבות למ"ה ומדין תפלה אמרו חז"ל שיש לפטור מצד בחי' שכורת ולא מיין וכאן היה ג"כ שכורת מיין שנכנסו שתויי יין כנ"ל וי"ל בזה המסורה ויאכלו וישתו. וישתו ב' במסור' ויאכלו וישתו וישתו וישכרו עמו כמו ששם היה בחי' שכרות גם כאן גם שויחזו את האלקים מ"מ ויאכלו וישתו וישכרו מה ששיכור אסור להתפלל ואל יורה מכל שכן לראות פניו הנוראים מה שעב"י אחר חטא העגל לא היו יכולים להסתכל גם בפני משרע"ה בלא מסוה ויראו מגשת אליו ע"י זה וימותו בבחי' ימותו ולא בחכמה (גם שכתבתי במק"א שלא היו ח"ו בבחי' ימותו ולא בחכמה עכ"ז הדרשה תדרש) כי מ"י שכרות ח"ו אין דעת ואין תבונה להכיר בין טוב לרע וכולא עלמא דיליה) לזה התיקון הוא ע"י בכיה עציבותא מסתייעא:

בין חיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל וסמיך ליה אשה כי תזריע וילדה וכו':

שמעתי רמז ע"ד שאחז"ל גבי תענית יולדת ביוה"כ לחישו לה ואי לחשא וכו' כידוע והיינו חיה יולדות אשר לא תאכל איסור ניכר לידתה שהיא טובה וכמו שאמרו חז"ל שם שקרא רבי עלה המקרא בטרם אצרך בבטן ידעתיך וכו' ע"ש:

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר י"ל ע"ד מה שאאשה לא שייך בה מצוות עונה. ואם מוחלת גם בעלה פטור מעונה. ופריה ורביה גם כן רק האיש מצווה. וזכיות נשים ע"י טיפול למצוה כמי שכתוב בתנא דבי אליהו זל"ט אין כשירה בנשים אלא העושה רצון בעלה. אך מצד טיפולה לקיום מצוות עונה אין לה זכות כ"כ והוא בחינת הולדת נקבה נקייה באה. שכמו שבחינת נקבה מקבל כן המצוה ההוא בבחינת לית לה מגרמה כלום רק על ידי רצונה מתקבלת המצוה. מה שאין כן כשהיא בבחינת אור זרוע לצדיק. דהיינו

שעיקר המכוון שלה שיגדלו על ידי זה פירות. ועל ידי זה וילדה זכר גימטריא ברכה שיש ברכות והשפעות טובות:

גם יש לומר אשה כי תזריע וילדה זכר. שהכוונה על דרך מה שאמרו חז"ל טובה אשה טובה שהתודה הקדושה נמשלה לה:

וזה שאמר אשה כי תזריע שעיקר האדם הוא לעסוק בתורה הקדושה שנמשלה לאשה. ועל ידי זה וילדה זכר גימטריא ברכה דהיינו שיהיה מלאכתן גם כן נתברכת היטב:

וטמאה שבעת ימים:

הכוונה מצד שאשה לא מיפקדא אפריה ורביה יש בזה כעין מש"ה ובחטא יחמתני אמי שחטא היינו כמש"ה והייתי אני ושלמה בני חטאים וכתיב קולע אל השערה ולא יחטיא. וזה החסרון כיון שאין הפעולה בגדר מצוה אין חסרון גדול מזה דדעת טוב חסר מה קנה. ואין טוב אלא תוה"ק ומעשים טובים. וכתיב הלא הוא הדעת אותי וכו' וכתב בזוהר חדש הק' אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. שאם אין הבנין לשם שמים. ח"ו עולמות שהיא הסט"א עמלו בבנין הוה. וזהו ענין טומאת ז' ימים. כי טומאה היא טמטום כידוע. דהיינו שלא היה הארת ז' המדות הק' להכריע הפעולה לשם שמים ולמצוה:

פרשת מצורע

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו:

הכוונה ע"ד מ"ש בזוה"ק שיש חשש רושם בגוף על שאינו מוכיח לחביריו. ולפעמים חוששים שלא יומשך מתוכחות מעין אבק לשון הרע וקבעה התוה"ק הגבול משני הצדדים וזהו אומרו ביום טהרתו דהיינו שיהיה בגדר דעלך סאני לחברך לא תעביד. ומה שמוכיח בו את עצמו ברצונו יודיע גם לחבירו:

גי"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל אשה רעה ח"ו כצרעת ואמרו חז"ל אם זכה נעשית לו עזר. וע"י שמלך זקן. יצה"ר שבאדם נכבש ונעשה טפל ליצר טוב עזר ע"ד מש"ה אוהב טהר לב וכו' רעהו מלך. עי"ז אשה וכל מתנגדיו מבחוץ נעשים לו עזר והיינו ביום טהרתו. דהיינו שיהיה בגדר אוהב טהר לב כנ"ל עי"ז יש רפואה והצלה מצרעת וזכה נעשית לו עזר לטובה:

והובא אל הכהן:

י"ל דהיינו בבחינת הסתפקות ישבעו ויתענגו מטוביך וענג מציל מנגע. וניצולים מבחינת קשים כספחת שע"י רדיפת מותריות שלא כהוגן יש רוצים להתחבר אל עב"י. גם שאינם ראוים. ואין כוונתם כהוגן. רק מבקשים מותריות לידע מעוה"ב וי"ל בזה לחז"ל כולו

חייב. כולו הפך לבן. וכהן הוא בחינת הסתפקות כמו שאה"כ ורויחים נפש הכהנים דשן היטב:

פרשת אחרי

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו י"ל אחרי מופלג וכעין מ"ש רש"י ז"ל על אחרי דרך מבוא השמש. שתיבת אחרי מובדל בפני עצמו וכן הוא כאן שמודיע שמיתתם היה בדרך הפלגה שהרי בקרבתם לפני ה' וימותו. וידוע שמיתתן לא היתה בדרך חות דרגא ח"ו רק מופלג מכל מיתות שבעולם. והיא כעין נשיקה שהיה אח"כ למשה רבע"ה ואהרן כה"ג ע"ה ומרים הנע"ה. והודיע השי"ת שיקר בעיניו המוותה כזה לחסידיו. שהוא בדרך עליה בלי חות דרגא. ובגדר טהרה שלימה מוקצה לגמרי מגדר טומאה ח"ו ולזה יש מקום טעות לסבור שאין צריך לשמור את עצמו ממיתה, כזי. ולכן הזהיר לאהרן כה"ג ע"ה שישמור את עצמו מלמות בדרך זה ח"ו ולא יבוא בכל עת אל הקודש:

גי"ל אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ו' וימותו שהכוונה שע"י בחינת ויחזו אלקים ויאכלו וכו' חששו שהיה בזה מעין חילול השם ח"ו וקבלו על עצמם מיתה לתיקון ד' חלוקי כפרה כמ"ש במקו"ר בזה ואחרי מופלג מזה וימותו שהיו על ידיהם קידוש ה' כמש"ה בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד. גם עוררו אהבה עזה כמות כמ"ש באוה"ח ז"ל כאן ועי"ז מתו:

ומי הוא נקי אבד וכו' ונכללו בפנחס ז"ל הוא אליהו הנע"ה זכור לטוב. שיבוא לעשות שלום. ועי"ז עבודת יו"כ הק' שהוא בחי' לב חכם דעב"י כמ"ש במקו"ר היא ע"י בחי' אהרן כה"ג ע"ה. ודעבדי עובדא, דידיה בבניו. שהוא בבחי' אוהב שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתוה"ק דהיינו בחי' שלום. וע"י בחי' בקרבתם לפני ה'. ולא בגדר ולבם רחק עי"ז ניצולו מבחי' ואבדה חכמת חכמיו ושייך בהם בחי' מי הוא נקי אבד ושייך עי"ז שלום כנ"ל.

בקרבתם לפני ה' וימותו:

הכוונה שבא הכתוב להודיע שלא נטעה לומר ח"ו שהיה בהם בחי' ימותו ולא בחכמה. כי החכמה תחיה בעליה וחזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב והיינו בחי' יראת ה' היא חכמה שע"י יראת ה' כל היום נעשה מהיר במלאכת ה' שלא יאבד רגע אחד כמימרא מכל ימי חייו שהיא יקר אצלו מכל יוקר שהוא יכול להשיג בכל רגע יותר מעשי הש"י וזש"א בקרבתם לפני ה' שכן קרבו לפני הש"י ולא חסרו מבחי' יראת ה'

היא חכמה (וכתבתי במקו"ר שהקטורת שלהם היה בבחי' ס"ת קח לך סמים הוא חכם וחכם גימ' חיים) ורק מיתתם היתה ע"י בחי' מהירות במלאכתם שדחקו את השעה כמו שאמרו חז"ל וזה שאה"כ ואל יבוא בכל עת אל הקודש שבחי' חכמה נקרא קודש כידוע וצריך להיות החכמה במשקל נכון ולא בבחינת מהירות כנ"ל:

גי"ל בקרבתם לפני ה' וימותו מצד בחי' ויחזו ויאכלו וכו' שהוא מצד מש"ה כי לא יראני האדם וחי והיינו בבחי' הגוף משא"כ הנשמה צרורה בצרור החיים עם הש"י ובחי' אכילה היינו מצד הגוף בסגנון עוה"ז. ובחי' ויחזו היה מצד בחי' עוה"ב כמו שאמרו חז"ל עוה"ב אין בו אכילה וכו' צדיקים יושבים ועטרותיהם בראש הם ונהנים מזיו השכינה הק', דהיינו ויחזו. והש"י גירש האדם שלא יהיה בקי, אכילה מעץ החיים וחי לעולם. וכמ"ש בשל"ה ז"ל שהכוונה מצד שמיתת הגוף היא תיקונו. משא"כ אלו חי לעולם אין תיקון. אך כל אשר לא טעמו טעם מיתה כמו שאמרו חז"ל שמותיהם היה להם אחיזה מבחי' אכילה מעץ החיים. והיינו מצד שגופם הם מתוקנים גם בלא טעם מיתה כלל והם רצו אז בחינת אכילה מצד אחיזה בעץ החיים היטב:

ועי"ז ניתן אז חק שביו"כ הק' שאין בו אכילה וכו' מצד שהוא נגד לב חכם שלמעלה מלב השני והתפשטות השס"ה גידין שהם בבחי' עוה"ז וכמ"ש בזה במקו"ר. יהיה העבודה ע"י כהן גדול דוקא. והקרבנות אז הם לתיקון מה שהי' ערבוביא שבחי' רוח הבהמה היורדת שבבחי' לב השני יהיה נכנס חוץ לגבולו בבחי' ויחזו ויאכלו וכו' וכתיב לא יראני האדם וחי. וניתן תיקון על זה ע"י קרבנות שהוכנס מהם לפנים וקטורת המציל ממיתה שהוכנס גם כן לפנים:

וכהן גדול הוא בחינת לב דעב"י ובבחינת לב חכם גובר לטובה:

גם ירמז בקרבתם לפני ה' וימותו:

כעין מ"ש במק"א בבחי' מש"ה פני ה' חילקם וכו' ובבחי' שער הת"ת דרלאא שהפנים בבחי' ז"ץ מורה על חות דרגא שהוא בחי' אכילה גם שהיא מעשה בהמה ג"כ. מ"מ ע"י שהכל כפי הליכת ההלכות. עי"ז האכילה ג"כ לרצון אך מ"מ בחי' ויחזו ויאכלו היה בטעות כי מ"מ לכבוד שמים היה למנוע אז אכילה ובבחי' תשובה מאהבה על חטא עץ הדעת שנעשה האכילה מצוה סברו שאין גרעון עוד בהאכילה מבחי' מעין עוה"ב אך לפי מ"ש במק"א שמצד שאין חוטא נשכר עי"ז גם שנעשה ע"י תשובה מאהבה מעוון לזכות. מ"מ אינו גדול כזכות ממש. ואלו לא היה שום חטא מעיקרא היה יותר טוב ונכון. ועי"ז מה שעוררו אהבה כנ"ל גרם להם מיתה ולא דביקות בעץ החיים ומ"מ אליהו ז"ל קיים גם בגופו בלא טעם מיתה מצד בחי' הדביקות בעץ החיים היטב:

גי"ל בקרבתם לפני ה':
ע"ד שאמרו חז"ל שהורו הלכה בפני רבן. וזהו בקרבתם לפני ה' דהיינו שלא רצו לחלק כבוד לזולתו וזהו לפני ה' דקמיה מאן ספין וחשיב. ותקונם של נדב ואביהו ז"ל היה ע"י אליהו הנביא זל"ט והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם שלא יורו הלכה בפני רבן. ותזקנים רבותם ימחלו להם על כבודם ולא יושאר. עליהם חששות וזהו כעין תיקון למפרע לטובה:
ואל יבוא בכל עת אל הקודש. י"ל שאזהרת הרופא השני שכתב רש"י ז"ל אין זה לאהרן ע"ה כי מצדו די גם ברמז גלוי רצון הש"י רק האזהרה היה מצד הכהנים המעותדים לצאת ממנו לכל הדורות והיו כלילים בשרשו. ומצדם היה מצטרך האזהרה היתירה כי יש ביניהם בחי' שונות גם קלי הדעת. אך מלבד זה נראה שהכוונה להודיעו שלא יסבור שהקפידא בזה מצד שיש בו אחריות והוא קרוב להפסד ג"כ מצד איזה פניה בכוונה וכדומה ע"ד גמלא בעי קרנא אודנא דהוה ליה גזיזי מיניה אך אם עלה בידו שיוכל להתקרב לפני הש"י ולא יהיה ע"י רצונו להתקרב ולעלות דרך ירידה ופניה. הרי טוב ועי"ז יש מקום לומר אני ארבה ולא אסור לבבי וכדומה טעיות. לזה הודיע הש"י שבקרבתם לפני ה' וימותו שהם עלתה בידם ונתקרבו להש"י ומ"מ לא נמלטו ולזה דעו שאין צד להקל בזה גם בדיעבד בשום אופן בזה.
וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם. י"ל ומפשעיהם לכל חטאתם במה שלפעמים מצטרף להשגגה בחינת קלות הדעת תחילה שגורם צד פשיעה להשגגה. ומ"מ יש בחינת נשוי פשע בבחי' זכות על קלות הקודם שלא היה מצטרף למעשה כידוע. ואח"כ החטא שוגג מכוסה ואהבה תכסה על כל פשעים גם בבחי' הנ"ל גם כן וצריך לעיין עוד:
וכן הוא בחינת מש"ה שם והתודה עליו את כל עוונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטואתם ונתן אותם על ראש השעיר וכו' ונשא השעיר עליו את כל עוונותם דהיינו בבחי' נשוי פשע כנ"ל ובבחי' נושא עון ועובר על פשע הפשיעה הקודמות כנ"ל ואינה מצטרפת ח"ו להמעשה שאח"כ ורק מחשבה טובה לבדה מצטרפת בעב"י משא"כ מחשבה לא טובה ח"ו פיגול הוא לא ירצה בשום צד כל דהו ואינה מצטרפת ג"כ ובוחן לבבות ה' כמ"ש במקום אחר בזה **פרשת קדושים**
קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם י"ל שהכוונה ע"ד נקדש בצדקה דהיינו שתתנו צדקה. וע"י זה תהיו קדושים כי קדוש אני ה' אלהיכם כמו שאני נקרא קדוש ע"י הצדקה כמ"ש נקדש בצדקה כן תהיו אתם ג"כ נקראים קדושים בצדקה:

גם י"ל קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם. ע"ד מה שאמרו חז"ל בהוויתן יהיו. גם שעם בני ישראל הם בגדר פרישות מעולם הזה ומוכנים ומזומנים לעשות את עצמם כאין לפני הש"י (וקדושה פרישות בחינת מוסר ע"י זה דרך חיים חיי עולם הזה ועולם הבא היטב) ע"י זה הם בהווייתן בעולם הזה ובעו"הב. כי קדוש ה' שהוא מצד רוב פרישותו מזולתו במקום גדולתו ענוותנותו והוא מוכן ומזומן לקיום העולמות ובפרט לאהוביו בבחינת אני לדודי ודודי לי כמ"ש בזה במק"ור:

גם י"ל קדושים תהיו. בהווייתן כנ"ל ע"י איש אמו ואביו תיראו להנצל מבחי' אמירה מתי ימותו הזקנים וננהיג ועי"ז בחי' ונקדש בכבודי וכו' ובקרובי אקדש יתהפך לטובה לעם בני ישראל שלא להצטרך למות. בבחי' מש"ה הלא אתה אלהי קדושי. ולא נמות רק יהיה קיום בהווייתן דעב"י בעולם הזה ובעולם הבא היטב:

איש אמו ואביו תיראו סמוך לפרשת אחרי מות מצד שנדב ואביהו ז"ל דחקו את השעה ואמרו מתי ימותו הזקנים משה ואהרן וננהיג ועי"ז אזהרה איש אמו ואביו תיראו מורא ופחד מהזקנים הנ"ל וכן הוא רמז ואת שבתותי תשמורו כי הת"ח הנכונים הם כבחי' שבת כידוע וכל מעשיהם קודש לה' ומלאכתם נעשית ע"י אחרים והם מתקנים הכל ליום שכולו שבת ושכרם יהיה ביום שכולו שבת היטב:

גם איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו בבחי' יראה זו בושה וכן הוא שבח ירא שבת ירא בשת כי כמו שבושה שייך נגד אביו ואמו שהביאוהו לעולם וגדלוהו בדרך מתנת חנם כן הוא שבת קודש מתנת חנם מתנה טובה יש לי בבית גנזי שבת שמה וניתנה לעם בני ישראל במתנת חנם ומזה נלמוד קל וחומר למורא שמים שהכל מאתו בדרך מתנת חנם ועל כל נשימה ונשימה צריך להלל להש"י:

ובזה אל יפול לב האדם שנראה כאלו מתיירא מזולת הש"י וירא אני מהבורא שאירא מזולתו וגוש אני וכו' שאבוש מזולתו. אך על שבת קודש מוחל על כבודו גם כמו לדור אנוש וכל שכן בזה כי רחמנא אחשיבינהו וחלק להם מכבודו ועל כבוד אב ואם יש אריכות ימים ושבת קודש מעיד על יחוד הש"י שאין עוד מלבדו ולזה על ידי תיקון שבת קודש יש כל התיקונים לטובה והוא מקור הברכה שבת שלום מלא ברכת ה':

לא תשנא את אחיך בלבבך. שמעתי בשם כבוד הרב הגדול המפורסים בשם טוב מוהרר דוב בער ז"ל מ"מ דק' מעזריטש יצ"ו לא תשנא את אחיך בלבבך כשיש לו אחוה בלב בלבד אף שאין לו דמיון במעשיו כן שמעתי:

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא הכוונה שלא תאמר שע"י שאתה תוכיח אותו יהיה לו צד גרעון ח"ו לחבירו ע"ד כי באת אלי להזכיר עווני כי כל אדם יש לו

בלבבו התנצלות וסובר שהוא נקי וא"כ יש צד פתחון פה לכאורה לומר שבלי התוכחה יהיה מוכרע לטובה. אך ע"י הוכחתו יקולקל הכרעתו. על זה אמר כי לא כן הוא כי לא תשא עליו חטא ע"י התוכחה. שהרי הש"י בוחן לב עמוק והכל צפוי לפניו מקודם. בין מה שבכח בין מה שבפועל ואין רי וח כלל ע"י חסרון תוכחה שהרי אדרבא ע"י התוכחה יתגבר בו צד הזכות ומה שאמר הכתוב באת אלי להזכיר עיוני זה אינו רק במה שאינו דרך תוכחה רק עוונות שבלי תיקון שהעונש ממהר לפעמים ע"י ההבחנה נגד זכות הצדיק:

לא תקום ולא תטור. י"ל בדרך מוסר עפ"י מה שכתוב בחובת הלבבות הק' כי המלבין פני חבירו נוטל העוונות של חבירו וחבירו נוטל המעשים טובים שלו וזהו לא תקום נקימה הות שמפרט חטאים של חבירו בלי דרך תוכחת מוסר רק כדרך נקימה ומתכוון לביישו ולהקניטו ומלבין פניו כי היה ראוי להוכיחו בינו לבינו משא"כ כשמוכיחו בין רבים הרי זה איננו לשם שמים רק נקימה שרוצה לנקום ממנו בהלבנת פנים ע"י זה נוטל ממנו העוונות והיינו לא תקום כדרך נקימה כנ"ל רק בתוכחת מוסר כראוי ולש"ש וע"י זה לא תטור את העברות של חבירך שאתה נוטל ממנו על ידי זה כנ"ל ותהיה עליך משמרת למשמרת שני שמירות העוונות שלך ושל חבירך לא זכה ח"ו נוטל חלקו וחלק חבירו וכו' וזה הוא רק על ידי נקימה שמתנקם כאויב וטובה תוכחת מגולה כשהיא מאהבה מוסתרת:

וזה שאמר הכתוב הוכיח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. שאם ח"ו יהיה שלא לש"ש רק לקנטר כנ"ל אזי תקבל אתה חטאו ועוונותיו על ראשך (איני יודע אם לא שמעתי פירוש זה בלא תשא עליו חטא) ועפ"י הנ"ל שהמלבין פני חבירו נוטל חבירו זכיותיו ומעשים טובים שלו י"ל מש"ה אם ראית גנב ותירץ עמו ועם מנאפים חלקך היינו מעשים טובים שלך שזהו עיקר חלקו של אדם והטעם ע"י מת שתשב באחיך תדבר והיינו באחיך שאתה רשע כמותו ומלבין פניו שלא לש"ש רק לקנטרו ולהתכבד בקלונו וממו"ח הגאון ני' שמעתי בזה לפרש הכתוב יש שעמלו בחכמה וכשרון המעשה ולאיש אחר יתננו חלקו דהיינו ע"י הלבנת פנים כנ"ל:

פרשת אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו:

כתבתי במק"א מה ששמעתי ממו"ח זללה"ה עמש"ה אברך ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי שהכוונה. כי מצד שהש"י במדת טובו רצה לזכות עב"י הרבה להם מצוות

שגם מצוות שכליות שהיו מקיימים גם אם לא ניתנו עכ"ז נתנם הש"י לעב"י כדי שיהיה לנו שכר טוב בדרך מצווה ועושה ששכרו גדול משאינו מצווה. ולזה מוטל עלינו לברך הש"י על זה שנתן לנו מצוות עצות מרחוק גם על מה שהכליות יועצות מלמדות אותנו ממילא מוסר להשכיל להיטב מצד שכל אנושי בתיקון הישוב והמדינה. ולילות דאיברו לגירסא אז הכליות מלמדות מעין זה שמעתי ממנו ובדרך זה אמרתי לפרש מש"ה שויתי ה' לנגדי תמיד ע"ד מ"ש המפרשים ז"ל שלכך גדול המצוה ועושה משאינו מצווה ועושה משום שבמצוה יש יצר כנגדו ולפום צערא אגרא. וכן הוא הרמז במ"ש לנגדי תמיד דהיינו שהשכליות כיון שהם ג"כ במצוה כנ"ל ע"י זה יש תמיד כנגדי ושויתי ה' ששוים אצלי כל המצוות המרומזים בבחי' שם הוי"ה הק' בבחי' שמי עם י"ת שס"ה מצוות לא תעשה כי עם ו"ה רמ"ח מצוות עשה. ושמעתי עפ"י הנ"ל ממו"ח זללה"ה שכן הוא כוונת עש"ה שם כי מימיני בל אמוט כפירוש רש"י ע"ה דהיינו שלא אסור את עצמי מהתורה הק' שניתנה בימין והיינו שגם במצות שכליות רנו נזהרים מצד הצווי דהתורה הק' וכנ"ל. ובזה יש לפרש אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם. שכולל בזה ג' בחי' מצוות דהיינו מצות שבינו למקום ושבינו לבריות ושבינו לבין עצמו. ובכולם שייך בחי' שכליות ושמעיות והג' תמורות הדוחות חיי עולם הזה:

לפעמים הם בבחי' ג' דרכים הנ"ל כמ"ש בזה במקו"ר וזהו בחי' אמור אל הכהנים. כהנים הוא בחי' עבודת אלהינו שהוא בחי' מצות שבינו למקום. בני אהרן שהיה רודף שלום אוהב את הבריות דהיינו בבחי' מצות שבינו לבריות:

ומתורץ בזה מה שהוקשה האו"הח ז"ל שהיה להקדים הנושא ולומר בני אהרן הכהנים:

ובזה ניחא כי למצות שבינו למקום יש דין קדימה ודאי:

ואמרת אליהם היינו בחי' בינו לבין עצמו במה ששייך אליהם ממש:

ובכל ג' בחי' אלו שייך חיי עד שהם יקרים מחיי עולם הזה והיינו בחי' לנפש לא יטמא דהיינו שיחוס על חיי הנפש ולא ימית נפשו בשביל חיי עולם הזה:

ויחוס בבחי' יוקר הנפש דכתיב נותן נשממה לעם עליה וכו' והיינו בחי' בעמיו ששייך בבחי' כשמה עליונה שהיא בצרור החיים עם ה' בעולם הבא היטב:

אמור ואמרת לכאורה הוא כפול ויש לומר שתיבת אמור כפי הכתוב הוא מקור כמו זכור שהוא כמו לזכור. וכן הוא בזה ע"ד מש"ה בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא והיינו אמור אל הכהנים ע"י מקור לאמר אליהם דהיינו ע"י התעוררותך לבד בזה. ואמרת אליהם שיחול עליך סייעתא דשמיא שתאמר כראוי ודבר הש"י יהיה בפיך אמת והוא

מה שאמר הכתוב אמת מארץ תצמח שתכין לבך לדרך אמיתיות ע"י זה צדק משמים נשקף להצדיק את הבריות לטובה:

ונראה שבמילי דאגדתא שכובשין הלבבות להכריעם לצדקות או לחסידות נקרא צדק והלכות ברורות בהוראות נקראים אמת ודוקא לגבי הלכות הוא שאמרו חז"ל שלא לאמרם ברבים עד שיסדרם ד' פעמים ק"ו משכינה דכתיב אז ראה ויספדה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם. ומתן תורה הקדושת היו גוף הלכות משא"כ בחי' בשרתי צדק בקהל רב דהיינו דברי כבושים כנ"ל שבהם לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון וכמו שאמר הכתוב גם לשוני תהגה צדקיך ובבחי' מש"ה כי יהיה להם דבר בא אלי זכות אבות דהציבור וצדקתם העומדת לעד מסייע להמצדיקים המזהירים ועל שפתיהם יוסיפו לקח טוב ע"י מה שהם מדברים על אוזן שומעת:

ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו:

הכוונה ע"ד מה שאמרו חז"ל להכי אתקריאת נפש דכל מה דמתיהב לה הוא נפישא עלה. ומדת הכהנים הוא חסד ושייך להם בחינת הנפישותא והתפשטות כידוע שחסד הוא התפשטות וגבורה היא צמצום וכמ"ש במק"א בזה. ומצד שדרכם הוא בחינת החסד והנפישותא יש חשש שינטו הנפישותא דידהו לבחינת הרבויים המוטמטמים הלב והזהירם הש"י שהנפישותא שלהם יהיה רק לטהרה לטובת עב"י וזהו בעמיו שרק בעמיו יהיה הנפישותא בחינת חסד שלהם:

כי אם בתולה מעמיו יקח:

נראה לפרש דקאי למעט גיורת יותר מבת ג' שנים שאיננה בחזקת בתולה כמו שאמרו חז"ל כי לישא קטנה גם שאין איסור בהחלט כדאיתא בש"ע מ"מ יש בזה לפעמים צד חילול זרעו וכיון שנושא גדולה אי אפשר לה להיות גיורת אז בגדלותה כידוע:

גם י"ל בתולה מעמיו:

היינו שנכון לו לישא מכל אחד ואחד משבטי יה דקיי"ל דכל שבט ושבט קרוי עם וגוי בפ"ע וקהל בפ"ע גם נשים נקראים עם בפ"ע כמו שאמרו חז"ל. ואולי ג"כ נחלקות לפי השבטים. ובמה שאמרו חז"ל אין אשה כורתת ברית אלא עם מי שעשאה כלי יש לפרש בזה תיבת כי אם הגם דבלי תיבת אם יתפרש כי בלשון אלא מ"מ י"ל שהכוונה ג"כ אלא אם בתולה יקח אשה אז תהיה היא בגדר אשה טפילה לו וקנויה לו מצד הכריתת ברית ויקח הוא לשון קנין כמו שאמרו חז"ל והיינו מצד הכריתת ברית ויש לו לקוחין וקנין בה כנ"ל ומ"מ גם אלמנה מן האירוסין אסורה לו שאולי שייך עשיית כלי גם ע"י קידושין:

אולי יובן ז' קרובים שבפרשה שהם נגד ז' שרשי עולם הבנין שמושרשים בבינה ששם אין מגע טומאה רק משם גבורות מתערין כידוע. ונ' שערי בינה הם נגד נ' שערי טומאה כידוע ולזה יזהרו מטומאת מת ויתוקן ע"י זה בנין עולם בחסד לטובה ובחי' טהור גימ' ר"ך מימינא שייך לכהנים להיותם שתולים בימין חסד הרוממה:

בסוכות תשבו שבעת ימים כבר כתבתי בקו"ר שבחינת ישיבה מורה אעלמא דנוקבא ובבחינת מה שנשים דעתן קלות מורה בחי' הישיבה בזה כמ"ש בהרבה ספה"ק שז' ימי סוכה מרמזים על ע' שנה חיי עוה"ז יום לשנה יחשב כידוע ובבחינת צא מדירת קבע ושב בדירת ארמי לידע שהעוה"ז היא רק דירת ארעי והיא כצל עוף הפורח כידוע מדברי חז"ל והוא תנאי הגירות בעוה"ז. וכמ"ש בשל"ה ה"ק ושאר ספרים קדושים רבים ומדויק לזה בחי' הישיבה דהיינו שיהיה דעתו קלה בעניני עוה"ז שלא לדאוג דאגת מחר וכצל קיקיון שבין לילה היה ובין לילה אבר. שבלי הרגשת צער בפועל אז לא היה שת לבו עליו כ"כ ויהיה קל בעיניו כל עמק הבכה דאגות הכנת עניני עוה"ז לזמנים רבים. רק ברוך ה' יום יום וכמו שכלל עוה"ז בנינו במדת קל וחומר מצד פרשת דרכים שבין טבעי קצת בני אדם מקצתם בזה כמ"ש במקו"ר. כן הוא ג"כ בטבע כל אדם בפני עצמו שאל יחסר המזג בשני הפכיות אלו. ויש בכל אחד ואחד צד קלות הדעת בצד מה ובפרט ע"י חלק אמו שיש בו מבחי' נשים דעתן קלות. והחכם עיניו בראשו להשקיע כח קלות הדעת שבטבעו לגבי עניני עוה"ז כנ"ל וכמ"ש במק"א בזה עמש"ה ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם וכו' וזש"א בסוכות תשבו שבעת ימים שישקיעו בחי' הישיבה שהיא בחי' קלות הדעת להדירת ארמי של ע' שנים דעוה"ז. שכל הע' שנה הם רק בבחי' דירת ארעי נגד עולם שכולו ארוך שכולו טוב עוה"ב הנצחי לטובה:

גם י"ל בסוכת תשבו שבעת ימים:

תשבו מלשון המתנה ועיכוב כמו ותשבו בקדש וכו' והיינו ע"ד מש"ה אתנהלה לאטי בבחי' ולמקנהו עשה סוכות (לכח הבהמיות עשה סוכות אוהל ארעי כידוע) בחי' הנהגה גופניות בחינת מותר אדם מן הבהמה בכך הוה ליה רגל המלאכה שבעולם העשיה רוח דבעירין כידוע היטב:

פרשת בהר

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר:

ענין שמיטה אצל הר סיני. י"ל הכוונה שגם שכשיש שובע יש שלום ועין בריה יפה בחבירתה כמ"ש רש"י ז"ל ס"פ מקץ. וכתיב השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך וע"י

שמיטת הארץ היה הפרנסה קשה לרבים. גם שע"י בטחון בהש"י לא היה מחסור עכ"ז היה ע"ט זה נסיון של סבילת הרעבון קצת וכמו שהיה במן ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וא"כ היה חשש בזה לניגוד לשלום ואם אין שלום אין כלום לזה אמר בהר סיני מתן תוה"ק שכל נתיבותיה שלום וגם בשמיטה יהיה נתיבותיה שלום ובסגנון זה הוא רמז ג"כ בהר סיני לענוה כידוע מדברי חז"ל על הרים גבנונים שסיני נברר ע"י כח ענוה שגם בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה' שהוא בחי' וצדקתך כהררי אל עכ"ז מצטרך לזה ענוה והרי ע"י ענוה יש שלום כמש"ה וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום והיינו שלום שאינו שייך רק לשובע.

גם י"ל רמז ענין שמיטה לסיני. ע"ד מה שאחז"ל סיני היינו בקי וכתב בזוהר הק' שרבוי יגיעות בפלפולים שאין בהם תועלת לסמו"ט היא בחי' בעבודה בחומר וכו' וכשזוכים לאסוקי שמעתתא כהלכתא בנחת בלא יגיעה הוא מעין מנוחה הנמשך בשבת קודש נמצא שבחינת סיני הוא ניחא ושביתה מעבודה וכן הוא שמיטה שבת הארץ מעבודה:

גם ענין שמיטה אצל הר סיני שע"י רכוש גדול של יציאת מצרים הנבואה שרתה על עב"י בסיני בבחינת עשיר שהנבואה שייכת עי"ז כמו שאמרו חז"ל ושמיטה מורה על השמח בחלקו ויש בחי' לב א' לאבינו שבשמים שהיה בר"ח סיון קודם מתן תוה"ק ע"י בחי' טיפול ביזת ים סוף לביזת יציאת מצרים כמ"ש בזה במק"א וכן הוא בחי' שמיטה שהקנינים הם לשם שמים היטב:

גם ענין שמיטה אצל הר סיני י"ל דרך רמז שכמו שבהר סיני כפה עליהם הר כגיגית ע"י שקבלנו ע"ע נעשה ונשמע ואמירה לגבוה כמסירה להדיוט עי"ז היה כפיית הר כסיוע להדריכנו בדרך טוב כאב המנהיג בנו ומוציאו ממצודה שכיון שקבלנו ע"ע נעשה ונשמע נעשינו בגדר בנים והרי הוכיח סופו שקבלו התוה"ק ע"ע מאהבה בימי מרדכי ע"ה ועי"ז נעשינו בגדר בנים כמ"ש במ' אם תשמע לי כידוע שע"י השמועה נעשים בגדר בן כן בגדר זו נכון לשמור מוצא שפתיו בגדר נעשה ששה שנים ונשמע שנה שביעית כעין שבת"ק פנוי לשמוע דבר ה' ת' מא ודבר דבר ואנו נהי' פנויים לשמוע אמרותיו הטהורים מזוקקות שבעתים ולזה ושבתה שבת לה' לש"ש כדי להיות פנוי להתבונן בדברי תוה"ק לטובה

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה. ירמוז אל סעודת לויתן בגדר מתוקן לסעודה וכתבתי במק"א בדרך הסברות שבזוה"ק ובמדה"נ בזה שכמו שאמרו חז"ל שהש"י אמר להוי כסברת זה הפירוש לטובת עב"י וגם כסברת פירוש שני שאמר בר פלוגתיה כיון שהוא ג"כ לטובת עב"י וכן הוא בזה שכיון שיפה שעה אחת בחלק עוה"ב מכל חיי עוה"ז א"כ

עיקר השכר יקר הרבה מכל סעודות האפשריים בכל העוה"ז אך מצד דרכים מבקשים תפקידם והנושא של איברי המאכל נוטה לסעודה דוקא וכיון שרוח בהמה שבלב שני של אדם הוא ג"כ מתתקן להעשותו טפל ללב חכם עי"ז יש תקנת סעודה גדולה היותר אפשריית בעוה"ז להשביע נפש רעבה לאכיל' דוקא ובדרך זה עושים לבני לויה ובדרך עניה זו לשוא שמרה ח"ו וזש"א והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולבהמתך וכו' דהיינו בתיקון סעודה כנ"ל שגם רוח הבהמה יתתקן עד שיהיה כדאי שיתוקן סעודה יקרה בשביל זה מעין שבת"ק שהוא מעין עוה"ב שאין בו אכילה ומ"מ יש בו תענוגים עליונים יקרים שנמשלים לאכילה כפי משלים שבעוה"ז והיינו מש"א לך דהיינו לרוח האדם לב חכם שבימינו שזה כל האדם ולבהמתך רוח הבהמה שבלב השני לב כסיל וגם זה נתתקן וגם צד עבדות שיש באדם עי"ז יתוקן בגדר עבד ה':

וישבתם על הארץ לבטח ונתנה הארץ פריה ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח עליה במק"א כתבתי ששמעתי מהרב המפורסים בש"ט מוה' משה יודא ליב ז"ל מ"כ ב"ק סאסוב יצ"ו שתיבת עליה מרמז בחייה כמו שאמרו חז"ל ריש יבמות על תיבה זו כן וי"ל שהכוונה ע"ד מש"ה עץ חיים היא למחזיקים בה אורך ימים בימינה למיימינים בה והרי מעיקרא עביד איניש אדעתיה דנפשיה ומתוך שלא לשמה בא לשמה ותחלה מובטח שיבוא לגדר בטח אח"כ דהיינו לשמה. כי הולך בתום ילך בטח והתמימיות הוא להיות עם ה' דהיינו טפל לו כמ"ש במקו"ר בתיבות עם ואח"כ כשזוכים להפירות של ארץ חפץ נצר מטע הש"י להתפאר שהוא פרי צדיק עץ חיים דהיינו עץ חיים למיימינים לשמה אז יש שביעה ע"ד ישבעו ויתענגו מטובך בבחי' השלך על ה' יהבך כיון שהש"י אין צריך לזולתו וכיון שכל מגמתינו לרצונו ואצלו הכל רק דרך שעשועים יש שביעה ואז יהיה לבטח עליה בחייה בגדר עץ חיים למחזיקים בה והוא ג"כ בדרך מיימינים בזריזות לפירוש אחד ברש"י ז"ל ג"כ בדרך פרי צדיק עץ חיים וכמ"ש בר"ח הק' דגבי כוס דברכה חי פירושו פרישקא דהיינו זריזות. הרי ג"כ כנ"ל וכן ע"ד עבדוי דמלכא זריזין כידוע המסורה בזה ואיש מהיר לפני מלכים יתיצב ומלך מלכי המלכים עמו מקור חיים הרי פרי צדיק עץ חיים מורה אזריזות וכן בדרך הסדר דתוה"ק מביאה לידי זריזות לידי תחיית המתים וכתיב בספה"ק שצריך להיות זריזות בכל המדריגות הרי ג"כ כנ"ל ומביא לבחי' עליה בחייה מעין תחיית המתים לגבי עזר לידבק בהש"י שהדביקים בו חיים ולפי"ז הרי מש"ה וישבתם לבטח בארצכם הוא ג"כ הבטחה לזכות למדריגת לשמה וי"ל ג"כ שהכוונה בגדר הבטחון גופיה יש ב' מדריגות יש שעושים כל מה שבכוחם ועל מה שחסר כח יד השגתם בוטחים הם שישלים הנס וזהו על הארץ לבטח הרבה עשו

כרשב"י ז"ל ולא עלתה בידם כי אם במעטים והרבה עשו כר' ישמעאל ז"ל ועלה בידם ובחי' כרשב"י ז"ל הוא בחי' וישבתם לבטח עליה וישבתם לבטח בארצכם בטחון פשוט גמור בהש"י בשב ואל תעשה דידן והש"י גומר ומשלים הכל לטובה שלימה וברכה:

פרשת בחקותי

אם בחוקותי תלכו. בספה"ק כלי יקר כתב לפרש תלכו שיהיו הרגלים מוליכות אתכם ממילא למצוות שזהו כעין טבע עי"ז יהי' לכם ברכות שבטבע של כל העולם וסדרי עוה"ז יהיו טפילים לכם להנאתכם ולטובתכם. עי"ש מעין זה וז"ש אח"כ ונתתי שלום בארץ. דהיינו להנצל מנסיונות ומלחמות שבדרכים של הבחירות. רק ע"י מה שמסילת בלבבכם לטובה בדרך כבושה גם עוברי בעמק הבכא מעיין ישותוהו לטובה בעזר וסעד בלי התנגדות ומלחמה ונסיונות עוד. וז"ש חז"ל ברישׁ חגיגה בהידורה של תוה"ק אתה מת ונסיונות אינך רואה. דהיינו גדר עני חשוב כמת כן הוא גדר מה שכל בני התוה"ק עניים שאינם שמחים בחלקם גם אם כביר מצאה ידם מטוב עוה"ז בתכלית הרבוי. הוא בעיניהם כלא. ומשתוקקים תמיד להרבות מע"ט ותוה"ק הרי הם עניים תמיד וזשה"כ ואני בעניי הכינותי וכו' שהכוונה ג"כ מצד הנ"ל מלבד מה שאחז"ל בזה כידוע והיינו שע"י מה שצמא נפשו להש"י תמיד להרבות מע"ט ותוה"ק לא שמח בחלקו לעולם. ות"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב. עי"ז הכין ההון רב לבנין ביהמ"ק לש"ש וכיון שנעשה נובע כן לשמוח רק ברבוי תוה"ק מי"ז יש שלום כנ"ל:

גם י"ל אם בחוקותי תלכו ע"ד מ"ש בשם האר"י ז"ל ששם הק' דרי"ו אתוון גימט' יראת מתחלק לשני פעמים חק. הרי מ"ש בחוקותי מרמז ליראה. דהיינו שני פעמים חק. גימ' יראה. והלכו היינו אסוקי שמעהתא אליבא דהלכתא כמחז"ל אל תקרי הליכות אלא הלכות. והרי אחז"ל אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה וכמ"ש במק"א בזה. ועפ"י שנים עדים יקום דבר. שאם אין חכמה לאסוקי הלכתא אין יראה. ואם אין יראה אין חכמה לאסוקי הלכתא שגם שאחז"ל ריש מגילה דלאסוקי שמעתתא סייעתא דשמיא היינו לאוקמי גירסא. משא"כ לחדודי צ"ל יגיעה ויגעתי ומצאתי תאמין. וחדודי היינו לאסוקי הלכתא כאחז"ל בעירובין עמ"ש והדרך צלח רכב על דבר אמת אל תקרי והדרך אלא וחדדך:

שני ת"ח המחדדין זה לזה בהלכה:

הרי שהחידוד היינו הלכה:

כי זה כל פרי הפלפול. ואחז"ל עמ"ש ברזל בברזל ייחד ואיש ייחד פני ראהו דקאי על שני ת"ח המחדדים זל"ז בהלכה:

והיינו מ"ש פני רעהו ע"ד פנים מסבירות להלכה וכמ"ש במק"א במ"ש ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום:

שהרי אסוקי שמעתתא כהלכתא א"א להיות כ"א עפ"י מה שה' עמו שהלכה כמותו והיינו עניו עם ענוותנים כאלו עיקר ההלכה היא עפ"י הת"ח:

וע"י השגת ההלכה הברורה האמיתיית יש שלום בפמליא של מעלה ושלמטה כי כל המחלוקת הוא רק מצד העלם ההלכה הברורה. וגדר וה' עמו הוא ובית דינו הצדק עושים כעיקר נגד הכל להלכה המתבררת בעוה"ז והכל מסכימים לזה. זה ודאי נשיאות פנים מהש"י שהוא ענין ביטול כל הרצונות מפני רצונו גם גדר וה' עמו הוא ע"י מ"ש במקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך:

שזה גדר וה' עמו כביכול בא אליו טעון ברכת שלום שע"י ההלכה כנ"ל ומחזיק ברכה הוא שלום:

ובחי' שמי עם י"ה הוא ענין פנים שאינם נראים כמ"ש במק"א מזה והיינו נשיאות פנים וזהו ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. וזהו גדר פנים מסבירות להלכה שאחז"ל. וזה ג"כ ייחד פני רעהו:

כי גדר שם ופנים דכל אחד ואחד מעב"י הוא בחי' גליפו דליה כמ"ש במקור"ב. והוא דבק בפנים עליונים דבריאה בגדר הנשיאות פנים:

הרי שחידוד היינו אסוקי הלכתא וזה ג"כ מ"ש אם קהה הברזל והוא לא עניים וכו' דהיינו שאם חסר חידוד דאסוקי הלכתא עי"ז אין זוכים לגדר פנים. וי"ל שהכוונה ג"כ והוא לא. דהיינו שפונה לאחור דרל"א שמרכזו ל"א כמ"ש בזה במקור"ב:

ופנים קלקל שהפנים שזוכים אליו ע"י אסוקי הלכתא לנכון. קלקל להפסיד מעלה זו מעל עצמו ע"י מה שהורה שלא כהלכה. והתקנה היא ע"י מה שילך אצל חכם כמחז"ל בתענית על פסוק זה עי"ש עכ"ז גם דלחדודי צ"ל יגיעה דווקא. מ"מ בלי שיהי' סייעתא דשמיא לא יעלה בידו מאומה כי לא יצלח. ולזה צ"ל צדקו יחדיו גדר יראה וגדר חכמה לאסוקי הלכתא. ועי"ז יש גדר אמת כי שפת אמת תכון לעד ואמת הוא לשון קיום כמ"ש במקור"ב וכמחז"ל אמת מלבין לבוני שיש רגלים לו:

ואמת מתרגמינין קיים. וכן ע"י מה שיראתו קודמת לחכמתו מתקיימת ושני בחינות אלו יראה וחכמה נקראים משפטי ה' שרק שני בחינות אלו הם חלק אלו"ה מעולמו וכשצדקו יחדיו הם בגדר אמת קיום האמיתיות דההלכה וקיום שע"י יראה כנ"ל. וז"ש

אם בחוקתי תלכו דהיינו יראת והלכה ברורה כנ"ל. ונתתי שלום בארץ. כי ע"י אמיתיות ההלכה בטלה מחלוקת כי האמת עד לעצמו וניכרים דברי אמת ואמת אהוב יותר מן הכל. וע"י מה שיהי' קיום להלכה ברורה עי"ז יהי' רב שלום בין עב"י:

גם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו י"ל חק לישנא דמזוני הוא והכונה שתעסקו במשא ומתן להשלמת חקכם ומ"מ תשמרו זו משנה דהיינו שתהיו עמלים בתוה"ק ג"כ ע"ד יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם ועץ השדה יתן פריו וכו' דהיינו שיהיה סייעתא דלעילא שהצטרכותם שלכם יהיה לכם תמיד בנקל בלי יגיעה בשדה וצער ועי"ז תוכלו ללמוד וללמד לשמור ולעשות בהרחבת הלב בלי שום טירדא כלל כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו ושכר מצוה ג"כ מצוה

גם י"ל בחוקתי תלכו שהכונה בשביל חוקתי כמ"ש רש"י ז"ל בראשית בשביל ראשית והיינו אם בחוקתי תלכו שההתהלכות בארצות החיים מקום שווקים כמו שאמרו חז"ל ביומא תהיה ג"כ בשביל מעשים טובים הכנה לש"ש עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם שהם ג"כ הכנה להחיות החיים:

גם י"ל בחוקתי תלכו מלשון הולכה והבאה שכתבתי בזה במקו"ר דהיינו שהוא לשון פרישות מהנאות גופניות כמו שכן הוא לשון הולכה להרחיק מעצמו כידוע וזהו אם בחוקתי תלכו דהיינו שתהיו בבחי' סור מרע ועשה טוב עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם שגם הגשמים השייכים לכם להצטרך לעשות אתערותא דלתתא גם זה אתן לכם ממילא בלי שום התעוררות שלכם כיון שתהיו בגדר גול על ה' דרכיך לשם שמים ע"י שתפרשו מהנאות עוה"ז הגופני רק תהיה בטחוניכם על הש"י בבחי' גול על ה' ובטח עליו. עי"ז ממילא והוא יעשה בלי שום התעוררות שלכם היטב:

וכדרך זה יש לפרש ג"כ משה"ה לכו נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכו' דהיינו שאם תהיו בבחי' לכו דהיינו שתפרשו עצמיכם מהנאות המותריות שכן מורה לשון לכו כנ"ל ואם תהיו כך עי"ז אם יאמר ה' ונוכחה אני בטוח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו, וכן י"ל ג"כ משה"ה לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו דהיינו לכו בפרישות כנ"ל נרננה לה' דהיינו רנה של תוה"ק ובמקום רנה של תוה"ק שם תהא תפלה ועי"ז צור ישענו שתהיה התפלה נשמעת ע"י בחי' לכו להשפיע ישועות טובות לעב"י תמיד:

גם י"ל אם בחוקתי תלכו וכו' ונתתי שלום בארץ. ע"ד אלקים ברא את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבות שבעשותו אדם ישר הציל א"ע מחשבונות רבים שהכוונה בזה ע"ד שאמרו חז"ל אמר הש"י לדוד המע"ה אתה אומר אחת שאלתי מאת ה' ואתה

מבקש בקשות רבות ואמר דוד המע"ה להש"י אתה אמרת מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה ואעפ"כ יש מצות רבות ושמעתי בזה מהרב החסיד המפורסים מוה' צ"ה ז"ל מ"כ ב"ק נדבורנא יצ"ו שהכוונה שכשעושה הכל לש"ש הרי כל הבקשות אחת הן וזה שהשיב דהמע"ה שכמו שכל המצות מצד יראה אחד הן שכולם הם אוצר היראה כן כל בקשות שלנו אחד הם מצד היראה שעי"ז כלם לש"ש כעין זה שמעתי ונרא' דהיינו מצד שירא' הוא בגין דהוא עיקרא ושרשא וכו' נמצא הכל טפל לרצון הש"י והרי כל המצות והבקשות אחד הם והר"ז ג"כ בגדר סטרא דקדושה שרי בפרודא וסיים בחבורא מעיקרא עביד אינש אדעתא דנפשיה עורי צפון בחי' גבריאל בשתים ומתוך שלא לשמה בא לש"ש ובואי תימן אהבת חסד ימין רוממה מיכאל באחת וכן הבקשות בפרטות הם הרבה אך מצד הטיפול לש"ש הרי הכל אחד וכן יש מצות דאחידן בבחי' גופא ואיברין וכולם משכן אחד ע"י יראת ה' היא אוצרו מצד הטיפול לש"ש לרצון הש"י מקור כל יחור וענין יושר היא בדרך מישרים אהבוך כמ"ש במקו"ר בזה שהוא אהבת חסד אהבה גימ' אחד ועי"ז ניצולים מחשבונות רבות ובדרך הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם בדרך טובים דודיך טוב ונעים שבת אחים יחד ובזה יתפרש בחוקתי תלכו בדרך שרי בפרודא שכן הוא גדר הליכות עולם בבחי' הלכות שכל דרך איש ישר בעיניו ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד כמו שאין דיעות שני בני אדם דומות זו לזו ולא פרצופיהן דומות זו לזו ומ"מ סיים בחבורא בדרך ונחתי שלום בארץ ובפרט ע"י א"י הק' או בהכ"נ או בהמ"ד שהם מעין א"י הק' שעי"ז זוכים לאסוקי שמעתתא כהלכתא ועי"ז יש שלום בארץ וסתם ארץ היינו א"י הק' והיינו ונתתי שלום בארץ.

גם י"ל אם בחוקתי תלכו. חק לישנא דמזונא כמחז"ל בר"ה. והיינו שכמו שנתתי לכם ג' פרנסים טובים במדבר. כדי שיכנסו בלבבכם דברי הוה"ק לנכון. והספקתי לכם כל צרכיכם. כן תראו תמיד שתספיקו לעמלי תוה"ק כל צרכיכם בלי חסרון וצמצום ובלי עכוב ובהיסח דעתן לגמרי ממש כעין לחם חקכם שהספקתי לכם שאתם הייתם ישינים וירדו לכם מן ושליו ובאר. ומלבושכם גדלו ועניי כבוד מגהצים אותם:

ואם תחזיקו יפה התמכין דתוה"ק אז ושמרתם ועשיתם. שעי"ז יתוקנו כל עב"י שיצליחו בהצלחות האמיתיות שהוא סור מרע ועשה טוב כפי התוה"ק. ועי"ז אספיק לכלכם פרנסתכם בשפע טוב. ונחתי גשמיכם בעתם. כעין הגאר. והארץ תתן יבולה. כעין שנתתי לכם לחם מן השמים. ועץ השדה נגד עננים שתקנו המלבושים. ופשתן נקרא עץ כמ"ש פשתי עץ הערוכות.

גם י"ל בחקותי תלכו. בהליכה לחפיצי שמים וכמ"ש בתד"א זל"ט ששכר פסיעות יש כידוע. עי"ז יהי' הגשמים בעתם שלא יצערו להולכי דרכים כיון שכל הלוכם הוא דש"ש ושומר מצוה לא ידע דבר רע ושלוחי מצוה בהליכה וחזרה אינן ניזוקין ובשכר שמירה ועשיה דהיינו שתהיו בגדר הולך ועושה חסיד. עי"ז רגלי חסידיו ישמור שלא יבולבל דרכיהם ע"י גשמים וכדומה. והשבתי חיה רעה. וכל מניעות וחסרונות יבוטלו מעליכם. ונתתי שלום ע"י נר מצוה שהוא שלום כמ"ש במק"א:

גם אם בחוקתי תלכי י"ל בבחי' חק לישנא דמזוני כמ"ש בזה במקו"ר והכוונה כמו שאמרו חז"ל כל העולם ניזון בצדקה והיינו אם בדרך חוקים שלי תלכו כמו שאני זן ומפרנס כל העולם בצדקה כן תתנהגו אתם ג"כ בדרך הצדקה והיינו בחינת ואת מצותי תשמורי כי בחינת צדקה הוא בח'נת כלל כל המצות בבחי' מש"ה וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל דברי התורה וכמ"ש במרום אחר בבחי' קדושים תהיו כי קדוש אני ה' בבחי' נקדש בצדקה כמו שאני נקרא קדוש ע"י הצדקה כן גם אתם תהיו קדושים על ידי הצדקה וזש"א ונתתי נשמיכם בעתם בבחי' גשם נדבות הכיף אלהים נחלתך ונלאה אתה כורית והיינו ע"י בחי' הצדקה בבחי' בצדקה תכונני וכמ"ש במקום אחר בבחי' איש כמתנת ידו כברכת ה' כפי מה שהוא זהיר בנתינת הצדקה כן הוא משך שפע ברכה שלו והיינו ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו ע"י בחינת הצדקה בחי' זרעו לצדקה וקצרו לפי חסד וע"י זה וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד דהיינו כנ"ל בבחי' והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם והייתי לכם לאלהים כי מרבה צדקה מרבה שלום ושמו של הקב"ה שלום מלך שהשלום שלו וענווים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום:

ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם:

י"ל תשמרו מלשון המתנה כמו ואביו שמר את הדבר. והיינו מה שמצפים ומיחלים לעשות מצוות בורא כל העולמים עי"ז יתן הש"י שכר טוב הגשמים בעתם שלא יצטרכו עוד לתוחלת ממושכה אודות גשמים:

כיון שהייחול והקווי שקוע לגבי עשיית מצוות הש"י. עי"ז ניצולים מכליון עינים וצער ויחול בהצטרכותם ורק הש"י יברך את עב"י תמיד ומדויק ובזה מ"ש גשמיכם ולא אמר גשמים להורות שיתפרסם בין הכל שהגשמים יורדים בזכות עב"י ושייך זה לבחי' בחוקתי כי בחי' חק מורה ח' ראיה ק' מאה ברכאן כידוע והר"ז ע"ד מש"ה כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' וכיון ששייך הברכה לעב"י ממילא שייך להם הגשמים כמש"ה

צמחה תברך בגשם והיינו דיוק מ"ש גשמיכם בעתם כמו שאחז"ל בתענית שההיכר במה שהגשמים יורדים ע"י תפלת עב"י. הוא לפעמים ע"י משיב הרוח ואתא זיקא מוריד הגשם ואתי מיטרא ולפעמים יש במהירות העניה כחסרון שעשועים של בן חביב ע"ד כי מידי דברי בו זכור אזכרנו. שיש מתינות מלמלאות מבוקשו כדי שיוסיף להשתעשע ברבוי בקשות של הבן ולפעמים כשמשתהה ממלאות הבקשה יש בזה כמי עוט אהבה ע"ד המתינו לו עד שיתמקמק ועכ"פ כשאין עצירת גשמים כלל רק הם יורדים בעתם תיכף ממילא ע"י תפלת הקודמין של עב"י מכל ימי החורף שאומרים בהם מוריד הגשם. ועי"ז הם יורדים בקיץ בתחילתו ממילא כי בלי תפלת עב"י אין גשם וכדכתיב ויצו עליו במפגיע וכתיב ואיד יעלה וכו' ואדם אין וכמ"ש בזה בזוה"ק אך ע"י מה שמתפללים בזמן הגשמים של א"י הק' עי"ז יורדים ממילא לכל העולם:

לכל מקום לזמן הצטרכיותו. אך כשיורדים בלי שום צער ופחד של עובדי אדמה להשתוקק לכחיצותם אין היכר כ"כ שהגשמים ע"י תפילת עב"י וזש"א גשמיכם בעתם שגם בעתם יתפרסם שהגשמים הם שלכם. והר"ז גמול מדה במדה שכמו שעמלים בתוה"ק ע"מ לעשות כמ"ש רש"י ז"ל כאן על בחוקתי תלכו שזה ענין הקדמת נעשה לנשמע שקודם ידיעה מה לעשות מקבלים על עצמם לעשות כל מה שיתוודע מרצון הש"י כן הוא גמול טרם יקראו ואני אענה שקודם ידיעתינו תתצטרך משפיע הש"י רב טוב למב"י תמיד.

ונתתי גשמיכם בעתם י"ל מה שלא אמר גשמים בעתם הטעם מצד שאמרו חז"ל מי שברא יומו ברא פרנסתו ואמרו חז"ל שאדה"ר ז"ל נברא באחרונה כדי שימצא שעה ראשונה הכל מוכן לפניו נמצא שקודם בריאת אדם יש הכנת כח הספקת מזונו והצטרכיותו ולזה אמרו חז"ל הריעותי מעשי ח"ו וקפחתי פרנסתי שהכונה שאין רגליים אל הפרנסה שתרדוף אחרי כלשון חז"ל אקפח את שוקיו וגם פרנסתי שהוכנה כבר קודם בריאתי אין לה כח לרדוף אחרי ועי"ז לפעמים ח"ו אחרי נוטל מה שמוכן לזה. ושמעתי בשם הרב החסיד המפורסים בש"ט מוהר"ר יעקב שמשון ז"ל שהיה שפטובקא יצ"ו שאמר אורח טוב אומר מה שטרח בעה"ב. שהצריך לטרוח ואין מוכן בידו הכנת הסעודה לאורחים בנקל זהו בשבילי כן המעתי ונראה שכוונתו כנ"ל שזה חסרון כשאין הפרנשה מוכנת מקודם בנקל לכל אחד ואחד ואורח שהוא טוב תולה החסרון בעצמו וזש"א גשמיכם בעתם שהגשמים שכבר הוכנו בשבילכם ינתנו לכם ויהיה טובתכם אתיא לכם ממילא וזהו מדה במדה מצד שתקבלו על עצמיכם עול תוה"ק ותהיו עמלים בה עי"ז תנצלו

מעול דרך ארץ ותרדוף פרנסתכם אחריכם ומלאכתכם תהיה נעשית ע"י אחרים שהארץ תתן יבולה ע"י מלאכת זולתכם ואכלתם לחמכם לשובע ברכה:
והוה ג"כ גמול מצוותי תשמרו לשון המתנה כנ"ל וענין המתנה הוא אמונה מלשון חז"ל נושא ונותן באמונה דהיינו בהקפה וכתיב אמונים נוצר שומר אמונים ואמרו חז"ל בפ' הבונה היינו צדיק היינו נאמן הרי שע"י שמירת המצוות היינו נאמן היינו צדיק וכתיב יכין רשע וצדיק ילבש דהיינו בחי' מלאכתם נעשית ע"י אחרים נמצא שע"י תשמרו שהוא המתנה וייחול שעי"ז יש בחי' אמונה בחי' צדיק עי"ז תזכו שיהיה לכם בחי' יכין וצדיק ילבש במה שתהיה מלאכתם נעשית ע"י אחרים. ורק הגשמים ינתנו בשבילכם וממילא לא יוחסר לכם כל טוב בזה ובבא.
ואכלתם לחמכם לשובע וכו' והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם:
הכוונה ע"ד מה שאמרו חז"ל תלמודיו של אברהם אע"ה אוכלים בעוה"ז וזוכים עי"ז ונוחלים עוה"ב וזה שאמר ואכלתם לחמכם לשובע לשם שמים והתהלכתי בחיככם דהיינו שתהיו נהנים מזיו השכינה בעוה"ב ג"כ. אך והייתי לכם לאלקים דהיינו שלא יהיה ע"ד מש"ה ויחזו אלקים ויאכלו וכו' וכמ"ש במק"א בזה רק יהיה בגדר מ"ש עליה רמזי דין הוא ברם באמתנותא וע"י אכילת שבת קודש לשם שמים זוכים ג"כ לזה שהוא מנוחת השקט ובטח שבו איש תחתיו וישבתם לבטח בארצכם דהיינו שגם בחי' הארציות שהוא האכילה תזכו לישיבת קבע בעוה"ב כמו שאיתא בתלמידי אברהם אבינו ע"ה זכרם לטוב:
ונסתם ואין רודף אתכם אין זה מענין התוכחה אך י"ל שהכוונה מצד מש"ה והאלהים יבקש את הנרדף משא"כ כשאין אתם נרדפים אין קווי ויחול לתשועת ה' ח"ו:
ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם לכאורה תיבות אף אני הם כמיוהרים וי"ל בבחי' עמו אנכי בלרה בצרתם לו צר ובכל מקום שגלו שכינה עמהם גלו לבבל וכו' והיינו אף אני כמ"ש בזוהר הק' פרשת בראשית ואני בתוך הגולה דרגא דאיתקרי אני הוא בתוך הגולה דהיינו כנ"ל וכן הוא בזוהר הקדוש פרשת מקץ מאן אני דא קוב"ה מלכות שמים קדישא והיינו ג"כ בחי' על חטאתיכם בבחי' ובפשעיכם שולחה אמכם שכינתא בגלותא ובבחי' והאם רובצת על האפרוחים דלא תעדי מנייתו לעלמין אפילו בגלותא והיינו ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם זאת היא השכינה כמ"ש בזו"הק בדו"ט.
סילוק ספר ויקרא

ספר במדבר

פרשת במדבר

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וכו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל. כי ע"י התוה"ק שממדבר מתנה ע"י בחי' סיני שמורה ענוה כמ"ש במקו"ר מאן דאיהו זעיר איהו רב. ומגביה שפלים עד מרום:

ועי"ז מתוספים המוחין חב"ד בעב"י ע"ד וה' עמו וזהו נשיאות ראש. וכן הוא ענין מספר שמורה קטנות כיון שיש מספר. משא"כ מה שאין לו מספר מורה רבוי. וע"י מספר זה הגביה הש"י קרן עב"י לפרסם מעלתם וחשיבותם שרק עליהם חל השגחתו הפרטיית בחיבה וכמ"ש כאן בספה"ק כלי יקר עיי"ש. וי"ל דרך הלצה. שמצד דדבר שדרכו למנות אינו בטל אפילו באלף. לזה אין ביטול לעב"י בין כל הרבים:

וכן קבוע כידוע וזש"א באוהל מועד בהיות עב"י שתולים בבית ה' הרי הם בבחי' של קבוע. ועי"ז הרי המספר כאלו לא היה מספר. ועכ"פ היה בחי' נשיאות הראש ע"ד בשמים ראש שמבחי' הרי בשמים דגן עדן וע"ד מש"ה כשמן הטוב וכו' דקאי אבשמים ראש דשמן המשחה שיורד על הראש וכו' שם צוה ה' הברכה חיים שהמנין קבע ברכות טובות לעב"י:

גי"ל במדבר סיני שאו אה ראש:

כי ע"י מדה לשום את עצמו כל אחד ואחד כמדבר שאינו עושה פירות. רק ללמוד מכל מכמדיו עי"ז יש נשיאות ראש לעב"י. כיון שעי"ז זוכים למתנה כמ"ש במק"א אין מעלה גדולה מזה. גם כיון שכל עב"י הם עי"ז כאיש אחד חברים. עי"ז שייך ענין מספר בשווי כיון שמחזיקים את עצמם בשווי ע"י ענוותנותן. גם שיש אחד ששקול נגד מרובים מ"מ כיון שהנהגתן בבחי' שווי שייך מספר:

גם מצד שמספר היה צריך ברכה עליונה כיון שהברכה אינה שורה במנוי צריך להיות ברכה עליונה שלא כדרך הטבע ע"ד עיניו ברכות בחשבון על שער בת רבים. לזה ברכה זו שייכת ע"י בחי' מדבר שהיא ע"י בחי' יראה ויברך יראי ה' וע"י ענוה וענווים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום המחזיק ברכה.

וכן י"ל במדבר סיני. עדי משים את עצמו כמדבר שהכל דשין עליו בענוה. וענוה היא ברכה כמ"ש במק"א וזהו בחי' סיני שמורה ענוה כנ"ל וכן הוא בחי' אוהל מועד ע"ד שוכן את דכא ובבחי' במקום שאזכיר שמי וברכתיך. ובבחי' סיני אמר תירוץ שגם שמאן דאיהו רב בהאי עלמא איהו זעיר בההוא עלמא מ"מ שאו את ראש וכו' לבית אבותם.

שגם בעלמא דקשוט יזכו לבחי' נשיאות ראש. גם שמנושאין בעוה"ז מ"מ וינטלם וינשאם כל ימי עולם ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים. כיון דרבנן כי היכי דאיתנהו בהאי עלמא הכי איתניהו בעלמא דקשוט וזהו ע"י סיני (הר ומ"מ ענוה בלי גבתות יתירה וניתנה ע"י משה רבע"ה עניו מכל אדם. וכל מה שיש הסתכלות בתוה"ק רואה גם שהיא תמימה עדיין כידוע) קבלת התוה"ק גורמת כן. כי בה יש חותם אמת השומר אמת לעולם ובזה ובבא בשוה כי כן הוא בחי' אמת בחי' קיום כמ"ש במקו"ר ובחי' בשמירה משנוי מורה שפעם אחד לא היה דרך אמת ובאופן זה הוא מש"ה תתן אמת ליעקב כי לא מת ולא נחית מדריגה בזה ובבא ומעלתו שלימה זרע אמת הזוכים לקיים התוה"ק לנכון שעי"ז אמת תכון לעד לטובה.

במדבר סיני באוהל מועד וכו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל. י"ל כי במעמד הר סיני הי' הסדר משרבע"ה גבול לעצמו וכל אחד ואחד לפי מדרגתו נתקרב יותר. (ועי' בפתחא זעירא בספה"ק הפלאה ז"ל.) ושמעתי כבר בזה בשם בעלי התוס' ז"ל שזה שהשיב משרבע"ה להש"י לא יוכל העם לעלות כי אתה העדותה בנו לאמר הגבל. דקשה הלא הש"י זרזו שנית שיזרז עב"י שלא יעלו. ומה זו תשובה העדותה בנו. הרי צוה הש"י שיזרז לעב"י. ולהנ"ל ניחא שכוונת משרבע"ה שכיון שגם הוא והגדולים הוזהרו בהתראה שלא לעלות יותר מהגבול. ודאי ממילא כ"ש שלא יעלו עם ב"י ואמר הש"י ועלית אתה ואהרן וכו' כי אתה גבול לעצמך וזולתך אסורים כל או"א בגבול של מי שלמעלה ממנו. (ובבחי' שאמרו חז"ל כל צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חבירו כידוע) ועל זה צריך התראה כן שמעתי וכן באהל מועד היו הדרגות בגבולי ההיתר כניסה כידוע שהי' עזרת ישראל ועזרת נשים והדרגות עשרה קדושות שבא"י תובב"א. ועכ"ז שאו את ראש כל עדת בני ישראל באגודה אחת בשווי ולא ניכר שוע לפני דל רק המספר לבית אבותם שווים ביחוס אחד לטובה. וביד כאו"א להרבות מע"ט ומעשיו יקרבוהו. ומתן אדם ירחיב לו ולעני גדולים ינחנו. וזהו גדר השווי שבמספר שהי' עפ"י מתנה כופר נפש ליש אומרים הי' גם עכשיו שקלים וליש אומרים שלא הי' עכשיו שקלים ע"י בספה"ק כלי יקר מ"מ נתעורר עכשיו זכות שקלים הקודמים בשווי כי הי' המספר באחד לחודש השני שבו נקבע פסח שני לקרב המרוחקים בדרך תחלה וכן הי' דרך מספר זה ליתן מקום להרחוקים להתקרב לטובה:

גם י"ל במדבר סיני. ע"ד וש"ה זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר שהיה זה בבטחון נכון בהש"י וברוך הגבר אשר יבטח בה':

ולזה המשפר קובע ברכה ונשיאות:

וכן הוא בחי' סיני שהקדמנו נעשה לישמע מצד בטחון בהש"י שלא יכביד עלינו יותר מכפי כוחינו ויתן לנו מה שנו תקנותינו לנכון ובטחון זה קבע הברכה לעם בני ישראל ברוך אשר יקים התורה הקדושה ולזה ממדבר מתנה כי לאחר ברכת הארץ נתן לבני אדם גם ע"י ענוה כמו שכתבתי במקום אחר ג"כ נתן לבני אדם. כמש"ה וענוים ורשו ארץ והתענגו על רוב שלום המחזיק ברכה:

שאו את ראש כל עדת בני ישראל המספר הזה היה כדי שיתפרסם בין כל הממונים שבעולמות שעב"י הם דבר חשוב וכל פרטי מהם הוה כעולם מלא וגם אם יגלה מחד מהם בין עמים רבים הרי הוא דבר שבמנין דקיי"ל שאיני בטל ובג' זימני שמנאם הויא חזקה שעם ב"י הם בגדר את שדרכו למנות ולכ"ע לא בטל. ולזה כתיב במדבר סיני להורות כי אלו היה רצון הש"י שיתפרסם בעולם הזה מעלת עב"י כפי חביבותן בעיניו בעולמות עליונים לא היה צריך לזה אך הרי בחר הש"י בסיני שהוא שפל מההרים הגבוהים תבור וכרמל להראות שגם שגבהות עב"י קבוע גם בעולם הזה כהר כיון שנבחרו לעם סגולה לבורא כל עולמים וכתיב וינטלם וינשאם כל ימי עולם וצדקה תרומם גוי עב"י תמיד וכתיב בצדקתך ירומו מ"מ יש בהם גם ענוה בעולם הזה כמ"ש המהרש"א ז"ל על מה שאמרו חז"ל יאה עניותא לישראל וכו' ע"ד למה תתראו שגם שראוי שלא יוחסר כל טוב לעב"י מ"מ מבחול מורים ענוה בעצמם ולזה היה המנין מראה תשובותם:

גם י"ל ע"ד ע"ש בשל"ה הק' ישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה גם שהאחרונים ז"ל עמדו למנין האותיות ואינם כ"כ מ"מ מסתמא יש איזה סגנון שכן הוא מכוון בדרך מלוי המלוי וכדומה:

ולזה היה המספר גם שבלא"ה ידוע הכלל והפרטים תמיד ממילא להש"י שממנו הכל וכמו שאמרו חז"ל ממי שבנה המטמוניות וכו' מ"מ היה המספר בפועל להראות שיש ששים רבוא אותיות לתוה"ק נגד מספר בני ישראל. ולזה כתיב במדבר סיני להראות שהמספר היה רק בשביל להראות על עב"י שהם חד עם אורייתא הקדומה אלפיים שנה להבריאה והיא יקרה מכל הבריאה ולזה מעמד סיני במתן תוה"ק לעב"י, גם מספר הלזה להראות שאינם חסרים תמיד משששים רבוא נגד אותיות התוה"ק גם קביעות הדגלים היו בגדר אהבה כמ"ש ודגלו עלי אהבה והאהבה היה עיקרה וקביפותה ע"י קבלת התוה"ק במה שהקדימו נעשה לנשמע. וכמ"ש ולא אחר הנער לעשות כי חפץ בבת יעקב שמזה למדנו סגנון אהבה כמו שאמרו חז"ל חפיצה גדולה מכל מדריגות אהבה. וגדר אהבה הוא ע"ד רשפי אש וזה רמז במדבר סיני גימטריא חשמל חיות אש כידוע והיינו במדה

שמודד מודדין לו שע"י אהבתינו בגדר רשפי אש כמו כן הראה הש"י אהבתו באש ולזה כתיב שאו את ראש. שראש היינו אש כמ"ש בס' יציה"ק.

פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחותם וכו' ויפקוד אותם משה על פי ה' ובפקוד את הבכורים לא כתיב על פי ה' י"ל מצד שהאם נאמנת כי הוה ליה רמיא עלה אודות פדיון משא"כ גבי לוים י"ל דהוה ליה לא רמיא עלה ולאו אדעתה וצ"ל על פי ה' דוקא כמו שאמרו חז"ל היטב:

ויהיו אלה בני לוי בשמותם גרשון קהת ומררי. י"ל שבחינת קהת מנושאי פנימיות המקדש הם הנוטים לשב ואל תעשה בעניני עוה"ז ע"ד שהם בגדר שבת"ק שהכנתו מימים זולתו ובו נייחא והוא קודש. וכן הם עבודת הקודש עליהם ובחי' מררי הוא הנוטה לפעלים רבים בעניני מכשירי מעשים טובים גם בהפלגה. קהת מורה לשון אסיפה כנסיה שהיא לשם שמים בין ת"ח שאסיפתן מטהרתן כידוע ואין צריך להם פעולה ומררי מורה לשון וימררו את חייהם בעבודה קשה שהוא בהפלגה יתירה ועי"ז ח"ו לשלום מר כי שלום היא ע"י הסתפקות כמ"ש במק"א משא"כ בהפלגה בלי הסתפקות. וגרשון היא בחי' גירות בעוה"ז בדרך ארעי במו"מ ע"ד עשה תורתך קבע ומלאכתך ארעי שזהו גדר המיצוע הנכון ואולי לזה כתיב בבני גרשון (בפ' נשא) לבית אבותם תחילה כי ראשית הכל יראת ה' וגם הנוטים למיצוע תחילה צריך להיות בהם תגבורת נטיה לבטחון והסייעתא לזה היא ע"י זכות אבות כי אי אפשר לבטוח בעצמו ואח"כ כתיב למשפחותם לשמור את עצמו שלא ינוכה לו מזכיותיו כדי שיהיה בגדר מש"ה טוב ינחיל לבני בנים וקהת שמלאכתו בתוה"ק בתיקון רבים על פיו הרי שכרו אתו להנחיל בניו גם ע"י שב ואל תעשה דידיה ממשא ומתן וכתיב גביה למשפחותם תחילה ומ"מ תולה הכל רק בזכות אבות:

פרשת נשא

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם:

י"ל שקהת ע"ה נגד חכמה וגרשון ע"ה כג בינה. ומררי ע"ה נגד בחינת דעת וחכם רואה את הנולד. ומבית אבות היא הצפיה למשפחותם. והרי השכר קבוע מתחלה על המשפחות כאלו היו מתחילה. וכן הוא בבחינת דעת שיש בו בחינת חכמה. וגרשון ע"ה בחינת בינה והכל באשר הוא שם לטובה ומחכמה יש טוב וע"ש העתיד לטובה

גם י"ל ששלשתן הם נגד הג' עמודי עולם שהם נגד הג' כתרים. קהת ע"ה נגד עמוד התוה"ק שנשא ארון הקודש כתר תוה"ק ואין חכמה כחכמת התוה"ק לראות הנולד

וירדה תוה"ק לסוף דעת הבריות ומצטרף המעותד לטובה כאלו היה עבר וכמ"ש במק"א אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה וכו' שע"י העתיד טובות עפ"י תוה"ק עפי"ז נתן לנו התוה"ק מקודם גרשון ע"ה נגד עמוד העבודה ולזה כתיב גביה לכל עבודתו משא"כ בקהת ומררי ע"ה כתיב וכל עבודתו שמשמע שמשמרת בני גרשון ע"ה לכל העבודה וצ"ע עוד בזה. וע' בלק"ת בזה:

וי"ל ג"כ שקהת ע"ה נגד המוחין ומררי ע"ה נגד עובדא. וגרשון ע"ה נגד כח הדיבור בבחינת ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך וכו' לזה נשאו המכסאות דמשכן ולזה כתיב לכל שהם נשאו כל עיקר העבודה שכוחינו רק בפה וקהת ע"ה בחינת תשובה בלב המצטרף להתפלה. ומכלל עבודה בצירוף תפילה שבפה היא ולזה כתיב וכל עבודתו שהיה אצלם בחינת עבודה ג"כ רק לא היה זה עיקר משאם ומררי ע"ה בחינת צדקה המצטרף לתפילה כמש"ה אני בצדק וכו' כידוע ולזה כתיב ביה ג"כ וכל עבודתו. נמצא שמררי ע"ה היה בחי' ג"ח שהיא כתר מלכות כי היא מכוון נגד שולחן מלכים שמקרבא הכייתא דג"ח שבזה וכתיב והוכן בחסד כסא גם בחי' חסד הוא המתחסד עם קונו. עם קן דיליה כמ"ש בתיקוני זוה"ק בריש ההקדמה ע"ש:

גם י"ל שקהת ע"ה הוא בחי' תורתו אומנתו גרשון ע"ה הוא בחי' תורתו עיקר ומלאכתו טפילה מררי הוא בחי' טרוד תמיד במילי דעלמא:

יברכך ה' וישמרך הכוונה ע"ד מש"ה ברכת ה' תעשיר ולא יוסיף עצב עמה והיינו שמחה בחלקו ע"ד אל תדאג דאגת מחר ועי"ז ניצול ממה שאמרו חז"ל מי שיש לו מה לאכול היום ודואג מה אוכל למחר הוא מקטני אמנה כי מי שברא יומו ברא פרנסתו והלכה כהלל ז"ל שהיה אומר ברוך ה' יום יום בכל יום ברכותיו והיינו ג"כ בדרך ברכה של תעשיר ולא יוסיף עצב דהיינו לשמוח בחלקו בפרנסת יומו וכמו שהי' במן שהלך דבר יום ביומו וכתבתי במק"א ששמעתי מהרב החסיד המפורסים בש"ט מוה' משה יודא ליב ז"ל מ"כ ב"ק סאסוב יצ"ו ויברכם ביום ההוא לאמר שהברכה היתה שלא לדאוג דאגת מחר רק אמריו והרהוריו יהיו על יום ההוא וכן ואתחנן בעת ההיא לאמר שאפי' בזמן פרטי מהיום לא ידאג רק דבר יום ביומו:

ולהנ"ל בבחי' ברוך ה' יום יום הרי ע"י הברכה ניצול מדאגת מחר ולזה נסמכה פרשת נשיאים לזה (עיין בפסוק נשיא אחד ליום) ועי"ז ניצולים מקטנות אמונה וכתיב אמונים נוצר ה' וזה וישמרך כיון שע"י הברכה זכית לשלימות אמונה גם ע"ד איש אמונות רב ברכות הרי גוף הברכ' היא ע"י אמונה ועי"ז אמונים נוצר ה' וזה וישמרך:

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום היינו ע"י דקדוקי מצות הש"י נושא פנים לעב"י כמ"ש חז"ל האיך לא אשא להם פנים והם מדקדקין ע"ע עד כזית וכו' ועי"ז לא נשאר שום פת"פ לע' שרי אוה"ע על עב"י ועי"ז וישם לך שלום בפמליא של מעלה ובמק"א כ' בבחי' מה שהש"י עוזר לעב"י בבחי' סעד לתומכו ובבחי' יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום להמיתו דהיינו להמית היום כידוע ואלמלא הקב"ה עוזרו וכו' כשאחז"ל ויש על זה כעין פ"פ ח"ו שהוא כנוגע להעמיד דבריו הראשונים באמרו נעשה אדם וגם דקי"ל שאין זה נגיעה מ"מ יותר טוב כשאין שום פ"פ כלל ורק ע"י הדקדוק לפנים משוה"ד מורים בזה להתהלך באמתת המצות גם שיש נגד עינינו חסרי הש"י שיסייעינו במשפט מ"מ כדי שלא להיות בגדר אין צריך סעד לתמכו לכך מדקדקין שלא יהיה פ"פ למלה"ש גם אם לא יסייע הש"י להכריע לטובתינו וע"י זה דרכינו מפולש דרך כל עולם יצירה עולם המלאכים שאין להם שום פת"פ כיון שהוא בלי סיוע הש"י וכנ"ל וזהו וישם לך שלום עשה שלום במרומיו שגם האומרים מה אנו יסכימו ויאמרו מי כעמך ישראל גוי אחד:

ויאמר ה' אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום וכו' שמעתי ממו"ר הרב הגדול המפורסים בש"ט מוה' משה יודא ליב ע"ה מ"כ בק"ק סאסוב יצ"ו. נשיא אחד ליום שבחי' נשיאות הוא מדה זו שלא ידאג רק דבר יום ביומו כן שמעתי ממנו סתם (ע' לעיל בפסוק יברכך ה') ואולי היה כן כוונתו בתיבת נשיא אחד ליום ואולי היה כוונתו בזה ע"ד שאמרו חז"ל לישתמש אינש בכסא דמוקרא חדא יומא והדר ליתבר דהיינו בהמתמנה לשם שמים וזהו כל יוקר המנוי בעיניו ומ"מ היה חשש שיהיה רק ליום אחד כמ"ש שם ומ"מ היה מפויס גם אם רק יום יעמוד בהמנוי ויעבוד להש"י בתיקון הרבים וכן הוא בחי' נשיא שעי"ז הוא כטל מהש"י אשר לא יקוה לאיש ולא יחכוף לבריה. ואולי היה כוונתו מצד דביקות באחדות כל היום ביראת ה' או אולי היה כוונתו שבכל יום יקשור א"ע בדביקות בתחילה ואח"כ כל מה שעושה ביומו על דעת הראשונה הוא עושה:

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות:

י"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל אם אתה משמר את נרי אני משמר את נרך. כידוע וזש"א בהעלותך את הנרת חסר וא"ו דהיינו נר נשמות שהם צריכים השלמה ע"י מצוות תוה"ק ומעשים טובים ועליית הנשמות הוא אל מול פני המנורה הנושא של הנרות כמו שמנורה גופניות היא הנושא של גרות גופניים. כן מנורה הטהורה העליונה היא הנושא ונותן

קיום והעמדה לנרות נשמות הקדושות לטובה. וי"ל פשוט בהעלותך את הנרת גופניים יאירו נרות הנשמות קדושות:

גם י"ל ע"ד שאמרו חז"ל וכי לאורה הוא צריך וכו' וזש"א שנרות שבעוה"ז שאתה מעלה היא כרת חסר וצריך העלאה ונרות שלימים העליונים במקדש שלמעלה המכוון נגד ביהמ"ק שלמטה הוא המאיר ממילא תמיד וכמו שאמרו חז"ל שלשון עתיד מורה על הווה ולזה תדליק אל מול פני המנורה להורות שאין צריך לאורה כידוע. גם תיבת יאירו הוא פועל יוצא שהיה יכול לומר יאורו והכוונה שמ"מ עב"י מוסיפין כח כביכול בגבורות של מעלה ע"ד תנו עוז לאלקים ע"י איתערותא דידן כי על ישראל גאוותו ועוזו הוא בשחקים שטוחנים שם מן והכנה לצדיקים לעתיד לבא שאז לא נהיה צריכים להתעוררות דידן אך עכשיו הש"י מנהיג בדרך גיאות ע"ד איהו לא יהיב דעתיה למיהדר ומן השמים עכבוהו ולא ימטיר עד שיעלה איד ענן מהארץ ולגבי ההשפעה לכאן יש תוספות ע"י התעוררות שלנו וזהו יאירו שבעת הנרות בתוספות השפעה טובה:

גם י"ל שהוא רמז על ענין הצדקה לראות ולהגיע בה לשלימות הנכון דהיינו שתנתן לעמילי תוה"ק שעי"ז זוכים לבחי' פנים כמו שאמרו חז"ל עמש"ה ליושבים לפני ה' יהיה סחרה דקאי על המהנים ת"ח מנכסיהן ומתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו וישב עולם לפני אלקים ע"י מה שחסד ואמת מן ינצרוהו שהיה חסד של אמה דהיינו לסבב תמכין דאמיתיות תוה"ק והטעם הוא מצד שהתות"ק מקרבת לבחי' הפנים כמ"ש דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד ואין עוז אלא תוה"ק הרי שע"י התוה"ק מתקרבין לבחינת פנים וז"ש בהעלותך את הנרת חסר דהיינו כשתרצה לעלות את החסירי דעת תוה"ק במה יהיה להם עלייה בעוה"ב עולם העליון אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות עלייתם היא מצד שגרמו שהנרות מלא הם הת"ח שהם בחי' עמודי שבעה דהתוה"ק האירו מבחינת פני המנורה כי מצד שהנרת חסר הם הע"ה הספיקו להת"ח כנצרכם ועי"ז האירו הנרות מלא הת"ח מפני המנורה מצד שהיה לומדין תוה"ק בהרחבת הלב וע"י תוה"ק זוכין לבחינת פנים כנ"ל וחזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתייצב ותוה"ק מביאה לידי זריזות והיינו מלאכת שליחות אדם לעוה"ז להשיב אמרים אמת ובצל החכמה בצל הכסף והיינו מש"ה ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה חסר דהיינו שכן היה מדתו הטובה אוהב את הבריות ומקרבן לתוה"ק דהיינו שגם החסירי דעת תוה"ק העלה אותם אל מול פני המנורה שהיה מלמדם תוה"ק והיינו שבחו כי לא נתפרש להדיא שיזכו גם החסרים לבחי' פנים רק שיהיה להם עלייה ע"י מה שעל

ידיהם יש בחי' פנים לעמילי תוה"ק כנ"ל והוא נהג ענוה להשלים החסירים ג"כ שיזכו לבחי' פנים פני המנורה מפני מדתו אוהב את הבריות:

גם י"ל ע"ד מ"ש במקו"ר שמשקל האש דקדושה הוא בחי' עלייה וכמש"ה היא העולה על מוקדה והיינו ע"י כח אהבה להש"י רשפיה רשפי אש והיינו מדתו של אהרן כה"ג ע"ה איש החסד מעורר אהבת חסד ומצטרפת אהבה זו אל המצוות שהם בחי' נר מצוה והיינו אל מול פני המנורה שכח אור המשפיע לכל המאורות מכונה לבחינת מכורה וצריך להיות אהבה במדת חסידות שעי"ז זוכים לנשיאות פנים כמ"ש במקו"ר והיינו ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה שהיה די לומר ויעל נרותיה והכוונה בזה לפרש להדיא שגם בחי' סוף מעשה דידיה כך עלה במחשבה לבחינת נרות דפנים מעשה מה ה' הברכה לטובה:

גם י"ל שהכוונה ע"ד שאמרו חז"ל שבע מדות שמנו חז"ל כולם נתקיימו ברבינו הק' שהם נאים לצדיקים כי עי"ז יש תיקונים רבים והם מכשירי מעשים טובים ומצוות ומכשירי מצוה כמצות וזש"א בהעלותך את הנרות שע"י מה שהמצוות הם בדרך עלוי כי המצוות נקראים נרות כמש"ה נר מצוה כי הם מאירים לאדם בעוה"ב כמו שאחז"ל כידוע יאירו שבעת הנרות עי"ז גם שבע המדות שמנו חז"ל עושר וכו' והם ג"כ נקראים נרות כי הם מכשירי מעשים טובים כנ"ל ומכשירי מצוה כמצוה והמצוות נקראים כרות כנ"ל מאירים ג"כ אל מול פני המנורה כי אורח צדיקים כאור נוגה ומכשירי מעשים טובים שהם בחינת אורח הם ג"כ כאור המצוה:

גם י"ל בהעלותך את הנרת חסר יאירו שבעת הנרות מלא:

בבחינת נר מצוה כי יש מצוות שאינם נפסקות מהאדם בשום זמן ואינם מצטרכות לשום סבה או פעולה כגון אהבה ויראה ודביקות וכהנה וכמ"ש בספה"ק חרדים ובצד מה נראה לזה כלול במספר שבעה נגד מדות הנפש ז' ימי הבנין שבכל אחד ואחר צריך לעבוד תמיד וזהו כרות מלא כיון שמצוותן לא יסף ולא יפסוק מהאדם לעולם ובערכם כל מצוות זולתם הם בחינת חסר זמנים טובא שאינם נוהגין בהם וזש"א שע"י הזריזות בכל המצוות עי"ז יאירו ז' הנרות הנצחיים לטובה:

גם י"ל ע"ד נר ה' נשמת אדם שיש נשמות חסרות ויש נשמות הצדיקים השלימים אשר אין מחסור ליראיו וזש"א שע"י שיהיה צדדי עלוים כתי היכולת והשג יד עי"ז יאירו שבעת הנרות השלימים ולא חסר ע"ד דורשי ה' לא יחסרו כל טוב ויש להם תוספות הארה ע"י תיקון הדור כולו לטובה:

גם י"ל שבעת הנרות מלא ע"ד מתוך שלא לשמה בא לשמה שאז מלא ברכת ה' לטובה דמעיקרא עביד אינש אדעתיה דנפשיה והוא בחי' נרת חסר כי דעת טוב חסר מה קנה ורק יראת ה' היא שכל טוב ויראה עלאה הוא בגין דהוא רב ושליט עיקרא וכו' ואין מחסור ליראיו וכן דורשי ה' לא יחסרו כל טוב וברוך הבא בשם ה' מלא ברכת ה' ואז בהגיעו ללשמה הוא בחי' נרות מלא והמאור שבתוה"ק הוא המחזיר למוטב. וזהו בחי' יאירו הנרות מלא אור כי טוב תורה אור. שע"י יראה שכל טוב שקובע הלימוד לש"ש. ובחי' ז' קאי אעליית ז' מדות הנפש אהבה. יראה. תתפארות. נצחון. הודיה. התקשרות ושליטה. הכל לש"ש לבד כנודע מספה"ק. ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה ע"ד אני לדודי ודודי לי שכתבתי בזה במקו"ר שזהו המיצוע המעלה משלא לשמה לשמה מצד שנ"ר הש"י הוא להיטב לנו בעולם הנצר וזהו המאור שבתוה"ק המחזיר למוטב אור כי טוב וגדר טוב הוא להטיב עפ"י משפט ולזה עיקר שעשועי הש"י להטיב עפ"י משפט ובמקו"ר כתבתי בזה וזהו מול פני המנורה דהיינו גדר המצוע כנ"ל ועי"ז היה תיקון לנרתיה חסר:

גם י"ל בהעלותך את הנרות יאירו שבעת הנרות:

ע"ד באיתערותא דלתתא יש איתערותא דלעילא כידוע וזהו בהעלותך נרת דלתתא יאירו שבעת הנרות דלעילא בחינת גליפו התאחדות כנסת ישראל להחשב בגדר ז' מדות כלליים דימי בראשית ועפי"ז יתישב מה שכתיב מנורה מלא ומנרה חסר שמנורה מלא קאי אמנורה עליונה בחי' שבעה מוצקות אשר לנרות ואח"כ כתיב מנרה חסר מצד שקאי אמנורה דלתתא שחסר בה תמידיות ההעלאה אחר החורבן ולזה יובן שבכל התוה"ק כתיב מנרה חסר נרת חסר רק כאן כתיב קצת מלא וכן בזכריה ודשלמה וצל"ע עוד ומנורה של מעלה מלא ברכת ה' ודאי:

גם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ע"י הדלקת מנורה תיקון ז' כוכבי לכת לינק משבת"ק מקור הברכה באור פני מלך חיים וברכה היטב פני המנורה בחי' שבת"ק מרכז הפנימי. גם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות כי גם הימים משפיעים ומכינים לשבת"ק:

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה מאשר צוה ה' את משה. אמרו חז"ל להגיד שבחו שלא שינה. בספה"ק כתבו לתרץ מה רבותא בזה וי"ל ג"כ שהכוונה מצד שהיה מקום לפרש שכשיעלה אהרן ע"ה בעצמו הנרות אז מוטל להאירם מול פני המנורה כלישנא דקרא משא"כ כשהמלאכה תהיה נעשית בזה ע"י אחד מבניו הכהנים היה מקום לצדד ולומר שאין צריך להאיר מול פני המנורה. והעיד הפסוק שחיבב המצוה

והעלה הנרות בעצמו ועי"ז לא נמשך שנוי מההארה אל מול פני המנורה וגם שמסתמא כן היה לדורות וצ"ע כעת בזה מ"מ היה מקום לצדד כן:

גם י"ל שזה שבחו שכפי עומק דעת טוב של משרבע"ה להבין כוונת המצוה אשר לא קם כמוהו בדעתו הטוב הכולל דעת טוב של כל עב"י של כל הדורות. ובזה כיוון אהרן ז"ל לכל המכוון עפ"י רוחב הדעת הגדול שהיה כן הוראת הצווי שמהש"י אל משהבע"ת אשר הדיבור נבחן לפי כוונת השומע ג"כ אוזן מילין תבחן ואשרי המדבר על אוזן שומעת ומבינה היטב ובזוה"ק כתב שמדברים עם כל אחד ואחד לפי הבנתו וכן הוא מ"ש כה תאמר לבית יעקב:

גם ויעש כן אהרן שגם שהיה מדתו חסד כמש"ה תומיך ואוריך לאיש חסידך ובסדר האושפזין קדישין הוא נמנה לבחי' הוד כידוע עכ"ז אל מול פני המנורה העלה נרותיה דהיינו בבחינת המצוע מדת ת"ת כידוע וכן הוא מה שאמרו חז"ל שהיה אוהב הבריות ומקרבן לתוה"ק בחינת ת"ת:

איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח לה'. פסח ראשון ופסח שני י"ל שהוא נגד שיחה דמילי דעלמא ונגד שיחה דמילי דשמיא פה סח ראשון הוא נגד שיחה של תורה הקדושה כמש"ה בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב. לקרוב היינו שיחה בתורה הק' שהיא הדביקות בהש"י ואהבת היאך אתה אוהב והיו הדברים האלה על לבבך וכמ"ש במקום אחר בשם ספ"הק והוא בגדר מש"ה ואני קרבת אלהים לי טוב שתי בה' מחסי לספר כל מלאכותיך דהיינו מלאכתו שבת קודש שהיא כלי אומנתו של הש"י ולרחוק היינו שמחה במילי דעלמא לשם שמים ע"ד מרחוק ה' נראה לי ובמקום מיתה פרישה מהתורה הקדושה שהיא חיינו אנו מתייראין וניצולים ממש"ה רחיקך יאבדו רק כמ"ש תעיתי כשה אובד ופירש ממקום חיותו בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי שנזהרים גם בסור מרע גם במילי דעלמא ומתכוונים לשם שמים בגדר מכשירי מצוה. ולזה פסח ראשון צלי אש כמש"ה הלא כה דברי כאש וגם השני טפל בזה לראשון שהוא גם כן מעין דבר הש"י וזהו ענין דרך רחוקה שנקבע עי"ז פסח שני כי הוא בחינת שלום לרחוק כנ"ל וכן מי שלא היה טהור כי כשאין חכמה אין יראה ויראת ה' טהורה. ונראה שזהו ענון הביקור ממום ד' ימים כי מקחו הה בעשור בחי' יוד דעשיה תיקון שיהיה בדיבורא קעביד מע"ט ואח"כ ד' ימים הם נגד כפרת דיצירה שבלים הטובות כמ"ש גבי מגילה שנקראת בד' ימים כאלו והביקור נראה שהוא מד' כתות שאינם מקבלים פני השכינה כמ"ש במקום אחר בזה לחפש דרכים שלא יהיה מום בכיב שפתים דוכתא דלדידן הוה מומא והיינו כ' חיים ביד הלשון להנצל מלשון הרע

לישנא תליתאה שהורגת ח"ו שלשה פ' שליטה היינו נגד ליצנות כ"א חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא הרי שליצנות הוא בחי' התנגדות לחכמה וכתיב עבד חכם ימשול בבן מביש גם כתיב אם ללצים הוא יליץ שהכוונה שליצנותו חל על עצמו שנפעל להליצנות שישלוט בו הסט"א ע"י היותו קל בעיניהם ומלוצץ ולעגום יתן חן וכתיב ועגום ירשו ארץ הרי שעל ידי הצלה מליצנות זוכים לשליטה פה מלכות. ר' שלום הוא נגד שקרנים שרק מפני שלום מותר לשנות וכמ"ש במקום אחר ת' חן היינו הצלה מחנופה כדכתיב ומוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון וזהו בחינת החן הכולל שתי שיחות הנ"ל פי חכם חן היינו שיחה בחכמת התורה הק' פי צדיק חן היינו שיחה במילי דעלמא ע"ד יודע צדיק נפש בהמתו וכן ענין מגילה מרמז לשיחה במילי דעלמא כמ"ש במקום אחר ועישור בניסן שהוא ה' שיחה בחי' העישור דידיה היה אז בשבת קודש ת' פה חן ונגמר בבחי' ת' דהחודש כנ"ל וי"ל שזש"ה ויקחו להם איש שה לבית אבות היינו שיחה עליונה שבצירוף כח מחשבה שמכונה אב כידוע מערכי הכנויים שה לבית הייני שיחה בלי כוונה והבנה ואולי זה בחי' חגיגה משא"כ פסח שני הוא שמחה במילי דעלמא לש"ש ולזה היה החירות דעב"י ע"י הפסח כי החירות הוא ע"י הדיבור פי החירות כמ"ש במקום אחר מה ששמעתי בסמיכת גאולה לתפילה גאל ישראל ה' שפתי תפתח וזהו בחי' ה' עליונה שיחה עליונה עולם החירות שע"י ה' שערי בינה:

ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל גם שלא היה אז רק ששים רבוא ולא אלף רבוא אף כי אלפי רבבות וחז"ל אמרו בזה שהכוונה אלפי שנים ורבבות שנים וכו' כידוע משאחז"ל שאין השכינ' שורה על פחות מכ"ב אלף מישראל אולי הרי זה מבחי' הכ"ב אתוון הק' שמהם ההנהגות כדאיתא בסיצה"ק ודיוקם. נראה שהוא מצד דהו"ל ליכתב אלפי יבבות כמש"ה את היי לאלפי רבבה לזה גם שרקוד רבבות בחירק הריש והב' בשוא שמורה סמיכות מ"מ הוא רק בגדר הסמיכות לתיבת ישראל ולא לתיבת אלפי ולזה אמרו שמורה רק על כ"ב אלף ואם נאמר שמרמז ג"כ אאלפי רבבות יהיה זה מצד כל הדורות עב"י שהם כלולים מרבוי אלפים פעמים רבבות הרבה וע"י מחנות עב"י אז היה התעוררות לכל השרשים עליונים דעב"י שכלולים מהם כל הדורות וכן נתקיים מש"ה את היי לאלפי רבבה מצד כלל כמה דורות:

גם י"ל מצד מש"ה והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה וארונו של יוסף הצדיק ע"ה הי' אצל ארון הק' ולזה בנוח הארון הק' כנח גם ארונו דיוסף הצדיק ע"ה ונתעורר זכותו על רבבות אפרים ואלפי מנשה בניו הק' ולזה מסודר כן רבבות אפרים ואח"כ אלפי מנשה והושם אפרים לפני מנשה כידוע.

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה. הכוונה שהיה מפליג מאוד בעניוות גם בינו לבריות וכמ"ש בחוה"ל הקדוש מצאתי לכל אחד ואחד יתרון עלי בצד מה וכו' ושמעתי בשם הרב הגאון הגדול מוהרי"ל ני' שהיה אבד"ק פאדהייץ על מה שאמרו חז"ל גדול מה שנאמר במשרבע"ה ואנחנו מה שהכוונה שמה שאמר אברהם אבינו ע"ה ואנכי עפר ואפר היה בגדר עניוות בינו לבין קונו וגדול מזה הוא מה שאמר משרבע"ה ואנחנו מה שהיה מאמרו בינו לבריות כן שמעתי וכן משמע ממה שאה"כ עניו מכל האדם שמורה שבינו לבריות היה עניו ושמעתי מן מורי הרב החסיד מו"ה משה יודא ליב ע"ה מ"כ בק"ק סאסוב יצו שאמר שענוותנותו של משה רבע"ה היה מצד שאמר שלרוב השגתו בלא הסתתרות ובלא חסרון לא שייך בו בחירה כיון שהיה כולו טוב מעין זה שמעתי ומ"מ כתיב בכל ביתי נאמן הוא שבחינת אמת מורה גלוי שאי אפשר להיות בו ספק ובחי' נאמן מורה שהיה צד בחירה ונטיה לפניו ומ"מ היה נאמן ובמקום אחר כתבתי עוד בזה בשם האר"י ז"ל:

אל נא רפא נא לה הכוונה עפ"י מ"ש במקו"ר שבחי' אדנות מתחלק לבחי' י"ד ובחי' נ"א. ובחי' נא היא עב"י שכוחם בפה משם נשפעים בבחי' אין נא אלא בקשה ובחינת יד משם יש בחינת יד הגדולה כוחות הפעולות בעשיה ומשה רבע"ה ביקש שיהיה הרפואה ע"י כח נא בבחי' מה שבדיבורא דידן איתעביד מעשה תמיד לטובה ולא שיהיה מכח יד ע"י פעולות:

פרשת שלח

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל איש אחד איש אחר למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם, עפ"י מ"ש במק"א באריכות שפגם המרגלים ע"י שהיה בהם גאוה פנימיות עיי"ש וזהו כל נשיא בהם שבתוכיותם היה בחי' התנשאות והתרברבות הגרוע וגם כל אחד מהם היה נשיא בעיניו יותר מחבירו תהו כל נשיא בהם שביניהם ג"כ היה כל אחד מהם נשיא ומתגאה על חבירו וכ' ראשי בני ישראל המה של כל ישראל משא"כ בכל מקום שכ' הנשיאים הטובים לא מצינו לשון זה כי כאן כל אחד מהם לא היה די לו בתקנת שבטו לבד רק שהית בעיניו גבוה מכל עב"י משא"כ יהושע בן נון ע"ה דחמא משרבע"ה ענוותנותיה וכו':

גם י"ל כל נשיא בהם במשאחז"ל שהיו יראים מצד שלמעלת איה"ק יסירו אותם מנשיאותם וישימו נשיאים גדולים מהם וע"י זה הלשיבו על איה"ק כידוע והיינו כל נשיא בהם שעיקר המכוון שלהם היה על הנשיאות כנ"ל

כולם אנשים ראשי בני ישראל המה. כתב רש"י ז"ל שאותה שנה כשרים היו גם זו מהתוכחה שהיו נקיים מעבירה גוררת ומ"מ חטאו הרבני החריף מוהרר אביש נ"י מפה אמר בבחינת מה שמוחלים העוונות להמתמנה כמו שאמדו חז"ל ואז היו ענוים ומשמעות מפירוש רשב"ם ז"ל כל נשיא בהם היינו שכל ההתנשאות היה רק מהם ולכך כתיב כל בטפחא כן שמעתי ואולי י"ל הטעם מה שמוחלין העוונות להמתמנה פרנס על הציבור מצד שכל מי שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו ולזה מוחלין היטב:

אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ:

י"ל שמרמז בתיבת לתור ששלח אותם להראות להארץ תו"ר מצוות הנוספות לעב"י על ז' מצוות בני נח ועי"ז היה אז בההליכת התנגדות כל בני נח כידוע:

ויקרא משה להושע בן נון יהושיע:

י"ל שלזה הוסיף לו י' אומניות הוא בן זוג דעב"י קדושת שבת קודש כידוע ולזה הוסיף לו י' להמשיך לו קדושת שבת קודש והשומר שבת קודש כהלכתו נותנים לו כל משאלות לבו לטובה ועי"ז יהיה שוה לכלב ז"ל בתפלתו:

ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה. מלבד מ"ש רש"י ז"ל בזה י"ל ג"כ שכוונתם היה מצד שאמר להה משה רבע"ה שיראו אם יש בה עץ צדיק שיכול להגין עליהם אמרו הם שהיא ארץ זבת חלב ודבש ולקחו מן התאינים ומן הרמונים להראות שיש שם פירות טובים ומשובחים וזהו בודאי מצד שיושביה הם טובים כי אם היו רעים היו הפירות גם כן רעים כמש"ה ארץ פרי למליחה מרעת וושבי בה הרי ממילא כשהפירות טובים האנשים ג"כ טובים כנ"ל וא"כ לא יוכלו לכבוש ח"ו וכלב ע"ה אמר נ' לחמינו הם סר צילם מעליהם שע"י שהארץ כאלו ניתנה לנו ואין זה עוד מכחם ובזכותם וא"י בקדושתה קיימת נם בזמן שאין עם בני ישראל שרוים על אדמתם והיא מוחזקת בירושה לעם בני ישראל מימי אבותינו הקדושים:

אפס כי עז העם. ממו"ח נ' שמעתי כי הכוונה היתה בהריגול רק מצד שאין סומכין על הנס לכן צריכים לעשות בדרך הטבע ומה שיחסר הטבע ישלים הנס. ולזה בחנו אם שמינה היא ימסרו נפשם הרבה במלחמה ועב"י צריכים תגבורת כפי יכולתם להוציאה מידם. משא"כ אם רזה המלחמה קלה להוציאה מידם. וכן אם העם חזק צריכים עב"י להתגבר כפי יכולתם. ומה שיוחסר הטבע ישלים תנס כן הוא משקל צדדי הריגול. משא"כ המרגלים גילו כוונתם בתיבת אפס לקצר בכל יכולת הש"י ח"ו. כי טובת הארץ וגבורת העם דשם עשו כהפכים כהוראת תיבת אפס הרי שכוונתם שע"י גבורות העם

דשם יחדלו לכבוש הארץ. וזה היפוך המכוון אמיתי שטובת הארץ וגבורת העם דרך אחד להם להביא שלא יקצרו עב"י בתגבורת שכפי כוחם וטבעם ומה שיוחסר הטבע ישלים הנס וזה נכון ברור:

והערים בצורות תרגום אונקלוס ז"ל וקרויא כריכן. שמעתי בזה בשם אבי של מוהר"ר יצחק ישבר הי' עפה שהזכרתי אותו רמה פעמים שהכוונה שלהם היתה מה שאמרו כן מצד שבית עגול אין רואין בו נגע כידוע ועי"ז לא ימצאו האוצרות שהטמינו האמוריים כמו שאמרו חז"ל בזה:

ויהס כלב את העם. י"ל עפ"י מ"ש במק"א שכלב בן יפונה ז"ל שמלאה אע"ה בחינת לאה ענוה כידוע תיקן לבחינת יראה בחינת רחל אע"ה ויהושיע בן נון ז"ל שמרחל אע"ה זכה לבחינת ענות. ואולי לזה תחילה ויהס כלב לבדו כי ראשית חכמה יראת ה' ועקב ענוה. ענוה לבסוף בעקב ואחר שעורר הוא בהם בחינת יראה ענה גם יהושיע בן נון ז"ל ונתעורר לעורר לבב עב"י במדת ענוה לטובה:

ויוציאו דבת הארץ וכו' הארץ אשר עברנו בה ארץ אוכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות י"ל ע"ד שאמרו חז"ל חן מקום על יושביה והמרגלים ע"ש סופם שלא היו מעותדים לבוא לשם לזה לא היו בגדר יושבי' ולא היתה איה"ק לחן בעיניהם משא"כ יהושע וכלב ע"ה שהיו מעותדים לבוא לשם ולזכות בה היתה לפניהם לחן בעיני מזלייהו דחזי ואמרו טובה הארץ מאוד מאוד ובריגול השני של יב"ן ז"ל היה פנחס ז"ל שגם שלא הי' לו חלק בארץ שכל שבט לוי ז"ל לא נטלו חלק בארץ. מ"מ היתה לפניו לחן הן מצד היותו שליח נאמן והרי הוא כמשלחיו שהן מיושביה הן מצד שעכ"פ ישב בה גם שהי' בדרך גירות וארעי בלי נחלה. מ"מ העיקר הוא מצד מצוות שמקיימים בה שזהו עיקר ישוב העולמות. משא"כ המשלחים דמרגלים ראשונים שגם הם לא היו בגדר יושביה שהרי לא נכנסו בה לבסוף ופחותים מעשרים כיון שלא נטלו חלק בארץ לא היו אז בגדר משלחים:

ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים. שמעתי בשם הרבני החריף מהו' אבא ז"ל מפה שאמרו שהם מאוימים ואינם מצד שהארץ מגדלת גבורים רק הם מהנפילים וי"ל שאמרו שמפילים אימה ובאו מבחי' רוח בהמה היורדת בחי' כפילה ואמרו מן הנפילים שלב כסיל עיקר ועי"ז כ' יפלו פגריכם וכו' ויהושע בן נון ע"ה וכלב בן יפונה חיו וכו' כי חכמה תחיה היטב:

והמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגוים מבלתי יכולת ה' וכו' וישחטם במדבר גם שאמר לו הש"י ואעשך לגוי גדול ועצום ממנו ויהיה ניכר אח"כ כל יכולתו דאש"י

בהכיבוש מ"מ מה שיהיה אחר הרבה שנים בגידול ס' רבוא אנשים לבד הנשים והטף ביני לביני יאמרו מבלתי יכולת ויהיה חילול ה' ח"ו:

ויאמר ה' סלחתי כדבריך ואולם חי אני וכו' כי כל האנשים וכו' פירש"י ז"ל כדבריך בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה' לפי זה עיקר מה שהיתה הסליחה כדי שלא יהיה טענה נגד כל יכולתו דהש"י וכדי שידעו כל יכולתו דהש"י והרי כשיתוקנו יהיה סליחה טובה וזש"א שלכך המוחלטים ברשע טעות הטלה גרעון בכל יכולתו דהש"י לא יבואון אל א"י ה"ק כיון שרק מצד כח פירסום כל יכולתו היתה הסליחה א"כ הנוטים מזה אין להם סליחה וזש"א סלחתי כדבריך ואולם וכו' כי כל האנשים וכו' אם יראו את הארץ וכו' וזש"ה בחנוני גם ראו פעלי ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי כי כתב במורה הנבוכים וגם בספה"ק הבאים אחריו שיש נמנעות גם בחק הש"י אך אין המכוון בזה רק מצד מה שהש"י כל דרכיו משפט ולא עוולתה בו לזה מהנמנע אצלינו בחק הש"י שיהיה יוצא מאתו צד עוולה בדרכיו רק כל דרכיו משפטים צדיקים וזולת זה אנו יודעים שהש"י כל יכול ואין נמנע בחוקו וגם מה שאי אפשר שיצויר אצלינו כפי השגתינו אנו יודעים שהשגותינו וציורינו כאין וכאפס נגדו וממנו נתהוו כל השגותינו וציורינו ונתהוו כעת בדרכי חסרונות וחכמים כבלי מדע נגדו מצד דרכי משפטים נכונים בעניני סדרי גלגולי השתלשלות בריאת הנרנ"ח וכל סיבותיהם והרי כתבתי לעיל בתחילת פרשה זו שאמרו חזק הוא ממנו דהיינו עפ"י דרכי משפט שקבע הש"י ראו חוזק או עפ"י איצטגינות בין צבא מרום ראו שישארו שם האמוריים מ' שנה וזש"א תועי לבב הם גם שידעו דרכי משפטים צדיקים של הש"י ועכ"ז נטו מידיעת כל יכולתו דהש"י ויש מהם שבטעות נטו שלא ידעו דרכי המשפט לאשורם והם היותר קרובים לתיקונים כיון שלכל העם בשגגה ועי"ז באפי ואחז"ל באפי והדרנא בי והכוונה ג"כ שלא ידעו שמה שראו הסכמה עפ"י כל ז' כוכבים הכוללים צבא השמים מלמטה ושרשיהם מלמעלה ממילא כן הוא מסתמא שהורו שלא יבא דור ההוא לא"י ה"ק שזהו בחי' נשבעתי כמ"ש בשם האר"י ז"ל שבחי' שבועה דהש"י הוא בבחי' ז' הבלים דתבונה ומסובב מזה ממילא הוראה בין צבא מרום ז' כוכבים ולא ידעו שכל זה הוא רק באפי רגע וחיים ברצונו ע"י תשובה טובה:

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאותיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה. כ' רש"י ז"ל יורשנה כתרגומו יתרכינה. צ"ל שכן היא הגירסא הישינה. או דצ"ל ותרגומו והיינו שכן ראוי לתרגם וה"ה הרבני מוה' יצחק ישכר ני' מפה שאל

שהרי מפורש. שכלב בן יפונה ע"ה כבש הענקים. ואמרתי שאולי נשארו בני ענקים דכ' מעט מעט אגרשנו והוא זכה שבניו לא הותירו וניצולו מבחי' לצנינים כידוע:

וימת כאשר צוה ה' את משה. י"ל עפמ"ש בשל"ה הק' שהמעשה שנגמרא בחסיד אחד שהי' בדעתו בשבת קודש שיגדור הפרצה ועי"ז קנס א"ע ולא גדרה, והי' לו סייעתא דשמיא שעלה לו צלף חד במקום הפרצה וכתב השל"ה שהחסיד הי' גלגול צלפחד והי' אז גמר תיקונו עי"ש. להסמיך זה בפסוק דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא. כי מ"ש וימת כאשר צוה ה' את משה הוא כמיותר. אך להנ"ל ירמז גלגול הנ"ל כי כל הרוגי ב"ד שהתוודו ועשו תשובה כיפרה להם מיתתן ומחיצתן גבוה בג"ע ואולי במחיצת קדושים שמתו על קידוש השם שם הוא מחיצתם וכתוב בזוה"ק דמאן דנחית מדרגיה אתקרי מיתה לגביה. וכן הוא בזה שגלגול שלו היה בגדר חות דרגא שהרי כתיב ירד לגנו לערוגת הבושם אל גנת אגוז ירדתי שעוה"ז שנקרא גנת אגוז נגד הרי בשמים דג"ע הוא ירידה. ואחר גלגול הנ"ל שהוא בחי' וימת אז הי' כאשר צוה ה' את משה. דהיינו תקון הדעת טוב בחי' משרבע"ה כנ"ל והיינו תקון מה שפגם במחשבה. וע"י מה שקנס א"ע על מחשבה שהיתה בלבו לגדור פרצתו. הי' תקון והוראה משמים ע"י בחי' הצלף חד כי הי' תקון צלפחד ז"ל אז בשלימות:

גם י"ל רמז הנ"ל ע"ד מחז"ל כי עליך הורגנו כל היום. במחשבת מסירת נפש באמירת בכל נפשך עי"ז נחשבו כצאן טבחה בפועל. וכן הוא במ"ש כאלו על מלאכתך עשוי' בשב"ק גם שיודע שא"א שלא יעשה מלאכה בחול. מ"מ היסח הדעת שבו ע"י אומרו מי יודע אם יחייני הש"י כ"כ עי"ז אפשר לו להיות בגדר כאלו מלאכתו עשויה וכבחינת הצלף חד הנ"ל ומחשבה זו היא כטעם מיתה כמ"ש חייך תלוים לך מנגד ולא תאמין בחייך. שיודע שמקור החיים עם ה' לגבי פרטיות גדרי זמנים וזהו ענין הרוצה שיחיה ימות א"ע שיודע שלא מצדו הוא חי רק על כל מוצא פי הש"י יחיה אדם ועי"ז דבוק במקור החיים שעם הש"י ומחשבה זו כמיתה וזהו וימת דהיינו מחשבת היסח הדעת הנ"ל שהוא כמיתה וע"ז הוא כאשר צוה ה' את משה דהיינו תקון דעת טוב דשמירת שבת"ק במחשבה טובה:

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי. הכוונה שלא להביא עצמו לידי נסיון וכבחינת בשר תאוה כמ"ש במק"א בזה שכוונתם היה כדי שיוציאו מכח אל הפועל בחי' עמידתם בנסיון אחר שכבר נטו להצר ההוא ולפי האמיתיות אין זה נ"ר הש"י ויותר יש נ"ר להש"י שלא להביא את עצמו כלל לנסיון וכמשל אב שאינו רוצה שבנו יהיה במקום סכנה וכמ"ש במק"א בזה וזש"א

שלא תטו להלב הנוטה לבחינת אחור באמרו שלמען זה יזכור ויעשה כל המצוות כי כשלא יביא את עצמו לידי נסיון לא יהיה נחשב עליו כאלו עשה כל המצוות כיון שלא הגיעו לידו משא"כ ע"י מה שיביא את עצמו לידי נסיון ויפרוש מהחטא הרי בידו שכר על הפרישה והרי הוא מרבה לקיים מצוות הש"י בזה. וזהו בחינת רמז התכלת שדומה לכסה"כ שהוא עולם הבריאה הבחנת המחשבות ואין צריך להוציא לפועל כלל נסיון כיון שמה שבכח אצלינו הוא אצל הש"י כאלו היה כבר בפועל. וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' דהיינו שהעיקר הזכרון וקבלה בלב ע"ע לקיים כל המצוות שיגיעו לידו לקיימם ועשיתם אותם הבא בירכם ולא שתביאו את עצמיכם לנסיון למען תזכרו ושתעשו דוקא כל המצוות בפועל כי עי"ז נמשך ג"כ ח"ו בחי' זנות והסרה שלא יעמוד בנסיון לפעמים וסור מרע הוא קודם לבחי' עשה טוב וי"ל ג"כ שהתכלת היה מועט בין הלבן וכבחינת שם הק' ע"ב שפנימיותו משפט וחצוניותו אנפוי נהירין בחינת חסד כמ"ש במק"א ולכך בחינת הלבן מרובה כי עפ"י הרוב אין צריך להעמיד בנסיון בפועל דוקא רק במועט מעמיד הש"י לפעמים בנסיון ומשקל זה הוא ביד אל דעות ולא אתה תביא את עצמך לנסיון:

פרשת קרח

ויקח קרח ודתן ואבירם ויקומו לפני משה ואח"כ כתיב ואנשים חמישים ומאתים איש וטעם שלא כללם כאחד. אך מצד שטבע העשיר יענה עזות ויוצא לריב מהר שבוטח בעשרו וכן עני אין מעצור לו לפחד ממחלוקת שיש בו אחריות הפסד כיון שאין לו מה להפסיד משא"כ איש ממוצע נמנע ממחלוקת מצד פחד ההפסד ולזה קרח המופלג בעושר כידוע יצא לריב מהר וקם לפני משה וכן דתן ואבירם כתיב בהו כי מתו האנשים ואחז"ל שהוחלטו בעוני לכן הם ג"כ יצאו לריב מהר אך הר"ן איש עמדו מנגד כדי לראות מי יתגבר כי פחדו קצת וכשפתח משרבע"ה בדברים רכים לא היה להם עוד פחד ונכנסו לתגר ואתגלי בהתתייהו מעין זה שמעתי וי"ל שזה שאמרו חז"ל מרבה צדקה מרבה שלום כי עשיר שמבזבז ממון על מחלוקת אין זה כי אם ע"י מה שמקשיח לבו מלהרבות צדקה לעניים שחסר להם הרבה משא"כ מי שחומל על דל ואוהב להרבות צדקה גם אם יהיה עשרו בתכלית ההפלגה אעפ"כ אין לו מקום לבזבז ממונו למחלוקת כיון שאין לו מותריות ותמיד יש להרבות צדקה כי אחר שפרנס עניי עירו יוכל לפרנס עניי מקומות אחרים ואין לזה סוף ולזה מרבה צדקה מרבה שלום היטב:

גם י"ל ויקח קרח. שסבר שיש לו יד לקבל שהוא בכלל ברכה. והרי לא מצא כלי מחזיק ברכה אלא שלום והוא קם לפני משה רבע"ה במחלוקת ואינו בברכה ולס' הארץ ומלואה ולזה בלעתו הארץ. ועניין מחלוקת שלו היה שכל העדה שוים בקדושה ובאמת כמו שהפרי עיקר נגד האילן והתוך עיקר נגד שומר הקליפה. כן נבחרים הכהנים ואחריהם הלויים וכן שארי הדרגות. וכן בחי' כהן מורה נבדל ונבחר מהמוניים ולזה היתה הה ראה ע"י צמיחת שקדים על מטה אהרן כה"ג ע"ה שהוא הפרי. ועוד הוראה שכמו ששקדים הקליפה השומר שלהם נאכל עמם כשהם רכים קודם גמר גידולם לשלימות הנאתם ונגמר גידולם ניכר שהחצוניות רק שומר והפנימיות ישבו שלימות הנאה וכן הוא במה שרצה קרח לבלבל הסדר קודם גמר ההוצאה מכח לפועל היכר ההבדל והתועלת לטובה:

בוקר ויודע ה' את אשר לו. י"ל דמרמז עמ"ש בזוהר הק' דבסוף דרייא יתגלון סודות התורה הק' וכידוע מהאריכות שבזה בספ"הק. והרי ידוע שהגאולה נקרא בוקר נגד חשכת הגלות כמ"ש נפשי לה' משומרים לבוקר. וכתב בזוהר הקד' עמ"ש חי ה' שכבי עד הבוקר אם יגאלך טוב וכו' דקאי אגאולה. וכ"כ בזוהר הק' עמ"ש על משכבי בלילות בקשתי דקאי על הגלות שאנו כחולי אהבה על המשכב ועל זה אנו מבקשים להש"י תמיד ומצפים לישועה. והרי אז בהתחלתא דגאולה יותחל להתקיים מ"ש כי מלאה הארץ דעה את ה'. א"כ הרי זה הכוונה בוקר ויודע ה' שיודיע את אשר לו דהיינו השגת חכמת אלהות שהוא מה שנוגע לו וזהו אשר לו. גם י"ל אשר לו קאי אאנשים המיוחדים לעבודת הש"י שלהם משפיע הש"י דעת טוב וכידוע התנאים שכתוב בספר הק' עץ חיים שאחר סור מרע ועשה טוב ובקש שלום פרישות. אז הוא שנפתחים לו שערי השגת סודות התורה הקדושה ולא קודם כידוע שיש ערבובי מחשבות מבלבלים שלא יכנס אשר איננו ראוי. וזה מרומז במ"ש כי אם בתורת ה' חפצו דקאי אסודות התורה הקדושה כמ"ש במקור"ב. ובתורתו יהגה יומם ולילה. דהיינו כל הנוגע למעינו תורת האדם דהיינו תורתו והיה כעץ שתול על פלגי מים כי מים הוא משל לענוה כידוע שכן הוא גדר מים שעוזבים הגבוה ורודפים אחר הנמוך. וזהו ענין בטל רצונך גדר ענוה ויחוד מעשיו לש"ש וע"י זה פריו יתן בעתו. הידוע שסודות תורה הקדושה הוא בחינת פרי כל הפרד"ס שבשבילו הנהגת כל העולמות ויהי' זה בעתו כידוע שצ"ל תחלה מלוי כרסו בבשר ולחם ומים נאמנים דהתורה הק' וגם סור מדע ועשה טוב כנ"ל וז"ש כאן שיודיע הש"י את אשר לו. המיוחד להש"י בענוה לעשות הש"י חטיבה אחת בגדר בטל רצונך מפני רצונו

וע"י זה עושהו הש"י חטיבה אחת שיהיו כל שעשועיו עמו ומבטל כל הרצונות. ועי"ז שומרי הפתח לא יעמדו לפניו לעכב וכל רז לא אנס ליה וזה ענין דעת טוב:

וי"ל בזה מ"ש רב לכם כי כל העדה כולם קדושים. שהכוונה שעיקר התרברבות והגדולה הוא גדלות המוחין בהשגת דעת טוב כי דעה טובה קנה מה חסר ובדעת חדרים ימלאו. וענין גדלות המוחין ידוע בכאר"י ז"ל בשרשי ההנהגות וטענו קרח וסייעתו שכל גדלות המוחין והשגה הם לכם ולמה אין אתם מפרסמון סודות תורה הקד' לכל סי כל העדה וכו' ויתפרש כי בלשון אלא דהיינו שאין נכון להטות גדלות המוסין לכם לבד אלא כל העדה כולם קדושים וראויים לאותו איצטלא דדעת סודות התורה פק' כי סוד ה' ליריאיו וכתיב יראו את ה' קדושיו. והנשאר ביראה שלם קדוש יאמר לו. והשיב להם משה רבינו ע"ה כי מ"ש כי מלאה הארץ דעה. א"א עד עת בוקר דגאולה וכנ"ל וזהו בוקר ויודע ה' את אשר לו.

גם י"ל בוקר ויודע ה' עדמ"ש חדשים לבקרים אמונתך:

ועיני בנאמני ארץ לשבת עמדי ורק להם יאות להודיע סוד ה'. משא"כ מי שאינו בגדר אמונים בשלימות א"א להודיעו וכתיב סודו אל עבדיו הנביאים ואין נביאה שורה כ"א על חכם גבור ועשיר. עשל"ה הקדוש פרשה זו. ועשיר היינו שמח בחלקו שזה שורש הבטחון שהוא פרי אמונה. כמ"ש בריש ספר הקד' אמונה ובטחון להרמב"ן ז"ל שהפרי מעיד על האילן. וכן הבטחון עדות על האמונה:

וכ"ה ענין הנאמנות בין איש לרעהו ע"י שמחה בחלקו ובטחון. וכתיב אם לא תאמינו כי לא תאמנו. ובלי אמונה שלימה חסר האומניות שהיא בחינת חיים. דאומן לה סמא דחיי. וזהו גדר קדושה מה קרוש לעולם קיים. כידוע ולזה כתיב קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים וכו' דהיינו חיים הנצחיים:

גם בוקר ויודע ה' את אשר לו:

הכוונה ע"ד מ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתיך כנ"ל וגדר האמונה היא שלא להאמין בעצמו עד יום מותו כי בכל יום יש לחדש בעצמו הכרת שפלות עצמו ורוב גדלות הש"י ועי"ז מתרבה בחינת האמונה הנכונה וניצל מלהאמין בעצמו ולהעמיד על דעתו. ולזה נתן להם זמן עד לבוקר שאם הם מכלל שומרי אמונה ישובו מטענתם שיחול עליהם חכמה שהרי חכם בעיניו תקות לכסיל ממנו ואי אתה רשאי לומר קבלו דעתי ועי"ז אי אפשר רק שיודיע הש"י את אשר לו כי כל אחד ואחר אינו רשאי לומר קבלו דעתי ונתן להם הבחינה בקטרת גימטריא תרי"ג בחילוף הק' בד' כבכוונות וכל התרי"ג מצוות

כלולות באחת וצדיק באמונתו יחיה כידוע ואמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושי גאוה שזהו דגר והפכו מצד הנ"ל כי אמונים מחזיקים בענוה יתירה כנ"ל:

גם י"ל בוקר ויודע. ע"ד מ"ש בשל"ה הק' כאן שהר"ן איש שהיו עם קרח לא נטו מדרך אמונה רק רמות רוחא נקטי להו וסברו שהוא לש"ש ע"ד קנאת סופרים תרבה חכמה. ולא הי' בזה רק גדר רבוי אחר רבוי הראוי שהוא מיעוט. וי"ל שז"ש רב לבם כי כל העדה קדושים. כוונת תיבת כי כאשר והינו שכאשר כל העדה יהיו שווים בגדר לקדוש ה' מכובד אז יהי' רבוי יותר לצד הנכון. אבל באמת לא כן הוא שכאשר כל אפייא שווין הוא רבוי אחר רבוי למעט לאפוקי ע"י ענוה הנכונה יש כל התיקונים נכונים ברבוי לטובה וברכה. ומ"מ מחשבה טובה הש"י מצפה למעשה ומה שהי' צד במחשבתם בגדר קנאת סופרים תרבה חכמה במשקל טוב ונכון לזה מעותדים לתיקונים נכונים. וכדרך מ"ש בשם האר"י ז"ל שמשנת של"ה באלף זה והלאה מתגלגלים מהדור דיעה להתתקן הנה מתתקנים הר"ן איש והם ממונים לראשים ומנהיגים כמו שהיו אז נשיאי עדה וכתוב בשם האר"י ז"ל שגם קרח מעותד לתקון כמו שמרומז בס"ת צדיק כתמר יפרח עוד ינובון בשיבה יפורש עפ"י זה על היישון בהגולה דהיינו סמוך לאור הבוקר דגאולה. וירמז ע"ז גם כח מ"ש והשיב לב אבות על בנים. כי לפני יום ה' הגדול ישובו ויתוקנו גם האבות ע"י בניהם. שעמו שבני קרח לא מתו ועשו תשובה כן על ידיהם יהי' תשובה ותיקון גם לקרח גופיה. ועי"ז יהי' כן גם ברבים זולתם שישובו האבות על בניהם שלא חטאו ומרומז בכאן ביותר על קרח שכמו שחטאו הי' ע"י בניו שהרי פקח הי' וראה לשטות זה רק ע"י מה שראה בנים טובים שלשלת גדולה יוצאת ממנו כן דרך הלכת בו שובי כתיב שע"י בניו יהי' תשובתו ותיקונו כי ברא מזכה אבא כידוע. וז"ש בוקר ויודע ה' את אשר לו בשבילו ולש"ש צד מחשבה טובה ודרך טוב שהי' בכם בזה. זה יתברר מתוך דרכים לא טובים שבכם לעת ביקר הגאולה וכל המעותד לתקון יתוקן אז לטובה:

ואולי ירמז לזה ג"כ מ"ש ויוצא פרח ויצץ ציץ. בדרך צדיק כתמר יפרח להודיע שמעותדים הם לפרוח ולעלות מתוך פי הארץ (וזה יהיה סמוך לקץ הימין וזהו ציץ גימט' קץ) וי"ל הרמז ויגמול שקדים עפמשחז"ל משל לבגדי מלכות פקח נזדרז והחזירם כשהם מגוהצים ושמח המלך לקראת פקחים ונתטצה לקראת שוטים:

וזהו מ"ש בזוהר הק' פרשת שלח שהנכנסין לתוך חדרי התורה הקדו' בלבא עצלא אינם מצליחים. ואשר הם בגדר לשקוד על דלתותי בזריזות לטובה הם אהובי הש"י והש"י גומל להם חסדים טובים רבים בעת הגאולה. והש"י שמח בהם לטובה:

המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו, מעט הוא לשון ענוה כמ"ש בתיב"ע ז"ל ע"פ כי אתם המעט מכל העמים אתון ענוותנין כמ"ש במקו"ר בזה והכונה כאן ע"ד מ"ש בחוה"ל הק' שכל מי שהוסיף לו הש"י איזה מעלה על זולתו צריך להיות בו בכך תוספת עניוות ועבדות להש"י וכמו שאחז"ל השפעתי גדולה לאברהם אע"ה אמר ואנכי עפר ואפר וזש"א שע"י מה שהבדיל הש"י מכל עב"י להקריב אתכם אליו עי"ז צריך להיות בכם ענוה לפני הש"י ולא לרדוף אחר הכבוד:

כי תשתרר עלינו גם השתרר:

אולי י"ל שנזרקה נבואה בפיהם בסגנון ניבאו ולא ידעו מה ניבאו. והיינו ע"ד שאמרו חז"ל עמש"ה כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם כל פרנס שמנהיג את הציבור בנחת בעוה"ז זיכה ומנהיגם לעתיד לבוא וגם אמרו חז"ל עמש"ה לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח וכו' כשפוסקין גדולה לאדם פוסקין לו ולדורותיו ואם מגיס דעתו הקב"ה משפילו ומשה רבע"ה רעיא מהימנא ומקור עניוות גדולתו הנהיג עב"י בנחת ומסר נפשו עליהם כמה פעמים וזש"א כי תשתרר עלינו בעוה"ז גם השתרר בעוה"ב היטב:

הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע:

בכלי יקר ובשל"ה הק' כתבו לתרץ מדוע אמר הש"י תחילה על הכל עד שטען משרבע"ה האיש אחד יחטא וכו' ע"ש וי"ל שהוא ע"ד מה שאמרו חז"ל יראה אדם את עצמו כאלו כל העולם חציו זכאי וכו' זכה הכריע כל העולם לזכות וכמ"ש בזה במק"א ואז היה ההכרעה על פיהם. (מצד זה נעשה לפעמים נסים גדולים כשהוא אז זמן ההכרעה דרבים) לכל העולם ומשרבע"ה בתפילתו הכריע כנגדן ונשאר הדבר שקול וצוה הש"י אז מצוה העלו מסביב ועב"י קיימו המצוה כמאמרה ועי"ז הוכרע כל העולם ובפרט כל עב"י לכף זכות ולטובה נכונה:

ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש י"ל טעם עונש קרח בבליעה עפ"י מה שאמרו חז"ל בחולין עמש"ה תולה ארץ על בלימא אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה וקרח החזיק במחלוקת והתנגד לבחי' קיום הארץ כנ"ל ע"כ בלעתו הארץ:

ובדרך זה שמעתי בשם המפורסם בשם טוב מוהרר יצחק נ' בהמ"מ המפורסם בסם טוב מוהרר מיכל ע"ה שלכך נבלעו קרח ועדתו מצד שחלקו על האמת ואמת הושלך ארצה כמחז"ל עמ"ש אמת מארץ תצמח ולזה בלועי דקרח צועקים משה אמת ותורתו אמת כן שמעתי. ולפמ"ש במקום אחר שכן הוא גם כן במדת שלום שאמר אל יברא אדם

כשלך בארץ כמ"ש ונתתי שלום בארץ י"ל ג"כ שהי' ירידתם לארץ מצד נטותם משלום. ואולי מדת שלום עשתה למעלה בבחינת אש. ובזה הר"ן איש מקריבי הקטרת נשרפו על שנטו משלום. ומ"מ כיון שלא חלקו כ"כ על אמת כמ"ש במק"א לכן לא נבלעו:

גם י"ל עונש קרח בבליעה מצד שקינא על המלוכה ועל הכהונה והיה זה מצד בחי' אני אמלוך וע"י זה היה השבירה והנפילה כידוע וע"י זה נפל גם הוא אל תוך הארץ ונפל בגיהנם בבחי' מקום נתבצר להם בגיהנם מצד שיצא בעזותו נגד משה רבינו ע"ה ועזות פנים לגיהנם ובושת פנים משה רבינו ע"ה ויסתר משה פניו זכה לגן עדן:

גם י"ל עפ"י מ"ש בשם האר"י ז"ל שקרח היה ניצוץ משורש קין. ומשה היה ניצוץ משרש הבל ז"ל ומצד שע"י קין נבלע דם הבל ז"ל בארץ כן עכשיו ע"י משה שהוא הבל נבלע קרח שהוא בחי' קין בפי הארץ.

פרשת חוקת

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. י"ל דקאי אדסמוך מעשה מן המעשר שזה מורה מעלת הכהונה ביר נר"נ כמ"ש בספה"ק שערי אורה ישראל לוי רוח. כהן נשמה. וכ"ה בשיה"ק. וזהו בגדר עלייה למקור האחדות בחינת אצילות הכל חד כידוע. וגם בבריאה שפע האצילות דשם הוא ג"כ בגדר אחדות בבחי' אור י' חכמה עליונה שנקראת קודש כידוע שזה גלוי אור אצילות כידוע ולזה נקרא הכהן קדוש נגד בחי' אור י' וכן הוא דחי' א' דאי"ק א' אויר כדאיתא בס' יצירה הק' והיינו אור י' כבתקוני זוה"ק הרי שמקור אחדות הוא בבחי' י' כנ"ל ואחז"ל פרר בת שתים וכמשחז"ל בזה בחיי ושם האחד אליעזר. כי גדר הפרה היא מצר מיעוט רבים שנים מצד יצירה טוב ורע במשקל זה לעומת זה שמשם הפירוד ורבוים. וז"ש זאת חקת התורה לתקן בחי' הרבוי ע"י הטהרה שע"י הכהן בחי' קדוש המרמז לגדר אחדות כמעשר מן המעשר דלעיל:

ולהנ"ל י"ל אשר צוה ה' לאמר היינו משחז"ל ה' האמירך עשאך חטיבה אחת בעולם. וז"ש שצוה הש"י לאמר להגיע לגדר האחדות חטיבה ע"י מצוות מעשר מן המעשר כנ"ל. וע"י מצוות הטהרה שע"י הכהן שנקרא קודש כנ"ל:

גם י"ל ע"ד מ"ש אמרות ה' אמרות טהורות. וכתיב יראת ה' טהורה עומדת לעד. וסוף דבר הכל נשמע. ע"י אמת אלקים ירא כי יראה הטהורה עושה האמרות טהורות וכתיב אוהב טהר לב חן שפתיו רעהו מלך וע"י החן נקנים הדברים באמירה לשומעיהם וז"ש אשר צוה ה' לאמר שיהיו האמרות בגדר טהרה. (חק הוא חצי מגימטריא יראה כידוע) וע"י יראה הטהורה וטהרת הגוף גורם טהרת הלב והיינו ע"י מצוות הטהרה:

גם י"ל בדרך זו אך קרוב ליריאיו ישעו. כי ענין חסרון טהרה הוא טמטום הלב. משא"כ טהרה שהיא ע"י הכהנים שנקראים חסידים כמ"ש תימיך ואוריך לאיש חסידך. וע"י בחי' הכהנים אל ישובו לכסלה. ויש שלום בגדר האחדות כנ"ל ועי"ז יש יראה טהורה העומדת לעד בישועה נצחיית:

ולקח הכהן עץ ארז ואזוב וכו'. י"ל דרך רמז הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה שהוא ענין טומאה כמ"ש ומחטאתי טהרני. מאין באת מטפה סרוחה. היינו גדר המים שקדשו בהם האפר הולך למקום עפר היינו אפר ותולעה הוא גדר תולעת שני עתיד ליתן דין וחשבון היינו אש השריפה באש ה' נשפט וכן מסודר בפרשה תחלה אפר החטאת כי סוף מעשה במחשבה תחלה וההעדר קודם להויה ואח"כ מי מריבה נגד גדר מאין באת. וליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא ואח"כ יאמרו המושלים ביצרם בואו חשבון:

וממדבר מתנה:

הכוונה שמשים את עצמו כמדבר שאינו עושה פירות שגם אלו היה הבא ללמד נמצא למד ממנו כ"ש שהיה הש"י משפיע לו חכמה יתירה בתכלית הרבוי שהרי הש"י יהיב חכמתא לחכימין וכ"ש כשמצטרכים להשפיע כמ"ש בזה במק"א עכ"ז לרוב ענוה הוא עושה את עצמו כאלו הוא מדבר ואינו ראוי לעשות פירות ורק חבירו לו יאות להשפיע עי"ז זוכה שהתוה"ק ניתנה לו במתנה שהרי הלומד מכל אדם נשאר בגדר חכם לפי האמיתיות ומדה במדה כמו שעל ידו נתרבה חכמה למי שלא היה ראוי לה כן יתרבה לו חכמה בדרך מתנה. גם מצד שטוב עין הוא יבורך הרי ע"י מה שהיה טוב עין שיושפע לחבירו על ידו עי"ז זוכה לפרכת הש"י והרי הארץ נתן לבני אדם לאחר ברכה. גם הרי הברכה היא ע"ד יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים וכן הוא כאן ולהנ"ל מיושב מ"ש במק"א שלהסברא בתוספות סוף יומא שתשובה מכפרת עם יו"כ היינו שיו"כ טפיל לתשובה לכאורה פסוק הנ"ל אינו מובן שהיה ל"ל יברך יראי ה' הגדולים עם הקטנים ולהנ"ל ניחא שהכוונה שהגדולים עשו את עצמן טפלים להקטנים כנ"ל והוא מצד מש"ה אך קרוב ליראיו ישעו שיראי ה' הם המקטנים את עצמם כי עקב ענוה יראה גם מצד שהם חושדים את עצמם תמיד בחסרונות וכנ"ל הרי עי"ז יש ברכה והש"י נותן להם העולם וזהו מתנה וכמ"ש בתדב"א ז"ל בזוטא פרק ט"ו ע"ש:

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון. אחז"ל בואו ונחשב הפסד מצוה נגד שכרה תבנה ותכונן עיר שדומה לסייח במדבר. וי"ל לפי"ז הסיום כי אש יצאה מחשבון היינו אש דקדושה כמ"ש רשפי אש שלהבת וכו'. דאהבה עזה להש"י כי ההבחנה בשכר הנצחי שהוא רב טוב הגנוז ודאי מוליד אהבה עזה (רשפי אש הנ"ל מרמז על מרחץ תמים

חובה בעש"ק ואחז"ל נשיתי טובה זו המרחץ. גם טובה מלשון חימום כמ"ש בהטיבו הנרות וכן הוא בפירוש שה"ש להרמב"ן ז"ל עמ"ש כי טובים דודיך מיין. וגדר אהבה היא טובה כמ"ש טובה תוכחת מגולה מאהבה שהכוונה ג"כ כשהיא מאהבה שבלב גם בחי' מרחץ מרחיק בחי' רע דנגה שלא יעורב עם טוב כמ"ש בשם האר"י ז"ל ומצד שמי שאינו כובש כח הנפישותא שבו מדברי הרשות לומר בהם די נופל לבחי' רע ח"ו כי יתייצב על דרך לא טוב. רע לא ימאס ונפישותא שאיננה בנתיבות שלום התוה"ק איננה טובה כי בלי דעת טוב תוה"ק נפש לא טוב לזה אה"כ ותזנח משלום נפשי. עי"ז אח"כ נשיתי טובה ח"ו כיון שהנפישותא איננה לדרך נר מצוה דנתיבות שלום דתוה"ק עי"ז יש ערבוביא דטוב ורע ויש לפרש ג"כ בהיפך שע"י שנשיתי טובה ויש טוב ורע מעורב עי"ז יש בחינת המחניף לרשע ומרחם עליו סופו להתאכזר על צדק ח"ו ועי"ז זנח שלום המיוחד לצדיקים ע"ד מ"ש קוה לשלום ואין טוב. והתקון למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' וכו' טוב לך) להבה מקרית סיחון כי ענין האש הוא גדר האהבה שמצד תועלת עצמו והנאתו בחינת מעיקרא כי עביד איש אדעתא דנפשיה קעביד ובחינת הלהבה היא הכרעה שבסוף לש"ש ע"ד אני לדודי כמ"ש במקור"ב וזה יוצא מקרית סיחון. שע"י מה שהאדם דומה למדבר וההעלם נתן בלבו שלא להרגיש מעין טוב עוה"ב בעוה"ז כלל כ"א עפ"י עתת אלקים לפעמים מועטות ליח"ס מועטים שהם בגדר עולמך תראה בחייך בראיה שכליות בכל דהו קצת עי"ז מוכרע שנ"ר הש"י שנבחר בטוב עוה"ב מצד נ"ר דהש"י שמזה כמ"ש במקור"ב ושנעשה רק לש"ש בדחילו ורחימו עילאין שהם בחי' אור י' נסתרות כידוע שהוא בחי' שלהבת י"ה:

ולהנ"ל י"ל מש"ה בית יוסף להבה מצד שהיה בו גדר בן זקונים הוא לו שהיה קנקן חדש מלא ישן ונשמת שד"י תבינהו קודם רוב שנים אשר יודיעו חכמה וזהו בן זקונים שבהיותו בן ורך לאביו היה בו טעם זקנים ויניק וחכים נקרא זקן מצד שכבר נמלט מגדר מעיקרא עביד איניש אדעתא דנפשיה וזכה כבר לבחי' אני לדודי שזה בחי' שלהבת י"ה כנ"ל ולזה נקרא י' הוסף ובית יעקב אש כולל כל מטתו השלימה שעכ"פ כולם צדיקים באהבת טוב עוה"ב רשפי אש דאהבת הש"י שעפ"י חשבון טוב:

ולהנ"ל י"ל מה טובו אוהליך יעקב. בגדר רשפי אש אהבת עוה"ב כנ"ל וגם בבחינה זו הרי עוה"ז טפל וכאוהל נגד קביעות אהבת עוה"ב משכנותיך ישראל היינו את שזכו כבר לגדר שלהבת י"ה ומסילות בלבבם ע"ד עולמך תראה בחייך שהם בגדר לשכון כבוד בארצנו ולא ישובו לכסלה להשוות אהבת עוה"ז לאהבת עוה"ב לפנות ממע"ט ע"י בצע כ"א כבוד בארצנו שמופיע עליהם בארץ תלזו וממין מ"ש ישכן חצריך טוב ביתך קדוש

היכליך אשר בהיכלו כולו אומר כבוד מבחי' כסא כבוד מרום מראשון. עוה"ב עולם הבריאה שכולו טוב. ובחינה זו כבר היא קבועה בתוה"ק ומע"ט ותשובה כי בחינה ראשונה יש בו משקל בוצינא נוב מקרא ופונה לעסקיו ומבטל מסוה"ק משא"כ את שזכו לגדר בטול רצונך מפני רצונו בחי' אני לדודי וכנ"ל. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וזה ענין משכן קבוע ובחינה ראשונה היא בגדר אהלים ארעי בעוה"ז וגם אהבת מוח"ב ארעי משא"כ בחינה שניה בחינת ישראל יתן בכוס גימטרא אלקים עינו יתהלך במישרום להתהלך בקביעות לפני אלקים לש"ש לטובה:

ולפי זה י"ל מ"ש בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה שהכוונה על שני המדריגות הנ"ל כסדרן תחלה יהי' לבו נכון בטוח בהש"י שאיננו מקפח שכר טוב כידוע וע"ו מע"ט מסגל לעצמו רב טוב הגנוז. ואח"כ יזכה לגדר שלהבת י"ה שהוא ענין שכונה קבועה בעשיית נ"ר הש"י בחינת אמונה בפקדון ואמונה בהש"י לבדו כמ"ש במק"א במשאחז"ל אל תאמין בעצמך. רק בגדר אני לדודי:

פרשת בלק

ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בי. ע"ד מש"ה וה' עמו ואמרו חז"ל שהלכה כוותיה בכל מקום וכתבתי בזה במקו"ר שהוא ענוה יתירה בבחי' עניו עם ענוותנים שוכן את דכא ולא אתי דכא ועי"ז זוכה לאסוקי שמעתתא כהלכתא והיה מקום לטעות שע"י בחי' ענוה דהמורים הנכונים לא יתנהגו רק בהנהגה שפילה והכנעה ניכרת לעין כל ושלא נהוג הנשיאות ברמת ושלא לזרוק מרה בתלמידים עי"ז לזה אמר הכתוב גם שה' אלקיו עמו לאסוקי שמעתתא כהלכתא ע"י ענוה יתירה שבהם עכ"ז ותרועת מלך בו דהיינו שמתנהגים בגבנוני מלכות ונוהגים נשיאות ברמה שאם הדיין דומה למלך תהיה אימתו על הציבור בבחי' שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך אז במשפט יעמיד ארץ לכל טוב:

גם י"ל ה' אלקיו עמו:

שהכוונה ע"ד שכתבתי במקו"ר שתיבת עם מורה טפל וכן הוא כאן ה' אלקיו עמו דהיינו בחי' ענוותנותו דהש"י מעין טפל והיינו מצד שאין הש"י צריך לזולתו ונ"ר שו מצידנו לבד ע"ד דודי לי כמ"ש במק"א בזה ועכ"ז ותרועת מלך בו שאנו מתנהגים רק בבחינת עבדי ה' ומה שקנה עבד קנה רבו וזהו בחינת קבלת עול מלכות הש"י לטובה:

גם י"ל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו:

שהכוונה שכשיתמלא שם הויה ב"ה וב"ש אחר אבדון עמלק הרשע ויהיה השם שלם אז ותרועת מלך בו אז הוא נ"ר הש"י שיתמנה מלך בין עב"י כי כן נצטוינו למחות תחילה זכר עמלק הרשע ואח"כ למנות מלך וכתיב יעלו מושיעים בהר ציון והיתה לה' המלוכה וכו' ה' אחד ושמו אחד ואז יהיה בחי' מלך המשיח בעוה"ז בנגלה לכל. וזה רמז שמואל הנביא ע"ה ששאל מטר ביום קציר אז בעת שהקדימו עב"י למנות מלך קודם שעשו קציר האויבים. כי הרי ע"י המלוכה היה סיבוב מניעת נצחון המלחמה דעמלק הרשע כידוע ולזה אנו מקבלים על עצמינו עול מלכות שמים בכל יום בבחי' ה' אחד שעכ"פ יהיה בחי' ואזלה פרטיית בנפשו מהיצה"ר ע"ד כל מי שיש בו דיעה טובה כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו שעכ"פ אדם נגאל בכל יום כמ"ש בתד"א ז"ל:

ובדרך זה יובן הסמיכות ותרועת מלך בו אל מוציאם ממצרים:

שהוא לשון הויה מצד שאדם נגאל בכל יום לטובה שלימה ולברכה וגם שאמרו חז"ל שהכוונה בכאן על עבר עכ"ז יש בו ג"כ רמז הווה וכן אמרו חז"ל גאולה בכל יומא איתא מלבד המפורש בתד"א ז"ל שבכל יום אדם נמכר ובכל יום אדם נפדה ובכל יום עושים נסים רבים לאדם כביציאת מצרים הנה מצד זה את שפיר לישע דמוציאם. שעיקר המכוון שבזה הוא ע"ד מה שאמרו חז"ל בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו והש"י עוזרו כמ"ש צופה רשע לצדיק וה' לא יעזבנו בידו וע"ד מ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתיך דקאי אאומניות בבחינת דאומן לה סמא דחיי להנצל ממה שהיצה"ר מבקש להמיתו ח"ו וכל מי שיש בו דעת טוב כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו בימיו דייקא שכל יום ויום מימיו חזי לאיצטרופי לבנין שלם אשר עולם חסד יבנה ובחי' חדשים לבקרים קאי אחסדי הש"י שהזכיר שם חסדי ה' כי לא תמנו וכו' והוא ע"ד להגיד בבוקר חסדך ואמונתך וביהמ"ק היה בנוי כדי לכפר עונות עב"י וכן הוא מש"ה בחסד ואמת יכופר עון בבחי' חסד לאברהם אע"ה ואברהם זקן בא בימים כידוע בדרך תיקון פרטי הימים שזהו ענין ג"ח עם עלובה האכסניא אם חרוציה ימיו מספר חדשיו עמך כמ"ש במקו"ר בזה וזהו בח' גאולה דאיתא בכל יומא כמו שאמרו חז"ל:

ולזה נצטוינו לקרות קר"ש בכל יום שעכ"פ מצד הגאולה פרטית של הזוכים שייך בחי' שם שלם ה' אחד ושמו אחד כיון שניצולים מבחינת קרבא דחויא שהוא קרבא דעמלק הרשע והיינו מלחמת היצר ע"ד מש"ה אין שלום בעצמי מפני חקאתי ושלום הוא מעין שם שלם כי שמו של הש"י שלום כידוע וגם שמצד ההנהגה הכללית דטב"י עדיין אין שלום כי כתיב לשלום אין קץ וכו' שר שלום וזש"א ותרועת מלך בו ביח"ס בפרט יש בהם מעין המלוכה שהגאולה העתידה ע"י מה שהם בגדר בטל רצונך וכו' בבחי' ה' אלהיו

עמו כנ"ל אך מצד הכלל אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו שיש מצד הכללית מעין גאולה בהווה דבר יום ביומו כנ"ל ועכ"ז איננו עדיין בשלימות רק כתועפות ראם בבחי' הכפל קוה אל ה. חזק ויאמץ לבך והדר קוה וצריך להיות בחינת קוה לשלום היטב:

מה טובו איהליך יעקב. אלו מע"ט כדכתיב ויבא האוהלה לעשות וכן הוא בחי' יעקב כדכתיב כר לרגלי דבריך. אם תשיב משבת רגליך עשות וכו' הולך ועושה משכנותיך ישראל היינו לימוד תורה הק' שגם אחד שיושב ועוסק בתורה הק' ששינה שרויה עמן ובחינת ישראל הוא בחינת ראש מורה על מוחין דחכמה כנחלים נטיו הלומדים לשם שמים שנעשים כמעיין המתגבר. בגנות עלי נהר המרבים מעשים טובים ולימוד מביא לידי מעשה שכל טוב לכל עושיהם. כאהלים נטע ה' הדביקים בת"ח הולך את חכמים יחכם ריח טוב קולט וכו' כארזים עלי מים:

הלומדים עובדות טובות מצדיקים יזל מים מדליו העניים במעשים טובים מ"מ דיבורם בתורה הק' הוא כמעשה וחכמתן מתקיימת ובפרט כשמזכים הרבים לכן זכות הרבים שיש להם הרי זה בגדר וזרעו במים רבים היטב:

גם מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל:

שמעתי מאחד שמו ר' זרח מק"ק קאברין במדינת ליטא יצ"ו שהכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל המשכן משכן שנתמשכן עבור עוונות עם ב"י ושפך חמתו על עצים ועל אבנים כמ"א במקום אחר כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת שמתחלה נבנית הבית המקדש כדי לספיק חמתו עבור עם בני ישראל וזהו מה טובו אוהליך שהם טובים במה שהם משכון על עוונות עם בני ישראל והיינו משכנותיך ישראל:

גם מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. שמעתי בשם מוהרר מ"מ מפ' ז"ל מה טובו אוהליך יעקב שהגוף והחיצוניות בחינת יעקב יתנהג כפשוטו כאיש המוני. משכנותיך ישראל הנשהה והפנימיות יהיה בדביקות ובחכמה וחסידות ולא ח"ו בהיפך. וי"ל ג"כ שבחינת יעקב הוא הגוף כנ"ל יהיה בבחי' אוהל ארעי וכמ"ש במקום אחר על מש"ה ויבן לו' בית לו ממש הנשמה שהיא העיקר והיא עקרת הבית בית קבוע ולמקנהו כח הבהמיות שבאדם עשה סוכות אוהל ארעי ובחינת ישראל דהיינו עניני הנשמה יהיה כבחי' משכן קבע וזהו העיקר והגוף הוא כטפל:

פרשת פנחס

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. יחסו לאהרן הכה"ג ע"ה כי עי"ז לא נשאר עוד פתחון פה על המסובב בעגל ואיגלאי מילתא למפרע במה שלא מיחה בידם ובחר בדרך הלעיטהו

לרשע וימות ועליו היה מוטל ונשמרתם לנפשותיכם ובחרת בחיים. כיון שלמחות בהם הוא דבר שאינו נשמע הרי מצוה שלא לומר ובפרט לדקיי"ל בש"ע הלכות יו"כ דלצבור לא שייך עד נזיפה וכשאינו נשמע אין צריך לומר כלל וכ"ש שהיה אצלו בגדר פקוח נפש רק כדי שלא ישאר עליו פתחון פה שכוונתו היה לטובת עצמו ולא מצד המצוה דובחרת בחיים לש"ש ולזה אחר שעשה פנחס ע"ה המ"נ שלו עפ"י התוה"ק שנצטווינו שקנאים יפגעו בו גם שתמיד יש בזה סכנה הנה איגלאי מילתא למפרע שאשר טוב עשה אהרן הכה"ג ע"ה במה שלא מיחה בידם ועשה כן לשם שמים כנ"ל:

גם י"ל שיחסו לאהרן כה"ג ע"ה מצד שאהרן ע"ה הלך בשלום ובמישור ורבים השיב מעון ובכאן היה צריך להיות כפי התוה"ק דוקא פגיעת קנאה ולולא היות פנחס מאהרן הכה"ג ע"ה היה מקום לומר שמצד שבא מיוסף הצע"ה שפטפט ביצרו ודרכו בקודש הי' נוטה לגבורות בדרך ספר מלחמות ה' והביא דבתם רעה ואז בפנחס יצא לפועל שאהבה בסופה מחלוקת שלשם שמים סופה שהיא האהבה להתקיים ולזה ניתן לו ברית שלום לדורות עולם וסובב כן ע"י בחי' התוכחות של יוסף הצע"ה שגם שהיה בצד גבורות ובעת ההיא היה רחוק משלום שגם שמגמתו היה לשלום מ"מ תרי כתיב ולא יכלו דברו לשלום שהם לא יכול כי היה השגתם והרגשתם קטן מהכיל דברו לשלום שיהיה בסוף כיון דעכ"פ היה בגדר תוכחת מגולה אך מן הוא מדת שלום נוטה לגבורות כידוע ולזה זכה לשלום ע"י הגבורות ויצא לפועל ע"י פנחס ע"ה שזכה לשלום ע"ד בגבורות ישע ימינך וע"י הקנאה זכה לאהבה לעיני הבל עב"י והוכיח סופו שצדק יוסף הצדיק ע"ה גם בתחילה ורק מצר הנגליות בין כל עב"י זכה לשלום ע"י מדת אהרן הכה"ג ע"ה שהלך בשלום ובמישור והשיב רבים מעון ולא היה בו צד לאהרן קנטור ודברים קשים גם לפי שעה ולזה הצליח שכל עב"י כולם כאחד החזיקו במעוז השלום ולא למפרע היה נטיה ממנו משא"כ. יוסף הצדיק ע"ה מצד שכל התחלות קשות היה ד"ב"ר"ו דברים קשים ל"ש"ל"ו"ם שיהיה בסוף ויצא לפועל בפנחס ע"ה:

השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי:

הכוונה ע"ד קנאת סופרים תרבה חכמה וזש"א בקנאו את קנאתי בתוכם כי ע"י שראו עב"י הנסים הרבים שנעשו אז לפנחס ז"ל כמ"ש בתיב"ע ז"ל עי"ז נתעורר בעב"י קנאה על מה שהם לא הקדימו את עצמם לדבר מצוה הלזו וכמו שהיה אחר מה שנצח יפתח ז"ל שנתקנאו בו רבים על מה שלא היה הנצחון על ידם כמ"ש בשופטים וקנאה כזו מתיחסת אל הש"י שהיא עבודת הש"י ממש כיון שהש"י מצרף מחשב' טובה למעשה

בעב"י ועי"ז השיב החימה שהיה עליהם על מה שהם לא עשו המצוה ההוא כי כיון שנצטרפה מחשבתם הטובה למעשה הרי הוא כאלו כל אחד ואחד מהמתקנאים ההם עשו המצוה ההוא והולך ואינו עושה שכר הליכה בידו דהיינו מחשבתו הטובה במה שרצה לעשות הטוב:

אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה וזהו

לכן לו ולזרעו אחריו דהיינו ע"י שזיכה את הרבים בקנאה הטובה ההוא וזכה להם ג"כ חיים כי קנאת סופרים תרבה חכמה וחכמה תחיה את בעליה עי"ז זכה לברית כהונת עולם וזה ג"כ לזרעו אחריו כי כשפוסקין גדולה לאדם פוסקין לו ולזרעו ולדורותיו לעולם כמו שאמרו חז"ל וגם כי כמו שהיה סיבה על ידו לתיקון כל דורות עב"י כן ניתן לו המתנה ולכל דורותיו לעולם:

הנני נותן לו את בריתי שלום י"ל שלכך לא נתכהן פנחס ז"ל מקודם כיון שהש"י הוא סבת כל הסבות וקורא הדורות מראש וידע שהוא מעותד לעשות מצוות הקנאה ולא יאות לכהן להרוג הוא עצמו הנפש ולכך שחיטה בזר וכמ"ש במק"א מהזוה"ק לזה לא נתכהן תחלה והודיע הפסוק שכיון שעי"ז השיב החימה ולא כליתי את בני ישראל הנה עי"ז לא היה שום ניגוד בפעולתו לגבי מדת הכהונה ומ"מ בעת ההוא עשה בחינת מדה"ד ולא היה כהן ומצד שהיפך אז ממדה"ד למדה"ר נעשה אח"כ כהן עי"ז וזהו ענין ברית שלום:

גם י"ל ברית שלום גמול מדה במדה נגד מה שתיקן בעב"י שמירת הברית מילה שנקרא בחי' צדיק כידוע ולצדיקים יש שלום כי רק לרשעים אין שלום. וכיון שע"י גדר צדקות קבע שלום בעב"י לכן ניתן לו ברית שלום:

גם י"ל ברית שלום בתורה כי התוה"ק ניתנה במנוד ראש ולא בקלות ראש כידוע ולזה צ"ל גדר משומר מרחיק ערוה ויראת ה' טהורה אמרות ה' אמרות טהורות וגם שדברי תורה הם כאש ואינם מקבלים טומאה מ"מ גע"ר היא אש זרה המבלבל אש דת ח"ו וע"י שקבע בעב"י יראה טהורה לכן זכה לשלום בתורה ושלום בגוף כי יתר דערלה כנטול כל האבר דמי ובגדר המוסיף גורע וע"י גע"ר משכא ערלתיה כידוע ועל ידו היה שמירה להרחיק גע"ר ועי"ז זכינו לבחי' ברית מילה ועי"ז הוא בא על כל ברית מילת כידוע. וזהו שלום בגוף ע"ד התהלך לפני והיה תמים. שלום בממון דכשרות. שניצולו מגדר עי' הנדחת ע"ז דרבים שממונם כלה ג"כ. וע"י ברית שלום המחזיק ברכה שזכה תתהפך הל"ט דחטא עה"ד לטל דתחיה ותחית המתים בא ע"י פינחס הוא אליהו הנביא זל"ט. ואז יהיה פיסת בר גלוסקאות ומילת וזהו השלימות גם בממון עצהיו"ט הרי זכה לג' השלימות לטובה ולברכה שלימה

גם י"ל ענין השלום הניתן לפנחס ז"ל כי ע"י הי"ב נסים שנעשו אז על ידו כמ"ש בתרגום יב"ע ז"ל הכירו מבל שתש"י מוליכם בדרך בגדר החיות הנשואות ולא נושאות. והבינו זה ע"י גדר איכה ירדוף אחד אלף. שהיו עומדים שם כל שבט שמעון ז"ל להציל נשיאה ולא יכלו. הנה מאז נשתקע בעבי" הנסיון דהיש ה' בקרבנו ועי"ז ניצולו ממלחמת עמלק הרשע. וזכינו לשלום וניתן לפנחס עבור זה מקור השלום והוא ברית כתונת עולם לעביד להש"י לעולם בלי הפסק מצד שהכל מאתו לבובה.

גם י"ל שנתעורר אז בין רבים מעב"י תשובה שלימה מאהבה שלימה בראותם יחד הי"ב נסים הנדונים שנעשו לאיש אחד על אשר בא בדרך עבודת הש"י באהבה ועי"ז נתהפכו עוונותיהם לזכיות. וזהו בקנאו את קנאתי בתוכם:

כי הירבה במג"י הקנאה הטובה קנאת סופרים תרבה חכמה. וזהו קנאתי בתוכם. וזהו ענין השלום. כי קנאה שלא לש"ש היא מוציאה מן העולם:

משא"כ קנאת סופרים הטובה הצילה מכליון דהוצאה מעולם שע"י חטאים הקודמים. רק הי' כפרה שלימה על עב"י שלא נשאר בהם גם גדר שוגג. כיון שניתן מקום שיתהפך הכל לזכות מ"י תשובה מאהבה:

וזה עצמו יהי' לו ברית כהונת עולם. שע"י התשובה שלימה נעשה גדר הכפרה בגדר עבדות הש"י וכאלו הי' כאן רבוי זכיות. וזהו ענין שלום להנצל ממש"ה אין שלום בעצמי מפני חטאתי:

גם כשנשאר חטא שוגג ג"כ אין שלום. משא"כ ע"י כפרה שלימה כנ"ל יש שלום לטובה:

גם י"ל פשוט מצד שעשה במס"נ בגדר בטל רצונך מפני רצונו הרי עי"ז היו כל רצונות דזולתו בטלים נגדו ועי"ז נשאר ברב שלום כיון שלא נשאר שום רצון שיתנגד אליו. וזהו ענין ברית כהונת עולם מבחי' שמי לעולם שמי שס"ה עם י"ק נסתרות שהוא למעלה מגדר הבחירה וייצר דב' יצרים שמיצירה ולמטה בחי' וה' נגלות וזהו ענין חיים שלא ביצה"ר כמ"ש בתד"א זל"ט:

גם י"ל ע"ד מ"ש וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. וכן כתב שלום רב לאוהבי תורתך. אשר עיקר השלום הוא ע"י ידיעת סודות התוה"ק:

וכן מסובב בעב"י תמיד ידיעת סודות התוה"ק ע"י גלוי אליהו זל"נו באורח שכל כדאיתא בריש תיזוה"ק או בפועל:

וזה בגבול עבור שהציל עב"י מגע"ר שהוא בגדר כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים שהוא סודות התוה"ק וסוד ה' ליראיו ע"ד יראת ה' טהורה מגדר גע"ר וגם מזיווג כידוע מתקנת עזרא ע"ה:

צו את בני ישראל את קרבני לחמי:
הכוונה כי רק נדרים ונדבות מקבלים מאוה"ע משא"כ חובות קבואים אינם באים כי אם מישראל כמ"ש במק"א בזה כי עב"י הם בגדר בנים להש"י בבחי' בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלקיכם ועי"ז אינם באים רק מעב"י בבחי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים נ"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו במה שמספיקים דרך השפעת סדרי הממונים שבכל העולמות ע"י קריבות הכוחות בקרבנות וזהו בכלל כיבוד אב מאכיל ומשקה כביכול מפרנסין בנ"ר זה. וגדר לב נשבר זבחי אלקים רוח נשברה שמוע מזבח טוב וזהו גדר בן כמשאחז"ל בסוף יומא וקביל לפני בכל יום ויום לכך ירד המן בכל יום וכן הוא דרך שעשועי אב עם בנו גם שאין צריך לבנו שיהיה נראה כאלו בנו נותן לו משא"כ מי שאיננו בגדר בן ולזה רק עב"י מצווים להקריב התמידים וזש"א צו שהוא זירוז כידוע כי ע"י בחי' בן שייך זירוז כמ"ש במק"א שכיוון שנתפרסם שעב"י הם בגדר בנים מוטל להזדרז בעבודתו כברא דמפשפש בגנזי דאבוהי ומבין ברמז ומזדרז הרבה להפקת רצון אביו ונ"ר שלו:

פרשת מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל בבחי' זקן ונשוא פנים הוא הראש נביא מורה שקר הוא הזנב וזהו ראשי המטות ובמק"א כתבתי בזה שלזה היה משה רבינו ע"ה כלליית הדעת של כל עב"י מצד שהוא רבן של כל ישראל של כל הדורות ואדון כל הנביאים א"כ הוא הראש האמת והדעת משכנו הוא במוח שבראש א"כ היה כלול בו כל הדעת של כל עב"י מכל דורות עולם ובתר רישא גופא גרור וכל השייכים אליו לטובה וזהו ראשי המטות לבני ישראל. כי כל נשיא הוא הראש והדעת מכל שבטו וכנ"ל וכך הוא בחי' שרי עשרות ושרי מאות ובתר רישא גופא גריר:
לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. לא יחל דברו היינו כשאמר להדיא לשון נ דר או שבועה ככל היוצא מפיו יעשה היינו כנויי נדרים ושבועות שהיא רק דמיון ועיין בש"ס בזה גם י"ל לא יחל דברו ע"י קום ועשה רק ישאר בשב ואל תעשה כפי דבריו ככל היוצא מפיו יעשה בקום ועשה כפי דבריו:
אישה הפרם וה' יסלח לה מ"ד מה שאמרו חז"ל כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו הצדק ולכאורה יקשה הלא החכמה אינה גוזרת שתועיל תשוב' ורק השי"ת למען שמו הרחום והנקדש בצדקה מקבל השבים לפניו בכל לב אך הכוונה כאן כיון שאישה הפרם א"כ עלה בידה בשר כשר רק כוונתה הי' לעביר' כיון שלא ידעה ההפרה הרי יש בזה

הסכמה מהשי"ת ומבית דינו הצדק כי מ"מ גופא דעובדא היה בלי שום מכשול עון רק כוונת הלב היה בעביר' וזה שייך להש"י לבדו כי הוא לבדו יודע מחשבות בני אדם וזהו וה' יסלח לה שמוסכם מהש"י ומבית דינו הצדק לטובה:

בין אב לבתו בנעוריה בית אביה שמעתי בדרך רמז בין אב לבתו מרמז על חודש אלול שמזלו בתולה שאחר אב. ונראה שהכוונה בבחי' מאמר הזוהר הקדוש קם ר' שמעון וכו' שאומרים קודם כל נדרי כידוע מה שכתוב שם וי"ל ג"כ בין אב לבתו בנעוריה בית אביה שהכוונה בדרך רמז בין אב לבתו בין יפתח ובתו ז"ל והיינו בנעוריה כידוע שהלכה לבכות על ימי נעוריה וחז"ל אמרו שם וירדתי על ההרים אלו הסנהדרין כידוע מחז"ל בזה היטב:

גדרות צאן נבנה למקנינו פה ועירים לטפינו:

י"ל שמה שהקדימו גדרות להערים לא שהי' כן מלבם. שהרי ידוע מה שאומרים העולם שלכך לא כתיב בפ' והי' אם שמוע ובכל מאודיכם כיון שאחז"ל אם נאמר בכל נפשך לא נאמר ובכל מאודך אלא משום שיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו כידוע. אין זה כ"א ביחיד כלשון יש לך אדם משא"כ פ' והי' דכתיבא בלשון רבים א"א דרבים שנים כאחד שיהי' בהם מדה זו הגרועה וא"צ לכתוב בכל מאודיך כיון דכתיב ובכל נפשך כן שמעתי וא"כ רחוק לומר שכוונת בני גד ובני ראובן ז"ל היתה להקדים המקנה רק כוונתם היתה כראוי רק בפיהם אמרו כאלו עיקר הבנין שיעשו קודם לכתם משם הוא רק במקנה ולא יתנגדו עליהם האויבים כ"כ ומ"מ הקפיד עליהם משרבע"ה מצד שראוי שיהי' פה ולב שווים בדיבורים לפניו שהוא כמדבר לפני הש"י וגם שעוף השמים יוליך הקול מ"מ הרי הכל בידי הש"י כחומר ביד היוצר ואין חשש לומר כפי מה שהוא בלב. וצייתוהו אח"כ ואמרו טפינו ואח"כ מקנינו להקדים בפיהם העיקר שבלב:

ועפי"ז הוא מ"ש בני ערים והיוצא מפיכם תעשו ע"ד מ"ש במק"א בשם האר"י ז"ל לא יחל דברו עי"ז ככל היוצא מפיו יעשה שנעשה מן דברי פה עב"י ששומרים פיהם בקדושה שמים חדשה וכו' ונשמעת תפלתם וגם היוצא בהיסח הדעת לטובת עב"י הוא מתקיים תיכף וכן השמירה מגדר אחד בפה ואחד בלב הוא ג"כ השמירה מחילול הדיבור שלא יהי' לבו חלל בקרבו מכפי מה שיוצא מפיו ולזה ע"י מה שהזהירם להקדים גם בפיהם העיקר כנ"ל עי"ז היוצא מפיהם יהיה נעשה תיכף לטובה:

גם י"ל עדמ"ש בספה"ק בכור שור כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים שגם שיש צדיקים שממונם חביב עליהם מגופם מ"מ לא ינוח עליהם עונש כמו על רשע שענשו

חמור עבור מדה זו מד שלא ישליטנו אלקים בעמלו. וההפרש הוא למאן לא ישלחו הצדיקים בעוולתה ידיהם:

וכיון שהממון הבא לידם הוא משומר מכל עוולה נכון להם לחוס עליו הרבה עי"ש:

וכן הוא בזה שאמר להם משה רבע"ה ודעו חטאתכם אשר ימצא אתכם שבמדה שאתם מודדין יומדד לכם שאתם עוברים על ואהבת לרעך כמוך. ורוצים ליטול חלק יפה. כן יקבלו זולתכם חלק יפה. ועכ"פ בנו ערים וכו' וגדרות שכיון שיש בכם גדר עוולה ליתן עינכם בחלק יפה ראוי בכם שעכ"פ לא יהי' ממוון חביב עליכם כ"כ תקדימו העיקר לטובה ולנכון.

ודעו חטאתכם אשר ימצא אתכם י"ל עדמ"ש במק"א שלשון מציאה מורה על היסח הדעת. והכוונה מצד שהם הו סומכין א"ע על הנס שבודאי לא יטוש הש"י עמי ונלעזרם לכבוש הארץ ואין מעצור לה' להושיע ברב או במעט. בזה אמר להם שידעו שהמטריח לעשות לו נס מנכין לו מזכיותיו ח"ו. ועי"ז לא תבא הגוביינא דחטאתכם בדרך ומדה במרה שהוא מזכרת עון להזכר ע"י הפרעון מדת החטא כדי בשוב ולתקנו כידוע. משא"כ כשיהי' בגדר נכוי זכיותם אין הרגש בלל לידע מהו החטא ויהי' בהיסח הדעת לגמרי אך עכשיו אני מודיעכם ומזהירכם שלא לחטוא ועי"ז יהי' לכם כל טוב סלה:

ובזה ידויק מ"ש תחלה והייתם נקיים מה' ומישראל שזה מורה שזה נוגע לשמים ולבריות כי כן הוא כל חטא שהוא במצות שבינו לבריות ואח"כ אמר הנה חטאתם לה'. ולהנ"ל ניחא כי כיון שחטאם הוא ע"י מה שבוטחים בהש"י ובישועתי. הנה כשיזדרזו יעשו ניחותא גם לבריותש יפולא עליהם שום פחד מתחלה ואם יחטאו ח"ו הרי עיקר החטא נוגע במה שהם מטריחים להש"י לנסים בחנם כי הרי לה' הישועה ודאי גם במעט. רק הם יעשו המצוה שלא להטריח הש"י לעשות דרך נס ועי"ז יהיו נקיים מה' ומישראל לטובה:

הנח חטאתם לה'. י"ל מצר שהם סוכו א"ע שאח"כ ימחלו להם עב"י מלילך. ויהי' זה עפ"י משקל ואהבת לרעך כמוך לרחם עליהם על מה שהם מרחיקים נדוד מביתם כיון שכבר זכו בנחלתם מעכשיו:

אך הש"י הוא בוחן לבות במה שאתם נוטים ח"ו ממשקל הנכון בבחי' ואהבת לרעך כמוך:

ומצרף הסוף עם התחלה שאינכם בכלל זכיה בנחלה דכאן כ"א ע"מ שתקיימו התנאי לעבור חלוץ. וז"ש הנה חטאתם לה'. גם אם הם ימחלו בסוף מ"מ לצאת י"ח נ"ר הש"י תקיימו התנאי לטובה ויהי' עי"ז כל טוב לכם בכלל עב"י סלה בטובה שלימה נכונה.

גם י"ל מ"ש חטאתם לה'. כי כוונתם היה ע"ד משאחז"ל אחים שחלקו אין מחזירין זה לזה ביובל. אי נימא יש ברירה והם באי בתחלה בטענה מצד שהרי זה בגדר זה נהכה וזה כא חסר שכיון שלהם היה מקנה עצום יהי' להם הנאה בנוטלם הארץ הה א ולשאר שבטים יהי' יותר תועלת ליטול ארצות שאינם מסוגלים למקנה. ומשה רבע"ה לא הסכים להם בזה. כדקיי"ל בח"מ סי' שס"ג. דאין כופין על מדחס"י בזה נהנה וזה לא חסר. ורק כשא"א לחברו לעשות לו הנאה מזה משא"כ בזה שכבר אפשר לזולתם ג"כ לקבית לתם ומקנה רב גם הרי יש בזה זה חסר מצד הצטרכותם למלחמה עדיין והם אם לא יעברו חליץ לא יהי' עליהם עול ואחדיות המלחמה. וכתבתי לעיל שבנס מנכין מזכיות. גם הרי יש קטרוג ח"ו בשעת סכנה וכתיב כי תצא למלחמה ונשמרת וכו' וחוזרין מעורכי המלחמה גם ע"י שיחה בין תפילה לתפילה או בין ישתבח ליוצר כי על עב"י יש דקדוקים רבים בתורה ומצות שהרבה לנו הש"י. נמצא אין כאן גדר זה נהנה וזה לא חסר ולזה ע"י מה שהבטיחו לעבור חוץ יש צד זה נהנה וזה לא חסר באשר הוא שם כיון שזולתם לא קנו עדיין מקנה כ"כ וכיון שהחלוקה נמסרה ליד משה רבע"ה והפקר ב"ד הפקר לזה הבטיחם להנחילם ארץ מקנה אם יעברו חלוץ ואח"כ שהקדימו המקנה לטפם. הרגיש מזה משה רבע"ה שיש בזה צד רמיה כי לעשות הטפל עיקר אין רבים חשודים בכך כנ"ל והרגיש שכוונתם בההקדמה הוא להראות שזוכים בדין זה נהנה וזה לא חסר ע"י המקנה ועי"ז היה חושש שאחר שיוחבט להם ארץ מקנה יאמרו כבר איגלאי מילתא למפרע שזה חלקינו וגורלנו מתחלה כי יש ברירה כנ"ל. ויחזרו בהם אח"כ מלילך חלוץ ויטענו שכיון שכבר הם מוחזקים בחלקם הממע"ה לומר שאין זה חחקם מעיקרא. כי מאי דקיי"ל אין ברירה בדאורייתא הוא רק מצד ספק להרבה פוסקים ז"ל עפ"י ז"ג רפ"ב דגיטין. ובזה נמצא שהם ישארו נקיים מישראל כי איני יודע אם נתחייבתי א"א להוציא בדיינים כנל. וגם אם נימא שזה מקרי איני יודע אם פרעתי כיון דנחתי אדעתא של פרעון הליכת חלוץ. עכ"ז הרי שניהם אינם יודעים אם פרע דלכ"ע פטור בדיני אדם גם הרי אי יש ברירה אין כאן חיוב מעיקרא כי לא חייבו א"ע רק ע"י טענת האחיכם וכו' ואתם תשבו פה משא"כ אי יש ברירה. אך הרי לצאת י"ש חייב בשניהם אינם יודעים אם פרע וגם בשניהם אינם יודעים אם נתחייב. וזה הנה חטאתם לה':

עכ"פ בדיני שמים. וזירזם אז שיקדימו הערים לבני ביתם. כי טענת המקנה איננה טענה מכרעת כלל כי אין זה גדר זה נהנה וזה לא חסר כיון דאי בעו אינהו בקרה וצאנם ירביון מאד. ולזה השריש התנאי בהחלט מכל צר שלא יושאר גם בדיינים שום פת"פ לומר שהם מוחזקים. כי אם לא יעברו חלוץ לא זכו כלל ועיקרא בארץ המקנה וגם בניניהם

שם יהי' נדון כיורד שלא ברשות כיון שע"מ כן ניתן להם רשות לבנות. ע"מ ש עברו חלוץ. וגם שהיה מקום לומר שגם בתנאי זה שעושה משה רבע"ת עם הזקנים ג"כ שייך לומר בו אין ברירה למפרע וא"כ יהיו הבנינים בדרך יותר ברשות כידוע. גם יושאר צר לומר שהם מוחזקים כיון שאין ברירה ויושאר להם טענה בממ"נ. אם יש ברירה הוי זכו בחלקם מעיקרא. ואם אין ברירה הרי אין גרעון ע"י התנאי דמשא רבע"ה. ונשארים עכ"פ מוחזקים ולא יהי' אפשר להוציא מהם מספק:

שעכ"פ גם אם אין ברירה ודאי, מ"מ יוכל להיות שזה חלקם מעיקרא כיון שזכו ביציאת מצרים כל אחד ואחד לפי סך נפשות משפחתו כידוע:

ול"ש בזה לומר דאזלינן בתר רובא וחלקם ברובא א שתאר שהרי בקבוע ל"ש רובא כידוע. ולזה התנה משרבע"ה התנאי שנית לפני יב"ן ואלעזר הכה"ג והזקנים ע"ה. שעכ"פ מצד הפקר ב"ד הפקר יופרו מחשבות הערומים שבהם ויהי' קושטא קאי לנכון ובפרט במה שאמרו כי באה נחלתינו מעבר לירדן בזה השמיעו כוונתם להיות בגדר מוחזקים ולזה אמר להם חטאתם אשר ימצא אתכם בגדר היסח הדעת כנ"ל כי כיון שפטורים מדיני אדם לסברתם ונטייתם היה לגדר כל דאלים גבר והשתלחות בשרירות לבם לגבי בין איש לחבירו:

בכי האי גוונא עכ"פ גם שידעו מדת המשפט הנכון שכל דרכי הש"י משפט. עכ"ז כבר יש משפטים בדרך כל דאלים גבר כידוע ואם לא ישמרו א"ע ממה שלצאת י"ש אין זה מספיק. הנה מדה במדה יבוא בהיסח דעתן מה שהיה שלא היו נמצאין לגבי בחי' מקרה. גם כיון שהש"י עיניו אל יריאיו וכו' ישומר עב"י לעולם בכלל ובפרט. אך עי"ז שיבטו לדרך ההשתלחות דשרירות לב ודאלים גבר במדה זו יומדדו ח"ו בהיסח דעתן שיומצאו לדרכים מקריים ע"י החטא מה שלא הי' כן זולת מודדין במדה זו כנ"ל וזהו ענין מציאה בהיסח הדעת בגדר השתלחות בחסרון שמירה מעולה בבחי' הרדיפה מצד דאלים גבר ולולא שמירת הש"י מזה אין קיום. וע"י מה שעברו חלוץ נשארנו כולנו בשמירה מעונה הש"י לטובה:

פרשה מסעי

אלה מסעי בני ישראל המ"ב מסעות שבתוה"ק הם נגד שם הק' מ"ב כידוע מ"ש בזה בספה"ק מפעלות אלקים ואולי המלאך היוצא מס"ת כ"י מלאכי"ו יצו"ס ל"ך הוא היה ממונה על המסעות והוא הי' אחר מסע ראשונה כי יציאת מצרים הי' שלא ע"י מלאך ולא ע"י שליח ונשארו מ"א מסעות כמו הגמטריא של שם המלאך הקדוש הזה וצע"ג

בדרך הנ"ל בהמסעות בצרופי האותיות דשמות המקומות ע"פ ספר יצירה הק' ויש בזה דרכים רבים כי בחינת מ"ב הוא יו"ד ספירות הק' ויוד עמקים וכ"ב אתוון כסדר שבספר יצירה הק' או באיזה סדר אחר וצל"ע הרבה בזה:

לירדן.

ויסעו מרמן פרץ ויחנו בלבנה רמן פיץ גימטריא "ס"ת"ר רמן ממט"ט נשאר גימטריא כ"ד נגד אותיות דבשכמל"ו שע"י שאמר כן על כל תפירה נעשה מט"ט שר העולם כידוע וידוע שג' ציירי ה' הם מ"ב וה' היא שיחה וזהו על פי ה' יסעו ועם ח' מסעות שחזרו לאחוריהם היה כ' מסעות בבחי' יו"ד פעמים ה' כמ"ש במק"א וזה הי' בדרך תשוב' מאהב' עילא' שפגמו באיזה נסיון מיו"ד נסיונות ואיזה מסעי וכ' שערי בינה הם בחינת עולם התשוב' וע"י תשוב' מאהב'' נעשו זכיות:

ואלה שמות האנשים למטה יהוד' כלב בן יפונה. בשבט יהודא ושמעון ובנימין לא כתיב תיבת נשיא כמו בשאר השבטים ז"ל נראה שהטעם בזה מצד ששמעון ז"ל הי' חלקו בא"י הק' בין נחלת יהוד' וכמפורש ביהושע ריש קפיטל י"ט וכמ"ש בריש שופטים אשר יהוד' הי' בתחל' לכיבוש וחילוק ושמעון ז"ל הי' מתאחד עמו כפי ברכת משרע"ה שמע ה' קול יהודא וכמ"ש רש"י ז"ל ותיקון האוזן תחל' לכל האיברים כמו שאמרו חז"ל בבחי' אוזן שנכוית תחלה כמ"ש במק"א בזה והיינו בחי' שמעון לשון שמיעה כידוע והביהמ"ק הי' בחלקו של יודא ובנימין ז"ל ושמעון ז"ל הוא לאחדים בזה כנ"ל ומצד שאין גבהות לפני המקום כלל כמש"ה אל תתהדר לפני וכו' ולזה בשלשה אלו לא כתיב לשון נשיאות לגבי חילוק א"י הר':

גואל הדם הוא ימית את הרוצח בפגעו בו הוא ימיתנו וכתב הת"א ז"ל גאיל דמא הוא יקטול ית קטולא כד אתחייב לי' מן דינא הוא יקטליניה. לפי הנראה שאין לזה רמז בפסוק והתרגום אונקלוס זכרונו לברכה מדרכו שאין להוסיף כלל על המקרא אך נראה שהכוונה מצד שהש"י הוא סבת כל הסבות כידוע ובתיזוה"ק משמע שתיקון חטא עה"ד הוא ע"י היחוד שלא להפריד בין בחי' סבת הסבות לבחי' סבת כל הסבות נמצא שממילא מי שמחויב בדין שמים האלקים אנה לידו שיפגיע בו גואל הדם והרי משפט גואל הדם הוא עפ"י רשות התוה"ק כי ע"פ סבת כל הסבות מסובב הכל לנכון על צד היותר טוב:

סילוק ספר במדבר

ספר דברים

פרשת דברים

אלה הדברים אשר משה אל כל ישראל בעבר בעבר הירדן י"ל שמרמז שכמו שעבר המזרחי ניתן רק על תנאי שיסייעו אח"כ לאחיהם שאין להם נחלה עדיין כן במורשה דהתוה"ק שהי' מנחיל אז משה רבע"ה לחכמי עב"י הודיע שנכון שיכחילו טוב ויסייעו לאחיהם המתחילים להכנס למלחמתה של תוה"ק ללמדם מעשים טובים:

ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב ואחז"ל הרבה והגדיל אתכם על דייניכם והיינו שאם יודע שיכול להוציא המשפט לאמתתו לאשורו והוא אומר מה לי בכך יהיה הקולר תלוי בצוואר השקרנים שייך בזה קובעיהם נפש. משא"כ בדייני אוה"ע שכל שדן כפי משפטים הקבועים ביניהם עפ"י שיקול דעת האנושי גם אם היה יכול להבחין לאמתתו אינו נענש כ"כ כיון שלא היה נוגע משפט זה לגבי עב"י וכתיב השומר אמת לעולם עושה משפט וכו' ומשפטים אלו הקבועים לעב"י בל ידעום אוה"ע ובמק"א כ' מזה עוד. ועכ"פ הרבה היינו הגדיל אתכם על דייניכם וסיפא דקרא בדרך זה נראה לפרש דהיינו מצד שכד רישא דעמא טב טב ליה וטב לעמיה וע"י דיינים טובים שהם בגדר מצדיקי רבים ככוכבים לעולם ועד. עי"ז הרי כל עב"י בגדר ככוכבים כשהם עולים עולים לכוכבים. ולהנ"ל יש לפרש מ"ש אח"כ ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך וכו'. שהוא מצד שכשיש משפט נכון בעולם יש שלום בעולם כמ"ש אמת ומשפט שלום שפטו וכו' ושלום הוא מחזיק ברכה. וז"ש שכיון שהנכם היום ככוכבים דהיינו שאתם מצדיקי הרבים להיותכם בדרך משפטי צדק כמ"ש ועמכם בדבר המשפט שגם שלא היו אז עדיין דיינים ממונים זולת משרבע"ה עכ"ז כיון שהרגיש שיש להש"י עונג ונ"ר מהמשפטים צדיקים שבעב"י שעי"ז היו עב"י בערך ככוכבים הנה עי"ז ראויים עב"י לברכה כיון שהם בדרך שלום גם בחי' משפט הוא טוב כמ"ש כי משפטיך טובים ועי"ז זוכים לברכת טוב:

ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם. נראה שהכוונה מצד שכבר היה בהם ערב רב וכתיב טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים. ואלו אמר הברכה אלף פעמים מצידם היה משמע שיתוספו גם הרשעים וכמשקה אילן שגם הקליפות שלו גדילים עי"ז. ולזה בירכם מצד אבותינו הקדושים שכולם לא בחרו רק בזרע טוב וצדיקים כידוע מחז"ל בשבת עמ"ש כי אתה אבינו וכו' וגם יצאע"ה שהראה החשבון להכריע לזכות מ"מ בחר רק ביעאע"ה לבסוף כדי שיהיה מטתו שלימה ושלחו

לפדן שישא הגונות. נמצא שטוב יותר שיהיה הרבוי מצד אבות ה"ק ורצונם ויברך אתכם כאשר דבר לכם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש:

גם י"ל ה' אלהי אבותיכם ע"ד מחז"ל בני חיי ומזונא לאו בזכותא תליא מילתא רק במזלא עילאה והיינו מזל נוצר חסד לאלפים ונקה והיינו זכות האבות הנעשה מזל לבנים. וכ"ה בספה"ק עש"ה מאמרות באריכות. וז"ש שהתוספת דהיינו הברכה בבנים רבים יהיה ע"י זכות אבותיכם. והברכה תחול עליכם ועל בניכם כאשר דיבר לכם בגדר מצוה הגוררת מצוה בבחינת ואתם תהיו לי ממלכת כהנים בבחי' הברכה שלום מיצה"ר להנצל ממלחמתו כמ"ש אין שלום בעצמי מפני חטאתי מצד שעבירה גוררת ח"ו רק ישים לכם שלום בלב אחד לטובה:

ואצוה את שופטיכם בעת ההוא כי לאמר הכוונה ע"פ שכתבתי במק"א ויברכם ביום ההוא לאמר שלא לדאוג דאגת מחר ולא להתהלל ביום מחר ע"ש מה ששמעתי בזה וכן הוא בזה שהדיינים ע"י מדה זו שלא לדאוג דאגת מחר יהיו שונאי בצע כראוי ונכון להם כיון שמי שברא יומו ברא פרנסתו:

גם י"ל לאמר שלא יהיו הדיינים בבחי' בד בבד ישב בדד וידום רק לאמר בשקלא וטריא במשפט בפלפול תלמידים בדיבוק חבירים:

גם י"ל בעת ההוא לאמר שהכוונה שבעת ההיא קודם שיבוא לפניהם עדיין המשפט יאמרו בללם סדרי ההלכות הן קודם שהותר לכתוב תוה"ק שבע"פ הי' צריך שקידה גדול' שלא לשכוח ההלכות הן אחר שנכתב הכל שיוכל עכ"פ למצוא ההלכה בספרים בעת ההצטרכות לנכון:

ויבואו עד נחל אשכול. פרש"י ע"ה שקראו כן ע"ש העתיד. ולכאורה קשה למה לא פירש כן בפ' שלח שמעתי הטעם מצד ששם נכתב קודם בואם לשם יש לומר שאחר שלקחו קראו משא"כ כאן כן שמעתי מה"ה הרבני מ' משה חזן בהמ"ד דפה יצ"ו. ובפשטות י"ל מצד שבפ' שלח מפורש בפסוק שלכך קרא נחל אשכול על אודות וכן' וי"ל עוד שבשעה שלקחו האשכול יש לומר שהיה להם מחשבה טובה ואם לא מ"מ מחשבה לא טובה אינה מצטרפת למעשה וצד טוב שהיה בכך יש לו כח להקדים כמ"ש במק"א שמקדימין שכר מעשה טוב העתיד והיה בכך פרסום שבח גידולי ארץ ה"ק משא"כ אחר שיצא מחשבתם לפועל שהיה כוונתם שלא לטובה עי"ז ל"ש לקרוא ע"ש העתיד והמחשבה וכתב רש"י ע"ה חידוש שמ"מ היה ע"ש העתיד וכדרך מ"ש והוא ידע מתי שוא וירא און ולא יתבונן וצד הטוב שהיה בכך היה כח להקדים ע"ש העתיד:

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' פירש"י חנון הוא לשון מתנת חנם. ד"א זה אחד מעשרה לשונות של תפלה. שני הפירושים שברש"י ז"ל הוא בדרך זה שאין להקשות בין עשרה לשונות דתפלה מדוע בקינו כאן לשון חינון לנקוט לשון אחר כי אלו היה נקוט לשון אחי היה מקשים ג"כ למה נקט זה. רק מצד שאין אמירת תיבת חנון בכל מקום כ"א מתנת חנם לזה היה קשה לרש"י שכאן לשון זה כאלו נגד האמת שצדיקים אינם מעלים להש"י עולות חנם ובידם מע"ט רבים. ותירץ שצדיקים גם שבידם מע"ט אינם מבקשים מהש"י רק חנם מצד מ"ש וחנותי אשר אחון שמי שמשים א"ע כאין נגד הש"י ומבין שמצד הש"י הכל מתנת חכם ויסד כן שנדמה בנפשינו כעין שכר ומ"מ מי הקדימני ואשלם וכמ"ם במקום אחר מזה. והמודד במדה זו לעצמו ג"כ ניתן לו הש"י מתנת חנם לזה שייך שפיר לשון תיקון. וזה בחי' יראה זו הבושה מלתא זוטרתא הוא לגבי משה רבינו ע"ה במדת ענוה עקב לענוה יראה. כי מצד בושה נראה שההנהגה להציל מנהמא דכסופא וא"כ צריך להחזיק במעוז דרך השכר שלא יהיה בזה כסופא. אך מצד ענוה הרי עיקר הבריאה רק לאשתמודע אלהותו ולזה הוא מוסיף בקשה תמיד גם בהסכר ומבקשים מתנת חנם.
ולשון ב' שברש"י ז"ל הוא שגם לשון תחנה אינו מורה חנם דוקא רק תפלה:
ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר הכונה שנפשו היתה יודעת מאוד שאין תקוה למלאות בקשתו רק מצד שידע שכל עצם מציאות התפלות וסודותם בהררי קודש הוא רק מצד כ"ר של הש"י בזה לזה גם בזה עשה הוא את שלו להרבות כ"ר להשי"ת ע"ד השמיעני את קולך כי קולך ערב וזהו ואתחנן לאמר שזה כל פרי התחנונים, רק האמיר' דסלקא לגבוה להעלות נ"ר הש"י והשיבו הש"י אל תוסיף דבר אלי בדבר הזה כי אימתי התפל' לנחת רוח לי כשאני ממלא בקשת הבן החביב אז אענדם עטרות לי לכל דברי הבקשות משא"כ במה שאין תקוה למלאות את המבוקש לא לרצון הוא לי לדבר בזה כלל כי הש"י משיב תיכף באהב' ע"ד אני לדודי ודודי לי כמ"ש במקו"ר בזה:
גם י"ל ואתחנן אל ה' שהכוונה ע"ד שאמרו חז"ל במד"ר הק' פרשה זו הלכה אדם מישראל שהיה עומד ומתפלל מהו שיתא מותר לו להתפלל בקול גדול ואיפשט שם מחנה ע"ה ממש"ה וחנה היא מדברת על לבה וזש"א ואתחנן אל ה' דהיינו בחשאי ובמחשב' שאינו ידוע רק להש"י לבדו והיינו אל ה' דייקא וי"ל ג"כ שתתפלל שיהי' לו סייעתא דשמיא להתפלל בכוונ' ע"ד מש"ה תכן לבם תקשיב אזניך והיינו אל ה' לאמר שהתפלל שהאמירה בתפל' תהי' בכוונ' אל הש"י וע"ד ז"ש במק"א ששמעתי אחת

שאלתי מאת ה' אותה אבקש שהכוונ' שאני שואל מאת הש"י שיהי' ישע שתהי' תפל' ובקשה שלי עולה כהוגן לטובה:

גם ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. כתבתי במק"א בשם בעל קדושת לוי נר"י שהתפלל שתהי' תפלתו שגורה בפיו. כי כיון שלא נתקבלה לא היתה שגורה בפיו. וי"ל ג"כ מצד מחז"ל מיני מתיקה מרגילין לשון לתו"הק וקודם גלות בבל סיבב הש"י שיגדלו שם מיני מתיקה מעין שבח איה"ק. וז"ש שהתחנן שיכנס לאי"הק ההר הטוב. שכפשוטו הכוונה בפירות טובות ואחז"ל וכי לאכול מפריה הוא צריך וכו' ולהנ"ל כוונתו ג"כ כי מתיקה מרגלת לשון לתורה הק' ובפרט משה רבינו ע"ה שאולי כבדות פיו בעולם הזה לא נתתקן אחר העגל. ומשה רבינו ע"ה היה אצלו עיקר מה שפעל ע"י כח הדיבור. וז"ש לאמר שאז ימלא שחוק פיו ויתגבר כח הדיבור לטובה לעם בני ישראל:

גם י"ל ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר:

דהיינו מצד שבא"י הק' יהיה אמריו לרצון לעם ב"י ויקבלו מוסר על ידי אמרי פיו כי אוירא דא"י הק' מחכים וינצל מבחי' מש"ה באזני כסיל אל תדבר כי מצדו אין נ"מ כאן או שם מצד שיראה לגבי מעשה מילתא זוטרתי ומי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין היטב:

גם י"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל מיני מתיקה מרגילין לשון לתורה הקד' וע"י זה חשק משה רבינו ע"ה ליכנס אל אי"הק ארץ זבת חלב ודבש כדי שע"י זה ירגיל הוא לשון עם בני ישראל לתורה הק' ורצה שיגולגל זכות זה על ידו והיינו לאמר:

גם י"ל ואתחנן בעת ההוא. מצד מ"ש שם לעיל בפרשה שזירז בעת ההוא לבני גד ולב"ר ז"ל שיעברו חלוצים. ועי"ז היה בקשתו שכמו שגם שזכו בחלקם בפ"ע נכון מ"מ להם להשתתף להציבור. כ"ה בבחינה שלו שגם שמה שנקבר במדבר בודאי דטבא ליה עבדי ליה בזה שנתגלגל על ידו זכות רב בתיקון כל דור דיעה שעי"ז תקוני כל הדורות וכל הנמצאים לטובה ואחז"ל שכובש חטא פעור ולזה הזכיר בפרשה זו הדביקות בהש"י שהצילם מפעור. וכ' משך הגלות התיקונים הם ע"י היותו בח"ל. אך עכ"ז בחר שילך חלוץ לפני עב"י לכיבוש ואח"כ יזכה בשלו כעין ב"ג וב"ר ז"ל ממש ולז"א ואראה:

ההר הטוב הזה והלבנון:

ואמרו חז"ל ההר הטוב זו ירושלים. והלבנון זה ביהמ"ק. ולכאורה יפלא הלא היה בריחוק מקום משם אך אח"כ הראהו הש"י את הארץ כידוע והיאך אמר הזה כמורה באצבע אך הכוונה ע"ד מה שאמרו חז"ל שצריך שיכוון אדם בתפילתו כאלו עומד בירושלים ומכוון נגד קדשי הקדשים כידוע ומסתמא משה רדע"ה ראש הנביאים כשהיה

עומד בתפילה היה עושה כך והיינו ההר הטוב הזה כי היה אז בדביקות כ"כ שהיה סבר שעומד בבית המקדש ממש:

גם י"ל הזה:

כי עיקר מקום ביהמ"ק היא מצד הרוחניות של קדושת הארון והלוחות וכיון שהיה הארון הק' והלוחות לפני משרבע"ה אז באוהל מועד שהיה הדיבור משם אליו תמיד והיינו הזה לנוכח על קדושת ביהמ"ק שבירושלים:

וצו את יהושיע על הטרחות ועל המשאות ועל המריבות בבחי' אין צו אלא זירוז י"ל ש הו נגד ג' דברים שהם צריכין חיזוק כמו שאמרו חז"ל בברכות תורה הק' היינו טרחות בבחי' יגעתי ומצאתי תאמין תפילה היינו בחי' משאות בבחי' נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים שזהו ענין תפלה כמשאחז"ל אין תפלה נשמעת אלא א"כ משים נפשו בכפו המריבות היינו דא שרק התורה הק' היא נתיבות שלום כידוע ואולי היינו וצו וחזקתו ואמצהו בחי' צווי הוא בחי' התוה"ק הכוללות כל המצות והוא עצם כל הזירוזים בבחי' עד מהרה ירוץ דברו ועבדוי דמלכא זריזין וחזקהו היינו בתפלה כמש"ה חזקו עלי דבריכם ובחי' אימוץ הוא בדרך ארץ שצריך יותר חיזוק ותמיד כתוב בדרך לא זו אף זו חזק ואמץ וכו' והרי הבא לטהר מסייעין אותו וא"צ חיזוק כ"כ לתפלה ולדרך ארץ צריך אמוץ:

כי הוא ינחיל להודיע שלא ישונה מזה כדי שיהיה תקיף בדעתו כמ"ש במקום אחר שזהו היה כוונת אברהם אבינו ע"ה באמרו במה אדע וכו' והיינו מצד שהאיש הירא ורך הלבב ישוב לביתו ממלחמה וכיבוש ארץ ישראל הק' היה עפ"י מלחמה ולזה ביקש אברהם אע"ה לידע ודאי בזה וכן משה רבינו ע"ה אמר איני מניחך עד שתודיעני אם תעשה בקשתי בזה וכן נצטוה לזרז יב"נ להודיעו שהוא ינחיל ודאי וזה בחי' הודיעני אם תעשה בקשתי שהוא תיקון אז בחי' במה אדע שתשקה לידע אז היה בחי' דעת טוב כיון שע"י זה היה הכיבוש ובבחי' כי הוא ידע שמי שהוא בחי' שם טוב עולה ע"ג. והיינו בחי' החילות להראות את גדלך שעמידת השמש לו שעות ברצופים בשמים היה זה רק כדי שהבטיח הלבבות בבחינת תקיף בדעתו כדי להצליח ע"י זה לטובה:

ונשב בגיא מול בית פעור ועתה ישראל:

וכתב רש"י ז"ל ונשב בגיא ונצמדתם לע"א ואעפ"כ ועתה ישראל וכו' והכל מחול לך ואני לא זכיתי למחול לי י"ל שהכוונה בהודעה זו כדי שידעו מה שיש תוספות חיוב העבודה להש"י ע"י תוספת הכרת כבודו הק' וע"י תוספות קבלת טובותיו וכמ"ש בחוה"מ ז"ל בזה והוא ג"כ ע"ד סביביו נשערה מאוד וזה שהזהירם שכשיכנסו לא"י הק' ויקבלו

תוספות טובה ואוירא דא"י הק' מחכים יוסיף בהם חכמת הכרת כבוד הש"י שישמרו את עצמם אז ביותר בתוספת שמירה מעולה בתוספות זריזות במעשים טובים רבים וכן היא אזהרה לידע היאך צריכים היח"ס לשמור הממונה לסיבוב תיקון הכלל או ישועתם שלא לבלבלו שהרי ע"י שהם הקציפו על מי מריבה עי"ז וירע למשה בעבורם עד שלא הועיל התפילה שלו כי אין חבוש מתיר את עצמו וישועת עב"י הוא ע"י שמירתם לגדוליהם:

ושמרתם ועשיתם וכו' כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וכו' ומי גוי אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וכו':

לכאורה יפלא דלא שייך גבי שמירה ועשייה רק הטעם אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ולזה צריך לשמור ולעשות אבל מה שייכות יש לאשר לו אלקים קרובים אליו. אך הכוונה פשוטה מצד מש"ה מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה (וכתב בזה בספה"ק אור תורה מנורת זהב שהכוונה מצד שהמסירים אזנם משמוע תורה אין זה רק מצד שאומרים שאין כל חדש בזה לפי סגנון שלהם לתשקותן ללימוד למעשה או להתחכם שהרי זה כל אדם אוהב לשמוע חדשות גם במה שאין בו תועלת כלל אך שלכך מסרב משמוע מצד שבעיניו אין כל חדש בזה. ולזה גם מה שמתפלל בכל יום בנוסח שוה יש לטעון עליו שאינו נשמע מצד שאין כל חרש בו א"ו שיש בזה צד התחדשות קצת מצד כוונת הלב שאינם דומים בתפילה לשל חבירתה וכמ"ש בשם האר"י ז"ל וכן יש התחדשות בשמיעת תוה"ק ע"ד דדיה ירווך בכל עת כידוע ואין ביהמ"ד בלא חידוש ומלבד זה יש תועלת בשמיעה גם במה שאין כל חדש בו מצד החביבות שכל מה שיש בו גדר חביבות הוא בגדר חידוש בעיניו אשר לזה הש"י בטובו מחדש בכל יום מעב"ר שזה מרמז ג"כ אבחי' התפילות הק' שהם מיוסדים עפ"י מעשה בראשית והם לחביבותם בעיני הש"י ע"ד מה שאמרו חז"ל כביכול מתאוה לתפילתן של צדיקים ועי"ז התפילות הם בכל יום כחדשים בעיני הש"י בטובו הגדול וכן ראוי לחבב דברי תוה"ק שיהיו בעיניו כחדשים בספה"ק הנ"ל כתב רק כל דהו מעין זה בקיצור ע"ש) והיינו מהשמירה זו משנה ומעשים טובים תתקבל צלותהון דעב"י ועי"ז יפורסם בין האו"ע בחי' כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וכו' שקבלת התפילות הוא מדות על קבלת התוה"ק ולימודה:

הטיבו כל אשר דברו:

גם שע"י זה נמשך שכחה בהלכות ואלו שמעו מפי הגבורה לא היה שכחה כלל. עכ"ז יש בזה בחינת הטבה כי הם בגדר יגיע כפיך כי תאכל כי ע"י שיש שכחה צריך הרבה יגיעות עד שזוכר ההלכות על בוריים ועי"ז אשריך וטוב לך והתוה"ק נקראת תורתו משעמל בה כמו שאמרו חז"ל וגדול הנהנה מיגיע כפו ולזה הטיבו אז עב"י במאמרם היטב:

ומשלם לשונאיו אל פניו לאבידו:
הכוונה שנותן כהם דרך שיחילו דרכם בכל עת לפי הנהגותיהם לפי דרכים המדומיים לפנים בעלמא בדרך שקר החן והבל היופי ומדת צדיקים ובינונים הוא שכל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ושמעתי הלצה כמדומה ממו"ח נר"י בשמו שלקלים המירוץ כ"כ עד שגם שהכביד הם רצים כ"כ ומגיעים אותו וכן י"ל שהוא ע"ד הנהגה הקבועה מלמעלה שלשונאיו שנותן להם תשלומים דמיוניים בעולם עובר יחילו דרכם ע"ד מושגיא לגוים ויאבדם מתדמה להם שע"י מה שהם עושים לפנים הם מצליחים הרי שהתשלומים אל פניו ע"י הנהגה שיודע היא שהוא רק לפנים בעלמא אצלו משא"כ לאוהביו גם הפירות שבעוה"ז שש עפ"י הנהגות אמיתיים וכן הוא מש"ה אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל. כי ישרים דרכי ה' ויראת ה' היא תתהלל להנצל משקר החן וזהו בחי' ומשביע לכל חי רצון יראיו יעשה שיהיה להם כל ישועות הם בדרך אמיתיית:
ושמרת את המצוה ואת החוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם ופתח עקב תשמעון אל המשפטים ע"ד מטיבן של קרובים אתה יודע טיבן של רחוקים שכמו שמשפטים מובנים לכל טוב סדרם וטוב טעמם השכל גוזר עליהם כידוע כן עניו המצוה שאפשר להבין טעמה רק שלא רבים יחכמו להבין טענה מצד עומק המושג. וגם חוקים שנמנע השגת טעם שלהם בשלימות לגמרי בעוה"ז. תדעו ממילא שכולם טובים ונכוחים וטעמיהם מתוקים ונעימים בתכלית הנעימות:
גי"ל ע"ד שאחז"ל אין והיה אלא שמחה וכתיב שמחה לצדק עשות משפט ולזה נקט משפטים לגבי והיה ערב וע"י שמחה של מצוה השכינה שורה וזוכה לברכה להרבית ממילא כל מע"ט גם מצוה וחוקים.
גי"ל שענין מצוה היינו בינו למקום נ"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו במצותיו. חוקים היינו בהנוגע לאדם עצמו כמ"ש במק"א בגדר גע"ר דכתיב משחית נפשו. וזהו שנקבע כן מהש"י שעשה לנו הנפש הזאת והוא יודע אופני תיקוניו ומפסידיו וכמ"ש במק"א בשם הרמב"ן ע"ה. משפטים היינו בינו לבריות וע"י תיקון במשפט שבינו לבריות ממילא יתוקן ג"כ גדר מצוה וחוקים. כי ע"י המשפטים יהיה זכות אבות הרבים מסייעתו ובמק"א כתבתי ששרי חמישים להבחין משפט אמת לאמיתו לאפוקי דין מרומה זהו דבר הקשה מאוד שיתוקן לנכון אך מ"מ ע"י עמלו לש"ש עם הציבור זכות אבותם מסייעתם לעשות משפט אמת שלא לטעות בהלכה וצדקתם העומדת לעד מסייעתו שיעשה משפט צדק לאמיתו בלא רמיה וזש"א תשמעון המשפטים להבין האמיתיות להנצל מהרמיה

כמ"ש כי שומע יוסף מבין והבנה הוא דבר מתוך דבר להשכיל להאמיתיות ושמרתם להנצל ממצוות ל"ת שבעניני המשפט ועשיתם מ"ע שבעניני המשפט.

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון. ובסוף הסדרה שלפניה מסיים היום לעשותם:
וטעם מיכליכות ידוע בשם מ"מ המפורסים בש"ט מוהר"י הסמ ע"ה היום לעשותם שכיון והיה עקב תשמעון דהיינו שכיון שלבסוף בודאי ישמעו אל כל המצוות וכמו שאמרו חז"ל עמש"ה אם לא ביד חזקה אמלוך עליכם מעמיד להם מלך כהמן וא"כ כיון שסוף דגר הכל נשמע החכם יהיה עיניו בראשו של ענין להקדים עשיה ושמיעה תיכף בלי עצלות ודחייה וירויח בזה הרבה. ויש לפרש הדבר ביותר שהיא ע"ד משל אב עם בנו וכמו שהתקועית ע"ה לגבי משל אב עם בנו אמרה וחישב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. והיינו שאם היה עושה ביד חזקה מתח לה לא היה שכר טוב ולא תיקון הבחירה שזהו עיקר שעשועי הש"י ונ"ר שלו ע"י הבחירה בטוב אחר שיש רשות לבחור בלא טוב ולזה אהבה שעפ"י הכרח אינה אהובה להש"י שאלו רצה בדרך יכולת שהוא כי יכול הרי הכל בידו כחומר ביד היוצר וכאין נגדו ועיקר שעשועיו בעשותינו רצונו מאהבה ויש גורסים במשנה עשה רצונו כרצונך והיינו בגדר הרצון אך אחר כמה סיבובים וגלגולים שנעשו לאנשים כדי שיתוקנו ולא נתקנו ע"י רצון פשוט שלהם ובדרך ששמעתי שכתב בספה"ק פורת יוסף או תולדות יעקב יוסף. איזהו שוטה הלן בבית הקברות דהיינו שמצטרך להתגלגל שנית אחר שלן בבית הקברות. הנה בעת סוף הגלגולים אשר אם לא יתוקן אז יש חשש שישארו בגדר מעוות לא יוכל לתקון עוד הנה רחמי הש"י עלינו כעין רחמי האב על הבן שגם שאין לו נ"ר שלם מבנו. ובנו לא הצליח להשתלם ברצונו ששליחות כזה הוא עיקר נ"ר האב עכ"ז האב לא כלו רחמין ומסבב שיגיע עכ"פ שלימות קצת לבנו ותיקון כפי נושא וסגנון שלו. וכן הוא בזה שהש"י מצפה לעב"י לחוננם ומחכה לרחים ברחמים שלימים שיבחרו ברצונם הטוב בעצמם בטוב מצד שהוא טוב שעי"ז יש שלימות נכון ושכר עצום ותוספות נ"ר הש"י ולזה משלחם במועצתם לא בשצף קצף לעונש רק בכדי שיזכו להרבות שכר טוב אך אם לא זכו ברצונם לטוב ולבסוף עכ"פ הש"י לא יעזרם ומסייעם וביד חזקה ימלוך עליהם להדריכם לטוב. ומה שסבלו בגלגולים הקודמים עד לסוף היה בדרך הסתר והקצף כמ"ש בי ק"א והיינו שהליכתם במועצותיהם סיבב עליהם עונשים והש"י היה בועלים ומסתיר פנים כיון שלבסוף יש עדיין מציאות לתיקון ולא נגע עד לב בתכלית ההעדר ח"ו ולבסוף כיון שלא הועילו

התננחות. ומ"מ נשארו בדרך לא טוב לכן ע"י יד חזקה ימלוך הש"י להשאירם לטוב בע"כ. ובפרט בדרך כופין אותו עד שיאמר רוצה אני מצד שהרצון הנוטה מטוב הוא בגדר טעות וכמ"ש במק"א מזה והיינו בעב"י שהם מושרשים בעצם מצד הטוב בהם שייך טענת טעות והש"י מדריכם בדרך טוב מצד שבחרו בתחילה ברצון טוב גמור בטוב תוה"ק. גם שאח"כ הרים שובבים אריות הדיחום מ"מ סוף דבר הכל נשמע ע"י מה שיעשה הש"י סיבובים כמו אב המדריך בנו שאיננו יכול לילך עד שמוליכם אותו הוא מוליכו בידו אך מי שמקדים א"ע למצוות ומע"ט כל זריזות האפשרי מדעת קרי יש בו כמשאחז"ל ויש לו עי"ז תוספות שכר טוב כפלי כפלים ע"י מה שהוא ברצון טוב ובזריזות נכון ועי"ז יוצא ג"כ לפועל הנצחון נגד מלה"ש שפקפקו על בריאת אדם בתכלית טוב הנצחון.

גם י"ל הסמיכות היום לעשותם והיה עקב תשמעון עדמ"ש בשם האריז"ל שבדורות האחרונים יש גלגולים מדור המדבר לתקנם ואולי זהו פשר בין הפלוגתא אם יש להם חלק לעוה"ב שאם יתוקנו ע"י גלגול יתוקנו לטובה והרי האיחור מאז עד סוף הדורות הוא צער עצום וז"ש היום לעשותם אין עשיה אלא לשון תיקון שתיכף תתקנו מעשיכם שהרי וחיה עקב תשמעון שתיקוניכם יאוחר עד סוף הדורות עקב רב איחור ועיכוב עצום ועד אן תצטערו ותיזלו הקדימו את עצמיכם לדבר מצוה וכמו שכתבתי לעיל בשם בעל תולדות יעקב יוסף ז"ל איזהו שוטה הלן בבית הקברות היינו שמביא א"ע להתגלגל שנית משנקבר ע"ד ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מעין זה שמעתי. והוא ענין שטות ודאי כמ"ש ומהלומת לגיו חסר לב והוא סובל חיבוט הקבר ומירוקים ויסורים רבים ופצעים חנם ע"י איחורו מלשוב ע"ד מ"ש מאחרים על היין וכמ"ש גאות שכורי אפרים: **והיה** עקב תשמעון ע"ד שאחז"ל שהי' רגליו מוליכות אותו לביהמ"ד גם בהיסח דעתו. וזהו מצד שההרגל טבע שני נעשה רק לטובה אצלו. וזהו נר לרגלי דבריך. שגם שוקי האיש ממילא דביקים בדברי הש"י. ועי"ז ושמר לך הברית והחסד. שיתקיימו בך כל התיקונים כיון שכבר נעשו טבע קיים:

גם י"ל והי' עקב קאי אשכר הל כה בפרט להנ"ל שברית היינו תפילה ומצינו שכר פסיעות גבי תפלה ביותר כדאיתא בתד"א ז"ל. שכר פסיעות מזקנה שהלכה מעיר לעיר להתפלל והוא מצד שתפלה צ"ל במקום מיוחד וצל"ע בזה למה נקט זקינה. ולמה ייחד שכר פסיעות גבי תפילה. ועכ"פ הולך ואינו עושה מבלתי יכולת שכר הלכה בידו וע"ד המקיים התוה"ק מעוני סופו ג"כ לקיימה מעושר ואין עני אלא מדעת טיב תוה"ק. ולזה העני מתוה"ק הולך ואינו יכול לעשות לכוון לבו בתפילתו כראוי וע"י מה שזכה לשכר

פסיעות יזכהו הש"י ג"כ לו או לבניו שיהיה גם מעשה טוב בידו כראוי ולקיים התוה"ק מעושר בדעת טוב וז"ש והיה עקב תשמעון בשכר הליכה בעקב רב. עי"ז ושמרתם ועשיתם ג"כ גוף המצוות ושמר ה' לך הברית דהיינו תיקוני תפילות הנכונות ועי"ז ימלא הש"י כל משאלות לבנו לטובה שלימה:

גם י"ל והיה עקב תשמעון המשפטים. דקאי אתקוני משפטים נכונים. וי"ל דכולל דיני ממונות ודיני נפשות לזה נקיט משפטים לשון רבים וע"י תיקוני המשפטים שבין הבריות שרי בפרודא. שכל אחד ואחד אומר שלי שלי ושלך שלך ועל יסוד זה נבנו כל המשפטים ועי"ז אין אדם פוגע בהמוכן לחבירו. ועי"ז יש שלום הבריות ואגודה אחד ביניהם. וסיימין בחבורא שיש עי"ז ג"ח וצדקה באהבה ועין יפה וכורתים ברית זה עם זה לג"ח וכמ"ש בתד"א ז"ל שיוצאי מצרים גם שלא הי' ביניהם תוה"ק. היה ביניהם ברית לגמול חסד זה עם זה היא שעמדה להם לפדותם וז"ש תשמעון המשפטים בפרודא ועי"ז ושמר לך באגודה אחד בחבורא ע"י הברית והחסד שהיא ירושה מאבותינו הקדושים:

גם י"ל עקב גימ' שני פעמים אלהי"ם. ודייני הצדק שרשיהם משם הק' הזה. ומצד דיני ממונות וד"נ יש ב' בחינות דיינים והיינו שני פעמים אלהים וע"י תיקונים דמניית דיינים נכונים ניצולים עב"י מכל צרות כמחז"ל בשבת קל"ח ובסנהדרין איבטל דייני שאינם נכונים כמ"ש רש"י ז"ל שם איבטיל גזירפטי עי"ש. והיינו ממ"ש הסיר ה' משפטיך פינה אויביך ע"ש. א"כ הרי ע"י תיקוני דייני צדק נכונים ניצולים עב"י מאויביהם שזהו מעין הבטחה דלאאע"ה ונברכו בך כל משפחות ויירש זרעך את שער אויביו וזה ענין החסד אשר עולם חסד יבנה להנצל ממהרסייך ומחרבייך שהם האויבים. וז"ש עקב תשמעון המשפטים דהיינו תיקוני דייני צדק הנכונים ושמר ה' לך הברית והחסד שהוא הצלה מכל אויב ומשום צרה ויתוקן בנין עב"י בחסד לטובה עצהיו"ט:

גם י"ל והיה עקב תשמעון את המשפטים וכו' ושמר ה' לך את הברית שהכוונה ע"ד מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה וזש"א עקב תשמעון את התורה ולא תהיו בגדר מסיר אזנו אז ושמר ה' לך את הברית כרותה לשפתיים לקבל התפילות כדכתיב ואני זאת בריתי ודברי לא ימושו מפיך וכו':

גם י"ל והיה עקב סוף ע"י שתש עון כי בעתה אחישנא שיחיש הש"י ע"י מע"ט דעב"י שיהיה אז העת וזש"ה לעת מרפא והנה בעתה ע"י מרפא שהיא רפואה שע"י תשובה היה תיכף העת אך והנה בעתה אימה יתירה על הציבור שלח לש"ש גורם עיכוב התשובה דפשוטי עם בני ישראל בחומרא דאתי לידי קולא לשלם עכשיו בגלות ואין טוב תורה הקרו' ורק ע"י התורה הקדושה יש נתיבות השלום אך אם בקולו תשמעון הרי היום

כידוע וזהו והיה עקב ע"י שתשמעון והעיקר הוא ע"י בחי' המשפטים כמ"ש ואשיבה שופטיך כבראשונה:

גם י"ל ע"פ מ"ש במקום אחר ששמעתי מהדרשן ר' יעקב נ"י מק"ק נדבורנא יצ"ו על מה שאמרו חז"ל פלפלת בחכמה צפית לישועה שהכוונה כי הלימוד והפלפול בעת עושר איננו חידוש רק הכוונה פלפלת בחכמה בעת שצפית לישועה דהיינו מתוך עוני ודוחק ע"כ שמעתי וכן הוא מה שאמרו חז"ל לומד מעוני ומתוך הדחק כידוע וכתבתי שם גם כן שהכוונה פלפלת בחכמה צפת לישועה דהיינו אם צפית לישועה להתחכם להחיש ישועה בעם בני ישראל ע"י תשובה ומעשים טובים אם נתת לב לחפש דרכים היאך להרבות תשובה ומעשים טובים בעב"י כדי שעל ידי זה יוצמח ישועה ובזה י"ל והיה עקב תשמעון את המשפטים דהיינו ע"י שתשמעו ותבינו המשפטים והיסורים שבעולם שאין יסורים בלא חטא והכל מדה במדה וע"י זה תבינו היאך לתקן ולהחיש ישועה ע"י תשובה ומעשים טובים עי"ז ושמר ה' לך הברית אשר נשבע לאבותיך כי ע"י תשובה חלה זכות אבות לטובה:

גם י"ל עקב תשמעון ע"י מה שתשמעון אתם בבחי' דישה בעקב לרוץ לשם שמים ע"י זה ושמר ה' לך את הברית אשר נשבע לאבותיך כמו שאמרו חז"ל שאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב אומר הש"י עליהם שזוכר מה ש צו לפניו כסוסים ושכר פסיעות יש:

גם י"ל והיה עקב תשמעון את המשפטים. דהיינו שהעקב יהיה ע"י שתשמעון את המשפטים בחי' עונשין וביד חזקה ימלוך הש"י עלינו וכמ"ש במקום אחר בזה וקצת משמע במד"ר כאן כפירוש זה:

גם י"ל והיה עקב תשמעון ע"י שלבסוף תשמעון המשפטים עי"ז כבר ושמר לך ה' הברית מקודם וכמ"ש במק"א עמש"ה הביאני המלך חדריו מכבר ע"י שנגילה ונשמחה בך אח"כ כידוע.

גם י"ל והיה עקב תשמעון ע"ד עקב ענוה והיינו ע"י שתשמעון המשפטים ע"י זה תבינו שהש"י כל דרכיו משפטות דעו שהאדם בריה שפילה אפילה בדעת מעוטה לפני תמים דעים ותזכו לענוה וי"ל ג"כ להיפך ע"י עקב ענוה תבינו המשפטים ותוכלו לשמור ולעשות כי מה אם יראה היא ראשית לחכמה כ"ש שענוה שהיא גדולה מיראה שהיא ראשית והכנה טובה לחכמה וע"י גאוה אין אני והוא יכולין לדור כאחד משא"כ ע"י ענוה עמכם בדבר המשפט להאיר עיניכם בהלכה ולזכות לסיעתא דשמיא:

גם י"ל והיה עקב היינו בחי' יראה ע"ר עקב לענוה יראה את המשפטים מיוחד למשפטים כמ"ש בדיינים יראי אלהים אחוזי חרב מפחד יראה גוברת בהם כמו שאמרו חז"ל יראה

דיין כאלו חרב מונחת על צוארו וגהינם פתוחה מתחתיו וכו' וע"י זה ושמר הברית והחסד שיגיעו ממילא לאהבת חסד גם י"ל והיה עקב בחינת יראה כנ"ל וכתיב טוב מעט ביראת ה' וכו' ועי"ז זוכים למשפטים טובים ע"ד כי משפטיך טובים ועל ידי דין למטה ע"י ב"ד צדק אין דין למעלה רק חסרים ורחמים וזהו ושמר לך החסד וכו' לטובה:

גם י"ל שמרמז למ"ש בזוהר הק' שמה ששומעים מוסר משפט התוכחה די בכך שלא יחול שום עונש בפועל וזש"א שע"י מה שתשמעון את המשפטים לבד דהיינו מוסר וישפט תוכחה כנ"ל די בכך שישיור הש"י את הברית ואת החסד לטובה:

גם י"ל והיה עקב דהינו ע"י עקב לענוה יראה עי"ז תשמעון ותבינו כי יראה קודמת חכמתו מתקיימת:

גם י"ל עקב בחי' הליכה שהיא עשיה וע"י מעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת ועל ידי זה תשמעון ותבינו ושירתם ועשיתם גם י"ל והיה עקב לכתת רגליו לשימושה של תורה הק' ע"י זה תבינו כי גדולה שימושה יותר מלימודה:

ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה. יובן כפשוטו עפ"מש בזוהר הק' אל אחר אסתרס וכידוע מ"ש בזה בסוף תיקוני זוהר הק' בשם מוהרח"ו ז"ל וע"י מה שתהיה ברוך מכל העמים עי"ז לא יהיה בך עקר וסירוס בחי' אילני סרק רק פירות טובים. וזהו ברוך תהיה ברכות לראש צדיק. אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו:

וכתיב אך פרי לצדיק. וזה בחינת ועמך כולם צדיקים וכו' וכתיב ממני פריך נמצא פרי צדיק עץ חיים והוא גם כן במה שמחדש חידושי תורה הק' כידוע והוא ג"כ עקב שמיעת המשפטים שהם כמים שאין להם סוף כמו שאמרו חז"ל סוף ב"ב. וגם שכל התורה הקדושה הם בגדר דדיה ירווך ואין הפירות פוסקים בכל יום ובכל שעה:

עכ"ז משפטים ישן בהם כח זה ביותר שהם כמים שאין להם סוף בהחלט:

לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך כי כן הוא מדתו של הש"י להקדים רפואה. וכן הוא הסדר שעזר קודם לבחינת כנגדו ומ"מ לא ישימם בך גם כפי סדרן עפ"י הקדמת רפואה ובכל שונאיך יתנם גם בלא סדר הקדמת רפואה:

עיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר וכוונת שיש ע"י זה ב' מעלות קיום המים והתפשטותו לכל מקום ולא להקבץ רק במקום אחד:

ואנכי עמדתי בהר וכתיב גם כן ואשב בהר ואח"כ כ' ואתנפל וכו' התנפלתי כי קודם שנמשך תגבורת רוח הבהמה ע"י חטא העגל היה בחי' עמידה בחי' התרוממות ואח"כ ע"י החטא היה בחי' ישיבה בבחי' תשש כוחו כנקבה ישיבה מעלינא דנוקבא כידוע ובבחי' קשות מיושב (ובחי' מה שדן אותם כסוטה כמו שאחז"ל היה כבחי' נשים דעתן

קלות ונוחות להתפתות) ואח"כ בחי' ואתנפל מצד רוח בהמה היורדת שלהעלותו צריך לירד גם בחי' רוח אדם קצת כדרך משל המעלה לטובע בנהר שצריך להיות ירידה לצורך עלייה היטב:

ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה. י"ל שהכוונה עפמ"ש במק"א שתיבת עם מורה אנופילות וכן הוא בזה מעמך. מעם נופיל דידך. ומתורץ בזה אטו יראה מלתא זוטרתא היא כמשאחז"ל לגבי משרבע"ה מילתא זוטרתא היא שהכוונה לגבי כל שהם מעין בחינת דרך מדרגתו. והיינו מצד שהוא נולד כולו טוב. ויש דרך נכון לפני כל איש שיהיה חפץ חיים אוהב ימים לראות טוב ויהיה בדרך טובה שיבור לו אדם לב טוב להנצל מלב כסיל לשמאלו ויראה היא הבושה כידוע וכתיב לא ידע אויל בושת א"כ כל זמן שלב כסיל איננו נכבש תחת לב חכם בהחלט להיות טפיל אליו לגמרי וכאין נגדו ומתהפך לעבד לו כידוע מ"ש בזוה"ק עמ"ש טיב נקלה ועבד לו וכו' א"א להגיע ליראה הנכונה. וז"ש שואל מעמך:

כי מאת לב חכם א"צ לשאול כי ממילא יראת ה' היא חכמה אחת היא רק ממה שהוא נעשה טפיל לך דהיינו הלב כסיל שיתהפך כאין נגד לב חכם:

בזה שואל הש"י שיתהפך כ"כ עד שיהיה בו יראה בושה ואז ידוע שהוא נתהפך מכסילות להתחכם ג"כ בבחינת עדות ה' נאמנה מחכימת פתי. וזה לגבי משרבע"ה לב טוב:

גם י"ל ועתה ישראל ע"ד משאחז"ל אין ועתה אלא תשובה וכמ"ש במק"א בזה בדרך מה שנעשה כבריה חדשה כאלו עתה נתחדש כנשר עלומיו ורוח נכון מתחדש בו. ואמר שעיקר התשובה היא רק בושה ממחז"ל העובר ומתבייש ממנה מוחלין לו על כל עונותיו וז"ש אינו שואל רק ליראה וו בושה. עי"ז עתה. דהיינו גדר התשובה כבריה חדשה לטובה:

ומלתם את ערלת לבבכם וכו' וכ' ומל ה' א' את לבבך לאהבה:

י"ל בבחי' יראה ואהבה כי תחילה צ"ל מצרינו יראה ה' שואל מעמך וזהו מילת הערלה כי לב בלי יראה הוא בבחי' ערל האוטם וכסוי כי אן לו מפתח ליעול כמשאחז"ל וע"י יראה הש"י מל הלב לאהבה את שמו הגדול שהוא דורש לבנות טובות והוא בחי' השלמת התיקון הלבבות אוהב טהר לב אוהבי אהב:

גם ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד:

ע"ד ששמעתי בשם תרב מ"מ המפורסים בש"ט מוה' צ"ה ני' שבא"י תובב"א מ"ק אוזיראן יצ"ו לב עקש יסור ממני ע"י זה רע לא אדע כלל והיינו כי מ"י שנכבש לב הכסיל שבאדם ללב חכם ממילא נתהפך הכל לטוב ואין רע עוד כלל:

מראשית השנה ועד אחרית שנה. ואמרו חז"ל שנה שרשה בתחלה מתעשרת בסופה י"ל שקאי ג"כ אכל זמני אדם שראשיתו הוא מצער ואחריתו ישגה. שתחלת היותו בעולם הזה גם במלכותו נולד רש כי כל עניני עוה"ז כאין הם נגד עוה"ב כי יפה שעה אחת בקורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה וגם אם יעלה לשמים שיאו בעוה"ז הוא בבחי' הבל וכאין בעיני הצדיקים המתהלכים לפני ה' לאור באור החיים הנצחיים וכברייתו של עולם מעיקרא חשוכא והדר נהורא ערב ובוקר יום אחד:

כן הוא בחי' מראה הערב והבוקר עוה"ז נדמה לערב ועוה"ב כאור בוקר יזרח שמש וכמו שאמרו חז"ל ריש פסחים נמצא ששנה (גימ' ספירה וכולל כל מספר כל הזמנים בעוה"ז ובעוה"ב) שרשה בתחילתה בעוה"ז ומתהלך בעוה"ז בבחי' גר אנכי עמך תושב ככל אבותי ע"י זה כמ"ש במק"א זה היתעשר בסופה בעוה"ב עושר האמיתי הנצחי וע"ד מ"ש במקום אחר ששמעתי בשם בעל העקידה אל תעליני בחצי ימי עוה"ז היא בערך החצי הראשון ואולי הוא מצד בחי' עשה רצונו ברצונך בבחינת משפטיך שויתי שבגדר זו הוא ערך חצי ובבחי' מי גר אתך עליך יפול העושר הנצחיי הוא ע"י הרשות בתחילה בתורת גירות כנ"ל:

ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד. בחינת ההשגחה שבארץ ישראל הק' שלא ע"י שליח והיא ממילא כן בכל עב"י בפרטות בכל מקום שהם גם בקצה העולם וכמש"ה היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה שהכוונה נגד נר"ן שבכל אחד ואחד מעב"י דיבור מעשה מחשבת תלת עלמין הכלולים בכל אחד ואחד מעב"י שכולם הם בבחי' כעין היכל הק' המכוון באמצע והוא המרכז דהנמצאים ומה אם בא"י הק' ההשגחה פרטית בה כ"כ גם בעניני גשמים שלא ע"י שליח. גם שע"י זה ההפרש ניכר מעט. כ"ש בהיכל ה' ששם ההשגחה דביקה ביותר בהחלט ודאי בפרטיות ולזה עב"י נכון להם תמיד להיות דבקים תמיד בהשגחה הפרטיות בדרך הטובה בבחי' ועיני ה' אל צדיקים. ועמך כולם צדיקים:

השמרו לבכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם:

לכאורה תיבת לכם הוא כמיותר. וי"ל שהכוונה שהשמירה מותר להיות גם לכם בשבילכם דהיינו שלא לשם שמים כי מ"מ משלא לשמה יבוא לשמה גם י"ל שמודיע שהפרישות מאביזרא דע"א גם שיש בחי' אם חטא מה יפעל לך כי רעה גמלו להם מ"מ רצון הש"י הוא לכם גם לטובתכם שלא לגרום גמול לא טוב לבני אדם:

לא יתייצב איש במנין ואמרו חז"ל לא יתייצב מ"מ גם אשה בכשפיה כי בחינת כישוף שמכחישין פמליא של מעלה והוא בחינת שקר ושקר אין לו רגליים והיינו לא יתייצב:

פחדכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארן וכו' ראה אנכי נותן לפניכם ברכה. י"ל הסמיכות ע"ד שכתבתי במקו"ר שבהיות בנו יראת שמים ע"י זה זוכים לתיקון מדת הפחד וניצולים ממורא בשר ודם ואדרבא אוה"ע יראים מעם בני ישראל ע"י זה. והרי כתיב יברך יראי ה' כמנא שע"י מה שרואים הפחד שעל אוה"ע מזה נראה שיש ברכה בעב"י ע"י יראת ה' לחיים וכן הוא מ"ש את הברכה אשר תשמעון אל מצות ה' ע"ד מש"ה שמעתי שמעך יראת שגדר שמיעה מורה על התעוררות יראת ה' שהיא הברכה והיא הנותנת המורא על שונאי עב"י וכתיב ושומע לי ישכן בטח ושאנן מפחד:

פרשת ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה את הברכה אשר תשמעון. י"ל הכוונה שכל אחד ואחד מוטל עליו להוכיח רבים לתת עליהם ברכה טובה וכמו שצריך להשכיל על דל לרחם עליו כן ביותר יש לרחם ברחמים רבים להרבות תיקוני נפשות עב"י לברכה שלימה ובזה ידויק מ"ש הברכה אשר תשמעון כי למוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב והמברך מתברך ויש ברכה בין למוכיח ובין למקבל תוכחה הרי שע"י מה שתשמעון יהיה ברכה וע"י צייתנות למצוה זוכה לברכה וזהו הברכה אשר תשמעון ע"י תשמעון תזכו לברכה:

גי"ל ראה וכו' שהכוונה שגם שהאוכל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה מ"מ תוכלו לראות הנתינה דברכה אשר אנכי נותן מתנת חנם והטעם כי הברכה היא אשר תשמעון למצוות הש"י ומצוות לאו ליהנות ניתנו לכן אין זה בגדר האוכל דלאו דיליה. ולא שייך בזה גדר פסיק רישא כיון שאינו ודאי שכר כי עד זיבולא בתרייתא ליבעי אינש רחמי דשלתא להוי ויש ח"ו ענין תוהה על הראשונות או נטיה מדרכי אמונה ח"ו שע"ז אבד כל שכרו וכיון שאינו פסיק רישא בעת המע"ט כיון שהברכה שתשמעון למצות תוכלו לראות בטוב וזהו ראה.

גי"ל נותן לפניכם ברכה גם דאכיל דלאו זיילי בהית לאסתכולי וכאן מתנת חנם אך כיון שיש גדר ברכה ואחר ברכה יש קנין לנו והארץ נתן לבני אדם לאחר ברכה כמו שאחז"ל וכשהוא כקנוי לנו. ואח"כ הוא טפל לברכה וזהו את הברכה טפל:

תשמעון למצוות ויהיו כל המצוות נגררים אחר הברכה וכאלו משלכם אתם נהנים ואין השכר מתנת חנם לגמרי ותוכלו לראות וזהו ראה:

גי"ל ע"ד מה שאחז"ל שע"י יראת שמים דבריו נשמעין סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא וכן ע"י יראת שמים יש שמיעה ע"ד ה' שמעתי שמעך יראתי שהכוונה ע"י שיראת

שמעתי שמעך מה שהשמעתני מצות בתוה"ק וע"י יראה יש ברכה כמש"ה יברך יראי ה' וזהו הברכה אשר תשמעון שע"י יראה שהיא ברכה תשמעון אל מצות הש"י:

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו ואמרו חז"ל לא תעשו אגודות אגודות שמעתי בזה מהרב המפורסים בש"ט מוה' משה יודא ליב ע"ה לא תעשו אגודות אגודות שתצטרכו לקשר את עצמיכם ולדבק בהש"י ואח"כ לחזור ולדבק בהש"י ולחזור ולאגוד והיינו ע"י עבירה שמכבה מצוה רק להנצל מעבירה והכל אגוד אחד ודברים אלו הם עמוקים מאוד ואולי כוונתו ודאי היתה ע"ד מה שכתב בזוהר הק' במעשה דר"י ע"ה שע"י היסח הדעת מהדביקות בהש"י אמר אהבתי אתכם על כן אפקוד עליכם וכו' וכן ראיתי כתוב אצלו מה דסאני עלך לחברך לא תעביד לדביקותך וכן השמר לך פן תעזוב את הלוי התחברות וזהו דרך רמז האגודות הנ"ל רק יהיה איגוד אחד תוכו רצוף אהבה בהש"י לנכון:

לא תבשל גדי בחלב אמו. עשר תעשר תבואת זרעך. רש"י ע"ה כתב טעם הסמיכות. וי"ל עוד כי פרנסת העניים הוא בגדר גבורות בצמצום. ונמשך להם מירוק ע"י הצטרכותם לקבל מאחרים וכידוע ממאמר היונה יהיה מזונותי מרורים וכו' ולא מתוקים בידי בשר ודם וכדי להם בזיון וצער זה גם אם מספיקים להם בשוה ע"י שליחות לביתם הצטרכותם בעתו אז קו ם הצטרכותם בריוח. מ"א אין נגרע על ידי זה המירוק שע"י עניותם וכמ"ש במק"א מזה:

ובזה י"ל ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו. שע"י שמיעת דברי התוכחה הקשים כבר יוצא לפועל כאלו היה כל המירוקים שע"י התוכחות בפועל ח"ו ואתם בכלל ברכה בהחלט אשר תשמעו וכמ"ש בזוהר הק' מהרמת השבט דאב ואין קללה כי אם לא תשמעו. וסרתם וכו' לעמוד במרד ח"ו משא"כ בלא העמידה במרד ח"ו הוחלט הברכה. ודי המירוק ע"י שמיעת התוכחה כמ"ש יען כי רך לבבך. וכן הוא ע"י מה שמקיים מצות מעשר תבואה ומעשרות כספים ובמדת חסידות דשני עישורים דהיינו חומש ע"י זה נמתקים הגבורות בשרשם ואין התעוררת דינים ח"ו ע"י צעקת עניים. אשר צעקתן מעוררת ח"ו דין גמור על העשירים שפרנסתם בגדר חסדים בשופי וכמ"ש ושמעתי כי חנון אני דהיינו שהרי גם פרנסת העשירים היא רק במדת חנינות לבד מתנת חכם גמור מהש"י כי מי הקדימני ואשלם כתיב ומת יתון בכל עמלו תחת א"ר השמש כמו שאמרו חז"ל. ולזה כתיב עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה' כמחז"ל שמהפך מעושר של זה לעוני כיון ההוא בגדר מתנת חנם לכדי שיעמוד בנסיון מצות נתינת צדקה:

משא"כ כשמעשר אין התפעלות שיתערבו גבורת לחסדים בכדי לסלקם או למונעם או להתיש כח דחסדים ח"ו. וידוע שבשר וחלב הוא ענין התערבות חסדים בגבורות שמתיש כח החסדים חס ושלום ע"י התערותא דלתתא ח"ו וז"ש לא תבשל גדי בחלב אמו וזהו ע"י עשר תעשר שע"י זה אין ניחוש כח החסד וע"י זה אין מתקלקלת התבואה כמ"ש רש"י: ומשלת בגוים רבים ובך לח ימשולו הכוונה כי כל חוקי המלכות הם מושלים על המלך וכן בכל השליטות יהיה בצד מ צד עבדות בו משא"כ השליטות שעתיד הש"י להנחיל לעב"י יהיה בלי שום צד עבדות בשום צד:

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך שמעתי מפי מוכיח א' נתן תתן שיהיה שני נתינות הפרשת מעשר כספים או חומש ואח"כ הנתינה בפועל להצריכים ועי"ז נמלטים מאחריות לב רע ח"ו בעת הנתינה כי הרי כבר הוא מופרש ועומד ומצפה לשיקיים הנתינה להצריכים וזהו ולא ירע לבבך והברכה נמשכת גם על גל ה בר הזה גם ע"י ההפרשה שהיא רק הכנה לגלגול זכות ופעם אחד שמעתי שלא יהיה ההרעת לב שיתן רק מצד הברכה הנמשכת עי"ז בקרן ופירות רק יתן לש"ש וזהו ולא ירע לבבך שתתן רק בגלל יברכך ומה שאחז"ל נתן תתן אפילו ק' פעמים כוונתם ג"כ שלא יהא לו צרות עין כשה א מצטרך ליתן להרבה הצריכים ברצופים זה אחר זה או לאחד שכבר נתן לו וסבר שהוא על מלאת הצטרכותו ונודע תיכף שחסר לו עדיין וצריך ליתן עוד:

וי"ל ג"כ ולא ירע לבבך כי בגלל הדבר הזה שלא יסבור שבנתינה אחד די כי בגלל הדבר הזה לבד רק ידע שהברכה הוא עד בלי די למען יתן ויחזור ויתן לפי הצטרכותם אבל בעת שידוע הצטרכותם של עניים ואינו נותן הצטרכותם כפי הראוי עפ"י מצות מעשר ואיננו משלים בפעם אחד בכדי שירבה בנתינות כמ"פ דבר זה טעות בהחלט ויותר טוב ליתן בפעם אחד וכל פרוטה עולה בחשבון ואין הזכות לפי רבוי הנתנות כלל וי"ל בזה ג"כ ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך שלא תטעה שמשך הברכה הוא מצד בחי' פעולות הנתינה וכפי מספר הנתינות תהיה כל נתינה כרה שתהיה כי זה הוא טעות בהחלט וכל פרוטה עולה בחשבון בין שיהיה בנתינה אחת פרוטות הרבה בין שהיה הפרוטות בנתינות רבות ומה שאחז"ל אחד המרבה ואחד הממעיט היינו מבלי יכולת וכמנחת עני שלמדו חז"ל ממנה וזש"א נתן תתן אפי' מאה פעמים אך שלא תטעה שהכוונה להרבות בני ינות לחלק לכמה פעמים גם כשהיה יכול ליתן בפעם אחת כי אין זה כי אם רוע לב ח"ו עפ"י רוב בטחונך בבצעך ודביקותך בא בת שוא כתעה כעין שעשועי התינוק בקרקשי דזוזי או ח"ו בגדר מיעוט הבטחון הראוי וקטנות אמונה ח"ו.

ולמעה"ש תהיה נזהר ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגל הדבר הזה בנתינה תהיה כמה שתהיה יברכך כי לא כן הוא כי אין הנתינה גורמת כלל. רק קצרו לפי חסד ולפי השלמת הצטרכות הצר כים ואפילו נאבד ממנו סלע ומצאו עני יש לו שכר כידוע ובכל כ"ד מתנות כהונה כתיב לשון יחיד בתוה"ק על המתנה ושייך גדר שונא מתנות על הנותן שישנא ליתן ולחזור וליתן מה שהיה יותר טוב שיתן הכל בפ"א שלא ימתין להנצרך עד שיתמקק כמו שאחז"ל גבי תענית לגבי מלוי משאלותינו מהש"י וזש"א ולא ירע לבך וכו' בכל מעשיך ובכל משוח ידיך שלא תהא סבור שלפי רוב התנות כן יהיה רוב הברכה במעשה ידיך. כי מעשה הנתינות מרבה הברכה במעשה משלח ידיך. כי לא כן הוא כי לא יח ל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח וכו' לאחיך ולאביונך דהיינו שהכוונה ברבוי הנתינות היא רק מצד התחדשות רבוי אביונים או מצד התחדשות עניות והצטרכות אחר נתינה ראשונה לא זולת כי הנתינה מצטרכת שתהיה בפתיחת היד בלי צרות עין דהיינו די מחסורו וכן יש בעניים הנוטים לאהבות רבוי המתנות אהבו הבו גם שהיה אפשר להם למלאות מחסורם ע"י שהיו שו אים דרכי רמאין והיו הולכים בדרך ת ים וניכרים דברי אמת ועב"י ג"ח בר ג"ח רחיונים ב"ר והיו מזדרזים ללאות חסרונם בנתינה אחת בדרך קביעות או באיזה אופן אחר והיו מזדרזים אשר הבו כי היכי דמישלם צערייהו דהאביונים. רק מצד שהעניים טועים וסוברים שע"י רבוי מתן בכמ"פ ע"י העזבם מ רך תמים לדרך רמיה ח"ו או לדרך רצוי הרדיפה אחר הבצע עפ"י רבוי השתדלות בלי גבול ובלי משקל נכון הראוי. וע"י שזאת רבוי המתנות ורצונו רק שיוספק לו מחסורו עי"ז יחיה וניצול ממה ש עולם חשוך בעדו נודד לחם איה אשר חושך הוא היפוך גור החיות כמ"ש במחשכים הושיבני כמתי עולם. משא"כ השונאים רבוי המתנות ועיניהם רק להספקתם ניצולים עי"ז מדוד ללחם והם בכלל גדר החיים הנכונים וכבר כתבתי במק"א דלא שייך גדר שונא מתנות לענין עניים מקבלי צדקה כי גדול מה שהעני עושה עם בעה"ב יותר ממה שבעה"ב עושה עם עני ובפרט כשמקבל הצדקה לשם מצוה מצד שכן יסד מלכו של עולם שעולם חסד יבנה וע"ד מ"ש ויקחו לי תרומה לי לשמי ושמעתי בשם החסיד מוה' משולם זיסיא זצלה"ה דהיינו שהעני יקבל לש"ש פשיטא שאין כל זה בגדר מתנה כלל רק מצוה הוא דעבד וכן הסתקת זבולון לישששכר אין זה כלל בכלל מתנות כי מה שהיא לש"ש לא שייך בזה מהנה כלל כי מידו הכל ומידו נתנו כידוע וגם שיסוד העולם שיהיה לאחד עודף הרבה מהצטרכותו ולאחד יחסר מהכרחיות הצטרכותו כל זה הוא בדרך מ"ש מוהר"ם אלשיך זצללה"ה את העני עמך שהנחסר לעני הוא ביד העשיר בפקדון שיקיימו מצות צ קה לבד וכ"כ בס' אוה"ח

וא"כ פשיטא שאין זה בכלל מתנה רק בדרך לשון מושאל נכתב לשון מתנות לאביונים מצד שהיא בגדר נתינה מיד ליד או מצד ששם המתנה בשופי הרבה יותר מהמוטל להספקת ההצטרכות וכ"ש הספקת בני יששכר אין זה כלל בגדר מתנה וכתבתי שם עוד פירושים באמיתות מכוון גדר שונא מתנות שלפי כוונת הלב הן הן הדברים:

גי"ל ולא ירט לבבך היינו גדר בטל רצונן' ועי"ז יבוטלו רצונות זולתיך נגדך ולזה בגלל הדבר הזה יברכך אשר מחזיק ברכה הוא שלום אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום דהיינו סילוק המתנגדים רק שיתהפכו הכל לסנגורים ופרקליטים ומצילים טובים לך:

שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים כתבתי במק"א כי המצות שהוציאו ענ"י ממצרים היה בהם טעם מן שהיו מקבל הטעמים ע"י רצונות עב"י וזהו לחם עוני דהיינו שהלחם מצד עצמו היה עני בלא טעם כי המזון היה מקבל מהאדם והיה טפל אליו ולא אדם טפל להמזון וכמ"ש במק"א:

והיי"ת א"ך שמ"ח ס"ת חת"ך שם הק' דפרנסה כידוע בכוונת פות"ח א"ת יד"ך כי ע"י שמחה של מצוה אין מחסור כי רק ע"י אשר לא עבדת את ה' בשמחה ועבדת וכו' בחוסר כל ובתר עניא אזלא עניותא שע"י מה שאינו שמח בחלקו עי"ז יש לו מחסור משא"כ ע"י שמחה בחלקו בבטחון בהש"י אין מחסור ויש לו פרנסה בריוח:

איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך הכוונה מצד השמחה שבשעת קיום מצות צדקה שצריך להיות בזה זהירות שמצד העני יהיה נעצב אל לבו ומעורר עלויו רחמים ורק מצד הצדקה בדיעבד ש צד שמחה וכמ"ש במק"א באריכות בענין אינו שמח בהוראה והרי אחז"ל בב"ב שלכך יש מצוה בצדקה משום שעב"י נמשלו כינים שהעוני שחל על מי מעב"י הוא כביכול נגד רצון הש"י ונ"ר האמיתי שלו וא"כ ממילא הנותן צדקה אי אפשר לו שלא יעורר רחמים על העני ואיננו ח"ו בגדר שש בתקלת חבירו וגם אם היה איזה איבה ביניהם מ"מ בהכרח מקיים בנפול אויבך על תשמח כיון שנתינתו הצדקה מכרעת שהש"י לא ניחא ליה בעוני של זה דאל"כ חסדו יעזוב לבחי' חטאת ח"ו כידוע ומה שניחא להש"י פשיטא שאין להעלות על לב רגע אחד דרא דצד נטיה מזה וזש"א שכברכת הש"י שהוא שמחה והוא רק מצד הנותן משא"כ מצד המקבל לא ניחא להש"י שיגיע א' מעב"י למדה זו כן יהיה מתנת יד אדם בצדקה בשמחה של מצוה לבד ולעורר רחמים על עב"י:

איש כמתנת ידו כברכת ה' אשר נתן לך:

שמעתי בשם מוהר"ר מרדכי ע"ה מ"כ בק' לוסיץ יצ"ו שיהיה נתינתו לעני כמו מי שנותן מידו לידו מצד כלליית אחדות שרשי עב"י בכנסיה. וי"ל עוד כברכת ה' אשר נתן לך

שכמו שהש"י המציא כל הנמצאים רק מצר שדרך טובו של הש"י להטיב כידוע מ"ש בע"ח הק' ומהרבה סה"ק. ויש לו נחת רוח ממה שמקבלים טובו כאלו היה הטוב נוגע לו. ומצד זהו ברכת ה' שנתן לך. וכן יהיה לך נ"ר מהקבלה ממך איזה טוב כאנו נהנית אתה. ועכ"ז לא תאמר שלך שלי ח"ו מצד כלליית האחדות בשרש כנ"ל:

כי גבול נתן הש"י לא תחמוד ולזה שופטים ושוטרים תתן לך כראוי **פרשת שופטים** **שופטים** ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך ובפרשה שלפניה מסיים איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך. י"ל הסמיכות ע"ד מה שאחז"ל דורשיו לפי הדור וז"ש איש כפי ברכה פרטיות של כל אחד ואחד מכם אשר הוא כמתנת ידו כפי איתערותא דלתתא דיליה כן יהיה השופטים שיתמכו וכן י"ל להיפך כפי שופטים שיתענו עליך כן יהיה ברכת כל אחד' ואחד מכם ע"ד דור לפי דורשיו וגם שהמסקנא שם בש"ס סוף בכורות שהוא רק לפ' נחתא ות קפא ע"ש מ"מ משום הא לא תברא שי"ל שמרומז כאן בבחי' כמתנת ידו הנוטים להרבות פעולותיהם וסומכים מעט על בחי' הבטחון שהוא בחי' תוקפא בחי' והתחזקת והיית לאיש. כברכת ה' הוא בחי' ניחותא הנוטים לשב ואל תעשה וסומכין את עצמם על בטחונם על ברכת ה' שהוא יעשה ויגמור בעדם לטובה בשני בחי' אלו הנה הדור לפי דורשיו ודורשיו לפי הדור וכמ"ש במק"א בזה:

גם י"ל בדרך רמז כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך שופטים שהכוונת שע"י שיהיה נודע לך בשיעורין דילך תמיד שה' נותן לך הכל ומידו נתנו לך והכל ממנו ואת לית לך מגרמך כלום ורק הוא הנותן לך כח לעשות חיל עי"ז תוכל לשפוט את עצמך ולהיות עליך כשוטר לבלום ולכבוש לב כסיל שלך תחת לב חכם שלך וי"ל שכאן רמוזים ג' בחי' בורך בארך בוראך שופטים היינו בחי' לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון בכל שעריך אשר ה' נותן לך ע"י מאין באת יובן ממילא שאין לך מגרמך כלום רק הש"י נותן כל טוב לשבטיך היינו עונשים דקבר מקום רמה כידוע מבחי' החיבוט בשבט ברזל המנפץ כלי חרס הגופניות עפר מאדמה ושפטו היינו בחי' עתיד ליתן דין ועי"ז שופטים תתן לך וכשיש דין למטה לשפוט את עצמו היטב תנצל מדין של מעלה ויהי' מבחי' צדק מדה"ד משפט מדה"ר לטובה:

גם י"ל הסמיכות כמתנת ידו כברכת ה' שופטים שהכונה ע"ד מה שאמרו חז"ל בפ' הדינין ומובא בספה"ק ר"ח בסופו ששני עמודים אלו צדקה ומשפט שקולים כאחד וזש"א כמתנת ידו כברכת ה' כן שופטים אשר תתן שכמו שצדקה גורמת קיומו של עולם וברכתו כמפורש למען יברכך ה' וכו' כן הוא ברכת ה' ע"י מנוי שופטים הגונים ומלך במשפט יעמיד ארץ לברכת טוב:

גם י"ל ע"ד מה שאין הברכה שורה כי אם כשיש לה על מה לחול כידוע מהאסוך שמן וכמ"ש בט"ז ז"ל ר"ה חנוכה והש"י יהיב חכמתא לחכימין וזש"א כברכת ה' שחלה דוקא על דבר מזומן כן יהיו השופטים שלא יהיו בבחי' אזלין ברקיביא רק יהיה חכמה בלבם ועי"ז ירבה להם הש"י חכמתם לטובה:

גם י"ל כברכת ה' שופטים שהכונה כי יש שני בחי' משפטים אחד בדרך משפט המכוון ואחד בדרך קנס וכן הברכה מהש"י הוא ג"כ בשני בחי' אחד בדרך משפט המכוון כפי שיסד הש"י ברחמיו במקור ברכותיו בדרך מדה במדה ת"ק פעמים וכדומה ואחד בדרך נדיבות ע"ד אני אוהבי אהב ואהבה מקלקלת השורה זש"א שכמו שברכת הש"י הם בב' אופנים כן תתן שופטים לתיקוני שני אופני המשפטים כנ"ל וכמו שאחז"ל שני דייני גזירות היה בירושלים וכו' דייני קנסות וכו' מלבד הדיינים

ובזה י"ל מש"ה צדק צדק תרדוף שקאי גם כן אשני הצדקת המשפטים כנ"ל למען תחיה קאי אמשפטים פשוטים שהם משפט שלום המחזיק ברכה חיים וירשת הארץ ע"י תיקוני קנסות להוראות שעה הצריכה לכך שעי"ז יש תיקון כל העולם:

גם י"ל כברכת ה' אלקיך שופטים דהיינו כמו שברכה אינו שורה רק בסמוי מהעין כן יהיה מתנת ידו רק צדקה בסתר והיא היא הצדקה הנכונה שאינו יודע למי נותן והמקבל אינו יודע ממי מקבל וכן השופטים אשר תתן יהיה ג"כ בדרך זה דהיינו בבחי' סמוי מהעין הן מצד שהם דנין לכפי דברים שבלב שהוא דבר הסמוי מעיני בשר והן מצד שאינם מכירים במשפט וכל עלי דינים יהיה בעיניהם כראובן ושמעון כמו שאיתא בחו"מ:

שופטים ושוטרים תתן לך ובפרשה שלפניה הסיום איש כמתנת ידו כברכת ה' אשר נתן לך שופטים ושוטרים וכו' י"ל הסמיכות כי ע"י עמוד הצדקה בתקונו. כשמספיקים היטב ללומדי תורה הקדו' בריוח ונחת בעינם. ואחריהם כל אדם ימשוך יחלץ עני בעניו להחזיק ידם ע"י זה מתתקן עמוד משפט נכון בעולם. כיון שאין לדיינים לעשות מצד שכר כידוע מה אני בחנם. וע"י מה שהם קבועים ומי חדים לדיינות ההכרח להספיק להם פרנסתם משל ציבור כמ"ש התוס' ריש פרק שני דייני בהא דמלמדי קמיצה היו נוטלים שכרם מהלישכה וכמ"ש בזה במקום אחר ולזה צ"ל מתנה מרובה בכל עיר להספקת דייניהם וז"ש מה שאיש כמתנת ידו כברכת ה' שתתן כפי הברכה מהש"י אליך ובודאי הש"י יברכך כפי מתנתך וע"י זה תתן לך שופטים ושוטרים בכל עיר כי תוכלו להספיק להם לנכון בכבוד כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ שלא להצטרך אחר הפרנסה לחזור ככהן בבית הגרנות שהוא בגדר מ"ש ואיש תרומות יהרסנה ח"ו. וע"י זה

שתספיק להם בכבוד יהיה לך שופטים נכונים ותחיה וירשת את הארץ וי"ל עוד יותר שז"ש כמתנת ירו כברכת ה' אשר נתן. שכמו שכשהש"י מברך ונותן בעין יפה הוא נותן וכמחז"ל במד"ר עמ"ש צדקתך כהררי אל בהשרים שקישטו סוסיהם ואורוות שלהם היו נקיים יותר מבתי עניים. ועצה ישועה לכל עב"י שלעולם ילמד אדם בנו אומנות נקייה וקלה ואין עשירות ועניות מהאומנות ואין מעצור לה' להושיע ברב או במעט וכן הוא ברכת הש"י בכל אשר תעשה היינו בכל דהו אשר תעשה גם בתכלית הקלות וכמו שהש"י מברכך ע"י פעולה כל דהוא קלה כמות שהוא ולא ממוצא וממערב וכשהש"י נותן לעב"י גדר ברכה בודאי נותן להם כמו מלך שהרי כל עב"י בני מלכים וכולם ראוים לאיצטלא החשובה וכל שנותן להם בברכה נותן בגדר מלך וכן יהיה מתנת ידך שתתן להשופטים שיהיו בגדר מלך במשפט יעמיד ארץ. וע"י זה יהיו קיום להשופטים:

גם י"ל שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך:

שיהיה שתולים בבית ה' בעירם ולא יצטרכו לזוז זיז כל דהוא ממקום שעריהם שלא יהיו בודדים כלל ללחם ולירד לשערים וע"ד ששמעתי בשם המ"מ מפורסם בשם טוב מוהרר צבי הירש ע"ה מ"כ בק' נאדבורנא יצ"ו. יהי רצון שיתקיימו בנו חכמי ישראל בכל מקומות מושבותיהם שלא יצטרכו להטלטל בשביל פרנסה וזהו בכל שעריך. ועי"ז יהיה קיום להשופטים ושפטו משפט צדק:

ולזה אמר אח"כ על דיינים שאינם הגונים לא תטע לך אשרה ולא תקים מצבה כי אותם שא כם הגונים אדרבא דטבא להו תעביד להו שיצטרכו לנוד ללחם וילכו שחוח למקום שאין מכירים או אז יכנע לבבם כמו שאמרו חז"ל כדר' אלעאי ע"ה כידוע ומהמפורסים בשם טוב מהור"ר מרדכי ע"ה מ"כ בק' ליסיץ שמעתי בשמו איש כמתנת ידו כמו מי שנותן משמאלו לימין של עצמו. שלא שייך בזה רוע לב כן יהיה מתנתך צדקה בלב טוב בלי רוע לב כלל. פי הרי אתה מחליף עולם עומד שתקבל ע"י הצדקה שאתה נותן בעולם עובר כידוע מ"ש מונבז המע"ה ועי' בספר הקד' עוללת אפרים ע"ה בזה. גם מצד אמיתיות אחדות עב"י ער שנצטוינו ע"י זה ואהבת לליעך כמוך. ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. לזה תתן לאחיך ולאביונך כמו שאתה נותן ליד עצמך:

מעין זה שמעתי ברמז בקיצור. ובדרך זה שמעתי מהמפורסים בשם טוב מוהר"ר מנחם מענדיל ע"ה מ"כ בק' פאדהייץ יצ"ו ויקח קרח ואיתפליג. דהיינו שנטה מגדר האחדות כי מצד האחדות א"א להיות במחלוקת בתוך עם בני ישראל עם אחד רק שחילק א"ע ואיתפליג לזה היה במחלוקת. והיינו לקח א"ע לצד אחר מעין זה שמעתי. ועפ"י זה י"ל שופטים תתן לך שיהיה השופטים מעב"י מכלל האחדות שעי"ז כמתנת ידו כברכת וכו'

כנ"ל שנתינתך לאחר יהיה כמו שאתה נותן לעצמך. וכמו שנותן לך הש"י אז כן הוא בעת נותנך צדקה כיון שהשכר מזומן הרבה גם מצד הדביקות בהש"י הרי נותנך הוא כאלו הש"י נותן לעני וז"ש איש כמתנת ידו מצד האחדות שבין עב"י הרי זה כאדם הנותן מיד ליד עצמו וכנ"ל. גם הוא כברכת ה' אשר נתן לך. כן נתינתך לעני הוא כאלו הש"י הוא הנותן לעני. וכמשל הבן מלך שאחז"ל רפ"ק דב"ב וכמ"ש במקום אחר מזה. כי כן הוא רצון הש"י שיהיה הוא כמעלים עין מלהשפיע להעני. ומה שאנחנו נותנים צדקה להעני מ"מ הוא רצונו של הש"י ונחת רוח שלו ושעשועיו כמשל הבן מלך. ועכ"פ נתינתך כמתן הש"י הוא מצד דביקותך בהשם יתברך וטפילותך אליו. והש"י מייחד שמו עם עב"י כששלום ביניהם כמחז"ל עמ"ש ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד. כשהם באהבה הש"י מייחד שמו הקדו' על עב"י וז"ש ע"י אגודה ואהבה בין עב"י שיהיה עי"ז איש כמתנת ידו כנ"ל. עי"ז כברכת ה' אשר נתן הוא נתינתך כנתינתו וז"ש שופטים תתן לך אשר ה' נותן לך שנתינתך השופטים ההגונים הוא כאלו ה' הוא הנותן לך כמשאחז"ל והמתנשא לכל לראש דמשמיא מוקמי ליה אך אין זה כ"א בשופטים ההגונים לש"ש שהם בכלל האחדות עם הש"י משא"כ שאינם הגונים כתיב בהם המליכו ולא ממני השירו ולא ידעתי. ולזה כתיב תיכף אח"כ לא תטע לך אשירה ולא תקים לך מצבה דקאי לאסור העמדת שופטים שאינם הגונים אבל הגונים הם בכלל ברכת ה' אשר נתן לך. כי הרי לאחר ברכה הארץ נתן לבני אדם כידוע וא"כ מתנה זו שבעין יפה קובעת ברכה ג"כ לב ולדעת להצליח דרכו במנוי השופטים הגונים ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה להצליח בזה:

כי השחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים. יעוור עיני חכמים ע"ד החכם עיניו בראשו:

ואחז"ל וכי טפש עיניו בידיו אלא בראשו דענין יורע מה יהי' בסופו ע"ד איזה דרך טוב הרואה את שנולד והרי ידוע שסהדי שיקרא אאגרייהו זילי וישבע קלון מכבוד כפלי כפליים מהנאת השח יהי' לו צער אח"כ וגם שהוא חכם לראות ה ולד מ"מ השוחד מעוור עיניו ושוכח אשר מרה תהי' באחרונה ואח"כ גם אם יעלה בידו שיאמר על זכאי זכאי ודברים היוצאים מהלב נכנסים אל הלב עכ"ז ע"י השוח נשארים דבריו בחזקת מסולפים גם אם יהיו נכונים ולזה מחכמה פשוטה לראות הנולד ג"כ נכון למנוע א"ע מקבלת שוחד ואז טוב לו סלה:

גם י"ל יעוור עיני חכמים עדמ"ש בזוה"ק פ' בלק בכוונת מ"ש החכם עיניו בראשו שכמו שצ"ל שמן בנר שלא ישרוף הלהבה כל הפתילה כן גופא דאיניש הוא מפתילה וקדושה

העליונה שעל הראש הוא כאש אוכלת בראש וצריך שמן על ראשו תמיד בתורה ומע"ט וע"י קבלתו שחד יטעה לומר בנפשו שזהו מע"ט ג"כ במה שמכבד עשירים אוהבי ת"ח והוא מתקן בזה תמכין דתוה"ק וסובר שהוא שכל טוב לכל עושיהם מע"ט מרובים מחכמה ואדרבה יסלף דברי צדיקים שת"ח זולתו מצטרכים לתבוע חלקם בפיהם עי"ז וגם דבריהם אינם נשמעים וא"כ אין בזה שים נטיה מעין מע"ט כי לא כן דרך התמכין דתוה"ק:

גם י"ל דנקט תחלה לשון רבים ושפטו ואח"כ לא תטה לשון יחיד ואח"כ לשון רבים דברי חכמים מצד שהאמת עד לעצמו ובכל מקום המשקל שוה בכל העולם אך ההטייה מהדין הוא ע"י איזה יחיד כי לא תקום פעמים צרה שיטע שנים או שיטו הדין ולא יאמר דיין אחד אני אם אטה הלא דעתי תהי' בטילה נגד הרוב זולתי זה אינו כי שגיאות מי יבין וא לי בלא"ה הי' אחד טועה בשיקול הדעת ובצירוף מה שתטה בשאט נפש יצא משפט מעוקל אך השחד יש בו כח הטייה כ"כ עד שיעוור עיני חכמים שעמך ודברי צדיקים שבזולתך כי הלא ע"י השחד נעשית כבעל דבר ממש וכמו שצריך להיות שמירה מלשמוע דברי בעל דין ראשון כן הוא בזה ממש:

צדק צדק תרדוף למען תחי'. י"ל דהיינו לדון לכף זכות לשני הצדדים ולפתוח בזכות כמ"ש בזוה"ק. למען תחי' שעי"ז ידוניך לכף זכות בשנים כמותך כידוע וירשת הארץ. שהבריות ג"כ יכריעוך לזכות לטובה.

גם י"ל בדרך אהבת הפשרה שהוא ג"כ צידוק לשני הצדדים. והפוסק ממנו איבה וגזל ושבועת שוא ע"י שחושך א"ע מהדין ואוהב לפשר וירשתה הוא יורש הארץ ע"י היותו אהוב לכל בלי איבה ותירש הארץ אשר נתן לך ה' אלקיך לאפוקי מגזל ותחי' ע"י הצלה משבועה שמכלה מה שאין אש ומים מכלים ולא ינקה והמחלל ש"ש בסתר נקרא חלל רשע גם חייו. משא"כ הניצול מזה הוא דבק בחיים טובים ויורש הארץ ומתענג על רוב שלום:

גם י"ל שאמר בלשון יחיד לא תטה משפט וכן כל הפרשה בלשון יחיד. דקאי אימנה דיינים. א"צ לומר הדיינים גופייהו כיון שאומנתם הוא להעמיד משפט אמת ונכון חזקה דלא מרעי אומנתייהו ולא נחשדו לעוות המשפט. אך גם האמנים הדיינים שהיו בהם מקום הטייה ע"י אהבה המקלקלת השורה לומר אני בוחר בזה שהוא אוהבי וכן הוא הכרת פנים מצד שקר החן והבל היופי או שארי מעלות בלי ההבחנה הנכונה מצד הנוגע לתקון משפט נכון. שלזה ההכרעה רק עפ"י חכמתו של המתמנה ויראתו:

וכן שלא יקח שוחד ממי שבלא השוחד לא הי' מתמנה ע"י מה שיש שם גדול הימנו וכדומה. כי השוחד יעוור עיני חכמים שאין חסירי חכמה חשובים בעיניהם. וע"י קבלתם שוחד למנות עפי"ז להנותן או לאוהבו דומה להם על ע"ה שהוא ג"כ ראוי כאלו לא היו להם עיני חכמה כלל. ויסלף דברי צדיקים של החכמי' הראוים להתמנות שיהיה דומה בעיניהם כאלו אינם חכמים וצדיקים משא"כ בלי שחד ימנו לטוב את הטוב

צדק צדק תרדוף וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך ואמרו חז"ל והובא ברש"י ע"ה כדאי הוא מנוי הדיינים הכשרים להושיב עב"י על מקומם בא"י הק' י"ל שהטעם כי כתיב ואוהבי שמו ישכנו בה וכתיב אוהב ה' משפט

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה':

לכאורה תיבת ואתה כמיותרת שהיה די לומר ותבער דם הנקי וי"ל שהכונה ע"ד מ"ש בזוה"ק אתה כהן שתיבת אתה מורה חסד ועוד כתב בזוה"ק שכהן לא היה שוחט גם קרבנות מצד מתו שלא להראות דין רק מגביר חסד. ומ"מ משפט כתוב לענוש הרוצחים לזה אה"כ שגם בחי' אתה חסד השייך לכהן ג"כ עושה כן כי תעשה הישר בעיני ה' שאכזריות עונש הזה היא רחמנות כמש"ה רחמי רשעים אכזרי בחי' יושר שממזג ההפכיים ומהפך מתה"ד למדה"ר עי"ז כי כשיש דין משפט מלמטה רחמים גובר מלמעלה:

גם י"ל ואתה שמורה על מה שאחז"ל מצוה בו יותר מבשלוחו וכמו שפק"נ מצוה ע"י גדולי ישראל בעצמם ובכבודם כמו שאחז"ל בפ' יו"כ כן הוא לבער הרודפים על דם נקי שהוא הצלה לנפשות נקיים ובזה מצוה בעצמו יותר מבשלוחו ואמר כי תעשה הישר בעיני ה' דהיינו הליכה בדרכי הש"י שכמו שהש"י משפיע ישועות ושומר לטובי עב"י שלא ע"י שליח וכמש"ה עיני ה' אל צדיקים וכו' עין ה' אל יראיו שומר ה' את כל אוהביו ועי"ז ביעור הרודפי. נכון שיהיה שלא ע"י שליח:

גם י"ל פשוט ואתה תבער דם הנקי כי תעשה הישר בעיני ה':

ע"ד מה שאחז"ל שר"א בר"ש ע"ה אמר אם ספיקות שלכם כך וכו' והכיר הגנבים והרודפים. והיה כן ע"י מש"ה סוד ה' ליראיו לישרים סודו וזש"א ע"י שתעשה הישר בעיני ה' עי"ז תזכה לבוא בסוד ה' כמש"פ ליש ים סודו ועי"ז תבער הדם הנקי כר"א בר"ש ע"ה כנ"ל:

פרשת תצא

כי תצא למלחמה אל אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך:

ובסוף הסדרה שלפניה מסיים כי תעשה הישר בעיני ה' י"ל הסמיכות ע"ד משאחז"ל הטוב והישר זו לפנים משוה"ד והוא מצד משקל ואהבת לרעך כמוך שהוא משקל שוה מה דעלך סאני וכו' ומצד שידוע שאין קיום לאדם עפ"י מדה"ד אדון דין אם ידוקדק וכו' וכשם שאין מפלשין עליך עפ"י מדה"ד לגמרי כן במשקל זה תשקול לגבי כל זולתיך וזהו הישר בעיני ה' ודאי להאריך אף ולעשות לפנים משוה"ד וכשאדם עושה כן לשם שמים מנצח לכל אויביו וחל מדה"ד הקשה על מתנגדים שלו ועליו חל מדה"ר כמדתו לעשות לפנים משוה"ד וכמעשה דחמו"ע ז"ל עם מתנגדיהם וכדומה ויחול עליך מדה"ר לטובה:

גם י"ל כי תעשה הישר בעיני ה' ונתנו בידך שהכוונה שע"י מעשים טובים שמכריעים לצד הישר בעיני ה' בעשותו אדם ישר להסתלק מחשבונות רבים כמ"ש במק"א בזה ע"ז ונתנו ה בידך שינצח בטוב על צד היותר טוב:

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך וכו' י"ל בבחי' ק"ן משמאלא אר"ך מימינא כידוע והיינו כי יקרא בא' שלכאורה צריך לכתוב כי יקרה מלשון מקרה וכתיב בא' מבחי' קריאה בחבה גם ששמאל דוחה עכ"ז הוא בחי' ימין המקרבת גם שמבוזי' קן משמאלא נפל קין לקץ הימים סילוק אור יום ונפל לקץ לחשך ואמר ומפניך אסתר מ"מ נהפך לבחי' קץ הימין ומ"מ האם רובצת בסייעתא דשמיא גם אם יש טעות הליכה בדרך באיזה זמן במקיות ע"י כל עץ בח' עץ הדעת או על הארץ ששינתה מהציווי שהוציאתה אילני סרק וע"י זה טעות הנ"ל לפעמים מ"מ האם רובצת בבחי' מטי ולא מטי כי בהליכה בטעות הנ"ל אינה חל העונש כ"כ ויש תיקון גם לבחינת אפרוחים דלית להון גדפין דו"ר כראוי ואח"כ והארכת ימים בחי' ארך מימינא היטב:

והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה סקלוה אנשי עירה באבנים ומתה י"ל שהטעם של פתח בית אביה גם כאי אפשר להשיג אחד מאלפי אלפים רבוא יבבות מערך טפה מהים מטעמי מצות הש"י מבדם חלק משום מצוה ואנו עושים הכל רק בדרך חק מצוות המלך ואין להרהר אחריו כלל עכ"ז שום טעם הנראה לומר בהנוגע למצוות אין להכחידו כלל וכידוע מספה"ק החינוך להרא"ה ז"ל וכדומה ובבל"י וברקנטי ז"ל ובשל"ה הק' ודכוותייהו. והוא מצד שבחי' סקילה היא מא' מהשם הק' אדנות כידוע ובהצטוף א' זו לבחי' שער שהוא בתרגום תרע ותרגום גם הוא כלשון הק' קצת כידוע משו"ת מוהרמ"א ז"ל בסופם תרע וא' הנ"ל הוא בחי' תרעא שם אדנות מלא כידוע. וכיון שבחי' סקילה הוא ראש לכל ד' מיתות ב"ד הרי הוא כולל בעצמו כל הבחינות ולזה מתגלה התיקון ע"י כח השם מלא בבחי' דינא דמלכותא דשמיא שעי"ז אין דין למעלה וידוע שבחי' א' דאדנות שרשה פלא עליון רחמים גמורים כידוע לכל דסדר פ"נ שבשע"צ הק' והיינו

מבחי' באבא יסד ברתא יו"ד עילאה יו"ד ציורה א' כידוע וזהו בחי' פתח בית אביה והוא בחי' פתיחת שערי צדק משפט הקבוע שעי"ז יש רחמים גדולים מלמעלה לעב"י:

לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך לעולם. לפי הנראה אין זה פנים לפנים כי כשלא ידרוש שלום הפוגע בו הרי זה כעין גרוי עמו וכתיב לא תתגר בם מלחמה. רק הכוונה שלא יתן דעתו שלא בפניהם להמציא ביניהם דרכי שלום בקטטות שביניהם עצמם ואתה תרצה לתווך שלום או לתת לב להמציא להם דרך הטבה שיחול טובם ביותר ותייעצם על זה וכדומה זה אין לעשות וע"י שב ואל תעשה שבזה אין כאן שום נדנוד חשש גרוי כלל וגם מזה משמע שהפרשה אינה מדברת בעמוניות שאינם בנות מלחמה כי דרכו של איש לכבוש ולעשות דרכי מלחמות ועליו קאי לא תדרוש שלומם גם שהוזהרת על גרוי מלחמה מ"מ גם שלום להם לא תדרוש משא"כ בגיורית שבהם כנראה דלא שייך איסור זה כלל:

תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח הכוונה כי כשזה נופל זה קם וכשניצולים מזכר עמלק הרשע שהוא זכרון הרע זוכים שמתגבר זכרון הטוב וזש"א שע"י מה שתמחה זכר עמלק הרשע זכרון הרע תזכה שלא תשכח זכר טוב דהיינו התוה"ק ולזה נסמכה לכאן פרשת ביכורים אצל מחיית עמלק הרשע כי שורש גידולי הרע הוא מבחי' מ"ש ולמה זה לי בכורה מצד שאיננו מבחי' ובחרת בחיים וכתב בזוה"ק שמצות פדיון בכור הוא לפדותו מסטרא דמותא כידוע ולעב"י נשארים הברכות חיים ע"י מצות פדיון בכור אבל עמלק ששורשו מסטרא דמותא ע"י שמאס במצות בכור כנ"ל שהוא מסטרא דחיי ולזה אחר מחיית עמלק הרשע הזהיר הש"י לעב"י שיקיימו מצות בכורים שהוא מבחי' בכור ששייך לעב"י שהם בחרו בחיים ע"י מצות בכור וראשית ביכורים גורם חיים כבתרגום על בראשית בחוכמא וחכמה תחיה בעליה חכם גימ' חיים לטובה:

תמחה את זכר עמלק וכו' והיה וכו' אין והיה אלא לשון שמחה והכוונה בזה כי באבוד רשעים רנה ושמחה:

פרשת תבוא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה הכוונה ע"ד משאחז"ל אי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה ואי בר אבהן ובר אוריין יאי ויאי וזש"א כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך בשבילך ובזכותך אז ג"כ וירשתה וישבת בה יהיה טובה חכמה עם נחלה והוא בחי' בר אבהן ובר אוריין חכמה עם נחלה כא' יאי ויאי:

גם י"ל והיה כי תבוא אין והיה אלא שמחה יש שמחה קבועה כי לבסוף בודאי תבוא כמש"ה הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך וכיון שלא ימנע שלבסוף נתהלך לפני הש"י בארצות החיים לזאת מוכנת היא השמחה תיכף ובגדר הדביקות בחיים בלי שמץ שתוף דע"ז שמטמאה כמת ולהזהר משותף פנימי רק לעשות הכל עיקר לנ"ר הש"י שהוא עיקרא דכל עלמין והחיות גם שנראות נושאות הם נשואות ומזה מקור הבחירה גם שקדמה הידיעה וזהו נותן לך שהכל מאתו והוא הנושא ועיקר המעמיד ולך נחלה ומצדך נמשך כאלו הנוחל לך שהיה נראה נושאות וטיבותא לשקיה וחיה ששמה ישראל מקור שורש הגופניות דעב"י גם היא נראית נושאת וזוכה בבחי' נחלה להתעלות על הכל ומסיימים במקרא ביכורים לשון מתנה כידוע שאצלינו הכל נופל להש"י.

גם והיה כי תבוא אל הארץ:

עפ"י מה שאמרו חז"ל אין והיה אלא לשון שמחה וי"ל דהיינו בחי' מ"ש גבי ארץ ישראל הקד' כגן ה' והוא השדה אשר ברכו ה' ארצות החיים וברכת ה' הוא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה והיה בחי' ת' כנ"ל כמה פעמים בבחי' ת' פרסה ובחי' שבת הארץ וכו' (וא"י הקדו' הוא ת' חן חן ארץ כידוע) ות' הוא בחינת פה בנפש כבספר יצירה הק' בחי' שמחה לאיש במענה פיו ושבח אני השמחה של מצוה גם י"ל עפ"י מה שכתבתי במקום אחר שע"י שמחה של מצוה השכינה הק' שורה וזהו והיה שמחה כנ"ל תבוא אל הארץ היינו השכינה הק' כמ"ש בזוהר הקד' שארץ מרמז על השכינה הקדושה וכידוע בשם האר"י ז"ל:

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי הכוונה כי ע"י שאמרנו דבר אתה עמנו ונשמעה התשנו כחו של משרבע"ה וע"י זה חל עלינו כח השכחה ונשתכחו ג' אלפים הלכות בימי אבלו של משרבע"ה וז"ש לא עברנו ממצותיך שהם אנכי ולא יהיה לך ששמענו מפי הגבורה והם עיקר ותרש התרי"ג מצות שהם משם הוי"ה הק' שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח והוא בחי' מצוה מ"א בחילוף י"ה בא"ת ב"ש ולז"א ממצותיך שתים הנ"ל ולא אמר מצותיך ועי"ז נשאר בנו כח הזכרון ולא שכחתי גם שאלו היו שומעים מפי הגבורה כל התוה"ק לא היה חל שכחה בשום אופן אף על פרט אחד מפרטי התוה"ק כי דבריו חיים וקיימים ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו וכו' ודבר אלקינו יקום לעולם היטב.

הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלהיך ושמעת בקול ה' אלהיך ועשית את מצותיו אשר אנכי מצווך היום י"ל ע"ד שאמרו חז"ל ששאל ר' יהושיע בן לוי ע"ה למשיח שיבב"א אימת אתי מר אמר ליה היום וכו' היום אם בקולו תשמעו וכתב שם המוהרש"א ז"ל שרישא דקרא מוכיח כן ואנחנו עם מרעיהו וכו' היום אם בקולו תשמעו

אימתי נהיה עם מרעיתו דהש"י במרעה טוב דשן ושמן וה' מלכינו ועל מי מנוחות ינהלני והיינו וצאן ידו כשהיום בקולו תשמעון וכמ"ש במקום אחר והיה עקב תשמעון שהעקב והסוף יהיה ע"י שתשמעון למצות הש"י וכן י"ל גם כן כאן הסכת ושמע ישראל לדברי הש"י וע"י זה היום הזה נהיית לעם לה וכנ"ל בשם הו והרש"א ז"ל וז"ש ושמעת בקול ה' ועשית את מצותיו וע"י זה נזכה להתהלך באור החיים ואור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו:

והתמכרתם לעבדים ולשפחות ואין קונה כי לא חל על עב"י שום קנין כי הם חתומים בחותמו של הש"י וכמשל אדון שיש לו עבד ותולה בצוארו חותם שלו כדי שיכירו הכל שהוא שייך למי שהחותם שלו וכן עב"י הם חתומים בחותמו של הש"י שחותמו אמת והם זרע אמת וכמש"ה ואנכי נטעתיך שירק כול זרע אמת וכל רואיהם יכי ום כי הם זרע ברך ה' ע"כ לא חל עליהם שום קנין זולת הש"י וישראל קנין אחד הש"י ולא עבדים לעבדים ח"ו והקונה עב"י לעבד כאלו קונה אדון לעצמו כמו שאחז"ל:

פרשת נצבים

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ובפרשת שלפניה מסיים למען תשכילון וכו' יש לומר הסמיכות ע"ד מה שאמרו חז"ל אין עמידה אלא צלותא שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל ועיקר הבקשה שלנו היא שיחונינו הש"י דעת טוב וזהו מה שסדרו חז"ל אתה חונן ראש לכל י"ב האמצעית הכוללת כל הבקשות מצד שמי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו וכתוב כי לא עם בינות על כן לא ירחמנהו עושהו וייצרו לא יחיננו לזה מבקשים תחלה אחנינות הדעת דדעת טוב קנה מה חסר שהרי ע"י דעת מעורר רחמים על עצמו ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. ולזה עיקר בקשתינו שיחונינו הש"י דעת טוב וזש"א למען תשכילו אתם נצבים שהעמידה שלכם בתפילה יהיה רק על שתזכו לשכל טוב ומעשים טובים תמיד:

גם י"ל הסמיכות את כל אשר תעשון אתם נצבים:

יש אסמכתא בזה למה שאמרו חז"ל דבר שבקדושה צריך לה ות רק בעמידה וידוע שיו"ד הוא בחי' עשייה וזש"א כל אשר תעשון דהיינו שיהיה בי"וד אתם נצבים צריך להיות בעמידה:

אתם נצבים לפני ה' אלהיכם וכו' לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו וכו' עפ"י מ"ש במקום אחר עמש"ה והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר שע"י זה לבני יעקב אע"ה מאכילים נחלה בלי מצרים כי זולתם ממאנים בהדיבור קשה דהתוכחה המאיים ומפחד

הרבה. וזש"א שאתם לבדכם נצבים לפני ה' להתקרב ולא זולתם שהרי יש אלה חס ושלום והברית נורא מאוד ומפחד אך אתם חשכילון את כל אשר תישון כיון שאינכם חסירי לב השמיעה פועלת בכם ברב כמו עשיה כשר דבר לעשות לעמו שבגמב"י הדיבור קשה פועל כמו עשיה:

פרשת וילך

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא. גם דכ' לא כהתה עינו ולא נס ליחה וככוחו אז כוחו עתה י"ל הכוונה בבחי' הק"כ לי ופי אלהים שבירר אז כל הק"כ צירופי אלהים (בבחינת י"פ י"ב גבולי עולם) ולכן כתב בהשתלקותו איש אלקים דווקא לרמז זה וזש"א בן מאה ועשרים שנה בבירור כל הק"כ צירופים הנ"ל וע"י זה לא אוכל עוד לצאת הדביקות ברשם הק':

וי"ל ג"כ שבאותן הק"כ ימים שהיה במרום בירר הק"כ לירופי אלהים הנ"ל וחי ק"כ שנה נגד הק"כ ימים שהיה במרום לחם לא אכל ומים לא שתה ונהנה ונתפרנס גופו מזיו השכינה הק' וכמ"ש במקום אחר בבחינת ויחזו אלהים ויאכלו וישתו שהנאה מזיו השכינה הק' הוא כמו יאכלו וישתו ולא יאות למהוי בג"ר זה ובהבדלות הרבה בין תענוג רוחני לתענוג גופני ח"ו) וחז"ל אמרו לחם אבירים אכל איש זה משה רבע"ה כידוע ונראה דיוק תיבת איש גם בבחינת מחציו ולמטה איש כנ"ל מדברי חז"ל עכ"ז אכל מלחם דמל"הש כידוע ונגד בחי' יום לשנה חי ק"כ שנה ובירר הק"כ צירופי אלהים כנ"ל:

פרשת האזינו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי הכונ' שע"י כח השמיעה לטובה הן הת"ח הן הפשוטים בסגנון שמים וארץ כמ"ש בספה"ק כידוע וע"י כתר שמיעה זוכים גם לכתר חיים דהיינו טל דתחיה הברכה חיים. וזהו מש"ה ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים חייהו שהכוונה ג"כ דע"י כתר השמיעה שהוא בבחי' שס"ה מצות לא תעשה שורש הי אה כידוע היינו שמעך יראתי כידוע ע"י זה בקרב שנים חייהו לזכות לכתר החיים לטובה:

כי לא כצורנו צורם אויבינו פלילים. ואחז"ל כשאויבינו פלילים ח"ו זהו עדות לעלוי יראתם כראה שהכוונה פרש הפסוק בדרך משך עצמו ואחר עמו. לא כצורנו צורם ולא אויבינו פלילים ונכלל לאו הרי קצת משמעות שהשח"ו אויבינו פלילים ש חו איזה עלוי

ליראתם כקוף בפני אדם לעלות מנוקבא דתהום יבא. מה שגלי עלוי זה הם בתכלית הירידה וההבדל:

גם י"ל כי לא כצורנו צורם ואויבינו גם שהם פלילים אין להם אחיזה לדמיון כל דהו לצורכו. משא"כ דייני צדק ואמת דעב"י וכן דייני אמת שבאוה"ע אותם שהם אוהבים דשב"י יש להם אחיזה וה דמות קצת מעין צו נו ודייני אמת דעב"י כתיב עליהם אני אמרתי אלקים אתם וכו' והיינו דקאי על ראש המזמור עדת אל ובקרב אלקים ישפוט כח דאל דעדתו בני יעאע"ה שקראו הש"י אל. ורק שפיטת העוולה מביא המיתה והנפילה כאדה"ר וכוובחר השרים דאוה"ע אך דייני אמת וצדק נקראים אלקים וכעין מה שכתב מוהר"ר משה אלשיך ע"ה וי בשחק יערוך לה'. אך ידמה לה' בבני אלים בני אברהם יצחק ויעקב תהלתם דומיה להתדמות להש"י. הן בעוה"ז שנצטוינו והלכת בדרכיו כידוע הן בעולם העליון שניתנה הממשלה לבני אי"ו האבות העולם הק' לאדם ולא עבר זר בתוכם וכן הוא בענין אויבינו פלילים ודייני עב"י הנכונים שיש להם התדמות לצורנו במה שחלק להם מכבודו וכח וגבורה נתן בהם להיות מושלים. ויש כמה פסוקים שהם בדרך מושך עצמו ואחר עמו כמ"ש המדקדקים והמפרשים ע"ה עמ"ש יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר שהוא כאלו כתיב ואל יהי מתיו מספר ואל הנכתב בפסוק הוא כאלו הוא כתוב גם כאן שהרי אאע"ה נתברך שזרעו לא ימנה וכתיב אשר לא ימד ולא יספר. אלא ודאי שהוא כאלו כתיב ביה ואל יהי מתיו מספר. וכן הוא כאן ולא אויבינו פלילים. וז"ש איוב שבן איוב לאויב נתחלף ח"ו ועי"ז הוא נכרת מגדר פליל ועליית צור. ומצד שהיה אוהב דעב"י לזה נתהפך לי אח"כ לטוב:

פרשת ברכה

וזאת הברכה אשר בירך משה איש האלקים אח ובי יש אל לפני מותו:

הכוונה ע"ד מה שא רו חז"ל אין זאת אלא תוה"ק כמ"ש וזאת התורה וכ רעיא מהימנא הק' פ' ק ושים תש"א וזאת הברכה אשר ברך משח לבני מותו דהיינו הברכה אשר בירך משה לפני מותו דהיינו הברכה אשר בירך משרבע"ה את עב"י לפני מותו הזה בברכת זאת התורה וכמו שאמרו חז"ל שמשה רבע"ה כתב י"ג ספרי תורות באות ים שנפטר כידוע וכמ"ש במק"א בזה וזהו ג"כ מורה ב י' וזאת הברכה היינו שזאת היא עיקר הברכה אשר בירך משה במה שהנחיל לנו מורשה תורת אמת שהיא חיינו בגולה מ נה תוצאות חיים לעולם כמש"ה אם לא בריתי יומם ולילה וכו' וכל מוסדות תבל לא נתקיימו ולזה כל הברכות טפילות לברכת זאת התוה"ק:

משה איש האלהים:
אמרו חז"ל בוו"יר הק' מחציו ולמעלה א קים מחציו ולמטה איש יש לומר דהיינו בבחי' גליפו ורשימו דיליה כידוע מזוה"ק גליפו בעוה"ז ורש מו וכל אדם הוא בגד זה משא"כ משה רע"ה משה משה לא פסיק טעמא בין בחי' גליפו דיליה בעוה"ז לרשימו דיליה בעוה"ב והיה מאחז הני כסא מיוש בל הפסק ולזה אמרו חז"ל ומשה עלה אל האלקים שזכה לבחי' אלוקית (י"ל שהוא כבחי' בעולת בעלת שעולה בעלייתו של בעל כידוע ומשה רבע"ה בעל דמטרול תא ולזה שייך בו ג"כ בחי' עולה בעלייתו) והיה נאמן בית ה' ובכל פעם שרצה לדבר עם הש"י נתייחד אליו הדיבור כידוע ממעשה דטמאי נפש שאמר עמיו ואשמעה וכדומה כמו שאמרו חז"ל בזה:
ה' מסיני בא נתינתו התוה"ק היה מצר מדת ענוה שהיא הוראת סיני נמוך מההרים כידוע וע"י ענוה עשה חסדו עמנו להורות לנו דרך חיים:
בכור שורו הדר לו הכוונה כי כתיב ואביו שמר את הדבר ולבו היה שיתקיימו החלומות ולפי כוונת הלב הן הן הדברים וגם שאמר בלשון תמה הבוא נבוא היה זה רק כדי שיסברו האחים שעי"ז בטנים החלומות ובלבו נתן קיום עליהם וא"כ הרי מצד הליכות החלומות אחר הפה ניתן קיום גדול להחלומות ע"י המחשבה דיעקב אע"ה ובחינת שור הוא בחי' מחשבה כבספר יביה"ק המליך אות ו' בהרהור וצר בהם שור וכו' ובח' בכור היא שיחה כמ"ש במק"א וזהו בכור שורו ע"י בחי' בכור שהוא שיחה ובחי' שור הרהור כנ"ל דהיינו ע"י השיחה שע"י ההרהור דיעקב אע"ה ניתן לו הדר מלכות שאין בו מיתה כמזוה"ק ולא נחית ממדרגיה כלל רק בבחינת עולי עין:
גם י"ל ע"ד מ"ש בזוה"ק שיוסף הצע"ה היה בכור למחשבה דיעקב אע"ה בזיווג ראשון ואז הוריד נשמת יוסף הצע"ה והיתה עומדת עד שהגיע לחלקה לרחל אע"ה עקרת הבית שהיה מחשבת יעקב אע"ה אניה ע"ש באורך. וזש"א בכור שורו שהוא הבכור מצד המחשבה כי בחי' שור היא מחשבה כנ"ל בשם ספר יציה"ק ועי"ז הדר לו שניתן לו מלכות הדר שאין בו מיתה והוא מצד שכולם בחכמה איתברירו החכמה תחיה בעליה שהוא בחינת מחשבה עליונה שלא היה בו שבירה ומיתה כלל:
ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך וישכר באוהליך ידוע מה שא רו חז"ל בזה וכת תי שמקום אחר בזה בבחי' מש"ה כחלק היורד למלחמה וכחלק היושב ע הכלים יחדיו יחלוקו שלכך כקרא בחי' זבולון בחי' יורד למלחמה מצד שמתיבות שלום הם ע"י קיום מצוות התורה הק' בבחינת נר מצוה נר שבת קודש שלום בית ובחי' יושב על הכלים שייך לבחי' יששכר מצד שהוא יושב אוהלים אוהל תורה הקרו' והוא בחי' תיקון הנר'

שהם כלי בית ה' לשכנו רוכם וי"ל בזה שמח זבולון בצאתך עפ"י מ"ש במקום אחר בבחי' עץ חיים למחזיקים בה מה ששמעתי זה שהתומך ללומדי תורה הקדו' מסתמא משתוקק שהנתמך ממנו ילמוד תורה הק' לש"ש כי מהיות טוב וכו' כיון שאין לו הרגש התנגדות בנסיון להכריע לצד שלא לש"ש וש"י זוכה עכ"פ צד מחשבה טובה מצטרפת מעשה לבחי' מיימינים בה אורך ימים דהיינו עץ חיים והיינו בבחי' שמחה בבחי' אורח חיים שו"ע שמחות והיינו שמח זבולון וע"י זה יש יותר התעוות לבחי' יששכר להיות הלימוד לש"ש כי שלא יעבור על דעת משלחו התומכו והעובר על דעת משלחו הרי זה מועל ח"ו וע"י התעוררות זה זוכה לבחי' שמחה שע"י לש"ש כנ"ל וי"ל ותומכיה מאושר שהיה ל"ל מאושרים לשון רבים כלשון ותומכיה רבים אך שהכוונה שקאי על עץ חיים שהזכיר כי גבי מחזיקים בהתורה הקדושה דהיינו שמחזיקים להת"ח להקים וע"י החזקת בידיו גם שכבר ר הת"ח לעוני ח"ו שהוא כנחיתותא של מיתותא זהו הגורם לעצמו עץ חיים כמדתו להנצל ממיתה לחיים טובים והתומכין להת"ח שלא יתחיל כלל לירד או ליפול ע"י זה נעשה העץ חיים מאושר שהוא תוספות גידול וחיזוק וברכה ע"י מה שסמיכתו בעין יפה ג"כ הוא מצד שסיטרא דקדושה שרי בפרודא וסיים בחיבורא וכן הוא בבחי' תומכיה שנראה תחלה כשני צדדין זה אוהב עתיר פומבי זה בעל אגדה לתומכו וזה אוהב פלפול וסיים מאושר בחי' חיים בחוב רא ושניהם כאחד טובים:

ובבחי' הנ"ל שבחי' זבולון גם שהמוספק מהם לומד שלא לשם שמים יש שכר לו מצד שהוא רוצה שיהיה הלימוד לש"ש על צד היותר טוב י"ל מה שאמרו חז"ל בריש פסחים שאמר אחד מבני זבולון ע"ה אכיף ימא אסיסנא ביראתא דהיינו לפירוש א' שברש"י ז"ל שם שגם קוצים הם חשובים והיינו מצד הנ"ל ומצד שמ"מ יותר טוב כשהמוספק לומד לש"ש בבחי' קצרו למי חסד כמ"ש במק"א לזה פי' רש"י ז"ל שהכוונה אתקן בירניות דהיינו שיתקן שיהיה הלימוד בבחי' ברוך הבא בשם ה' דהיינו לש"ש בחי' מגדול עוז התוה"ק שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב היטב בתוה"ק לשמה:

ויראהו ה' את כל הארץ:

י"ל שע"י ראותו א"י הקדושה מרחוק לא הי' צריך עוד לילך לשם לפועל ממש כי בראיה נכלל גם בחי' הליכה כי ח' היא ראיה וז' היא הליכה כבספר יציה"ק ות ונת ה' הוא ב' זיינין כידוע ובח' ראיה כלול גם ז' הליכה ואין תוספות בהילוך נפשו לשם וגם כי טוב מראה עינים מהילוך נפש ובבחי' אם תשיב משבת רגליך כי א"י הקדושה נקרא שבת כמ"ש במקו"ר כי פי ה' דבר כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא:

וימת שם משה ופליגי חז"ל הני שמונה פסוקים עד סוף התורה הק' מי כתבן חד אמר יהושיע כתבן וחד אמר משה כתבן בדמע (ושמעתי בזש בשם הרב הגריל מוהר"י בעהש"ט זללה"ה שמונה פסוקים שבסוף תוה"ק משה כתבן בדמע שהכוונה בזה לשון עירוב כידוע בלשון המדמע והמערב והיינו מה שהיה בזה צירופים אחרים כי אין התוה"ק חסירה גם אות אחד רק שבחייו היה צירופים אחרים מעין זה שמעתי וכתבתי בזה במק"א) ולכאורה משה חי וכתב וימת משה והלא מחזי כשיקרא ומשה אמת ותורתו אמת אך י"ל שהכוונה ע"פ מ"ש בשם האר"י ז"ל שמשה רבינו ע"ה ראה שצלמו סר ממנו (ומצד שאין שלטון ביום המות וגם מצד שהיה צ"ל נכנע לפני יהושע בן נון ע"ה כידוע הרי זה נחיתותא שהיא כניתיתא כמ"ש בזוה"ק דמאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה אתקרי מיתה לגביה (ועפ"ז אמר ע"ע וימת משה שכון שצלמו צלם אלקים סר ממנו ואלקים עזבו הרי הוא כמת ולזה כתב בעצמו וימת משה וזהו משה כתבן בדמע מלשון המדמע והמערב כידוע והיינו כיון שצלמו סר מעליו נעשה מדומע ומעורבב:

נשלם ספר דברים בעזר יוצר הרים וכשם שזכינו להוציא לאורה ספר מחזה אברהם על תורה כן נזכה לצאת במהרה מאפילה לאורה חוזה דוד

יהושע

א **חזק** ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ:

י"ל אתה תנחיל אתה דייקא והיינו ע"י שמל עב"י שנית וכמו שאמרו חז"ל שהיו נימולים בלי פריעה ומל ולא פרע כאלו לא מל והיה עיקר מצוות מילה ע"י יהושיע ז"ל וע"י זה זכו עב"י ליכבוש ארץ ישראל הק' ע"י מצוות מילה כמ"ש בזוה"ק בבחי' ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ (וסתם ארץ שבמקרא היינו איה"ק) דצדיק לא איקרי אלא מאן דנטיר האי דרגא האי את קיימא קדישא דאחסנת האי ירותא לא יכלין דירית לה בר ההוא דאיקרי צדיק וזהו ועמך כולם צדיקים בגין כך לעולם ירשו ארץ מאי טעמא איקרון צדיקים בגין דאתגזרו והיינו כנ"ל וכן הוא בזוה"ק ובזו"ח ה"ק פ' בשלח בזכות ישראל גזורין אתכנעו שנאיהון תחותיהן וירתי אחסנתיהון וכן כ' רש"י ז"ל שם עמש"ה וזה הדבר וכו' אמר להם וכי סבורים אתם ליכנס ול רש את הארץ ערלים לא כך נאמר לאברהם אביכם ואתה את בריתי תשמור וכו' ונתתי לך ומזרעיך את ארץ מגוריך וא"כ עיקר הגורם שזכו עב"י לירש איה"ק היה יהושיע ז"ל ע"י שמל אותם כנ"ל לזה זכה הוא ג"כ שהוא יביאם והיא ינחילם את הארץ והיינו אתה דייקא תנחיל כנ"ל וזכה לזה ע"י שהיה משבט יוסף הצדיק ע"ה דנטר ברית כידוע וגם כמ"ש בספה"ק הגלגולים שיהושיע ז"ל

היה נשמת יוסף הצע"ה בגלגול ואולי ע"י שבסיבת יוסף הצע"ה ירדו אבוה"ק למצרים לזה הוכרח יהושיע ז"ל שהיה כשמת יוסף הצע"ה בעצמו להשיבם אל ארצם ונחלתם ולכבוש את הארץ ולחלק להם בנחלה:

גם י"ל אתה תנחיל:

ע"י בחי' יו"ד שנתוספה על שמו שהוא בחי' גלוי יו"ד ברית קדישא לזה זכה הוא לגלות חרפת עמו שהיא הערלה כידוע וזכה להנחיל לעב"י ארץ ישראל הק' המקודשת ביו"ד קדושות בחי' שבת הארץ בחי' יו"ד אומניות שבת"ק ואיה"ק הוא הלב דעוה"ז כעין חיבוב השביעיות וכמו ששבת קודש הוא בחי' פה בנפש כמ"ש בסיצה"ק כן איה"ק הוא בחי' פה דעוה"ז וכן איה"ק הוא בחי' ת' חן מקום ת' פרסה על ת' פרסה והיינו בחי' ת' חן מקום אין מלך שלא היה לו פוטין באיה"ק ובבחי' שבת מלכתא מלכות פה וזהו שתיב"ע כד חמא משה ענוותנתיה הוסיף לו יו"ד קטנה שבאותיות בחי' ענוה וע"י זה זכה להנחיל איה"ק בחי' שבת בחי' ת' חן בבחי' ולענוים יתן חן ושבת"ק הוא ענוה בעצם כמ"ש במק"א:

גם י"ל חזק ואמץ כי אתה תעבור לפני המם הזה ואתה תחיל חזק ואמץ דהיינו בחי' התחזקות והתאמצות בבטחון הנכון בהש"י ועי"ז אל תירא ואל תחת כמ"ש החכם בוש אני מהבורא שאבוש מזולתו ירא אני מהבורא שאירא מזולתו וזהו גדר האמונה והבטחון בהש"י שכל דיירי ארעא כלא חשיבין קמיה ואין לירא מזולתו והיינו חזק ואמץ שיהיה תקיף בדעתו ע"י הבטחון בהש"י ואל ירך לבבו במלחמה רק ישים ה' מבטחו וישען באלקיו וע"י זה אתה תכחיל את העם הזה משא"כ איש הירא ורך הלבב ישוב לביתו ממלחמה ולא יצליח אך אתה כשתתחזק ותתאמץ בגדר הבטחון בהש"י ולא תירא מזולת הש' מז תשכיל ואז תצליח כנ"ל:

ב **וישלח** יהושע וכו' שנים אנשים מרגלים חרש :

בבחי' שכתבתי במק"א בבחי' הי' מרגלים שהוציאו דבה על הארץ כי י' מרגלים גימ' שכח"ה והיינו בבחי' שאמרו חז"ל למה נסמכה פרשת מרים לפרשת מרגלים לפי שלקתה על עסקי דבה והם ראו זאת ולא לקחו מוסר והוציאו דבה על הארץ והיינו בחי' שכח"ה. שעשו עצמן כשוכחין וכאלו לא ראו ולא שמעו ממעשה דמרים ע"ה והיו בבחי' חרש שאינו שומע בחי' כחרש לא אשמע ועי"ז היה עתה התיקון ג"כ ע"י בחי' חרש וע"י שאז היה המניעה מליכנס לארץ ע"י בחי' חרש כנ"ל לזה זכו עתה ליכנס לארץ ג"כ ע"י בחי' חרש:

גם בחי' חרש בחי' תיקון על השמיעה לא טובה ששמעו או עב"י לעצת המרגלים וע"י בכיה של חנם שבכו אז עב"י נקבע בכיה לדורות עולם ויהיה התיקון והגאולה שלימה ג"כ ע"י בכיה בבחי' בבכי יבואו וכו' ואז בימי יהושע ז"ל היה התיקון בבחי' כחרש לא אשמע כנ"ל ובחי' חרש כמלאכי כמו שאחז"ל שהיו פנחס וכלב ז"ל פנחס הוא אליהו (כלב גימ' אליהו) מלאך הברית דהיינו בחי' כמלאכי (מלאכי אותיות מיכאל שר החסד שר דעב"י כידוע):

גם בחי' חרש תיקון על ט' באב כי ט' הוא שמיעה ושייך לחודש אב כמ"ש בסיצה"ק המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וע"י שפגמו אז בשמיעה ובכו בליל ט' באב היה התיקון עכשיו בבחי' חרש ונעשו אז בבחי' שמעתי שמעך יראתי כמ"ש במק"א שע"י שמיעה דשמע הש"י זוכים לעשות יראוי בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וכן היה אז בימי יהושיע ז"ל שנמס לבב של אוה"ע מפני עב"י כמו שאמרה רחב ז"ל להמרגלים כי נפלה אימתכם עלינו וכו':

ונתתם לי אות אמת:

י"ל בבחי' שאמרו חז"ל שרחב ז"ל התגיירה את עצמה ונישאת ליהושע ז"ל ומסתמא קיבלה עליה מצות התוה"ק תורת אמת שניתנה מהש"י שהוא אמת ותורת אמת והיינו ונתתם לי אות אמת גם בחי' אמת מורה על מצות התוה"ק כי אמ"ת במילואו כזה אל"ף מ"ם תי"ו עולה תר"ו בבחי' תר"ו מצות התוה"ק שיש לעב" יותר מבני נח כמ"ש הרד"ק ע"ה עמש"ה ואנכי נטעתיך שוי"ק כולו זרע אמת כי שור"ק גימ' תר"ו והיינו כנ"ל:

גם בחי' אות אמת כמ"ש בזוה"ק שאות וא"ו הוא אות אמת והיינו ע"ד שכתב באידרא רבא הק' שאות וא"ו הוא אילנא דחיי והיינו בבחי' שהתוה"ק היא עץ חיים למחזיקים בה הדביקים בה' חיים כי הוא חיינו ואורך ימינו בבחי' אורך ימים בימינה והתוה"ק היא נותנת חיים בזה ובבא וזהו בחי' אות אמת כי קושטא קאי ואין לה ביטול עולמות משא"כ חוץ התוה"ק שקר החן וכו':

גם בחי' אמת בבחי' הנ"ל שהתגיירה א"ע ובוודאי עשתה תשובה גמורה מהיפך אל היפך כי בתחלה היתה בבחי' שקר החן שהיתה בעלת חן כמו שאחז"ל כל האומר רחב רחב מיד נקרי ואח"כ בחרה בבחי' אמת כנ"ל ועשתה תשובה גמורה בבחי' שאמרו חז"ל היכי דמי תשובה באותו מקום וכו' וזה שאמרו חז"ל ותורידים בחבל בעד החלון באותו חלון שהיו המנאפים עולים אליה אמרה באלו חטאתי באלו תמחול לי דהיינו בחי' באותו מקום שזהו גדר התשובה הנכונה וזה שאמרו לה את תקות חוט השני בבחי'

כחוט השני שפתותיך כמ"ש בזוה"ק ומדברך נאוה (מדברך בגימ' סור בחי' סור מרע) תקשרי בחלון התשובה בבחי' חתירה מתחת כסה"כ לקבל שבים כי החכמה אינה גוזרת שתהא תשובה מועלת ורק הש"י ברחמיו מקבל שבים וחותר חתירה והיינו בחי' חלון התשובה וזהו ג"כ בחי' תקשרי בחלון בחי' הדביקות בעולם התשובה כנ"ל:

ואת אביך ואת אמך ואת כל בית אביך תאספי אליך הביתה חולי וזה שהבטיחו לרחב ז"ל להחיותה עם כל משפחתה לא היה מצד נבואה הוראת שעה נגד מש"ה לא תחיה כל נשמה רק היה בדרך מי שרוצה לפנות יפנה שכן היה שליחות מיהושיע ז"ל לכל עיר קודם הכיבוש וגם שלפי זה

לא הייתה צריכה להבטחה מ"מ ממשפחתה הי שלא רצו לפנות משם עד הכיבוש ממש ואז לא היה מועיל להם לולא ההבטחה וצריך לעיין עוד בזה:

י"ט **על** פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח וכו' י"ל רמז תבת סרח (ובמקום אחר כתב תמות חרס ואולי הוא ממלות הפוכות כמו כבש כשב שלמה שמלה וכדומה) בבחי' שאמרו חז"ל פני משה כפני חמה פני יהושיע כפני לבנה וזהו רמז תמונת חרס דהיינו כפני לבנה שהיא רק תמונה ודמיון להחמה וכמו שהלבנה מקבלת אורה מהשמש כן יהושיע ע"ה וכמ"ש ונתת מהודך ולא כל הודך כמו שאמרו חז"ל והוא רק תמנת חרס לא כל הודך כנ"ל וכתבתי במק"א שהתחלת הנהגת יהושיע בן נון ז"ל היה בגד השכחת ג' אלפים הלכות שהוא ע"י בחינת גיד הנשה ט"ב כמ"ש במקור"ב ובחינה זו גורם שתיקה מדברי תורה הק' כאבילות ח"ו וכמ"ש נשכחתי כמת משא"כ לפנ' כסא כבוד הק' דבריאה אור פני מלך חיים אין שכחה שם וכ"ה פני משה רבינו ע"ה כפני חמה שאין בו קטנות ופני יהושיע בן נון ז"ל כפני לבנה שיש בה קטנות וחסרון וירח לא ידע מבו"ו שזהו ענין שכחה:

כ **את** בצר במדבר במישור ממטה ראובן:

י"ל בדרך רמז בצ"ר ג מט' רפוא"ה והכוונה את ב"פר רפואה במדבר בדיבורא דידיה איתעבד מעשה הרפואה בלי פעולות אדם רק בדבר שפתיו במשור מי שהוא הולך בדרך מישור לפני ה' ולא בדרך עקום ח"ו אדם כזה יכול לפעול רפואות וישועות בדבר שפתיו ובבחי' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה צדיק גוזר והקב"ה מקיים דברו ומוצא שפתיו לא ישנה וזהו ג"כ הרמז ממטה ראובן בבחי' ראו בן בבחי' חזי במה ברא קאתינא לגבך ומי שהוא בגדר ראו בן שהש"י מתפאר בו כנ"ל הוא ודאי יכול להפוך לבוקר צלמות ובמילולא דידיה אתעביד מעשה הרפואה וכמ"ש במקום אחר כל אשר חפץ ה' מי שהוא בגדר האהבה הנאמנה להש"י בגדר חפיצה כידוע מד' גדרי אהבה

אדם כזה עשה בשמים ובארץ יכול לפעול פעולות בשמים ובארך וכל פמליא של מעלה צויתין לדיבוריה:
גם י"ל רמז בצ"ר במדב"ר בצ"ר גימט' רפואה במדב"ר גימט' אברהם ירמוז למה שאמרו חז"ל מרגליות טובה היתה לו לאברהם אבינו ע"ה תלויה בצוארו וכל חולה שרואה אותה מיד נתרפא וזהו את בצ"ר ופואה במדב"ר באברהם אבינו ע"ה כנ"ל:

שופטים

(ה) **צדקת** פזרונו בישראל אז ירדו לשערים עם ה' כי בזען שעב"י בשלוותן נקל להגיע למדריגת יראה עילאה זו בושה ע"י הכרת חסדי הש"י בטובות כפולות נגליות לעב"י בחבה יתירה נודעת אך בעת הגלות שהוא בחי' צדקות פזרונו בישראל דהיינו מה שנתפרו עב"י בגולה בגולה אז יש ירידה לבחי' יראה שהרי יראה היא בחי' שערים החיצונים כמו שאמרו חז"ל וכמ"ש בזה במקום אחר והיינו בחי' ירידה לשערים החיצונים דהיינו יראת עונש כיון שהעונשים מפחידים ומבהילים הוא בחינת ירידה ודאי והיינו בחי' עם ה' כמ"ש במקום אחר שבחי' עם ה' מורה כתר החירות שעם בני ישראל הם בגדר עבדי ה' ולא עבדים לזולתו ח"ו בבחינת עבדו ה' ביראה וכמ"ש במק"א והיינו בחי' שם יבחר אלהים חדשים אז לחם שערים כי ע"י טעות במיעוט הכרת חסרי הש"י בבחי' אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ופמרי וכו' דהיינו ע"י יחוס הטובות אל השלוחים שם חדשים ואינו יודע שהכל מיד הש"י כי מידו הכל ומידו נתנו וכו' והכל בידו כחומר ביד היוצר וכעין בחי' לא שב אל המכהו רק פונה להשבט ומטה וכמ"ש במקום אחר בזה וע"י זה לחם שערים בחינת מלחמה בבחי' הדרגת היראה אם יראה תתאה דעונש ואם יראה בושה מלפני הש"י שהוא אהבה משא"כ יראה תתאה היא בחי' מלחמה ויראה עילאה טובה היא בחי' שלום אל עמו ואל חסידיו היטב:

שמואל א

א **ויהי** איש אחד מן הרמתים צופים ושמו אלקנה ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחוות ולזבוח לה צבאות:
בריש אדרש שוחר טוב על שמואל כתב כי האלקים מענה בשמחת לבו היינו אלקנה ע"ה שהיה עולה לרגל בכל שנה בדרכים שונים כדי להרבות העולים לרגל. הסמיכות שיש בזה לפסוק זה נראה שהוא מצד שהעובד הש"י מאהבה הוא הומה ומהמה אחרים ג"כ לעבודת הש"י כיון שעיקר מגמתו רק בשביל נ"ר הש"י וכן יש להש"י נ"ר ממה

שעושה האחר רצונו כמו מעשייתי ושמעתי ממו"ח נ"י לפרש בזה מש"ה ראיתי בוגדים ואתקוטטה וכו' ראה כי פקודך אהבתי כי העובד רק בשביל השכר לבד אינו מתלבט להרבות מעש"ט דאחרים ואדרבא לפעמים מתקנא ח"ו וכן העובד רק מיראה אינו חושש לתקנת חבירו כי די בעיניו להפקיע את עצמו וגדר של אהבת הש"י להביא בבחי' שיר ידידות וכמ"ש בספה"ק חרדים עמש"ה באהבתה תשגה תמיד לשון שיר ושגיון וע"י האהבה הנאמנה להש"י יכול לקיים בחי' ועבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לב כמ"ש בשם האר"י ע"ה בזה כידוע ולזה מש"ה בשמחת לבו הוא מבוא להיות מהמה אחרים לעבודת הש"י וכאלקנה ע"ה שסיבב להרבות כ"ר הש"י ממעש"ט דזולתו כנ"ל:

גם י"צ בחי' בשמחת לבו שקאי על אלקנה ע"ה כי בחי' השמחה הוא ההסתפקות בבחי' איזהו עשיר השמח בחלקו דהיינו בחי' הסתפקות וכתיב אוהב כסף לא ישבע כסף כמ"ש במד"ר הק' שקאי על מצות התוה"ק ואוהב בהמון לו תבואה ושביעה ולזה מה דכתיב בשמחת לבו שמורה על הסתפקות ושביעה כנ"ל אין זאת כי אם ע"י מה שהיה אוהב בהמון מהמה אחרים כמו שאחז"ל וכנ"ל:

וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה כי סגר ה' בעד רחמה:

שמעתי בזה הכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו וזה שאמר הכתוב וכעסתה צרתה כסגנון הצרות זו לזו גם לרבות עוד כעס בעבור הרעימה כי סגר ה' בעד רחמה דהיינו כדי שתתפלל ותפקוד לטובה והיינו בחי' שפנינה ז"ל לשם שמים נתכוונה כדי שתתפלל על זה כנ"ל ומכל מקום חזי מה עלתה לה כי הה לה עונש על זה כידוע כי עכ"פ היה מצוה הבאה בעבירה:

ב **ורגלי** חסידיו ישמור:

י"ל ע"ד שאחז"ל עקב תשמעון מה שאדם דש בעקב יתוסף גם בזה דקדוקי מצוות וזש"א שהחסידים שרגליהם עומדת במישור שלא לדוש בעקב את מה שהוא נכון לעשות בזה סייגים גם עקב רגלי החסידות וחומרא יתירה שלהם שומר הש"י בזה את רגלם מלכד שלא יאונה אליהם שגיאה או xxxx בעניני החסידות אין צריך לומר בגוף המצות שלא יאונה לצדיק כל און וגם בהמתן של צדיק ים אין הש"י מביא תקלה ע"י אך גם במה שהוא מדת חסידות ג"כ הש"י, ומר אותם מלהכשל בזה:

להבריאכם מראשית כל מנחת ישראל לעמי:

כתב רש"י ז"ל הרי זה מקרא מסורס וכו' עיי"ש והנה י"ל כסדר ע"ד מה שאמרו חז"ל עמי אלו תלמידי חכמים וכמ"ש בזה במקומות רבים ומסתבר שע"י מה שקרב על גבי המזבח הק' היה ע"י זה שפע תמכין דתוה"ק פרנסת כל עמילי תוה"ק ובבחי' שכתבתי

במק"א שהששה מהי"ב לחם הפנים השפיעו התעוררות תיקון תמכין דתוה"ק בחי' יששכר עיי"ש באריכות וכן הוא בזה שכל מה שהוקרב אל משכן ה' היה בזה התעוררות פרנסת תלמידי חכמים שבעב"י בבחי' בקרבך קדוש כמו שאחז"ל בתענית וע"ד שאמרו חז"ל שהממלא גרונם של תלמידי חכמים כאלו ניסך יין על גבי המזבח הק' וזה שאמר להבריאבם מראשית כל מנחת ישראל לעמי אלו התלמידי חכמים כנ"ל והיינו שהקדימו פרנסה הפשוטה לפרנסת התלמידי חכמים דהיינו שהקדימו פרנסת עצמם להמנחה שמתקנת פרנסת התלמידי חכמים כנ"ל וגם שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים מכל מקום כהנים שאינם תלמידי חכמים כל כך אכילתן תיקון פרנסה פשוטה וראוי להקדים פרנסת התלמידי חכמים ביותר והוא בבחי' ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם ארץ:

מ"ו **ויאמר** שמואל אליו קרע ה' את ממלכת ישראל מעליך ונתנה לרעך הטוב ממך מו"ח נ"י אמר בזה שלכך אמר תיכף וניתנה לרעך שע"י זה הוחלט שיהיה כן ובל ישונה כי דיבור שיצא מפי הש"י לטובה אינו חוזר ממנו משא"כ אם לא היה אומר תיכף ונתנה לרעך היה יכול להיות חזרה מרעתו של שאול כי לרעה ח"ו חוזר (וישקוד ה' על הרעה כי אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה) ולזה אמר תיכף ונתנה לרעך כיון שבזה א"א שיהיה חזרה הרי ממילא מקוים הרעה של שאול וי"ל בזה אל תוסף דבר אלי וכו' וצו את יהושיע דהיינו שא"א שיהיה בזה חזרה כיון שניתן הטובה ליהושיע בן נון ז"ל ולזה אל תוסף דבר אלי כי לא מהני עוד שוב חזרה מהטובה:

ל **כי** כחלק היורד למלחמה וכחלק היושב על הכלים יחדיו יחלוקו:

י"ל בבחי' שמח זבולון בצאתך וישששכר באוהליך וכידוע מה שאמרו חז"ל בזה וכתבתי במק"א שלכך נקרא בחי' זבולון בחי' יורד למלחמה מצד שנתיבות שלום הם ע"י קיום מצוות התוה"ק בבחי' כר מצוה נר שבת"ק שלום בית ובחי' יושב על הכלים שייך לבחי' יששכר מצד שהוא יושב אוהלים באהל תוה"ק והוא בחי' תיקון הררכח"י שהם כלי בית ה' לשכנו תוכם. וזש"א כי כחלק היורד למלחמה לכנוס חיל ולהחזיק לומדי תוה"ק בעין יפה וברוח נדיבה וכחלק היושב על הכלים היינו בחי' יששכר יושב אהלי תוה"ק יחדיו יחלוקו התומך והנתמך בשכר טוב תוה"ק וזהו שמח זבולון בצאתך לחזור אחר פרנסה להחזיק לומדי תוה"ק הנה שכרו אתו עמו בשוה עם יששכר וזהו וישששכר באהליך בשוה עם יששכר שהוא באוהל תוה"ק ואולי היא בבחי' שאמרו חז"ל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו ומצד שבחי' זבולון מזכה לישששכר לישב באהל תות"ק ע"י זה יחדיו יחלוקו בשכר רב טוב הצפון:

שמואל ב

י **ותרא** את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' לכאורה קשה הלא כתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך וכתיב לשחוק אמרתי מהולל אך כבר אמרו חז"ל ההפרש שבין שמחה של מצוה לשמחה שאינה של מצוה כידוע וכן הוא בבחי' השחוק ששרשו מאות ק' שכתרו שחוק כבספר יצירה הק' וקוף גימ' מקום ויש בחינת מקום קדוש ומקום טהור להנצל מבחי' מקום טמא ומה שהוא כקוף בפני אדם וכמ"ש במקום אחר ולזה כשהעלה דוד המלך ע"ה את ארון ה' הק' ממקום שאינו ראוי לפי כבודו למקום קדוש המיוחד אליו עשה שחוק של מצוה לש"ש בתיקון בחי' הקו"ף כנ"ל ולזה אמר אשר בחר בי מבית אביך כי שאול המלך ע"ה היה מבנימין הצדיק ע"ה שהוא נגד אות ק' סיום דהי"ב פשוטות כידוע וכיון שלא נתקיים בידו המלכות ודוד המלך עליו השלום היה בחי' הכלליות דעב"י תיקן הוא בחי' ק' הנ"ל כמ"ש בשם האר"י ז"ל שקוף דקטורת מתחלפת בד' בא"ת ב"ש והרי קטרת גימט' תרי"ג בחילוף ק' בד' כן על פי הנ"ל הרי ד' דדוד הוא במקום ק' שחוק כנ"ל ולזה היה דוד המלך ע"ה בדיחא דמלכא כמ"ש בזוהר הק' ומצד שקו"ף וד' הם לאחדים כיון שפגמה מיכל ע"ה בשחוק שלשם שמים בחי' ק' דקדושה ע"י זה פגמה ממילא בד' שהוא זרע כידוע ולזה לא היה לה ולד עד יום מותה ודוד המלך ע"ה תיקן בחינת ק' שחוק דמצוה בחי' ד' זרע כנ"ל ולזה כתיב ביה ושמתי לעד זרעו וכמ"ש בזוהר הק' עמש"ה עד תאוות גבעות עולם ובחי' בטחו בה' עדי עד ברוך הגבר אשר יבטח בה' וברכת ה' תעשיר ולא יוסיף עצב זהו תיקון הק' וד' הנ"ל ולזה מסובב על ידו משיח צדקינו שאז יקוים מש"ה יושב בשמים ישחק כידוע כמ"ש במדרש הנעלם הק' פרשת תולדות יצחק ק' שחוק שיתגלה והוא בחי' פינחס גימט' יצחק אולי בחי' נוב עיר הכהנים היה מבחינת נדב ע"ה והד' נפגמה ע"י ק' שנכנסו חוץ למקום הראוי להם אז וכנ"ל במקום אחר ונשאר נ"ב והוא"ו דנוב אולי היה מבחי' ו' קטיעה דשלום שניתנה לפינחס ע"ה שנתגלגלו בו נדב ואבוהו ע"ה וביום ההוא א' דניסן היה קרבן נשיא יודה ע"ה בחינת הנטייה לאהבת דוד המלך ע"ה שמיודה ז"ל והיה שמו גם כן עמי נדב ע"ה והיה התיקון ע"י חזקיה המלך ע"ה שבימיו תם מש"ה עוד היום בנוב לעמוד והיה אמת ושלום בימיו:

ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני במקום אחר כתבתי בזה שהכוונה עפ"י מ"ש הרמב"ן ז"ל עמש"ה קטונתי מכל החסדים שהכוונה שהוסיף קטנות וענוה ע"י מה שניתוסף לו גדולה וחסדים ואמת וכמו שאמרו חז"ל על מש"ה כי אתם המעט וכו' השפעתי גדולה לאברהם יצחק ויעקב ע"ה והמעיטו א"ע לפני דהיינו בענוה וכן הוא

הכונה כאן ונקלותי עוד מזאת שהוא נגד בקשת הכבוד שגורם גאוה רק נקלותי ע"י המנוי והראשיות דהמלוכה בחרתי בקלות שנגד הכבוד והיינו ע"י בחי' ענוה כנ"ל:

ויש לומר ביותר שכוונת מיכל ע"ה היה מצד מה שאמרו חז"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול וכמ"ש התוס' ז"ל שהוא מצד שכבודו של מלך הוא כבוד של כל העם וזה שאמרה לו מה נכבד היום דוד מלך ישראל על היותך מלך ואין כבוד בהגלות נגלות כאחד הריקים אין זה בידך למחול על הכבוד של הכלל והשיב לה ע"ד שאמרו חז"ל אין כבוד אלא תורה הק' ורק במה שנוגע לכבוד התורה הקד' הוא בחי' כבוד משא"כ זולת זה איננו כלל בגדר כבוד והיינו בחי' בשמאלה עושר וכבוד שאין כבוד רק עפ"י התורה הק' וכן אין עושר רק עפ"י התורה הקדושה שהרי טבע הבצע כן הוא שיקח בעליו לבחי' נפישותא יש לו מנה מתאוה מאתים וכמ"ש במקום אחר בזה ורק ע"י כח ודרך התורה הקדוש' יוכל להיות בגדר עשיר שמח בחלקו כי פקודי ה' ישרים משמחי לב בבחי' טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף שע"י זה אהבת התורה הק' מכבה אהבת הבצע וכן הוא מש"ה אורך ימים בימינה בבחי' מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב תוה"ק הרי שרק ע"י התורה הקד' יש בחי' אורך ימים שהוא החפץ בחיים ועכ"פ כיון שכל בחי' הכבוד לא נתהוה מציאותו בעולם רק כדי שיסובב ע"י זה כבוד התורה הקד' וכבוד הש"י אשר לו נאה ולו יאה שהוא מלך הכבוד וכמ"ש במקום אחר על מש"ה ה' צבאות הוא מלך הכבוד שהכוונה שהוא מלך מושל גם על הכבוד משא"כ בזולתו שהכבוד מושל עליהם כיון שמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול היינו מצד שהמינוי שלו היה מצר הסכנניות כל הציבור וא"כ אין בידו למחול על כבודו שהוא כבוד של הציבור הממנים אותו משא"כ גבי הש"י אין שייך זה שכל זולתו כלא חשיבין קמיה הוא יכול למחול כבודו גם כשהוא מלך וכיון שאין כבוד אלא תורה שק' היה יאות לו לזלזל את עצמו בשביל כבוד התורה הקדושה ובכל מה שמוסיף זלזול וקלות כעין קלון לפום ריהטא על עצמו לפי הנראה בהמדונה אגב שיטפא בכל זה הוסיף כבוד התורה הקד' ופירסום כבוד הש"י כי מלך שמנוייו רק מצד בחי' הסכמיות הקיבוץ אי אפשר לו למחול כבודו בשום אופן כנ"ל משא"כ ע"י מה שנודע שהכל כלא קמיה הש"י וכל עב"י תוכו לרגליו בבחי' בטל רצונך וכו' שעבטלים רצונם נגד רצון הש"י ודרכי התוה ע"י זה הרי נכון היה שיפרסם דוד המלך ע"ה את זה שכבוד כל זולת הש"י הוא מלא נגד כבוד דהש"י וע"י זה שנצטוויתי נגיד כקלותי והייתי שפל בעיני בעניה כנ"ל:

ובדרך זה יתפרש גם כן מה שאמר שם ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. כי גם טענתה היה רק מצד האמהות כי מצד בעלי דעת טוב שבעם בני ישראל רובם ככולם ידעו

שעושה לנכון להראות שהכל טפל לכבוד התורה הקדו' וגם היא ירעה שמנוייו איננו מצד ההסכמה רק הש"י בחר בו לצוותו נגיד על עם ב"י ולזה כיון שמרגיש שעושה בזה הכנה למצות ומעשים טובים שהם רצון אש"י אין להקפיד כלל אם קצת מעם בני ישראל לא ימחלו על כבודם הנמשך ע"י כבוד המלך כיון שלא היה התמנותו מצר ההסכמה דרבים לבד רק שהיא היתה טענתה מצד מש"ה ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם שגם שהכוונה בזה שתחלה צריך להיות בעיני אלהים שזהו העיקר ואח"כ יוכל להבחין שיהיה לחן ושכל טוב בעיני אדם ג"כ וכמו שאמרו חז"ל שיהיה שם שמים מתאהב על ידך וכו' כידוע וכן הוא בספ"הק אוה"ח וספ"הק רביה שתחלה צריך להיות בעיני אלהים ואח"כ בעיני אדם אך עכ"ז בעסק ההוא שגם אם לא היה מפוז ומכרכר עכ"פ לא היה עליו קפידא משמים על זה היה טענתה שהיה לו לבחור בשב ואל תעשה מהפיזוז כיון שיש צד שיהיה יוצא שכרו בהפסידו מצד האמהות וקטני הדעת שע"י כבד המלך יתקרבו יותר לדרך הטוב והשיב לה הוא שכיון שהמלוכה שלו הוא מצד שהש"י ציוהו וגיד ולא מצד הסמיית הרבים הרי כבוד כל הבריות בטל לגמרי נגד כבוד התורה הק' בזה וכנ"ל וגם האמהות אשר אמרת לא יאונה בהם הפסד ההגתי ע"י הנהגתי זו כי שומר מצוה לא ידע דבר רע כי יבחנו כולם שאם איזהו מכובד המכבד את הבריות כ"ש שהמכבד התורה הק' ומרבה כבוד שמים שרק מזה מסתעף כבוד הבריות וזש"א עמם אכבדה שיכירו שלפני כבוד ענוה וידעו שכבוד המדומה הוא הבל ורק כבוד התורה הקדו' הוא שורש כל הכבוד נמצא פיזוזי הוא כבוד ותיבת עלם שנראית כיתור נפיש י"ל שהכוונה בזה גם בפשטיות שתוספות ענוה מוסיף כבוד שכיון שהוא בעיניו שפל לפני הבריות ובדרך וז"ש בספר הקד' חובת הלבבות לא ראיתי מי שלא מצאתי בו יתרון ומעלה עלי קטן בשנים מועטים עוונותיו גדול בשנים מרובים זכיותיו וכן בכל הבחי' כידוע ובחינת עם מורה טופל כמ"ש במקור בשם התוספות ז"ל וזש"א שמה שאני עם האמהות דהיינו כטפל גם להאמהות עמם אכבדה בבחינת הטיפול עמם בבחינת איזהו מכובד המכבד את הבריות וזש"ה שום תשים עליך מלך לא שתעשה מלך מצד הסכמתך שבזה הוא טפל לך רק תבחר במלך מצד רצון הש"י שהוא עולה על גבי כל הרצונות וכבוד של כל נמצא שע"י זה המלך הוא עליך:

ובזה מיושב ג"כ מה שתמהו המפרשים ז"ל מדוע התרעם שמואל הנביא עליו השלום על ששאלו עב"י מלך הלא נצטווינו על זה שום תשים עליך מלך במקום אחר כתבתי בזה איזה ישוב מלבד מ"ש בזה בספ"הק ולהנ"ל אתי שפיר פשוט כי המצוה היא לשום עליך מלך רצד כבוד התורה הק' וכבוד שמים עיקר והם אמרו אז תנה לנו מלך לשפטינו ככל

הגוים שהכוונה בגדר הסכמיית שלהם שע"י זה היה עליו קפידא על שמחל על כבודו וכידוע שעל ששחק על מה שאמרו יה יושיעינו זה הותחל הירוס המלוכה עד שבחר הש"י במלך מצדו אשר לו יאות ענוה וכנ"ל וזש"א אשר בחר בי מבית אביך לצוות אותי נגיד וכו' שהכוונה שבבית אביה היה העיקר מצד בחירת עב"י והסכמתם קודם שהיה ביכול ההסכמה נגד הש"י כטפילה וכבטילה ולזה לו לא יאות למחול על כבודו משא"כ אני אשר בחר בי ה' ולא מצד בחירת עב"י וכנ"ל:

ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום ווהי לכאורה הוא אך למותר שהיה די לומר לא היה לה ולד מאז אך לרמז שאחר כך היה לה תיקון ועלייה בגלגול היה לה ולדות רק אז עד יום מותה לא היה לה ולד ומקודם היה לה כמו שאמרו חז"ל לעגלה היינו וכו' כידוע והעיקר נראה שהכוונה מצד מה שאמרו חז"ל שעוון חילול ה' ח"ו אין לו תקנה עד יום המיתה וכתבתי במקום אחר בשם מ"ח נ"י שזה שאמר הכתוב גם ה' העביר חטאתך לא תמות דהיינו שגם שהיה שם צד חילול ה' מ"מ נתכפר לו קודם המיתה כי היה עליו צד זכות בזה מעיקרא כידוע ע"כ וכן הוא בזה שהיה נגיעה בדברי מיכל ע"ה לגבי כבוד הש"י כי ראוי למעט כבוד הבריות ולהרבות כבוד שמים בכל הרבוי האפשרי והיא אמרה מה נכבד ופגמה בבחי' ד' זרע כנ"ל ולזה היה תיקונה אחר מותה וכבר היו לה תיקונים נכונים היטב:

כג **כי** ברית עולם שם בי ערוכה בכל ושמורה ואמרו רז"ל אם ערוכה בכל רמ"ח איבריך היא שמורה ואמר גיסי מוהר"ר יחיאל איכל נ"י לפרש זה המאמר דהיינו שקאי לזרז שיוציא בפיו לימודו והיינו בבחי' זאת בריתי ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך עד עולם הרי שע"י דיבור פה הוא נקבע לעולם והיינו כי ברית עולם שם לי ע"י מה שערוכה בכל בפה ושמורה היטב:

ועפ"י גם י"ל ג"כ מה שאמר שם לעיל רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני דהיינו כנ"ל רוח ה' דבר בי כמ"ש במק"א על מש"ה בדבר ה שמים ועשו וברוח פיו כל צבאם שבחי' דבר ה' ורוח פיו היינו בחי' התו"הק עיי"ש באריכות וזש"א רוח ה' דיבר בי דהיינו שמוציא בפיו לימודו ע"יז ומלתו על לשוני תמיד והיא שמורה לנצח כנ"ל:

ומ"ש במקום אחר בפסוק כי ברית עולם שם לי וכו' עיי"ש נראה להטעים יותר שנצחיות גדר הרוח הוא ממילא כי הוא עצם רוחני ולזה גם הרשעים כתב בהם כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה דמיירי בשא כם מעותדים לתחייה ומ"מ גיהנם כלה והם אינם כלים אך בחי' הנחש כח המשתף בגוף זה אין לו נצחיות כי אם ע"י תחיית המתים שיוחזרו אז בניני הגופות בגדר כתנות אור בבחינת תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו

לבוש וזש"ה כי לא תעזוב נפשי לשאול וכו' תודיעני אורח חיים וזש"א כי ברית עולם שם לי ערוכה בכל דהיינו הנצחיות והתחייה לכל הנר"נחי מראש ועד סוף לטובה שלימה.

מלכים א

א **ה'** אמר לשכון בערפל:

י"ל בחי' אמר בבחי' אתה ה' האמרת וכו' בחי' חבה כידוע והיינו מצד שגם ששמי השמים לא יכלכלוהו ומלא כל הארץ כבודו ורק מצד שחביבין ישראל שנקראו בנים למקום צימצם הש"י כבודו הק' בין שני בדי הארון להראות חיבתו לעב"י וזש"א ה' אמר לשכון בערפל שגם ששמי השמים לא יכלכלוהו אף כי הבית הזה עכ"ז בחר הש"י לשכון בערפל בחי' צמצום מצד אהבתו לעב"י וחיבה יתירה נודעת בבחי' שלמדו חז"ל כד הוה רחימתן עזיזא אפומא דספסירא שכיבנא והיינו כנ"ל ובמק"א כתבתי בזה ויקרא אל משה קריאה של חיבה וידבר ה' מאוהל מועד לאמר אדם כי יקריב קרבן שהכוונה שכמו שאוהל מועד ידוע שהוא רק מצד צמצום הרצון כנ"ל ה' אמר לשכון בערפל באוהל ובמשכן כן הוא בחי' אדם כי יקריב שזהו ג"כ רצון הש"י מצד צמצום רצונו הק' כי אין חפץ לה' בעולות וכו' וזהו רמז א' דו קרא זעירא דהיינו בחי' צמצום קריאה של חיבה מצד אהבתו לעב"י וכנ"ל:

ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני האדם.

י"ר ע"ד ששמעתי ממו"ח כי' לפרש גמול על עבדך אחיה ואשמרה דברך דהיינו שאני בוחר כדי להרבות מעש"ט גם גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך שע"י החיים ירבה השגה בתוה"ק ע"כ שמעתי וי"ל ג"כ דהיינו בבחי' יראתו קודמת לחכמתו כן צריך להיות בחי' מעש"ט קודמין לחכמתו כמו שצריך להיות מע"ט מרובין מחכמתו כמ"ש במק"א בזה והיינו בחי' מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב שכל טוב לכל עושיהם ועשית הטוב וכו' מעש"ט וטוב תוה"ק שכל טוב ובחי' גמול על עבדך וכו' הוא מצד בחי' הקדמת השכר דמע"ט קודם שנעשו מצד הצפייה בעתידות כמ"ש במקו"ר ובבחי' מלוה ה' חונן דל מצד שיפרע אח"כ במע"ט וכן י"ל כאן בתפלת שלמה המע"ה ככל דרכיו אשר תדע את לבבו (מו"ח נ' אמר שי"ל כאלו אמר דרכיו אשר תדע שהם את לבבו או אשר תדע דרכיו שאת לבבו והיינו את שהם בכח אצלו ע"ש העתיד ומדויק בזה למה לא אמר כאשר תדע עיין בפסוק גם אך עפ"י זה מש"ה שם כי אתה ידעת לבדך את לבב וכו' וכמ"ש התוספות ז"ל שמנה"ש אינם יודעים מחשבות בני אדם ואתי שפיר בזה מה שאמרו חז"ל חביבין עם בני ישראל שלא הזקיקן לשליח שנאמר ולתת וכו' ולכאורה

קשה הלא גבי נכרי כתיב שם ונתת וכו' והנ"ל ניחא כיון שנותן כפי הידיעה של לבבו בכח ואין מלה"ש יודעים מזה וגם שמלה"ש דעולם הבראות עולם המחשבה יודעים המחשבות כמ"ש במק"א שבחי' השרפים דבריאה הם הממונים על כוחות דהמחשבות והאופנים דעשייה והחיות דיצירה מתנשאים לעומתם מצד שלפי כוונתם לב נידונים הדיבורים והפעולה עכ"ז אתי שפיר דברי מו"ח הגאון כי' מצד שגם השרפים נראה שאינם יודעים מחשבות המעותדות אח"כ שזה כלול ג"כ בבחי' מש"ה אשר תדע את לבבו כי מצד הצפייה בעתידות יודע הש"י מה שבמחשבתו ולב עמוק מה שהוא בכח הלב לזמן רחוק ולא נודע זה לזולתו) א"כ כבר זה נעשה שלא ע"י שליח בהחלט וכיון דכתיב ונתת וכו' את לבבו הרי אין זה ע"י שליח משא"כ בנכרי דכתיב ביה ונתת כאשר יקרא (ומה שאמרו חז"ל בין ראוי ובין שאינו ראוי שלא יקרא תגר י"ל שאין זה רק בזמן שהיה ביהמ"ק קיים ולזה אמרו חז"ל שאבדו אוה"ע טובה הרבה ע"י חורבן ביהמ"ק ועכ"ז הכל במשפט שהרי כתיב כי כל דרכיו משפט רק שהוא בדרך הלוואה גם שהש"י מקיים מצוות התוה"ק כמ"ש במק"א ואיננו מלוה רק לעב"י בלי רבית והם קודמים מ"מ אח"כ יש צד הלוואה לאוה"ע ג"כ ע"י צעקתם אל ביהמ"ק ובאופן שיוסיפו אח"כ בפרעון הגמול ברבוי ע"י ההלוואה לדסבירא ליה שיש מצוה להרבות בהלוואה דבברי כידוע) על זה ממונים מלה"ש דיצירת דיבור כי הם יודעים הקריאה הנגליות כיון שאין להם להבחין על העתידות (ולהנ"ל שיש מצוה בהלוואה לאוה"ע ע"י פרעון בתוספות לטובה מ"מ לא צריכא לזה הבחנה בעתיד כנ"ל כי נותנין להם ע"מ פרעון וכשלא יפרעו כראוי גובים אח"כ מהם משופרי שופרי וטובה שע"י שליח נקל שתתהפך להם לרועץ אך הטובה שמהש"י הוא מבחין ע"י הצפייה בעתידות שיהיה רק טוב לישראל) שהוא בדרך הלוואה כנ"ל וזה שביקש שיתחיל הש"י בהלוואה המוטלת על השבת הגמול קודם שאעשה אני שום פעולה שיהיה גמול של הטובה וכן הוא בחי' חסדך מחיים וכו' שניתן קודם פעולה דידן כדי שנשיב גמול טוב והיינו כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך על שם העתיד שחשבחונך ע"י זה אתה מקדים לנו מתנת חסדך בחיים טובים.

וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא ובא מארץ רחוקה וכו' והתפלל אל הבית הזה: שקבלת התפלות ע"י בית המקדש תובב"א הוא דווקא בבואם לשם משא"כ לעם בני ישראל כתיב והתפללו דרך ארצם ושייך בהם בחינת מה שהלב שייך אליו התקרבות גם בריחוק מקום וע"ד שכתבתי במקו"ר שכן הוא בגדר התפשטות החיות והתנועות מהלב לאיברים והרצון והתנועות אין ביניהם גם חלק מרגע גם שלפי הדרגת זמן לפי ריחוק מקום ורוב המיצועים שבגידים ועורקים ודופקים ממוצעי התנועות היה צריך

להיות שהיית זמן בנתיים רק שבחינת החיוני אינן בהדרגת מקום גשמיי כ"כ ולזה כתיב אחר שניצול דניאל ע"ה ושאריות שאמר המלך עבדוי די אלהא חייא דהוינו שהכיר בחי' דביקותו בחיים ע"י לב חכם חכמה תחיה בעליה שהועילה לו תפלתו בכיוון פתיחין נגד ירושלים תובב"א בריחוק מקום כאלו היה עומד בגופו ממש במקום ביהמ"ק (והגזירה אז הייתה ע"י המרוחקים מבחינת לב חכם ורצו להגביר בחי' לב כסיל שמצדו בחי' ריחוק מקום שכן הוא בבחי' הגשמיות וברואם שבחורבן ביתמ"ק לא נתקבלה שום תפלה מאו"הע שבהם כתיב כי יבוא כנ"ל אמרו שהבקשות יהיו רק מהמלך שהיה מושל בכיפה אז והיה בבחי' הלב של כל בעלי חיים שבעולם הזה בבחינת לב מלך וכו' ואמרו כשיתפללו לאדם אחר הוא נטייה מבחי' לב של בני אדם ויושלך לאריות שהוא מלך שבחיות ולא בבחינת אדם שהיא בכח הדיבור והוראה אז שלגבי עב"י שחלקם להגביר לב חכם ולהדבק במקור החיים מועילת תפלתם בריחוק מקום מהבית המקדש שהוא הלב של כל מקומות דעולם הזה וכמ"ש במקו"ר בזה והמולכים בכיפה גם כן אין להם שורש חיוני רק משפע חיים של מעלה מבחינת הדרגת מקומות גשמיים וכמו שהלב כסיל שבאדם יניקתו מהלב חכם שבו כמ"ש בתדבא זל"ט בבחי' מה שהאדם כשדעתו האנושיית חסירה הוא גרוע מבעלי חיים שאין בהם מעיקרא רק נפש הבהמיות (וכן הוא המבחן בבחי' מש"ה ומן אינשא טריד וכו' והוכר שנפש הבהמיות שבאדם שבבחי' לב כסיל יניקתו ותקוני ע"י נפש האדם שבגדר לב חכם) ולזה לא שייך על עב"י גזירה ההוא ובפרט על דניאל ע"ה שהיה לב שני שבו טפיל לגמרי ללב חכם שבו כמעלת השלימות והמלך לא קבע אז ברצונו הגזירה מסתמא הרגיש שאין מהראוי כן על עב"י ומהשתא היותר עליון במדריגה בבחי' לב השני יש בו הבנה שיניקתו מלב חכם ושרי המלכות גזרו אז הגזירה והוראה אז כנ"ל והושלכו השונאים ואכלו אותם האריות להראות שסברתם היא מצד גריעות הרוח הבהמה ואולי עי"ז נמשך התעוררות לבנין ביה"ק השני בהבחינם כח התפילות שמשם מתקבלים היטב) והיינו בחי' משכן העדות בית תפלה מצד בחי' עדות ה' נאמנה מחכימת פתי דקאי על מעלת לב כסיל שמתעלה בבחי' הולך את חכמים יחכם ויש קבלת התפילות מצד הלב דרך שם בריחוק מקום ובבחי' והיה עיני ולבי שם וכו' והוא בחי' הסתתרות ובחי' משכן הידוע הוא בבחי' קבלת התפילות ע"י קירוב מקום מצד כוחות גופניים בהרגש בהתגלות והפקודים הממונים על ב' בחי' תפלות כולם מבחי' מדתו של משה רבע"ה דכתיב תפלה למשה וכו' מעון אתה היית לנו וכו' בטרם הרים יולדו וכו' ומעולם ועד עולם וכו' שקודם קביעות סדרי מקומות עוה"ז בהתפשטות ארץ עב"י מעותדים ומיוחדים להש"י גם בהתגלות שבבחי' דר דר שמורה

בחי' וה' הנגלות עם זכר", מ"ח ומעולם בחי' הסתתרות כמ"ש בזה במקו"ר והוא בבחי' מעלת משה רבע"ה כולו טוב והחכמה תעוז לו בבחי' נאמנה מחכימת פתי ליתן תיקון ללב כסיל שבעב"י לטובה:

יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו הכוונה כי בזמן שעב"י בגולה ג"כ לא יטוש ה' את עמו ועל עבדיו (כי בזמן שאין עם בני ישראל עושים רצונם של מקום אזי הם בגדר עבדים כידוע ובעושים רצונו הם בגדר בנים ויש רחמים גמורים וחסדים טובים על עב"י בבחי' כרחם אב על בנים ריחם ה' על יראיו ועושי רצונו) יתנחם עכ"ז הוא בהסתר פנים קצת כמש"ה חטאתיכם הסתירו פנים מכם וכ' וחטאתיכם מנעו הטוב מכם וכידוע שבגולה השפע לפרנסת עב"י הולך ע"י שרי אוה"ע ולא מיד הש"י ממש וע"י זה השפע מתמעט והולך מצד שהיא בצרת עין דשרי אוה"ע משא"כ בימי אבותינו ז"ל כשהיו עב"י שרוין על אדמתם ארץ אשר ה' בעצמו דורש אותה ועיני ה' (עין טוב ויפה) אלהינו בה וזש"א יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו בחיבה יתירה ובהשפעה בטובת עין מיד הש"י ונזכה לעבוד הש"י בשמחה ובטוב לב מרוב כל מיד הש"י בעצמו וקצת מעין זה שמעתי ממוה' יצחק ישכר כי' מפה. (יח) **ועובדיהו** היה ירא את ה' מאוד חז"ל אמרו גדול מה שנא' בעובדיה ממה שנאמר באברהם אבינו ע"ה דאלו באברהם כתיב ירא אלהים ולא כתיב מאוד וכאן כתיב מאוד אולי מה שנקטו הדמיון לאברהם זולת הידוע י"ל מצד שהוא היה ג"כ גר האדומי כמו שאחז"ל וכמו ששם אמר מלאך ה' ירא אלהים אתה גם כאן היה כך כמו שאמרו חז"ל:

ואולי י"ל הטעם מה שלא כתיב באברהם אבינו ע"ה ג"כ מאוד כמו בעובדיה הוא מצד שאומרי' מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו ובאברהם אבינו ע"ה שהיה הדיבור לנוכח ובפניו כמ"ש ידעתי כי ירא אלהים אתה דהיינו בפניו ע"י זה לא כתיב מאוד משא"כ בעובדיה שהיה שלא בפניו כידוע כתב מאוד מצד שאומרין כולו שלא בפניו

ועבדך ירא את ה' מנעורי הלא הוגד לאדוני את אשר עשיתי כתבתי במק"א עמש"ה אל יתהלל חכם בחכמתו וגבור וכו' ועשיר כי אם בזאת יתהלל השכל וידוע כי בג' מעלות הנ"ל יהללך זר ולא פיך משא"כ במעלת השכל וידוע שאין דורשין במעשה מרכבה וכן כתיב עשות משפט וצדקה והצנע לכת ויראת שמים א"א להבחין בחבירו ובאתרא דלא ידעי ליה שרי ליה לשבח גרמיה וכמו שאומרים העולם ואם אין זר פיך ומתורץ בנדרים בעובדיה שאמר ועבדקך ירא את ה' דהיינו משום דלא ידעי ליה והרי הוא עצמו אמר הלא הוגד לאדוני את אשר עשיתי משמע דידעי ליה ולהנ"ל ניחא ומו"ח כי' אמר בזה

ע"ד מ"ש המהרש"א ז"ל בסוכה יכול כל הבא לקפוץ קופץ היינו שחסידות אין טוב בלי קדימת המעלות המוקדמות בברייתא דר' פנחס בן יאיר ז"ל כן כאן אם לא אמר ועבדך ירא לא היה נחשב החסד שעשה עם הנביאים ועכשיו פרסם חסדו היטב:

מלכים ב

ג **ועתה** קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה':
בזוהר הק' פרשת ויחי כתב על זה הפסוק מנגן תלת זימני לאיתערא רוחא משלימתא עיי"ש נראה שמרומז בזה הפחוק כל ג' המדריגות שהם נגד נפש רוח נשמה מבחי' ב"יע מנגן סתם בדרך נסתר מבחי' בריאה עלמא דאתכסיא בבחי' באיתערותא דלתתא איתערותא דלעילא בבחינת רשימו וגליפו כנ"ל במקום אחר כנגן היינו בחי' יצירה עולם הדיבור שורש הניגונים בח'' תיבת נגן שהוא מקור מורה שורש דעת עליון גם בחי' מקור מורה על שורש הדבור המנגן באתגליא היינו בבחי' עשייה בפועל או אולי בהיפך המנגן הידוע מורה שורש דעת עליון בריאה והרי זה בחי' רוחא משלימותא דכולא שהוא בחינת חדוותא בבחינת בשמחה תצאון ובשלום תובלון שבחי' שלום מורה ששיעיות ומנגן גימט' קנ"ג שמרמז לעשייה ומ"ש עוד שם בזוהר הקד' ולא באתר פגים ולא באתר עציב ולא באתר חסר היינו על דרך שאמרו חז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר חכם נגד בחי' חסר בבחי' דיעה קנית מה חסרת גבור נגד בחי' פגים כי איזהו גבור הכובש את יצרו ששרשו מבחי' פגם בבחי' יין הנפגם ונעשה חומץ עשיר כנגד בחי' עציב ברכת ה' תעשיר ולא יוסיף עצב עמה בחי' איזהו עשיר השמח בחלקו נגד בחי' עציב וזהו בחי' באתר שלים נגד בחי' עציב ונגד בחינת חסר דאיתכוון נגד פגים ונגד עציבו חדוה במקומו והיינו בחי' ותהי עליו יד אלהים כנ"ל:

כ **אנה** ה' זכר נא את אשר התהלכתי לפניך ובאברהם אע"ה כ' ג"כ אשר התהלכתי לפניו אולי מצד שחזקיה המע"ה ג"כ גייר נפשות עב"י. ומל את לבבם והחזירם התשובה וכמעט נשכח מהם בחי' היהדות ומסר נפשו על זה וכמו שאחז"ל שנעץ חרב בפתח ביהמ"ד ואמר מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו ובדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ והנשים והקטנים היו בקיאים בטומאות וטהרות ודבר גדול עשה בישראל וה"ה זה מצד שהתהלך לפני הש"י באמת ובתמים ובנח שלא הוכיח בני דורו כתיב ביה את האלקים התהלך נח ולא לפניו וכ' במק"א שחזקיה המע"ה היה בו בחי' עשה טוב קודם לסור מרע וזה נרמז בשמו חזקיהו יה"ו משם הוי"ה הק' ויה' הוא בחי' רמ"ח מצוות עשה בחי' עשה טוב וה' שס"ה מצוות לא תעשה בחי' סור מרע ובשמו חזקיהו

יה' בחי' עשה טוב כנ"ל קודם לוה' בחי' סור מרע ולזה לא רצה להוליד בנין דלא מעלי מצד שגבר בו בחי' עשה טוב כנ"ל ועכ"ז עשה מנשה תשובה נכונה וזהו רמז זכר נא בבחי' זכרי עם וה' רמ"ח מצות עשה ומצד שגבר בו בחי' עשה טוב מבחי' זכרי עם וה' לזה רמז בתיבת זכר כן י"ל באולי ובמק"א כתבתי עוד באריכות בזה:

דברי הימים

(כ) **ואנחנו** לא נדע מה נעשה כי עליך עינינו. יש לפרש תיבת עליך בבחי' על שפירושו בשביל כידוע והכוונה בזה כי עליך עינינו דהיינו בשבילך שאנו מיחלים לישועה בשביל נח"ר הש"י שיש לו מישועה שלנו כידוע וכן י"ל תיבת עליך בבחי' מיתוק מדה"ד דבאשר הוא שם ע"י צפייה בעתידות לטובה כמ"ש במקו"ר בבחי' הטחת דברים כלפי מעלה וכל מקום שנאמר על ה' כנ"ל וזש"א לא נדע מה נעשה אין עשיה אנא תיקון כיון שצפיתינו הוא על שם העתיד לטובה ועכשיו אין אתנו יודע עד מה היאך הוא הדרך שיהי' לבסוף על צד היותר טיב ע"י זה וצריך לעיין עוד בזה בבחי' ד' לשונות של כי:

גם י"ל לא נדע מה נעשה רק אנו בוחרים בגדר שב ואל תעשה כי עליך עינינו בבחי' הבטחון שלנו הוא שיושיענו הש"י ע"י שב ואל תעשה דידן וכמ"ש במק"א בבחי' מש"ה בטחו בה' וכו' שברו על ה' ובטחון זה שבגדר שב ואל תעשה יהיה לנו ישועה זו ג"כ בטחון טוב ונכון היטב:

כט ה' אלקי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמיך והכן לבבם אליך:

י"ל הכוונה שכיון שראה הש"י שיצר מחשבות האדם רק רע כל היום אמר נחמתי כי עשיתים והכוונה ג"כ שהתנחם הש"י על שעשה את האדם ישר דהיינו בארץ העליונה נצר מטעו מעשי ידיו להתפאר ונדחו אוה"ע מארץ העליונה כמ"ש במק"א בזה בבחי' מש"ה אבדו גוים מארצו אך נח ע"ה מצא חן בעיני הש"י ונשאר מושרש בעולם שכולו טוב וכ"ש אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב ע"ה מצאו חן ביותר וזה שביקש דוד המע"ה שיושמר זה לגבי יצר מחשבות עב"י שיצטרף רק מחשבה טובה ומחשבות השונות כיון שאבותינו הק' אברהם יצחק וישראל ע"ה שהתהלכו לפני הש"י בשמחה ובטוב לב מרוב כל (אולי בבחי' וה' בירך את אברהם בכל) שזהו גדר העבדות הנכון כמ"ש בשם האר"י ע"ה וא"כ אחוזים בעולם המחשבה טובה וזה שאמר והכן לבבם אליך שהוא בקשה שנייה נוספת שאחר שיפורסם שבעב"י מצטרף רק מחשבה טובה זה לבדה מבין יצרי כל המחשבות שונות ע"י יש ששש אחרות שיסמכו על זה ולא יוציאו רעיונים זדונים

מביניהם על סמך זה שרק מחשבה טובה לבדה מצטרפת כנ"ל וביקש הוא שיוכנו שני הלבבות אליך כי לברי לבב הש"י טוב ביותר בבחי' אך טוב אלקים לברי לבב שגם בחי' אלקים בחי' מדה"ד ג"כ מסכמת בזה להיטיב על צד היותר טוב:

ישעיה

א **לכו** נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם וכו' י"ל שכל הפסוק הוא ויכוח שלא יאמר החוטא בלבו שכבר הוא מחללי יאוש מצד שעבירה גוררת עבירה ואם קודם חטא נטה לחטא כ"ש בהיותו כבר מלוכלך ואיככה ישוב הבשר החי (שהבשר יתהפך לגדר חי כמ"ש במקום אחר להדיא) ואין בו תועלת עוד אך זה מבואר הטעות שהרי הבא לטהר מסייעין איתו משא"כ לחטא אין סיוע רק פותחין לו כידוע גם הוא ע"י תשובה מאהבה העבירה נעשה זכות והרי אדרבה יהיה לו מצוה גוררת מצוה וידוע שאמירה היינו אהבה והויכוח הוא יאמר ה' היינו החוטא יאהב נא להש"י וע"י שאהבה גימט' אחד כתיב לשון יחיד גם ע"י שהכריע לזכות בהתעוררות אהבה יוכרעו כולם אחריו לזנות כל השייכים לשרשו ואם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו להתהפך לזכות ולגרור עוד זכיות רבות כי ילבינו הוא פועל יוצא לשני כידוע ואם יאדימו כתולע כצמר כבעל חי מתנועע בפגמו בלי נייחא ויאדימו הוא ג"כ פועל יוצא שזה מורה שהאדים גם אחרים עמו ח"ו וגם אם ישוב הוא מאהבה עדיין לבו דואג בקרבו מצד שהנגררים אחריו הלוואי שישיבו סתם אך להשיבם מאהבה אינו מצוי כ"כ בנקל שהרי כתיב אם תעוררו את האהבה ותיבת אם הוא לכאן ולכאן פעמים מוטל דווקא לעורר האהבה עד שתהיה בגדר חפיצה מדריגה עליונה כמ"ש במקו"ר ופעמים מוטל שלא לעורר האהבה גבי מי שאינו ראוי לכך בבחי' מש"ה מה תטבי דרכך לבקש אהבה לכן גם וכו' שח"ו נופל לסיגי האהבה מעין גע"ר רח"ל אך עכ"ז חרי ודאי שיעזור הש"י שישובו הנגררים אחריו עכ"פ מיראה וכצמר יהיה גם שאין פועל יוצא לשני בזה בשלימות עכ"פ בהנוגע לגבי תשובתך לא יעוכב מה שתשוב אהבה המלבנת וגם אם אין הליבון מבהיק כ"כ כעין הליבון של מי שלא נגררו אחרים אחריו לחטוא מ"מ יש היפוך לזכות ויהיה מצוה גוררת מצוה:

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה י"ל עפ"י מ"ש במקום אחר שבחינת צדקה הוא בחינת כתר החיים ובחי' משפט הוא בחי' כתר החירות שהם שני הכתרים שהכתרנו במתן תורה הקדושה וזש"א ציון במשפט תפדה כי הגלות מיעט גלוי החירות דעב"י כמש"ה איכה ישבה בדד העיר וכו' הייתה למס שהמס נמשך ע"י הגלות לחוץ מציון וכשיגיע זמן גלוי החירות דעם בני ישראל תופדה ציון ע"י כח המשפט ושביה יזכו לכתר החיים

הנצחיים ע"י כח הצדקה כי בחינת הגלות והשבי נמשך רק ע"י חסרון גלוי כתר החיים כי שבי כולהו איתנייהו ביה וגלות מכפרת מיתה וכשיהיה זמן גלוי כתר החיים מופסק מאז בחי' הגלות ותחלה צריך להיות בחינת מש"ה ויחלו ממשא וכו' דהיינו שיגולה חירות ואח"כ בחי' חיים:

גם י"ל ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה:

בבחי' מ"ש לעיל מלאתי משפט צדק ילין בה ופגמו עב"י בשני הבחי' האלו וע"י זה יהיה התקון הגמור באותו דבר שחטאו בו יתקנו תיקון גמור לנכון היטב:

שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וכו' כי משפט מכוון נגד כתר החירות שהוא ע"י פצות לא תעשה שהוא בשב ואל תעשה בחי' שמרו השמר פן ואל אינו אלא ל"ת ובתי' צדקה מכוון נגד כתר החיים שהוא ע"י רמ"ח מ"מ והיינו בחי' ועשו צדקה בחי' מ"ע כי קרובה ישועתי לבוא ע"י כח המשפט גם אם אין ח"ו עשיית משפט בפועל שאין כח לכוף כאגמון ראש המסרבים כמו שהוא בכמה זמנים בזה הגלות עכ"ז כיון שיהיה רק בחינת שמירת המשפט שלא יהיה עכ"פ יוצא משפט מעוות ע"י עב"י ע"י כח השב ואל תעשה קרוב לבוא הישועה בפועל שיתקון גם משפט צדקה בפועל וזהו בחי' ישועתי כי המשפט לאלקים הוא ועמכם בדבר המשפט שלולא סייעתא דשמיא אי אפשר לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא לנכון בדיני ממונות שהם כמים שאין להם סוף והש"י מושיע חוסים ומתקוממים ועוז לעמו יתן שיהיה בהם כח לכוף זרוע רשע כדי שיהיה נכון בפועל מצידינו וע"י משפט יש שלום בבחי' משפט שלום שפטו בשעריכם הרי שע"י עוז יש ברכת השלום אך מעוז ישועות עב"י בזה קרוב לבוא ע"י מה שיש שב ואל תעשה משפט מעוות וע"י התעוררות כח הצדקה מצידינו יתגלה הצדקה האמתיות מהש"י שיחמול על עם בני ישראל ברחמיו המרובים לרב טוב נצח:

ה **מצדיקי** רשע עקב שוחד וצדקת צדיקים יסורו ממנו:

לכאורה לשון ממנו אינו מדויק והלי"ל מהם כי נקיט מצדיקים רבים ודיינים רבים וי"ל שהכוונה שלולא שהדיינים מצדיקים הרשע היה הרשע שב בתשובה עכ"פ ע"י צדיקים שהיה רואה לפניו היה מתעורר לתשובה אך אחר שנעשה צדיק בעיניו עפ"י דיינים שהצדיקוהו במנהגו עי"ז אין מועלת לו תוכחה מצדיקים רבים שעושים עמו צדקה הגדולה לזכאה חייבא שזהו חסד של אמת כמ"ש במקו"ר בזה שגחי' קושטא קאי שייך בחסד וצדקה זו שעושים להחזיר בתשובה לזכותו לעולם הנצחי הטוב:

גם י"ל שהכוונה שע"י שוחד שקיבלו מהרשע גם כשבא אח"כ לפניהם משפט כזה ממש בין שני צדיקים שאין שום אחד מהם כנותן שוחד מוכרחים הם להטות אח"כ המשפט והרי תיבת ממנו לשון על ידו וכמ"ש לעיל במק"א שכן הוא פירוש של ממנו:

גם י"ל שמצד אלמותו של הרשע שלזה נקיט ברשע אחד נגד צדיקים רבים שכן הוא סגנון האלמות בעלי זרוע הגוזלים לרבים (גם אם אינו מקבל עליו המשפט הוא סרבן מצדיקים ע"י שוחד בצירוף מה שלאלמותו השוחד כמתנת חכם בעיניהם ובבחי' שאמרו חז"ל כשעומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאים. שק בלו עליהם המשפט ואין בהם סרבנות כשירגישים שהצדיקו הרשע ע"י שוחד לומדים הם דרך הרשע ח"ו לסרב:

גם י"ל מצד שהש"י קבע שיתפרנסו עמילי תוה"ק מנדבת עב"י ולזה לא היה לשבט לוי שהם תופשי התוה"ק חלק ונחלה בא"י הק' ונתפרנסו מתרו"מ והוא בבחי' עולם חסד יבנה לזכאה חכימא עם טופשא וכו' ולזכאה עתירא עם מסכנא אך אשר בחזקת ידם עושים להם קרנים בסגנון האסור עפ"י תוה"ק וממציאים להם להתפרנס ע"י שוחד בבחי' חוטא אחד יאבד טובה הרבה הם מקלקלים עמוד הצדקה היקרה מכל הצדקות דהיינו לפרנס עמילי תוה"ק והיינו צדקת צדיקים צדקה של צדיקים ודרכי עב"י יסורו ממנו רבים מדברים בעדם בחי' כלל צדיקים רבים והטוב הוא שיהיה הפרנסה ע"י מצוה מהנותן והמקבל הכל לש"ש:

ז **אם** לא תאמינו כי לא תאמנו:

י"ל שהכוונה שגם שהעובר על דברי נביא שהוחזק לנביא אמת בטב"י חייב מיתה מ"מ לפעמים חסרון הנבואה ונביא אומות אינו מעיד חסרון באמונה הנכונה הכלליית הנוגעת לשרש דת תוה"ק שהיא פלא עצות מרחוק אמונת אומן אומן פדגוג שמעשים טובים שעפ"י התוה"ק הם הקובעים בלב האמונה הנכונה כמש"ה לשמרך מאשה זרה שהיא מינות המתנגדת האמונה הנכונה ובחי' החינוך טוב גורם כי תבא חכמה בלבך לשין חכים ליה לשון הכרה שמכיר אח"כ האמונה הנכונה בבחי' ניכרים דברי אמת והתוה"ק היא אמון פדגוג לעב"י ושייך בזה לשון תאמינו שעב"י מתחנכים עפ"י התוה"ק על ידי שמירתם אותה כהוגן וישעיה הנביא ע"ה ידע שמי שלא יאמין לנבואתו אז אינו מחונך בתוה"ק וי"ל שע"י זה הכיר שאמונה פרטית נגעה לאמונה הכללות מצד מש"ה אמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושה גאוה שע"י גיאות שאינו בדרך אמונה הנכונה שבתוה"ק מושלים עליו בכח הרוחניות שלו ולא שייך בו מש"ה מוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ:

ולזה כתיב וינע לבבו כנוע עצי יער:
שהוא משל מתנועה גופניות של עצי יער אל תנועה נפשיית שע"י מורך לב כי הדבק באמונה הנכונה מבחי' הודאי שמו לבו בטוח בהש"י משא"כ מי שגמגומים בלבו ופקפוקים בהנוגע לבטחון בהש"י כפי התוה"ק שיש בלבבו ספיקות בזה הרי זה תנועה שכליית שלבו פוסח. על שני סעיפי הספק נגד מש"ה והארץ לעולם עומדת דקאי על כח לב הקבוע היטב כמ"ש במק"א משא"כ אמונים נוצר ה' והמאמין לא יחוש בספיקות וחששות ומשמועה רעה לא ירא וכו' סמוך לבו ע"י שנתגדל ביראה עפ"י תוה"ק ירא ה' במצותיו חפץ זרח בחושך אור לישרים ע"י כי תבוא חכמה בלבך שיתרון חכמה כיתרון אור ומעט מהאמת דוחה הרבה מהשקר כמו מעט מהאור שדוחה הרבה מהחושך ומצד שהש"י נוצר אמונים מוראם על הרוחנים כמו עמודא תקיף בכולא בבטחון בהש"י וזש"א אם לא תאמינו לנבואתו שלא יפחדו משונאי ה' רק יפחדו משונאי ה' רק יפחדו ע"י זה ניכר שלא נתחככו במעש"ט בגדר חפץ מאוד שזה קובע האמונה שהיא משמרתו שאין מפחד וגוי צדיק שומר אמונים וצדיקים ככפיר יבטח:

ח **ויאמר** ה' אלי קרא שמו מהר שלל חש בז ישעיה הנביא ע"ה קרא שמו מהר שלל חש בז ואשתו הנביאה קראה שמו עמנואל מצד ישועת מלך יהודא ז"ל ודעמיה אולי הרי זה מצד מה שאמרו חז"ל אין פקידה שאין בה מאונקיא של עוון העגל ולזה נשים שלא פרקו אז נזמיהן מצידם נתעורר ישועת מלך יהודא ודעמיה אז ועונש שהיה אז על עשרת השבטים נתנבא על זה ישעיה הנביא ע"ה ועוון העגל היה ע"י מהירות שלא המתינו על משה רבינו ע"ה ולזה היה מדה במדה אז בחי' מהר חש וישועה שאצל ירושלים תובב"א הייתה בבחינת קדמה פניו הכריעהו כידוע ממה שחשב להלחם על ירושלים ביום א' דפסח ובלילה שלפני זה היה בו משפט כתוב ובחינת עמנו אל מורה על בחינת חסד אל כל היום שכן הוא בחינת חג הפסח שגרם הישועה הוא בחינת אהבת חסד תשובה מאהבה שיש בה כח להפך לזכות את העוון גופיה וע"י נתהפך לזכות המהירות גופיה ואז היה הישועה בבחינת מהר יקרמונו רחמיך:

יען כי מאס העם הזה את מי השילוח ההולכים לאט י"ל גם כן שהכוונה כנ"ל שע"י תשובה מאהבה נתהפך העוון לזכות וכן י"ל כאן כמ"ש רש"י ז"ל שחזקיה המלך ע"ה היה ממעט בכבוד עצמו בסעודת מלכים ומרבה בכבוד שמים להרבות תורה הק' בעולם בעם בני ישראל והיה אז מי שבחר בסעודת מלכים והשילוח נקרא ג"כ גיחון ומורה על בחינת גיחון שמהד' נהרות היוצאים מגן עדן שמורה תיקון בחי' הולך על גחון כה"ק חטא עה"ד באכילה שתיקונו ע"י אכילה לשם שמים להפך מעון לזכות ע"י חסד אל

בתשובה מאהבת חסד ולזה כתיב שם עמנו אל כנ"ל וזהו סעודתו של חזקיה המלך ע"ה לש"ש והיינו בחינת ההולכים לאט לתקן בחי' בהחפזי כל האדם ולזה אמר הכתוב מהר שלל חש בז בזוזי דבזוזי לקוטי בתר לקוטי בטרם ידע הנער קרא אבי ואמי בלי בחינת הדעת שזהו בחי' חטא עה"ד שלא להמתין על שבת קודש שאז היה רק טוב בבחי' שיר של שבת קודש טוב להודות ובחי' רצין שהזכיר שם הוא בחינת ר' מלחמה צ' לעיטה י' עשייה ן' נפילה" לעצמו וחזקיה המלך ע"ה תיקן זה היטב

ועלה על כל אפיקיו והלך על כל גדותיו. י"ל בבחי' יפקוד ה' על צבא מרום והדר מלכי אדמה שענין עלייה של השר היינו על כל אפיקיו כמשל נהר העולה למעלה ממקום כל מעיינות שמהם נתקבצו כל מימי הנהר וע"י גשמים עולה למעלה על עשר מוצאיו ואפיקיו מימי עצמותו וכן הוא עליות שרים של מעלה בבחי' עליית החווקין של סולם שהוראה ליעקב אבינו ע"ה כמו שאמרו חז"ל שם בעליית השרים והוא בחי' עלייה למעלה מעיקרי שרשו התחלת מציאותן ע"י שעב"י גורמים כן לפעמים וכמשל שרים הרחוקים מבית המלך שאין להם כניסה ועלייה לבית המלך רק בזמן שמביאים איזה ידיעה מבן המלך וע"י זה נתפשט סגנון האומה בעולם הזה על כל גדותיו מה שיש גבול להילוך הנהר בבחי' האומר לים עד פה תבוא וכו' כהמון ים חול גבול לים וע"י עליית השר מתפשט יותר מגבול הקבוע לו לפעמים ואז בסנחרב הרשע ושר שלו היה עלייה לצורך ירידה שנענשו כולם אצל ירושלים תובב"א:

ט "**העם** "ההולכים "בחושך "ראו "אור "גדול. ר"ת גימט' רי"ו גימט' יראה והיינו בבחי' שאמרו חכמינו זכרונם לברכה אין העם אלא רשעים ובבחי' ויהי העם כמתאוננים וכן הוא הכוונה כאן כי בחי' חושך הוא מעשה הרשעים כבחי' והיה במחשך מעשיהם ובבחי' שאמרו חז"ל במדרש רבה הק' ולחושך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים כי חושך היא בחי' הסרה מרדכי תורה הקי שנקראת אור בבחי' כר מצוה ותורה אור משא"כ הסרים מדרכי התורה הם הולכים בדרך חושך ועקלקלות כמ"ש במקום אחר בבחינת ורשעים בחושך ידמו ולא נגה עליהם אור התורה והמצוה והיינו רמז ר"ת גימט' יראה זו הבושה לבלתי תחטאו כמו שאמרו חז"ל ובושת פנים לג"ע וע"י יראה זו הנכונה יראה עילאה מצד שהכל כלא וכאין קמי הש"י וכו' זוכים ש תהפכו העונות לגדר הזכיות וע"י זה יזכו לאור גדול בבחי' אור זרוע לצדיק:

גם בחי' אור גדול בבחי' שאחז"ל ויהי אור אלו מעשיהם של צדיקים מעשים טובים שלהם וכתבתי במק"א בחי' מעשיהם של צדיקים היינו שכרן של צדיקים לעתיד לבוא בבחי' שאמרו חז"ל אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית גנזו לצדיקים לעתיד לבוא

ומתן שכר נקרא מעשה בחי' מלאכה כמ"ש שום בשם המד"ר הק' ששכרן של צדיקים קרויה מלאכה ובכן הוא בבחי' והיה מעשה הצדקה שלום דהיינו שכר דהצדקה וכן הוא בבחי' פעולת צדיק לחיים בחי' שכר בבחי' פעלת לחוסים בך והיינו בחי' אור גדול שזכו למדריגת הצדיקים שמעשיהם אור כי טוב ומתן שכרן אור כנ"ל:

גם הוא בבחי' הבא לטהר מסייעין אותו ואין לך דבר שעומד בפני התשובה גם שהיה בבחי' מעיקרא חשוכא עכ"ז ע"י כח התשובה והדר נהורא אור כי טוב כברייתו של עולם בחי' בני אתה היום ילדתיך ולא תזכרנה הראשונות וכקטן שנולד דמי:

י **ושאר** עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם. מה שבמחנה סנחרב הרשע לא נשאר בהפלגת רבויים הידוע כי אם מעט מזעיר מה שנער יכתבם כמו שאמרו חז"ל והיה זה ע"י גבריאל כידוע ומ"מ לא היה רושם במקומם וגם לא בגופם ובסדום היה ג"כ ע"י גבריאל הפיכת החלמיש והשחתת מקומם יש לומר שהיה זה מצד שגם ביניהם עצמם לא היה אהבה וקשר כלל והיו בגדר דור המבול שג' טפחים דארץ נתקלקלו על ידם וכן היה בזה וצריך לעיין עוד בזה:

כא **אם** תבעיון בעו שובו אתיו:

י"ל שהוא מלשון רצון ע"ד ששמעתי מהרב הגאון החסיד המפורסים בש"ט מוה' שמואל שמעלקי סג"ל ז"ל אבד"ק כ"ש והגליל יצ"ו שאמר מש"ה אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' וכו' שהכוונה בבחי' רצון לרצון נשמה לנשמה ששאל מן הש"י שיבקש וירצה לשבת בבית ה' כל ימי חייו שלגבי זה יהיה הרצון שלו תחלה רצה שיוקבע בו הרצון לזה ואז ממילא רצון יראיו יעשה מעין זה שמעתי ובזה י"ל ג"כ כאן אם תבעיון בעו דהיינו אם תרצו לרצות אזי שובו אתיו וכן משמע קצת בריש מס' ב"ק שפירשו פסוק זה אאדם בבחי' רצון ע"ש:

כו **ה'** תשפות שלום לנו כי כל מעשינו פעלת לנו:

שמעתי מהרב הג' החסיד המפורסים בש"ו מ"מ מוה' צ"ה ע"ק מ"כ בק"ק נדבורנא יצ"ו שהכוונה עפ"י מ"ש בחוה"ל הק' כשם שאי אפשר לאש ומים להתחבר יחד כן אי אפשר לאהבת עוה"ז להתחבר עם אהבת עוה"ב שהיא התוה"ק והממוצע בין אש ומיה הוא הקדירה וזהו בחי' תשפות לנו מלשון שפיתת קדירה שבלשון חז"ל כידוע וזש"א ה' תשפות שלום לנו היינו שיש ממוצע בין שני האהבות הנ"ל הגם שנמשלים לאש ומים והממוצין הוא מה שגם כל מעשינו דהיינו כל עניני עוה"ז בכל הצטרכיותיו פעלת לנו שזהו הוא ג"כ מאתך וא"כ הרי שלום בין האהבות כדרך הקדירה שתעשה השלום וזהו תשפות שלום לנו היטב:

ה' אלקינו בעלונו אדונים זולתיך לבד בך נזכיר שמיך:
הכוונה שכדי שנזכיר שייך ולהכיר יתרון אור דעבודת הש"י מתוך חושך דעבדות לזולתו ח"ו נמצא שלכך בעלונו אדונים זולתיך כדי שלב בך נזכיר שמיך והרי זה בבחי' ופרעה הקריב. הקריב לבם של ישראל לאביהם שבשמים וכמ"ש במק"א אשר מצרים מעבידים אותם ע"ש אך היה בנו דעת טוב שאשור מטה הוא ובידם זמם שע"י עונות ואשור שבט אפי ובבחי' לא שב אל המטה רק אל המכהו ושבים עב"י עד המכה איתם ולבד בך נזכיר בבחי' מש"ה וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם וע"י הבנה טובה זו נמשך ישועה לעב"י בבחי' מש"ה כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנהו עושהו וכו' משא"כ ע"י הבנה טובה בדעת טוב יש רחמים רבים לעב"י תמיד:
גם ד"ל בבחי' שאמרו חז"ל הפורק מעליו עול תוה"ק נותנין עליו עול מלכות ואנו אין כוחינו רק בפה ממלל בתורת ובתפלה ובזמן שאין הקול יעקב מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות הק' אזי הידים ידי עשו שולטות ח"ו וכמשל שאמרו חז"ל בהדג שאמר לשועל ומה במקום חיותינו אנו מתייראים וכו' והתוה"ק עץ חיים למחזיקים בה בין בעידנא דעסיק וכו' אגונא אגני ואצולי מצלי וזש"א ה' אלקינו מה שבעלונו אדונים הוא מצד שתעינו מדרכיך דרך החיים והיינו בחי' זולתיך כנ"ל:

כז **או** יחזיק במעוזי יעשה שלום לי:
י"ל שהכוונה פשוטה שיחזיק במעוז התוה"ק בבחי' עוז לעמו יתן ולא יהיה בגדר שנה ופירש ח"ו שהוא קשה מע"ה גמור ושונא ח"ו להת"ח וע"י זה אין שלום וע"י מה' שיחזיק במעוז התוה"ק ולא יפרוש ממנה יהיה שלום כי אין התוה"ק מתבזית כי אם כשלומדיה מבזין אותה ח"ו וכמו שאמרו חז"ל כידוע:
גם י"ל ע"ד מש"ה בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון שהכוונה שע"י מה שהחזיר עב"י בתשובה ומעשים טובים ע"י זה היה בגדר שלום עם הש"י וזהו יחזיק במעוזי במעוז התשובה ע"י זה יעשה שלום לי בבחי' שלום במרומיו בחי' המלאכים שקטרגו על בריאת אדם ואמרו מה אנוש משא"כ ע"י שאב"י מחזיקים בתורה ובמעשים טובים יש בחי' שלום למעלה כנ"ל היטב.

שם **הבאים** ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל:
שמעתי בשם הרב מ"א המפורסים מוה' זאב ז"ל מק"ק דובנא יצ"ו שאמר במשל שהכו כה בזה שבבוא עב"י למצרים היו קטנים הבאים ישיש יעקב בחי' קט ות כידוע מבחי' יעקב ישראל ואח"כ יציץ ופרח ישראל בחי' גדלות הכמכת מכהו הכהו שלא נדונו המצרים כפי זמן שהיה עב"י בקטנותן רק נדונו כפי העת שיצאו ממצרים בבחי' גדלות

כידוע מעין זה שמעתי ואולי לא שייך כן כי מיעוט המספר אינו מכריע ובא לשם בגבוד וגדלות ובימי יעקב אע"ה נעשו ששים רבוא ומצד הכבדת הלב כנ"ל שייך כן ביותר:

בסאסאה בשלחה תריבנה:

הכוונה שקאי על פרעה הרשע כי אחר שראה גדולת ה' ונפלאותיו ומ"מ הכביד את לבו ושלח אותם שלא ברצונו לזה כשהיה ריב הדין עליו שילם לו הש"י כפי מלוי סאתו אז בעת ששלח אותם כי אם היה שולח אותם קודם שנתוודע לו גדלות הבורא כמו שאמר ה' הצדיק וכו' לא היה עליו חטא גדול כ"כ משא"כ אחר שהכיר מעשי ה' ברוב פלאות ועכ"ז לא רצה לשלחם הרי זה בחי' יודע את רבונו ומכוון למרוד בו ולזה שילם לו הש"י כפי מלוי סאתו אז בעת השילוחין שלא ברצונו שהיה עון גדול עליו אז בזה כנ"ל:

כט **כה** אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם:

י"ל עפ"י מ"ש בזוה"ק שבחי' יעקב מצד כח יצחק אע"ה ובחי' ישראל מצד כח אברהם אע"ה והיינו יעקב אשר פדה את אברהם מצד שלפי מדתו מדת החסד להיטיב לזולתו בלי גבול ושיעור היה מקום לטוען שיטעון שילמד דעת טוב בהסתלקותו בין הרוחניים ובבחי' שאמרו חז"ל אראלים ומצוקים תפסו בארון הק' וע"י מדתו של יעקב אע"ה שהוא רחמים ומ"מ הוא רק עפ"י משפט מדת יצחק אע"ה נסתלקה טענה זו והרי אין ללמוד רק לראוים ויש על זה ג"כ משפט למי ראוי ללמד ולמי אין ראוי ללמד והמצוה ללמד הוא רק בעוה"ז ורק לראוים היטב:

ל **והיה** עינך רואות את מוריך שמעתי בשם הרב החסיד מוהר"ר פייביש ז"ל מק' זברישא יצ"ו שהכוונה שתכיר מורה הטוב והנכון ולא תשמע למורה לא טוב שהוא עושה צביעות כאלו מלמד טוב והוא בחינת ילפין ממקלקלתא מעין זה שמעתי וי"ל עוד בבחי' שאחז"ל האי דעדיפנא מחבראי דחזיתא לר"מ מאחוריו ואלו חזיתיה מפניו וכו' ובחינת רואות היינו פנים אל פנים ולא יכנף היינו עכ"פ בבחי' מאחוריו גם י"ל בבחי' שאמרו חז"ל שאחר חטא העגל גם פני משה רבינו ע"ה לא יכלו לראות והיה מסוה ומקודם ראו ואמרו זה אלי ולעתיד בהדרגה הגונים רואים כקודם החטא ובינונים רואים למשה רבינו ע"ה בלא מסוה:

לב **והיה** מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח הכוונה כי בחינת הצדקה הוא שיתן כפי שוה"ד שזהו בחי' מעשה הצדקה שנותן כפי שוה"ד לבד בלא מדת חסידות להוסיף על מעשר עד החומש וכדומה ובחי' עבודת הצדקה הוא מדת חסידות שמבזבז יותר ממעשר עד החומש וזהו בחד עבודה בבחינת שאמרו חז"ל עובד אלהים השונה פרק ק"א פעמים ובחינת העבודה שע"י רגע אחד במעשים טובים היא בחי'

מעשה העבודה וכמשל לשוק של גדיים ומתהפך לאהבה שנייה לה ובבח' זו יובן שגמול מעשה הצדקה שכפי שוה"ד לבד הוא בחינת שלום משא"כ גמול עבודה דצדקה במדחס"י עד חומש שזה מורה שעושה מאהבה והוא עדות על הכל שהוא מאהבה גמורה וכבחי' שונה פרקו ק"א פעמים אשר בכל פעם. ששנה יותר מכפי מה שהיה רגיל שלא לפחות הוא מכריע כל הק"א פעמים שהם מאהב' ולעושים מאהבה יש שמירה מעולה יותר שלא יחול עליהם שום פחד כל דהו כלל בבחי' שומר ה' את כל אוהביו ורגלי חסידיו ישמור כמ"ש במקום אחר וע"י זה יש השקט ובטחה בשלימות הנכון לגמרי:

גם י"ל והיה מעשה הצדקה שלום. בבחי' מרבה צדקה מרבה שלום שכתבתי במקום אחר שהיינו מצד שהנותן צדקה לעני מרבה שלום להסיר תרעומות של העניים שלא להרהר אחר הש"י וכידוע מהזוהר הק' ומהמעשה המובא מימי האר"י ז"ל בעני אחד בצפת תובב"א שבא ארבה בשביל תרעומת שלו וצוה האר"י ז"ל לילך לפייסו במעות צדקה ומצד שאין אדם נתפס על צערו יש להסיר אלו התרעומן כאלו היה בא בטענה נכונה נגד הש"י שרבים מתפרנסים בנחת והוא בצער גם שאין יסורים בלא חטא וכל דרכי הש"י משפט נכון ואין להרהר אחר הש"י כלל בבחינת כל מה דעביד רחמנא לטב עביד עכ"ז מצד בחי' אין אדם נתפס על צערו הכל נכון כנ"ל והיינו מעשה הצדקה שלום שמשים שלום בין העני להש"י כביכול וכן הוא בחינת ויקחו לי תרומה לי לשמי דהיינו כנ"ל שקאי על בחי' הצדקה וע"י זה לי לשמי שמסיר התרעומות של העני על הש"י כנ"ל:

לג **יראת** ה' אוצרו היינו שיש גדר יראה מצד משל מי שנותן לו המלך ארכא שיהיה בין אוצרותיו היקרים ליטול משם כל אשר "חפוץ כאשר יוכל שאת והוא משתאה מחריש לדעת מה יבחר ממין הסגולות הייקרות אם אבנים טובות או מרגליות וכדומה ובהאי פחדא יתיב ההוא גברא שמא לא יכיון לבו להבין את היותר נאות ויקר וע"י זה יהיה לו פסידא דלא הדר וחרטה קבועה נצחיית שלא יוכל לתקנה ועוד שיוגרע חן שלו בעיני המלך ע"י שיראה שאין בו הבנה לבחור בטוב והמלך כבר אין לו היזק ע"י שיטול היותר חשוב כי אצלו כלא חשיב זה ואינו נחסר כי כלום חסר מבית המלך וכן הוא בעתותי האדם בעוה"ז שיש קונה עולמו בשעה אחת ויפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים והצדיק ירא לנפשו שמא הוא מקצר במעשים טובים שאולי היה אפשר לו להרבות במעשים טובים יותר יקרים גדולים וכמו שאומרים העולם משל למי שהיה במדינת הים והביא עמו משם מלבוש שתפור בו אבנים טובות יקרים כאן ובמדינת הים הוא מצוי לכל בחנם ונצטער על שלא ידע במדינת הים מזה והיודע זאת בהיותו שם מסתמא אינו שוטה להתעצל בהרבות לסגל האבנים טובים ההם וכן הוא בעניית אמנים שע"י זה

פותחין לו שערי גן עדן כידוע וכאן אין ידוע לכל יוקרם והיודע ואינו שוטה מרבה לסגל אותם בתכלית הרבוי אך מ"מ נלפע"ד ששייך בזה משקולות רבות ופילוס מעגלים בעניני שמיעת קדושה וקדיש פעמים רבות שהריצה והדילוג המוטלת בשביל דבר שבקדושה הוא עיקר על המספר דצ' כידוע הרמז וכמ"ש במקום אחר וכן לברכו שני פעמים ביום משא"כ זולת זה יכול לדחות ולמעט הריצה וההילוך בשביל זה משום איזה תועלת או איזה טעם וצריך עיון בזה.

הן אראלים צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון:

י"ל צעקו חוצה דהיינו ע"י היותן בחוץ לארץ עם עב"י בגלות כי בחי' האראלים אלו היו כהנים מקרבנות דעב"י בבחינת מזבח שנקרא גם כן אריאל ועכשיו שהם בחוץ לארץ הם צועקים מלאכי שלום מר יבכיון כי ת"ח שבארץ ישראל הקדו' נקראו חובלים כידוע והיינו ששפע התחדשות החכמה הוא רק בארץ ישראל הק' או השייך לזה כמ"ש במקו"ר ורק ע"י שפע חכמה שהש"י נותן זוכים לאסוקי שמעתתא כהלכתא וע"י זה יש שלום כנ"ל כמ"פ ובחו"ל מלאכי שלום מר יבכיון מצטערים ע"י חסרון השלום והתיקון הוא ע"י לימוד בבית הכנסת או בבית המדרש הק' שיש שם אוירא דא"י ואין זה חוצה כי כל מקום קדוש נקרא בחי' קודש פנימה וזש"ה היו בני שוממים כי גבר אויב שהרי אמרו חז"ל זכה ושמתם את דברי אלה על לבבכם שהם משמחים לא זכה משממים ח"ו והנטייה מזכות הוא ע"י בחי' איב"ה שהיא בר"ת איכה ישבה בדד העיר כבזו"ח הק' שם וזש"א שע"י מה שגבר האויב ח"ו בבחי' הפליליות ובחי' האיבה שכנגד בחי' הזכות שע"י זה היה בחי' לא זכה משמאו ועי"ז היו הבנים שהם התלמידים שוממים שהרי ע"י בחי' לא זכה יש שממה ח"ו כנ"ל:

כי ה' שופטינו ה' מחוקקינו ה' מלכינו הוא יושיענו. בבחי' הד' עולמות אבי"ע ה' שופטינו היינו בחי' עשיה מבחי' עושה משפט לעשוקים לעשות משפט כתוב וכדומה הרבה ה' מחוקקינו היינו בחי' יצירה שהקולמוס שליח הפה כח הדיבור עולם יצירה ה' מלכינו היינו בחי' בריאה בבחי' כסא כבוד מלכותו בבחי' את מלכים לכסא בחי' מלך יושב על כסא הוא יושיענו מצד אצילות שמשם עב"י כבנים שקרובה ישועתם ע"י זה וי"ל שופטינו עשייה ששם פעולתינו קודמות ואח"כ יש משפט על הנעשה כבר והוא בחי' ה' ימלוך לעולם ועד עוה"ז עולם העשייה נקרא ועד לשון הכנה שהיא הכנה לעוה"ב מי שטרח בע"ש יאכל ביום שכולו שבת והעוה"ז כפרוזדור ליכנס לטרקלין עוה"ב בחי' ימלוך עתיד כי תחלה הרשות נתונה ואח"כ מתגלה בחי' המלכות במשפט ה' מחוקקינו בחי' יצירה שמשם עצמיות ב' הלבבות והוא בבחי' על לוח לבם אכתבנה

חקקי לב והש"י יסד כן לנו תוכן לבות ה' מלכינו בחי' ה' מיך ידיעתו הקודמות לכל הבחירות ועפ"י משפט עליון מסתעפים סדרי הדרגות של פרטיות הבחירות ושנוייהם הוא יושיענו היינו בחי' אצילות שמשם הישועה להבא לטהר לסייע אותו שיזכה לבחי' לב טוב לב אחד לאבינו שבשמים כי מאצילות הוא מקור האחדות וע"י זה זוכים עב"י לכל ישועות טובות:

ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון כבר כתבתי במקום אחר מה ששמעתי שבחי' נושא עוון היינו ע"י תשובה מאהבה שמתנשא העוון ונתהפך לזכות וזהו בארץ ישראל הק' תובב"א וכמ"ש וארצינו תתן יבולה שהיא אוירא דא"י הק' המחכים להנצל מבחי' כסיל כנ"ל ולהנצל מחטא שכל חוטא שוטה רק להרבות מעשים טובים ולהתקדש בקדושה יתירה כמו שארץ ישראל היא קדושה ומרובים מצוותיה צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו לזכות רבים בתשובה מאהבה לעשות דרך כבושה לגדר בטל באהבה שלימה ובל יאמר שכן העם הזה חליתי בבחי' מש"ה חלותי הוא שנות ימין עליון אך ימין ה' רוממה בבחי' נשוא עון ועושה חיל לא אמות אלא אחיה בבחי' יחי לבבכם כל שני הלבבות לב חכם ולב כסיל כנ"ל במקום אחר ואולי זהו בחי' מש"ה כי חולת אהבה אני שאני משתוקק לבא לבחי' אהבה וקודם הייע לידי מדה זו הרי יש בחי' חלותי שנות ימין כנ"ל וזהו ואוהבי שמו בתשובה מאהבה ישכנו בה וכמה ר בא"י שרוי בלא עון כמו שאמרו חז"ל:

מ **נחמו** נחמו עמי יאמר אלהיכם י"ל הכפל בבחינת תשובה מיראה תחלה ואח"כ תשובה מאהבה וכן הוא בחינת שכתב בריש תהילים עבדו ה' ביראה ואח"כ כתיב עבדו את ה' בשמחה כי תחלה צריך להיות עבודת ה' ביראה ואח"כ כשהגיע למדריגת היראה הנכונה אז צריך להיות העבודה בשמחה ובטוב לב והיינו דברו על לב ירושלים בחינת דיבור קשות המעורר תשובה מיראה ואח"כ וקראו אליה קריאה של חיבה לעורר תשובה מאהבה כי מלאה צבאה ביראה נרצה עוונה באהבה נעשה מעוון זכות כידוע:

גם י"ל בחי' הכפל נחמו נחמו נגד מצוות עשה ומצוות לא תעשה דברו על לב ירושלים להסיר לב כסיל ברוע פנים בדיבור קשה ייטב לב וקראו אליה שמתקרב להרבות מעש"ט כי מלאה צבאה שבביטול מצוות עשה תעזבני אעזבך נרצה עוונה במצות לא תעשה נתהפך לזכות כי לקחה מיד ה' כפליים כי הוי"ה י"ה שורש מצוות לא תעשה וה' שורש מצות עשה כידוע והיינו מיד הוי"ה:

גם נחמו נחמו יאמר אלהיכם שגם בחינת אלהים מדת הדין נתהפך למדת הרחמים ולזה הנחמה כפילה בהסכמת ב' המדות לטובה כי לקחה מיד ה' כפליים תחלה נתהפך מדת

הרחמים למדת הדין ועכשיו הכל נתהפך לטוב ומדת הדין שמצד עונש עבירה עצמה נתהפך ע"י בחינת נרצה עוונה ומדת הדין שנתהפך ע"י עונש עבירה ג"כ עבירה כמ"ש במקו"ר מתהפך עכשיו ע"י שמלאה צבאה וע"י זה נתהפך למדת הרחמים לעם בני ישראל מכל צד:

גם י"ל הנחמה כפולה מצד צער על גלות השכינה הק' ומצר צער עצמם והיינו בחי' קלני מראשי ומזרוע כשעם בני ישראל בצער והעוזר לעם בני ישראל כאלו עוזר להשכינה הקד' כמו שאמרו חז"ל במדר"ת וזהו נחמו עמי גם יאמר אלהיכם דברו על לב שכינה הק' לבן דעב"י וקראו אליה מצד עצמם כי מלאה צבאה שכינה הק' נרצה עוונה דכנס"י כי לקחה מיד ה' כפלייה שמה שהבחינה שהוא מדת הרחמים דהש"י שיעניש עון זה נצטערה כפליים בבחי' מבליגיתי עלי וגו' אך לבי דוי על בחי' לבן דעם בני ישראל כנ"ל.

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר ממו"ח נ"י שמעתי הכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל וכל העם רואים את הקולות שהיו רואים את הנשמע ע"י מה שנברא מלאך מכל דיבור כידוע וזהו וראו כל בשר כי פי ה' דבר כנ"ל שנברא מלאך מכל דיבור גם שמעתי עפ"י זה לפרש מש"ה עין רואה ואוזן שומעת ה' עשה גם שניהם דהיינו כנ"ל שעין רואה מה שהאוזן שומעת רואים את הנשמע גם שמעתי שקאי מל תורה הק' שבכתב ותורה הק' שבעל פה רואה בכתב ושומעת בעל פה וי"ל גם עפ"י זה וראו כי מי ה' דבר דהיינו שיבחינו אח"כ בהתגלות גמור שכל שבעל פה כתוב הוא בכתב הכל מיד ה' עלי השכיל:

למה תאמר יעקב אמירה רכה שיודע חסרונותיו ואי אפשר לו להתלונן בחזקה ותדבר ישראל דיבור קשה נסתרה דרכי מה' ומאלה משפטי יעבור ע"י סוברו שהוא זכאי בהחלט כיון שהוא בחשיבות בבחינת ישראל כידוע ע"י זה מתמיה ביותר בחזקה דברו על מיעוט שפע טוב לעם בני ישראל ואמר הכתוב אל תתמה על החפץ כי ע"י אגר נטר הריוח מרובה כפל כפליים יפה שעה אחת בעו"הז במעשים טובים ויפה ששה אחת בעולם הבא מכל חיי עולם הזה אלהי עולם ה' אין חקר לתבונתו:

וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים. הזכנירני אחד היום בשם בעל ק"ל נ"י ששמעתי ממנו יעלו אבר כנשרים היינו מצד שעונג תמידיי אינו עונג ע"י זה בחינת עולה ויורד ירידה והיסח מדעת לצורך עלייה בדעת טוב ועונג אך קווי ה' יחליפו כח גופני בכח הרוחני ומחדשים תמיד בדרכי טוב תורה הקדו' וע"י זה מתחדשים להם תענונים תמיד גם שגם רק בבח' העלייה בלי שום צד ירידה עכ"ז שייך בהם בחי' עונג שהוא התחדשות תמיד כיון שהם מחדשים תמיד בטוב אין זה עונג תמידי ומ"מ יש תמיד עלייה וזש"א

יעלו אבר כנשרים דהיינו יעלו תמיד אבר בחי' עלייה ומ"מ הם כנשרים הנושרים ויורדים לפרקים מצד חידוש העונג כנ"ל כיון שיחליפו כח בשנויי התחדשות לטובה ע"כ שמעתי וי"ל ג"כ ע"ד מש"ה כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל נמצא שקווי הש"י יחליפו הכח שהיה מקום לומר עליו כחי ועוצם ידי וכו' בזה והם מחליפין להאמין שרק הש"י הוא הנותן כח ע"י זה יעלו אבר כנשרים בגדר עלייה לטובה כי ע"י זה יש בטחון בהש"י שהוא גורם ברכה טובה בבחי' הגבר אשר יבטח בה' והברכה חיים עד העולם מצלת מירידה שהוא כמיתה בבחינת נחיתות דרגא שהוא כמיתה כבזוהר הק' רק עלייה טובה גם בחינת יעלו אשר בבחינת ב' הגדפין דחילו ורחימו כידוע והיינו ע"י ידיעה שהכל ביד הש"י כחומר ביד היוצר והוא הנותן כח שע"י זה גוברים הגדפין דאהבה ויראה בתכלית הגובה כנשרים ובמקום אחר כתבתי עוד בזה:

גם י"ל שהכוונה שכמו שנשר יעיר קינו הוא בבחינת מטי ולא מטי כמו שאמרו חז"ל כדי שלא להכביד עצמו על גוזליו ושלא להבעיתם כן הוא בחי' התעופפות של קווי הש"י שהם בבחינת רצוא ושוב כידוע ובבחי' כמראה הבזק ובחי' מטי ולא מטי גם י"ל בבחינת רחמנות על בניו כמו ש מרו חז"ל וכן הוא בזה שיחליפו כח מדת הדין ולהפכו ולמתקו למדת הרחמים והחסד לעם בני ישראל לטובה:

מב **ה'** חפץ למען צדקו יגדיל ויאדיר הכוונה י"ל עפ"י מ"ש במקום אחר בבחינת כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ עיי"ש וכן הוא כאן ה' חפץ שמי שזכה להגיע למדריגה בחי' חפץ שהוא המדריגה היותר גדולה מכל ד' גדרי אהבה שהם אהבה דביקה חשיקה חפיצה כידוע וכמ"ש במקום אחר בזה בבחי' ולא אחר הנער לעשות כי חפץ וכ' ומי שהוא אוהב להש"י בגדר חפיצה יגדיל תורה שיהיה לו סייעתא דשמיא לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא בבחינת גדלות דהלכות שנאמר עליהם וה' עמו כביכול כטפל עמו לענוותנותו בחינת סייעתא דשמיא ויאדיר בחי' אוצר של יראת חטא אשר אין לו להקב"ה בעולמו כי אם ד' אמות של הלכה ואוצר של יראת שמים:

מט **לשובב** יעקב אליו וישראל לו (קרי) יאסף וכתיב לא:

י"ל דהיינו להצילם מלהאסף אל עמם קודם זמנם וגם שבחינת אסיפה הוא רק בצדיקים מ"מ הרי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא ואמר לגבי יעקב בחי' קטני מדריגות שבעב"י לשובב היינו שישובו בשני לבביהם להש"י גם שלשון שובבים מורה חסיון ונראה שהוא מצד ששני הבי"תין מורה על חרטות הרבה בבחי' רשעים מלאים חרטה משא"כ שובת בב' אחד מורה על תיקון תשובה בתיקון לב חכם ואח"כ תיקון לב השני להטפל לימין וניכר שכן הוא הכוונה מצד דכתיב אח"כ

שבות דהיינו לשוב השובבה כידוע למדקדקים ששבות נגזר רק משורש שכב משא"כ מגזירת שוב אומרים שובת ולגבי ישראל השלימים במעלה אמר שלא יאספו קודם זמנם וגם שמואסים בהבלי עולם הזה מ"מ יהיה כבוד טובת עולם הזה רודף אחריהם ברבות הטובה לאורך ימים טובים ושנים רבות בעולם הזה (הרבני מהור"ר אשר אנטשיל נ"י המלמד כעת לילדיי שיחי' לאוי"ט אמר שיש לומר שהכוונה לשובב יעקב וישראל לא יאסף שע"י שישובו בחי' יעקב בחי' המון פשוטי עב"י ע"י זה ישראל לא יאסף בחי' הת"ח ע"ד כי מפני הרעה נאסף הצדיק דהיינו ע"י רעת מי שיש לו למחות וכו' משא"כ כשישובו ודאי שלא יאספו על ידם הצדיקים ולא גם אחד מהצדיקים) ויש אם למקרא לו יאסף היינו שיתרבו כנסיות לש"ש שתתקיים היטב בבחינת רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה' והוא ע"י תיקון בחי' י' עקב למישור טוב:

להקים את שבטי יעקב בונצורי ישראל להשיב גבי בחינת יעקב נקיט להקים כי בהם יש בחי' ירידה בסתר המדריגה ע"י תגבורת ח"ו של רוח הבהמה היורדת ובחי' להקים היינו הגבורת לב חכם רוח אדם העולה למעלה וגבי בחי' ישראל אמר להשיב דהיינו שלא יהיה להם בחי' טרדות הממשיכים להשיב פניהם מהצד מן התורה הקדו' לפעמים רק תמיד ישובו פניהם לשרשם עליון בדביקות התורה תק' וקראם כצורי כפירוש רש"י ז"ל שם גבח' שאמרו חז"ל כי הגדיל לעשות שמתגרה בת"ח יותר ע"ד כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו וע"י ישועות הש"י אינו מתגרה בהם כמו שאמרו חז"ל יצרו של אדם עת גבר וכו' ואלמלא שהש"י עוזרו אינו יכול לו וכשנזכר עונשו הגדול עבור גרוי בת"ח כמו שאמרו חז"ל לא יוסיף להתגרות עוד:

גם י"ל שבחי' נצורי ישראל הוא ע"ד שאמרו חז"ל בעלי מקרא מלאך ה' סביב ליראיו כי כל לימוד צריך להיות ביראה בעלי משנה שבי מלה"ש כי מלאכיו יצוה לך וכו' (אולי הם חיים וחסד כמ"ש בטור יו"ד בפדיון בכור אדם עיי"ש) זכה גם להלכות ומדרש ה' ישמרך הרי שע"י תוספות מעלה בבחינת ישראל נתוסף שמירה טובה:

ותאמר ציון עזבני ה' ואדני שכחני הכוונה שבחינת שם הוי"ה הק' סם הרחמים והחסד עזבני רק עזיבה לפי שעה והוא כמשל אב שכועס על בנו ומגרשו מביתו ותיכף נכמרו רחמיו עליו וחוזר ומפייסו בדברים כמ"ש במק"א בבחי' דברו על לב ירושלים וקראו אליה והיינו בחי' עזיבה שהיא רק לפי שעה ואדני שכחני שבחי' אדנות הק' אותיות דינ"א בחי' המשפטים דינ"א של מלכות הש"י שכחני בחי' נשכחתי כמת מלב ואין עולה עוד על הלב כלל:

גם מה שעזבני לפי שעה במה שחל קצת דרך עוצב ויגון שהרי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב ורק במה שהיה קצת יגון בזה הוא שיש עזיבה ח"ו והוא מדה"ר בבחי' ה' הוגה על רוב פשעיה וחלמא בישא עציבותיה מסתייעא וכיון שכל עניני הגלות הם בבחי' היינו כחולמים ע"י זה עציבותא מסתייעא ותם ע"י זה העון וזהו מה שאמרו חז"ל כי ה' הוגה יכול על מגן ת"ל על רוב פשעיה כי לפעמים שטועים בזה וסוברים שכיון שע"י דרך עוצב יש הצלה מעצם צרה או צער או עונש וע"י זה סוברים שגם ע"י בכיה של חנם דרך געגועים והתרפקות במעשה נערות וזהו בחי' הוגה על מגן לזה קאמר שהיגון הוא על הפשעים וחטאים בחרטה ועזיבה וזה טוב וזהו ג"כ מש"ה ה' נגדך כל תאוותי ואנחתי ממך לא נסתרה דהיינו שאין הנחה ודרך העוצב באופן שיסתיר השפע טוב שמהש"י מצד בחי' אין השכינה שורה מתוך עצבות רק גם בעת האנחה תאוותי רק להתהלך נגדך בבחי' שוויתי ה' לנגדי תמיד א"כ ממילא נזהרים מגדר בכיה של חנם שלא יתיצבו הוללים נגד עינך רק האנחה איננה בפועל נטייה לתאוות שהם בבחי' לתאוה יבקש נפרד כי בחי' דרכי התאוות שאינם לשם שמים ולא מכשירי מעש"ט כראוי הם מפרידים מהדביק' בהש"י רק התא ות והאנחות הם רק להתהלך לפני ה' באור החיים הנצחיים היטב:

גם ותאמר ציון עזבני ה' ואדני שכחני. עפ"י מ"ש בשם האר"י ע"ה בכוונות חצות שבחי' ציון הוא בחי' רחל אע"ה וזהו ותאמר ציון בבחי' רחל מבכה על בניה מאנה להנחם ותחילה בעוה"ז היה רק עיני לאה רכות אבכיה כידוע וכן זכ"ר עם וה' גימ' רחל וההשלמה לרמ"ח הוא ע"י בחי' י' בבחי' זכרי כמ"ש במחבר בשם היוה"ק ובחי' י' הוא עשיה כבספר אוה"ק בבחי' ה' תתאה שמקנן שם עולם העשיה שהוא בחי' רחל עקרת הבית בבחי' ב' חכמה בחכמה יבנה בית בבחי' שכל טוב לכל עושיהם וזה מציל מבחי' עזבני ושכחני רק יש בחי' שמחה לצדיקים בניה של רחל אע"ה שניהם נקראים צדיקים משא"כ שאר השבטים הק' ובבחי' זכ"ר עש"ה לנפלאותיו זכרון טוב נגד בחי' עזיבה ושכוחה ועפ"י הנ"ל י"ל ג"כ ותאמר ציון בחי' רחל עזבני בבחי' שלא נקברה במערת המכפלה בין האבות והאמהות הק' ע"ה והיינו בחי' עזיבה בחוץ ונקברה באמצע הדרך וידוע מה שאמרו חז"ל בזה ובזוה"ק כתב מצד שלאה אע"ה היא בחי' עלמא דאתכסיא עי"ז נקברה במערת המכפלה ונתכסה מן העינים ורחל אע"ה היא בחי' עלמא דאתגליא ע"כ נקברה באם הדרך מגולה לכל עובר ונראה לעין כל וי"ל ג"כ מצד שהייתה אמו של יוסף הצע"ה בן פורת עלי עין כידוע:

נו **והביאותים** אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי וכו':

גם שתמיד התפללו דרך ארצינו גם מקצות הארץ ועינינו ולבנו שם רל הימים ומחשבה טובה יצטרף למעשה בעב"י עכ"ז יהיה שמחה ומעלה בבואינו שם בגופינו והטעם כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים ובאוה"ע אין מחשבה טובה מצרפת למעשה והשפעה לאוה"ע מצטרך להיות ע"י הילוך גופני של בני עמינו בביהמ"ק ובעולות וזבחים עבורם שיתקבלו לרצון מעב"י:

נז **מרום** וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים: י"ל דהיינו בבחי' בדמיך חיי דם פסח ודם מילה ובחי' פ"ה ס"ח בניסן שהוא נגד ה' שיחה כבס' יצירה הק' הוא תיקון רוח ממללא שיהיה בחי' חיים ביד הלשון ובחי' מילה דברית גורם מילת ערלת הלב וזהו להחיות לב נדכאים כי לב חכם הרי חכמה תחיה בעליה והן יראת ה' היא חכמה ועקב ענוה יראה וזהו דכא ע"י יראה יש בחי' נש רי לב שהש"י קרוב להם שיגיעו גם למעלות ענוה שהיא השלימות כי ענוה גי ולה מכולם ובה נשתבח משה רבע"ה:

ואולי בבחי' רוח ממללא שייך דכאי רוח שאפשר שישאר בזה בקביעות בעצם משא"כ בלב נקרא רק נדכאים כל נדכא והולך הוא כן תמיד ולא יוכל להתעלם תמיד ממלחמה זו כיון שאדם מתגאה על כולם בטבעו בעצם וצריכים לעשות תמיד נגד טבעו ומ"מ אחרית לאיש שלום להגיע לשלימות הענוה בקנין בעצם בטבעו אז את דכא ולא אתי דכא כמו שאחז"ל אך לנדכאים והולכים ממשיך הש"י חיות וסיוע ודכאי רוח ממללא כנ"ל יושיע הש"י ועב"י ראש חדשים שלהם הוא ניסן המכוון נגד ה' שיחה בתוה"ק וכמו שקדמה מילה לפסח כידוע כן אמר תחילה דכא דהיינו מילת הלב ואח"כ שפל רוח תיקון רוח ממללא ואמר להחיות רוח שפלים שכולל שני התיקונים ולא זו אף זו ולהחיות לב נדכאים שגם מי שלא זכה עדיין רק למילת הלב ולא נתתקן אצלו הדיבור עדיין ג"כ ניתן לו חיות וזוכה אח"כ לחיים ביד הלשון ג"כ.

וזהו ג"כ בחי' ב' הכתרים שהכתרנו במתן תוה"ק חירות ממלאך המות היינו לב טוב כי היצה"ר הוא הממית ח"ו וחירות משיעבוד מלכיות הוא תיקון שיחה פה מלכות שמים כי ת' שופטינו הוא מלכנו וזה בחי' ובז' יצא לחפשי חרם כי ז' הוא בחי' פת וע"י זה לא תגלה ערוותך כמ"ש במק"א שאין השופר מגלה חטאים על עב"י ח"ו כי זהו בחי' מלכיות רבות בחי' אדונים זולתך אלופים לראש אויבינו פלילים ח"ו רק ה' שופטינו וזהו חפשי עבד ממ"ה הקב"ה כמלך וחפשי משיעבוד מלכיות בן חורין העוסק בתוה"ק ולזה ע"י שבת"ק שהוא נגד פה בנפש יש זכות על עב"י כמ"ש במק"א כי במוצאי שבת"ק אליהו הנע"ה כותב זכיות עב"י שומרי שבת"ק ועי"ז עב"י מוכרעים לזכות טוב נצח:

וי"ל ג"כ שבחי' רוח שפלים הוא ההצלה וגאוה ולב נדכאים היינו ההצלה מתאות שבלב הלב חומד תאוות לבו ובשניהם שייך חיים כי גאוה כע"א שמטמאה כמת וכתיב תאוות עצל תמיתנו ובחי' קרוב ה' לנשברי לב היינו שמירת התאוה וכמ"ש בשם החסיד רבינו יונה ז"ל תאוה נהיה תערב לנפש נהיה הוא מלשון בהייתי ונחלייתי דהיינו שגירה והרי התחלת ההתקרבות להש"י הוא ע"י שבר התאווה ואח"כ ואת דכא ושפל רוח יושיע להנצל מגאוה בבחי' עוזר דלים להושיע כל ענוו' ארץ ובסדר זה אמר את דבא תחלה דהיינו שבירת התאוה לב נדכא ואח"כ שפל רוח בענוה כי מה אם וישמן ויבעט מאכילה דהיתר כ"ש מתאוה דאיסור שממשיך גאוה ח"ו אך ע"י שבר תאוה נקל לו לזכות לענוה ג"כ להחיות רוח שפלים היינו השלימים בב' התיקונים כנ"ל ולהחיות לב נדכאים שגם המתחילים בתיקון התאוה יומשך להם ג"כ חיים כיון שנתקרבו להש"י וקיים ברצונו הדביקים בה' חיים.

ואולי י"ל מצד שזכותא דרביא גדול ע"י זה יש חיים למתחילים בתיקון תאוה כיון שהם באגודה ע"י זה זוכים לישועת ג"כ גם שיחיד אינו זוכה לישועה עד שיהיה בו גם תיקון גאוה כי המתגאה אין אני והוא יכולין לדור מצד הן אל כביר לא ימאס גם שלא תיקנו עדיין בחי' גאוה כיון שהם בדרך תיקון התאוה הש"י מחיה אותם בישועתו בבחי' לה' הישועה על עמך בחי' רבים כנ"ל גם י"ל שברבים התחלת תיקונים הוא בשמירה מגאוה כי אין אדם מתגאה וכו' והרבים ודאי ימצאו ביניהם חכמים ג"נ וע"י זה נקל להם להשמר מגאוה ואח"כ ע"י ענוה כיון שזוכים לישועת הש"י כנ"ל דכאי רוח יושיע ע"י זה יהיה באפשר להם לתקן גם תאוה גם שבין רבים יש מזנים שונים ויש שנוטים הרבה לתאוה עכ"ז יושיע להם הש"י להחיותם לטובה

בורא ניב שפתים שלום לרחוק ולקרוב ע"ד שאמרו חז"ל במס' תענית שכשאמר משיב הרוח אתא זיקא מוריד הגשם ואתא מיטרא ואמר על עצמו משל למי שאין רצון המלך שישמיע קולו לפניו לכן נותנין לו תיכף בקשתו כי אין הש"י רוצה בתפלתו ולפעמים כשהי' שהייה והפסק מהתפל' עד הגשם אמר משל על עצמו למלך שאמר המתן לו עד שיצטער והש"י יסד כן בדרכי מנהגי העולם כדי שיוכל הצדיק ששפתיו עושים פרי תנובה בתפלתו שנשמעת ורצוית לפני המקום להמציא דרכים שונים אמיתיים להקטין מעלתו בעיניו ולהוסיף ענוה ואדרבא נהפוך הוא שלאהובים לפניו פעמים טרם יקראו הם נענים ופעמים מטייל עמו אריכות דרך שעשועים כדי ליטול שכר על כל דיבור ויש לזה טעמים נכונים עפ"י חכמה עליונה מדוע פעמים כן ופעמים כן וזש"א בורא ניב שפתים שברא הש"י שלום שלום הן לרחוק ממצוי משאלותיו תיכף הן לקרוב למלוי

משאלותיו שכל או"א יוכל להוסיף ענוה בעצמו וגם ששפתיו עשו תנובה לא גבה לבו וגם דכתיב תוחלת ממושכה מחלת לב דהיינו בבחי' רחוק כנ"ל יש בחי' תוחלת ממושכה וכן לקרוב ביותר יש צד בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני ותהי בלבי כאש בוערת שמי שהכין את עצמו לשפוך שיחו באריכות לפני הש"י והוקדם ליתן משאלותיו טרם נקרא היא לו קצת כאש בוערה אחילו אשא דגרמא וזהו אולי ג"כ מרומז במה שאמרו חז"ל אחילו דהיינו מצד שהיא בלבו כאש בוערת כנ"ל ועכ"ז אמר ה' ורפאתיו לכל או"א לטובה שלימה נצחיית:

אם תשיב משבת רגליך עשות חפציך ביום קדשי. הכוונה שתשוב בתשובה בשבת קודש להיות מוכן רק לרצון הש"י ופרוש ממה שזולת זה שזהו בחי' קדושה כמ"ש במקו"ר וכשיהיה בזה כל חפציך בבחינת בטל רצונך הרי תנצל משמץ ע"א כיון שכל מגמתך לש"ש ושבת קידש מסייע לזה שאפילו עובד ע"א כאנוש מוחלין לו והיינו ע"י תשובה (וכמ"ש במקום אחר בבחי' חולקין כבוד לתלמיד במקום רב בחי' וכבדתו עיי"ש) וממילא יוחזר לך הכתרים של מתן תולה הק' שניטלו ע"י ע"א כידוע וקראת לשבת ענ"ג עדן נהר גן כי רק אח"כ משם יפרד בבחי' מות יפריד משא"כ ענ"ג הוא בחי' כתר החיים חירות ממלאך המות ע"י בחי' אנכי ה' הדבקים בה' חיים וזה שייך לשבת קודש ביותר מצד בחי' ת' פה חיים ביד הלשון כמ"ש בזה במקו"ר לקדוש ה' מכובד חירות משעבוד ע"י בחינת לא יהיה לך אלהים לשון שררות ואתה תמשול בבחינת מש"ה לבזה נפש וכו' מלכים קמו שזהו בחי' הכבוד וכידוע מכוונת ישמח משה שבשבת קודש מחזירים הכתרים לכל עב"י באים בעדי עדיים וע"י זה שדים נכונו לבחי' דדיה ירווך ומצוה לחדש בתורה הקדושה בשבת קודש וזהו וכבדתו אין כבוד אלא תורה הקדושה מעשות דרכיך בי התורה הק' איקרי דרך וזהו מעשות דרכיך תיקוני חידושי תורה הקדושה בדיבור ובמחשבה חפציך מחשבה ודבר דבר בדיבור אז תתענג על ה' רק לש"ש בלי שמץ פנייה שהוא מעין ע"א והאכלתיך נחלת יעקב שלא מת ויהיה לך כתר תחיא והרכבתיך על במתי ארץ בחינת כתר החירות כי בחי' השיעבוד הוא בחי' הרכבת אנוש לראשינו משא"כ ע"י כתר החירות והרכבתיך כי פי ה' דבר חיים ביד הלשון ממקור החיים ומה מלכות בחירות מהכנעה לזולתו בעולם הזה ובחי' שמי עם יה' שס"ה קודם לבחי' זכרי עם וה' רמ"ח וזהו הסדר תחלה והרכבתיך ואח"כ והאכלתיך כנ"ל וצריך לעיין עוד בזה ועכ"פ סדר זה מורה על חיים טובים נצחיים:

גם י"ל אם תשוב משבת וכו' דהיינו שתמנע א"ע מכל פעולות ועשיה בשבת קודש ולא תדאג שע"י זה לא יהיו מע"ט דידך מרובים מחכמתך וח"ו לא יתקיים חכמתך כי לקדוש

ה' מכובד דהיינו בחי' קיום כמו שאמרו חז"ל עוש"ה והיה הנשאר בירושלים קדוש יאמר לו מה קדוש לעולם קיים וכו' ואין כבוד אלא אורה הק' וזהו לקדוש ה' מכובד שיהיה קיום לעולם לנצח בחי' כבוד התורה הק' וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבל דדיבור שלך יהיה נחשב למעשה כמו דקיי"ל שהיכא דבדיבורא קא עביד מעשה הו"ל הדיבור בגדר מעשה והיינו בבחי' לא יחל דברו וע"י זה נעשה שמים חדשים וארץ חדשה מדיבורים שבשבת קודש וע"י זה הו"ל הדיבור מעשה כנ"ל נמצא שע"י דבר דבר דידך הו"ל כעשות דרכיך כי מי ה' דבר ההוא אמר ולא יעשה ובדבר ה' שמים נעשו ובשבת קודש שניתן לעם בני ישראל מתנה גניזה לעשות את השבת לדורותם ברית עולם בחינת בריתי ודברי אשר שמתי בפיך שהדיבור הוא בעב"י מצד הקדושה וכיון שיש בחי' דבר ה' בפינו וכמו שבדבר ה' שמים נעשו כן דיבורא דידן עושה שמים חדשים כנ"ל וחו"ל מעשים טובים מרובים והחכמה מתקיימת לטובת בעם בני ישראל.

עשות חפציך ביום קדשי:

הכוונה עשות חפציך מצד חפצים שלך וקיום חיותך ושמירת בריאתך במאכל יש שכר קיום מצוות ובחרת בחיים כמ"ש במק"א וקראת לשבת עונג ובשבת"ק שכרך כפול הרבה מאוד מצד מצוות שבת"ק והרכבתיך על במתי ארץ היינו ע"ד שאחז"ל אחר שאכל אדם ושתה נעשה לו לב אחד היינו מצד שכשדי גרמא לכלבא אזיל ובטיר לך וכן הוא אחר שניתן ללב כסיל מקור הבהמיות חלקו וחוקו נעשה נכנע וטפל ללב חכה וזהו לב אחד כאדם הרוכב על הבהמה וכובשה להנהיגה כחפצו וזהו והרכבתיך על במתי ארץ בחי' ארציות והוא בשכר הבחירה בחיים והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים מצד שני עונג שבת"ק שכמו ששבת"ק הוא בחי' י' אומניות דפנים דרל"א שהוא בבחי' שמים נגד האחור שהוא בחי' ארץ כמרומז בר"ת ישמחו השמים ותגל הארץ והשמים היו מתפרטים עד בלי די עד שגער בהם הש"י לזה שכר דעונג שבת"ק הוא נחלה בלי מצרים ושכר דבחירה בחיים הוא בבחי' מע"ט שבעוה"ז שע"י לב אחד כנ"ל שזה בעוה"ז עצהיו"ט ויפה שעה אחת במע"ט בעוה"ז לזה כתיב והרכבתיך דהיינו ההבטחה לזכות במע"ט בעוה"ז כי זולת זה אין יתרון לאדם בעוה"ז על הבהמה והוא עולם עובר כצל משא"כ מצד מע"ט הוא יפה והאכלתיך כחלת יעקב בשכר עונג שבח"ק שהוא בגדר מע"ט גם שהיא פעולה בהויות הרי בשבת"ק מאיר האחדות בכל העולמות והטפל התחתיות לעליות כידוע ממאמר זוה"ק כגוונא ויפה שעה אחת קו"ר בעוה"ב דהיינו והאכלתיך דקאי אהנאה השלימה כי נחלת יעקב אע"ה בעוה"ז הייתה בדרך הבטחה והקנאה והורשה והוא הוא ההנאה.

ואולי מצד זה אמרו חז"ל מעולם לא עלה משה רבע"ה לשמים רק לי' טפחים הסמוכים לשמים דהרי כתיב ופני לא יראו ושמים הוא בחי' הפנים כנ"ל ובחי' מש"ה מאחז פני כסא כמו שאחז"ל שם ריש מס' סוכה היינו בחי' השמים כסאי ובבחי' והארץ הדום רגלי והנה עיקר מהירות העונש נמשך ע"י החטא בחי' ארציות בפועל ולזה כתיב לי נקם ושלם לעת תמוט רגלם כי בחי' עונש מכונה לבחי' ארץ הדום רגליו של הש"י ומזה היא בחי' רגל וע"י פגמי הרעיונות נמשך אח"כ ממילא פגע הפעילות בהחלט ונמשך ע"י זה מהירות הנקם וזש"ה אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני כי בחי' חסד הוא מלא הארץ בבחי' חסדך ה' מלאה הארץ ועננא קדמאה שנגד יום א' דסוכות הוא יומא דכולא כידוע מכוונת סוכה וזה בחי' ר"ת ותגל הארץ כח ז' ימי הבנין ששרשם על מימי החסד וזה בחי' מש"ה תכון תגל בל תמוט עושה אלה לא ימוט כי בחי' אלה הוא מבחי' ו' פעמים ו' כידוע שזהו בחי' רגל כנ"ל ששייך בזה בל ימוט וזש"ה רגלי עמדה במישור ע"י זה אני מכיר שבמקהלים אברך ה' בבחי' ברכה כמש"ה בכל מקום אשר אזכיר שמי אביא אליך וברכתיך דהיינו בחי' מקהלים יחוד יה' בוה' דפנים ואחור דרל"א בכסא עליון שהכל בתכלית ההתרומיות כי אלו היה בפגם במחשבה ח"ו היה נמשך ג"כ פגם בפעולה וכנ"ל מש"ה נר לרגלי דבריך בפועל מעש"ט ואור לכתיבתי הממשיך שמירה מפגם בפועל ע"י כח שמירה מפגם במחשבה.

אז תתענג על ה' י"ל ע"ד שאמרו חז"ל לוו עלי ואני פורע וזהו בחי' הבטחון והסמיכה שנוכל על זה לשון על כמש"ה שברו על ה' גול על ה' השלך על ה' יהבך וע"י בטחון הנכון בהש"י תתענג והיינו שגם שאין לך משלך תלוה גם עפ"י מ"ש במקום אחר שתיבת על ה' קאי אבחינת ההבחנה שע"י העתיד גם שהש"י מדתו לדון רק באשר הוא שם מ"מ הוא ע"ש טובות שעתידין לעשות ואינו משגיח על לא הטובות המעותדות בעם בני ישראל לזה אמר תתענג על ה' מצד בחינת העתיד שודאי לא יעזוב אותך והבא לטהר מסייעין אותו אשר לזה כתיב מפי עליון לא תצא הרעות והטוב שלא יאונה אליו רעה כלל ורק הפעולה רעה בעצמה מתפעל ממנה עונש קשה בעצם כידוע גם מצד נקיבתו הספינה הכל נפרעים ממנו על שגרם להם לא טוב והטוב היינו רק התחלת הבחירה זה לבד איננו יוצא מפי עליון כידוע שצדיק ורשע לא קאמר כנ"ל היטב:

נט **כי** אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם הכוונה שע"י ההבדל והפירוד שביניכם ואין שלום בין הערות ע"ז זה הוא ח"ו ג"כ הבדל לבין אלהיכם וכתיב ישא ה' פניו אליך ע"י מה שוישם לך שלום וכמו שאמרו חז"ל ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד וכו' כששלום ביניהם היא מלכם ויהי בישורון מלך כידוע וזש"א שם

וחטאתיכם הסתירו פנים מכם דהיינו כנ"ל שע"י שאין שלום בין עב"י אין בחי' נשיאות פנים לעב"י ח"ו משא"כ על ידי בחינת וישם לך שלום כנ"ל ישא ה' פניו אליך היטב:

ס **ומקום** רגלי אכבד בבחי' הארץ הדום רגלי וכתיב מלא הכל הארץ כבודו והארץ האירה מכבודו וכן הוא מ"ש בריש הסימן קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח דהיינו כנ"ל שבחי' אור נמשך ובחי' הכבוד בבחי' והארץ האירה מכבודו וכמ"ש במק"א בזה בבחי' מה שאמרו חז"ל מהיכן נבראת האורה נתעטף הקב"ה בטלית וכו' כידוע ובחי' טלית הוא בחי' כבוד נמשך מבחי' ס"ג שבפנים דרכ"א מבחי' אל הכבוד גי' ס"ג כידוע כמ"ש במק"א ועכ"ז הוא בחי' לבוש מאני מכבדותא כנ"ל וכן הוא בחי' בשכמל"ו אותיות כמל"בוש שם הוא פנים כבוד הוא בחי' לבוש ובסדר ההלבשה בשם האר"י ז"ל הר בחי' וה' הוא מבחי' הכבוד כידוע:

ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ:

היינו ארץ עליונה עולם הבריאה נצר מטע הש"י משא"כ אוה"ע כתיב בהם אברו גוים מאכלו ורק ה' עוז לעמו יתן עוז היינו בריאה עליונה כמ"ש במק"א בבחי' עוז וחדוה במקומו ובמק"א כ' עוד עמש"ה אבדו גוים מארצו כי לכאורה היה טענה לאוה"ע מדוע ע"י מה שלא רצו לקבל התוה"ק ראה ויתר גוים ואבדו מארץ עליונה המבורכת ארצות החיים דבריאה שר בו טוב כמש"ה והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ דהיינו טוב המיוחד להש"י וכמ"ש במקום אחר והלא היו מעותדים מהם הרבה בדים יקרים וקדושים ולגבי טוב הנכון הרי הכל טפל ובטל והיה צד שיהיו נדונים ע"י זה כנופלים לגרים אך ע"י מה שמ תו של הש"י לדין באשר הוא שם ע"י זה נכו שאבדו הגוים מארצו כיון שאז מיאנו בקבלת התוה"ק וגם שטובה המעותדות מאתנו מצטרפת בתחלה אצל הש"י אין זה רק בעב"י במדה שמדדו הם שקיבלו התוה"ק גם שמצר באשר הוא שם ולפי מקומו ושעתו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא עכ"ז תוכו לרגליך לסוף כבוד השכר לבוא והוא אצלם כאלו כבר נתונה להם הטובה דשכר מצוה כן מודד הש"י להם ומצמיח פירות מעכשיו עבור מע"ט המעותדים להיות לעב"י משא"כ אוה"ע שמיאנו בקבלת התוה"ק מצד ששלוות פתיים בעוה"ז הפליגה דעתן מלבחור בטוב העתיד ע"י זה דין שלהם היא באשר הוא שם גם לגבי מע"ט המעותדים מהם וז"ש הפיר עצת גוים בעל מיפר ומייגז גייז וזהו הפסק מע"ט שלעתיד שלא יצטרפו עכשיו והניא מחשבות עמים רק מחשבה לא טובה מצטרפת אצלם רבות מחשבות בלב איש מעב"י ועצת ה' היא תקום שיצטרף רק מחשבה טובה ע"י מה שעצת ה' היא תקום ולעולם תעמוד אצלם ע"ש אמונת העתיד ומחשבתו לדור דור עי"ז זוכים עב"י לנחלה בלי מצרים מדביקותם בחיים

על כל מוצא פי ה' שעליו יחיה האדם וזהו בחי' בריאה ה' עליונה שיחה דפה מלכות עליונה בבחי' עוה"ב שהוא בלי מצרים והוא בחי' מחשבה טובה משא"כ מחשבה לא טובה ששרשה רק מבחי' עץ הדעת טוב ורע דיצירה חטה היה בבחי' לחם לבדו ושם גבולי קצוות העולם ורק בחי' טוב דיצירה בחר בו ה' בחי' ציון היטב:

סא **שוש** אשיש בה' י"ל כפי לשון היינו מצד כי שארי שמחות אחר תה תוגה משא"כ שמחה של מצוה מצוה גוררת מצוה ואין לה הפסק ושובע שמחות את פניך בחי' שמחה של מצוה היטב וכמו צדקה שגוררת מעני אחד לכל עניים כידוע היטב:

וצמח צדקה ותהלה כי יש שמשבחים את הת"ח ואינם פונים להספיק להם כל הצטרכיותם בכבוד בריוח בזמנו או מצר שאין אהבתם להת"ח נכונה כ"ש כראוי בלב שלם או ששוכחים לצאת י"ח ההפקתם כראוי ע"י מה שכבוד הת"ח הוא שלא ישאל חלקי גם שלא יחזיר אחר הספקתו להמציא נפשיה לגבי העשירים ב רק דלים ורשים מתוה"ק ועניי הדעת טושזרשים ג"כ בהשג ידם לגבייהו לבד נאמר דבעי ומקרבא ולאייצויי נפשיה לגבי גומלי חסד עמהם משא"כ הת"ח השלימים ח"ו להראות ע"ע שום הכנעה או זלזול או בקשה להשלים מחסורם (ולת"ח מותר להיות בו שמיני שבשמינית וכמ"ש במק"א בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה' כידוע) וכדכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ וכו' וכמו שאחז"ל וכתיב ישששכר באוהליך שלא נצטרך לצאת חוצה שום פסיעה לבר להודיע מחסרו ואפילו מלמדים וסופרים ניתן להם חפוצתם בדרך כבוד ויש שנותנים צדקה רק שע"י זה הנקל בעיניהם כבוד הת"ח ת"ו כיונו שאחז"ל אכל עמו נחשב לו כנבלי חרס בעיניו והתיקון יהיה שיצמיח צדקה ותהלה יחדיו שישפיעו להת"ח בשופי ומ"מ יוסיפו תמיד בשבחם ותהלתם ויוסיפו חשיבותם תמיד בלי שום גרעון כי יבינו שמה שמקבלין מהם הת"ח הוא כאלו הם נותנים להעשיר כמו שאמרו חז"ל:

גי"ל ע"ד שאמרו חז"ל וחסד לאומים חטאת שכשעושים להתיהר הוא חטאת ומ"ש במדרש שו"ט שם שחסד שעושים מגין עליהם ומכפר כחטאת או"א דא"ח וכשאין מגמתם להתיהר מכפר כחטאת ואם כוונתם להתיהר הוא חטא כי גם ב"נ נצטוו על ע"א וגאות הוא כע"א וא"כ בגוים שרובם ככולם מגמתם להתיהר א"א שיהיה בהם בחי' צדקה ותהלה כי הנותן צדקה מתגאה על המקבל ואינו מהללו משא"כ בעב"י צדקו יחדיו שני הבחי' צדקה ותהלה שנותני הצדקה מהללים להמקבלים תמיד כמ"ש במ"קא שמתוך שלא לשמה בא לשמה בעב"י בנקל או י"ל שבעב"י מקבלי צדקה מהללים להש"י על שזכו שיקום ע"י מצוות צדקה שיהיה עלייה ותיקון להעשירים ע"י וגדול מה סהעני

עושה וכמ"ש במק"א דהיינו מצד שנ"ר הש"י הוא מנ"ר של עב"י ותיקונם וזה לא שייך בזולת עב"י:

גי"ל דקאי אב' בחי' צדקה היינו מיימינים מה שלך ה' הצדקה ובשבילך לש"ש הוא בצדקה בבחי' והאמין בה' ויחשבה לו צדקה לו להש"י ומה שאנו עושים לנו דהיינו בשבלינו הוא בושת פנים בגד עליון ועכ"ז הרי בשמאלה עישר וכבוד והרי זה בגדר תהלה בעוה"ז עד שמים חסדו ובחי' תהלה הוא נגד הבל מפורסם בעוה"ז משא"כ בחי' צדקה וה רב טובך אשר צפנת ליראיך גם אי אפשר לאוה"ע לצייר זה שרש"י מצמצם רצונו שיהיה לי נ"ר מצדקה דעב"י ועב"י קבע להם הש"י בחי' תנו עוז לאלקים מרוב האהבה וחיבה יתירה ובחי' צדקה ותהלה מכוון נגד צ' הארץ שאיננו בידי אדם בגינה וכארץ תוציא צמחה הוא בחי' תהלה כנ"ל שאיננו מסוקל מאבני מכשול ומצמח קוץ ונגד כגנה ורעיה תצמיח הוא בחי' צדקה דמיימינים שהוא ברור ונקי לנכון וע"י מה שנ"ר הש"י הוא מנ"ר שלנו נטפלים אותם שבבחי' תהלה לאותם שבבחי' צדקה לנכון כנ"ל וזה לא שייך באוה"ע והיינו יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים שנגד כל הגוים יהיה צדקה ותהלה בעב"י שניהם כאחד טובים כנ"ל:

סב **נשבע** ה' בימינו ובזרוע עוזו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאויביך לכאורה היה ל"ל אם אתן עוד את דגנך או אם עוד אתן אך י"ל הכוונה פשוטה כי לשון עוד הוא לשון תוספות על העיקר וכאן שאמר עוד מאכל הוא מורה על הפרפרת שנאכל אחר עיקר האכילה ונאכל על השובע ומ"מ הוא חביב ביותר וזש"א אם אתן עוד מאכל כי האוה"ט גם ששביעים מרוב טוב מ"מ ממון עב"י חביב עליהם ביותר כמו הפרפרת שנאכל על השובע וחביב והבטיח להם הש"י שלא יתן עוד לאוה"ע ממון עב"י רק עב"י ישבעו ויתענגו מברכתם ברכת ה' ברוב עושר בכבוד ואין לזרים חלק אתם בנחלת ה' רק יגיל יעקב ישמח ישראל:

סו **והיה** מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו. כתיב לשון די וכן אמרו חז"ל להקביל מני אביהם שבשמים פעם אחת בחודש די ובשבת"ק ור"ח אמרו חז"ל להקביל פני רבו שהוא ג"כ מבחי' די כנ"ל ושמעתי בזה מהרבני השנון מוה' מאיר הלוי ני' א"ק נדבורנא יצ"ו בשם הרב הג' המפורסים בש"ט מוה' צ"ה ז"ל מ"מ דשם כי צנור גבול שפע השגת התלמוד הוא ע"י רבוי ע"כ שמעתי והרי זה בבחי' תפסת מועט תפסת שהצימצום לבחי' גבול הוא גורם השפע ואולי בחי' שבת ור"ח בהקבלת פנים יורה בחי' פני חמה ופני לבנה שמש בשבת צדקה לעניים זהו בחי' פני חמה השייכים לשבת"ק ור"ח מספרו

ללבנה בחי' פני לבנה וכל זה בבחי' צמצום כמ"ש בתדב"א זל"ו למלך שהיה לו לבינה של זהב שלקח מעט ממכה ועשה ממנו תכשיט ע"ש.

ואולי זהו בחי' מה שאמרו חז"ל דבר גדול מעשה מרכבה בבחי' אור החמה מאור הגדול וכו' זהו בחיי מדי שבת בשבתו ובבחי' יהיב חכמה לחכימין שהמוכנים למעין בחי' שבת הן בבחי' שורש נפשם מסוגלים לכך והן בבחי' סבותיהם שהם בנייחא שלימה ומלאכתם נעשית ע"י אחרים לגמרי הן בבחי' שהם בגדר דביקות במקור הברכה ששבת"ק הוא מקור הברכה והיינו בהיותם בשלימות בסמו"ט כפי התוה"ק כמש"ה ברוך אשר יקים התוה"ק והברכות שבפ' בחוקתי ובפ' תבוא הם בגדר בקש שלום ורדפהו ששלום מחזיק ברכת הם הם הזוכים לבחי' מדי שבת שנפתחים להם צינורות השגה בחכמה העליונה הק' מבחי' שבת עליון והוא בחי' מש"ה והשיג לכם דיש את בציר שאו' די"ש מרמזים לשם הק' שדי שהוא בחי' בריאה עוה"ב יה' לא מתפרשין י' עליונה הוא חכמה עליונה מקור הנייחא והשביתה להנצל מבחי' עוסק יהולל חכם וכו' ניחא מסטרא דקדושה וע"י בחי' שדי שאמר לעולמו די שכן הוא בשבת"ק תכלית מעשה שמים וארץ וצבאיהם בבחי' די והשגת זו היא בבחי' בציר בחי' מקור היין גימ' סו"ד ה' ליראיו וי' עילאה ממנה בחי' יראה עילאה ובחי' מדי חודש בחדשו הוא בחי' דבר קטן הויות דאביי ורבא ז"ל ועפ"י מ"ש שם בעין יעקב ובספה"ק כש"ט ולק"י והתחדשות הפלפולים שאין מהם הלכה למעשה היטב שייך לזה בחי' קטן כמו שסגנון זה נקבע להקטנים המתחילים להכנס לחכמת והבנת התוה"ק והיא בחי' מדי חודש בחדשו כנ"ל שע"י ההבנה שיש לו בעצם בתולדתו הטבעית זוכה ג"כ לשכל נקיה בבחי' מנדעא ליודעי בינה והוא בבחי' הצמצום שבדעת הרב לעשות שביל וצינור לתלמידיו להשכיל ושני בחי' די אלו גורמים שיבואו כל בשר להשתחוות כמ"ש במקום אחר שתנועת השתחויה לפני הש"י מורה שאנו כבהמות נגדו שהולכים בלי קומה זקופה לולא חכמה שנותן לנו הש"י ועפ"י הדרגת שני צימצומים האלו ניכר ביותר שהש"י מקור כל חכמה והבינה ממנו ה' יתן חכמה וכו' ובבחי' זו הרי מש"ה שמש ידע מבואו היינו ע"י כלוי חכמת האמת סוד ה' ליראיו שיש בחי' דעת טוב הולך ואור עד נכון היום בבחי' תזרח השמש יאספון וצלע"ע במקו"ר בזה.

ובסגנון זה יכוון דחי' הדרגה שמשבת"ק עד ר"ח בסגנון הדרגות שיש בסגנון הלימודים כמדומה שכ' במק"א שאולי נגד פרד"ס הם המדריגות שבת"ק ממנו סוד שמבחי' אור אצילות יו"ט נגד בחי' דרוש בחי' בריאה וכיון שיו"ט הוא בחי' מקרא קודש אולי הוא ג"כ בבחי' מאור הגדול ואולי כיון שקביעתו לימי החדשים שללבנה הוא ג"כ בחי' הלבנה

וגם שאמרו חז"ל סקבא דשתא ריגלא מ"מ מתהפך זה לטובה בבחי' חדוותא דשמעתא בחי' דרש ולזה ביו"ט המצוה הוא בשמחה יתירה והוא בחי' ששם עלו שבטים שמה ש כסאות ששייך בחי' הרגל לבחי' כסאות שהם מבחינת הכסא עליון הק' דבריאה היטב חוה"מ נגד בחי' יצירה ע"ד רמז בחי' ר"ח בחי' פשט עשיה טובה:

ואולי יכוון נגד בחי' אלף נכנסים למקרא ומאה מהם שנכנסים להצליח במשנה שבע"פ ועשרה מהם מצליחים בגמרא פלפול ואחד מהם נכנס שראוי להצליח בהוראה ובחי' הוראה להצליח בה כלול בזה כל הפרד"ס אם שיודע בפועל או שעכ"פ מאמין בהסודות הנאמנים של אמיתיות התוה"ק דרך כלל שע"י זה שייך בו מ"ש בתדב"א זל"ט שאין ללמד תוה"ק ברבים אא"כ למד תנ"ך ומשנה ומדרש ושם נדפס הפי' דהיינו להוראה לרבים ואמרי חז"ל הרוצה להכיר את מי שאמר והיה העולם יעסוק במדרש והיינו מצד שבמדרש חז"ל בלולים סוד תוה"ק ובסוף הקדמת צל"ח הק' כתב שכל לימוד סוד תוה"ק בעוה"ז הוא רק כתינוק הלומד א' ב' שע"י זה יפתח לו אח"כ הידיעה לקרות בספה"ק וכן הוא עיקר תועלת לימודינו בפשט ודרוש תוה"ק במה שע"י זה יופתחו שערי אורות הסודית להשיגם בעלמא דקשוט והיינו מצד שתכלית הידיעה בחכמת אלוקות האמתיות בפרטות הוא שלא נדע זה בעוה"ז וכמש"ה החקר אלוה תמצא וכו' כמ"ש בזה במק"א הכוונה עיי"ש ובספה"ק כש"ט כתב ג"כ בזה במה שאמרו חז"ל הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו וגם שהוא כלל הצריך לפרט וכמ"ש ברעמה"ק פ' בא ופ' וארא עכ"ז הוא ג"כ פרט הצריך לכלל וכל או א יש לו חלק בתוה"ק כמה יגיע לגורלו בהשגות פרטיות בסוד תוה"ק וכמה יעסוק בפשט ריז דרש ויסמוך א"ע על ידיעתו דרך כלל שרש"י הכל כאין נגדו והוא סבת כל הסבות ועלת העלות ברצונו ורשות ממנו הכל בסגנון התוה"ק שניתנה ע"י משה רבע"ה נאמן ביתו והוא אמר ויהי צוה ויעמוד כל פרטי הזמנים והמקומות והנמצאים ברצונו עפ"י דרך זה של התוה"ק לבד ועל סמך ידיעת כלל זה מוסד כל פרטי מעשה ודיבור ומחשבותיו וכל סיבותיו רק עצהיו"ט כפי דרך התוה"ק הידועה למשה רבע"ה יותר מלכל אדם זולתו היטב:

וזהו המכוון במש"ה מי ימלל גמורות ה' וכו' שמבחי' הגבו' הוא בחי' הצמצומים והפרטים ישמיע כל תהלתו כי בל הפרטים צריכים להכלל וכידוע מ"ש בריש של"ה הק' על מאמר זוה"ק קוב"ה כתים וגליא תוה"ק סתים וגליא ובבחי' מש"ה אהללה שמך לעולם קאי בחי' תהלה על בחי' שמי לעולם להעלם ששייך לזה בחי' י"ה נסתרות ועכ"ז גם שלא עליך המלאכה לגזור אי אתה בן חורין להבטל ממנה מלעסוק בפרד"ס עד מקום שידו מגעת וכפי המסובב לפניו ולגבי ידיעת פשט רמז דרוש אין צריך להיות אזהרת

שלא להורות קודם שיודע ההוראה ההוא ברורה לו כיום שזה ירוע ממילא אך גם במה שלפי הרגשתו אין חסר לו ידיעה בהנוגע אל הוראות הפרטים שעוסק בהם מ"מ הזהירנו בתדב"א ז"ל שלא ולהורות לרבים עד שילמוד תנ"ך וכו' שיהיה לו יד גם בידיעות פרטיות בפרד"ס מלבד מה שכל הפרטים כלולים בכחו בידיעה כלליות כנ"ל.

ואולי ירמז לזה ג"כ יש"ה ואכרה לי בחמשה עשר כסף ידוע מה שאמרו חז"ל בזה בר"פ ג"ה וי"ל ג"כ שחמשה מרמז על ה' בחי' תנ"ך משנה ומדרש כנ"ל) אולי הם כנגד תיקון ה' בחי' נרנח"י) וכל זה בבחי' עשר כסף י' עלאה יראה עלאה שע"י יראה נכונה זמ"ן נק"ט אוצרו כנ"ל כיו"ט וכסף היינו רחימו כידוע ועי"ז זוכה לתוה"ק קנין אחד נמצא שמורי הוראות לרבים לנכון הם מכונים לבחי' שבת"ק שמש בשבת צדקה כנ"ל וכ' ניתן לכם המורה לצדקה הן המגיעים רק לבחי' פלפולים נכונים בלי שיהיו ראוים להורות לרבים הן בבחי' יו"ט הק' שבו צריך להיות שמחה יתירה בחי' חדוותא דשמעתא כבמדרש הנעלם הק' שהוא תיקון המעותד לבסוף ג"כ:

ואולי הר"ז בבחי' מה שימות בן דוד יהיו בערך אלף השביעי כנו ערך יו"ט נגד שבת ובמק א כתבתי בזה צריך לע"ע וגם שיו"ט לודוייו לירח מאור הקטן מ"מ הוא מק"א קודש ושייך לשבת"ק ולבסוף יהיה אור הלבנה כאור החמה וכ' ירח יקר הולך והמצליחים רק בבחי' משנה באוקמי גירסא הם נגד בחי' חוה"מ שקרבנותיו שוים ליו"ט בבחי' רמז ואני קרבת אלקים לי טוב שתי בה' מחסי לספר כל מלאכותיך שבחי' הסיפור היינו בחי' בקיאות וגם שמסקינן סיני עדיף מ"מ בעל גמרא עדיף מבעל משנה כי עסקינן בבעל גיורא שהבקיאות ג"כ לא נעלם ממנו ויוכל למצוא מבוקשו בבקיאות ההוראה וכן בעלי הוראות צריך להיות להם בקיאות למצוא מבוקשם בהנוגע להההוראה וצ"ל בהם פלפולים טובים כי עני מידיעת פלפול בסגנון האמת להיות עכ"פ מתון להבין דבר מתוך דגר ולפלפל מצד נה שדברי תוה"ק הם עניים במקום זה וכו' וצ"ל חורזים ממקום למקום לקרב את הרחוקות כמ"ש במק"א בזה וכל אומניות אשתכחו בגווה כמ"ש ברעמה"ק וכמשל החייט שחותך הבגד לכמה חתיכות וחוזר ומקרב אותם כל או"א על מקומו ותופר וכמ"ש במק"א בזה בבחי' מחצדי חקלא ועני מהבנת פלפול כעין ולא ידע ואינו יודע שאינו יודע ואינו יודע לפעמים להיות מסתפק ושואל וכל שיש בו הבנה רק בקצת סגנון הפלפול ע"י שיתפלל בלב שלם להש"י שיצילהו משגיאות ה' יתן חכמה וכו' כי הש"י יהיב חכמתא לחכימין שהברכה צריך להיות שורה על המוכן לזה וכמשל שאמרו חז"ל מי שבידו קימה יכול למדוד לקבל התבואה ובעלי מקרא הם שבחי' ר"ח שקביעתו

רק עפ"י סוד העיבור שבע"פ וכן תוה"ק שבכתב הוא רק עפ"י סגנון תוה"ק שבע"פ ולזה העוסקים במקרא מדה ואינה מדה כמו שאמרו חז"ל:
סליק ספר ישעיה בעזר ממית ומחיה.

ספר ירמיה

(**ב**) **ודעי**' וראי כי רע ומר עזבך את ה' ע"ד מ"ש בספה"ק נועם אלימלך ז"ל ליראה את ה' שיתי' יראה שלנו כעין יראת הש"י שחושש הש"י שלא נחטא ולא יראת העונש כי הפגם מצד עצם החטא גרוע ממה שמורגש יסורי העונש כי העונש הוא טוב להתם הפשע ולהפסיק הגרירה שעבירה גוררת ח"ו וכמו שהאב מתייראי שנא ילך בנו במקום קוצים כי כשיתחוב בו קוץ היא מסוכן ומה ששוכר רופא לחתוך הבשר שבו הקוץ הוא רפואה והבן מתייראי מהיסורים של החתיכה מפני שאין בו דעת להבין שבלא החיתוך הרעה יותר כפולה וכן הוא ענין העונש נגד עצם החטא שהוא רפואה למכה דחטא שהוא רע בתכלית וזש"א כי רע ומר עזבך את ה' שהעזיבה א"ע מרצון הש"י הוא כפול רע בתכלית וגם הוא מר ביסורים קשים ומרים משא"כ העונש הוא רק מר ביסורים והם באמת בגדר טוב למרק החטא כנ"ל וז"ש ולא פח ת' אליך שמהראוי היה לך שיהיה עליך היראה שנתייראי השי"ת מעצם החטא באומרו קלני מראשי מצר עצם החטא קלני מזרועי מצד העונש הנמשך בפועל ועיקר היראה היא ולזאת חטא ולא יראת העונש ואליך היא רק פחד העונש שנקרא בזוה"ק יראה רעה רצועה לאלקאה כי מה אם לפני מלך ב"ו אין לבוא בלבוש שק ק"ו ב"ב של ק"ו במלכותא דרקיעא שעוז וחדוה במקומו היטב ואנפוהי נהירין גם דדינא ביה:
לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו. י"ל הכונה מצד שזקנים או שהם טובים או שכבר נתיישנו כ"כ עד שלא ידעו להזהר עוד במה יכשלו והבחורים הם כענפים רכים שנוח להיישירם בגידול ומצד בחי' שוא גם הילדים קשים לתיקון בבחי' מש"ה למדו לשונם דבר שקר וכו' וכמו שאמרו חז"ל לא לימא אינש וכו' משום למדו ע"ש שהרגל זה נעשה טבע ונקבע תיכף בבחרות והש"י יעזרינו לדרך אמת היטב:
גם י"ל לשוא הכיתי ע"י דרך שקר ח"ו הכיתי שלא היה די להם ליקח מוסר על ידי שמיעת דברי תוכחה כיון שהיה בהם דרך שקר לסבור שגם הדברים בפה הלב הוא היפך זה ולא כן הוא כי אם כשישמעו אז טוב גם י"ל בחי' הכיתי שלא ע"י שלוחים החיצונים רק ע"י המתייחסים להש"י כיון שמוסר לא לקחו הרי זה בחי' אכזריות ח"ו ובחי' זו אין להכניסה קמי מלכא ואלו היו לוקחים מוסר מעיר הלבבות לתשובה ומעש"ט היה

בזה בחי' מדה"ר והחסד למב"י כמו שאמרו חז"ל כשהורידו לגשמי נח ז"ל ברחמים וכו' כידוע:

הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי. כי קי"ל אין אדם משים עצמו רשע רק כשאומר ע"מ לתקן בתשובה כתבו התוס' ז"ל רפ"ק דב"מ והפוסקים ז"ל דלא שייך בזה כ"כ אין אדם משים עצמו רשע וע"י זה אין חשש פ"פ התנגדות ע"י ווידוי כיון שאין אדם משים א"ע רשע ורק מצד תשובה דבריו קיימין וע"י תשוב' הרי ההתנגדות בטל ממילא וקבלת שבים הוא רק ביד הש"י כי החכמה אינה גוזרת שיהא תשובה מועלת וכמו שאחז"ל עמש"ה טוב וישר ה' וכו' ואמרו חז"ל עמש"ה איש חכם (זה הש"י) נשפט וכו' שהוא בכלל המשפט ע"ש וזש"א שהאמירה לא חטאתי מצד פחד שיושם רשע עפ"י עצמו ולא קרא בתשובה עי"ז המשפט כולל מדתו של הש"י שמקבל שבים וכאלו הוא מפקפק בזה ועל זה הש"י נשפט אתו עמו וה' במשפט יבוא עמו:

י **כי** כה אמר ה' צבאות כרתו עצה כ' רש"י ז"ל כרתו עצה לא מפיק ה' ואין עצה רק שם דבר דכלל על וכמו דגה ע"ש בשנוי לשון שהכונה שגם דלא מפיו ונוטה ע"י זה שהוא מלשון עוצו עצה דבמפיק היה צריך לומר עצתה מ"מ הוא שם הכלל ולכאורה היה אפשר לומר שהיא מבחי' ה' בסוף התיבה במקום ל' בתחלתה וכמו שמצינו אצל כריתה תיבת כו משה"ה והכרתי אותה והוראת ל' היא ג"כ במקום תיבת את עיין בספר הק' מילין לאלוה ומ"מ מצר שמצינו גבי דגה שמשקל זה שם הכולל לזה ניחא טפי לפרש לרש"י ז"ל כן:

י **מאין** כמוך ה' גדול אתה וגדול שמך בגבורה גדול הוא בחי' חסד כידוע בבחי' לך הגדולה והגבורה והתפארת גדולה היא בחי' אברהם אע"ה וכן הוא בזוה"ק הגדול הגבור והנורא הגדול בחי' אברהם אע"ה הגבור בחי' יצחק אע"ה והנורא בחי' יעקב (ואולי שייך בחי' הנורא לבחי' יעקב בבחי' מה נורא המקום וכו') והיינו גדול שמך בגבורה בבח' גבורה שעושה הש"י יש ג"כ בחי' חסד בבחי' כי רגע באפו חיים ברצונו וכשאין מצורף ח"ו בחי' חסד אין קיום ח"ו כמו שאמרו חז"ל והוא ג"כ בבחי' נגוף ורפוא נגוף למצרים ורפוא לישראל כידוע ובבחי' ימינך ה' נאדרי בכח להושיע עב"י באותו יד עצמה ובאותו רגע תרעץ אויבי עב"י ולא ייעף ולא ייגע מלהושיע לעב"י ולענוש לאוה"ע ברגע אחד וזהו גדול שמך לעב"י בחי' חסד בגבירה שעושה לאוה"ע שניהם כא' וזהו חסד גמור לעב"י המה יבושו כמשה חז"ל ס"פ א"מ אוה"ע יבושו וישראל ישמחו בטובה כפולה:

גם י"ל גדול שמך בגבורה בבחי' שאמרו חז"ל כשהש"י עושה דין ברשעים אזי נתגדל ונתקדש שמו וכתבתי במק"א בזה בבחי' מש"ה ואתה מרום לעולם ה' כי הנה אויביך

יאבדו בעת שיאבדו שונאי ה' ה'ויתפרדו כל פועלי און אזי נתרומם ונתגדל שמו של הש"י ברוב שבחות ותהלות ה' יספרו וכן הוא הכונה כאן גדול שמך בגבורה שעושה ברשעים כנ"ל:

גם גדול שמך בגבורה בבחי' שאמרו חז"ל שאנשי כה"ג החזירו עטרה ליושנה אתא משה וכו' אתא ירמיה וכו' ודניאל ונחמיה ע"ה לא אמרו הגבור גוים מקרקרין בהיכלו ומשעבדין בבניו איה גבורותיו ואכנה"ג אמרו אדרבא הן הן גבורותיו שה אחד בין ע' זאבים כידוע וזהו בחי' גדול שמך בגבורה גם בבחי' גבורה שעושה לעב"י ח"ו יש ג"כ בחי' גדולה חסד כנ"ל ולולא זה לא היה קיום ח"ו ורק חסד אל כל היום לעב"י:

אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה וכו' לא כאלה חלק יעקב שמעתי ממו"ח נ"י הכונה עפ"י משא"ח חז"ל כי אוה"ע מקבלים כליה כמו ששרים שלהם פוחתים והולכים כתרי החג משא"כ עב"י כיון שאין להם שר כלל ומונהגים מהש"י בעצמו אי אפשר לחול עליהם כליה ח"ו וזש"א כמו שיאבדו צבא מרום דלא עבדי שמיא כן יש אבדון להנגרר מהם תחות שמיא אלה לא כאלה חלק יעקב עב"י רק חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו כי מנהיגם ה' עי"ז לא שייך בהם כליה ח"ו וכן הוא כוונת המדרש שלשה פעמים שמחו אוה"ע כי ריב וכו' מכלה ח"ו וכו' עמי זכר נא וכו' כאב המתגעגע עם בנו ע"ש במדרש מה שיש לדקדק בזה והכונה כי כתיב לא נחש ביעקב וכו' ה' אלקיו עמו כי לכך לא חל ניחוש ח"ו על עב"י כי כוחות הניחוש הם מצד השרים וגם יחיד שמודה במדה דדביקות בהש"י בבחי' אין עוד מלבדו לא מסתפי וניחוש שאינם מכחישין רק פמליא של מעלה משא"כ הנהגת הש"י כובש הכל וזש"א ה' אלקיו עמו לזה אין נחש וא"כ מזה מובן ממילא שאין עב"י מקבלים כליה ח"ו ובטל מה שאמרו מכלה ח"ו כנ"ל וי"ל בזה אתם נצבים כמ"ש רש"י ע"ה שם מה היום קיים כן תהיו קיימים בלי צד כליה ח"ו וזהו מצד שאתם לפני ה' שהש"י פטרון שלנו והוא היוה כל הווה ומקיים הכל ברצונו היטב ובזה י"ל אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה דהיינו אנכי ארד עמך וע"י זה אעלך גם עלה לכל דאתי מחמתך בלי צד כליה ח"ו רק יעלו לטובה ובדרך זה כתב בספה"ק כתנות אור בשם הגאון בעל פנים מאירות ע"ה אני ה' לא שניתי שאינני מקבל שום שנוי ועי"ז ואתם בני יעקב לא כליתם אי אפשר שיחול שום כליה ח"ו וכנ"ל וכן הוא מש"ה ואתם הדבקים בה' חיים כולכם היום כיום כנ"ל מדברי חז"ל דהיינו קיום הנצחי לטובה:

טז **ה'** עוזי ומעוזי וכו' אליך גוים יבואו ויאמרו אך שקר נחלו אבותם הבל ואין בם מועיל. ע"ד שכתבתי במק"א שבחי' עוז וחדוה במקומו היינו בחי' בריאה עולם הנצחי שאין בו

הפסד וחלישות רק אימוץ ועולם הבריאה רובו טוב ועב"י מושרשים בעולם הכסא עולם הבריאה ועי"ז מחשבה טובה לבדה מצטרפת בעב"י מצד ששרשם טוב ומחשבתם ניכרת מצד הצפייה בעתידות וכמ"ש במק"א שעי"ז השי"ת דן ע"ש טובות העתידין לעשות ואינו משגיח על לא הטובות ח"ו המעותדים בעב"י וכן י"ל ה' עוזי ומעוזי וכו' דהיינו מצד עצם עוז עליון דבריאה ומצד כח העוז המתפשט להנגליות בבחי' ויעש דוד שם כמ"ש במק"א וזה נקרא מעוז וע"י גלוי כח הבריאה הנצחיות יכירו א ה"ע ששקר נחלו כי שרשם מצד עולם שרובו לא טוב וגם בחי' אבותם אין בהם מועיל וצד מצוה כיון שגבר בהם רוב לא טוב והעיקר בהם שב ואל תעשה כמ"ש במק"א ולעב"י השי"י מעוז טוב לנצח:

וכן הוא בחי' מש"ה טוב ה' למעוז ויודע חוסי בו שמצד עולם שכולו טוב מתפשט המעוז לעב"י ויודע החוסים בו להשפיע להם מעוזו לטוב בדרך הנגליות כמש"ה פעלת לחוסים בך נגד בני אדם וכן הוא בחי' מש"ה או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כי בבחי' י"ה נסתרות בשרשם העליון י"ה לא מתפרשין לעלמין ואין צריך עובדא מצדינו לעשות יחודים. כי לא מתפרשין כלל רק בבחי' התפשטות כח לה גליות בבחי' מעוז כנ"ל מיחדים עב"י לשלום וברכה היטב:

יז **מרום** מראשון מקום מקדשינו בבחי' שהבית המקדש שיגב"א נחרב ע"י זרעו של עשו הרשע שנקרא ראשון כמו שאחז"ל והביהמ"ק נתעלה למעלה על גבי מקום ההוא י"ח מיל בגובה כמ"ש במק"א בזה נמצא שמה שמקום מקדשינו נתעלה למרום כנ"ל הוא ע"י בחי' ראשון כנ"ל וי"ל ג"כ שע"י בחי' עשו כנ"ל יהיה אח"כ עלוי וחשיבות ביותר לביהמ"ק כידוע שגדול יהיה כבוד הבית אחרון מן הראשון והיינו בחי' מן הראשון ע"י בחי' ראשון כנ"ל והש"י בעצמו יבנה בנין נצח וקיום עולם. גם בח' מרום מראשון מקום מקדשינו שמקום המקדש שהש"י יבנה יהיה ביותר מעלה על מעלה מביהמ"ק הראשון שנבנה בידי אדם בבחי' גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון כי אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו עד עת ארוממך לטובה:

לא **בבכי** יבואו ובתחנונים אובילם בבחי' שאמרו חז"ל כל הקיצין כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ובתחנונים כי שערי דמעות לא ננעלו ואין לך דבר שעומד בפני התשובה גם מצד שע"י בכיה של חנם נקבע בכיה לדורות עי"ז התיקון יהיה על ידי בכיה טובה תשובה ותחנונים לפני המקום היטב:

גם י"ל מצד שהגלות נמשל ללילה כידוע וכמ"ש בזוה"ק על משכבי בלילות וכו' והוא ג"כ בבחי' חלום בבחי' היינו כחולמים וחלמא ביר נציבות' מסתייעא והיינו בבכי יבואו כי עציבות נסתייעא:

מד **ונשבע** לחם ונהיה כורים:

י"ל דרך רמז ואסמכתא למה שאמרו חז"ל אכול שליש ושתה שליש כשתכעוס תעמוד על מלויך אך מי שבטוח שלא יבוא לכלל כעס אין צריך לפני מאכלו הקצוב לו ולחמו ניתן לשבעה בלי שום גרעון כל דהו ע"י מה שבלי כעס נהיה כנ"ל והיינו ג"כ בחי' מה שאמרו חז"ל ויהי ביתך פתוח לרווחה כמ"ש בזוה"ק ביתא דא גופא והיינו ג"כ בחי' בתי הנפש וזהו ג"כ בחי' להניח ברכה אל ביתך אל תוך בתיכם להניח ברכה דהיינו כנ"ל:

גם י"ל הכוונה כי לחם היינו מהימנותא כידוע מהזוה"ק וע"י לחם שהוא בחי' מהימנותא זוכים לבחי' נאמנות וע"י זה זוכים לברכת טוב כמש"ה איש אמונות רב ברכות ומחזיק ברכה הוא שלום כידוע והיינו ונשבע לחם מהימנותא כנ"ל והרי איש אמונות רב ברכות ע"י זה נהיה טובים ברכות טוב ע"י אמונה כנ"ל:

יחזקאל

א **ועל** הכסא דמות כמראה אדם:

בספה"ק מבשר צדק כתב בזה שהכוונה כמו שמראה האדם מלמטה כן מתגלה מדה זו למעלה אם לטוב אם להפכו ח"ו בבחי' ה' צינך שכמו שהצל מראה כפי תנועות האדם שעושה באיבריו כן נראה למעלה כפי מה שמעורר האדם למטה וכמ"ש בזוה"ק כעובדא דלתתא עובדא דלעינא ממש וכן הוא ודע מה למעלה ממך שכביכול הש"י מתנהג כפי מעשי האדם וזהו עין רואה ואוזן שומעת כן מתנהג הש"י עיני ה' צופות וכו' וכל מעשיך בספר נכתבים למדוד באותו מדה והיינו פועל אדם ישולם לו אותו פעולה עצמה שעושה האדם ישולם לו פעולה זו ממש כנ"ל וכן הוא ג"כ בחי' מה שאמרו חז"ל אין טפה יורד מלמעלה אא"כ טפיים עולה כנגדה דהיינו כנ"ל בבחי' התעוררות דלמטה ושמעתי מהרב הקדוש בעל ק"ל ז"ל ישראל ואעידה בך בבחי' ותבואי בעדי עדיים שכביכול הש"י כמתקשט ומהפאר בעב"י בבחי' ישראל אשר בך אתפאר והרי כל המדות שמתגלות מהש"י הם בבחי' לבושי דלביש בצפרא לא לביש ברמשא גאות לבש עוז התוה"ק שמתעוררת כאן כנ"ל היטב:

ט **והתוית** תיו:

בחי' שאמרו חז"ל לצדיקים ת' של דיו לרשעים ת' של דם בחי' ת' תחיה ת' תמות היינו כי אות ת' בהיפך אלמט' למעל' הוא ט' ובחי' ט' הוא שמיעה ושמיעה טובה גורם חיים בבחי' שמעו ותחי נפשכם ישמע חכם (חכ"ם גימ' חיים חכמה תחיה) ויוסיף לקח לק"ח בגימ' ב"פ חיים עם ב' הכוללים חיים בעוה"ז ובעוה"ב הצדיקים החרדים לשמוע את דברי ה' נרשם במצחם תיו תחיה תיו של דיו די"ו בגימ' כ' וכ' הוא חיים כבסיצה"ק והרשעים אשר אטם אזנם משמוע ונטו מבחי' ט' שמיעה טובה להם שייך בחי' ת' תמות היפך בחי' ט' כנ"ל והעון אז היה מצד שלא שמעו לדברי הש"י כמ"ש בריש הנבואה כי אינם אבים לשמוע אלי וכו' השומע ישמע והחדל יחדל ומ"מ הצדיקים ג"כ נענשו והוא ג"כ בבחי' זנח ישראל טוב בחי' ט' שמיעה טובה כנ"ל ונהפך בבחי' ת' תמות כנ"ל והיינו אויב ירדפו גם להצדיקים כמו שאמרו חז"ל שמדה"ד קטרג עליהם שהיה בידם למחות ונתפסו על דורם:

יח **שובו** והשיבו ולא יהיה לכם למכשול עון ע"ד קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים וזה שובו אתם בעצמכם ואח"כ והשיבו לאחרים ג"כ ועי"ז לא יהיה לכם למכשול עון דאררים כי מי שיש בידו למחות וכו' וכ' ולפני עוור בדרך טוב לא תתן מכשול רק להורות זה הדרך לכו בו ומי שמעלים עין מלהורות דרך הטוב הרי יש בחי' והמכשלה הזאת תחת ידיך ונתפס הוא עבור חבירו ומו"ח זללה"ה אמר שהכוונה שמצד אהבה שוקד על תקנת חבירו וע"י אהבת הש"י נעשה מעונות זכיות כמ"ש במק"ר בזה וזהו גם מש"ה הוכח א"ע ואח"כ תוכיח את עמיתך וע"י זה ולא תשא עליו חטא כי אתה עשית את שלך המוטל עליך מצד הערבות כידוע ולהנ"ל הוא בחי' על כל פשעים תכסה אהבה דהיינו שע"י תשובה מאהבה כעשה מעון זכות והיינו בחי' אהבה מקלקלת השורה ומדת הדין נותנות שנפש החוטאת תמות וע"י תשובה מאהבה נתהפך הכל לזכות ולטוב גמור:

לב **ותהי** עוונותם על עצמותם:

הכוונה כי העצמות שבאדם באים מחלק האב כמו שאחז"ל וכתבתי בזה במקו"ר וכיון שיש חלק האב אתו שהיה אפשר לו להכריע על ידו לדבר מצוה להנצל מכל דבר רע ח"ו ועכ"ז הכריע את עצמו לצד עוון ח"ו זהו מה שיש עונש גדול על זה והיינו עוונותם על עצמותם דייקא:

וי"ל ג"כ שהכוונה בצד זכות שכח העוון הגביר א"ע על העצמות שמהם היה צד להכריע לצד מצוה רק העוון הגדיל לעשות כמו שאמרו חז"ל כי הגדיל לעשות שמתגרה בת"ח ביותר ח"ו שהם בבחי' עצם שנוטים לדרך מצוה וכשפוגע בהם ח"ו נענש כח העוון

והמסית והיצר הרבה על זה כי אין זה כלל רצונו של הש"י שיפגיע בת"ח כלל והמקבל ע"ע עול תוה"ק ראוי שיעבור מעליו עול ד"א ונסיונות בדרך הסתה ח"ו:

וכן הוא מה שאמרו חז"ל שפסוק זה קאי על המשמח א"ע בעת שראוי לו אבילות כי מצד מצוה יש שמחה שכן הוא גדר עבודת הש"י כמו שחדוה במקומו ושובע שמחות את פניו כן הוא בכל מה שהוא ממצוותיו ועבודתי שראוי להיות רק בשמחה ובטוב לב ורק לזה נכון שמחה וזולת זה ולשמחה מה זו עושה ואחריתה תוגה וכמ"ש במק"א בזה בבחי' שוש אשיש בה' כי מצוה גוררת מצוה ונוסף שמחה על שמחה כנ"ל:

וזהו מש"ה תגלנה עצמות דבית שכח המצוה מרבה שמחה גילה ורנן והשמח ללא דבר מצוה הרי יש בו כח העוון המתנגד לכח העצמות שכחם הוא ליחד השמחה רק לגדר מצוה כמהות העצמות ולזה אמרו חז"ל ששתיית יין ניכר בעצמות כידוע כי יין ישמח להזוכה בשמחה של מצוה ואם לא זכה שממה בסוף בבחי' לשחוק אמרתי מהולל לשון ערבוביא ואחרית השמחה תוגה כנ"ל והעצמות הם מבנין דמצוה המיוחד לשמחה הנכונה ובהם ניכר מהות השמחה שהנהיג את עצמו בה:

לז **ויאמר** אלי בן אדם התחיינה העצמות האלה ואומר וכו' אתה ידעת:

תיבת אהה נראה כמיותר וי"ל הכוונה עפ"י מ"ש במוקו"ר שכתר החיים שהכתרנו במתן תוה"ק הוא ע"י נעשה שהקדמנו מבחי' אנכי כלל רמ"ח מ"ע והדביקים בה' חיים והרי כתר החיים עיקרו בחיים הנצחיים שמצד זה הוא כח תחיית המתים שמתהפך כח הבונה הגוף מכתנות עור לאור כי טוב והני זה מבח' רמ"ח מ"ע בחי' חסדים שכר מ"ע כידוע והיינו בחי' אתה בחי' חסד כנ"ל כמ"פ בבחי' אתה כהן לעולם ובחי' החסדים וגבורות נמשכים מדעת טוב בבחי' ב' אחסנתין ומהם ב' הכתרים כמ"ש במקו"ר והיינו אתה ידעת בבחי' הדיעה שניתנה בין שני שמות הק' אל דעות ה' וזש"א ה' אלקים אתה ידעת היינו ב' שמות הק' והיינו ה' אלקים מרה"ר ומדה"ד מצד שהגבורות טפילות לחסדים כידוע בשם האר"י ז"ל ולזה לגבי כתר החיים כלל כאן שני הבחי' וגם שלפי הפשוט הרי כתר החיים מבחי' חכמה עלאה וכתר החירות הוא מבחי' בינה עכ"ז בחי' החסדים דדעת טוב מציאותם ע"י ב' שמות הק' הוי"ה בחי' חכמה אלקים בינה כידוע ומדויק בזה מה דנקט העצמות כי בנין העצמות הם מצד האם שממנו ה' דברים שהם בחי' ה' חסדים כמ"ש במק"א ועליהם ייחד בחי' אתה בחי' החסדים טובים כנ"ל:

גם י"ל אתה ידעת. בבחי' אתה ולא השליח והיינו מצד שבוחן לב עמוק הוא הש"י לבדו וכמ"ש במק"א בזה שהרי מלה"ש דיצירה ממונים רק על הדיבורים ואינם יודעים המחשבות ומלה"ש דבריאה השרפים גם שהם ממונים על המחשבות מ"מ אין להם

ידיעה ברורה בלב עמוק ורק הש"י לבדו שהוא בונה כל המיסתורין וצופה מראש מה יהיה בסוף בכלל ובפרט בשלימות ממנו אי אפשר להעלים ולהסתיר כל דבר ולו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות והרי אמרו חז"ל שהמתים ההם שהחיה יחזקאל הנע"ה היו בני אפרים נושקי רומי קשת וכו' כידוע ופעולתם ההוא יש לדונה בב' דרכים כעין שאמרו חז"ל על בן כוזיבא שאמר הלא תצא בצבאותינו וכו' עיי"ש שע"י זה ירד פלאים ופתאום בא שברו וכן הוא ענין הקדמתם להלחם ולצאת ממצרים קודם השלמת הגזירה מבין הבתרים היה מקום לומר שעשו כן מצד בחי' כל אשר תמצא ידך בכוחך לעשות עשה ומה שיחסר טבע יכולתך לעשות ישלים הנס ובבחי' באתערותא דלתתא אתער אתערותא דלעילא ובבחי' היה לך לעזרני וכמ"ש במק"א או שהיה ח"ו כוונתם כמובן כוזיבא והוא הבחי' בקרב איש ולב עמוק אשר אין הבחנה וידיעה ברורה בזה כי אם להש"י לבדו אשר לפניו נגלו כל תעלומות כי איו היה כוונתם כנ"ל הרי הם מעותדים לתחיה ושיקול זה ביד אל דעות הבוחן מעמקי לבות בני אדם כי אלו היו בגדר בן כוזיבא הרי זה כנע יה מאמונה שאין קמים ע" זה בתחייה משא"כ אם כוונתם לטובה גם שפומו במה שדחקו הקץ ומושבעים שלא י חקו את הקץ כמו שאמרו חז"ל בכתובות וא לי גם אז חלה השבועה ועי"ז לא הצליחו עכ"ז מעותדים הם לתחיה ונתגלה ע"י תחייה שלהם שלא פגמו בישין מאמונה ח"ו רק היו בגדר חפזון לבד במה שדחקו הקץ מ"מ יש להם תיקון נכון לתחיה על צד היותר טיב:

מד **והאלמנה** אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו יש תיבות שהם כמיותרים והכוונה נראה עפ"י מה שאמרו חז"ל שמן התוה"ק כהן גדול מייבם אלמנה וכהן הדיוט נושא גרושה רק משום גזירה וכו' חולצות וכו' והיינו אשר תהיה שבהווייתה תהא ולא יסולק אלמנותה ע"י ייבום כי יבם ממש במקום אחיו קם כידוע משא"כ אלמנה סתם הרי אמרו בזווז"ק שיש חשש על הנושא אלמנה הרי שאין מסתלק בחי' אלמנותה ממש משא"כ בייבום הוה ליה סילוק האלמנות ובלא יבום רק מכהן דהיינו הדיוט יקחו כמו שאמרו חז"ל:

מה **ובהפילכם** את הארץ בנחלה תרימו תרומה לה' קודש מן הארץ אורך בחמשה ועשרים אלף אורך נשאלתי מדוע הוכפל תיבת אורך בזה ואמרתי שאולי ירמז בזה לגבי קידור בהרים דקיימא לן לגבי תחומי שבת"ק שקצת מהגובה הוא ג"כ מהחשבון וכבש"ע אך במדידת ארץ ישראל הק' נרא' שלא היו מעלין בחשבון שום גובה כל דהו מההרים שהרי אמרו רז"ל והובא ברש"י ז"ל שמי שבא לגבול שלו הרים היה לו מקום לזרוע ה' פעמים מבמישור דהיינו ד' צדדים והגובה הרי ה' ומבואר שמתנת ארץ ישראל הק' היה בעין יפה ולא היה שום חשבון ע"י גובה ההר ובעין מה שהיו העכני כבוד ע שים

המעקשים למישור ומשווים ההרים וזה מרומז כאן באמרו ב' פעמים תיבת אורך דהיינו שיהיה בזה אורך שהוא אורך לפי כל דרכי המדידות ולא בסדר הקידור של קו חבל חמשים אמה רק למתוח החבל על גבי ההרים וכיון שהיה בעין יפה מתנת כחלת א"י הק' וזה היה באורך בלי עומק החשבון כלל וגם שהיה כן ממש במרידת הרוחב ג"כ מ"מ נקיט מאי דסידר ראשונה להודיע בזה ואין צריך לכפול עוד אח"כ בזה וממילא יולמד סתום מן המפורש:

גם י"ל שהכוונה בבחי' צדדים שיש מני מדידות בזה קו מתוח בצד זה של האורך וקו מתוח בצד השני והיה מקום לומר שכיון שמצד אחד יש אורך כל כך גם אם יהיה בצד השני שלא באורך כל כך רק חוט הרוחב יהיה משופע מצד אחד או משני צדדי הרוחב מ"מ הרי נדון כאורך גמור מכל צר לזה כתיב ב' פעמים אורך שיהיה הקו שמשני צדדי הא רך שוה וכן הוא בהרוחב ממילא וכנ"ל:

גם י"ל בבחי' רמז עפ"י מ"ש בשם האר"י ז"ל בצחי' דאריך מימינא ומצד בחי' ושעש"ע יונק וכו' או בחי' ואהיה שעשועים וכו' שהוא מבחי' ע"ד גימ' בטחון עה"כ ע"ד רברבין דקר"ש שהוא גימ' כפל מלוי ס"ג דהיינו גימ' ש"ע ש"ע ובחי' מימינא שמזה הוא בחי' ב' פעמים אר"ך הוא בחי' החסד וכמבואר בספר הק' ויקהל משה גבי ע"ב דעיינין עי"ש ובחי' התרומה הוא בחי' ימין רוממה בחי' החסד כידוע שהוא בחי' כפל וכמ"ש במק"א בזה.

הושע

ב **והיה** ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי בענ. נראה שב' הבחי' אלו אישי ובעלי שניהם הם בחי' נשואין כי קודם נשואין נקרא ארוס ובין לשון איש ובין לשון בעל הוא רק אחר נשואין ומ"מ בחי' אישי הוא בחי' מה שקנתה אשה קנה בעלה ובהנמשל הרי זה בבחי' בטל רצונך מפני רצונו ובבחי' שאמרו חז"ל אשה כשירה שעושה רצון בעלה וכמו שהאשה אין לה יד לקנות לעצמה בלתו והכל שייך לבעלה כן כל בחי' קנינים שלנו בפרטים טובים והנאות הכל שייך רק להש"י וכל מנמתינו הוא רק בשביל הש"י ונחת רוח שלו ובחי' בעל הוא מצד ששייך שיעבוד על הבעל שלא לגרוע שארה כסותה ועונתה ואין זה מצד הנאתו. כי היה יכול למחול על הנאתו ולא היה שייך שעבוד בזה ורז"ל אמרו בעולת בעל שעולה בעלייתו של בעל וזה צד שיעבוד שהוא מוטל עליו ובהש"י לא יצטייר זה בנמשל כי גם דכתיב כמה פעמים לשונות דשבועות ובריתות מהש"י להטיב לעב"י וכן לגבי קיומו של עוה"ז מ"מ הוא רק למי שבא בטענה נגד הש"י

כשנוהגים בגדר בטל רצונך מפני רצונו בגדר אשה כשירה כנ"ל משא"כ מי שבגדר עשה רצונו כרצונך בזה שייך נטיה לבחי' מעין משל בעל וכנ"ל והת קון הנכון להבית לבחי' איש וכנ"ל וזהו בחי' מה שאמרו חז"ל במשנה הק' בג' דרכים האשה נקנית בכסף היינו רחימו אהבה כידוע בשטר היינו בחי' יראה ובחי' שוטר וזהו האשה נקנית בכסף ובשטר ועי"ז בחי ביאה מ"ד שערות בחי' לבושים וצינורות כידוע היטב:

ה **בקרבך** קדוש ולא אבוא בעיר קדו"ש בגימ' ת"י רמז על ביהמ"ק הראשון שעמד ת"י שנים והכוונה ע"ד שאמרו חז"ל ביומא שה' דברים חסרו בבית שני מבראשון וחד מנייהו היא השכינה הק' שלא היתה שורה בבית שני ע"ש והיינו בקרבך קרוש שלא היתה השכינה הק' שורה רק כמנין קדו"ש ולא אבוא עוד בעיר בבית שני:

ליב **ויאמר** אפרים אך עשרתי מצאתי עון לי כל יג עי עילא ימצאו לי עון וכו' כי ע"י נטיה אחר הבצע שהיא מדה ה שאין לה קצבה שאוהב כסף לא ישבע כסף וע"י זה טרוד תמיד במו"מ ופורש א"ע מלימודו כי לא בתגרנים הוא שמפליגין דעתן מעבר לים (וכמ"ש במק"א בזה בבחי' העוסק יהולל חכם ויאבד וכו' שהכוונה שהעסקות במילי דעלמא בזה שאינו בגדר התוה"ק הוא מנגדת לבחי' חכמת התוה"ק ורק בבחי' וממדבר מתנה מי שמשים א"ע כמדבר מתענוגי עוה"ז כמו שאחז"ל בזה) וע"י זה סובר שנעשה ע"י זה בגדר ולבית יעקב חטאתם שזדונות ג"כ כשגגות גבי חסירי הדעת שוב וחסירי ידיעה שאינם יודעים מה חסר אשר חסר ידיעתם גם שמצד מה יש בזה זדון שהוא מלתא דעבידא לגלוי על פי חכם או שלפעמים גם לבו נוקפו בזה מצד איזה מנהג של חכם שראה לפעמים וכדומה ועכ"ז חסרון ידיעתו מצילתו מבחי' זדון ומי שמיקל לו יגיד לו בראותו שיש ג"כ נוהגים בזה היתר ולא היה בו דעת לשאול היאך הוא ההלכה ובמק"א כתבתי בזה והמטריד א"ע במו"מ סובר שגם הוא נעשה ע"י זה בגדר ולבית יעקב כנ"ל וזש"א כל יגיעי שאני עמל במו"מ לא ימצאו לי עוון אשר העוון הוא ג"כ רק חטא רק אני בטוח בלבי שאני ארבה כסף וזהב ולא אסיר את לבבי ולבי נוהג בחכמה וגם העוון אשר הוא חטא ש גג ג"כ לא יגיע לידי כלל והרי שקר בימינו שהרי בוטח בלבו הוא כסיל וכסיל מתעבר ובוטח ואם תעזבני יום וכו' ותחלה שוכח הכללים ואח"כ הפרטים ואח"כ אומר על אסור מותר כמו שאחז"ל ומעיקרא דדינא פירכא למה עזב ארחות יושר בעסק התוה"ק ובוטח על תהו ושם בשר זרועו ומה' יסור לבו והני כבקר בימיני ולב כסיל בשמאלו ומראש פרעות אויב יצרו שהפריעו ממעש"ט בתוה"ק להשליכו במצולות לב ים טרדות עוה"ז שאינן פוסקות והם כמים שאין להם סוף יש לו מנה רוצה מאתים וכו' ומתחלה הפילו במצודת הטעות בסוברו שכוחו עושה וכונס לו חיל והיינו מצאתי

און לי שבחי' און היא כח כידוע והיינו שסובר שהכח שלו היא כמציאה דזכה ביה מהפקירא ושוכח מה שהכל ביד הש"י והוא סבת הסבות ומה' מצעדי גבר כוננו וזש"א אך עשרתי אך מיעוט שתמיד חסר לו יותר ממה שיש לו וכפי תוספות עשרו כן הוא תוספות חסרונו וכן הוא הכוונה בעוון אשר חטא במה שמתפאר בנפשו שעכ"פ ניצול מבחי' לעמי פשעם שגגת לימוד עולה זדון ח"ו כי אומר שטרדות מו"מ ויגיעו יצילו מהטענה עסקת בתורה כי יאמר טרוד בעשרי הייתי והיינו כל יגיעי יגיעו כולו בהפלג' וטרדא צילו אותו מעוון אשר החטא שוגג נהפך אליו והוא בטעות מצד שיקבל שכר עמלו על פרישתו תחלה למים שאין להם סוף בלי מנהיג הספינה וכנ"ל:

ויעבוד ישראל באשה ובאשה שמר:

ע"ד שאמרו חז"ל לעבדה ולשמרה לעבדה ברמ"ח מ"ע ולשמרה במצוות לא תעשה כידוע וזהו ויעבוד ישראל באשה בבחי' טובה אשה טובה שהתוה"ק נמשלה לה ובבחי' דדיה ירווך וכו' וגם מצד שעב"י הם בגדר אשה לגבי הש"י וכמ"ש לעיל שזהו היא התיקון הנכון להגיע למדריגה זו בבחי' בטל רצונך מפני רצונו בבחי' אשה כש רה שעושה רצון בעלה מצד רצון ונ"ר שלו ולא ע"מ לקבל פרס וכן הוא הש"י לעב"י בבחי' בטל שחייב בשארה כסותה ועונתה ולא יגרע ח"ו והוא ג"כ בחי' נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים והש"י כביכול עם עב"י בבחי' דכר ונוקבא ואנו מעוררין את האהבה באתערותא וכיסופא דלתתא נבעין מיין תתאין לקביל מיין עלאין ולא נבעין מיין עלאין אלא באתערותא וכסופא דלתתא כמ"ש בזוה"ק וזהו ויעבוד ישראל באשה כשעבודת עב"י בבחי' אשה כנ"ל ע"י זה גם הש"י אצלם הוא בבחי' זו וכמ"ש לעיל בבחי' אישי ובעלי עיי"ש:

יג **כדבר** אפרים רתת נשא הוא בישראל:

כי מצד שעב"י דנין לזכות דנוהו אותו ג"כ לזכות שעושה כן לש"ש והוא נסיון גדול ומנכו ונשאוהו בזה אך ויאשם בבעל שהוכיח אח"כ סופו על תחלתו שהיה כוונתו בשביל עצמו ולא לש"ש והיה הרתת והכעס בשביל כבוד עצמו כידוע וימת:

יד **שובה** ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעוניך ע"ד מ"ש הלואי שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם שהרי וכו'. והיינו מצד שהוא מעלה שהמושכל שלו כבש את המוטבע ומורגש ע"ד מ"ש בבית אלהים נהלך ברגש. שיהיה גם המורגש דנפשות מתהלכות לפני הש"י כמו שמחייבות המושכלות האמתיים הנכונים. וכמ"ש במק"א בזה ובעל תשובה צריך לזה ביותר כיון שכבר נפגם מורגש ומוטבע שלו בפועל. וזהו שובה ישראל עד שהשגת דביקות הש"י מצד שהיוה כל הווה. שהוא דרך המושכל

יושלט זה על המוטבע והמורגש. עד שכל סבותיך יהיו לש"ש הן מצד מדת משפט בשכר ועונש שאין אלקים בכל מקום אלא דין. הן מצד כל הסבובים שבעולם שכולם הם בדרך מ"ש אם שנותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי. שגם ששולח החץ מידו. היא בידו שלא ישונה בפרטות מכפי רצונו. וכן הוא כל הסבובים שעם עב"י. וזה ענין אלהיך. ומצד זה נשתקעים גם המוטבע והמורגש שבנפש להתבושש תמיד מלפני הש"י סבת כל הסבות שאין נעלם ממנו מאומה. כיון שממנו מקור כל הפרטים שהפה יכול לדבר. ותמיד הכל בידו בכלל ובפרט. ולזה נעשה מיתוק הבחירה בפועל לטוב מוסכם עם המושכל הטוב הדבק בשם הוי"ה בהוב"ש תמיד. מצד שממנו מקור המציאות והוויות בכלל ובפרט:

אך מצד שיש נמצאים רצוניים מהש"י ויש נמצאים רשותיים לבד מהש"י שמזה שורש הבחירה במוטבע ותורגש. לכן אין החלטיות שע"י דביקות המושכל הנ"ל יתוקן תיכף הבחירה. וע"י הדביקות במדת משפט ובושה מתתקן הבחירה לטוב בפועל לנכון:

והחסיד הרב רבינו יונה ע"ה בסה"ק שערי תשובה שלו ובס' היראה הק' כתב שכמו שפורש אדם בטבעו מספק סכנתא כן מהראוי לו לפרוש הספק איסורא. גם היה ק"ו להחמיר בהנוגע לעולם עומד בכפלים הרבה מהנוגע לעולם עובר. רק מצד משאחז"ל שפק"נ דוחה הכל כדי שישמור שבתות הרבה כזה אחז"ל דחמירא ספק סכנתא מאיסורא. אך עכ"פ לגבי התפעלות הנפש לענין אפרושי מאיסורא מהראוי שיתפעל הלב לגבי אפרושי מאיסורא כההתפעלות לגבי אפרושי מן סכנתא ומוטל להשמר עציו מגדר עיון כמו שנשירים מאפיסת החיות. כידוע וצריך לפרוש ולברוח מן שמץ עבירה כהבורח ופורש מדבר הממיתו:

ולא יומשך שום קלות הדעת בלבו לומר שיש הפרש בזה מצד העתיד כנ"ל. שמיתה ח"ו מסלקת שמירת שבתות הרבה. משא"כ עון אינו אלא לשעתו. וגם שידוע שעבירה גוררת עבירה ח"ו עד לאין מרא ח"ו. היינו דוקא בלי תשובה. משא"כ עפ"י התשובה הנכונה מסתלקת ונפסקת הגרירה שגוררת עבירה לגמרי זה אינו כי אין שום הפרש עי"ז כלל:

כי אלו יצרף לעצמו שום צד קלות ע"י סמך התשובה שאח"כ הרי יכנס עי"ז בגדר אחטא ואשוב שאין מספיקים בידו וכמ"ש במק"א. ובלי צירוף סמך על התשובה שאח"כ יש דרכי מיתה בהעון ממש כעין בחינת מיתה גופניות שע"י סכנה. ומצד זה נמשך משארז"ל בענין הלחישות לעברוה שהריחה וכו' כי ע"י מוטבע ומורגש דעובר נבחן שרשו בכל אחיזתו גם במושכל. וזה בטרם אצרך וכו' כי המושכל דדעת טוב מושך אחריו גם הצורה דמוטבע ומורגש שאח"כ. וכן להיפך זורו רשעים מרחם שאותם שמושכל שלהם פגים בגדר רשעות. הים נעשים זרים ע"י מורגש ש משך מבחינת הרחם. תעו מבטן דוברי

כזב. אותם הרוחות שהיו מגדר כת שקרנים ח"ו שאינם מקבלים פני השכינה ונשלחים לעוה"ז לנסיונות כמעשה דרוח נבות כידוע ועיין בסה"ק אור החיים על התוה"ק בפ' נביא שקר הנה רוח כזה שמגדר דוברי כזב ע"י יצירתו בבטן. נעשה תועה ביותר וגובר בו המוטבע והמורגש דצד דלא טוב. מצד שהמושכל שלו איננו מושרש בטוב כנ"ל וזהו גדר האצר פרי כגדר השליש שרמסוהו העם בשער כנודע. שזה מגדר נחש הקדמוני בכזביו. בגדר עכ"ן ר"ת "עולם "כמנהגו "נוהג. אך עכן נשאר לו חלק לעוה"ב כמשאחז"ל. ור"ת עכ"ן שעולם כראוי "נדון "כרצון "עליון "כל "נהיגותיו. ומצד עבירה גוררת עבירה. שוה האפיסה דמיתה גופניות. לאפיסה נפשיית דחטא כנ"ל. וז"ש כי כשלת בעוניך. שהרי עונך ממשיך עוד גרירה דמכשולות ח"ו. וא"כ גם בחטא אחד יש בשמירה ממנו שמירה לשבתות הרבה. וע"י בסה"ק תוס' ה"כ ד' כ"ח ע"א מ"ש בענין הכשלון שע"י עון. ולזה יש לשוב כ"כ עד שישוב המושכל לפרוש מחטא מוטבע ומורגש בעצם כנ"ל בדרך טוב:

אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב שמעתי כמדומה ממוה' אליעזר דרשן ני' שהכוונת כי קודם התשובה לא היה טובו נחשב שיקובלו מעש"ט שלו ולרשע אמר אלקים וכו' ולא פרחת לעילא ונדחית למטה וע"י התשובה נתעלים המעש"ט מכבר מעין זה שמעתי:

יואל

ב **ארך** אפיים ורב חסד ונחם על הרעה:

ע"ד שכתב בכוונת קונה הכל שבחי' הוא ג"מ' הכל טוב והוא בחי' מש"ה טוב וחסד ירדפוני שהוא לאחדים היינו טוב היינו חסד ומה שאמרו חז"ל אורח ביום ראשון מאכילו דגים ב' בשר ג' קטניות וכו' י"ל שזה הוא רק בבחי' אורח לא טוב ח"ו דהיינו היצה"ר שבזה צריך להיות פוחת והולך משא"כ אורח טוב היצה"ט שהוא מבחי' ובטובו מחדש בכל יום להצילו מבחי' עת זקנה של מלך זקן וכסיל רק בחי' ילד חכם היום ילדתיך בכל יום כחדשים בחי' וישן מפני חדש תוציאו היצה"ר נקרא ישן בבחי' מלך זקן כנ"ל א"כ בזה כלל בחי' אורח ביום שני כי תמיד הוא כביום ראשון ולו שייך בחי' פוחת והולך משא"כ מדה טובה שמרובה צריך להיות מוסיף והולך בכל יום כחדשים וזהו פלוגתא דב"ש וב"ה ז"ל בנ"ח ב"ש ז"ל בחי' גבו' מל"ת סומ"ר ס"ל פוחת והולך לגבי האורח לא טוב להנצל מבחי' עת זקנה כנ"ל וב"ה ז"ל בחי' חסדים מ"ע עשה טוב צריך להיות בזה מוסיף והולך וכמ"ש במק"א בבחי' נ"ח בחי' נר ה' נשמת ארם וצריך תמיד להיות מוסיף והולך בתורה ומעש"ט בבחי' ונתתי לך מהלכים וכו' כידוע וחנוכה הוא בחי'

אור זרוע לצדיק אור צדיקים ישמח (ישמח גימ' שנ"ח ר"ת נ"ר חנוכ"ה שמ"ונה) אור הנר היפה לבדיקה ולקבוע בעצמו חינוך טוב ובנ"ח הלכה כב"ה ז"ל והאריכות אפיים הוא כדי לעשות תשובה שהיא חידוש טוב בחי' חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם וכמ"ש במק"א בבחי' עולם הבינה עולם התשובה פנימיות עלמא דאתגלייא חידוש טוב וע"י זה נהפך לבו לטוב ונעשה כבריה חדשה שלימה ופנים חדשות באו בחי' היום ילדתיך ולא תזכרנה הראשונות וע"י רב חסד מרבה חסדים טובים להרבות הטוב מוסיף והולך ברב טוב לעב"י וזהו הוא בח' מש"ה גר ות שב אנכי עמכם שמצד היצה"ט הוא גר ובכל יום כקטן שנולד והצד לב השני הוא כתושב וע"כ גם בחי' התושב נתהפך באברהם אע"ה לטובה מצד שתשובה מאהבה מהפכת עוונות היטב וקטיגור נעשה סניגור:

ואולי היינו בחי' מה שאמרו חז"ל קל מסובין אורח מכניס אורח וכתבתי בזה במק"א ולהנ"ל י"ל שרק שהם בגדר אהבת הש"י לנכון שבהם מתהפך בחי' התושב והבעה"ב ש שיצד לב השני ג"כ לטובה זה יכול להכניס מבחוץ הנבוכים וזהו מה שבשבת"ק קטיגור נעשה סניגור ומלאך רע בע"כ יענה אמן לברך את עב"י מצד בחי' אהבה בתענוגים שבשבת"ק שהוא בחי' אהבת מישור מישרים אהבוך כידוע וכמ"ש במק"א בזה וזהו מש"ה ואוהביו כצאת השמש בגבורתו שי"ל שהכוונה שכמו שהשמש מאיר גם להלבנה ונותן לה אור גם דלית לה מגרמה כלום ונעשית הלבנה מאירה להעולם כן הוא ע"י אהבה מתהפך מחשוכא לנהורא ונעשה הלב כסיל שבחושך הולך אור כי טוב ע"י לב חכם שבימינו אשר חכמה תאיר ואשר זכה לאהבה הנכונה הוא בחי' בעה"ב לטובה שיוכל להכניס אורחים וכנ"ל כי האורחים שיש בהם עדיין לב כסיל יוכל הוא לתקנם היטב והיינו ונחם על הרעה יצה"ר לב כסיל שנקרא רע כמו שאמרו חז"ל וכיון שכבר תיקן לב כסיל דידיה אח"כ יתוקן הכל בתיקון הגמור על צד היותר טוב.

ואכלתם אכול ושבוע והלכתם את שם ה' אלקיכם אשר עשה עמכם להפליא:

שמעתי בשם ש"ב הרב הדרשן הגדול המפורסים בש"ט מוה' ברוך ז"ל מק"ק קאסוב יצ"ו הכוונה שיש באכילה ב' בחינות אכילה לשון השחתה ואכילה לשון שביעה וזש"א ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אשר עשה עמכם להפליא להפריד ניה"ק כן שמעתי והיינו כי אין הפלאה אלא לשון פרישות ונזירות כידוע והיינו להפריש בין טוב לרע ולהפריש הטוב מן הרע וי"ל ג"כ לשון פלא שכ' הרמ"א שהוא חבור גשמי ברוחני היינו שיש בכל גשמי ניה"ק.

ד **וה'** שוכן בציון:

ע"ד שכתבתי במק"א על מש"ה אוהב ס' שערי ציון מכל משכנות יעקב ע"ד מה שאמרו חז"ל שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה שבחי' הכנסת אורחים הוא בחי' יראה כניסה בשערי יראה וע"י עובדא דהכנסת אורחים נתעורר כח היראה זו הבושה מלפני הש"י שכמו שאדם מתפעל בבושה מלפני מאן דאכיל מנהמא דיליה בכסופא ובהית לאסתכולי באפיה כמו כן ראוי להתבייש ג"כ בכפולות הרבה מלפני הש"י שמעריך שלחן לבריותיו עפ"י חסד חנם נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו וכן היה באברהם אע"ה שע"י הכנסתו האורחים היה מכניסם תחת כנפי השכינה בבושה מלפניו והיה מעורר יראת ה' בעולם ע"י זה כמו שאמרו חז"ל והכנסת אורחים בזה הוא יותר מהקבלת פני שכינה הק' בבחי' משכנות יעקב בלימוד תוה"ק קול יעקב ובחי' סוד תוה"ק דרך האמת בבחי' תתן אמת ליעקב בעוה"ז שגם שאין לו להש"י אלא אוצר של יראת חטא ואי איכא יראת ה' זמ"ן נק"ט אוצרו וכו' וכמו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כן יראה גדולה שמביאה לידי תלמוד שצריך להיות יראה קודמת לחכמה וכן הוא הכוונה כאן וה' שוכן בציון בבחי' אוהב ה' שערי ציון כנ"ל:

גם י"ל וה' שוכן בציון:

כי ציין בגימ' ענ"וה דכ"א והיינו בבחי' שאמרו חז"ל אני את דכא ולא אתי דכא שכביכול הש"י משרה שכינתו על הענווים וכמ"ש בספה"ק שהעניו הוא מרכבה לשכינה הק' וכמ"ש במק"א בבחי' מש"ה ה' מסיני בא שהכוונה נתינתו התוה"ק היה מצד מדת ענוה שהוא הוראת סיני נמוך מכל ההרים כמו שאמרו חז"ל עמש"ה למה תרצדון הרים וכו' תבור וכרמל והש"י שוכן רק את דכא ושפל רוח וכן הוא מה שיעקב בחר לו לויה ישראל לסגולתו מצד שהם ענוותנים בני ענוותנים שהמעיטו א"ע לפני הש"י ובבחי' לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם כי אתם המעט וכו' וכמו שאמרו חז"ל שם השפעתי גדולה לאברהם אמר אנכי עפר ואפר וכו' גם בחי' סיני עה"כ גימ' ענוה וזהו וה' שוכן בציון כנ"ל בחי' עניו עם ענוותנים כמ"ש בזה במקו"ר:

גי"ל וה' שוכן בציון:

בבחי' שאחז"ל במד"ר הק' אם אין בתי כנסיות ומדרשות אין הקב"ה משרה שכינתו בעולם והיינו וה' שוכן בציון בשביל ציון ב' בשביל כמו בראשית בשביל ראשית וזהו בציון בשערים המצוינים בהלכה ביהכ"כ וביהמ"ד הק' כי מציון תצא תורה שמשם הוראה יוצאות ודבר ה' זו הלכה מירושלים יראה שלם גי"ל ע"ד שאחז"ל בסנהדרין כל דיין הדן דין אמת לאמתו משרה שכינה הק' בישראל והיינו וה' שוכן בציון בחי' אוהב ה' שערי ציון המצוינים בהלכה גם ע"י בחי' ציון בחי' ענוה כנ"ל זוכים לאסוקי שמעתתא

אליבא דהלכתא כמ"ש במקו"ר בבחי' וה' עמו אסוקי כהלכתא סייעתא דשמיא והוא בחי' דין אמת לאמתו ע"י סייעתא דשמיא גם בחי' וה' שוכן בציון שערים המצוינים בהלכה בבחי' אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה והיינו אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב:

עמוס

ב **וחשקו** את הנזירים יין ואת הנביאים צוויתם לאמר לא תנבאו הנה אנכי מעיק תחתיכם כאשר תעיק העגלה המלאה לה עמיר:

י"ל שזה נמשך מזה כי העובד מאהבה הוא עושה לעצמו גדרים וסייגים רבים כדי שלא יבוא לגוף איסור בק"ו משמירת בצע בחומה נשגבה וכל מיני שמירות כמ"ש במק"א משא"כ מי שעובד רק מצד יראת העונש שכל מה שיהיה לו שום צד התנצלות שיאמר שוגג ה'יתי או אונס אירע וכדומה מה שהוא סובר שע"י זה יהיה לו הצלה מעונש די בעיניו ואיננו מטריח א"ע עוד בזה כיון שכל מגמתו רק כדי שלא יענש וכיון שיש לו תקוה להשמט מעונש די לו בזה משא"כ מי שעובד מאהבה נכונה ויראה עלאה מים רבים לא יוכלו לכבות האהבה שלו ומשתוקק תמיד להרבות נ"ר הש"י במעש"ט שהם עפ"י השתדלות עצום ומוסיף תמיד גדרים וסייגים ע"ע בשמירה מעולה ממכשולות כיון שמגמתו בשמירתו המצוות הק' שלא מצד שינצל מעונש רק כבן חכם אהוב שמשתוקק בכל יכולתו שלא יבא שום התנגדות מכפי הצווי של אביו ומספי רצונו והעובד מצד שהש"י הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין וכו' שומר מצוות הש"י יותר מכל שמירות שבעולם כנ"ל כיון שרק רצון הש"י הוא הי והכל כאין נגד זה הרי יוקר מצוה מכל היוקר השופשרי שבעולם ומצד זה הוא שיש מדת חסידות במס"נ על מצוות שמשוה"ד אין צריך מסירת נפש מצד שכוונתם לפרסם כנ"ל:

ובדרך זה שייך בחי' ההשמטה מלשמוע פרטי ההלכות התוה"ק ע"י מה שהוא עובד רק מיראת העונש ומה דכ' ומדוע באת אלי להזכיר עווני אולי היה זה ג"כ רק מצד זה שהיה כוונתה מצד יראת העונש ובפרט אז בדבר נחוץ שהיה ח"ו חשש סכנה ע"י הזכרת עוון ואלו היה אריכות אפיים היה יותר טוב גם שם לא שייך כלל ללמוד ולהוודע מפרטי הלכות התוה"ק כי כבר ידעה מקודם מה שירעה אח"כ בהיותו אצלה רק שחששה להזכרת עוון במשפט נחוץ ח"ו על פגמיה אז או על שפגמה בגלגולים הקודמים ועכ"פ גם בלא דעת נפש לא טוב כי בחי' טוב היינו הדביקות בתוה"ק אין טוב אלא תוה"ק אור כי טוב טוב תוה"ק הרי שיגיעת המצוות הוא בחי' הטוב ועכ"פ אור כי טוב הוא

רק ע"י מעשה המצוות הק' וכמ"ש במק"א בבחי' כר מצוה ותורה אור שע"י נר מצוה אז התורה אור והיינו בבחי' יראתו קודמת לחכמתו אך העובד רק מיראה הוא מקווה רק שיהיה לו איזה התנצלות לומר לפני המלאך כי שגגה הוא ואומר בנפשו שיוסיף דעת מה דרמיא חובת גברא לצאת ידי שמים בימי חייו יוסיף לו מכאוב וכשלא ידע יהיה שוגג וזש"א שהמשקים הנזירים יין שאין זאת "כי אם מצד היותם עובדים רק מיראת עונש ודרך נשים להם שאוהבים קב תפלות מתשעה קצין ופרישות וכן נדרים שהם סייג לפרישות ונזירות אינם אוהבים ומכשילים אותם בהושטת כוס יין להם כי אלו היו אוהבים מצוות הש"י היו' שומרים הנזירים לפי דרכם מצד שידוע שטובים דודיך מיין חביבים ד"ס סייגים ופרישות שמוסיפין תמיד לש"ש לצורך שמירה מעולה יותר מהון רב כנ"ל וכיון שרק לעשות מה שהוא אהוב להש"י הוא הכוונה הרי שמירת הנזירים הוא חביבה משמירת גוף המצות וע"י מה שאין בהם צד האהב' הנכונה להש"י לזה הם מתנגדים לפרישות וע"י זה צוו להנביאים לא תנבאו באמרם שמוטב להם להיות שוגגים וכנ"ל כיון שכל מעשים טובים שלהם הם רק מצד יראת העונש ותבא גברא כנ"ל:

גם י"ל ששייך זה לזה פשוט כי המושיט כוס יין לנזיר עובר על לפני עור וכו' כידוע שלא יבוא מכשול וכן הוא במה שמיעטו כח הנבואה וע"י זה נשארו בכח העוורון בבחי' דרך רשעים כאפילה לא ידעו במה יכשלו נמצא ששני בחי' אלו הם להשאר בבחי' העוורון והחושך ושלא יהיה להם אחיזה באור התוה"ק משא"כ ע"י כר מצוה הרי כר לרגלי דבריך וכו' להאיר את הדרך ילכו בו להנצל מכל עוורון רק על דרכיהם נגה אור טוב וזש"א הנני מעיק תחתיכם כאשר תעיק העגלה המלאה לה עמיר מי לא נחשדו עב"י להכשיל הנזירים ביין וכן לכל מי שהוא לעצמו במדת חסירות באיזה פרט בגדר וסייג טוב ואין נעשה כזאת בעב"י כי אם מצד סוברם מצוה קא עבדי וכעין מה שאמרו חז"ל והרי קיי"ל גבי נזיר לאסור יין מצוה כיין הרשות כידוע ולזה אין מצוי השקאת הנזירים יין כי אם ביין דמצוה שסוברים מצוה קא עבדי ואין זה נכון כלל כי סור מרע הוא קודם לעשה טוב והם סוברים דמצוה קא עבדי בבחי' עשה דוחה לא תעשה ועשה דמצוות יין לקידושא ואבדלתא ידחה וכו' ואמר משל על זה כאשר תעיק העגלה להעמיר שאלו היה מניח עליה בהדרגה כפי המשקל היה מקרב א"ע לטוב בדרך החיים ואח"כ היה יכול לחזור ולהביא מעט מעט משא"כ כשמניח עמרים רבים עד שהעגלה תעיק ואי אפשר לזוז ממקומה ונכב"ת כתית שע"י זה אין לו לא טוב מעט ולא במה להביא הטוב לביתו עוד וכן הוא המרבים במצוות יותר מהגבול שהוא עפ"י משקל ע"י השמירה בסור מרע יש מע"ט נכונים על צד היותר טוב:

אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם תהיה רעה בעיר וה' לא עשה:
הכוונה שמי שאיננו מעורר את עצמו בתקיעת שופר שמורה הכרזה דכנופיא עלאה שיסד כן הש"י להזמנת הקהלה וקיבוץ עליון הרי מוכרע שמסיר את עצמו מהנהגה עליונה שעפ"י ההשגחה וע"י צה אם תהיה רעה בעיר ה' לא עשה רק הוא גרם לעצמו שהכריע את עצמו לדרך עזיבה מהש"י אשר כשנוטה ידו וכפל עוזר ח"ו משא"כ העם יודעי תרועה באור פני הש"י יהלכון ואינם נעזבים למקרים ח"ו רק ישא ה' פניו אליך והוא שומר עב"י ומשים עליהם עין השגחתו לטובה בעינא פקיחא וזהו מש"ה נריעה לצור ישעינו שע"י התרועה ממשיכים על עצמם ישועה מהש"י כיון שמתעוררים שלא להעזב א"ע מהש"י אם תדרשנו ימצא לך וקרוב ליראיו ישעו דהיינו יראים מהשגחתו דלית אתר פנוי מיניה ומלא כל הארץ כבודו להיטב בחסדו להחוסים בו היטב:

ד **הכון** לקראת אלהיך ישראל:
י"ל דהיינו מצד בחי' נראות נושאות והם נשואות שהכנתינו הם עפ"י סייעתא דלעילא וזהו הכון לשון נפעל גם מצד שהכנה החיצוניות מביאה לזריזות הפנימי כמ"ש בספה"ק מס"י שזריזות החיצוני מביא לזריזות הפנימי וכן הוא בכל המדות לזה אמרו חז"ל לגבי לבישת איזור לתפלה שהוא משום הכון דהיינו שנמשך הכנה הפנימית מההכנה דמלבושים חיצונים שהם רק מצד בחי' התעוררות שלנו וכבחי', עורי צפון בחי' חיצוניות מצפון זהב יאתה ואח"כ ובואי תימן בחי' תוה"ק הרוצה להחכים ידרים ובגדר שפל מצבינו הרי זה בכלל הכנה ומזה נמשך ההכנה פנימיות בכוונות הרציות שהם לקראת אלקינו ונחת רוח שלו היטב:

עובדיה

א **ועלו** מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה:
מושיעים בגימ' אליהו משיח בן דוד כמ"ש בספה"ק מ"ע ז"ל והכוונה כשיעלו המושיעים הנ"ל בהר ציון ציון בגימ' קנאה לשפוט את תר עשו דהיינו כריתת ואבדון עמלק הרשע והיינו בחי' בהר ציו"ן בחי' קנא"ה כנ"ל בבחי' חרב נוקמת נקם ברית על שכרת מילת עב"י וזרקן וכו' הידוע וזהו שיהיה ע"י אליהו זל"ט כי הוא מלאך הברית ופנחס שקינא לאלקיו בשמירת הברית הוא אליהו כידוע ואחר אבדון עמלק הרשע אז והיתה לה' המלוכה שיתמנה מלך בין עב"י, ואז יהי' בחי' מלך המשיח בעוה"ז בנגלה כי כן נצטווינו למחות תחלה זכר עמלק ואח"כ למנות מלך ובבחי' כשזה נופל זה קם והיינו בחי' תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח כי השכחה הוא מבחי' הקליפות

וכידוע מהאר"י ע"ה שהיגיעה והפלפול בתוה"ק הוא כדי לשבר הקליפות ואחר אבדון עמלק הרשע יקוים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולא יהיה שכחה ואז ומלאה הארץ דעה וגדולה דעה שניתנה בין שני שמות הק' ומקדש ג"כ ניתן בין שני שמות ומי שיש בו דעה כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו בבחי' דעה קנית מה חסרת דעה חסרת מה קנית וזהו הוא בחי' שאמרו חז"ל אין אליהו בא אלא לקרב את הרחוקים וכו' כידוע דהיינו ע"י שירחק ויכרת זרע של עמלק עי"ז יקרב את הרחוקים כי עכשיו אין השם שלם והכסא שלם והוא רק חצי השם כי יד על כס יה כידוע וכל זמן שזרעו של הרשע בעולם אין השם שלם וכו' כמו שאחז"ל משא"כ כשיבוא אליהו הנע"ה לשפוט את הר עשו כנ"ל אז כשזה נופל זה קם ויהיה קירוב שלם לנצח ונשגב ה' לבדו ביום ההוא לנצח נצחים:

יונה

ד **ויאמר** אלהיכ' אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון ויאמר היטב חרה לי עד מות:
כי יונה הנביא ע"ה נתיירא לילך אל נינוה שלא יעשו תשובה אז ויוחזק לנביא שקר או שיהיה חילול ה' או שיהיה ע"י זה ח"ו טענה על עב"י שאינם זריזים כ"כ לתשובה ובמקום אחר כתבתי בזה שמצד שאמרו חז"ל ישראל עזין שבאומות לזה פחד יונה הנביא ע"ה שאוה"ע תיכף שהוא יזהירם שיחזרו בתשובה ישובו בבושה שיכלו לעורר הלבבות בנקל כיון שאינם עזים כל כך משא"כ עב"י קשה להם לעורר בחי' הבושה בנקל בשלימיות כיון שטבעם נוטה לעזות שהוא נגדיות לבושה ומ"מ נראה שבחי' העזות שבעב"י הוא רק לבריות שהרי אמרו חז"ל ג' מדות באומה זו וא' מהם הוא מידת הבושה כידוע והכוונה במשל הקיקיון הוא בבחי' תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורעניות והקיקיון היה נמשל לתריס והסתלקותו הורה פורעניות על המוחלטים לבלי תשובה שבעב"י ואמר שחרה לו היטב על זה מצד חילול ה' שבזה שמקבלי תוה"ק יהיה בהם צד גרעון נגד מי שלא קיבלו התוה"ק וחרה לו על שזה נמשך ע"י שליחותו לנינוה להשיב בתשובה והיה דזה חילול ה' כנ"ל והרי גדר חילול ה' אין לו תיקון עד המיתה כידוע מהד' חילוקי כפרה וזה שאמר היטב חרה לי עד מות דהיינו כנ"ל שחרה לו על בחי' חילול ה' ע"י סוברו שנצמח על ידו חילול ה' וזהו עד מות בחי' תיקון שע"י המיתה כנ"ל:

מיכה

ב **אסוף** אאסוף יעקב כולך קבץ אקבץ שארית ישראל יחד:

י"ל בבחי' שאמרו חז"ל גדול השלום שאפילו עב"י עובדי ע"ז ושלום ואחוה ביניהם אין השטן מקטרג עליהם ושלום בין הכל היטב וזש"א ע"י שעב"י כולם יחד יהיו באהבה וחיבה זה לזה שכן הוא גדר האחדות אח"ד בגימ' אהב"ה ע"י זה יהיה הגאולה שלימה ובהתאסף ראשי עם יחד שבטי "שראל באהבה ובאחדות אזי ויהי בישורון מלך וה' מלכם ולא עבדים לזולתו וזהו הוא בחי' שאמרו חז"ל שאליהו הנע"ה בא לעשות שלום בעולם ושלום לכל וע"י זה יהיה הגאולה קרובה וכמו שאמרו חז"ל שבגלות מצרים היה בעב"י דילטרין וכו' כידוע וזהו הוא בחי' למען אחי ורעי אדברה נא שלום ע"י שעב"י יהי' באחוה וריעות יהיה בחי' השלום הגמור ויתוקן הכל כי אם אין שלום אין כלום ולא נחרבה ירושלים אלא ע"י שנאת חנם וע"י השלום יתוקן הכל עצהיו"ט.

ד **כי** מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים אמרו חז"ל כי מציון תצא תורה שמשם הוראה יוצאת לישראל ודבר ה' זו הלכה מירושלים וי"ל ג"כ כי מציון שערים המצוינים בהלכה בפלפול דלחדודי במה שאינו נוגעת כלל להלכה למעשה תצא תורה היינו להורות לתלמידים דרך הלימוד ודבר ה' זו הלכה למעשה מירושלים מיראה שלם היינו הצדיקים השלימים ביראה שלומדים רק מה שצריך לידע הדינים על בוריים מה יעשה ישראל ולא לעסוק בפלפולים שאינם נוגעים למעשה גם י"ל כי מציון המצוינים בהלכה למעשה תצא תורה הוראה יוצאה לידע מה יעשה ישראל באיסור והיתר ודבר ה' היינו סודות התוה"ק כי הם מכונים בחי' תורת ה' כמ"ש במקו"ר מירושלים מיראה שלם כנ"ל כי רק הם זוכים שנגלה אליהם דבר ה' סוד ה' ליראיו וליש ים בלבותם סודו ואין מגלין רזי תורה אלא למי שראוי לכך כמו שאמרו חז"ל וכמ"ש ביוק"א כל התנאים והפרטים שבזה היטב. (ה) **והיה** שארית יעקב בקרב עמים רבים כנו מואת ה' אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם. צריך לעיין בכפל הלשון קווי וייחול ואולי י"ל כי בחי' הקווי הוא מיעוט והוא לאיש חשוב אין צריך כל כך לעוררו וייחול הוא בהתעוררות יתר על זאת והוא לבני אדם בחי' מתנה בשר ודם שאינו חשוב וצריך לעיין עוד:

ו **שמעו** הרים את ריב ה' והאחנים מוסדי ארץ כי ריב לה' עם עמו ועם ישראל יתווכח עפ"י מה שאמרו חז"ל עמש"ה וירדתי על ההרים הרים הם הסנהדרין וכן אמרו חז"ל הרים היינו האבות הק' וידוע שבהיכל הזכות שם יושבים הסנהדרי גדולה והם האבות הק' והצדיקים הק' אשר בארץ החיים המה לדון עב"י לזכות ולברכה וזש"א שמעו הרים הם האבות או הצדיקים כנ"ל והאתני"ם אותיות והתנאי"ם הם מוסדי ארץ בבחי' כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל וכסא כבוד ינחילם בבחי' כסאות למשפט וישאו הרים שליש לעם לדון אותם לזכות ולברכה ורב טוב לבית ישראל תמיד:

ז **מי** אל כמוך וכו' חפץ חסד הוא וכו' ותשליך במצולות ים כל חטאתם חפץ חסד היינו בחי' מזל עליון נוצר חסד (נוצר או' צנור רצון) כידוע בשם האר"י ע"ה הכובש בחי' מצולות ים בחי' הבחירה לא טובה דהיינו בח' תאוה וגאוה לא טובה כמ"ש במק"א והוא בחי' קץ שם לחושך שיש בזה בחי' מחשכים חשך כפול במחשכים הושיבני במחשכי"ם במחשך ים הושיב בבחי' מצולות ים שמתנשאים גליו ע"י גאוה כמש"ה בגאות הים בשוא גליו ובבחי' מש"ה אשר הלך ח כים ואין נוגה ותאוה לא טובה הוא בחי' מים הזדונים כמ"ש בספה"ק שערי הקדושה למוהרח"ו ע"ה כי מקור התאוות הם כבחי' מים ע"ש וזהו בחי' מקן שנתים ימים דהיינו בחי' קיצין דהמצולות כנ"ל (ב"פ שנה גימ' שי"ת מבחי' שמר ושית שהוא בחי' שממה ג"כ) והיה זה ע"י תיקון גאוה ותאוה כמ"ש במק"א בזה אך בחי' חסד כובש בחי' מצולות אלו כידוע וזהו בחי' מזל עליון הנותן בים דרך דרכי נועם דרך מפולש בבחי' ענני במרחב יה לתקן מיצר הבחירה והוא ע"י בחי' י"ה נסתרות ריעין דלא מתפישין לעלמין כידוע.

נחום

א **טוב** ה' למעוז ביום צרה ויודע חוסי בו ע"ד שכתבתי במק"א שבחי' עוז וחדוה במקומו היינו בחי' עולם הכסא עולם הבריאה שכולו טוב ושם מושרשים עב"י בעולם המחשבה שכולו טוב וע' זה רק מחשבה טובה לבדה מצטרפת בעב"י למעשה מצד הצפייה בעתידות במעשים טובים המעותדים מעב"י ואינו משגיח על לא הטובות ח"ו המעותדים מהם מצד ששרשם ומחצבתם ממקור נאמן אשר לא יכזבו מימיו ומן המקדש ה ה היוצאים ולא נחשדו עב"י לפעול רע ח"ו ואולי מצד זה הוא בחי' הגלגול הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר בתלתא זמני הוה חזקה מעליותא ולמ"ד בתרי זמני הוה חזקה חזקה דאבהתי וזרוק חוטרא וכו' וזהו בחי' ישראל עלו במחשבה דהיינו שיש להם עלוי וחשיבות מכל העמים בבחי' המחשבה וכמ"ש במק"א והיינו טוב ה' למעוז כנ"ל גם ביום צרה בבחי' המחשבה לא טובה ח"ו עכ"ז הוא טוב ואינה מצרפה ח"ו למעשה מצד שיודע חוסי בו והם טוב בעצם נ"ל היטב:

ב) **בוזו** כסף בוזו זהב וכו' כבוד מכל כלי חמדה. ע"ד שאמרו חכמיניו ז"ל אין כבוד אלא תוה"ק הנחמדים מזהב ומפז וכל חפצים לא ישוו לגבי ערך התיה"ק ויקרה הוא מפנינים כי זה הוא רק הנאה מעוטה חסירה לפעמים משא"כ התוה"ק ניתנת חיים בעוה"ז ונוחלין עוה"ב שהיא יקר מכל היוקר האפשרי שבעולם לא תופסק ממנו בשום זמן יאמרו חז"ל תלמידיו של אברהם אע"ה אוכלין בעוה"ז ונוחלין עוה"ב אוכלין מהפירות ונוחלין

מהקרן שקיימת וזש"א בוזו כסף בוזו זהב מלרדוף אחר הבצע שהוא מ הבה שאין לה קצבה ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו וכו' ואין לו חיים בעוה"ז ע"י מה שיום ולילה לא ישקוט ובתחבולות יעשה לאסוף הון וגם אם תשיג ידו אח"כ השבע לעשיר איננו מניח נו לישן משא"כ התוה"ק מלבד האושר הנצחיי אשר אין לנו השגה וידיעה בזה מצד קוצר ומיעוט השגותינו יש ג"כ בשמאלה עושר וכבוד וזוכים לשתי שלחנות מהפירות והקרן כנ"ל ויש מנוחה בעוה"ז בבחי' וירא מנוחה כי טוב ע"י התוה"ק ואת הארץ בחי' ארצות החיים כי נעמה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו בחי' עוה"ב (וגם שאמרו חז"ל הצדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב בבחי' ילכו מחיל אל חיל וכו' אינו בגדד זה) והעוסקים במו"מ יעלו הרים ירדו בקעות ומסכנים עצמם לפרוש לימים ומדבריות יעלו שמים ירדו תהומות להביא טרף לביתם וחוטפים התפלה במהירות בלי מתינות ואמנים וקדושות בחטיפות בלי כוונות והתיקון לזה להנות ת"ח מנכסיהן בעין יפה כישכר וזבולון ע"ה כמו שאמרו חז"ל כמ"ש במקו"ר בזה:

חבקוק

ג **ה'** שמעתי שמעך יראתי וכו' בקרב שנים חייהו וכו' ברוגז רחם תזכר י"ל בבחי' שני הכתרים שהוכתרנו במתן תוה"ק דהיינו כתר החירות ע"י נשמע שהקדמנו וכתר החיים על ידי נעשה כידוע והרי ע"י בחי' כתר השמיעה זוכים ג"כ לכתר החיים כמ"ש במק"א וזהו ה' שמעתי שמעך יראתי דע"י כתר השמיעה שהוא בבחי' שס"ה מצות לא תעשה שהוא מבחי' הגבורות כידוע שורש היראה דהיינו שמעתי יראתי ע"י זה בקרב שנים חייהו לזכות ג"כ לכתר החיים כנ"ל ובמק"א כתבתי שכתר החיים וכתר החירות הם מבחי' חכמה ובינה כתר חיים הוא מבחי' חכמה אשר החכמה תחיה וע"י כתר השמימה זוכים ג"ה לכתר החיים בבחי' ישמע חכם ויוסיף לקח חכ"ם בגימ' חיים לק"ח גימ' ב"פ חיים עם ב' הכוללים) הבן בחכמה וחכם בבינה וכתר החירות הוא בחי' בינה עולם החירות כש"ב יובל הוא וביובל יצא לחירות עולם היטב:

גם י"ל שמעתי שמעך יראתי בבחי' שאמרו חז"ל כל מי שיש יראת שמים דבריו נשמעין ומקובלים והוא בבחי' כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' וברוך הבא בשם ה' ועבד מלך ממ"ה מלך ובבחי' כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וע"י שמיעה דשמע הש"י זוכים ליעשות יראוי ודבריו נשמעין היטב וזש"א ע"י ששמעתי שמעך יראתי נעשיתי יראוי והכל סרים למשמעתי בדרך טוב ונכון:

כי תאינה לא תפרח ואין יבול בגפנים כיחש מעשה זית שמעתי בשם הגאון אבד"ק זבאריז הרב מוה' אלכסנדר סענדיר שור ז"ל כ חש מעשה זית עפ"י מה שאמרו חז"ל מה זית מוציא שמנו ע"י כתישה כן נדיבות בעב"י ע"י כתישה וזהו בחי' כיחש אם גם ע"י מעשה זית כתישה ח"ו אין שמן כן שמעתי וי"ל בזה מש"ה זית יפה פרי תואר קרא ה' שמך דהיינו כבחי' זית בלא כתישה בתוארו ויופיו פרייך נמצא כאלו היה כתישה ולחכימא ברמיזא בלא כורמיזא כמו שאמרו חז"ל במד"ר לחכימא ברמיזא לשטיא בכורמיזא והוא בחי' מש"ה קרוב ליראיו ישעו שלא לשוב לכסלה לכורמיזא ויש אור שלם ע"י רמיזא בבחי' חכמה גם כיחש מעשה זית אם ח"ו אין נותנין שמן מעשים טובים ע"י כתישה וכן י"ל מש"ה האדם עץ השדה שכ' התוס' ז"ל האדם קאי על אוה"ע ע"י אעא דלא דליק וכו' יבשים עי"ז עד רד' וכו' גם י"ל ע"ד מוציא אור לעולם ולא בחי' כיחש נשיאים ורוח וגשם אין ע"י בחי' שקר וכחש רק דרך צדיקים כאור היטב:

ואני בה' אעלוזה אגילה באלהי ישעי' בבחי' שאמרו חז"ל חסד ומשפט אשירה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד והכל במשפט אמת וצדק ואין להרהר אחר מדותיו הק' ובכל מדה שהש"י מודד הוי מודה לו וחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה וכהמסקנא שם לא צריכא אלא לקבלינהו בשמחה. כי אצלינו הוא רעה משא"כ לגבי הש"י שהוא עושה כן כדי להטיב באחריתו או לנכיון העין הוא טוב בעצם וכידוע מהמעשה של אליהו הנע"ה וריב"ל והכל במשפט נכון מהש"י ונוהג ברחמים עשיר בשורו עני בשיו וכו'. כידוע והיינו בה' מדת הרחמים והחסד אעלוזה ובאלקי בחי' משפט כי המשפט לאלקים הוא ובבחי' בה' אהלל דבר באלקים אחלל דבר כמו שאמרו חז"ל ובבחי' שוש אשיש בה' שמחה כפולה בה' תגיל נפשי באלהי כנ"ל ובמק"א כתבתי עוד בזה:

צפניה

ב **התקוששו** וקושו הגוי לא נכסף:

ואמרו חז"ל קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים נראה שכולל בתיבת קשוט שני הכוונות לשון קישוט ותכשיטין נגד המדריגות שנגררים אחר עניני התכשיטין והוראת חן החיצוני הגם שהוא שקר עכ"ז הוא סניף ליראת שמים והתעוררות החיצוני מביא להתעוררות הפנימי בבחי' עורי צפון בחי' חיצוניות מצפון זהב יאתה ואחר כך ובואי תימן הרוצה להחכים ידרים תוה"ק שנתנה בימין וכמ"ש במק"א בזה בבחי' הכון לקראת אלהיך וכו' ועיקר המכוון בתיבת קשוט בחי' אמת דהיינו שאתה תדבק באמת

תחלה ואח"כ ממילא תוכל להביא גם אחרים לדרך האמת כי דברים היוצאים מהלב טוב נכנסים אל הלב וגם מצד שמי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים ומתקבלים על הלב להטיב:

ואם נפרש תיבת התקוששו לשון ליקוט כמו לקושש קש ומקושש עצים וכמ"ש רש"י ע"ה בפרשת שמות שהוא לשון אסיפה יהיה המכוון בזה שע"י חן חיצוני שהוא בחי' קישוט נמשך האסיפה וכן ע"י קושטא נמשך האסיפה כמ"ש החכם פ' אהובי ופ' אהובי והאמת הוא אהוב יותר מכל הנאהבים ושפת אמת תכון לעד ותיבת עד הוא ג"כ בחי' אסיפה כידוע וי"ל הפסוק בדרך זה שאסיפה שהיא כרגע הוא ודאי ע"י לשון שקר משא"כ שפת אמת היא שתכון לעד וקושטוא קאי שהאסיפה מתכונן ותתוקן לנכון בהבחנה במתינות כמש"ה משכיל על דבר ימצא טוב ומתון מתון וכו' משא"כ שקר אין לו רגליים ועד ארגיעה לשון שקר:

ואולי בזה יובן כוונת הזוה"ק מ"ש על פסוק שפת אמת תכון לעד ע"ש ות"ח אסיפתן וטהרתן ומתכונן השפת אמת של הת"ח שעפ"י תורת אמת ע"י האסיפה וכד רחימתן עזיזא וכו' והרי האמת הוא היותר אהוב כנ"ל ועל גויעת הנר"ן לעלמא דקשוט כאמר בחי' אסיפה ואסיפתן מטהרתן מזוהמת עוה"ז אשר אף אוירה מלא מכל זיני בישין כידוע וצריכים טהרה וקדושה בנהר דינור וכ' כי אקח מועד לשפוט מישרים שהיא ג"כ אסיפה למשפט אמת וגם בעצם אדם אחד שייך בחי' הקישוש ע"י בחי' קושטא כי האמת הוא מרכז המטרה והוא אחד וכל מי שיכוון למרכז גם אם היה דרך ההגעה להמרכז משונה בכלי אחד ואחד עכ"ז אותן שיכוונו להתרכז הם לאחדים והאמת עושה חיבור נכון וכ' באריכות בזה במק"א:

זכריה

ח **כה** אמר ה' בימים ההם אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף אישן יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלהים עמכם אמרו אז"ל כל הזהיר במצוות ציצית זוכה ש שמשו אותו שני אלפים ושמונה מאות עבדים היינו כי עשרה אנשים לכל אומה בכל כנף הרי מע' אומות בכל כנף ז' מאות ובד' כנפות הרי ב' אלפים ושמונה מאות והוא בחי' מש"ה ישקני נשיקות פיהו מי טובים דודיך מיין יין בגימ' שבעים והיינו ע"י נשיקת הציצית יהיו טובים דודיך מיין שמרמז על ע' אוה"ע וע"י מצוות ציצית נעשים עבדים י' לכל כנף וכל ע' אוה"ע ומעלת מצוות ציצית גדולה כ"כ מצד שעל ידה יש זכירה לכל המצוות כמש"ה וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' וכהמעשה בתלמיד אחד שבאו

הציצית וטפחו לו על פניו כידוע וגם מצד שתכלת דומה לים וכו' ורקיע לכסה"כ וזהו הוא בחי' וראיתם אותו וזכרתם וכו' דהיינו מצד שתכלת דומה לבסה"כ וזוכרים ע"י זה מצוות הש"י וזהו וראיתם אותו לשון יחיד דהיינו שקאי על הפתיל תכלת דסמיך ליה הכנף פתיל תכלת וראיתם אותו וזכרתם שהעיקר הזכירה הוא ע"י התכלת שדומה לכסה"כ והיא בבחי' שויתי ה' לנגדי תמיד וכן היה באותו תלמיד שהציצית טפחו לו על פניו כדי שיראה אותם היטב ועל ידם יתבייש מלפני הש"י כנ"ל וכן היה שניצול מהעבירה כידוע:

י **אשרקה** להם ואקבצה וכו' ורבו כמו רבו:

י"ל ע"ד שכתבתי במק"א בהוראת בחי' שורק נקודה תחתונה נגד עולם עשיה נפש צריך להיות נוטה לימין באהבה ואחוה וריעות בין עב"י באגודה נכונה שעב"י כולם צדיקים וכינוס לצדיקים יפה להם ולעולם ונקודה אמצעיית הוא נגד עולם הדיבור רוח צריך להיות ממוצע דלא יסטי לימינא או לשמאלא לא תוסיף על הדבר ולא תגרע ונקודה עליונה נגד עולם הבריאה נשמה עולם המחשבה צריך להיות נוטה ליראה ובושה מהש"י שמלא כה"כ וזש"א ואקבצם בעשיה באגודה דכינוס ואהבה כי פד תים היינו תיקון הדיבור כמ"ש במק"א בבחי' סמיכות גאולה לתפלה וי"ל שזש"ה והוא ייעדה את ישראל וכל עוונותיו כי כולם באבק לה"ר והוא כלל עוונות כולם ועכ"ז יש על זה פדות בתיקון כח הדיבור ורבו כמו רבו היינו בחי' המחשבה שצריך להיות חיפוש דרכים ליראת חטא בבחי' ונקטותם בפניכם וח"ו לומר שלום עליך נפשי וזהו ורבו כמו רבו כי בחי' מחלוקת זה הוא רק לפנים בעלמא ואינו בדרך מחלוקת של ש"ש ואהבה בסופה כמ"ש במק"א והוא רק בחי' סותר ע"מ לבנות ובדרך זה הוא גאולה פרטיית של כל אחד ואחד בתיקון ג' נקודות הנ"ל:

וזהו בחי' מה שאמרו חז"ל דקיימא אארעא ועבד שרק בחי' התעורר ת רחמים הוא בדרך הנ"ל כי מדה"ר נוטה לחסד בבחי' נקודה תחתינה וקיימא אארעא היינו ענוה וזש"ה כי תשא את ראש בני ישראל שתיקון נקודה עליונה הנ"ל בחי' הראש שאחר זה נגררים כל התיקונים כי רק ע"י יראת ה' זמ"ן נק"ט והוא ע"י ענוה בבחי' מגביה שפלים עדי מרום זהו נשיאות ראש ונתנו איש כופר נפשו שיאשים כל או"א א"ע ויחזיק א"ע בבחי' מחצית ועי"ז זוכים ליראת ה' בשעה שעוסק בפקודי ה' המשמחים לטובה:

גם י"ל ורבו כמו רבו כי מחלוקת שהיא לשם שמים סופה שהיא את והב בסופה דספר מלחמות ה' אהבה בסופה כנ"ל במקו"ר וזהו בחי' הקיבוץ כשיתגלה האמת שבטלה המחלוקת ומה שרבו תחלה הוא רק כמו רבו בדמיון כאלו היה מריבה. והרי הוכיח

סופו על תחלתו באמת שלא היה שום מריבה כלל וכאלו היה שלום מתחלה ועד סוף כפי האמיתיות לנכון היטב:

יב **והיה** הנכשל בהם ביום ההוא כדוד י"ל ע"ד שאמרו חז"ל והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דבר הלכה אא"כ נכשל בה וגבי דוד המע"ה כתיב וה' עמו ואמרו חז"ל שהלכה כמותו בכל מקום כי אסוקי שמעתא כהלכתא סייעתא דשמיא ולאו כל ארם זיכה וכמ"ש במקו"ר בזה וזהו הנכשל בדבר הלכה יהיה כדוד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בבחי' וה' עמו בבחי' עניו עם ענוותנים כמ"ש במקו"ר וכנ"ל:

יד **והיה** ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד גם שבאמת מצד עב"י יש הייחוד תמיד בלי שום הפסק ואנו קוראים תמיד שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואנו מאמינים בני מאמינים שהוא יחיד ואין יחידות כמוהו עכ"ז הכוונ' מצד שארי הנמצאים בזולת עב"י גם כן שעל פיהם ובמדריגתם ג"כ יתגלה היחוד ויוודע ויתגלה לעיני כל בשר אמיתיות אלקינו ב"ה וב"ש ומלאה הארץ דעה את ה' וימלא כבודו את כל הארץ ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ויתגלה ויתפרסם כבוד אלקינו לכל העמים ובבחי' מש"ה אליך גוים יבואו מאפסי ארץ ויאמרו אך שקר נחלו לנו אבותינו הבל ואין בם מועיל ויתגלה קלונם ויאמרו כל העמים לכו ונעלה בהר ה' אל בית אלקי יעקב וכו' ונלכה באורחותיו והיה ה' למלך על כל הארץ למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלהים אין עוד:

וי"ל כוונת הפסוק כך והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא. על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד כי מצינו בדברי חכמינו ז"ל בדוכתא טובא שמקרא נדרש לפניו ולאחריו וכן הוא בזה:

מלאכי

א **ארור** נוכל ויש בעדרו זכר ונודר וזובח משחת וכו':

ממו"ח נ"י שמעתי הכוונה כי בנדר יכול לפטור א"ע בכל דהו כדקיי"ל במאבד עולתו של חבירו שיכול לפטור א"ע בעולת עוף אך בחטאת צר כים להבחין להשבחת הקרבן בכל האפשריות (וזה שאמר הכתוב יעלו לרצון על מזבחי ובית תפארתי אפאר דהיינו שלרצון ולא רק לחטא הוא רק התפארות כמ"ש הרמב"ם ע"ה לגבי שומרי המקדש עיי"ש וכמ"ש במק"א בשם מו"ח נ' על מש"ה ולכבוד אהיה בתוכה וכו' עיי"ש) וזה שאמר ארור נוכל כי עושה רמיה שיש לו מובחר בעדרו וחייב חטאת שמינה והוא עושה א"ע כנודר בלי שום חיוב ולזה נוטל הגרוע וצריך עיון בזה עוד כי הרי קין נראה שהיה ג"כ נודר והיה קפידא:

ב **בשלום** ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון. י"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל צורבא מרבנן דרחמי ליה בני מאתא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא משא"כ הדורשים תמיד לרבים בעניני מוסר לעוררם לדרך הטוב להשכיל להטיב בינם לבין קונם ומורים להם דרך הנהגתם בינם לבריות ומוכיחים אותם תמיד על פניהם בתוכחות מגולה וכו' הם שנואים בעיני הרבים ואהרן כה"ג ע"ה הוכיח תמיד את עב"י ומקרבן לתה"ק כמו שאמרו חז"ל ומצוות תוכחה הוא עד הכאה או קללה או נז פה לפי הסגנון שבזה כמ"ש במקו"ר בזה ואהרן ע"ה גם שהוכיחן תמיד והיה שייך שישנאו אותו כנ"ל עכ"ז היו דבריו נשמעים לכל והיה אהוב להם ביותר וכמו שאמרו חז"ל גבי וניתת אהרן ע"ה וזש"א שגם שרבים השיב מעוון כמו שחז"ל שהיה אדם בוש מלעבור עבירה ע"י שמחר יפגע בו אהרן וישאל בשלומו כידוע וע"י זה היו צריכים לשנוא אותו כנ"ל עכ"ז בשלום ובמישור הלך עם כל אחד ואחר משא"כ בזולת אהרן כה"ג ע"ה כנ"ל גם ע"י שהיה שואל בשלום כל אדם על ידי זה השיב רבים מעוון ע"י שהיו בושים מלפניו כידוע וכנ"ל:

וגם אני נתתי אתכם נבזים ושפלים לכל העמים כפי אשר אינכם שומרים דרכי ונושאים פנים בתורה:

ואמרו חז"ל דהיינו דלא מוקמי מינן רישי נהרי שומרי מכס כמ"ש רש"י ז"ל משום בזיון שמעתי בשם הגאבד"ק זבאריז יצ"ו בבחי' הנ"ל דלא מוקמי מניחו שרי מלכות והיינו רק כשיש מסים מעב"י שיש חשש קובעיהם השרים קבע נפש וע"י קלקול משפט ח"ו יען מסים כמו שאחז"ל איבטל דייני וכו' והיינו כפי שאינכם שומרים מצוות ה' בבחי' שמרו משפט ע"י זה יש מסים וטוב שלא יהיו עב"י שרים והם כבזיהם כנ"ל מעין זה שמעתי וי"ל ג"כ מצד שנשיאות פנים לנוב"י ע"י שמדקדקין ע"ע במדח"ס כידוע וכפי שאין שומרים משמרת למשמרת דהיינו מדת חסידו' עי"ז שפלים בשפל ראש בלי נשיאות ונבזים בלי נשיאות פנים גם הוא ע"י שאינכם שומרים התוה"ק ואיבטל דייני דיינים שכנגד הנכון עי"ז אין ממניה מהם גזיריפטי וגם רישי נהרא שומרי המכס היינו מצד שהמכס ששוכר יודי הוא ביותר תוקף וכן הוא במס וע"י שאינכם שומרים אינם ממנים אותם על זה כנ"ל:

ג **אז** נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו בשבת קודש פ' חוקת בשנת תיקו"ן לפ"ק בשינה סמוך לבוקר ראיתי בחלום פי' זה הפסוק שהכוונה מצד ששמו של הש"י שלום א"כ הרי חושבי שמו הינו שלום (בחינת וליועצי שלום שמחה מחשבה אותיות בשמח"ה) וזש"א אז נדברו דיבור קשה דיבורים דפלוגתא כיון שהואי בגדר ירא ה' ויקשב ה' וישמע וכו' ולחושבי שמו

כאלו היה מחשבתם לשלום ע"כ ראיתי וזה גם כן בחי' כי ידבר שלום דהיינו שגם הדיבור קשה יוכרע שהוא רק לשלום לדרכי שלום היטב.

גי"ל עפ"י מ"ש בזוה"ק שבת שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי שמא דכליל כל שמהן קדישין ומצוה מהמובחר בשבת"ק שלא לדבר דיבורים של חול כלל רק יהיה זכור ושמור בדיבור אך במה שנוגע ליראת שמים גם שמהענין ההוא נמשך אח"כ דברי חול ג"כ וכמ"ש בשם האר"י ע"ה. לענין דיבור בביהכ"נ וא"כ א"ש דיוק תיבת נדברו שמשמעותו מה שנגרר ממילא וכמ"ש במק"א במה שאמרו חז"ל נשמעים לקטנים ודברי חכמים בנחת נשמעים וכן הוא שיראי ה' שעיקר דבריהם הי' בדרך יראה רק שנמשך מזה אגב גררא ג"כ שנדברו ממילא איש אל רעהו דהיינו דברי חול והוא מה שלא יאות לערב מילין דחול עם מילין דקודש וכמ"ש בזוה"ק גבי צלפחד ז"ל ובתי"זוה"ק כ' ירוז שבת הרי שמיוחד לבחי' דיבור בשבת"ק בחי' יראה גם שכ' במק"א מה ששמעתי ואלקים עשה שיראו מלפניו היינו בימי המעשה גובר יראה ובשבת"ק האהבה גוברת עכ"ז נראה דרק לגבי יראה תתאה הדברים נאמרים שבשבת"ק יום נייחא מדרך עוצב ויגון יש למעט בגדר יראה כזו רק להגביר בחי' אהבה אך יראה עלאה שהיא לאחדים עם אהבה יש להגביר גם בשבת"ק בבחי' שראשית ירא שבת כנ"ל וגם בשבת בראשית היה בחי' יראה זו שהיא לאחדים עם אהבה שעשה אדה"ר ז"ל אז תשובה מאהבה כידוע ועכ"ז מבחי' יראה נמשך נדברו כנ"ל בבחי' איש אל רעהו בשכחה ממורא שמים ויקשב ה' וישמע בבחי' שמיעה כ' הט אזניך ושמע והקשבה משמע שהיא מרחוק וכן הוא בזה דדברי חול הם מבחי' לבא רחיקא שייך בהם בחי' הקשבה מרחוק ומ"מ מתהפך בהם ג"כ לבחי' שמיעה שהוא מקרוב ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו שנזכרים בקדושת שבת"ק שמא דקוב"ה זכור ושמור בדיבור וממילא רחוקים נעשים קרובים שהרי זה כאלו היה בפרטי פרטות בלבא קריבא כמדומה ששמעתי בשם הרבני המפורסים בש"ט מוה' מנחם מענדיל ז"ל מק' שענדשוב יצ"ו שמעתי שהוא כתב האגרת הק' שבספה"ק כו"א ז"ל בסגנון זה שגם שאין בהדיבורים יחודים וכוונת שעפ"י צירופי שמוה"ק השייכים בהדיבורים כידוע בבחי' צירוף ומכלל וחשבון שהובא בפרד"ס הק' ז"ל שזה אפשר בכל צירופי אותיות הנאמרים לש"ש עכ"ז הוא נחשב כאלו היה בפרטות עפ"י מחשבות דשמות הק' מעין זה שמעתי ולדרך זה יהיה ג"כ הכוונה כנ"ל שנמשך מבחי' התחלה ביראה לבחי' איש אל רעהו דיבורים פשוטים או שגם שהיה דרך כלל ביראה ולש"ש מ"מ מצד הפרט חסרים הכוונות טובות האפשריים ויכתב בספר זכרון ליראי ה' וכו' כי גם כוונות שמות הק' ויחודים אי איכא יראת ה' אז היא אוצרו והש"י

מצרף לטובה כאלו צדקו בו יחדיו כל שני הבחי' יראה שלימה וכוונות נכונות עפ"י חכמה וחושבי שמו בשמות הק' כנ"ל היטב:

והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

י"ל שהכוונה שהלב בזיווג"ם יהיה רק כדי לקיים מצוות פו"ר וכמו שאמרו חז"ל לב בשר להוליד בשר כידוע והיינו כנ"ל לשם מצוה ולב בנים על אבותם כמ"ש בתדב"א ז"ל שיתכוון האדם במעש"ט בשביל רצון הש"י ובשביל כבוד אביו ואמו שע"י זה בעלמא דקשוט שזה מצוה נוספת לנח"ר של הש"י ובבחי' מש"ה בן יכבד אב שהיה יכול לומר איש יכבד אב רק הכוונה שמי שהוא במדריגת בן להש"י כבוא דמחפש בגנזוי דאבוהי כידוע זהו הגורם כבוד אביו הגופני ע"י זה כי זה חלקו מכל עמלו כשיש לו בן שעושה רצון אביו שבשמים במעש"ט וברא כרעא דאבוהי וברא מזכה אבא ולזה נכון שיהי' לב בנים על אבותם דהיינו בשביל אבותם לשון על מורה בשביל כידוע וכמ"ש במק"א בבחי' על ה' בשביל ה' והיינו על אבותם בשביל אבותם שיהיה מקיים בהם כיבוד אב בעלמא דקשוט ע"י מעש"ט של הבן ורצונו של אדם זהו כבודו ורצון כל אחד ואחד מעב"י שבנו יהיה צדיק וירבה מעש"ט נכונים היטב:

גם י"ל בבחי' שאמרו חז"ל בנים אלו התלמידים כידוע וכשהרב מלמד התלמידים בסגנון שלא לש"ש מצד בטחונו שלבסוף יבואו תלמידיו לש"ש אין זה בגדר לב שהרי לב חכם לימינו בבחי' למיימינים בה כידוע וזהו עיקר הלב שממנו תוצאות חיים חכמה תחיה בעליה לזכות לאורך ימים ובבחי' עץ חיים למחזיקים בה סמא דחיי וזולת זה הרי בגדר אכול ושתה יאמר לך ולבו בל עמו כי בלי לש"ש אין זה בחי' לב וכנ"ל גם בדרך שאמרו חז"ל צדיקים לבם בידם ועמו היינו טפל כנ"ל כמ"פ כשאין יראה קודמת להיות ראשית להחכמה אין לבו טפל לו כי צדיק מושל ביראת אלקים להמשיל לב טוב על לב שני וע"י לבו בידו וטפל וכשיהיה מתחלה הלימוד ביראה הקודמת דהיינו לש"ש בגין דהוא רב ושליט וכו' יראה עלאה אז הרי חל הלב טוב של הרב שבודאי לש"ש אל בנים התלמידים בדרך זה היטב ולב בנים על אבותם כמו שאמרו חז"ל בני תנה לבך לי ומה אם בנין ביהמ"ק שנמדד בצרור כ' תן לבך ר"ש דברי תוה"ק שהלב והעינים צריכים להיות דבוקים בה ולימוד דביקות האהבה להתוה"ק הוא ע"י אבותם רבותם ע"י נשיאות עיניו לרבותיו כי שורייקו דעינא בלבא תליא ולזה אמרו חז"ל האי דמחדידנא מחבראי משום דחזיתא לרב מאחוריו והעולם אומרים חוץ לעינים הוא חוץ ללב ולזה השבת הלב של התלמידים לשיודבקו באהבת התוה"ק הוא ע"י רבותם שמפוררים האהבה הטובה וכן הוא מש"ה וכל העם רואים את הקולות (ואמרו חז"ל שהיה רואים את הנשמע) שהיה

זה כדי שלא יוטרד לבם בהיסח הדעת מלשמוע ולהבין היטב ע"י שראות עינים היה רחוק מן הדיבורים וכמש"ה כי לא ראיתם כל תמונה וע"י שראו הקולות גם מעוטי העם שקאי על הער"ר כידוע גבר בהם כח השכל כ"כ שלא יבלבלם הראיה דעיני בשר שזהו בחי' העם שקאי על הער"ר כי מצד הערבוביא יש ח"ו בחי' כים נגרש השקט לא יוכל וכמים עכורים ומשקה המעורב עם השמרים ואין לב חכם כובש לב שני כ"כ לעשות טפל אליו רק שמרים של לב השני מערב לב חכם בבחי' עוסק יהולל חכם שע"י זה תגבורת לב כסיל עיני בשר על כח עיני השכל מ"מ גם להם היה תיקון ע"י מה שהקולות היה נראים גם לעיני בשר כידוע וכן הוא ענין דחזיתיה לרב מאחורי שע"י זה מתעורר הלב היטב כנ"ל:

תהלים

ג **לה'** הישועה על עמך ברכתיך סלה הכוונה אימתי לה' הישועה כשעל עמך ברכתיך כשיש לעב"י רב טוב וברכת ה' משא"כ כשאדם מצטער שכינה. מה אומרת קלני מראשי ומזרועי וכמשל אב שמצטער בצרות בנו וכשיש רב טוב לבית ישראל אז הוא ישועת הש"י וכמש"ה כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל ומניעת הטוב ח"ו הוא מצידינו וכמ"ש במק"א מה ששמעתי על מאמר תיקזוה"ק צווחין ככלבין הב הב עיי"ש.
בשלום יחדיו אשכבה ואישן כי אתה ה' לבדד לבטח תושיבני:
י"ל עפ"י מ"ש במק"א רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנהו שהכוונה מצד שלתאוה יבקש. נפרד פיזור לרשעים יפה בעיניהם וכשהוא בין רבים הם עליו כמכאובים מצד שאיננו יכול להרבות תאוותיו כ"כ והבוטח בה' חסד יסובבנהו הרבים גורמים לו בחי' אהבת חסד ואגודה ועניני הצטרכות בנין גופו לא יוחסרו ג"כ וכן הוא בוטח בהש"י שמסבב הכל לטובה וכן הוא כאן כי ברבים אי אפשר להיות רק ע"י שלום ומצד שאין שלום אמר ה' לרשעים כיון שכל או"א לבצעו מקצהו ולתאוותו בפירוד כל אחד ואחד מתנגד לחבירו ולזה פיזור יפה להם משא"כ שלום יחדיו באגודה הוא רק לצדיקים וע"י זה גם אח"כ בבדידות אתה ה' אל בדד שלי לבטח תושיבני שע"י כח האגודה נשאר הארה גם אח"כ אל הבדידות שלא יהיה בבחי' בדד ישב וכו' נפרד מהש"י ח"ו וכמ"ש בשם הבעש"ט ז"ל אך גם אל הבדד אתה תושיבני לבטח ע"י כח הארה מזמן האגודה וכינוס הצדיקים דמעיקרא כנ"ל:

ו **חנני** ה' כי אומלל אני רפאני כי נבהלו עצמי:

הכוונה להנצל מעונש דבעידן ריתחא ח"ו כמו שאמרו חז"ל והיינו אל באפך תוכיחני וע"י מצוות מילה שאינה נפסקת אעב"ו תמיד הרי זה כעוסק במצוה תמיד ולגבי מדת חסידות שהוא ג"כ בחי' חוקים כמ"ש במק"א בבחי' חסדך ה' מלאה הארץ חוקיך למדני יש ג"כ התנצלות כי נבהלו עצמי וע"י בהלה אין יכולים להרבות מדת חסידות ולגבי מצוה כעין ציצית שייך בחי' רפאני שלא יהיה מום בנר"נחי ע"י חסרון מצוה מרמ"ח שהם כח איברי נרנ"חי כידוע ולגבי חסרון מדחסי' שגורם חנינות מהש"י שייך בחי' חנני ה' ולפי זה יהיה כוונת כי אומלל בחי' מילה (אומלל עה"כ גימ' חק בחי' מדחסי' כנ"ל) בחי' תיקון על חסרון מדת חסידות מדתו של אברהם אע"ה ע"י בריתו של אחע"ה שאינה נפסקת מאתנו בשום רגע ובחי' נבהלו יהיה התנצלות על התרשלות במ"ע כעין ציצית (ואמרו חז"ל קשה עונשו של לבן מעונשו של תכלת נבהלו אותיות והלבן) כי בחי' בהלה גורמת ח"ו נטיה מעסק במצוות מצד הטרדא:

יט **יום** ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת:

וכן מש"ה לקמן (סי' מ"ב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. יש לפרש שני כתובים הללו הבאים כאחד בדרך לימוד זכות על אותם הטרודים בעסקי פרנסתם להמציא טרף לביתם ודי חוקם אשר ברוב טרדתם לא ימצאו פנאי שיוכלו מלט זמן מה לפרנסת נפשם ונשמתם אך כבר אמרו חז"ל שבק"ש שחרית וערבית קיים מצות והגית בו יומם ולילה ועכ"פ אינו מצוה מן המובחר וצריך עכ"פ לקבוע ולגזול עת לעשות לה' ועכ"פ להיות בבחי' העומדים בבית ה' בלילות דאיברו לגירסא וע"י זה הש"י מושך עליו חוט של חסד ביום כמו שאמרו חז"ל וזש"א יום ליום יביע אומר אומר מבחי' את ה' האמרת היום לשין אהבה וקריאת שמע היינו אהבה אח"ד גימטריא אהב"ה ואהבת וכו'). אמרי פיו בתפלה ובק"ש ויוצא בזה עכ"פ ידי שמים בחובתו חובת גברא המוטלת עליו ולילה ללילה יחוה דעת טוב בתורה הק' וכן י"ל ג"כ יומם יצוה ה' חסדו שבחי' חסד היינו בחי' פרנסה כמש"ה נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו יעסוק ביום ובלילה שירה עמי בתורה כנ"ל ושניהם עולים בקנה אחד:

ללילה ללילה יחוה דעת:

אולי מזה נמשך קטנות הירח מאור הלילה עיין בזה:

אז איתם ונקיתי מפשע רב יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך:

י"ל פשוט שהכוונה כי החטאים הם כחומת ברזל המפסקת שלא לשמוע אל הרנה של תוה"ק ואל התפלה מצד שלרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי וכו' וכמ"ש במק"א מה ששמעתי עמש"ה כל תשא עוון וקח טוב כי קודם שמנושא העון המעשים טובים

שלו לא יקובלו לרצון ולית להון גדפין שיעלו למעלה ונדחין למטה והעון בעצמו עומד על ימינו לשטנו בבחי' חקוקים על עצמותיו ומלפפות בו כידוע וכשיהיה כל תשא עון בבחי' ונקיתי מפשע אז וקח טוב שיקובלו המעש"ט שלו ופרחין לעילא היטב. וזש"א אז איתם ונקיתי מפשע רב כשאהיה תמים ומנוקה מכל אשמה ורשע ובפרט בחי' פשע שהיא מרד ח"ו) ויקוים מש"ה והסירותי לב האבן וכו' אז יתיה לרצון אמרי פי בתפלה והגיון לבי בתוה"ק וכמש"ה יהי לל תמים בחוקיך למען לא אבוש שידחו למטה ח"ו ובבחי' אז לא אבוש בהביטי אל כל מצוותיך כי כשהוא הבל שאין בו חטא אז התורה והתפלה רצוית ומקובלת ופרחין לעילא לעילא ונעשים כתר מלכות כידוע:

כג **ה'** רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני:

הכוונה ה' רועי ע"י מה שאני משליך יהבי על הש"י בבחי' בטל רצונך וכו' רק הש"י הוא רועי ומדה זו לא תוחסר ממני לעולם ע"י זה בנאות דשא ירביצני בעוה"ז ועל מי מנוחות ינהלני בעוה"ב בבחי' מים חיים מקור החיים הנצחיים שבבחי' נייחא מסטרא דקדושה בבחי' חכמה שנקראת קודש כידוע וחכמה תחיה וזש"א נפשי ישובב ע"י מה שרצוני יהיה בבחי' שובב ויבוטל נגד רצונך וינחני במעגלי צדק דהיינו בחי' בטל שהוא בחי' צדקה כמ"ש במק"א והיינו למען שמו לש"ש לנכון וע"י זה גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא שגם שהרוצה שיחיה ימות א"ע כידוע עכ"ז לא אפחד שיחולו ע"י זה ח"ו מעין יסורים שהוא בח' רע ח"ו שהרי אתה עמדי והש"י לא עינה מלב ויגה בני איש ושארי הרצונות הם בטלים ע"י בחי' בטול וזש"א שבטך ומשענתך המה ינחמוני היינו שגם שהיסורים הם ג"כ נחמה וישועה עכ"ז מבוקשי שתערוך שלחן נגד צוררי שלא יארע לי שום פגעים שע"י זה יש קידוש השם לפני הרואים ע"י שתערוך שלחן עם כל טוב לפני כי דשנת בשמן ראשי כמ"ש חז"ל מה זית מוציא שמנו ע"י כתישה כן הוא יסורים אך הרי די ביסורים שבמחשבה וזהו בחי' שמן ראשי וחלקי הוא בשובע שמחות את פניך ולזה אך טוב וחסד ירדפוני בעוה"ז לבנות העולם בטוב ושבתי בבית ה' לאורך ימים בחיים הנצחיים:

ושבתי בבית ה' לאורך ימים:

י"ל שמורה שאין כוונת הישיבה בבחי' עלמא דנוקבא וכנ"ל כמ"פ רק הישיבה בדחי' מרבה ישיבה מרבה חכמה וע"י זה יש אורך ימים כי החכמה תחיה עץ חיים למחזיקים בה למיימינים אורך ימים וכן הוא בבחי' הן יראת ה' היא חכמה ויראת ה' לחיים ויראה תוסיף ימים והיינו לאורך ימים בישישים חכמה ואורך ימים תבונה והוא נגד בחי' ישיבה בחי' דרך נשים שדעתן קלות וכמ"ש במק"א בזה רק להוסיף שמורות מועלות במצוות

ע"י יראת ה' לחיים וכן הוא בבחי' ישיבה כסאות למשפט וסנהדרין אצל המקדש לשכת הגזית היינו בחי' שבתי בבית ה' וכמשפטיך חייני שע"י בחי' המשפטים הטובים יש אריכות ימים טובים והיינו טוב וחסד ירדפוני וכו' גם הוא בבחי' אגורה באהליך עולמים שני עולמים כמו שאמרו חז"ל והיינו בבית ה' ביהמ"ד הק' שזהו הוא בחי' בית ה' כי אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה שנתחדש בביהמ"ד הק' והיינו לאורך ימים שיאמרו הלכה משמו תמיד וע"י זה יש אריכות ימים בעה"ז ובעוה"ב היטב:

כו **כי** חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך הכוונה כי ע"י הזכרון בטובות הש"י וחסד אל אשר כל היום הוא מונע ומציל מלחטוא ומביא למעשים טובים והתהלכות באמיתיות דרכי הש"י בלי גרעון בבושה מלפניו והיינו ע"י שחסדך לנגד עיני תמיד כל היום ע"י זה והתהלכתי באמתך היטב וכ"ה בחי' מש"ה טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך טוב:

רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה':

י"ל ע"ד מ"ש בספה"ק עמ"ש בתיזוה"ק עד דמטי רגלין ברגלין שכן הוא בחי' הקומה שלימה הגדולה הכוללות כל דורות עולם אשר דורות האחרונים הם בחי' רגלין וכ' בספה"ק שיש רגל עקומה באדם וסוף א"ב רגל דת' עקומה והיינו דגבי עמדה במישור כשיתישר העיקום שגם בחי' רגליים לא יהיה בהם עיקום עכ"פ בדרך שכל ותיקוני הנרכח"י אז יהיה קיבוץ גליות בחי' מקהלים והיינו במקהלים אברך ה' וע"י מה שלב עקש יסור ממנו אז ממילא רע לא אדע כי כל נמצא אוהב הטוב לעצמו רק שיש טועים לומר על רע טוב וכשיתוקן זה לא נדע משום רע כלל וע"י זה תבוא ברכת טוב אשר מה טוב שבת אחים בשלום ושלום מחזיק ברכה והיינו אברך ה' כי המברך מתברך והיינו בחי' ורגלי חסידיו ישמור כי בחי' האהבה שמפשטת העקמימיות שבלב בבחי' מישרים אהבוך יושר לבב והיינו בחי' חסידות שהיא אהבת חסד והיינו ישמור בבחי' שומר ה' את כל אוהביו שינצלו מעקמימיות כנ"ל וזהו מש"ה ולישרי לב שמחה כי כיון שבחי' יושר הלב היינו חסידות באהבה כנ"ל ע"י זה יש שמחה בבחי' ויעלצו בך אוהבי שמך וגם שע"י זה זוכים לברכה כנ"ל וברכת ה' תעשיר ולא יוסיף עצב רק שמחה טובה וזהו מש"ה אודך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקיך דקא אדלעיל שם אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך שכ' במק"א בזה שהכוונה אתה צויתה פקודיך לשמור מאוד ואנו מצווים ועושים לעשות משמרת למשמרת וגם המד"חסי' שאנו מוסיפין הוא בגדר מצווה ועושה שהוא גדול ומצד אחר חביבים ד"ס יותר מיינה של תוה"ק כיון שיש בזה הוראת אהבה לזה, אחלי יכונו דרכי לשמור חוקיך במשמרת למשמרת אז לא אבוש בהביטי אל כל מצוותיך שגם שבחי' הבטה הוא מלמעלה למטה וא"א להיות כן לגבי

מצוות הש"י בשום אופן אפילו לגבי הקלה שבקלות אך מצד שהרשינו להוסיף דברי סופרים וכו' ע"י זה ישבנו כח זה של הבטה לגבי המצוות כיון שיש בנו כח דעלוי ע"ג המצוות ע"י ד"ס כיון שאנו בזה ג"כ מצווים ואין לנו בושה במה שלא נדע מה נעשה כי עליך עינינו כיון שהוא רק מצד חביבות ד"ס וזש"א אודך ביושר לבב כיון שיש בי חסידות דד"ס שהיא אהבה יש פישוט עקמימיות והיינו יושר לבב כנ"ל:

גם יפורש בחי' אודך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקיך:

מצד שע"י אהבה דחסידות האדם משתוקק מתי יבא לידי להגיע להרבות מעש"ט וע"י זה מחשבתו הטובה מצטרפת למעשה משא"כ הלומד שלא עפ"י אהבת חסד אין לו תשוקה בלימודו לבוא לידי מעשה אך ע"י שמירת החוקים שהוא מאהבה במדח"סי' כמ"ש במק"א יש גם יושר לבב בלמדי משפטי צדקיך שאני משתוקק בלבי שאת חוקיך אשמור ועי"ז אל תעזבני. גם הוא בבחי' שכ' במק"א ששמעתי לפרש מכל משמר נצור לבך דהיינו שלא יהיה הלב כבתפיסה ובית כלא ושביה (משמר מלשון וישם אותם במשמר) בעיכוב מלהתפשט מלכותיה על כל האיברין דיליה כי הלב הוא המלך וממנו תוצאות חיים להאוברים ואחר מהד' שצריכים להודות הוא היוצא מהשבי ושבי כולהו איתניהו ביה וזה אודך ביושר לבב וכו' את חוקיך אשמור כנ"ל לימוד שיש בכוחו גם שמירת התוה"ק בפועל דהיינו כח התפשטות יושר הלב כנ"ל:

גם י"ל שלימוד התוה"ק ע"מ לעשות יש בו מדת חסידות כי חכם עצל בעיניו לומר די לי שאשאל מחכמים הלכה למעשה ואני אעסוק בסחורה ולא עלי המלאכה לגמור גמרא וללמוד הלכה אך ע"י מה שיש בי כח שמיעה לשמירה מעולה משמרת למשמרת בכלל השמירה מעולה הוא ג"כ מה שאלמוד ההלכות מחשש שמא בלי לימוד לא אדע גם להיות מסתפק ושואל או שמא יארע במקום שלא אוכל לשאול כל הצורך היטב ומדרשן אחד שמעתי רגלי עמדה במישור בגדר השתוות בית מלא מבני אדם כריק מהם וע"י זה במקהלים אברך ה' כי הרי בית מלא מבני אדם וכו' ובדרך זה כתב בספה"ק אם לא שויתי ודוממתי וכן שויתי ה' לנגדי תמיד בחי' השתוות כנ"ל וי"ל ג"כ בבחי' המיצוע שצריך להיות בכל המדות כידוע וזהו בחי' מישור ע"י מיצוע יכול לתקן שני צדדי המיצוע לנכון וזהו מקהלים והמיצוע הוא ע"י בחי' מתקלא דעולם התיקון והוא שלום המחזיק ברכת טוב:

לב **אשרי** נשוי פשע כסוי חטאה עפ"י מ"ש במת"א אודות מכסה פשעיו לא יצליח שע"י שליח פירסום הוידוי מועיל ומצליח וכן הכוונה כאן אשרי נשוי פשע וכו' שהמכסה פשעיו לגמרי בדברים מפורסמים שהיה בזה חילול ה' ח"ו שע"י זה יש חשש מחטיא

את הרבים ח"ו שבזה אין מספיקין בידו לעשות תשובה וע"י זה לא יצליח וכל זה הוא רק כשאין מה שיבטל מחשש חילול השם ומחטיא את הרבים ח"ו אך במפרסם התיקון ע"י שליח הוא נשוי פשע דהיינו הסתלקות וריחוק כיין שכבר יצא מגדר מחטיא הרבים וכסוי חטאה הוא עכ"ז שהרי גם בשעת הפירסום דהוידוי שאז נעשה מבחי' פשע בחי' חטא שוגג שהרי גם ע"י תשובה מאהבה נעשה עכ"פ מעוון חטא שוגג וגם אז יש בזה צד כסוי כיון שנשמר מבחי' החציפות שע"י פירסום החטא גם בחי' פשע מורה על חטא הרבים שהרי זה כעין מרד שמתנגד למלכות שמים אשר בחי' מלך הוא ט"י רוב עם וזה מסתלק ע"י מה שהוא מפרסם התיקון והוא בחי' כסוי קלונו בבחי' כוסה קלון ערום ותשובה מוראה היינו בחי' ההיפוך מפשע לחטא והיינו יראה היינו בושה וזהו מה שאיננו מפרסם בפיו חטאו הקודם כדי להנצל מבחי' הבושת שהוא מה שגרם אל בחי' חטאה שוגג מתהפך מפשע ובמק"א כ' שבחי' נושא עוון הוא ע"י תשובה מאהבה שהעוון נתרומם אל גדר הזכיות שהוא בחי' העלוי ונשיאות וכן המזכה הרבים ע"י תשובה מאהבה ואוהב להש"י הוא הומה ומהמה אחרים לעבודת הש"י ולתיקונים נכונים וע"י זה יצליח ודאי ובמד"ר הק' כתב אשרי נשוי פשע היינו שהוא מנושא למעלה מן הפשע ולא הפשע עליו ח"ו וכן י"ל בחי' כסוי חטאה דהיינו שהוא כוסה החטאים ובטלים נגדו והוא ע"י מה שהם מעט מזעיר נגד זכיותיו המרובים וכף זכות מכריע ולא ח"ו בבחי' דברי עוונות גברו מני רק הטוב מתגבר וכובש עוון במצולות ים היטב:

לג **עצת** ה' לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור. ירומז כאן בחי' יפה שעה אחת בעוה"ב מכל חיי עוה"ז ויפה שעה א' בתשומע"ט וכו' ובחי' לעולם הוא בחי' שמי עם יה' שס"ה יה' נסתרות בחי' עוה"ב ועצת עליון בהתוה"ק שנקראת תושיה ועצה והמצוות הק' הם עצות טובות שיתהפך האדם ממיתה לחיים ומרע לטוב עצת הש"י בזה כדי להטיב במשפט כמ"ש בזה במקו"ר ועיקר הטובה הוא בחי' לעולם בחי' עוה"ב כנ"ל אך עיקר כ"ר הש"י ומחשבות לבו הוא לבחי' זכרי לדור דור זכרי עם וה' רמ"ח בחי' וה' הנגלות ותיקון עוה"ז הוא רק ע"י תשובה ומעש"ט. וכן הוא בבחי' פירות שנותן הש"י בעוה"ז שי"ל שהם מבחי' שכר מצוה כמ"ש במק"א בבחי' נ"ר שיש להש"י ממה שיחול טובו במשפטיו וזש"א שגם שגוף השכר לעולם בעוה"ב כנ"ל מ"מ לדור ודור בנגליות בעוה"ז יש ג"כ מצד בחי' אלקים מענה בשמחת לבו ששמח בטובתינו ובחי' וחישב מחשבות לבל ידח ממנו נדח שמח בלב לטוב וכן הוא בבחי' ותלמוד תורה כנגד כולם בבחי' עם תורתי בלבם ישראל עלה. במחשבה ובחי' ישראל היינו לומדי תוה"ק והיינו מחשבות לבו של הש"י ולזה יש פירות פירות בעוה"ז ג"כ דהיינו לדור דור וכן הוא לגבי

כל עניני ג"ח שמנו חז"ל שאוכלים פירותיהם בעוה"ז שהכל בחי' מחשבות לבו ובבחי' שאמרו חז"ל בפ"ק דב"ב צדקה דעב"י הוא כמלך שדחף בנו שלבו קרוב אליו להיטיב והיינו מחשבות לבו:

וכן הוא בבחי' מה שמיצירה ולמטה יש הנהגות הבחירה וייצר ב' יודי"ן כידוע משא"כ בריאה ו"ה נסתרות עולם שכולו טוב כמ"ש במקו"ר בזה והיינו לעולם בחי' עוה"ב בריאה עצה אחד ולדור ודור ו' המקנן ביצירה ועשיה משם ההנהגה בבחי' מחשבות לבו רבים שנים שקבע דרך הבחירה ועי"ז תיקון הייצרים יש להעלות למחשבת הש"י גם בחי' תעמוד יורה על בחי' קימה מעלמא דדכורא כנ"ל כמ"פ והיינו בחי' הצלה מדעת קלות של נשים. כי ישיבה הוא בחי' עלמא דנוקבא רק בחי' תוספות יראת ה' שהוא בחי' אז תבין יראת ה' והיינו בחי' לעולם עוה"ב בינה והיינו מחשבות לבו לדור דור כי חכמה נקרא מחשבה ובבחי' כולם בחכמה עשית דכולהו במחשבה איתברירו כידוע:

מב **תפלה** לאל חיי:

י"ל הכוונה שכל החיות שלי והנאה בעוה"ז הוא רק מה שאני מתכלל להש"י זה הוא רק חיי וכמו חלב ודשן תשבע נפשי במה ששפתי רננות יהלל פי שיש לי הנאה בהשפתי רננות שאני מהלל יותר ממה שחלב ודשן תשבע נפשי ורק זה הוא שמחת לבבי ורצונינו יהיה רק במה שהוא רצון הש"י לבד ולא זולת והכל כאין נגד רצון הש"י ואני בוחר בחיים בבחי' למענך אלהים חיים שהחיים יהיה רק למען הש"י ורצון שלו ולא לטובת עצמינו:

מה **והדרך** צלח רכב על דבר אמת:

י"ל ע"ר שכ' במק"א עמש"ה עוז והדר לבושה כי בחי' עוז היינו תוה"ק שבכתב ופירושה שבעל פה מה שהוא בגדר אורייתא והדר היינו בחי' תקנות חז"ל שבחי' הדר היינו עולם התיקון כידוע מהזוה"ק ומהאר"י ז"ל וזהו והדרך תקנות חז"ל כנ"ל צלח רכב על דבר אמת התוה"ק שבכתב ע"ד חביבים דברי סופרים גדרים וסייגים מיינה של תוה"ק וזהו על דבר אמת שבחי' הדר כנ"ל עולהע"ג אמיתיות התוה"ק:

סא **ימים** על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור שאלני בני כמר ישראל ארי' ליב שיחי' לאוי"ט מדוע נצטרך דוד המע"ה ב' מחנות לע' שנותיו אחד מאדה"ר ז"ל ואחד מאבוה"ק אברהם אע"ה ויעקב אע"ה ויוסף הצע"ה כמ"ש בזוה"ק ונראה דודאי אלו ואלו דא"ח מצד אדה"ר ז"ל היה לו מלוכה על כל העולם ומצד אבוה"ק היה לו מלוכה על עב"י כי קשה למלוך על י' עטופי סדינים מעל כל העולם כולו וכ' מי יוכל לשפוט את עמך הכבד וכו'

גם י"ל שהוא בבחי' אברהם אברהם פסיק טעמא בבחי' גליפו ורשימו כמ"ש במקו"ר בזה ויהיו שנות אבותינו הק' מצד מעלין בקודש בבחי' הגליפו ואולי ירומז זה כאן ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור ויהיה בחי' דור ע' שנה ובקדמונים ז"נ יש סברות שונות במספר שנות דור ועיין בפ' שיה"ש להרמב"ן ז"ל:

גם י"ל דלגבי אסוקי שמעתתא כהלכתא נתנו לו אבותינו הק' בבחי' חסד ואמת ושלום חסד לאברהם אמת ליעקב והוא בחי' צדיק דינא דמלכותא ובחי' יוסף הצע"ה הוא מדת שלום ובמ"ש במק"א בבחי' ולא יכלו דברו לשלום ובבחי' כשיש שבע בעולם יש שלום וזהו ע"י יוסף הצע"ה המשביר

גי"ל בבחי' אגורה באהליך עולמים בשני עולמים עוה"ז ועוה"ב שיאמרו דבר הלכה מפיו בעוה"ז וע"י זה שפתותיו דובבות וכמ"ש במק"א בזה בבחי' ושבתי בבית ה' לאורך ימים וכן. הוא בחי' ימים על ימי מלך תוסיף בשני עולמים כנ"ל ושנותיו בכל דור ודור ע"י שדבריו יפוצו בכל היורות כנ"ל וכן הוא בבחי' מה שלא טעם שינה מימיו ושינה הוא כמיתה והיינו ימים על ימי מלך תוסיף שגם הלילות נחשב לו כימים ואולי מצד זה היה לו ב' המתנות כנ"ל כי גם הלילות היו לגביה כימים והו"ל כאלו חי ב"פ ע' שנה וזהו שנותיו כמו דור ודור כנ"ל. (סב) **ולך** ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. היינו אתה בעצמך שלא ע"י שליח זה הוא חסד וזה שאמרו חז"ל במד"ר ולמה ישלם ה' פעלך אמר ר' חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו בבחי' בטל רצונך וכו' וכל הרצונות בטלים נגדך ולא שייך בחוץ תעמוד רק בחי' ברכנוכם מבית ה' דיהבין ליה מגלאו כמ"ש בזוה"ק גם כי אתה הוא חסד בבחי' אתה כהן לעולם כבזוה"ק והיינו כי אתה תשלם שמשלם במדת החסד וזהו חסד עליון במתנת חנם וזהו ולך ה' חסד.

כי אתה תשלם לאיש כמעשהו:

הכוונה שגם שלאחר ניצול העדי מהר חורב אנו נוטים לקום ועשה כמ"ש במק"א בבחי' זכור ושמור מ"מ יש שכר גם על מצוות עשה וחסדי הש"י עלינו לשלם לנו שכר טוב על מצוות עשה ולכך אמרו חז"ל בתשובה ומעשים טובים וכו' כי אין מעשים טובים מקובלים בלי תשובה ולפמ"ש בספה"ק שאח"כ כשעושה תשובה מתעלים למפרע גם כל זכיותיו ידויק ביותר שעה אחת בתשובה שעל ידי זה קונה כל עולמו ולמפרע מתתקנים כל זכיותיו של כל ימי חייו היטב:

צד **ברוב** שרעפי בקרבי תנחומיך ישמשעו נפשי:

י"ל עפ"י מ"ש בתקו"ר אודות מה שבעב"י רק מחשבה טובה לבדה מצרפת למעשה שהוא מצד מה שעב"י מושרשים בעולם הבריאה עולם המחשבה שכולו ורובו טוב

משא"כ כל זולת עב"י שאינם מושרשים במחשבתן כ"א בבריאה דעשיה שרובו לא טוב כמ"ש שם ונראה שמה שזולת עב"י נפלו מלהאחז בבריאה העליונה שרובו טוב היינו מצד מש"ה ויתעצב אל לבו על אשר עשה את האדם (בבחי' שאמרו חז"ל אתם קרוין אדם ואוה"ע קרוין האדם כידוע האדם גימ' טמ"א) בארץ כי נחמתי כי עשיתם והיינו בחי' מה שאבדו גוים מארצו העליונה דבריאה וע"י שירדו בחי' אחיזת המחשבות דאוה"ע מבריאה עליונה ע"י זה הוכרע שלעב"י יצטרף רק מחשבה טובה לבדה כיון ששורש מחשבות עב"י הם ידועים לבחי' רובו טוב וזש"א ברוב סרעפי בקרבי אני מובטח שרק מחשבה טובה תצטרף כיון שתנחומיך בחי' וינחם ה' כי עשה את האדם כנ"ל הם ישעשעו נפשי וכשארכו בעולם שרובו טוב להרבות טוב הנצחי לעבי תמיד:

קי **עבדו** את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה:

עפ"י מ"ש במק"א על מש"ה ענו לה' בתודה שהכוונה מצד שתודה באה על ד' דברים ואחד מהם הוא הניצל משבי ושבי ח"ו כולהו איתניהו ביה והצלה משבי הוא ע"י כתר החירות שהוא ע"י לא יהיה לך שורש מל"ת בחי' גבורות לווים לארמא קלא בחי' ענו לה' ענייה בקול רם עיי"ש ובדרך זה הוא ג"כ עבדו את ה' בשמחה שמרי ע"י כח עבודת הש"י ניצולים מעבדות לזולתו כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים ח"ו וכ' מפורש תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ועבדת את אויביך אשר ממילא ע"י עבודת הש"י בשמחה ניצולים מעבדות לזולתו והיינו תודה וזהו ג"כ בואו לפניי ברננה שבחי' רנה שייך ללווים בח' מיתוק הגבורות וזהו בחי' כתר החירות שע"י מצוות ל"ת והיינו בחי' לפניו בבחי' שמי עם י"ה בחי' כסוי קלונו בבחי' כוסה קלון ערום ותשובה מוראה היינו בחי' ההיפוך מפשע לחטא והיינו יראה היינו בושה וזהו מה שאיננו מפרסם בפיו חטאו הקודם כדי להנצל מבחי' הבישת שהוא מה שגרם אל בחי' חטאה שוגג מתהפך מפשע ובמק"א כ' שבחי' נושא עוון הוא ע"י תשובה מאהבה שהעוון נתרומם אל גדר הזכיות שהוא בחי' העלוי ונשיאות וכן המזכה הרבים ע"י תשובה מאהבה ואוהב להש"י הוא הומה ומתמה אחרים לעבודת הש"י ולתיקונים נכונים וע"י זה יצליח ודאי ובמד"ר הק' כתב אשרי נשוי פשע היינו שהוא מנושא למעלה מן הפשע ולא הפשע עליו ח"ו וכן י"ל בחי' כסוי חטאה דהיינו שהוא כוסה החטאים ובטלים נגדו והוא ע"י מה שהם מעט מזעיר נגד זכיותיו המרובים וכף זכות מכריע ולא ח"ו בבחי' דברי עוונות גברו מני רק הטוב מתגבר וכובש עוון במצולות ים היטב:

לג **עצת** ה' לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור. ירומז כאן בחי' יפה שעה אחת בעוה"ב מכל חיי עוה"ז ויפה שעה א' בתשומע"ט וכו' ובחי' לעולם הוא בחי' שמי עם יה' שס"ה

יה' נסתרות בחי' עוה"ב ועצת עליון בהתוה"ק שנקראת תושיה ועצה והמצוות הק' הם עצות טובות שיתהפך האדם ממיתה לחיים ומרע לטוב עצת הש"י בזה כדי להטיב במשפט כמ"ש בזה במקו"ר ועיקר הטובה הוא בחי' לעולם בחי' עוה"ב כנ"ל אך עיקר כ"ר הש"י ומחשבות לבו הוא לבחי' זכרי לדור דור זכרי עם וה' רמ"ח בחי' וה' הנגלות ותיקון עוה"ז הוא רק ע"י תשובה ומעש"ט. וכן הוא בבחי' פירות שנותן הש"י בעוה"ז שי"ל שהם מבחי' שכר מצוה מצוה כמ"ש במק"א בבחי' נ"ר שיש להש"י ממה שיחול טובו במשפטיו וזש"א שגם שגוף השכר לעולם בעוה"ב כנ"ל מ"מ לדור ודור בנגליות בעוה"ז יש ג"כ מצד בחי' אלקים מענה בשמחת לבו ששמח בטובתינו ובחי' וחישב מחשבות לבל ידח ממנו נדח שמח בלב לטוב וכן הוא בבחי' ותלמוד תורה כנגד כולם בבחי' עם תורתי בלבם ישראל עלה. במחשבה ובחי' ישראל היינו לומדי תוה"ק והיינו מחשבות לבו של הש"י ולזה יש פירות פירות בעוה"ז ג"כ דהיינו לדור דור וכן הוא לגבי כל עניני ג"ח שמנו חז"ל שאוכלים פירותיהם בעוה"ז שהכל בחי' מחשבות לבו ובבחי' שאמרו חז"ל בפ"ק דב"ב צדקה דעב"י הוא כמלך שדחף בנו שלבו קרוב אליו להיטיב והיינו מחשבות לבו:

וכן הוא בבחי' מה שמיצירה ולמטה יש הנהגות הבחירה וייצר ב' יודי"ן כידוע משא"כ בריאה ו"ה נסתרות עולם שכולו טוב כמ"ש במקו"ר בזה והיינו לעולם בחי' עוה"ב בריאה עצה אחד ולדור ודור ו' המקנן ביצירה ועשיה משם ההנהגה בבחי' מחשבות לבו רבים שנים שקבע דרך הבחירה ועי"ז תיקון הייצרים יש להעלות למחשבת הש"י גם בחי' תעמוד יורה על בחי' קימה מעלמא דדכורא כנ"ל כמ"פ והיינו בחי' הצלה מדעת קלות של נשים. כי ישיבה הוא בחי' עלמא דנוקבא רק בחי' תוספות יראת ה' שהוא בחי' אז תבין יראת ה' והיינו בחי' לעולם עוה"ב בינה והיינו מחשבות לבו לדור דור כי חכמה נקרא מחשבה ובבחי' כילם בחכמה עשית דכולהו במחשבה איתברירו כידוע:

מב **תפלה** לאל חיי:

י"ל הכוונה שכל החיות שלי והנאה בעוה"ז הוא רק מה שאני מתכלל להש"י זה הוא רק חיי וכמו חלב ודשן תשבע נפשי במה ששפתי רננות יהלל פי שיש לי הנאה בהשפתי רננות שאני מהלל יותר ממה שחלב ודשן תשבע נפשי ורק זה הוא שמחת לבבי ורצונינו יהיה רק במה שהוא רצון הש"י לבד ולא זולת והכל כאין נגד רצון הש"י ואני בוחר בחיים בבחי' למענך אלהים חיים שהחיים יהיה רק למען הש"י ורצון שלו ולא לטובת עצמינו:

מה **והדרך** צלח רכב על דבר אמת. י"ל ע"ר שכ' במק"א עמש"ה עוז והדר לבושה כי בחי' עוז היינו תוה"ק שבכתב ופירושה שבעל פה מה שהוא בגדר אורייתא והדר היינו

בחי' תקנות חז"ל שבחי' הדר היינו עולם התיקון כידוע מהזוה"ק ומהאר"י ז"ל וזהו והדרך תקנות חז"ל כנ"ל צלח רכב על דבר אמת התוה"ק שבכתב ע"ד חביבים דברי סופרים גדרים וסייגים מיינה של תוה"ק וזהו על דבר אמת שבחי' הדר כנ"ל עולהע"ג אמיתיות התוה"ק:

סא **ימים** על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור שאלני בני כמר ישראל ארי' ליב שיחי' לאוי"ט מדוע נצטרך דוד המע"ה ב' מחנות לע' שנותיו אחד מאדה"ר ז"ל ואחד מאבוה"ק אברהם אע"ה ויעקב אע"ה ויוסף הצע"ה כמ"ש בזוה"ק ונראה דודאי אלו ואלו דא"ח מצד אדה"ר ז"ל היה לו מלוכה על כל העולם ומצד אבוה"ק היה לו מלוכה על עב"י כי קשה למלוך על י' עטופי סדינים מעל כל העולם כולו וכ' מי יוכל לשפוט את עמך הכבד וכו'.

גם י"ל שהוא בבחי' אברהם אברהם פסיק טעמא בבחי' גליפו ורשימו כמ"ש במקו"ר בזה ויהיו שנות אבותינו הק' מצד מעלין בקודש בבחי' הגליפו ואולי ירומז זה כאן ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כולו דור ודור ויהיה בחי' דור ע' שנה ובקדמונים ז"ל יש סברות שונות במספר שנות דור ועיין בפ' שיה"ש להרמב"ן ז"ל:

גם י"ל דלגבי אסוקי שמעתתא כהלכתא כתבו לו אבותינו הק' בבחי' חסד ואמת ושלום חסד לאברהם אמת ליעקב והוא בחי' צדיק דינא דמלכותא ובחי' יוסף הצע"ה הוא מדת שלום וכמ"ש במק"א בבחי' ולא יכלו דברו לשלום ובבחי' כשיש שבע בעולם יש שלום וזהו ע"י יוסף הצע"ה המשביר **גי"ל** בבחי' אגורה באהליך עולמים בשני עולמים עוה"ז ועוה"ב שיאמרו דבר הלכה מפיו בעוה"ז וע"י זה שפתותיו דובבות וכמ"ש במק"א בזה בבחי' ושבתי בבית ה' לאורך ימים וכן. הוא בחי' ימים על ימי מלך תוסיף בשני עולמים כנ"ל ושנותיו בכל דור ודור ע"י שדבריו יפוצו בכל היורות כנ"ל וכן הוא בבחי' מה שלא טעם שינה מימיו ושינה הוא כמיתה והיינו ימים על ימי מלך תוסיף שגם הלילות נחשב לו כימים ואולי מצד זה היה לו ב' המתנות כנ"ל כי גם הלילות היו לגביה כימים והו"ל כאלו חי ב"פ ע' שנה וזהו שנותיו כמו דור ודור כנ"ל. (סב) **ולך** ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. היינו אתה בעצמך שלא ע"י שליח זה הוא חסד וזה שאמרו חז"ל במד"ר ולמה ישלם ה' פעלך אמר ר' חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו בבחי' בטל רצונך וכו' וכל הרצונות בטלים נגדך ולא שייך בחוץ תעמוד רק בחי' ברכנוכם מבית ה' דיהבין ליה מגלאו כמ"ש בזוה"ק גם כי אתה הוא חסד בבחי' אתה כהן לעולם כבזוה"ק והיינו כי אתה תשלם שמשלם במדת החסד וזהו חסד עליון במתנת חנם וזהו ולך ה' חסד. **כי** אתה תשלם לאיש כמעשהו:

הכוונה שגם שלאחר ניצול העדי מהר חורב אנו נוטים לקום ועשה כמ"ש במק"א בבחי' זכור ושמות מ"מ יש שכר גם על מצוות עשה וחסדי הש"י עלינו לשלם לנו שכר טוב על מצוות עשה ולכך אמרו חז"ל בתשובה ומעשים טובים וכו' כי אין מעשים טובים מקובלים בלי תשובה ולפמ"ש בספה"ק שאח"כ כשעושה תשובה מתעלים למפרע גם כל זכיותיו ידויק ביותר שעה אחת בתשובה שעל ידי זה קונה כל עולמו ולמפרע מתתקנים כל זכיותיו של כל ימי חייו היטב:

צד **ברוב** שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי:

י"ל עפ"י מ"ש במקו"ר אודות מה שבעב"י רק מחשבה טובה לבדה מצרפת למעשה שהוא מצד מה שעב"י מושרשים בעולת הבריאה עולם המחשבה שכולו ורובו טוב משא"כ כל זולת עב"י שאינם מושרשים במחשבתן כ"א בבריאה דעשיה שרובו לא טוב כמ"ש שם ונראה שמה שזולת עב"י נפלו מלהאחז בבריאה העליונה שרובו טוב היינו מצד מש"ה ויתעצב אל לבו על אשר עשה את האדם בבחי' שאמרו חז"ל אתם קרוין אדם ואוה"ע קרוין האדם כידוע האדם גימ' טמ"א) בארץ כי נחמתי כי עשיתם והיינו בחי' מה שאבדו גוים מארצו העליונה דבריאה וע"י שירדו בחי' אחיזות המחשבות דאוה"ע מבריאה עליונה ע"י זה הוכרע שלעב"י יצטרף רק מחשבה טובה לבדה כיון ששורש מחשבות עב"י הם ידועים לבחי' רובו טוב וזש"א ברוב סרעפי בקרבי אני מובטח שרק מחשבה טובה תצטרף כיון שתנחומיך בחי' וינחם ה' כי עשה את האדם כנ"ל הם ישעשעו נפשי וכשארכו בעולם שרובו טוב להרבות טוב הנצחי למגבי תמיד:

ק **עבדו** את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה:

עפ"י מ"ש במק"א על מש"ה ענו לה' בחודה שהכוונה מצד שתודה באה על ד' דברים ואחד מהם הוא הניצל משבי ושבי ח"ו כולהו איתניהו ביה והצלה משבי הוא ע"י כתר החירות שהוא ע"י לא יהיה לך שורש מל"ת בחי' גבורות לווים לארמא קלא בחי' ענו לה' ענייה בקול רם עיי"ש ובדרך זה הוא ג"כ עבדו את ה' בשמחה שמרי ע"י כח עבודת הש"י ניצולים מעבדות לזולתו כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים ח"ו וכ' מפורש תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה ועבדת את אויביך אשר ממילא ע"י עבודת הש"י בשמחה ניצולים מעבדות לזולתו והיינו תודה וזהו ג"כ בואו לפניי ברננה שבחי' רנה שייך ללווים ברי' מיתוק הגבורות וזהו בחי' כתר החירות שע"י מצוות ל"ת והיינו בחי' לפניו בבחי' שמי עם י"ה שס"ה וי"ה מרכז דפנים דרל"א כידוע וזהו ג"כ הריעו לה' כל הארץ בבחי' כתר החירות ועפ"י הנ"ל הוא מה שאמר:

דעו כי ה' הוא אלקים:

כי בחי' אלקים מורה תמיד על שררות ואדנות כידוע מפירש"י ז"ל בדו"ט והיינו בחי' לא יהיה לך וכו' רק ה' לבדו הוא האדון וע"י זה יש כתר החירות לעב"י וזש"א הוא עשנו ולו אנחנו שהרי י' אומניות בחי' עשית פלא עצות מרחוק אמונת אומן י' זו הוא בחי' הארת הפנים דרל"א שמשם בחי' כתר החירות ואנו בן זוג דשבת"ק בחי' י' אומניות והיינו ולו אנחנו שאנו בן זוג דעשיה זו וע"י זה זוכים למלכות וחירות והיינו בחי' עמו וצאן מרעיתו שבחי' עמו מורה על עבודתינו להש"י שאין מלך בלא עם ואנו עמו של הש"י והוא מלכינו וע"י זה יש חירות לעב"י כי עבד ממ"ה מלך וצאן מרעיתו ה' רועי לא אחסר כל טוב בואו שעריו בתודה וכו' בבחי' שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד דהיינו הצלה ממלכות מבלעדו וכ' מהולל אקרא ה' ומאויבי אוושע דהיינו חירות ור"ת בו"או שע"ריו בת"ודה חצרו"תיו בתה"לה גימ' שד"י שם הק' דבר אה בחי' כתר החירות מעין עוה"ב בריאה נש"ב יובל וביובל יצא לחירות עולם כמ"ש בזה במק"א והיינו שער"יו:

גם בואו לפניו ברננה קאי ארנה של תוה"ק והמקבל ע"ע עול תוה"ק מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א והיינו עמו חירות ממלכות וצאן מרעיתו בלי רבוי עול ד"א וע"י אומנות נקיה וקלה ג"כ בכלל לקח טוב נתתי בפירוק העולים ויש חירות וזהו הודו לו ברכו שמו שהרי בחי' הודייה הוא בחי' כתר החירות כנ"ל שהוא מציל משבי והיינו ברכו שמו בבחי' שמי עם י"ה שס"ה שמשם כתר החירות כנ"ל כי טוב ה' לעולם חסדו בבחי' זה שמי לעולם להעלם ע"י בחי' עולם חסד יבנה ועד דור ודור אמונתו כפי הסיבוב ע"י היחוד דהוי"ה כמ"ש במק"א וע"י זה יש כתר מצות עשה זכרי עם וה' רמ"ח זכרי לדור דור והיינו תודה שלימה היטב.

קא **אשכילה** בדרך תמית מתי תבוא אלי אתהלך בתם לבבי שמעתי מדרשן אחד מו"ה חיים עוזר במו"ה משה כ"ץ מק"ק בראוי יצו שהכוונה עפ"י מ"ש בזוה"ק פ' שלח דתם עדיף מתמים (יעקב אע"ה נקרא תם אברהם אע"ה נקרא תמים תם עם תמים גימט' תתק"ל שנותיו של אדה"ר ז"ל) והיינו אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי מדה זו שאתהלך בתם לבבי ועפ"י מ"ש במק"א על בחי' מים דנט"י הרי בחי' תם בחי' מים עליונים מאמר פתוח ותמיה הוא הנטיה למאמר סתום דעוה"ז ובחי' תם היינו הנטיה לעוה"ב ממש בבחי' עולמך תראה בחייך שמים רבים לא יוכלו לכבות אהבת עוה"ב וכמ"ש בחוה"ל הק' לא תשכב כי אם ע"י יצועי אהבתו וכו' וזה בחי' באהבתה תשגה תמיד.

גם אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי. שבביתו בינו לבין קונו בבדידות יתנהג א"ע כפי שמתנהג בינו לבריות כידוע או שקאי על בחי' הצנע לכת עם ה' אלקיך בבדידות וי"ל

ג"כ בקרב ביתי בבחי' מ"ש בזוה"ק ביתא דא גופא וכמ"ש במק"א בבחי' לא הקפדתי בתוך ביתו והיינו אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי בפנימיות ולא להתייהר ח"ו או ע"מ שאקרא רבי וכו' גם בקרב ביתי בבח' צהלתו בפניו ודאגתו בלבו כידוע גם אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי בפנימיות גם שאוחז בעניני עוה"ז לבי נוהג בחכמה ובחי' תם לבבי בחי' המיצוע הנכון כידוע:

עשה סטים שנאתי לא ידבק בו ממו"ח נ"י שמעתי עשה סטים שנאתי גם אם לא ידבק בי (כי יש לומר כפשוטו שאיני רוצה עשיה כל דהו מהסטים ועי"ז לא יהיה גרירה להנצל משיודבק בי דאל"ה קשה הלא הוה ליה זו ואצ"ל זו) מ"ע אינני חפץ בזה גם לנדנוד כל דהו דלפנים ומראית עין גם שבטוח אני שלא יהיה שום שייכות דביקות אלי מנדנוד מהסטים:

קו **עושי** מלאכה במים רבים המה ראו מעשי ה'. בבחי' שאמרו חז"ל אין מים אלא תוה"ק והתוה"ק נמשלה ג"כ לאש הלא כה דברי כאש אש דת וכ' במק"א שבחי' פלפול בהלכות התוה"ק הוא בחי' אש וקשה ביגיעה רבה ללבן הלכתא כמ"ש בזוה"ק וימררו את חייהם בעבודה קשה קל וחומר איסור והיתר וכו' כידוע ובחי' מים הוא בחי' דברי אגדה מדרש שהם נוחין על הלב כמים ודברי אגדה מושכין את לבבות עב"י כמים לעוררם ע"י דברי כבושין ומתקבל על הלב ומילי דאגדתא אין בהם יגיעה כ"כ ללמדם והוא בחי' נועם בלי עול כ"כ כמ"ש במק"א בזה בבחי' וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה שקאי על בחי' דברי אגדה הרי שבחי מים הוא בחי' הגדה כנ"ל וזש"א עושי מלאכה במים רבים כי העסק בתוה"ק נקרא מלאכה כידוע מבחי' לעסוק בדברי תורה ועיין בט"ז ז"ל שם והיינו במים רבים כנ"ל המה ראו מעשי ה' כמו שאמרו חז"ל הרוצה להכיר את מי שאמר והיה העולם יעסוק בדברי אגדה ומדרש הק' והיינו המה ראו מעשי ה' הגדולים מני ים התוה"ק כנ"ל:

קיב **אשרי** איש ירא את ה' וכו' גבור בארץ יהיה וכו' י"ל בדרך אסמכת' ע"פ מ"ש בזוה"ק פ' פנחס לכל או"א נותנין לו נפש יתירה כפי מדתו אי הוא חסיד נותנין לו נפש יתירה ממדת חסד וחי הוא רא שמים נותנין לו ממדת גבורה ואי איהו תם נותנין לו נפש יתירה ממדת אמת וכו' ע"ש וזהו איש ירא ה' דייקא גבור בארץ יהיה ממדת גבורה כדברי הזוה"ק וי"ל ג"כ לפי פשט הכתוב גבור בארץ היה זרעו בבחי' שאחז"ל האב זכאי לבנו בנוי בכח וכו' ועונת ת"ח בליל שבת בבחי' לסרסים אשר ישמרו שבתותי ועי"ז גבור בארץ יהיה זרעו ובחי' דור ישרים יבורך בבחי' כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' (קינו) **גל** עיני ואביטה נפלאות מתורתיך:

שמעתי בשם הרב הגאון החריף החסיד מו"ה שמחה כי' אבד"ק בוברקא יצ"ו שאמר לפני הרב החסיד המפורסים בש"ט מו"ה זוסיא ז"ל על זה שלכאורה יפלא לפימ"ש חז"ל הבטה הוא מלמעלה למטה הבט השמים וכו' מלמד שהוציאו למעלה מכיפת הרקיע (וכעת ראיתי שאמרו חז"ל עוד פירוש שהבטה הוא מרחוק ראיה הוא מקרוב עיין מד"ר איכה) ואמר מו"ה שמחה ני' שהכוונה שעיקר ההבטה תהיה להתוה"ק גופה ולימוד מצוות ומעש"ט בסגנון טפל וממילא אביט גם אל הנפלאות שבזה ואמר הרב החסיד מו"ה זוסיא ז"ל שי"ל שהכוונה שהנפלאות הם בבחי' הבטה למטה מאחר שעיקר טבעו בתוה"ק היטב כעין זה שמעתי ונראה שכוונתו מצר שהמאמין היטב כר אוי בהש"י שהוא כל יכול וכדכתיב היפלא מה' כל דבר ורק מצדינו נראה שכן הוא דרך הטבע רק באופן זה משא"כ לגבי כחו של הש"י לא שייך כלל לומר שאין כן דרך דהטבע כי הוא יסד שיהיה הטבע נוהג כך או כך ולפניו הכל שוה וזש"א שעיני יתגלה להם להדיא מה שהש"י הוא כל יכל וע"י זה כל הנפלאות אבין שהם בבחי' מלמעלה למטה לגבי התוה"ק כי במה שבאורייתא ברא קוב"ה עלמא וזה הוא מקור התיסדות כל טבע וכל מנה שבהרגל נעשה כטבע ולזה לגבי תוה"ק לא שייך כלל בחי' נפלאות ומה שהיא נפלאות בעינינו יהיה ידוע לנו שהוא מצד היות הבטתינו למטה אך בהבחנה מצד עצמיות התוה"ק שהיא מקור המציאות לא היה נפלא בעינינו למאומה וכנ"ל:

חסדך ה' מלאה הארץ חוקיך למדני:

עפ"י מ"ש במק"א שבחי' חוקיך היינו חסידות שלא ע"מ לקבל פרס ואין מהרהר כלל רק לעשון רצון הש"י כל חפץ וידוע הלצה המפורסמת מלאו תורה ותפלה לפעמים ח"ו ע"י דלא פרחת לעילא כי אין לה כנפיים לעלות בחי' ב' גדפין דו"ר כידוע וזה חסדך ה' מלאה הארץ ולא סלקת לעילא בחי' גדול מעל שמים חסדך ה' בשמים חסדך דהיינו לשם שמים רק עד שמים תפילה על כך חוקיך למדני לש"ש כנ"ל והיינו בחי' חק שאין להרהר על טעם או שכר כנ"ל:

גם חסדך ה' מלאה הארץ חוקיך למדני:

כי ידוע שאין ללמוד חכמת הקבלה עד שימלא כריסו בפשטי תוה"ק ובהלכותיה והיינו חסדך ה' מלאה הארץ כי פשטי תוה"ק הוא בחי' חסד בבחי' שאמרו חז"ל תורת חסד על לשונה וכו' זהו הלומד ומלמד דהיינו בחי' פשטי תוה"ק שראוי ללמד לכל הרוצה ללמוד משא"כ סוד תוה"ק הם נמנעים מללמד לחסירי חכמה בפשטי תוה"ק וכמ"ש הש"ך ז"ל ביו"ד וזש"א חסדך ה' מלאה הארץ כשמילא כריסו בגפ"ת שהוא בחי' חסד כנ"ל חוקיך למדני היינו חכמת הקבלה שהוא בחי' חק בלי טעם ואין להרהר רק הוא דרך קבלה ואין

מושג בשלימות בעוה"ז כמ"ש במק"א בזה (ח"ק ר"ת חכמת קבלה) ובבחי' זו י"ל מש"ה סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם שע"י בחי' ויסתר משה פניו כי ירא וכו' זכה ותמונת ה' יביט כידוע היטב.

לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי י"ל דרך אסמכתא שהכוונה שאם לא אבדתי ממני מדה זו ללמוד רק מצד שעשועים ולא בדו"ר כראוי ולש"ש אז היה נשאר עוני ח"ו כי גם שכתבתי במק"א שמחשבה טובה לבדה מצטרפת בעב"י הרי במק"א כ' שבדיבור צ"ע מצד שכולם באבק נהיר ואין הכרע סור מרע בזה בכל אדם מעב"י גם כי במק"א שמשקל החסידות שיהיה רק מחשבה טובה בלי שום פניה כל דהו וזה יקר בעיני הש"י הרבה במה שממיתים יצרם בגדר לבי חלל בקרבי גם בלא זה הרי כל שמגרע בחי' יראה הנכונה אין יראתו קודמת לחכמתו ואיננה מתקיימת משא"כ ע"י שאיבד מע"ע נטיה דשעשועים ואהבת מתק התוה"ק בעצם רק להפך הכל לש"ש ע"י זה ניצול מעיני מדעת שע"י חכמה שבלי קיום ויש קיום נצחי לחכמתו וזש"ה לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני דהיינו אורך ימים בימינה למיימינים בה לש"ש ויש קיום לחכמה לטובה:

לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצוותך מאוד מה אהבתי תורתיך כל היום היא שיחתי, עפ"י מ"ש במק"א שבחי' תורת ה' היינו סודות תוה"ק המורים על חכמת אלוקות והרי סוד תוה"ק אין ללמד אל חסירי חכמה בפשט תוה"ק כנ"ל וע"י זה היה מקום שיתרחק אדם א"ע ויפליג דעתו בתחלת ימיו מסודות תוה"ק לזה אמר שגם שרחבה מצוותך לבלי שום תכלה והיה מקום להפליג ידיעת סוד תוה"ק בהפלגה רבה עכ"ז אהבתי תורתיך תורת ה' וכנ"ל מצד שאין צריך להשלים כל לימוד התוה"ק בפשט רמז דרוש קודם הסוד ולא עליך המלאכה לגמור רק כל הנוגע לעצמו לבד דהיינו שיחתי כמ"ש בבחי' ובתורתו יהגה וכו' דהיינו תורתו תורת אדם בהנוגע אליו למעשה גם הכוונה שעכ"פ הוא שיחתי גם שאין לי עדיין ידיעה והשגה בזה וכמ"ש בספה"ק שלשון הזוה"ק טוב לאומרו גם בלי הבנה:

מכל מלמדי הסכלתי כי עדותיך שיחה לי הכוונה שניצל מבחי ילפין ממקלקלתא ומי שמיקל לו יגיד לו משום דילפין מן הקולא מאיזה צד שתהיה והרי עפ"י משקל יראת חטא אדרבא בוחרים להרבות גדרים נכונים בבחי' חכם ירא וסר מרע שבחי' סור מרע הוא תוספות הגדרים וכ' אורח חיים למעלה למשכיל למען סור וכו' וכ' יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם הרי שבחי' השכל הוא רבוי הזהירות בסייגים נכונים וזש"א שע"י שלמדוני רבים שהיה ע"י זה מקום לומר שאלמוד מקולי כולם כי אדרבא ע"י רבוי מלמדי השכלתי בשכל טוב והוספתי יראה שהוא גדרים וסור מרע ולא שייך בזה לומר מקולי

שניהם ומחומרי שניהם כסיל בחושך הולך שהרי כל שלמדוני רבים אינם לפני רק כאיש אחד ורק עדותיך שיחה לי מפי כולם ואין כאן בחי' קולי שניהם או חומרי שניהם כלל כי אין כאן רק הטייה לסור מרע מצד יוקר דברי הש"י כראוי:

קרבו רודפי זמה מתורתך רחקו שמעתי קרבו רודפי זמה שהרשעים הם בקירוב באגודה אחת ואוהבים זה לזה מה שצריך להיות בהיפך כמש"ה יתפרדו כל פועלי און ופיזור לרשעים יפה לעולם כמו שאחז"ל אך מתורתך הת"ח בני תורה רחקי הם בהתרחקות זה מזה מה שצריך להיות כינוס ואגודה ביניהם וכמו שאמרו חז"ל כינוס לצדיקים יפה להם ולעולם ובעו"ה הוא בהיפך (וזה מרומז בתיבות אמ"ת שק"ר שקר מיקרבן מיליה אמת מרחקן מיליה הת"ח שהם אמת מרחקן והרשעים שהם שקר מקרבן שקר או' קשר) והיא העדר הגאולה ואליהו הנביא ע"ה יבוא לעשות שלום ויקרב את הרחוקים וירחק את הקרובים שיתפרדו כל פועלי און ואז יהיה בחי' ואתה מרום לעולם ה' שיהיה השם שלם והכסא שלם וצדיק כתמר יפרח וכו' שתולים בבית ה' דשנים ורעננים יהיו בלי צרות עין זה על זה ועין בריה יפה בחבירתה בטובת עין ויהיה השם שלם וכסא שלם ושלום על ישראל אמן:

תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק עפ"י מ"ש במק"א שבחי' צדק הוא לפנים משוה"ד ובחי' אמירה רכה הוא חבה יתירה הנודעת לעב"י כידוע והחבה יתירה הוא מה שבכל מצוה יש בה שוה"ד ויש מדת חסידות לפנים משוה"ד שהיא חביבה לפני הש"י יותר מהשוה"ד בבחי' חדשים גם ישנים כידוע וזהו מצד חיבה יתירה חביבין ישראל לפני המקום וכו' וכן הוא בבחי' שכ' במק"א שבחי' צדק מיוחס לשבת"ק שהוא ת' פה בנפש כבסיצה"ק ושבת"ק שקול ככל המצוות כידוע וזש"א שיתוקן בי כח הדיבור לצעוק תמיד באמרתיך שהרי שבת"ק בחי פה בנפש כולל כל המצוות ולזה כש תוקן כח הפה הרי כאלו הכל מתוקן לפני תמיד היטב:

קכח **יגיע** כפך כו תאכל אשריך וטוב לך. ע"ד שכתב בזוה"ק שטו העם ולקטו שטותא נקטו בלבייהו בטרחא וכפי גודל האמונה הנכונה היו ממעטים היגיעה רק בוחרים אומנות נקיה וקלה וזש"א שגם שיגיע כפיך תאכל טוב מ"מ אשריך בעוה"ז בהיגיעה גופה דהיינו שהיא נקיה וקלה בתכלית שמירה שלא להטפל לבחי' עסק יהולל אך טוב בעוה"ז ג"כ האמונה הנכונה ועי"ז וטוב לך לעולם הבא:

קלב **כי** בחר ה' בציון אוה למושב לו זאת מנוחתי עדי עד פה אשב וכו' ע"ד שכ' במק"א על מש"ה וה' שוכן בציון כי ציו"ן בגימ' ענוה דכ"א והיינו כמו שאמרו חז"ל אני את דכא ולא אתי דכא והעניו הוא מרכבה לשכינה הק' וכמ"ש במק"א בבחי' ה' מסיני בא

נתינתו התוה"ק הי' ע"י בחי' סיני בחי' ענוה סיני עה"כ גימ' ענוה נמוך מכל ההרים כידוע וניתנה ג"כ ע"י משה רבע"ה שהיה עניו מכל האדם והיינו ג"כ סל"ם עה"כ גימ' ענו"ה כי העניו הוא סלם להשכינה הק' לירד ולעלות דרך בו כי שכינת כבודו בעליונים וגם עם הענוים בבחי' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ג"כ והעניו מוריד השכינה הק' אליו והיינו בחי' סל"ם שיורד דרך בו ומעלת הענוה גדולה מכולם כמו שאמרו חז"ל:

קלח **אשתחוה** אל היכל קדשיך ואודה את שמך על חסדך ועל אמיתך כי הגדלת על כל שמך אמרתיך עפ"י מ"ש במק"א שבחי' חסד היינו מצוות שלפנים משוה"ד ואמת היינו בשוה"ד וחיבה יתירה נודעת לעב"י במה שבכל מצוה יש בה שוה"ד ויש מדת חסידות לפנים משוה"ד שהוא חביבה להש"י יותר מהשוה"ד בבחי' חדשים גם ישנים חביבין דברי סופרים בגדרים וסייגים לפנים משוה"ד כידוע או לפעמים בהיפך חסד הוא מה שנתן מקומות להקל ואמת הוא מה שלפי האמת יש כ"ר להש"י שנחמיר על עצמינו במדת חסידות כי הגדלת על כל שמך בחי' שמ"י עם י"ה שס"ה מל"ת זכר"י עם ו"ה רמ"ח מ"ע אמרתיך האהבה בבחי' את ה' האמרת שעב"י עושים חטיבה אחת במה שהם מדקדקים על עצמם:

משלי

ד **כי** לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו הכוונה גם שהוקנה לכם התוה"ק כידוע שלשון קיחה ולקיחה הוא לשון קנין כדקיי"ל גבי קידושין מ"מ תחזיקו א"ע רק בגדר תורתי כאלו לא הוקנה לכם עדיין וכמו שאמרו חז"ל בתורת ה' חפצו בתחלה נקראת תורת ה' ואח"כ ובתורתו יהגה משעמל בה נקראת תורתו שקנאה וזהו תורתי אל תעזובו שתחזיקו עצמכם שאתם עדיין בגדר תורתי תורת ה' ולא השגתם עדיין ממנה מאומה רק בכל יום כחרשים ובסגנון זה ירמז בכאן לאהוב חידושי תוה"ק תמיד ובבחי' וישן מפני חדש תוציאו וזש"א שגם שכבר זכיתם בהשגות בחלק מהתוה"ק ע"י עמל זה וכבר קנויה לכם מ"מ אל תעזובו א"ע מלחד שחידוש תוה"ק תמיד:

גם י"ל הכוונה במה שמסר הש"י קביעות ההלכות דוקא בעוה"ז ביד עב"י ולא בשמים הוא וכמו שאמרו חז"ל בפ' הזהב ומחו' הרב מוה' משה ני' אב"ד דק"ק רומלוב יצ"ו שמעתי בשמו לפרש מה שאמרו חז"ל שמלה"ש רצו שלא תנתן התוה"ק לעוה"ז היינו קביעות ההלכות שניתן שכולם ינהגו כפי שיוקבע כאן ההלכה דאל"ה קשה וכי לא אפשר שתנתן התוה"ק לעוה"ז ולמלה"ש ג"כ וזש"א כי לקח טוב נתתי לכם דייקא שמסורה היא בידכם לקבוע ההלכות כפי שיקול דעתכם ומ"מ תורתי היינו תורה

שבכתב אל תעזובו שכל התוה"ק שבע"פ מוטל למצוא לה סמוכין מתוה"ק שבכתב וליכא מידי דלא רמיזא בה ולזה אמרו חז"ל כל דרשותיהם להסמיך הכל ברמז בתוה"ק שבכתב:

ט **יוסר** לץ לוקח לו קלון ומוכיח לרשע מומו:

שמעתי מהגאון אדוני מו"ח זללה"ה עפ"י מה שאחז"ל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין והרי לץ אינו מקבל תוכחה מצד עצמו וע"י זה אפשר לתלות במה שאין מקבל תוכחה מצד שהמוכיח איננו ירא שמים בשלימות ולזה אין דבריו נשמעין ומתקבלים על הלב כי דברים היוצאים מן הלב טוב נכנסים אל הלב ובלץ או רשע גמור לא שייך זה כי עוונותיו ילכדנו את הרשע ואחוזים בו ומצד היישון בעבירות אינו מניחתו לעשות תשובה והיצה"ר הוא אצלו כבעה"ב ואינו מקבל אפילו תוכחה ולזה המוכיחו לוקח לו קלון ומום של הרשע תולין בהמוכיח כנ"ל:

אל תוכח לץ פן ישנאיך:

י"ל בדרך רמז כי תיבת ל"ץ ר"ת להג צער כי שיעור תוכחה הוא עד הכאה או קללה או נזיפה כידוע ולהג היינו קללה או נזיפה כידוע וצער היינו הכאה ע"י זה לא תוכח עוד פן ישכאיך משא"כ הוכח לחכם ויאהבך כי יודע שאוהבו שחרו מוסר ואוהב המוכיחו ושונא את המשבחו ממ"ש בזה בחוה"ר הק':

יא **פרי** צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם:

היינו פרי הצדיקים הוא חיים כי עץ חיים היא למחזיקים בה לש"ש הדביקים בה' חיים בזה ובבא ולוקח נפשות חכם היינו ע"ד שאמרו חז"ל להכי אתקריאת נפש מלשון נפישותא והיינו מצד שרק בחכמה שייך לקיחות בנפישות ורבויים רבוי אחר רבוי ורק להרבות כי ה' יתן חכמה וכו' וי"ל שזש"ה כי לקח טוב נתתי לכם אל תעזובו תוה"ק תמיד בלי הפסק כי היא יקר מכל יוקר שבעולם ועי"ז אל תעזובו מלהרבות טוב תוה"ק שהוא טוב בעצם והיינו ולוקח נפשות חכם שהנפישותא והרבוי יהיה רק בחכמת טוב תוה"ק כנ"ל:

יג **כופר** נפש איש עשרו ורש לא שמע גערה כי ח"ו לעשיר להרגאות נגד עני גם בלב גם שאמרו חז"ל מלוה מקיים בלוה וסוף בוגדים וכו ולוה מקיים במלוה תומת ישרים תנחם אין זה רק מצד עניני בצע כי הלוה ואינו משלם הוא אינו רואה את הנולד שע"י זה לא יוכל להמציא לו עוד הלוואה ויודחה ממשא ומתן ויושאר בעוני וע"י מה שאדם עושה מו"מ באמונ' עי"ז הוא חשוב בעיני הבריות ומצליח במו"מ ובעניני בצע בין הבריות כן הוא שמי שהוא מדרך אמונה במו"מ הוא בגדי תומת ישרים תנחם ומתעשר כ"ה כוונת

חז"ל בזה וגם זה לא קאי בשום אופן על אותם שהם בני תוה"ק כי הם פונים א"ע מעניני עוה"ז כדי לעסוק בתוה"ק ואמרו חז"ל שהתוה"ק טענה לפני הש"י מפני מה בני עניים וכמ"ש במק"א בזה שגדול מה שהעני עושה וכו' שסובל ע"ע עוני כדי שיהיה להעשיר תיקון ועלייה על ידו וא"כ כל אותם שבחרו ע"ע עוני לש"ש הנם בעוה"ז מפרכסין ליכנס לבהמ"ד הק' ולמע"ט ואין עליהם שום פת"פ מבחי' וסוף בוג ים וכו' כנ"ל אך הנאחזים בחבלי עוני ע"י אולתם שתסלף דרכם ע"י מה שאינם נושאים ונותנים באמונה ואינם בגדר חכם הרואה הנולד שיצמח מזה וכנ"ל עליהם שייך מצר רוח הבריות לומר וסלף בוגדים וכו' ועכ"ז אין ראוי שיהיה בלב העשיר גם שהוא במו"מ באמונה מ"מ ראוי לו לדון את העני לזכות שאולי במצות שבינו למקום הוא צדיק יותר מהעשיר כי לבו נשבר בקרבו משא"כ העושר שמביא לידי גאוה גם הרי אסור לומר זכור מעשיך הראשונים ומסתמא עוני מכניע הלב להביא לתשובה אך מי שהוא מהפך בעיסקא ממוצא וממערב ומ"מ אלהים שופטו שזה ישפיל וצריך תמיד הלוואות על משכנות מצד עוני ומיעוט נאמנותו בעיני הבריות על זה שייך סוגיא דעלמא לומר וסלף בוגדים וכו' ועכ"ז עכ"פ לא נכון להשמיע עליו געזה גם לא להתגאות בלבו נגדו וראוי לו לחשוד א"ע שאולי הוא גרוע מהעני במצות שבינו למקום כנ"ל וגם מצד שאל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו וא"כ עכ"פ הגוער על הרש אין העושר שלו ואין צדקתו מצילתו וכמש"ה עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה' כמ"ש רש"י ז"ל שם כשעני אומר לעשיר פרנסני והוא עונה קשות עושה כלם ה' הקב"ה עושה אותם חדשים לזה עני ולזה עשיר וזש"א כופר נפש איש עשרו שעשרו של אדם הוא כופר נפשו והיינו רק באופן כשרש לא שמע געזה שאינו משמיע געזה על רש כנ"ל ואדרבא צריך לנחמו ולפייסו כי המפייסו מתברך וכו' כמו שאמרו חז"ל וכמ"ש במק"א בזה ע"ש:

צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר. ע"ד שאמרו חז"ל אוכל קימעה ומתברך במעיו וברכות לראש צדיק וישנו בכלל ברכה כמ"ש במק"א בזה ובנין רשעים גם שמתאספים לאכול באגודה כדי שיאכלו יותר הרבה כי צוותא בסימא ורווחא לבסימא שכיח וע"י קנאת איש מרעהו מתגברת תאות האכילה דיותר ככל פעולה הנעשית ברבים שמתוסף בכל אחד ואחד הכח בבחי' כל טונא דמידלא וכו' כידוע עכ"ז הרי עי"ז מתגלה החסרון כי אפשר לעמוד על הטיפול זה אוהב בשר גסה וזה בשר דקה וכדומה עד שאין אחד מהם חצי תאותו בידו, משא"כ צדיק ישנו בברכה. גם באכילה מועטת:

יד **צדקה** תרומם גוי עב"י וחסד לאומים כשעושין להתיהר הוא חטאת וכו' כמו שאמרו חז"ל גם שעב"י הם גאים במהותם בעצם על כל אוה"ע מצד שמזלייה חזי שנבחרו

לסגולה להש"י מכל העמים עכ"ז אין להם גאוה נגד עניים ועכ"פ מתוך שלא לשמה בא לשמה שגם המתחילים ליתן צדקה כדי להתיהר אח"כ נעשה אצלם לש"ש וכמ"ש במק"א שכיון שיש נ"ר להש"י מנ"ר של עב"י ע"י זה מתהפך ת כף משלא לש"ש לש"ש כיון שאין זה נגד נ"ר הפשוט האנושי ואין בזה שום צד צער אין אדם חוטא ולא לו וסופו לבוא לש"ש בהחלט משא"כ גבי אוה"ע דמעיקרא כי קעבדי אדעתא דנפשייהו עבדי וא"א בנקל לבוא אצלם לש"ש כיון שלא קיבלו התוה"ק ולא נעשו חביבין להש"י שיהיה נ"ר שלהם. בנ"ר דעב"י ורק שילחם השי"ת בשרירות לבם:

ואולי יתורץ בזה קושיית המוהרש"א ז"ל מדוע בקרי"ס אמר הש"י מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה ובמפלת סנחרב הרשע התרעם הש"י על מה שלא אמר חזקיה המע"ה שירה וע' בזה בצל"ח ברכות מ"ש שם ולהנ"ל ניחא דשאני טובא בין קודם מתן תוה"ק לאחר מתוה"ק דקודם שמיאנו בקבלת התורה הק' היה חל ביותר לחוש שלא יטבעו וכו' וכמ"ש במקום אחר בזה באריכות בטוב טעם ע"ש:

ואולי זש"ה השיר יהיה לכם כליל התקדש חג דהיינו שכמו שבליל יצ"מ היה ניחא קמי הש"י לענוש למצרים מצד שסירבו להניחם לילך למדבר לחוג כן יהיה ניחא קמי הש"י שיפלו מחנה סנחרב ע"י שיר ובשם העולם שמעתי מעשה ידי טובעים בים דהיינו הפלת ילדי עב"י ליאור וצ"ל מדה כמדתם שיומתו במים ולא ע"י שיר דמלה"ש כנ"ל:

טו **בית** גאים יסח ה' ויצב גבול אלמנה בי"ת גאי"ם ס"ח "ה' ס"ת תמח"ה בחי' תמחה את זכר עמלק ואח"כ ויצב גבול אלמנה בבחי' ישבה בדד העיר וכו' היתה כאלמנה וע"י מחיית זכר עמלק הרשע יהיה השם שלם וכסא שלם ויתייצב גבול אלמנה כנ"ל לקיום עולם וכן הוא הרמז בסמיכות הפרשיות תמחה את זכר עמלק מתחת השמים והיה כי תבוא אל הארץ ע"י שתמחה זכר עמלק הרשע תזכה לבוא אל איה"ק וירשתה וישבתה בה ישיבה עולמות שאין אחריה עוד גלות כלל כשאחז"ל:

שונא מתנות יחיה כי שליחות הנשמה לעוה"ז כדי שלא תאכל נהמא דכסופא כידוע ולזה מי ששונא מתנות ונהמא דכסופא הוא שיחיה בעוה"ז בדי להרבות נ"ר הש"י במה שיטיב במה שאין בו בושה וכן מצד שהש"י שונא מתנות ע"י זה יחיה אדם בעוה"ב עפ"י שכר טוב וי"ל שזש"ה ואתחנן אל ה' בעת ההוא שהיה בעיניו שכשלא יכנס אז לאיה"ק הרי כל שכר שינתן לו היא מתנת חנם ואין זה חפץ הש"י והשיבו הש"י רב לך שהשכר טוב שלך הוא ששייך לך ואינו מתנת חנם גם עכשיו (טז) **ברצות** ה' דרכי איש גם אויבו ישלים אתו:

הכוונה כשדרכי איש הם ברצות ה' דוקא דהיינו בגדר בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבוטלו רצון אחרים מפני רצונך גם אויביו ישלים אתו ישלים הוא פועל יוצא דהיינו שנתהפכים מאויבים לאוהבים ומשלימים אחרים אתם ואמרו חז"ל גם אויביו ישלים אתו זה אשתו וכו' דהיינו שתתהפך מבחי' כנגדו לבחי' עזר שזהו היפוך גמור לטובה:

נפשו עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו:

י"ל נפש עמל בתורת ה' חפצו אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתוה"ק ע"י זה עמלה לו שנעשה אח"כ תורתו שקנאה כמ"ש רש"י ע"ה שם כי אכף עליו פיהו בשביל התוה"ק שלא יחטא בלשונו פה מלכות תוה"ק פה ממלל בהוה"ק תורת חיים ביד הלשון ובשם הגאון מוהר"י העשיל ני' אבד"ק טארניפאל יצ"ו שמעתי לפרש בבחי' שאמרו חז"ל שצדיק ורשע לא קאמר והיינו נפש עמל עמלה לו שמגיע לו שכר כי אכף עליו מיחו שלא היה דיבור מפורש מהש"י צדיק או רשע ונשארה הבחירה וע"י זה שייך שכר כיון שיש בחירה ובחר בטוב ומאס ברע וע"י זה שכרו ישולם ופעולתו אתו היטב:

יח **גם** מתרפה במלאכתו אח היא לבעל משחית:

הכוונה דהיינו מצד שכל נמצאים שבעולם הזה הם הווים ונפסדים ואין להם קיום ממילא ומ"מ שייך בהם השחתה כמש"ה לא תשחית את עצה וכמו שכן הוא מסברא מצד שעדיין לא הגיע זמן ההפסד וכן הוא מתרפה בשליחותו לעוה"ז אין מלאך אלא לשון שליחות כידוע וכתיב להשיב אמרים אמת לשולחיו והמתרפה בשליחותו הלזה הוא מפסיד זמן שהוא יקר. מכל המציאות שיש קונה עולמו בשעה אחת וכ' בהקדמת פי' המשנה להרמב"ם ז"ל לסדר זרעים שיש קיום לפעמים לאנשים רבים זמן רב ובונים ועושים ונוטעים וכל קיומם הוא רק בשביל שישתה חסיד אחד שם כוס של יין ויוודע לו סוד אחד מסודות תוה"ק הרי שברגע אחד דעבודת הש"י יכול להיות שקול כנגד זמנים דקיומי כמה נמצאים וזש"ה הולך ואור עד נכון היום דהיינו היום אם בקולו תשמעון ממש בלי עיכוב לעשות יום זה הכנה לחבירו רק יהיה בגדר ברוך ה' יום יום שכל יום ויום יכין לעצמו טובו בכל יום ברכותיו לטובה:

מתן אדם ירחיב לו ע"ד שכ' במק"א איש כמתנת ידו כברכת ה' וכו' שהכוונה איש כמתנת ידו כפי מה שהוא זהיר בנתינת צדקה כ"ה ברכת ה' כן הוא משך שפע ברכה שלו אז רב ואם מעט וכפי מה שמעורר רחמנותו על העניים ונותן להם בעין יפה וברוח נדיבה כן מתעורר מדה זו למעלה ונותנים לו שפע ומזוני רויחא במדה גדושה ובבחי' כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וזהו מתן אדם ירחיב לו בעוה"ז ולפני גדולים ינחנו בעוה"ב:

כא **עשה** משפט וצדקה נבחר לה' מזבח. הכוונה כי ע"י קרבנות יש מיתוק מדה"ד זבחי זבחי אלקים רוח נשברה אלהים מדה"ד לא תבזה אבל ע"י משפט יש מדה"ר והחסד ביותר כמו שאמרו חז"ל כשיש דין ומשפט למטה אין דין למעלה דהיינו כשיש דין ומשפט נכון עפ"י התוה"ק אין דין למעלה והיינו נבחר לה' שם הויה הק' שם הרחמים והחסד נבחר מזבח כנ"ל:

גם י"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל משפט לזה וצדקה לזה שהיה משלם עבור העני כידוע זה נבחר לה' מזבח שכל עיקרו הוא כדי להזכיר עקידת יצחק אע"ה שהשלימות היה בזה גם שהיה מקום לפרש מאמר הש"י העלהו אסקיה לבד כמו שהיה בסוף עכ"ז לא הכריע לצד עצמו נגד משמעות הפשוט הידוע בהעלאת קרבנות והיינו בבחי' דיינא דלא מפקין מיניה ממונא בדינא וכו' כי הוא רואה גם מה שנגד רצון הפשוט וכן הוא בחי' משפט לזה וצדקה לזה שגם שידע שהוא יתנדב לזה ליתן עבור העני והיה לו מקום לזכות ע"י זה את העני בבחי' אין אדם רואה חובה לעצמו ומ"מ עושה משפט נכון הוא חביב לפני הש"י יותר מבחי' זבח הנ"ל.

גם י"ל מצד שע"י שנותן עבור העני יש הכרע שעושה מאהבה כי מיראה יש לו די במה שעושה משפט ומה לו בכך שאין להעני לשלם הרי אונסא רחמנא פטריה והוא עושה צדקה כדי להרבות נ"ר הש"י באהבה רבה שהרי מצד מה שבין איש לחבירו כשאין להעני לשלם אין לו עוד מה להתרעם רק על עצמו שהלוה לעני שאין בירור שיהיה לו לשלם אך מצד שחונן דל בבחי' מלוה ה' חונן דל כי סומך א"ע שהש"י יסבב שישלם העני וכן מצד שנ"ר הש"י הוא שיקוים המשפט בפועל ע"י זה הוא נותן ויש בזה הוראה שהוא עובד מאהבה והוא נבחר מזבח ששרשו מהשור פר שהקריב אדה"ר ז"ל שהיה בבחי' תשובה מיראה כמ"ש במקו"ר בזה משא"כ העובד מאהבה הוא נבחר להש"י בבחי' אוהביו אהב:

רודף צדקה וחסד ימצא חיים:

ע"ד צדק צדק תרדוף למען תחיה וכו' שכ' במק"א בזה שקא על בחי' צדקה כי ב"פ צר"ק גימ' שלח"ן והיינו צדק צדק תרדוף שתרדוף להכניס אורחים על השלחן ושלחן ממזבח וע"י שמאכיל עניים על שלחנו היא כזבחים ועולות שלגבוה סלקי ועי"ז תחיה בעוה"ז כי צדקה תציל ממות וכמו שהוא מציל את העני ממות כי עני חשוב כמת ומחיה את נפשו ורוחו אליו ישוב ע"י האכילה שנותן לו כן הוא גמול מדה במדה והיינו למנין תחיה וגם וירשת את הארץ ארץ עליונה עוה"ב שאין בו אכילה ושתיה רק וישבת בה ישיבה טובה בבחי' צדיקים יושבין וכו' ונהנין מזיו השכינה הק' והנאה הוא אכילה כידוע והיינו בחי'

תחיה בעוה"ז בהפירות של הצדקה תחיה בטוב עוה"ז בבחי' מעשרות סיג לעושר וגם וירשת את הארץ בחי' עוה"ב כנ"ל כי הקרן קיימת לעוה"ב והיא הקרן הטוב הנצחי:

כג **אכול** ושתה יאמר לך ולבו בל עמך:

כוונה כפשוט מצד מה שאמרו חז"ל מארבעים והלאה וישתה מעלי ואכילה ושתיה בהדדי אינם בהפלגה בזמן אחד וא"כ אין לומר אכול ושתה אלא בלשון תימה וי"ל ג"כ הכוונה מצד שסודות תוה"ק נקראים משתה היין והפשט וההלכות נקראים לחם ואמרו חז"ל שצריך למלאות כריסו בבשר ולחם קודם לימוד סודות תוה"ק משא"כ האומר אכול ושתה בערבוביא אין זה מבחי' עה"ד טוב רק טוב ורע מעורבים שהרי צ"ל יראת חטא קודמת לחכמתו ולימוד ההלכות כל הנוגע למעשה הוא קודם לכל לימוד מצד שזה הוא יראת חטא וי"ל ג"כ בהיפוך שאם הוא מחמיר במה ש הי מלוי כרס מבשר לומר שהכוונה דווקא כל ההלכות גם את שאינן נוגעת לך למעשה והוא מקדים בחי' האכילה כולה ללימוד סודות תוה"ק שסתם אכילה היינו גם מה שאיננו הכרח והרי זה בבחי' שכ' במק"א וכסילים מתי תשכילו שהכוונה שאם תהיו נוטים לחומרי שניהם שהוא כסיל שבחושך הולך בגדר לימוד סודות תוה"ק לומר לא קשאי עדיין ולהמתין אחר לימוד כל ההלכות אין לדבר סוף ומתי תשכילו כי גם ההלכות רחבים מני ים והוא חומרא דאתיא לידי קולא שאינו ניצול מן הפחתים של הולך בחושך כמו שאמרו חז"ל על פסוק כי כר מצוה וזהו היפך החכמה שעיני חכם בראשו של ענין לידע מה יהיה בסופו וי"ל בינו בוערים בעם בבחי' עמי בעצו ישאל ומיקל לו יגיד לו ועכ"פ צ"ל להם בינה סור מרע גם שאין בהם חסידות ודקדוקי גדרים מ"מ צ"ל להם בחי' בינה טובה:

כו **טמן** עצל ידו:

גם דסתם יד הוא שמאל כמו שאמרו חז"ל במס' מנחות כוונת הכתוב בזה טמן עצל ידו השמאלית דהיינו שגם עשיה כל דהו כביד שמאל יד כהה אינו עושה העצל וצריך עיון עוד בזה בפסוקים ובזוה"ק פ' בא שעוה"ז הארץ נברא בשמאל מדכתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים עיי"ש וי"ל שלזה כתיב בזוה"ק שעוה"ז קאים אדינא ושמים בימין ועכ"ז כתב בספה"ק אוה"ח ר"פ בראשית שלמה"ש יש עליהם דין חמור ועצום יותר ואולי עכ"ז מציאותם עפ"י חסד ורחמים היטב:

לא **ידיה** שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך. י"ל דהיינו שהיו בעניני כשרות משקל דחילו ורחימו המכונה לבחי' ידים ומשקולות שלה תמכו בחי' פ' שליטה דלימוד דחיים כמו שאמרו חז"ל עשרה דברים נקראו חיים כידוע ולזה שייכים התמכין דתוה"ק לנכון והיינו

בחי' פל"ך פ' שליטה כ' לימוד כ' חיים כבסיצה"ק וזהו תמכו פלך בחי' תמכין דתוה"ק לנכון בעניני כשרות היטב:

לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים:

במק"א כתבתי שלכאורה יפלא הרי אדרבא שלג מורה על ליבון עוונות שהם כשנים כמש"ה אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו שי"ל שהכוונה בבחי' מ"ש בכוונת הנותן שלג כצמר שלג בחי' ג"פ אלף וצמר גימ' ל"ף ג"פ (אילי הכוונה בבחי' ג' אלפין מג' שמות הק' שמהם שורש הגבורות כידוע כבכוונות לאלפים ושם הק' אהיה ג"כ בחי' גבו' מתערין וכ"כ ג"כ בספה"ק כתש"ט שמבחי' אהיה בחי' גבו' ובהשאר ג"פ ל"ף מצד שגוף ג"פ אלף כלול בשורש היחוד עליון עם חסדים ע"י זה יש מיתוק הגבו' ועיין בספה"ק בכ"ע על מש"ה כפור כאפר יפזר שמורה ג"כ מיתוק הגבו' להפך בחי' פר דינים למדה"ר) ומצד בחי' ג"פ אלף בחזרת אלף לאלף ירמוז בחי' של"ג אל ג' אלפים הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משרע"ה שהיה זה ע"י בחי' גבורות וצמצומים בהשתלשלות בריחוק מבחי' חדוה במקומו שלב שמח יטיב גהה להאיר אור תוה"ק וע"י שכחה (של"ג גימ' שכח"ה בחי' ג' אלפין כנ"ל וכן צמר גימ' ש"ל לשון שכחה כידוע ומ"מ אינו שכחה גמורה באולי) נמשך המחלוקת בהלכות ופלוגתות וגם כש ש פלוגתות ברורות מ"מ זה היא רק בחי' לבוש ואינו נוגע להפנימיות שהרי קיי"ל כללי פסקי הלכות בהפלוגתות אם להטות אחר רבים אם להחמיר בספק תורה וכדומה וזהו בחי' לבוש שנים כמו שאמרו חז"ל דקאי אהתכיות יבום נגד איסור אשת אח וכדומה כידוע והרי זה בבחי' מי יתן טהור מטמא לא אחד שזהו עדות על אחדות עליון שמהפך מחושך לאור והרי זא בבחי' אויבים בשער קודם כניסה לפנים כי בפנים בטלה המחלוקת וסיים בחיבורא ואהבה בסופה וסופה להתקיים מצד בחי' אחת דיבר אלקים ורק מקודם היה בחי' שתים זו שמענו שרי בפרודא במחלוקת ואח"כ סיים בחיבורא ונעשו אוהבים כמ"ש במקום אחר בזה:

כפה פרשת לעני וידיה שלחה לאביון:

י"ל בבחי' אין עני אלא מהדעת טוב תוה"ק וכ' במק"א שלזה מי שהוא בגדר עני כזה שאינו יודע לשאול ולהסתפק בההלכה מודיעים לו שיש בזה ספרן שיקול הדעת בכף מאזני שקל הקודש והוא בחי' צדקה הגדולה הנכונה כפי האמיתיות לזכאה זכאה עם חייבא כמ"ש במקו"ר בזה וזש"א כפה פרשה לעני להודיעו שיש כף משקל בזה וע"י זה נעשה בחי' אביון התאב לכל דבר דהיינו שהוא תאב להוודע ההלכה ברורה ואח"כ

ידיה שלחה לאביון להחזיק בידו בבחי' מוליכך בדרך תלך מלמדך להועיל וע"י זה לא תירא לביתה משלג:

לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. כי ע"י זכרון פגמים שפגם בנטיה ממה שהוא עצהיו"ט כפי התוה"ק ע"י זה ניצולים מחטא וכל נפש קודם בואה לעוה"ז מקבלת ע"ע שגם אם כל העולם אומרים לו צדיק אתה יהיה בעיניו כרשע ויודע שעל פי דקדוק במשפט לא יצדק לפני הש"י כל חי והיינו כי כל ביתה לבוש שנים חטאים כמש"ה אם יהיו חטאיכם כשנים דהיינו שמחזיקין א"ע כאשמים בבחי' וחטאתי נגדי תמיד דהיינו שגם חטא הקל חטא שוגג הוא בעיניהם כחמור ועי"ז לא תירא לביתה משלג בחי' ליבון עונות כשלג וכצמר כנ"ל:

סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני צריך להבין השנוי לשון מדוע בסדין כתיב לשון מכירה ובחגור לשון נתינה וי"ל בדרך אסמכתא עפ"י מאי דקי"ל דעבור מילי דאורייתא אין ליטול שכר רק מוטל שיהיה בגדר מה אני בחנם וכו' משא"כ עבור מילי דרבנן נוטלים על זה שכר וכמ"ש בזה במק"א מהש"ס דנדרים ומדברי הפוסקים ז"ל וסדין ידוע שאינו דבר מוכרח עפ"י התוה"ק רק צניעות ממנהג העולם משא"כ חגור שהוא עשוי שלא יהיה לבו רואה את הערות והוא קפידא גדולה מפורשת בתוה"ק וזש"א סדין עשתה ותמכור כי על זה מוהר לקבל שכר שאינו ממילי דאורייתא כנ"ל ושייך בו לשון מכירה וחגור שהוא דבר מפורש נתנה לכנעני בלי קיבול שכר כנ"ל והיינו בחי' עוז והדר לבושה כי בחי' עוז היינו התוה"ק שבכתב ופירושה שבע"פ מה שהוא בגדר אורייתא והדר היינו בחי' תקנות חז"ל שבחי' הדר היא עולם התיקון כידוע ותשחק ליום אחרון עיקר שמחת הלב הוא כדי שיפטר מעוה"ז בשם טוב כמ"ש במק"א בזה פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה חסד חנם מה אני בחנם אף אתם בחנם רק לש"ש:

צופיה הליכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל:

כי הנשמה הוא מן העליונים ומקורה ומחצבתה היא מתחת כסה"כ ושם ביתה ונשלחה לעוה"ז שתאכל אח"כ בעוה"ב בשובה אל ביתה יגיע כפיה בבחי' הפרי פי איש בעוה"ז תשבע נפשו בעוה"ב והיינו צופיה הליכות ביתה ויודעת על מה נשלחה לכאן לאצור מעש"ט בבחי' יראת ה' היא אוצרו וגובר לב חכם שעיניו בראשו לידע מה יהיה בסופו עי"ז ולחם עצלות לא תאכל נהמא דכסופא כי מי שאין לי משלו נותנים נו מאוצר של חום כמשאחז"ל:

איוב

א **איש** היה בארץ עוץ איוב שמו והיה האיש ההוא תם וישר וירא אלקים וסר מרע ואמרו חז"ל גדול מה שנאמר באיוב ממה שנאמר באברהם אע"ה דאלו באברהם כ' כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה וגבי איוב כתיב תם וישר וירא אלקים וי"ל שאין זה בדומה לדומה ואין הנידון דומה לראיה דאלו באברהם אע"ה היה הדיבור לנוכח ובפניו כמ"ש כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ואומרים מקצת שבחי של אדם בפניו וכולו שלא בפניו משא"כ באיוב שהיה שלא בפניו נאמר עליו כל שבחו ומה שנאמר וסר מרע משמעותו שלא היה בו גדר עשה טוב ובאברהם אע"ה כתיב אשר התהלכתי לפניו בגדר עשה טוב ורש"י ז"ל כתב שבדברים שבינו לבין קונו לא היה איוב צדיק ומ"ש בו תם ובאברהם כתיב תמים גם לפ"ד הזוה"ק שכ' במקו"ר שתם עדיף מתמים י"ל שאין הדברים נאמרים רק לגבי יעקב אע"ה איש תם דכתיב ביה יעקב אשר פדה את אברהם וכו' ויעקב אע"ה מובחר שבאבות ולא לומ' כן לגבי איוב ח"ו וחז"ל אמרו על מ"ש ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה איוב באחרייתא לא איסתכל אברהם אע"ה אפילו בדידיה לא אסתכל שנאמר כי עתה ידעתי כי יפת מראה את אבל מקודם לא הוה ידע ובמק"א למדו חז"ל שאיוב היה עובד מאהבה מדכתיב באיוב ירא אלקים וכתיב באברהם ירא אלקים ואברהם אע"ה היה עובד מאהבה כמ"ש אברהם אוהבי (כן אחז"ל במס' סוטה) ואולי אינו מוכרע שאיוב היה עובד מאהבה שהרי אמרו חז"ל גבי אברהם שאמר לו הש"י ונתתי לך ולזרעך את ארץ מגוריך ועכ"ז הוצרך לקנות קרקע לקבור את שרה ולא התר אחר הש"י וכל הרפתקאות דעדו עליה ונסיון דהעקידה ועמד בתומו וצדקתו הר"ז מורה על גדר האהבה הנאמנה אשר היה בלבו שמים רבים לא יוכלו לכבותה משא"כ איוב גם שכ' ביה תם וישר הוכיח סופו על תחלתו שלא היה בגדר האהבה הנכונה גם שאמר את הטוב נקבל ואת הרע לא נקבל עכ"ז בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא ובאברהם כתיב התהלך לפני בלב טוב ולא הרהר אחר הש"י כלל וכלל ועמד בעשרה נסיונות וגדולה מכולם שהלך לשחוט בנו יחידו למען אהבתו להש"י בכל לבו וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד והבדלות רבות בין איוב לאברהם אע"ה:

ב **ותאמר** לו אשתו עודך מחזיק בתומתך ברך אלהים ומת:

לכאורה יפלא וכי לא ידעה שיש אריכות אפים בעולם ועושה רע וכו' ולא ימות תיכף להנצל מהיסורים ואולי הכוונה מצד מה שידוע מ"ש הפוסקים ז"ל שלפעמים שתיקה משום שלא חש להשיבו וכשלא שייך טעם זה הו"ל שתיקה כהודאה וכבר יודע שאין נאבד משה זעירא דנפק מפומיה דב"נ רק שלפי כוונת הלב הן הן הדברים ם וכתיב

כי עוף השמים יוליך את הקול ודיינים נקראו אלקים כידוע ואיוב ואשתו התרעמו על מדה"ד של מעלה ח"ו וכיון שראו שמקפידים הרבה עליהם ולוחצים עליהם מדה"ד בלי וותרנות ובלי אריכות אפים וכל אוה"ע קיומם היא רק מצד מדה"ד שמשם אלקים כידוע מ"ש בזוה"ק שלכך אומר פרעה הרשע מי ה' ואיוב היה מיועציו והם בגדר עבד והרי כתיב לכל הדברים אשר ידברו אל תשים לבך אשר תשמע עבדך מקללך וכיון שאין מחזיקים אותו בגדר לא חש להשיב ומדקדקין עליו גם על מה שלא היה בדרך קללה מכ"ש כשיברך את אלקים ודאי לא ימתינו לו כדי שלא יהיה שתיקה כהודאה וימות תיכף וינצל מהיסורים שבעוה"ז ושם יתדיין נגד מדה"ד זה היה דרך טעותה והוא טעות מכל צד מלבד מה שאין להרהר כלל אחר מרה"ד של מעלה הנה באוה"ע שהיסורים אינם של אהבה והם בדרך נקמה יוסיפו יסורים כפי גודל כובד עונו ויהיה ידוע שאין השתיקה כהודאה אך זכה איוב שמנהו ה' מהסערה ונתגלה לו מדה"ר של הש"י שמתנהג עם עב"י בגדר בנים ולא נשאר לו צד הרהור ופת"פ על זה והבין שהרהוריו אחר מדה"ד של מעלה בההבדלות שהם בהנהגות העולם הם הביאו עליו היסורים ותיכף שקיבל ע"ע שלא יהרהר עוד היה אחריתו טוב בטובה כפולה ומכופלת ונתוסף לו הכל למשנה והיה אחריתו טוב מראשיתו שגם מדה"ד נתהפך עליו למדה"ר ע"י תשובה ולב טוב לנכון:

ד **זכר** נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נכחדו:

בזוה"ק ר"פ פנחס כתב מי הוא נקי אבד זה פנחס ואיפה ישרים נכחדו זה נדב ואביהו אולי כוונתו מצד שורש קין נקי אותיות קין והיה אז תיקונו ע"י קנאה לשם שמים של פנחס ז"ל אשר קינא לאלקיו קינא אותיות קין וע"י זה נתהפך מאיבה דלט' דחטא עה"ד לשלום וברכה לפנחס ז"ל ובהתושף גימ' נדב אביהו על גימ' פנחס כי נתעברו בו נשמת נדב ואביהו כידוע הרי זה גימ' ויע"בר ע"ב ריו"ו גימ' רפ"ח תיקון הרפ"ח ניה"ק להפך לבחי' תם רפ"ח מבחי' מרחפ"ת מת רפ"ח כידוע וגימ' של פינחס ר"ח עם פ' שליטה במה ששלט אז בקנאתו לה' הרי זה תיקון רפ"ח תם מבחי' מת רפ"ח כנ"ל וע"י זה ניצול אליהו הנע"ה שהוא פנחס ממיתה לחיים נצחיים היטב וזכה לשלום וברית כהונת עולם היטב:

וכן יש לפרש שם עוד כמה פסוקים על מיתת נדב ואביהו מ"ש להלן כאשר ראיתי חורשי און וכו' היינו בבחי' מ"ש חז"ל שאמרו בפיהם או הרהרו בלבם מתי ימותו משה ואהרן ע"ה ואנו ננהיג שררה על הציבור והיינו חורשי מחשבות און וע"י זה עמל יקצורו ומתו הם ובחי' מש"ה שם מנשמת אלוה יאבדו ומרוח אפו יכלו דהיינו כמשאחז"ל שנכנס אש בחוטמיהם כידוע והיינו בחי' נשמת אלוה בבחי' ויפח באפיו נשמת חיים וכו' והוא

בחי' נשמת אלוה ממש כי מאן דנפח מעצמו נפח כידוע וכן הוא ג"כ בבחי' שאמרו חז"ל שהיה רק שריפת הנשמה והגוף קיים והיינו מנשמת אלוה יאבדו רק שריפת הנשמה כנ"ל וכן מש"ה שאגת אריה וקול שחל ושיני כפירים נתעו י"ל שמרמז למשחז"ל שם שהיו גאים בדעתם אחי אבינו מלך אחי אמנו נשיא ואביהם כה"ג והם סגני כהונה וע"י זה לא נשאו נשים מצד שלפי רמות רוחם לא היה שום אשה הוגנת להם וע"י שלא נשאו נשים מתו וכמו שאחז"ל ואולי שזה נרמז בפסוק שאגת אריה בחי' אחי אבינו מלך אריה מלך וקול שחל היינו בחי' אחי אמנו נשיא ושיני כפירים היינו בחי' סגני כהונה ע"י זה נתעו מדרך הטוב לידבק בחיים מצא אשה מצא טוב ראה חיים עם האשה וע"י זה מתו כנ"ל וכן הוא מ"ש שם ליש אובד מבלי טרף כמו שליש אובד מבלי מזון כן הם נאבדו בבחרותם בלי מזון וצידה לדרך ובני לביא יתפרדו כי המות יפריד וכן י"ל פסוק זה בבחי' שאחז"ל שמתו ע"י שהיו מחוסרי בגדים ועל שלא נטלו עצה זה מזה עיי"ש והיינו מבלי טורף כי בגד הוא ג"כ בחי' פרנסה כידוע והרי טורף הוא ג"כ בחי' בגד ובני לביא יתפרדו שהיה פירוד לבבות ביניהם דהיינו שלא נטלו עצה זה מזה כנ"ל:

וכן הוא מ"ש שם הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה הוא ג"כ בבחי' מי נקי אבד זה פנחס וכו'. כנ"ל בשם הזוה"ק והיינו בעבדיו לא יאמין היינו נדב ואביהו ז"ל כי הם עבדיו אשי ה' ונחלתו יאכלון כעבד הנוטל פרס מבית המלך והם לא ינחלו נחלה בתוך בני ישראל כי אני חלקם ונחלתם וכו' כמש"ה ובמלאכיו ישים תהלה היינו פנחס שנקרא מלאך כמו שאמרו חז"ל על מש"ה ויעל מלאך ה' מן הגלגל וכו' זה פנחס כידוע וכן הוא מ"ש שם הלא נסע יתרם בם היינו כמו שאחז"ל שמתו על שלא היו להם בנים וזהו הלא נסע שנסעו מעוה"ז יתרם בם עם היתרון שיש לאדם בעוה"ז הם הבנים שזה הוא יתר הפליטה מכל עמלו שיעמול תחת השמש (ויתרון ארץ בכל הוא בכ"ל גימ' ב"ן שזה הוא מותר האדם וברא מזכה אבא) להניח פירות ופירי פירות וכו' והם נשאר היתרון שלהם בם ולא הוציאו לחוץ וע"י זה מתו כנ"ל ומש"ה שם ימותו ולא בחכמה היינו מצד שנכנסי שתויי יין לביהמ"ק ולא היו יראים ממי ששוכן במקדש ויראה וחכמה אחת הן יראת ה' היא חכמה וע"י שלא היו בגדר יראה שהיא חכמה ע"י זה ימותו כי יראת ה' תוסיף ימים וחכמה תחיה וראשית להחכמה היא היראה והיינו ימותו ולא בחכמה שלא היה בהם ראשית החכמה כנ"ל

האנוש מאלוה יצדק ואם מעושהו יטהר גבר:

שמעתי בזה מדרשן אחד מוה' חיים עוזר במהו' משה כ"ץ מק"ק בראדי יצ"ו בשם איזה ספ"ק שהכוונה האנוש מאלוה דהיינו אדם הראשון שהיה יציר כפיו של הקב"ה ולא

יצדק אנוש זה ואם מעושהו כ"ש הנולדים ממנו שקשה להם תיקונים ע"כ שמעתי והוא רק בדרך משקל הראשון כי הרי הכל עומד רק לתיקון והפסוק יפורש בדרך הנ"ל שאם לא יהיה בעב"י. גם אחד שאיננו צריך סעד לתמכו ויצטרכו כולם להטהר ע"י עושיהו ע"י זה לא יבוא לתיקון צדקה לעולם גם אדחו"ר יציר כפי הש"י שהרי אלו רצה הש"י לסייע גם אדה"ר היה ניצול מחטא אלא ודאי שעיקר השלימיות הוא להנצל גם בלי סיוע וכבחי' אברהם אע"ה אשר התהלכתי לפניו וע"י זה קנה הוא שמים וארץ וכן הוא יחו"ס בכל דור שעומדים בנסיון ובלי סיוע וסעד ובהם עיקר נ"ר הש"י שנסתם פה האומרים מה אנוש וכו' בלי הצטרכות שיעזור הש"י לזה שיש על זה כעין פת"פ ח"ו שהוא כנוגע ולהעמיד דבריו הראשונים שאמר נעשה אדם וכמ"ש במק"א בזה וגם דקי"ל שאין זה נגיעה להעמיד דבריו הראשונים מ"מ יותר טוב הוא כשאין שום צד פח"פ כלל ח"ו היטב:

ה **כי** לא יבא מעפר און ומאדמה לא יצמח עמל:

ע"ד לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל וכ' בתיזוה"ק שעמל ואון הם סמא"ל וכחש ע"ש וכ"ה הכוונה כאן כי בחי' עפר ואדמה הוא רמז על עב"י בבחי' והיה זרעך כעפר הארץ מי מנה עפר יעקב ובבחי' הכפל הביט וראה כ' במק"א שהכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל במד"ר איכה שהבטה הוא מרחוק וראיה הוא מקרוב וזש"א לגבי בחי' יעקב שהם פשוטי עב"י לא הביט שהם רחוק מהש"י והבטת הוא מלמעלה למטה כידוע וגבי בחי' ישראל שהם יחי"ס שבעב"י, והם מקורבים יותר בבחי' וסביביו נשערה מאוד והם בבחי' שמים כמ"ש בספה"ק עמש"ה האזינו השמים שהם הצדיקים כ' האזנה מקרוב ותשמע הארץ המוני עב"י צריך שמיעה מרחוק כנ"ל וי"ל בדרך אחר כי עשר הוא רמז על נחש שעפר לחמו והכוונה עפ"י מה שאמרו חז"ל אין הערוד ממית אלא החטא ממית ובבחי' בחטאו מת ורק אותם הנפרטים שמתו בעטיו של נחש ואון היא לשון שבר כמ"ש רש"י ז"ל וזש"א לא יצא מעפר און שהמיתה והשבר שמגיע לאדם ועמל הפרנסה אין זה מבחי' הנחש והערוד כי אין הערוד ממית וגם מה שקשים מזונותיו של אדם הוא ג"כ מצד החטא בבחי' הריעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי כי מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה וע"י החטא מקפח רגלי הפרנסה והוא צריך לרדוף אחריה ולסכן את נפשו יעלה הרים ירד בקעות ולהנ"ל בשם התיזוה"ק שעמל ואון הם סמאל ונח"ש י"ל מש"ה שם כי אדם לעמל יולד ואמרו חז"ל לעמל תורה היינו כי זה לעומת זה עשה אלקים בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין ואם אבן הוא נימוח בהתוה"ק שנקראת מים ורק נפש עמל בתוה"ק עמלה לו משא"כ חורשי און וזורעי עמל (כפי דברי התיזוה"ק מנשמת אלוה יאבדו ומרוח אפו יכלו ורק ע"י התוה"ק יש חיים בזה ובבא הדביקים בה'

ובתורתו חיים עץ חיים למחזיקים בה היטב וחוץ לעמל התוה"ק מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש חוץ מן אור התורה וזה חלקו מכל עמלו כי אין מכווין לאדם לא כסף וזהב רק התוה"ק אגוני מגני בעוה"ז ואצולי מצלי בעוה"ב ביום אשר יבא ה' במשפט עמו כמש"ה בשכבך בקבר היא תשמור עליך והקיצות ליום הדין היא תשיחך לשין מליץ

יא **החקר** אלוה תמצא אם עד תכלית שדי תגיע:

במק"א כ' בזה וי"ל ג"כ בבחי' רמז ואסמכתא שהכוונה שגם אם תגיע לתכלית לימוד המשלים שהם בספה"ק בסגנון סוד תוה"ק שהם סדרי פרקי מרכבה בסגנון ג' אלפים משל בסגנון צמצומים רבים והדרגות שזהו מבחינת שדי שאמר לעולמו די שהוא בחי' צמצום בחי' תכלית שדי עכ"ז חקר אלוה לא תמצא בעוה"ז ולא תמצא בארץ חיי עוה"ז וכמ"ש בהקדמת ספה"ק צל"ח ז"ל שכל לימוד סוד תוה"ק בעוה"ז הוא רק כתינוק הלומד אותיות א"ב שע"י זה יופתחו לו אח"כ הידיעה לקרות בספה"ק וכן הוא עיקר תועלת לימודינו בפשט ודרוש תוה"ק במה שע"י זה יפתחו שערי אורות הסודות להשיגם בעלמא דאתי עלמא דקשוט והיינו מצר שתכלית הידיעה בחכמת אלוקות האמיתיות הוא שלא נדע זה בעוה"ז החקר אלוה ר"ת ה"חכמת ק"בלה ר"זין אילוה תמצא בארץ חיי עוה"ב שהוא רק בחי' כניסה בשער החכמה רק אם עד תכלית שד"י תמצא בעוה"ב עולם האמת שזהו התכלית הנכון ושם במתיבתא דרקיעא יתגלה תורת אמת מפי הש"י לעבדיו הצדיקים היטב וכן הוא בחי' ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים דהיינו שבארץ עוה"ז א"א להשיגה בשלימות ורחבה וארוכה שאין למצוא לה קץ רק ההשגה בשלימות הוא בעוה"ב וגם לידע ההלכות לאסוקי שמעתא כהלכתא לכוון לאמתה של תורה היא ג"כ סיעתא דשמיא כידוע:

יד **כי** יש לעץ תקוה אם יכרת ועוד יחליף ויונקתו לא תחדל י"ל כי יש לעץ תקוה עץ הוא בחי' צדיק בבחי' היש בה עץ כידוע והיינו אם יכרת מעוה"ז במיתה ועוד יחליף בתחיית המתים גם בחי' יחליף בבחי' וקווי ה' יחליפו כר ויונקתו לא תחדל היינו בבחי' שאמרו חז"ל צדיקים שעתיד הקב"ה להחיותן אינם חוזרין עוד לעפרן ובחי' שאה"כ שם אם יזקין בארץ שרשו ובעפר ימות גזעו מריח מים יפריח וכו' אין מים אלא תוה"ק והיינו כי טל תורה מחייהו כידוע ויציצו מעיר כעשב וכו' ועשה קציר כמו נטע היינו בחי' צדיק כתמר יפרח כאיז בלבנון ישגה וכו' כי האדם עץ השדה גם בחי' מריח מים יפריח בבחי' שאמרו חז"ל בשעה שהקב"ה יחדש עולמו הצדיקים מה הם עושים הקב"ה עושה

להם כנפיים ושטין על פני המים וכו' והיינו מריח מים יפריח וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים והיינו כנ"ל:

כו **מאחז** פני כסא פרשז עליו עננו י"ל מאחז פני כסא כאלו לא פסיק טעמא בין שרשינו דשם לשרשינו שבכאן כי שרשינו דשם הוא בחי' פנים ושרשינו שבכאן הוא בחי' אחור בערך העליון וזהו נשיאת הפנים דעב"י בבחי' ההשרשה בעולם הכסא בחי' פנים שע"י זה רק מחשבה טובה מצטרפת בעב"י וחשב אדם לעשות מצוה ולא עשאה וכו' כאלו עשאה מצד ששרשם בעולם המחשבה עולם שכולו ורובי טוב כמ"ש במקו"ר והיינו מאחז פני כסא ודרכינו מפולש דרך עילם יצירה עולם המלאכים כמ"ש במק"א ואנו מושרשים בעולם הכסא עולם הבריאה מאחז פני כסא משא"כ אוה"ע אבדו גוים מארצו העליונה ארצות החיים דבריאה שרובו טוב ששם צוה ה' את הברכה לעב"י לבדו כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ דהיינו טוב המיוחד להש"י וראה ויתר גוים ושילחם בשרירות לבם והם אחוזים בעולם היצירה שרובו לא טוב כמ"ש במק"א ולזה רק מחשבה לא טובה לבדה מצטרפת בהם ורק ישראל הק' עלו במחשבה תחילה שיש להם עלוי וחשיבות בבחי' המחשבה כנ"ל:

וכן הוא מש"ה ואתם הדבקים בה' אלהיכם בעולם הבריאה מסטרא דכורסייא באילנא דחיי בריאה כמ"ש בזוה"ק אורייתא וקוב"ה וישראל חד והיינו ואתם הדבקים בה אלהיכם חיים הוא בחי' התוה"ק תורת חיים והיינו כולכם דבוקים זה בזה ולא מתפרשין לעלמין אף בגלות בכל מקום שגלו שכינה הק' עמהם ואף התוה"ק הוא חיינו בגולה לחיותינו לטוב לנו כל הימים אגוני אגלי ואצולי מצלי מפחד בלילות שהוא הגלות שנמשל ללילה וכמו שבלילה שכיחי הזיקא מהמזיקין כן הוא בהגלות שדומה ללילה הידים ידי עשו שולטות הסט"א והקליפות שהם מסטרא דעשו הרשע וע"י התוה"ק אין עוד פחד וגן חורין העוסק בתוה"ק והמקבל עליו עול תוה"ק מעבירין ממנו מול מלכות:

ובבחי' מאחז פני כסא ירמוז גם כן מש"ח להלן סי' ל"ו לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח כי עב"י כולם צדיקים והם לנגד עיניו מושררים סו שמת ע"י חצובים מתחת כסה"כ היינו ואת מלכים לכסא כי עב"י בני מלכים ויוש בם לנצח בעולם הנצחי שאין בי הפסד וכליון ח"ו כמ"ש במק"א והיינו עולם הבריאה עולם הנצחי היטב וכן הוא ג"כ לא יגרע מצדיק עינו כי צורת יעקב אע"ה חקוקה בכסה"כ צורת תם חקוקה בכסא כידוע:

כט **צדק** לבשתי וי בשני כמעיל וצניף משפטי י"ל דהיינו בבחי' זרעו וצדקה וקצרו לפי חסר אשר בחי' הצניף מורה על מחשבה טובה דזריות הצדקה ברצון לש"ש ומעיל שהוא

מורה על בחי' הבנין הנמשך ע"י הצדקה שבלי כוונה ובדרך אבד סלע ומצאו עני וכו' כידוע שהוא בחי' קציר החסד וע"ד זה הוא מש"ה ביבוש קצירה וכו' כמ"ש במק"א ע"ש וזהו בחי' לבשתי בכוונה וילבשני גם שלא עפ"י כוונה כיון שנתגלגל זכות ע"י נחשב כעשיה בפועל על ידי הצדק שלבשתי שהוא גלוי מלתא. גם על בחי' וילבשני שאלו היה יודע היה עושה ברצון טוב וחשק וכעין מה שאמרו חז"ל אלו היה יודע ראובן וכו' כידוע והמחשבה טובה לש"ש שבבחי' צדק לבשתי מצטרפת עם מעשה של בחי' וילבשני כנ"ל משא"כ בלי בחי' צדק לבשתי דהיינו שאין בידו צדקה לש"ש לנכון לא שייך כלל בחי' קצרו וכו' שהרי הש"י הוא הזן ומפרנס לכל או שהיה מתפרנס בלי זה המסובב או שאם ניחא קמי הש"י שיהיה מה שיהיה אין בזה זכות כשאין מחשבה טובה מצטרפת ואולי זש"ה צדק צדק תרדוף דהיינו צדק פשוט בחי' וילבשני הוא ע"י צדק שתרדוף במחשבה טובה למען תחיה ע"י קציר החסד בבת חיות להעני וזה אינו בידך גם ח"ו שתשתוקק לזה ואדרבא משתוקקים שיהיה הספקה לכל עב"י תמיד בנקל מידו של הש"י וירשת הארץ ע"י צדק שרדפת ומרבה צדקה מרבה שלום וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום:

לו **וחנפי** לב ישימו אף לא ישוועו כי אסרם:

היינו שאינם מבחינים שהמאסר הוא מהש"י וע"י זה הם חונפים את עצמם בלבם לומר שבתחבולות יעשה שלום לי ולא שב אל המכה בשבט רק מנשק השבט וע"י זה ישימו אף ח"ו דהיינו הסתר פני הש"י שאז ממילא רבים קמים בדרכים שונים אכזריים ח"ו משא"כ כשישוועו שהש"י אסרם ופונים אל המכהו אז יוושעו לטובה ברחמים רבים:

גי"ל ע"ר מש"ה שבט לגיו חסר לב והוא בחי' עבד אשר בדברים לבד לא יווסר רק בהכאת השבט משא"כ לחכימא די ברמיזה ותחת געזרה במבין מהכות כסיל מאה אך עכ"פ בהרמת השבט בעת המאסר ראוי להתעורר הלב להשכיל להיטיב וחסר לב מצד החנופה אשר עדת חנף גלמוד נפרש ממקור החיים מהש"י שהוא תוכן לבות והחסר לב הנ"ל צריך לחול עליו ח"ו אף בפועל כיון שאינו מתעורר להטיב בהמאסר והרמת השבט רק בהכאה ממש והוא בחי' אף ח"ו:

גי"ל שהכוונה מצד שהש"י יודע תעלומות קודם הכל צפה בכל אין מקום לשוועה בתפלה כי אם כדי שיהיה נ"ר לפניו כמשל בן החביב וכו' כי קולך ערב וכמו שאמרו חז"ל בסוף יומא גבי מן שלכך ירד המן דבר יום ביומו כדי שנתפלל בכל יום יקביל לפני בכל יום כבן החביב שאביו רוצה לראותו בכל יום אך בבחי' עבד לא שייך כן ואדרבא נותן כדי שלא יכנס להטריד בדבריו כמו שאמרו חז"ל בתענית וא"כ אסים שהוראה

עליהם בחי' עבדות יש מקום לכאורה שלא ישוועו ואם סוברים כחנופה לדבר בלי עומק לב מצד טעות הסתתרות עומק לב עליהם יחול אף ח"ו ולזה הטוב שלא ישוועו כאשר אסרם בסוברם ע"ע בחי' עבד כיון שהש"י יודע תעלומות ולבבות דורש ממילא ויודע הכל.

דניאל

א **אתוהי** כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושולטניה עם דור ודור שמעתי בזה מהגאון מו"ח זללה"ה כי עד אז טעה נבוכדנצר הרשע וסבר מבלתי יכולת ה' ח"ו עזב ה' את ביתו והבנים גלו מעל שלחן אביהם כי אחר שראה שהחריב בהמ"ק ומשעבד בעב"י והשי"ת שותק אין זה ודא' רק מבלתי יכולת ה' ח"ו ואיה גבורותיו ואז בראותו חסדי ה' אשר גברו על יראיו ואשתזיבו מגו אתון נורא יקידתא הבין שגבורותיו מי ימלל ומה ששותק הוא ג"כ בבחי' הן הן גבורותיו כמו שאמרו חז"ל שנותן כח לסבול שה אחד בין ע' זאבים טורפים משא"כ בב"ו שאין בכוחו לסבול וסובל מצד שאין מנוס והש"י סובל ומעלים עין מצוררים מאריך אפיה וגבי דיליה וזש"א תמהוהי כמה תקיפין ע"י שמלכותיה מלכות עלם ויש בידו להנקם מאויביו בכל עת שירצה ואין מנוס מפניו בשום צד ובמלך ב"ו לא שייך כן וי"ל ג"כ תמהוהי שהיא בחי' פלא כלשון תימה ואין הפלאה אלא לשון פרישות והרחקה דהיינו תמהוהי פרישותו וגדולתו כמה תקיפין ומלכותיה מלכות עלם בהעלם ונסתר ישת חושך סתרו וכל החסדים והטובות שעושה עמנו הם בהסתר כמ"ש בזוה"ק לעושה נפלאות גדולות לבדו איהו לבדו ידע טיבו דעביד ואחרא לא ידע והיינו מלכות עלם:

ד **וחטאך** בצדקה פרוק ועוויתך במתן ענין:

במק"א כתבתי בזה שהרי אמרו חז"ל לא יקח שוחד שכר מצוה אינו מכבה עבירה ומש"ה וחטאך בצדקה פרוק אין זה רק כששב בתשובה וצריך מירוק על החטא ומועיל הצדקה וכמ"ש במק"א עיי"ש וכן מועיל להאריך הגוביינא ויש תקוה לשוב בנתיים ועיקר התשובה הוא בושה כמו שאמרו חז"ל עבר עבירה ונתבייש ממנה מוחלין לו ומי שאינו שב אין צדקתו מתקבלת לרצון להש"י דכתיב זבח רשעים תועבה והרי זה מעין בחי' חסד לאלקים וכו' ואמרו חז"ל שמקבלים מגוי קרבנות נדרים ונדבות ועכ"ז יש בחי' זבח רשעים תועבה לגבי צדקה שהרי צדקה אין מקבלים רק מישראל ולא היה אפשריות לקבל סגנון צדקה כי אם כשיש בושה כנ"ל ובבחי' לך ה' הצדקה שהיא מקובל לפני הש"י דהיינו בחי' לך כשלנו בושת הפנים שע"י זה יהיה תשובה כנ"ל ובחי' מ"ש שם הן

תהוה ארכא לשלוותך היינו כנ"ל שהצדקה מועיל להאריך הגובייגא ויש אריכות אפיים ע"י זה והיינו חטאך בצדקה פרוק וכו' ועכ"ז העון אינו ממחק רק שהצדקה תועיל כ"כ שתהוה ארכא לשלוותך שיתארך לפי שעה הגובייגא ומ"מ אח"כ גובה את שלו בבחי' מאריך אפיה וגבי דיליה היטב:

ט **לך** ה' הצדקה ולנו בושת הפנים. י"ל שהוא דרך וידוי כפשטא למיעוט צדקותנו כי כפי הדרגות המעש"ט כן הוא הדרגות תוספות הברכה כמו שאמרו חכמינו ז"ל על מש"ה ברוך אשר יקים דברי התוה"ק שיש סברא דקאי אקיום כל התורה כולה בלי שיור כל דהו ממנה כמו שאמרו חז"ל ופערה פיה לבלי חק למי שמשייר אף חק אחד ויש סברא ג"כ למי שלא קיים גם חק אחד ואשר יקים היינו העושה מצוה אחת כמאמרה והיינו מצד הדרגה שיש בחי' חסרון וגרעון בבחי' פעירת פה העונש ויש הדרגות רבות בתוספת הברכות כפי תוספות המעש"ט ואו"א דא"ח אך לגבי הש"י אנו מחזיקים א"ע כריקי ודלי מעש"ט לגמרי הן מצד למיעבד כדבעי למיעבד:

הן מצד שגם מה שאנו עושים איננו בלי סייעתא דשמיא ואנו לית לנו מגרמינו כלום כלל וכלל נגד הש"י וזש"א לך ה' הצדקה שגם הצדקה שאנו עושים איננו כלל שלנו רק הוא שלך כיון שאין בנו ברכה ע"י השלמה במעש"ט אין לנו קנין נגד עליון כלל וא"כ הצדקה היא שלו אך גם בלאו הכי יש סברא לומר שמה שמשפיע הש"י לאדם יותר הצטרכותו הוא רק בפקדון אצלו ע"ד קני על מנת להקנות שישפיע המותריות שלו לנצרכים כידוע מ"ש מוהר"ם אלשיך ע"ה את העני עמך שחלקו של העני הוא אצל העשיר כיון שהושפע לך מותריות ולרש אין כל וא"כ הצדקה שלך אך גם מה שאנו נוטלים לנו להצטרכות ההכרחי שעל זה שייך קנין לנו מ"מ בושת אצלינו בבחי' מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה וזהו בחי' בושת הפנים נגד עליון מחשש בלי השלמה דברכה הש"י יברכינו בברכה שלימה במהרה דידן:

גם י"ל ע"ד מה שאמרו חז"ל כשעושים רצונו של מקום אפס כי לא יהיה בך אביון משא"כ כשיש בחי' לא יחדל אביון הרי זה מורה על חסרון עשיית רצון של הש"י בשלימות וזש"א לך ה' הצדקה שגם שאנו עושים צדקה לשם שמים דהיינו בחי' לך שמגיע להש"י מ"מ ניכר עלינו ע"י זה בושת הפנים מצד שניכר שנוסיף לעשות רצון הש"י כי ע"י שצריכין ליתן צדקה יש היכר על בחי' אין עושים רצונו של מקום כנ"ל וי"ל שזש"ה צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת שעיקר הצדקה הקיימת גם בזמן התיקון הוא בבחי' הפפעת דעת טוב תוה"ק שזהו יותר צדקה וחסד של אמת:

גי"ל ע"ד שכ' במק"א שע"י צדקה לש"ש נמשך גם תיקון המשפט שלא יהיה משפט מעוית ח"ו מעב"י וזש"א לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים כי בחי' פחד יצחק אע"ה הוא בחי' יראה זו בושה וע"י זה עב"י מוחזקים בירושה נצחיית במדת הבושה טובה ומדת יצחק אע"ה הוא מדת משפט כמ"ש במקו"ר בזה וזש"א שע"י מה שהצדקה הוא לך דהיינו לש"ש ע"י זה זוכים ג"כ לבושה שהוא בחי' תיקון המשפט וי"ל דהיינו ג"כ בחי' מש"ה ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה דהיינו כשהש"י נקדש בצדקה דהיינו שהוא רק לש"ש ע"י זה ג"כ ויגבה ה' צבאות במשפט אמת וטוב שזוכין לדון דין אמת לאמתה של תוה"ק היטב:

יב **ורבים** מישינ' אדמת עפר יקיצו כו' לכאורה שני תיבות אלו אדמת עפר הוא כפול שהי"ל ורבים מישיני אדמה או מישיני עפר אך י"ל שקאי על א ה"ק (וכן י"ל ג"כ בבחי' שסתם ארץ שבמקרא היינו איה"ק כידוע) והכוונה אדמת של ישראל שהם בבחי' עפר כמש"ה והיה זרעך כעפר הארץ וי"ל ג"כ אדמת של עפר דהיינו איה"ק שניתנה לאברהם אע"ה שנקרא עפר ואפר והכוונה בזה עפ"י מ"ש חז"ל שהתחיה יהיה רק באיה"ק והמתים בחו"ל יתגלגלו בצער מחילות לאיה"ק ושם יקומו בתחיה וכמש"ה והבאתי אתכם אל אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם שחזירת הנשמה לגוף יהיה רק באיה"ק בחי' נותן נשמה לעם עליה כידוע כי היא ארצות החיים ששם צוה ה' את הברכה חיים והנשמה הוא ג"כ חיים ויפח באפיו נשמת חיים ובחי' מ"ש אלה לחיי עולם הם הצדיקים שאינם חוזרין עוד לעפרן כמו שאמרו חז"ל ואלה לחרפות וכו' כי הרשעים ידונו כי הרשעים ג"כ קמים בתחיה ויהיו לחרפות ותכסה פניהם קלון ואח"כ ואל עפרם ישובון משא"כ הצדיקים וחרפת עמו אלו הת"ח יסיר ויחיו נצח:

עזרא

ז **כי** עזרא הכין לבבו לדרוש תורת ה' ולעשות וללמד לישראל חק ומשפט:

שני בחי' אלו צ"ל תמיד בעב"י חק גזירת המלך בלי טעם שלא להרהר אחריו כלל ולידע שהש"י מקור כל החכמות ואי אפשר לנו להשיג גם טעם מצוה אחד שלו. ולא בערך טפה מהים מכפי הטעמים שבעיני הש"י בזה והיינו בחי' חק. ועכ"ז מוטל עלינו לבדוק ולהוודע כל דהו ממעין טעמי המצוות עד מקום שידינו מגעת להשיג ובבח' ברא שמחפש בגנזוי דאבוהי כידוע ובמצוות תרועה כתב הרמב"ם ז"ל גם שהמצוה חק ממ"ה היא מ"מ גם רמז יש לנו בה התעוררות השוכחים האמת ע"י הבלי עוה"ז ומצד זה כתיב אשרי העם יודעי תרועה ואמרו חז"ל הלא הכל יודעים להריע אלא שיודעים לרצות את

בוראם בתרועה וזהו בחי' חוקיו ומשפטיו לישראל שע"י מה שעושים גזירת ממ"ה בחק ע"י זה זוכים קצת לידע טעמים עליונים ג"כ בחי' משפט ובבחי' המקיים התורה מעוני מדעת טוב דהיינו בלי ידיעת הטעמים סופה לקיימה מעושר בדעת טוב בהשגות גדולות וכן הוא בחי' כי חק לישראל הוא ע"י שהמשפט לאלקי יעקב כנ"ל וכן היה במרה ששם לו חק ומשפט להודיע דרכי נועם התוה"ק בחי' וימתקו המים היטב:

כי עוונותינו רבו למעלה ראש ואשמותינו גדלה עד לשמים בבחי' שאמרו חז"ל במד"ר הק' אשרי נשוי פשע דהיינו שהוא מנושא מן הפשע וגווה עליהם ולא שהפשע מנושא וגבוה עליו ח"ו כסוי חטאה שהוא מכסה החטא ואין החטא מכסה עליו ואולי י"ל שהוא בבחי' שהעבירות נרשמין על מצחו של האדם לזכרון תמיד כידוע וזהו רבו למעלה ראש וכן הוא ג"כ בחי' ותהי עוונותם על עצמותם שהם אחוזים וקשורים בחבלי עבותות וכעבות העגלה חטאה וקשורה בו ככלב ואין מנוס עוד מפניהם וכשהעבירות מנושאים עליו והוא טפל ובטל כנגדם אזי אימת עליון על התחתון ודעתו בטילה ואולי היינו שאמרו חז"ל צדיקים לבם בידם וברשותם והרשעים ביד לבם וכ' ולא תתורו אחרי לבבכם וכו' ועינא ולבא תרי סרסורי דעבירה הם והלב הוא המלך על כל האיברים ומושל על כל אשר לו והצדיקים גם שהם עושים חטא שוגג שהוא ג"כ מהלב כנ"ל עכ"ז מצד שלבם בידם אל כל אשר יחפוץ יטנו רק שבכש בחטא שוגג לפי שעה הוא מנושא מן העון שהוא מהלב כנ"ל ואינו טפל ובטל נגדו משא"כ הרשעים שהולכים בשרירות לבם לב נפש וכשחץ לזה הם ביד לבם והעון שהוא מהלב גדול וגבוה עליהם כנ"ל וכן הוא ג"כ בחי' גדול עווני מנשוא למעלה ראש כנ"ל:

נחמיה

א **תהי** נא אזניך קשבת אל תפלת עבדיך החפיצים ליראה את שמיך:

ע"ד ששמעתי החסיד המפורסים בש"ט מוה' שמואל משם הגאון שמעלקי ע"ה אבד"ק נ"ש והגליל יצ"ו על מש"ה אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' שהכוונה בבחי' רצון לרצון נשמה לנשמה ששאל מהש"י שיבקש וירצה תמיד לשבת בבית ה' תחלה רצה שיוקבע בו הרצון לזה ואח"כ ממילא רצון יראיו יעשה ודאי מעין זה שמעתי וכן י"ל ג"כ כאן הכל חפיצים וכו' כח נשמה שלכל אחד ואחד הוא נטוע במקום טהרה והכל חפיצים לבקש הדרך הטוב ובדרך זה כ' במק"א וכתבינו בספר החיים למענך אלקים חיים שרוצים לחיות חיים שהוא לרצון הש"י לסגל מצות ומעש"ט ויפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב והיינו וכתבינו בספר החיים

וכו' שיעזרינו הש"י שאנו ג"כ נהיה בגדר זה וכתבתי במק"א שחפיצה מכוון נגד עולם הבריאה עולם הכסא וכח זה מסתלק מלחטוא כידוע והרי עב"י מושרשים בעולם הכסא בבחי' מאחז פני כסא בבחי' הגליפו בעולם הכסא ורשימו בעוה"ז ובבחי' אחור וקדם צרתני אחור מצד הרשימו שבעוה"ז וקדם מצד הגליפו בעוה"ב כמ"ש במקו"ר בזה:

ח **אכלו** משמנים ושתו ממתקים כי קדוש היום לא וכינו ואל תעצבו כי חדות ה' מעוזכם: זה היה בראש השנה יום בריאת אדם הראשון ז"ל ופחדו אז עב"י לאכול מצד התקלה שהיה ביום זה ע"י אכילת עץ הדעת ואמר הכתוב אכלו משמנים ושתו ממתקים למ"ד שעה"ד גפן היה כי חדות ה' בחי' ויעלצו בך אוהבי שמך דהיינו תשובה מאהבה כמ"ש במקו"ר בזה ונהפך האכילה לזכות ע"י תשובה מאהבה ולזה כ' אכלו מטעמים ששייך לגרר אהבה בבחי' מטעמים כאשר אהבתי תשובה מאהבה חדות ה' מעוזכם להתגבר ולכבוש היצר באהבת הש"י שלהבת י"ה האוכלות כל האשות דאהבה זרה שהיא כאש בוערת אשר תוקד בקרבו וזש"א כי קדוש היום לאדונינו ואכילה בשבת ויו"ט מצוה ויתוקן בזה האכילה לא טובה ונתהפך הכל לזכות וירבו זכיותינו:

ט **ומצאת** את לבבו נאמן לפניך. שגם שעיקר מרתו של אברהם אע"ה היה בגדר עשה טוב זכרי עם ו"ה רמ"ח מצית עשה רמ"ח גימ' אברהם והיה ראש לגרים שמצד עשה טוב מתקרבים מ"מ היה בו ג"כ תיקון סור מרע שמי עם י"ה דפנים דרל"א שס"ה מצוות לא תעשה וכן היה בעקידה כבכוונות שם וכמ"ש במק"א על מש"ה כי ברך אברכך וכו' שזכה אז גם למדה"ד גבורות הק' שמהם בחי' שס"ה מל"ת כידוע וזש"א לפניך שזהו רבותא בבחי' הפנים כנ"ל:

גם י"ל ומצאת את לבבו נאמן לפניך:

בבחי' התהלך לפני והיה תמים אשר התהלכתי לפניו שלא היה צריך סעד לתמכו משא"כ נח ע"ה היה בגדר צריך סעד לתמכו דכתיב את האלקים התהלך נח כידוע והיינו לפניך שהלך לפני הש"י מעצמו בלי סעד כלל וע"י זה זכה וכרות עמו הברית לתת את ארץ וכו' משא"כ זולתו שלא זכה לזה:

גם י"ל ומצאת את לבבו נאמן לפניך וכרות עמו הברית:

ע"ד שאמרו חז"ל אין האשה כורתת ברית אלא עם מי שעשאה כלי ואברהם אע"ה הודיע אדנותו של הש"י בעולם ועד אברהם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון וכמו שאמרו חז"ל שהאורחים שהאכילם היו רוצים לברכו אמר להם ברכו למי שאכלנו משלו ובטובו חיינו ולו נאה לברך ועי"ז נודע טבעו של הש"י בין הבריות וזש"א ע"י שמצאת את לבבו

נאמן לפניך בכל מיני אהבה הנאמנה ועשאו אדון בכל העולם כנ"ל ע"י זה וכרות עמו הברית וכו' ברית עולם אשר לא יכרת:

שיר השירים

א **שיר** השירים אשר לשלמה וכו' לריח שמניך טובים שמן תורק שמך:
לרי"ח שמני"ך טובי"ם ס"ת חכ"ם כידוע ששמן מחכים ושמן היינו תוה"ק ואין חכמה כחכמת התוה"ק ולריח שמניך טובים היינו כששמן על ראשך אל יחסר שמן תורק שמך היינו כתר שם טוב שעולה על גבי כל הכתרים וריחו נודף למרחוק הרבה ור"ת "לריח "שמניך "טובים של"ט כי החכמה תעוז לחכם מעשרה של טים וחכמה תחיה בעליה ואותיות חכמה במילואם כזה חי"ת כ"ף מ"ם ה"י עולה בגימ' תיבות אלו חכמ"ה. תחי"ה בעלי"ה חכ"ם גימ' חיי"ם ואותיות חכמה במילוי כזה חי"ת כ"ף מ"ם ה"א עה"כ גימ' תר"ה שהתורה עץ חיים למחזיקים בה גם חכמ"ה במילוי כנ"ל גימ' תרי"ג ושמן היינו חכמה כידוע וחכמת אדם תאיר כמו ששמן מאיר וכן אחז"ל כמו ששמן מאיר כן עב"י מאירים לכל העולם כמש"ה והלכו גוים לאורך ועב"י נמשלו ללבנה מאור הקטן כי קטן יעקב וכו':
גם לריח שמניך טובים שמן תורק שמיך ע"ד שכ' במק"א בבחי' ג' שמנים הן כי שמ"ן גימ' פרנ"ס ואמרו חז"ל ג' פרנסים טובים היה לעב"י במדבר משה אהרן ומרים ען בזכות משה רבע"ה ענני כבוד בזכות אהרן כה"ג ע"ה באר בזכות מרים ע"ה והיינו רמז לריח שמני"ך טובים הפרנסים טובים כנ"ל שמן תורק שמך נתוודע שם עב"י בכל העולם והיו אוה"ע משבחין אותם והיינו שמן תורק שמך כמו ששמן מאיר למרחוק כן היה שם עב"י הולך מסוף העולם ועד סופו וכל אוה"ע הכירו כי הם זרע בריך ה' וכמו שאמרו חז"ל שהיה המן גבוה ששים אמה והעכנים היו עושים המעקשים למישור והיו מגהצים בגדיהם וכו' וכמו שאמרו חז"ל בזה טובא והבאר הלך עמהם לכל מקום נוסעם וכל אוה"ע ראו כל היקר והגדולה שהיה לעב"י אז וכולם נתנו עדיהם שרק עב"י נבחרו לעם סגולה וועקב בחר לו יה ישראל לסגולתו:
משכני אחריך נרוצה:
י"ל ע"ד משאחז"ל קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים וזש"א משמני תחל' לעזרני עצהיו"ט. ואח"כ יהיה תיקון רבים ע"י היחוד. ואחריך נרוצה רבים וע"ד מש"ה אלמדה פושעים דרכיך ע"י רוח נדיבה שתסמכני תחלה. ואינו דומה מה שיחיד עושה שא"א לו לעשות כ"כ בהתלהבות והתעוררות למה שנעשה בכנופיא וחברותא טובה כלאי שמיא

לעבדו שכם אחד בהתלהבות ואגודה וכמש"ה אלה אזכרה ואשפכה על נפש כי אעבור בסך אדדם עד בית אלקים בקול רנה ותודה המון חוגג. הרי שחדות של כנסיה לש"ש הוא בהתעוררות גדול וזש"א נרוצה אשר תיבת ריצה מורה על התעוררות גדול:

הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך גם שרב טוב נשבע בבואינו לחדר בית ה' בביאת הגואל צדק בב"א ויהיה רב טוב לבית ישראל ובפירוק עול שיעבוד מלכיות וחסדים טובים עכ"ז נגילה ונשמחה בך במה שיהיה ה' למלך על כל הארץ ויהיה ה' אחר ושמו אחד והגילה שלנו יהיה רק בגדר ושמח נפשינו בישועתיך במה שתהיה ישועת הש"י שימחה זכר עמלק הרשע ויהיה השם שלם והכסא שלם ורק זה הוא שמחת לבבי וחוץ לזה ולשמחה מה זו עושה ורק לעשות רצונך אלקי חפצתי בגדר בטל וכל הרצונות שלי בטלים נגד רצון הש"י רק נשמחה בישועתו היטב:

נגילה ונשמחה בך:

י"ל ע"ד מש"ה אני לדודי ודודי לי שבעוה"ז כל מגמתינו רק לש"ש בלי שום פניה. ועי"ז בעוה"ב הש"י כל מגמתו לנ"ר שלנו להיטיב לנו ולהרבות ר לעב"י בעוה"ב. וזהו נגילה בנ"ר הש"י שיש לו ממעש"ט שלנו בעוה"ז נ"ר לפניו שאמר תעשה רצונו. ונשמחה בך בעוה"ב גם שהש"י מגמתו לנ"ר שלנו מ"מ מגמתינו גם בעוה"ב הוא רק כדי שיהיה נ"ר להש"י ממה שמטיב עם עג"י וכמ"ש במקו"ר. וכיון שבעוה"ז צ"ל כל מגמתינו רק לנ"ר הש"י וזש"ה וישירו בדרכי ה' כי גדול כבוד ה' על כל זולתו וכנ"ל כי רם ה' ושפל יראה שא"א להתקרב אליו כי אם ע"י מה שאנו מבטלים רעונותינו מפני רצונו בדרך אני לדודי כנ"ל:

איכה תרביץ בצהרים:

י"ל שהכוונה בשני בחי' צוהר כמ"ש בזה במק"א עמש"ה ומשפטיך בצהרים והיינו בחי' אור עצמי ואור שמבחוץ וכן הוא בחי' אור חמה ואור לבנה כידוע וכן הוא בחי' בעלי הלכה וה' עמו שהלכה כוותיה הר"ז כעין אור החמה שמיוחס הויר לעצמו ובעלי אגדה שיהיו דבריהם נשמעין הוא אור מבחוץ ואינו מסור בידם רק ברוח הבריות הנוחת ועי"ז יש כעין פירוד שלמה אהיה כעוטיה על עדרי וכו' כשני עדרים כמו אוה"ע דסיחון ובפרודא כידוע צאי לך בעקבי הצאן ע"י הלכה אמתיות ורעי את גדיותיך באגדה הכובש לבבות הנפרדות:

תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. י"ל בדרך רמז עפ"י מ"ש במק"א שעיקר מצוות הצדקה הוא שהעשיר לא יתגאה על העני אף בלב ואדרבא העשיר יחשוד א"ע שמא הוא גרוע מהעני במצוות שבינו למקום ואף שהעשיר עושה חסד עם הבריות עכ"ז במצות

שבינו למקום הוא גרוע כי עוני מכניע הלב לתשובה ולבו נשבר בקרבו משא"כ עושר שמביא לידי גאוה והעיקר הוא שהעשיר יהיה בענוה נגד העני וזש"א תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף שאביון הוא בחי' כוסף ותאוה כי תאב לכל דבר והיינו בחי' כוסף והעושר בחי' זהב בחי' גאוה ויוקר וכבוד והיינו תורי זהב וכו' עם טפל לנקודות הכסף שיהיו העשירים ענוים וכטפלים להעניים לש"ש וכנ"ל:

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעתי:

שמעתי בשם הרב הגאון המפורסים בש"ט מוהר"ש שמעלקי זללה"ה אבד"ק כ"ש יצ"ו שהכוונה כמו שברכבי פרעה נמשכו הסוסים שהם העיקר אחר הרכב שהוא הטפל לסוס כן נמשכנו אחר הגופניות כי השכל הוא יראת ה' הן יראת ה' היא חכמה אחת היא והוא חלק אלהי ממעל ממקום קודש מחצבתה והתאוות הם מארציות מהד' יסודות גופניות כמ"ש בשעה"ק למוהרח"ו ז"ל ורק לב חכם שהוא ממעל אשר מילא אותו אלקים בחכמה ובתבונה צריך להגביר על לב שמאל ורק לב חכם שבימין רוממה:

מי זאת עולה מן המדבר בחי' דיבור אין אדם יכול להיות נקי מזה כי כולם באבק לה"ר והלשון הוא הממית ורק נצור לשונך מרע גם שיש לה ב' חומות נשגבות שורא ובר שורא השפתיים והשינים עכ"ז יוקשה הוא להמלט מזה:

ד **שערך** כעדר העזים שגלשו מהר גלעד י"ל ע"ד שכתבתי במק"א עמ"ש במד"ר הק' פ' דברים מקנחת בשערה כו' פשוט שאין הכוונה רק בבחי' הקופצים להתמנות על הצבור ויש שקופצים לכך גם שרואים שרבנות קיברה רבים בסגנון ההוא קודם מלוי ימיהם והם בבחי' בחירה בגדר לישתמש אינש בכסא דמוקרא חדא יומא והדר ליתבר והם נוטים מהברייתא שביומא בשמך וכו' ומשכך יתנו לך אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו והם בגדר וחטפתם לכם וכנ"ל במק"א בבחי' מנוהו לא קתני אלא נתמנה והם נוטים בבחי' משאחז"ל עמש"ה מי פלג לשטף תעלה שכל שער צ"ל יניקה בפ"ע מגומא שלה ואם אחד נכנס לינק ממקום חבירו יש ח"ו טירוף הדעת ומ"מ השערות גם שבשרשם כל אחד מגומא אחת בסופם מתפצלות ושער הא' נחלקת לב' ובזה י"ל ג"כ כאן שערך כעדר העזים (שגלשו מהר גלעד שמעתי בשם מוהר"ם אלשיך זללה"ה שלבן גרם כן שרדף עד הגלעד וי"ל ג"כ שגם הגרועים שהם כבחי' שערות מותריות וטפיל כמ"ש מוהר"מ אלשיך ז"ל וי"ל ג"כ שבחי' שערות הם כבחי' לבוש כנ"ל כמ"פ והיינו בחי' יכין וצדיק ילבש ובחי' רשע מכתיר את הצדיק שהוא בחי' לבוש מ"מ מהר גלעד נזהרים הם בהגבול שיש בגלעד שאמר יעאע"ה עד הגל וכו' והמצפה וכו' שלא להכנס לגדר לבן ודעמי' לרעה וכ"ש שאין נכון להתחבר עמהם) שהם בחי' מעיקרא חשוכא

עיזי מסגי ברישא והוא בחי' מעין מש"ה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך בבני ישראל ובחי' ושפטינו ככל הגוים כנ"ל במק"א. ועיזי מט"א אתחזי קמייהו ולכך קופצים והיא בחי' קפיצה כנ"ל והמבוי שעל ידי חכמה שכאור הוא עיקר היניקה והתפשטות שגם שלא מצד חכמה בחי' שערך כעדר העזים ובשערות ההם הוא קינוח ידי הכוללות שמכונה כלה שהשערות יפות עי"ז ואין יופיים מצד השרשים רק בהתפשטות ושם הקינוח דהידים שפחומים והיינו מצד שכ' דברי חכמים בנחת נשמעים משא"כ מנוי שאינו מצד חכמה יש בה גרעון שמיעה לדבריהם וע"י גרעון שמיעה לממונים על ההנהגה עי"ז פיחום ידים. וכמשאחז"ל אוזן נכווית תחלה כו' אוזן קנקל כו' ושמיעה גורם כל הסיבובים והשערות נאים עי"ז מלבד שרשים גם התפשטותן כיין שהם מלמדים ומזהירים כהוגן בחכמה שכאור השמש ומ"מ אין צייתנות והכוללות נאים כיון דגרעון שמיעתו ע"י שהמנוי לא מצד חכמה כנ"ל אך אם ח"ו נטי' להטיל על ממונה שהי' רצונו רק ללמד כראוי בהלכות צד קינוח ידים הרי ממילא חוזר בו מהמנוי ואינו בוחר מתחלה ועד סוף במנוי שעל דעת כן לגרום לו ח"ו נטי' כל דהו מכפי רצונו או צד גרעון מהצלחות שיש בכח אליו גם חוץ להשגתו כן היא בודאי בעזה"י.

עורי צפון ובואי תימן הכוונה עורי צפון התעוררות לח מת תוה"ק הוא ע"י בחי' צפון מצפון זהב יאתה והרוצה להעשיר יצפין ואח"כ ובואי תימן יבא לבחי' תימן הרוצה להחכים ידרים שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה וזהו בחי' להחכים ידרים חכמת תוה"ק לשמה כי אין חכמה כחכמת תוה"ק וזהו עושר וכבוד בשאלה שיהיה רק בבחי' שמאל כטפל ורון לב חכם לימינו למיימינים בה דהיינו בחי' תימן חכמת תוה"ק לשמה כנ"ל וכמ"ש במק"א:

ה **פתחו** לי אחותי:

י"ל דהיינו שתחלת תיקון ההוראה הוא במה שברור כאחותו שאסורה זה המפרסם איסורו לכל וי"ל דנקטו חז"ל המשל באיסור אחותו משום שהיה היתר לאיסור זה ומ"מ אין דנין אפשר משא"א והוראת שעה שאני וכן הוא בבחי' איסורים שיש בהם צדדי היתר בהוראת שעה וכמו קולי דחזירי דהוי אסירי ממתן תוה"ק והלאה ובמלחמת מצוה אישתרו וכהנה ועכ"ז נודע שהאיסור ברור וקבוע. רעייתי היינו בחי' אהבה וה ינו מדת חסידו' שע"י אהבת הש"י לעשות גדרים נכונים. יונתי י"ל ג"כ לשון אונאה כי אחר שאוחז בפרישות וגדרים א"א שלא יהיה בו איזה נטיה להחמיר ביותר מכפי הצורך כי א"א לצמצם כ"כ וכן הוא טבע היראה שיש בה הפלגות והרי מוטב אהיה שוטה ולא אהיה רשע שעת אחת לפני המקום עי"ז נוטים יותר לצד החומרא גם אם יש בזה צד

שגיאה ואוביה. תמתי היינו שאח"כ מאיר הש"י עיניו בהלכה להגיע לבירור הנכון בלי שום נטיה כלל וכמ"ש במק"א עמש"ה ישא ה' פניו אליך ע"י רבוי הדקדוקים לש"ש וישם לך שלום ע"י רבוי למודי ה' באמתיות הלכה בבירור הנכון:

ז **עיניך** ברכות בחשבון ואמרו חז"ל אל תקרי בריכות אלא ברכות והיינו שגם בגדר עיניך ולא סמוי מהעין וגם בחשבון שהוא דבר המבוי אעפ"כ יש בזה ברכות והיינו ע"י התוה"ק שנקראת טוב וכתיב טוב עין הוא יבורך שכיון שהעינים אם בגדר טוב הם גורמים ברכה:

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים ואמרו חז"ל מה יפות במזוזה ומה נעמת בכר חנוכה להבין השייכות בחי' היופי למצות מזוזה ובחי' הנועם לנר חנוכ' י"ל כי כתיב ומתוק האור הרי שבחי' נר הוא בחי' נועם ובחי' מה יפית במזוזה כי מזוזה קבוע והוא בחי' חניה מלשון חן ויופי. ועוד אמרו חז"ל מה יפית בתפילין ומה נעמת במזוזה י"ל השייכות כי תפילין נקראים פאר בבחי' פארך חבוש עליך (מצד זה אמרו חז"ל שאבל אסור בתפילין) והם בחי' שם ה' אשר נקרא על עב"י כמש"ה וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו' ואמרו חז"ל אלו תפילין שבראש והם הפאר והיופי של עב"י וכן הוא בבחי' תפילין דמארי עלמא מהה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד ומה נעמת במזוזה היינו בבחי' נעימות בימינך נצח שהמזוזה שהיא בימין הכניסה הוא בחי' נועם וכל מי שיש לו תפילין בזרוע ומזוזה בפתחו וכו' כמו שאמרו חז"ל. ומ"ש שם עוד מה נעמת בתורה ובמעשים טובים היינו כמש"ה ודעת לנפשך ינעם וכ' כי נעים כי תשמרם וכו':

רשפיה רשפי אש היינו באהבת עוה"ז ואח"כ שלהבת י"ה ע"ד מתוך שלא לשמה בא לשמה שאשר אז מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כיון שבחי' שלהבת י"ה הוא ענין בטל רצונך מפני רצונו עי"ז הרי הש"י מבטל כל הרצונות מפני רצונו וא"כ מים רבים לא יוכלו לכבות שהרי השי"ת לבדד לבטח יושיבהו וכל מתנגדיו יבוטלו נגדו וכן הוא דרך השלהבת שאוכל ומנצח את הנאחז בו להפכו למהות אש וכן הוא ענין בטל רצונך כו' משא"כ עשה רצונו כרצונך כו' הוא רק בחי' אש שנכנס בלבו אהבת עוה"ב אבל מ"מ אין רצונו אשר לאהבת עוה"ז בטל עדיין להתפך לדרך מצוה וזהו אש יצאה מחשבון היינו מעיקרא כי עביד איניש אדעתיה דנפשיה עביד ולהבה מקרית סיחון הוא מצד שמה שהדעת לנבון נקל להפך מה שהיה שלא לשמה בתחלה שהוא בבחי' אהבת עוה"ב ע"ד עשה רצונך וכו' להפכו לשמה לגדר בטל רצונך והיינו מתוך שלא לשמה שגם אז איננו בגדר עמל הכסילים תיגענו לבלתי לכת אל עיר וסביב רשעים יתהלכון רק הגיע כבר לתוך הבנת דבר מתוך דבר להבין היטב בטוב עוה"ב אשר עוה"ז מעיד

עליו בהיותו כצל עובר והכנה לעוה"ב בלבד ונדמה עוה"ז לערב ש"ק וליבשה קודם יום פרישה לים כידוע וכיון שבכל קניניך קנה בינה להבין דמת"ד ועי"ז בא לש"ש בחי' בטל רצונך וההגעה לזה הוא מצד הידוע שנחת רוח הש"י הוא נ"ר שלנו שבעוה"ב וכל ישעו שעשועיו וכל חפצו כי לא יוצמח שמבחי' ל"א המרכז דאחור דרל"א יוצמח בחי' טוב עוה"ז שיחול טובו להתהפך לזכות לעוה"ב אם כן הרי יש מיצוע נכון בין הרצונות מצד שרצון השי"ת הוא לנחת רוח עם ב"י ועי"ז סופו להגיע ללשמה ע"ד בטל כו' בגדר אני לדודי ואח"כ עי"ז דודי לי והעדות על רב טוב הצפון הוא מה שזה כל האדם בעוה"ז דומה לסייח במדבר ועיר פרא אדם יולד ואינו מרגיש מאומה מטוב עוה"ב וההערלם ניתן בלבו בזה שכל זה הוא מצד שאלו היה מרגיש כל דהו מטוב עוה"ב היה הבחירה בטילה וכמ"ש במקומות רבים מזה מצד שהטוב הוא מה שאין טוב מזה בשום אופן והכל כלא נגד הטוב ההוא כיון שהוא בגדר דוד לי והרי השי"ת כפי כל יכלתו הכל כלא קמיה ובידו לגדל ולחזק לכל הרי שההעלם שבלב מלהרגיש טוב עוה"ב הוא הממשיך כח הלהבה להבין עי"ז שנ"ר דהשי"ת הוא שנהיה בויו"ז בגדר אני לדודי ולא לפנות לצד הנאתינו ואלו הי' רשה בזה כאן בעוה"ז לא היה אפשר להסיח דעת מן טיב ההוא וכמ"ש במקומות רבים ובדרך זה יובן ג"כ הסיום אכלה ער מואב ע"ד מ"ש לעיל שהוא בח' ' כח רע והוא אומר לרע טוב והוא נטיה מלהרגיש בהבנת דבר מתוך דבר בטוב הנצחי אשר כ"ר הש"י רק להטיב והמציא הנמצאים רק להחויב עפ"י משפט כמ"ש בקר"ב ומצד ראות היות עוה"ז רובו לא טוב והוא כצל עובר וענין המושיעים שהם טובים הם ג"כ אינם מתפשטים בשר מות בעוה"ז והשלמתן רק מצד עולם הכלח ולכן הנוטים מגדר טוב עוה"ב הנם רע בהחלט ומזה נמשך עין רעה ומזה נמשך בעלי במות גאוה רעה כנ"ל או שיהיה במות לשון רבים נגר גאוה ותאוה והכל מסת ק ע"י כח הלהבה טובה:

אם חומה הוא נבנה עליה טירת כסף היינו שאנו כנאד בקיטור נגד עליון וכעפר וכאסקופה ומדבר ויודעים שהוא נותן לנו כח ועכ"ז אין אנו מתרפים בתיקון בנין בית ה' ובית ישראל הוא נגלה לכל שהש"י תשוקתו וכוספו חזק רק אלינו ואם דלת היא דל"ת גימ' חסד דין רחמים אם טועים לומר שאנו העושים מדות אלו הרי הבנין בדרך צורה לבד אך אני חומה וכו' והייתי בעיניו כמוצאת שלום שבהיסח הדעת אנו זוכים לשלימיות משמו של הקב"ה שהוא שלום כי מגמותינו לש"ש כיון שאנו משליכים יהבינו על הש"י וכמ"ש במק"א ועי"ז שלימיות דשכר הוא בהיסח הדעת וכוונתינו לש"ש לבד:

מגלת רות

עיניך בשדה אשר יקצורון וצמית וכו':
י"ל בדרך רמז שבחי' פוסקי הלכות הוא מבחי' מלאכת קצרת התבואה כמ"ש בזוה"ק שמעין כל אומניות דעלמא משתכחין בתוה"ק וכדומה שהעוסקין בחכמת האמת הם מכונים בבחי' מחנדי חקא כן הוא בחי' בנינים הטובים בתוה"ק שנראים דבריה כעניים במקום זה והם עשירים במקום אחר ולזה צ"ל חורזים ממקום למקום מתנ"ך הק' ותוה"ק שבע"פ לקרב הרחוקות ולחבר את האוהל יחדיו יהיו תמים שע"י זה נעשה לבישת עוז התוה"ק בלי בושה של חסרון ההבנה רק עינים יש ותפקחנה עיניו בכתנות אור תוה"ק שממרחק תביא לחמה שסועד הלב מבין וממילא רווחא שמעתתא בריוח ממקום אחר שהיה נראה מופלג בריחוק מקום במסכת אחרת וכדומה אך פרי כל הפלפולים הוא אסוקי שמעתתא כהלכתא ולזה נקראים פוסקי הלכות כפסיקת הבגד שעושה תיקון המלבוש כתנות אור דבריך יאיר מבין פתיים וכן הוא בחי' קצירת השדה שהוא תיקון הפירות להנות מהם והיינו בחי' מה שיהיה שקוע בחי' אהבת הקולא רק עפ"י פסקי ההלכות לנכון שכלל גדול בפוסקים כחא דהיתרא עדיף ומהדרים למצוא קולא להקל לאחרים אך לא תשתקע באהבת הקולא שבזה יש צר חסרון אהבה הנכונה להש"י רק וצמית בבחי צמאה אך נפשי כמה לך בשרי שהוא מצר תגבורת יסוד אש השכלי להנפש להיות צמא באהבת הש"י לנכון היטב:
ויחרד האיש וילפת בבחי' חרדה מצננת כל הגוף גם שהיה בו עז בבחי' עזה כמות אהבה עכ"ז ויחרד ונצטנן גופו ונמלט מעבירה שהיא כאש בוערת באהבת היצה"ר ונתגבר בו העז לבחי' האהבה דהשי"ת רשפיה רשפי אש שלהבת יה גם י"ל ע"ד שאמרו חז"ל ויחרד יצחק וכו' שראה הגיהנם ואולי כן הוא כאן שראה א"ע כאלו גיהנם פתוחה מתחתיו ולא ינקה מדינה של גיהגם ח"ו וע"י זה ויחרד וניצול מעבירה:
ליני פה הלילה למד גדולה ולא מצינו ל' גדולה רק זו ואתוון רברבין מסטרא דבינה כידוע אולי הר זה מורה לבחי' תשובה על לינה דהבכירה (גם ר' הוא בחי' זיווג כמ"ש בסיצה"ק המליך אות ל' בתשמיש) ובינה הוא עולם התשובה בחי' מי ירפא כידוע

ג וימד שש שערים וישת עליה בתיזוה"ק כ' בבחי' שוקיו עמודי שש ע"כ. וי"ל שהכוונה בזה ע"ד שאמרו חז"ל עמש"ה עמך עמך ואלהיך אלהי שאמרה לה נעמי אנו נבדלים משאר אומות בתרי"ג מצות שלהם יש רק ז' ואמרה לה רות אלהיך אלהי שקיבלה עליה. ועוד אמרו חז"ל עמש"ה הלא שמעת בתי אל תלך ללקוט בשדה אחר ע"ש לא יהיה לך אלקים על פני (דהיינו שלא לנטות מדרך הטוב ורק לילך בשדה אשר ברכו ה' כי שם צוה

ה' את הברכה חיים הדביקים בה' חיים) וגם לא תעבורי מזה ע"ש זה אלי ואנוהו וכה תדבקון עם נערותי אלו הצדיקים שהם נקראים נערי כמש"ה התשחק בו כצפור תקשרנו לנערותיך עיי"ש וי"ל שהוא בבחי' כי פטר ישראל ואוהבהו (וי"ל ג"כ בחי' וכה תדבקין בחי' כ"ה אתוון די חודא והיינו בחי' תדבקין בחי' יחוד וקשר באהבת דק"ש גם בחי' תדבקין עם נערותי בחי' עולימתא שפירתא וכו' כידוע) והרי קיבלה עליה כל התוה"ק בכלליה ובפרטיהם זש"א וימד שש שערים בבחי' שוקיו עמודי שש שהכוונה שקיבלה עליה התורה שבכתב ושבע"פ והתוה"ק שבע"פ היא בחי' שוקיו עמודי שש בחי' שיתא סדרי משנה שהם מיוסדים על אדני פז התורה שבכתב שהתורה שבע"פ נקרא בחי' שוק נגד התורה שבכתב שהיא בחי' ראש בבחי' ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים תילי תילים הלכות שבע"פ והיינו ויווד שש בח' שיתא סדרי משנה שערים בגימ' תר"ך דהיינו תרי"ג מצות דעב"י וז' מצות בני כח שהם ס"ה תר"ך וישת עליה שקיבלה ע"ע ויצא אמיה דוד שהלכה כמותו בכו מקום כמש"ה וה' עננו כמ"ש במקו"ר בזה רו"ת דוד גימ' תר"ך כמנין שערי"ק ויצא ממנה שלמה המע"ה דכ' ביה הכה מטתו שלשלמה ששים ם גבורים כידוע והוא בחי' שושן שעריה עשור פעמים שש וכרווז זה לה שהיא אמה של מלכות כמשחז"ל על מש"ה וישם כסא לאם המלך זו רות אמה של מלכות:

כל דבר. בזוהר חדש הק' כ' לקיים כל דבר זה ברית מילה שהוא קיום כל התורה ע"ב. ולכאורה היאך נרמז בזה בחי' מילה ונראה שהרמז הוא בבחי' מש"ה (יהושיע ד) וזה הדבר אשר מל וכד' ולמדין דבר מדבר. ומ"ש שהיא קיום כל התורה הייכו א שאוורו חז"ל גדולה מילה שויא (ר) לקיים שקולה ככל המצות שאין לך מי שנתעסק במצות כאברהם אע"ה וקיים כל התורה מוכת עד שלא ניתנה וזה הוא מצד חביבות המצות ועכ"ז לא נקרא תמים אלא ע"י חעוילה שנאמר התהלך לפני והיה תמים ואתה את בריתי תשמור (ובזיה"ק כ' דצריק לא אקרי אלא מאן דכנור ברית) וגדולה מילה שרורה שבת ששקול שבת ככל התורה כידוע וזהו לקיים כל דבר זה ברית מילה ששקול ככל התורה כנ"ל:

איכה

ה' הוגה וכו' ואחז"ל יכול על מגן (נדפס עי' דהוה אמינא ע"י הבכיה של חנם) ת"ל על רוב פשעיה ושמעתי בשם הרב הדרשן מיה' ברוך זללה"ה מח"ק קאסוב יצ"ו ע"ד משל מי שהכה לאמי שהכהו כונה פעמים יותר מהכאה שהכהו ואמר הכאה נגד הכאה ושוב כמו שהכית אותי בחנם כן הכיתיך עוד בח ם והיינו יכול על מגן כנ"ל ת"ל על רוב פשעיה וי"ל אוד מולד שפרעון גם שמיצר הוא עכשיו שמח הוא לאחר זמן והי"ל היגון

על מגן אך אם הפורעניות ח"ר בבחי' גרם מכשולות בבח' מ"ש במק"א עוש"ה יסרתני ואוסר ח"ו על מה תוכו עוד תוסיפו ח"ו אין היגון חכם והיינו על רוב וכו' ח"ו:
וא) שו שריה כאילים יא וולאי מרעה:
מו"ח נ' אמר הכוינה ע"ד שאחז"ל כאילים ראשו דל זה בצד זו של זה בצד זו ש זה היינו לכין כבישת פנים בקרקע וורהוכיח החוטאים וי"ש בזה ג"כ פסוק זה מרישא לסיפא ומסיפא לרישא כעין מה שאמר שם שע"י שלא מצאו מרעה בהיסח הרעת או לפרנסם בחנם. וו כפאו התוה"ק ק לקיים מצוות בו תרבקון להטיל מלאי שע להמיוחדים ללמוד וללמד במניעה מזה היה נגרר הכבישה דפנים בקרקע כי לא היו דבריהם נשמעין מצד חכמת המסכן בזויה. גם שאחז"ל דקאי אמסכן במע"ט כידוע עכ"ז אינו יוצא מפשוטו ג"כ וכמשאחז"ל איש תרומות יהרסנה אם הדיין דומה למחזיר בגרנות אחר התרומה יהרס את המשפט ח"ו. ולזה נצטוינו גדלהו משל אחיו ולזה הנבואה שרתה דוקא על מי שהיה עשיר ג"כ וכיון שכבר יצא הנסיון לפועל כמ"פ שאין התוכחה נשמעת מהממונים על הציבור ואין מוספק להם פרנסתם בכבוד כראוי בבחי' לא מצאו מרעה כנ"ל על ידי זה כבשו פכים בקרקע מלהוכיח (והיינו בעניני אומדנות מה שיש על פי שורת הדין דרך לפטור את עצמו מלהוכיח ולא שייך בו עד הכאה וכמ"ש במק"א משא"כ בהרואה דבר עבירה ממש שייך בו גבול הנ"ל, אך גם היכא דל"ש בן גבול הנ"ל מ"מ היה יותר טוב להוכיח מצד מדת חסידו' אולי יועיל ואחר שהיו בגדר לא מצאו מרעה בכן היה גדרן אין תוכחת במה שאלו היו מקיימים גדלהו משל אחיו כראוי היה תועלת בתוכחה וכשתוכחה בעולם טובה בעולם) גם מצד הטרדא בבקשת מרעיהם לא היו פנויים להשכיל אל דנים במע"ט ובדעת טוב להשכיל להיטב וכמשאחז"ל אני היום סמכוני באשישות ובעו מני מלי דבעו טעמא והסומך על הפלטר חייו מנגד שמעתתא בעיא צילותא כיומא דאיסתנא (י"ל באולי מצד גדר רוח הבריות נוחה בבחי' רוח כחה ולא סערה וזהו בחי' איסתנא או ירצה ממוזג שוה לנכון בלי נטיה) ולא ניתנה תוה"ק אלא לאוכלי מן שניה לה לאוכלי תרומה היינו ג"כ את שאין מוטל עליהם לחזור אחר הגרנות, וי"ל ג"כ מרישא לסיפא שע"י מה שהיו כאילים וכבשו פניהם בקרקע עי"ז לא מצאו מרעה כל עב"י בהספקה הראויה להם בהיסח הדעת ועכ"פ שרים המנהיגים הטובים לנכון שהם מחויב וראוי שיוספק כראוי בהיסח דעתם בני שום דחייה ומצד שמי שמיקל לו יגיד לו ולא רבים יחכמו וכלם למנוייו דהמיקל והכובש פנים בקרקע למנותו ומאן דלא מוכח להו במילי דשמיא רחמי ליה בני מאתא ועי"ז עכ"פ הני דלא מוכחי כראוי והש"י דורש ובוחן לבבם שאין זה לש"ש הם לא מצאו מרעה שהרי ההספקה הראויה

גדלהו וכו' הוא כדי שיהיו דבריו נשמעין אוהבי עשיר רבים רבים יחלו פני נדיב וכיון שהיו רחמי ליה בני מאתא ע"י מניעת תוכחת נלכדין ח"ו בכבלי עוני שאין הפרנסה רודפת אחריהם עכ"פ:

היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מבעהמ"ח ספה"ק קדושת לוי נ"י שמעתי שהכוונה כאילים כמש"א חז"ל ראשו של זה בצד זנבו של זה ולא פנים בפנים באהבה ועי"ז לא מצאו מרעה מעין זה שמעתי ממנו ברמז וי"ל דהיינו מצד שכל או"א היה אוהב לטעון על חבירו ושונא לפרוק ליישבו והביט על בחי' אחור דחבירו דהיינו הגריעות שבו ולא הביט אפנים ומעותיו ואולי הכוונה ג"כ מצד שלא היה הכנסיה לש"ש שסופה להתקיים עי"ז לא הי' קיום להכנסיות ונשארו ראשו של זה בצד וכו' בלי כנסיה וחיבור ואהבה. ולזה לא מצאו מרעה י"ל דהיינו בצד שבחי' מציאה הוא בהיסח הדעת כידוע וכן צ"ל הפרנסה של ראשי עב"י שלא יהיו בגדר איש תרומות יהרסנה לחזור לגרנות אחר הפרנסה וזהו בחי' מציאה שלא יהיה הצטרכות להם כלל לשים לבם ודעתם כלל לדרך התפרנסותם רק פרנסתם יהיה רודף אחריהם וכמ"ש בספה"ק מבשר צדק עוש"ה כל עמה נאנחים מבקשים לחם נתנו מחמדיהם באוכל להשיב נפש וכמ"ש בזה מכבר במק"א וע"ד מה ששמעתי שהרעותי את מעשי וקפחתי פרנסתי דהיינו שרגליים של הפרנסה שתרדוף אחר האדם מקופחת ואין לה רגליים ולזה צריכים לרדוף אחריה וזהו ג"כ לא מצאו מרעה שמצד שכנסיותם לא היה לש"ש לא רדפה אחריהם פרנסתם שתהיה אצלם בדרך מציאה שתבא להם בהיסח דעתם ויל ג"כ שהוא מדה במרה שע"י שלא היה הליכתם לכנסיותם לש"ש עי"ז לא היה דרך הליכה להפרנסה ג"כ שתלך אחריהם כנ"ל אך הנה י"ל ג"כ להיפך שע"י מה שלא מצאו מרעה ע"י זה היו השרים כאילים ראשו וכו' בצד וכו' כידוע מ"ש רש"י ע"ה ר"פ מחץ שכשובע בעולם עין בריה יפה בחבירתה וכן הוא כשראשי עב"י פרנסתם בריוח רודפת אחריהם בהיסח דעתם בבחי' מציאה כנ"ל אז יש בין ראשי עב"י כנסיות לש"ש והתחברות ואהבה ואגידתם על ארץ לתקן כל התיקונים ועי"ז יש תיקוני כל הנמצאים וכשלא מצאו מרעה היה כאילים כנ"ל הן מצד שבחי' רעב גורם לשלא יהיו עין בריה יפה בחבירתה כנ"ל הן מצד שכיון שלא ניתנה תוה"ק כי אם לאוכלי מן אותם שאין פרנסתם רודפת אחריהם אינם זוכים בשלימות להצליח בתוה"ק ועי"ז נתמעטים נתיבות שלום ביניהם וע"ז ועי"ז הם כאילים כי רק התוה"ק נתיבות שלום משא"כ בלתה אין נתיבות שלום:

וכמדומה שבעהמ"ח הנ"ל הזכיר אז גם פסוק קול ה' יחולל אילות אולי י"ל בדרך הנ"ל שכל החבלי לידה הם מצד בחי' האילים כנ"ל שכמו שחבלי לידה כל מה שהיא

מתאמצת לדחות הולד ממנה עי"ז היא נעשית חלושה ביותר ואינה מעצרת עוד כח להגביר כח הדוחה נמצא שההתאמצות להוושע גורם עוד יותר חלישות כן הוא ממש בענין מציאת המרעה שכל שאיננו בגדר מציאה רק צריך לרדוף אחר הפרנסה היא בורחת ממנו ע"י תוספת רדיפתו שכל עניני עוה"ז הם כבחי' הכבוד שהרדיפה מברחת ביותר וכמ"ש בספה"ק בינה לעיתים ימיני כצל עובר לישנא דאיקדומי כצל המוקדם לפני האדם בלכתו שכל שמוסיף לרדוף אליו הצל בירח ביותר וכשיחולל אילות וניצול מחבלי לידה אלו הגורמים בחי' כאילים ראשו של זה וכו' ואז יחשוף יערות שיתגלה שאוה"ע גרמו לעב"י שיהיו בבחי' יערות שלא לעשות פירות כאילני סרק ובפרטיות עב"י יתגלה זה שהמוניים לגבי הת"ח הם בבחי' יער נגד אילני פירות כמ"ש בתוה"ק רק עץ אשר תדע כי עץ מאכל הוא אותו לא תכרות כמ"ש בזה בתיזוה"ק דקאי את"ח שהם בבחי' עץ פרי וכשיתגלה זה אז בהיכלו כולו אומר כבוד שיתרבה כבוד הת"ח כראוי שהם מבני היכלא דמלכא וכמ"ש אשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וכמשאחז"ל בזה וקאי את"ח הנכונים ועליהם יאמרו הכל כבוד וכמ"ש ברעמ"ה הק' פ' נשא וזהו מ"ש ובהיכלו כולו שהם הת"ח המתהלכים לפני הש"י וכולם בהיכל הש"י עליהם אומר כבוד שכל רואיהם יכירום שזה כל פרי הנמצאים ולהם יאות כבוד ולא לכסילים כיון שיתגלה שזולתם הם בבחי' יער סרק וע"י כבוד חכמים יתוקנו כל זולתם ג"כ וכל הנמצאים. ואולי מש"ה ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם הכוונה ג"כ בדרך הנ"ל שכמו שהקפיד הש"י הרבה גדור המבול על שהשחית כל וכו' כי תמורת שהיה להם להוליד זרע של קיימא שהיה בהם הרבה צדיקים (שהרי כל הניצוצות הם היו דור דיעה שיצאו ממצרים כידוע ממ"ש האר"י ע"ה בהגדה שלכך הושלכו מהם ליאור מעין המבול) וצדיקים הרי טוב להם להבראות משלא נבראו משא"כ זולת צד קים טוב להם שלא נבראו כידוע אך עכ"פ עונש המבול מצד חסרון מה שהיה אפשר להרבות והשחיתו ומיעטו רבוי הטוב וקשות מיושב וכן ישב ה' מלך לעולם שתמיד יש משפט קשה על מה שמחסרים טובה הרבה ומשחיתים פירות הרבה שהיה אפשר להרבות בעולם להרבות כבוד הת"ח אשר על ידי כבודם יתרבו כל התיקונים וכל הפירות טובות ומיעוט כבודם גורם מיעוט רבוי פירות טובות וע"ד מ"ש גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית מן מלאכה לשון שליחות לשון מלאך שאיננו רק לשון שליחות הן מלאכה ממש שע"י זריזות בשליחותו בעוה"ז כמ"ש לחשים אמרים אמת לשולחך עי"ז יש זריזות במלאכתו שבתוה"ק כי מלאכה היא לה' צבאות וכו' דאומן לה סמא דחיי וכל אומניות דעלמא אשתכחין בתוה"ק כמ"ש ברעמ"ה הק' ועכ"פ הש"י תמיד מלך לעולם בבחי' מדה"ד מקשה על המונעים רבוי

פירות טובות דאותם שהם בהיכלו כנ"ל שזהו עיקר הפירות ויקר מכל יוקר שבעולם ואח"כ כשיתוקן זה לנכון כראוי ה' עוז לעמו יתן וכו' גם לבחי' המוניים שהם בבחי' גחלים עוממות ובחי' עם הארץ רק שיומתקו מבחי' עם הארץ לבחי' עמו שגם שאין זה שלימות גמור ג"כ כי משאחז"ל בס"פ א"א הגד לעמי פשעם וכו' אלו ת"ח היינו ג"כ בנאה דורשים ואין נאה מקיימים ושאין תוכם כברם והלומדין שוא לש"ש דלא אומנים להתוה"ק והתוה"ק נעשית להם סמא דמותא ח"ו וזהו עמי ועי"ז נחשב להם לפשע אך עכ"ז יש יותר שלימות בבחי' עמו מבחי' עם הארץ ואולי מש"ה עד יעבור עמך ה' היינו בחי' עמו כנ"ל עד יעבור עם זו קנית היינו בחי' חסידיו שהם בחי' מה שקנה עבד קנה רבו שהם מתחסדים עם קונם להשיב הכל לש"ש לבד מצד שהש"י עיקרא ושרשא דכל עלמין והם בבחי' עבד ה' שהרי ודאי הכל נתהווה מרצון ורשות הש"י לבדו והכל בידו כחומר ביד היוצר רק בחי' קנין הוא ביטול כח הבחירה מרע לטוב ולהקנות א"ע לחפץ הש"י ורצונו לבד ובבחי' זו אחז"ל אאע"ה הקנה להש"י שמים וארץ שגם שהכל בידו תמיד כחומר ביד היוצר מ"מ יסד דרכי בחירה וכל זמן שאין הבחירה נכבשת לטוב בהחלט הר"ז אינו מקנה א"ע בבחירתו להש"י גם שהכל קנוי ממילא לו והכל שלו מ"מ בחר הש"י שיהי' אצלו בגדר קנין ע"י הבחירה לטוב וזהו בחי' עם קנית ובפרט כמ"ש שם הת"א ע"ה רי פרקת והכוונה למעט ער"ר והכוונה שגם שנקראים עמו מ"מ אינם עצם הפורקן כי עיקר פדיון ממצרים היה רק ע"י הטובים ולזה יעבור עמך היינו ארנונא והם אותם שלא זכו ליכנס לארה"ק וצריכים בירורים לשיהיה להם חשק לעוה"ב והם בגדר עם סתם ועם זו קנית רי מרקתא כנ"ל עד יעברו ירדנא שהם הטובים שזכו לנחלת ארה"ק וכן מ"ש אל עמו ואל חסידיו היינו ג"כ עם הארץ שנהפך לבחי' עמו ע"י כימורו ומ"מ כיון דלא אומן לה ע"י מה שיהיה לו שלום עם חסידיו בחי' עם זו קנית הנ"ל רק עי"ז יהיה תיקונים. גם לבחי' עמו והיינו ע"ד מ"ש במק"א שמתוך שלש"ש בא לש"ש ויש בחי' טעות בהנוטים לעצמם מה שעי"ז יש לדונם ג"כ ללש"ש כיון שבטעות כמו וכמ"ש במק"א בזה וזש"ה ה' עוז לעמו יתן שיזכו להצטדק עפ"י בחי' עוז שנוטה לגבורות וע"י יוקר הגבורות הק' ממותקות על החסדים כיוקר זהב על כסף ועי"ז יברך עמו בשלום שיזכו לתוה"ק שנתיבותיה שלום כי יותחל מעין מש"ה ומלאה הארץ דעה את ה' כמים וכו' וזהו מ"ש במעוזי יעשה שלום לי וכו' ויתוקנו גם אילני סרק ע"ה ויעשו פירות טובות בבחי' תיקון יששכר וזבולון ע"ה לא זולת זה ואח"כ יזכו ע"ה לבנים ת"ח ואח"כ יתמלא העולם ת"ח כולם ידעו את ה' וכו' י"ר שיהיה בב"א וגם שבח' כאילים ואילות קאי אאיל שבין החיות טהורות שבתוה"ק ובחי' ראשו של זה וכו' כמדומה שאחז"ל כן

על בחי' אילים שממין צאן וידוע מ"ש בשו"ת הגאון א"ץ ע"ה עמ"ש הט"ז ע"ה בה' שיפר בענין איל בסגנון זה עכ"ז אין להשיב על אסמכתא הנ"ל ויש אם למסורת ג"כ כאילים כתיב גם בחי' אילות דרכם לערוג על מים ועושות חסד עם חברותיה כידוע וזהו יחולל אילות שיהיה כן שיתרבה בעב"י בחי' אילה דהיינו תיקון זבולון ע"ה לנכון ועי"ז יהיו כל הישועות והתיקונים בב"א כנ"ל בעזה"י:

זכרה ירושלים ימי עניה ומרודיה כל מחמדיה וכו' הכוונה שזוכרית שהיו שלימים ונכונים שמחמדיהם היה בעיניהם לעוני וצער ובגלות ע"י מה דצ"ל השתדלות מאויבים על ענין עוה"ז יש כהתנגדות לבחי' הנ"ל ובפרט בבחי' מ"ש במק"א שבחי' צר היינו הגובים חובות עב"י ח"ו וחסרון או גרעון אטובות עוה"ז נחשב בכלל יסורים והו"ל נכיון פרעון והם סוברים שהוא כסתירה ע"י מה שהיו יכולים למאס בעיניהם חמדה שחקו על. שבתים וישבתיה לשון גרעון ואומרים שהגרעון כשחוק ולא כ"ה כי מה שהיה צד מיאוס אחמדה היה שלא מצד הטבע פשוט והוא יוקר הנפש ונחשב לזכות ולצדקה היטב:

כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחור בספה"ק בל"ע כ' שכמו שהמביט מאחוריו משיב פניו לשם כן בחי' הפשפוש על הגורם הקודם לפורעניות שהיה אז הו"ל כמשיב פניו אחור אזמן שלפניו ואם הלשון הימים הבאים לקראתינו על העתיד הו"ל זמן העבר כלשון אחור מעין כן שמעתי וי"ל באופן אחר מצד שאותה שוברת חצי גופו של אדם ובהגוף נכלל בחי' אחור וקדם כמש"ה אחור וקדם צרתני לזה אמר שהאנחה שבה לגבי חצי הגוף שהוא בחי' אח ר ולהגביר בחי' רוח אדם העולה ימין רומרה כנ"ל במק"א ובחי' עולה למעלה בקומה זקופה וברית הלשון הוא בחי' פנים נגד בחי' אחור ונקרא ג"כ קדם נוצר קדימה במעלה וחשיבות וסוף מעשה במחשבה תחלה וגם שבהמות קדמו מ"מ הנשמות דעב"י קרמו שבהם נמלך הש"י בבריאת העולם כידוע ואחז"ל ישראל עלו במחשבה ובחי' לב חכם לימין ופה ולב שוים ופיה פתחה בחכמה שייך לבחי' חכמה שנקראת ראשית שהוא בחי' קדם. וי"ל ג"כ להיפך שאחור: למעב"ר בריאת האדם שבה הוא להגביר ע"י האנחה. ושמעתי בשם מוהר"ם אלשיך ז"ל על מה שאמרו חז"ל במד"ר ששאל הש"י להמלאכים מלך בשר ודם אבל מהו עושה וכו' שהכוונה שלא יאמרו המלאכים שקטרגו על בריאת ארם באמירת מה אנוש וכו' שהגלות מורה כסברתם והרי אינו כן שאדרבא הש"י מחבבם כבנים וי"ל בזה ג"כ כל מכבדיה הזילוה גם היא נאנחה ותשב אחור שע"י שהזילוה ואמרו מה אנוש וכו' נתחרטו כולם בתשובה והוא בחי' אחור למעשה בראשית ומה שאמרו חז"ל שם מלך ב"ו אבל

יושב ושותק שמעתי ג"כ בשם הרמ"א ז"ל דהיינו בבחי' הן הן גבורותיו שרואה ושוחק וי"ל ביותר שע"י בחי' הן הן גבורותיו מובן לחכמים דלא שייך בחי' מה אנוש:

ידו פרש צר על כל מחמדי נרמז בזה מה שאחז"ל עיש"ה כי הגדיל לעשות שמתגרה בתלמידי חכמים ביותר בבחי' כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו היינו כי היצה"ר רוצה לתפוס רק רישי דעמא וצופה רשע לצדיק ובתר רישא גופא גריר וכוח' משל שאנשי המלחמה מושכים בקשת לירות רק למנהיג המלחמה וזש"א ידו פרש צר זה היצה"ר על כל מוחמדיה הם הצדיקים שהם כל חמדת ישראל וזהו על כל מחמדיה בבחי' מש"ה ויהרוג כל מחמדי עין שהם חמדת עב"י והם עיני עב"י עיני העדה כידוע והם פני ה' כמ"ש בזוה"ק שהצדיקים הם אנפי שכינתא כמ"ש במק"א בזה עמ"ש פני ה' חילקם ובחי' אחור וקדם שהצדיקים הם בחי' קדם והם היושבים ראשונה במלכות שבהם כמלך הש"י בבריאת העולם המה היוצרים וכו' עם המלך במלאכתו כמו שאמרו חז"ל:

כל עמה נאנחים מבקשים לחם נתנו מחמדיהם באוכל להשיב נפש:

שמעתי בשם בעל בת עיני זצללה"ה כל עמה נאנחים מבקשים לחם. מה שהיה מהראוי שפרנסתם יהיה רודף אחריהם כדרך כל מקבל תועלת הרודף אחר מועילו והרי כל דנ"ח יש להם עליה ע"י אכילת אדם ובפרט ע"י כונות הנכונות בבירורים שנעשו וא"כ היה מהראוי שיהיו הם רודפים אחר האדם לקבל תועלת רק שלזה היא בהיפך שהם מבקשים לחם מצד שנתנו מחמדיהם באוכל להשיב נפש שיש אדרבא בחי' השבה לאחור לירידה לאוכל שמציאותו היא לשישוב עי"ז לעליה רוחניות ע"י בחי' חמדה שמוציאה מן העולם ח"ו וכעין אכילה דעה"ד שנחשך ממנה כל הקלקולים ע"י נחמד העץ וכו' מעין זה שמעת בשמו קצת וי"ל ג"כ כל עמה נאנחים מבקשים לחם ע"י שהם נאנחים במיעוט בטחון בהש"י עי"ז הם מבקשים לחם כי מי בז שולחים היום בעוה"ז קטנות אמונה שהיה בהם שיש לו מה לאכול היום ודואג מה אוכל למחר וזהו אנחה שוברת חצי דהיינו סייעתא דלעילא וי"ל להשיב נפש בחי' נפישותא כמ"ש במקו"ר:

ג **ותזנח** משלים נפשי נשיתי טובה אחז"ל ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר בשבת"ק היינו כי נפש הוא לשון נפישותא כמו שאמרו חז"ל דכל עה דמתיהב לה היא נפישא עלה ורוצה עוד ביותר וע"י נר יש שביעה כמו שאמרו חז"ל בפ' יוה"כ ליעבד סעודתא כעין יממא כיון שרואה כמות המוצג לפניו יש לו שביעה עי"ז וכבחי' אינו דומה מי שיש לו פת בסלו אך כשאינו רואה את המוצג לפניו אין לו שביעה וזש"א ותזנח משלום נפשי לשון שביעה כנ"ל ע"י שאין נר וע"י זה הנפש לא תמלא כי סומא אין לו שובע ואין הנפישותא בשלימות ואין שלום בעצמיו וכ"ה מש"ה אין שלום אור ה' לרשעים כי

ע"י שביעה יש שלום ורשעים כ' בהו ובטן רשעים תחסר גם אין שלום לרשעים כי נר שהוא שלום כנ"ל וכ' ונר רשעים ידעך ודרך רשעים כאפילה ומעין זה כ' בש"ך עה"ת שלכך אחז"ל בלתי אל המן עינינו מכאן שחיוב להדליק נר בשבת"ק והיינו כנ"ל שגם שהיה במן כל הטעמים שהיו רוצים לטעום מ"מ כיון שלא ראו כי אם מן ולא היה להם שביעה ומזה מוכח שצריך נר לשבת"ק כדי שיהיה שביעה:

ד **טובים** היו חללי חרב מחללי רעב שהם יזובו ודוקרים. עפמ"ש חז"ל באבות מקצתן מעשרים ומקצתן אין מעשים רעב של בצורת בא לעולם מקצתן רעבים כו'. גמרו שלא לעשר רעב בא לעולם. ושלא ליטול חלה רעב וכו'. חרב בא לעולם על ענוי הדין ועוות הדין ומורים בתורה שלא כהלכה. נמצא שחרב בא ע"י ראשי עב"י כשאינם כהוגן. ורעב בא ע"י עשירים שאינם מעשרים, וכמו שהיה במעשר תבואות כן הוא במעשר כספים כמפורש בספרים שמתרבה מהפסוק להדיא את כל תבואות לרבות מעשר כספים כידוע מ"ש בזה בספה"ק. וע"י מה שאינם מעשרים כספים כהלכתא עי"ז ח"ו רעב בא לעולם (ולזה אומרים העולם שהעניים עושים זול ויוקר) ושלא ליטול את החלה. נוהג עכשיו בהחזקת ידי מורי הוראות שבעם ב"י. שהם נקראים כהן מורה כידוע. וכמו שכ"ד מתנות כהונה ניתנו למען יחזק בתורת ה' ויהיו הכהנים מתקנים כל הדור בכל דרכי הוראות ומע"ט. כן הוא עכשיו שכהן מורה הוא הת"ח שבכל עיר שמספיק להם הוראות. וחיוט ליתן לו ראשית לחם חקו. כעין חלה ראשית עריסותיכם והנתינה לכהן היא בשיעור שקבעו חז"ל. כן הוא בהחזק ידי מורי הוראות שצריך כל או"א ליתן חלק מראשית לחם חזקו בשיעור מורווח שיהי' עי"ז סיפוק קבוע להמורי הוראות לכל הצטרכיתם בריוח בנחת וע"י מה שלפעמים ח"ו גמרו שלא ליטול חלה דהיינו שהם מנעו הספקת הכהן מורה בחק הצטרכיותיו עי"ז ח"ו רעב של כליה בא לעולם. והנה יש מקום ספק לכאורה במי לתלות פורעניות הבאים לעולם רק בשביל ישראל אם הקולר תלוי בצוואר הראשים מנהיגי הדת דתוה"ק בעם ב"י או אם הקולר תלוי רק בעשירים של עב"י שגמרו שלא לעשר כספים ח"ו או שגמרו שלא ליטול חלה דהיינו שמגרעות ניתן להספקת ת"ח מורי הוראות ולכאורה יש פנים לכאן ולכאן כמ"ש בספה"ק תולדות יעקב יוסף ע"ה שאפשר לומר שמצד שדור לפי דורשיו הכל רק מצד הדורשים לבד ומצד שדורשיו לפי הדור הנה הכל רק מצד הדור לבד והדורשים נקיים לגמרי ובפרט אם מגרעות ניתן להספקת דורשי הדור יש להת"ח טענה ברורה שמה שהיה יוצא מהם ענוי הדין או עוות או הוראה שלא כהלכה היה זה רק מצד שלא ניתנה התורה רק לאוכלי מן שכ"ה לה לאוכלי תרומה ושמעתתא בעיא צילותא והם סמכוני באשישות ובעו מילתא דבעיא טעמא אחז"ל

והסמוך על הסיטון חייו תלויים מנגד כידוע משאחז"ל ובצר אל יורה אחז"ל כ"ש מעוף צרה וצוקה בשבור מטה לחם בלי משען המצטרך להיות נודד ללחם פרנסתו כתיב עליו נודד הוא ללחם איה לא ידע כי נכון בידו יום חושך ובודאי לא נהירא ליה שמעתתא עי"ז לכוון כהלכה ומביאו ג"כ מצד למלאות נפשו כי ירעב להיות נוטה ח"ו לבצע ולשוחד שמעוור ויחשיך עולם בעדו והמצפה לשלחן אחרים עולם חשוך בעדו והמביאים להמורים ודיינים להיות כאיש תרומות לחזור אחר הגרנות הרי זה בגדר מצפה לשלחן אחרים ונודד ללחם איה דמרחם עלוי ונמשך עי"ז ממילא עוות הדין וענוי הדין והוראה שלא כהלכה נמצא שהכל נמשך רק מצר רפיון התמכין דתוה"ק ויד השרים וסגנים ועשירים במעל הזה ראשונה והקולר תלוי בצאוורם וההכרעה בין שני צדדי הסברות הנ"ל הוא מפורש בפסוק הנ"ל שטובי' היו חללי חרב שנמשך מהמורי' שלא כראוי מחללי רעב שנמשך ע"י העשירים שאינם מעשרים כראוי או אינם נותנים חלה כראוי שהרי משימת תקון ההוראה הוא ע"י מניעת תיקון ההספקה דהמורים בהרווחה בטוחה קבועה שנז כראוי בדרך גדלהו משל אחיו ובדרך מלך במשפט יעמיד ארץ שיהיה הדיין דומה למלך וזה שאמר שגם מצד העונש הנמשך עי"ז ועי"ז נבחן ג"כ שפגם רפיון התמכין הוא גדול יתר מאוד מפגם קלקול ההוראות שהרי חללי רעב שע"י רפיון התמכין הביאו לעולם רעב מה שגם כל המשטר שעל כל הצומח וכל תנובות השדה כולם נלחמים נגדו ובוטים עליו כמדקרות חרב ומסבבים עליו הנקמה שיודקר ע"י מה שקלקל גם סדרי תנובות השדה וגידולם משא"כ חללי חרב ממשיך רק על האנוש לבד העונש אבל חללי רעב ממשיך הקלקול על כל בעלי חי ועל כל הצומח ג"כ ואין שום שלשול קטן וגדא דהר ומשטר דצומח ובעלי חי שלא נמשך לו מגרעות וקלקול ע"י מה שח"ו רעב בא לעולם ודרכי ציון אבלות ודרכים מבקשים תפקידם במשטר הממונה עליהם בגדר דומם וכ"ש כל המשטרים שעל הצומח ותנובות שדה ואצ"ל בעלי חי ומדברים הן רבים המה הקלקולים הנמשכים ע"י חללי רעב ח"ו ואמור יאמרו כל הממונים שנכון להמסבב הרעב שיקוים בו מש"ה וזריתי פרש על פניכם כמ"ש בספה"ק בענין חיבוט הקבר ובענין זיבת הפרש על הפנים עבור מה שלא חמל על עניים הנצרכים ומילא כריסו לבדו ובשביל הנאת עצמו רגע המשיך קלקול לרבים ח"ו וזהו ענין מ"ש שהם יזובו מדוקרים ולזאת אחר שיתוקנו תמכין דתוה"ק לנכון אז ינצלו כל הנמצאים מכל קלקול ומכל רע ויהופך הכל לטוב:

ח **אבותינו** חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו:

בבינה לעתים ע"ה כ' שהכוונה כי ע"י עונש האבות ע"י חטא היה ראוי להזהר וסובלים גם בחי' עון א"ו שהפחד ביותר כן שמעתי וי"ל לפי זה מש"ה אח"כ עבדים משלו בנו כי בראיית העונש ומ"מ אין פחד הו"ל גריעות מבח' עבד שכ' בהם בדברים לא יווסר עבד וזה גרע עוד מבחי' עבד כנ"ל:

גם י"ל אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו הכוונה כי עוונותינו הגיעו לגדר שעשו מהעוון שלהם מקודם חטא שוגג ע"י תשובה מיראה ואח"כ ע"י תשובה מאהבה שעשו יבוקש אף חטא שוגג ואיננו וזהו אבותינו חטאו ואינם היינו שאין עוד מציאות אף לחטא שלהם וכ"ש להעון מזיד ואנחנו עונותיהם שעשו הם הגיע גם לנו כמו כן שעשינו עוונות אך משל אבותינו לא נשאר גם חטא שוגג ושלנו לא נתקן אף העוון מזיד וזהו ואנחנו עוונותיהם סבלנו הש"י יעזרינו לתקן הכל ע"י תשובה מאהבה:

בנפשינו נביא לחמינו מפני חרב המדבר:

ע"ד שכ' לעיל עמש"ה טובים היו חללי חרב מחללי רעב וכו' כי יש מקום לומר שמצד שהדיינים אינם דומים למלך במשפט יעמיד ארץ בבקיאות בהוראה היטב כראוי עי"ז אין ניתן להם הספקה כראוי שיהיו דומים למלך בהספקת כל הצטרכותם ויש מקום לומר שע"י מה שעניות מעביר ע"ד קונו עי"ז אינם יכולין להורות כראוי וע"ד משאחז"ל אני היום סמכוני באשישות ובעו אני מלתא דבעי טעמא וכו' ואמר שתחלה צ"ל הספקה נכונה להציל מבחי' חללי רעב שבא ע"י שגמרו שלא לעשר ושלא ליטול חלה שהכ"ד מתנות כהונה ניתנו למען יחזקו בתורת ה' ואח"כ יעזור הש"י להציל גם מחללי חרב שבא על ענוי וכו' ועל המורים בתוה"ק שלא כהלכה וזש"א טובים היו וכו' וכמ"ש במק"א בזה באריכות וזש"א שמה שלגבי הפרנסה יש שמסכנים א"ע עי"ז בעניני הנפש כגון הקופצים להוראה שהוא פגם בנפש במכשול רבים ח"ו מלבד מה שמסכנים א"ע ח"ו מצד רבים חללים מפילה אלו שלא הגיעו נהוראה ומורים והגרם לזה הוא חרב המדבר הבא ע"י מורים שלא כהלכה ועיקר המשך זה הוא ע"י בחי' מש"ה חרב על הברים ונואו שע"י בדידות מלהתיעץ במי שגדול ממנו בחכמה והיינו בחי' גס לבו בהוראה דאית ליה רב במאתיה ולא אזיל וכו' שזה גורם בחי' תעו במדבר וכו' כי ע"י בחי' והדרך צלח וכו' אמת וענוות צדק וכו' ב' ת"ח המחדדין זל"ז זוכים לדרך אמת וכן הוא בחי' קנה לך חבר ע"י מה שכותב שקלא וטריא בהוראה עומר לו זה במקום חבר או רב או תלמיד אבל בבדידות מכל זה הטעות קרוב ומורה שלא כהלכה ח"ו שעי"ז בא ח"ב ח"ו והיינו חרב המדבר שהשממה גרמה לו בחי' חרב ח"ו ועי"ז נמשך בחי' קפיצה להוראה שמביא לחמו בנפשו אינו יודע שאינו יודע כיון שבדידות השממה התעתו ושייך זה ג"כ אדלעיל

עבדים משלו בנו וכו' כי אין לך בן חורין אלא העוסק בתוה"ק ומצד השממה אין לימוד ועסק התוה"ק מתקיים שהרי כתיב וכואלו וסובר שכבר למד כדי הצטרכות הידיעה וכתיב ערוכה בכל ושמורה ואחז"ל אם ערוכה בכל רמ"ח איבריך היא שמורה והיינו ע"י בחי' חיים הם למוצאיהם בפה והיינו ע"י לימוד עם חבירו או כתיבה משא"כ ע"י שממה גם שלמד ע"י הגיון בבחי' עם לבבי אשיחה אין לימוד משתמר מצד הבדידות עיפה נפשו להוציא בפועל לימודו תמיד ועי"ז אינו בן חורין וכן הוא מצד שמי שאין מעש"ט מרובים מחכמתו אין חכמתו מתקיימת ועשייה דעקימת שפתיו בלימודו דהוה בחי' מעשה עיקרו מצד לימודו עם זולתו שלימודו גורם בהם מעשה כמ"ש במק"א משא"כ ע"י שממה אין קיום ללימודו ועי"ז אין חירות ועי"ז בנפשו יביא לחמו ובדרך זה בחי' עורינו כתנור נכמרו מפני זלעפ"ת רעב היינו מצד שאין הספקה למען יחזקו בתורת ה' וכנ"ל וזה גורם רעב ח"ו כנ"ל עי"ז גובר ח"ו בחי' עור משכא דחויא שהוא בחי' נגע ח"ו כידוע מתיזוה"ק והוא בחי' עור עוור נגד אור תוה"ק והוא בחי' תגבורת כח האם שמצד רשות על כח האב שמצד מצות פו"ר וכנ"ל ביוקו"ר ובחי' עור הוא נגד חסד דהגבורות שמצד אם וכשאינו בדרך מצוה הר"ז נגד עונג רק בחי' נגע ח"ו וכנ"ל. גם י"ל שע"י חרב שנמשך מצד זלעפות חרב שהוא פחד כמש"ה זלעפה אחזתני וכו' והיינו בחי' שמעתתא בעיא צילותא וכו', ולא שיהיה חיין תלויים מנגד בפחד רעב ולא ניתנה תוה"ק רק לאוכלי המן או תרומה וע"י רעב דמיעוט הספקה נמשך טעות דהיינו חרב המדבר גם הרי מצד פחד רעב עין בריה צרה בחבירתה ח"ו ועי"ז אין אהבה ועי"ז יש שממה ח"ו והיינו בחי' מדבר וע"י שאין הספקה הראויה הפרנסה קשה לסוחרים עד שמצטרכים להביא לחמם ע"י סכנות כי כיון שאין עושרם טפל לתמכן דתוה"ק אין להם אישור ופרנסתם מקופחת וכמשאחז"ל שע"י הכ"ד מתנות כהונה הברכה מצויה ובשמא"ה עושר ובביד היינו ג"כ בחי' תומכיה מאושר בבחי' הרוצה להעשיר יצפין שהוא בחי' משואלים בה שעוסקים בקיבוץ הון בשביל תמכין דתוה"ק משא"כ בלי תמכין אין עושר וצלע"ע בפסוק זה.

קהלת

כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא:

בבחי' שאחז"ל קשין מזונותיו של אדם בקיי"ס י"ל ג"כ כאן כי כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא שכן הוא בפרנסת האדם שכל דוצ"ת נבראו לשמשו ואדם נברא לשמש את קוני ובעלי חי מתפרנסין שלא בצער ולא כן הוא בני אדם רי ביניהם כמה עניים בבחי' והים איננו מלא וכמו שמה שהים איננו מלא הוא מצד שממנו הולך אל

הנחלים כן הוא בפרנסת כי עולם חסד יבנה וכמש"ת וכן נגוזו ועבר כמשאחז"ל בזה שע"י נתינת הצדקה כל הישיעות ויניקה דצ"ח מהצדקה וע"י זה צ"ל בבני אדם בחי' מקבלין דין מן דין ולא יחדל וכמשאחז"ל עמש"ה ישב עולם לפני אלקים חסד ואמת מן ינצורהו וכמ"ש במק"א וזה:

ג **הכל** היה מהשפר היינו כמו שאמרו חז"ל שהשי"ת נטל רגב עפר מתחת כסא הכבוד וזרקו למים ומזה נעשה יבשה וכן הארץ ומלואה וכל הצמחים נתהוה מצור העפר ועי"ז הכל שב אל העפר לשורשו הראשון והכל היה מן העפר אפי' גלגל חמה כמו שאחז"ל:

ה **אל** תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים. י"ל דקאי אהכרמת נגד זכות ח"ו כי בחי' פנים דרל"א בחי' פני לא יראו מטה כלפי זכות וכשמוציא דיבור קשה נגד זכות הוא בלי הבחנה שיש להכריע לזכות כמ"ש חז"ל שדה זו זיבורית היא וכו' זש"א אתה על הארץ ע"כ יהיו דבריך הקשים מעטים רק תכריע תמיד לזכות להההולכים בדרך תמים:

כי אלקים בשמים ואתה על הארץ ע"כ יהיו דבריך מעטים. הכונה שכשאתה רואה שלבך רחוק מן הש"י דהיינו אתה על הארץ ודומה לך שהש"י בשמים ואם תעזבנו יום וכו' שע"י מה שלבך רחוק מן הש"י יש גרם לצד ריחוק ח"ו ע"כ יהיו דבריך מעטים כי טוב מעט בכוונה כמ"ש הפוסקים ע"ה בזה.

השבע לעשיר איננו מניח לו לישן י"ל שהכונה על העשיר בדעת כי זהו עושר הנכון ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר והיינו השבע לעשיר ע"י שביעתו בתיקוניו שכבר תיקן הכל עצהיו"ט איננו מניח לו לישן ומהדר אח"כ אחר תיקוני זולתי כמ"ש במק"א שהעובד מאהבה אינו די במה שמפקיע א"ע רק הומה ומהמה אחרים לעבודת הש"י ורוצה בתיקוני זולתו ג"כ והיינו אינו רוצה ליתן רק להרבות תיקוני זולתו ובשלום יחדיו שעי"ז יהיו כל בנייך למודי ה' משכבה ואוכל לישן שכבר הכל מתוקן היטב:

מי יכול לדון עם שהתקיף. כתיב וקרינן עם שתקיף י"ל דקאי אבחי' בעל תשובה או צדיק מעיקרא כי בעל תשובה כבר ראה תוקפו של יצה"ר והרגיש והוא בחי' התקיף הידוע לו ודאי וצדיק מעיקרא ג"כ ידע שיצה"ר נקרא תקיף רק יצר סמוך תצור שלום וכו':

העושק יהולל חכם ויאבד לב מתנה. במדרש תנחומא ע"ה אל תקרא העושק אלא העוסק יהולל חכם וכו' הכוונה כי א"א לאבד לב מתנה שאין מתנה כ"א התוה"ק כמו שסתם זקן היינו שקנה חכמה כי אין קנין אמיתי זולת זה ורק קנין תוה"ק קונה לעצמו ישראל קנין אחד ותוה"ק קנין אחד וכן הוא מתנה אמיתיות הוא רק לב שבתוה"ק דבוק כמ"ש

עם תורתי בלבם וכו' בבחי' לקח טוב נתתי לכם אין טוב אלא תורה והתוה"ק כוללת משפט וצדקה:

הרי כתיב עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושק' וא"כ היאך אפשר לחול כלל בחי' עושק שיאבד לב מתנה לזה אמר המדרש אל תקרי העושק אלא העוסק שע"י העוסק כבר נעשה הלב כבמאסר תפוס שלא יוכל להתפשט על כל איברים דיליה לאמלכא להש"י על כל איברים וכמ"ש במק"א מה ששמעתי לפרש מכל משמר נצור לבך דהיינו תפיסה שלא יהיה הלב תפוס מלהתפשט על כל האיברים כי ממנו תוצאות חיים להתפשט ולהלהיב כמו שניצוץ אחד בוער הרבה מתפשט ומתלהב וכשהלב תפוס ח"ו מלהתפשט על כל איבריו הרי בחי' הלב תוצאות חיים ח"ו כאפיסת חיים כמו ניצוץ אש שכשאינו מתפשט הוא מתכבה ממילא. וכן הוא ע"י עוסק אין לב טוב ח"ו מתפשט על כל האיברים ועי"ז הניצוץ נכבה ולב מתנה נאבד. ואח"כ יכול לחול ח"ו עושק למעט חכמה אמיתיות ח"ו הש"י ירחם עלינו ויצילנו במהרה דידן מהגורם מיעוט חכמה וירבה לנו ישועות חכמה ודעת לטובה:

גם העושק יהיכל חכם ויאבד לב מתנה. ואחז"ל אל תקרא העושק אלא העוסק וי"ל בזה הפסוק העוסק יהולל חכם שהתעסקות במילי דעלמא במו"מ יהולל מלשון ערבוביא לב החכם ויאבד לב מתנה באי' וממדבר מתנה דהיינו התוה"ק בחי' לקח טוב תורתי כנ"ל והיינו בחי' לב מתנה כי עיקר משכנה בלב בבחי' עם תורתי בלבם ובבחי' שמיני כחותם על לבך והיינו שהתעסקות יאבד הלב מן התוה"ק כי לא בתגרנים הוא ולא מעבר לים במי שמפליג דעתו מעבר לים ועי"ז ניתנה התוה"ק כארץ מדבר שהוא שום מכל עניני עולם וכן התוה"ק משכנה בלב פנוי ממילי דעלמא:

אל תאמר שהימים הראשונים היה טובים מאלה כי לא מחכמת שאלת את זאת. שמעתי בשם הרב מ"ק פאדהייץ יצ"ו מוהרי"ל ני' ע"ד מה שאחז"ל קמאי הוה מסרי נפשייהו אקדושת השם. ולזה צלו ואתי מטרא ואמר בדרך הלצה כי לא מחכמה שאלת על זאת שהשאלה בש"ס הייתה מצד תוספות חכמת הלימוד באחרונים. משא"כ באחרונים עכשיו שאין תוספות חכמת הלימוד באחרונים. משא"כ באחרונים עכשיו שאין תוספות חכמה על ראשונים אין התחלת שאלה כלל. וי"ל בפשטות שחכמה קאי אמס"נ כי שכל טוב לכל עושיהם והן יראת ה' היא חכמה אחת היא והיינו יראה עילאה דהכל כלא חשיב קמיה ע"ד בטל רוצונך וכו' והיינו מס"נ במחשבה וע"י חכמה מתורץ הקושיא דשנוי הדורות היטב.

ח **חכמת** אדם תאיר פניו ועוז פניו ישונה. היינו שחכמת התוה"ק הוא אילת אהבים ויעלת חן ומי שהוא ירא שמים הוא בעל חן וכמו שאמרו חז"ל האנשים הללו בעלי צורה הם ועוז פניו ישונה היינו כמו שאמרו חז"ל שאלמלא לא קיבלו עב"י את התורה לא היה שום אומה ולשון יכול לעמוד מפניהם כי ישראל עזין שבאומות והתוה"ק שנקראת עוזו תושיה מתשת כח עזותן וזש"א ועוז פניו ישונה ע"י התוה"ק:

יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים וכו' ושבחתי אני את השמחה וכו' והוא ילוונו בעמלו וכו' המכוון הוא שמצד שיש הרבה מצוות שיש בהם הנאות מורגשות כגון עונג שבת ופו"ר אשר גם אם היה זה בגדר רשות לא היו נמנעים מלעשותם. וא"כ מצד זה יש ח"ו פ"פ על מעשה הצדיקים שהם כמעשה הרשעים וברשעים להיפך. לזה אמר ושבח אני את השמחה שהיא המוציאה המבוכה לגמרי שע"י השמחה במצוה נודע שמעשה הצדיקים הם רחוקים ממעשה הרשעים את המצות כרחוק מזרח ממערב וזש"א אין טוב תחת השמש מלבד השגת תוה"ק כידוע כ"א לאכול ולשתות שהם כל ההנאות ולשמח שע"י גדר השמחה יובחן גדר המצוה וגרר מכשירי מצוה. וגדר הרשות המותרי שאין חל בו שמחה כלל ואחרית השמחה תוגה תיכף וחרטה לנכוני הדיעה ולב טוב. והוא יכוונו בעמלו ימי חייו שהשמחה יחבר לעמלו את ימי חיים אשר נתן אלקים שאחר חטא עה"ד החיים בעוה"ז הם רק כמתנת חנם מהש"י על מנת להשתוקק לנ"ר הש"י תמיד כמ"ש במה שאחז"ל לאו כלבא אנא דאנא מתהני מינך ואנת לא מתהניא מנאי אשר שמעתי עפי"ז ממ"מ מו"ה צ"ה ע"ה מ"ק נדבורנא לפרש משאחז"ל בתיזוה"ק צווחין ככלבין הב הב דהיינו מצד שנהנים מהש"י ואין עושים נ"ר שלו עיקר שזה נ"ר ולא זולת כי אין לו להש"י בעולמו כ"א אוצר של יראת חטא. שהוא מה שעשיית נ"ר הש"י עיקר נגד הכל. וא"כ מה שחייתינו תחת השמש הוא במתנת חנם מהש"י אחר שהביא מדה"ד למיתה ח"ו ע"י חטא עה"ד הוא מביא להשתוקק לעשות נ"ר הש"י תמיד. ובאופן זה חיותו הוא בגדר חיים משא"כ זולת זה הר"ז בגדר רשע שבחייו קרוי מת וזש"א מאן בעי חיי מאן בעי חיי היינו שיהיה החיים בגדר חיים לנכון. ומלבד זה יפורש עפ"י ששמעתי ממוה' צ"ה הנ"ל ע"ה בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא שהכוונה בשביל נהמא כמ"ש בס' הישר לרבינו תם ע"ה הצדיקים אוכלים בעבור חיותם והרשעים חיים בעבור אכילתן. ושמעתי בזה שאחד שאל שכיון שבקושי ועמל מתפרנס אם יהיה לו עבור זה עוה"ב. והשיבוהו ק"ו ומה זה שמגמתו בשבילו שהוא עניני עוה"ז אינה עולה בידו כרצונו מכ"ש למי שאין מגמתו כלל עליו שהוא עניני עוה"ב. והעמל נמשך רק מצד הנטיה מגדר אהבת

המצוות נשאר עי"ז הל"ט בזיעת אפיך וכו' ואין לך בן חורין אלא וכו' וכל המקבל עליו עול תורה וכו' משא"כ ע"י אהבת מצות הש"י ילוונו בעמלו כל ימי חייו יהיה מחובר לעמלו ופעולתו גדר החיים שהם חיים בדרך אמיתיות המתנה שכיוון אליו הש"י מצד טוב הנכון ונצחי כי הש"י דבריו חיים וקיימים וכו' ומצד התכלית במגמתו בחיים יפורש ג"כ מאן בעי חיי שאוכל בעבור חיותו כנ"ל וזש"ה מי האיש החפץ חיים ולא שחי בעבור אכילתו אוהב ימים לראות טוב אין טוב אלא תוה"ק ומעשים טובים כן שמעתי מפה ק' הנ"ל:

י **בשפל** ידים ידלוף בית. ירמוז לבחי' מזלזל בכט"י במזיד שזה מורה על שפל ראש כי נשיאות ידים הוא בחי' נשיאות ראש הולכים בקומה זקופה כמ"ש בזה במק"א משא"כ שמל ידים הוא נגד בחי' שאו ידיכם קודש וכו' ובחי' קודש הוא חכמה כידוע מזוה"ק ובית הוא ג"כ בחי' חכמה כבסיצה"ק והוא בח' בחכמה יבנה בית וזה בשפלות ידים ידלוף בית כנ"ל והתיקון ע"י נשיאות ידים בברכה:

את אלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם רמז בזה משאחז"ל גזירה שרוב הציבור יכולים לעמוד בה גזרינן. ושאין רוה הציבור יכולים לעמוד בא היא בטלה. וזש"א מצוותו ו שמור דהיינו משמרת למשמרת בסייגים וגדרים שנמסרו ליד חז"צ אך בתנאי כאשר זה כל אדם רוח כל בריות עב"י שקרוים עיקר אדם. או רובם כוחה מזה אז היא שמי"ה וזובה ומעולה גי"ל ע"ד שאחז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאלו הוא מכריע את כל העולם כולו לזכות ולזה נברא אדם יחידי שכל או"א יחשוש תמיד אולי עכשיו וידי הכרעת כל העולם כולו לטובה ולזכות וזש"א אלקים ירא ואת מצוותיו שמור ביראה גדולה ובשמירה מעולה גדולה כ"ב עד שתחשוש כי זה כל האדם תשית לבך אולי זה הכרעת כל האדם ובידך טוב הכרעת זכות כל עב"י וכל העולם לטובה כ"כ חז רז במעש"ט ויראה וכא"שאחז"ל אילו ידע ראובן שהכתוב כתב עליו ויצילהו מידם על כתפו היה מוליכו לאביו. אהרן בתופים ומחולות איה יוצא נגד משרבע"ה. בועז היה מאכל פטומות לרות שזה הזריזות בהצלה וש ושוחה וסעוד בתנוגע לצורך הדורות כ"ש הכרעת העולם לזכות ע"י מצית בשמירה מעולה ויראה שהזריזות גובר עי"ז הרבה לטובה:

סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם. ואמרו חז"ל כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין וי"ל ג"כ שהכוונה ע"ד מש"ה סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם וכ' כי לא יעשה ה' דבר כי אם גילה סודו למבדין הנביאים וזהו הכל

נשמע בבחי' ואזניך תשמענה דבר מאחריך (דברי נבואה כידוע וכמ"ש במק"א בזה) ע"י שאלקים ירא כי סוד ה' ליראיו הנ"ל:
אות האלקים ירא ואת מצוותיו שמור בי זא כל הארם. י"ל את האלקים ירא במצוות לא תעשה כי השס"ה מל"ת הם מבחי' אלקים יראה גבורה כידוע (וג"כ במצוות לא תעשה שייך ביותר יראה שיש לו יראה לגשת לעשות דבר אשר הש"י צוה שלא לעשות כן ואת מצוותיו שמור רמ"ח מצוות עשה וזהו ואת מצותיו כי הם הדברים אשר צוה ה' לעשות כי זה כל האדם שיש בו ג"כ רמ"ח איברים ושס"ה גידים נגר התרי"ג מצוות ואת זה לעומת זה עשה אלקים וחז"ל אמרו כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא בשביל זה ובמק"א כתבתי בזה בסגנון אחר קצת:

מגלת אסתר

איש יהודי היה בשושן הבירה וכו'. הכוונה שגם בשושן שהיא חוץ לארץ ששם שייך מש"ה כי גרשוני מהסתפח כו' לך עבוד ח"ו דומה כאין לו אלוה עכ"ז היה בגדר יהודי שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי כמשאחז"ל והיינו מצד הפרסום גם בשושן לעיני ע' שרי אוה"ע וראשיהם שהיו שם אז והוא שמר א"ע ממראיה עין דהשתחוויה מעין ע"ז גם בסכנה הרי פירסום יהדותו גם בשושן. והיה זה מצד שהיה איש ימיני שגבר בו כח לב חכם לימינו שמצד זה יש בחי' מש"ה על כל קצווי ארץ צדק מלאה ימינך כי ימין ה' רוממה ועושה חיל על קצווי ארץ וזהו ושמו מרדכי מירא דכיא מקום טהור ולא גדר ארצות אוה"ע שעפרם ואוירם טמא כידוע וכתיב ארץ טמאה. רק מרדכי היה ממשיך כח הטהרה מהר המור למקום שהיה שם בשושן ואצלו היה בגדר בירה שהוא כנוי אחד למקום ביהמ"ק כידוע גם בשושן בן יאיר שניצל מע"ז שהיא כמת שבמחשכים כמתי עולם משא"כ הדבוק בהש"י ה' אורי וישעי גם יאיר גימ' אר"ך מימינא מהש"ע נהורין קדושים הידועים גימ' טהור גימ' ורו"ח נכון חדש בחי' דכיא:
איש יהודי וכו' איש ימיני י"ל ע"ד מש"ה חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב והיינו בחי' ההיימנה דזריזות והרי יהודה ע"ה ניתן לו המלכות מתחלה ועד סוף שהעליכוהו השבטים הק' ויעאע"ה אמר לא יסור שבט מיהודה וכו' וניתן לו מלכות בית דוד ע"ה לנצח וכן מרדכי ז"ל נולד מתחלה ע"מ שיהיה משנה למלך ויהיה יוצא בלבוש מלכות וזש"א איש יודי במלוכה וזכה לזה ע"י מה שיהיה איש ימיני בהיימנה דזריזות כנ"ל שלזה ולפני מלכים יתיצב והיה בו סגנון מלכות לטובה

בן שמעי בן קיש איש ימיני. בן שמעי שנשמעת תפלתו בן קיש שהקיש שערי רחמים בתפלתו כמשאחז"ל והגם ששער השמים לכל התפלות של כל העולם הוא רק בביהמ"ק כידוע ואין תפלה נשמעת רק בשם ומרדכי היה בשושן ומ"מ נפתחו לו שערי שמים ברחמים כי היה איש ימיני שגבר בו לב חכם לימינו ומצד לב טוב וטהור הימיני ל"ש הרחקה מצד גבולי מקומות גשמיים. וכידוע ממאמר הבריות גם שהגופות רחוקות הלבבות קרובות ובדרך זה הוא מ"ש את פני מבין חכמה ועיני כסיל בקצה הארץ כידוע שירושלים היא קצה א"י תוב"ב שסתם ארץ היינו א"י כידוע ומחמת שלב כסיל לשמאלו בחלל מלא דם מקור הגופניות צריך למעקר סיכיה ומשכניה למירהט לקצה הארץ למקום ביהמ"ק משא"כ מבין דבר מתוך דבר שגובר בו כח הרוחניות דלב חכם לימינו, המלא כח הרוחניות דנרנח"י, וכח הרוחניות הוא התוך והנושא של כל כח הגופניות הרי ע"י הבנה גם אם הוא בחו"ל בקצה השמים והעולם הנה לפניו חכמה דאוירא דא"י המחכים נמצא שע"י מה שהיה איש ימיני בתגבורת כח הרוחני עי"ז גם בשושן הקיש שערי רחמים ונשמעת תפלתו לטובה:

גי"ל בן שמעי שהיו דבריו נשמעין לכל עב" שגזר עליהם תענית ג' ימים רצופים וצייתוהו, וכן בסוף המגילה כתיב דורש טוב לעמו ודובר שלום והיו שותים בצמא דבריו כי היה איש יעיני לב חכם לימינו והן יראת ה' היא חכמה וכל מי שיש בו יראת ה' דבריו נשמעין כמשאחז"ל הכל נשמע את אלקים ירא וזה ענין מירא דכיא יראת ה' טהורה ועי"ז בן יאיר חכמת אדם תאיר ושמעי כי דברי חכמים בנחת נשמעים וגם להנ"ל בסמוך היינו בחי' דכיא ע"ד אוהב טהר לב חן שפתיו ולזה נשמעו תפלתו לטובה גם י"ל איש ימיני מצד שחל אז דלטור על עב"י ע"י מה שבאבק לשה"ר יש תקוה גדולה ומ"מ ע"י התוה"ק מרפא לשון עץ חיים כי למיימינים בה אורך ימים שהיא עץ חיים ע"י זה יש רפואה להנצל מאבק לשה"ר ומשאחז"ל כולם באבק לשה"ר זה אינו רק בשאינם ת"ח והמתחיל ללמוד שלא לש"ש איננו בטוח מליפול ח"ו לגדר קנטור ול"ש ביה נתיבות שלום של התוה"ק משא"כ המיימינים כיון שאין בהם קנטור אין להם מניעה משלום ועי"ז יש מרפא לשון וע"י זה היה ההצלה לעב"י לטובה.

אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם שמעתי בשם הרב החסיד המפורסים בש"ט מוה' פייביש כ"י מ"ק באלשוועץ יצ"ו לדייק למה כתיב אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם והרי העלאת ההפוך הוא ממילא שישלטו היהודים בשונאיהם ותיבת המה מיותרת כל עיקר. ולא שמעתי תירוץ מפורש בזה וי"ל שהכוונה מצד שהלפנים אז היה ע"י טענת לפנים דהשתחויה ולזה כתיב ודתיהם שונות מכל עם שיש בזה שנוי גדול שהשתחוו

ולבם בל עמם והיה הישועה שעי"ז השנוי במה שטען עליהם על שהם יהודים שכופרים בע"ז אחר השתחויה הזה ישלטו גם י"ל שמצר כבוד המדומה בחצוניות עפ"י כלי כסף וזהב וכדומה היה פתחון פה בקטרוג שלו בגלות שהיו עב"י בעניות ולא היה סיפוק בידם לכבד הש"י מהונם ועל זה אמר ודתיהם שונות מכל עם וסבר שהוא מעין טענה מ"ש ירמיה הנביא שלחו אי כתיים וכו' ההימיר גוי וכו' והמה לא אלהים ומלך סתם שבמגילה הק' קאי רק אמלך מה"מ ומצד דכ' כי גדול שמי וכו' סבר שמעורר עי"ז טענה והוכרע שמלך אז בעולם מעין מלוכה בכיפה דמזליה חזי טובא כיבד למרדכי ע"ה בתכלית כבוד שבעוה"ז בלבוש מלכות וכו' והיה זה גם על פי דברי המן הרשע עצמו ונתפרסם פי"ז ממילא בחי' משאחז"ל אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לש"ש וכתב בספה"ק מנורת זהב ר"פ צו שהכוונה שהממעיט כוונתו לש"ש להראות שהשי"ת כל דיירי ארעא כלא חשיבין קמיה ואין לו חקר כבודו ע"י פעולתינו רק בחי' נ"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו ולא בחי' כבוד המדומה ועי"ז הממעיט ג"כ רצוי כהמיבה הנותן את כל הון ביתו באהבה להראות כבוד השי"ת לכבדו מהונו שהרי כוונת הממעיט רצוי ומרבה כבוד שמים ביותר וכן הוא במה שעב"י אינם מרבים בעניני כבוד המדומה שזהו תוספות כבוד השי"ת לנכון וע"י כבוד מרדכי ז"ל הוראה שעב"י הם בגדר מש"ה כי מכבדי אכבד שעל פיהם מפורסם כבוד האמיתי דהש"י לנכון וע"י בחי' מש"ה המה וכו' שמצד הטענה שבא הוא על היהודים מצד סגנון זה בעצמו ישע עב"י מתפרסם לנכון שהר"ז בחי' תקר כבוד הש"י לנכון וע"י נתפרסם על מרדכי ע"ה בחי' כבוד והיינו גם כן בבחי' און ותרפים המצר כפרש"י עושים יותר מהצווי וסוברים שמוסיפין והוא באמת רק גרעון וכנ"ל ועי"ז נמשך בחי' אשר ישלטו היהודים המה שטען עליהם מצד הכבוד שהרי יודעים חקר כבוד הש"י והיינו מש"ה ותרא את עני אבותינו במצרים וכו' הזידו עליהם שבבחי' בתר עניא אזלא עניותא סברו שע"י מה שמטילים בחי' עוני שע"י זה א"א להרגות כבוד הש"י כ"כ מהון רב ינצחו תמיד בזה והרי הש"י ידע זדון לבם זה ולזה פירסום הש"י כבודו בקרי"ס להודיע שכל דיירי א עא כלא חשיבין קמיה וזהו ותעש לך שם כהיום הזה שמאז נתפרסם גם בין אוה"ע בחי' מה שהש"י כל דיירי ארעא כלא חשיבין קמיה והרי כן העמיד נ"נ הרשע שמלך בכיפה ובחי' כהיום הזה היינו בימי דהמע"ה שנתפרסם כן ביותר בין כל מלכי אוה"ע ע"י סגנון ענוותנותו כידוע מהפיזוז וכרכור וזה פירסום בודאי כבוד הש"י לנכון כמ"ש במק"א:

כי האיש מרדכי הולך וגדול וכו' י"ל ע"ד שאחז"ל זקני ת"ח כל זמן שמזקינין דעתן מתוספת עליהם ושמעתי בזה ממוהרי"ל ז"ל דובנר מ"ק בונושאנוש יצ"ו כמדומה בשם

העולם דהיינו ע"ד מש"ה גבי ברזילי הגלעדי ז"ל אם אטעום עוד וכו' כי בטלו הטוחנות ותופר האביונה כח התאוה ודעת זקני ע"ה השקועה בתאוה הולכת הלוך וחסור משא"כ ת"ח דעתן שקועה בחכמה דעתן מתוספות שמחורבנה של טורדת התאוה היתירה נבנית יראה שלם מעין זה שמעתי ולזה מרדכי ע"ה איש מיני תגבורת לב חכם שבימינו כמ"ש במק"א דעתו כתוספות והיינו הלוך וגדול ושמעו הולך בכל מקום ושמעו הולך בכל מקום דברי חכמים בנחת נשמעין וגדול בבית מלכו של עולם והיה בחי' צדיק מושל ביראה את האלהים ירא כי זה כל אדם לצוות לזה והיינו ושמעו הולך וכו' שמי שהוא ירא שמים דבריו נשמעין הכל נשמע את אלקים ירא וכו מירא דכיא יראת ה' טהורה:
נשלם מגלת אסתר וסליקו להו חוזה דוד על נביאים וכתובים

קונטרס חזון למועד

גם אלה דברי דוד אשר דבר בקדשו למועד במועדו ולחודש בחדשו ולשבת בשבתו דרושים לשבת

דרוש א

בטור ריש הלכות שבת כ' על משאחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות היינו כשאין לו עיי"ש. הגבול בזה הוא. שכל שיש לו לכדי פרנסת יום כבר הזהירנו חז"ל אל תדאג דאגת מחר והאומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה, וכמו שלימדנו הש"י במן דבר יום ביומו. כי מי שברא יומו ברח פרנסתו. ומש"ה במשלי אזהרות הרבה לאגור בקיץ לחמו. ואמרו חז"ל הקונה מסיטון חייו תלוים לו מנגד גם שיש בו הכנה לב' שנים כידוע ואמרו חז"ל לא תתחזו קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי דלא תטרדי כולא שתא במזונייכי הנה הגבול בזה הוא לפי סגנון הנהוג בעולם בהכנת מזון ואוכלם בעתו, והכל לפי סגנון המדינה וסגנון כל איש בהכנותיו שמי שאין סגנון שלו לקנות רק לאכול משדותיו ודאי צריך הוא להיות זריז לאגור בקיץ לחמו:
ובדרך שאדם רוצה לילך וכו' ומי שמואס להצטרך לבריות ומואס בסחורות ובדרכי אומניות או טלטול למקום אחר או להצטרך לבריות. וסגנון שלו לאכול משדותיו כדי שלא יתבטל מתוה"ק ע"י סחורה שהוא טרדא לאין קצבה וכן אומנות הם אצלו בגדר טרדא וגרעון תלמוד תוה"ק או גרעון עבודת הש"י וסגנון מעש"ט שלו. או שאינו יכול אומניות וכדומה באיש כזה נאמר שחייו תלוים לו מנגד כשקונה לו מזון ג' שנים. ועכ"פ ביומי ניסן ותשרי מוטל עליהם להכין אשר יביאו מראשית השנה עד אחרות שנה משא"כ מדת רוב בני העולם שמנהגם בבחי' מה שאמרו חז"ל ארעא ארעא אפילו

את עושה כמה הפוכי בעסקא טב מינך, ואין צריך לומר בעלי אומניות פשיטא שאצלם קבוע שלא לדאוג כלל דאגת מחר ושלא לקמץ מג"ח ומעש"ט ע"י הצטרכות דמחר. אך גם סוחרים בסחורות שאינם מצוים תמיד בשוק רק לזמנים שונים או רחוקים. וכן המטולטלים ולאו בכל יומא מתרחיש להו. מ"מ כשיש בידם כפי הצטרכיתם בזמן שאי אפשר להם להרויח אין להם לחשוש ולדאוג עוד ולא לקמץ מג"ח ע"י ספיקות. גם דספק ספיקא דפיקוח נפש לקולא מ"מ אין שום בריה מתה ברעב כי אם בזמן גזר דין ח"ו בשנות רעבון ולא זולת וגם ההצטרכות לבריות אין לפחד עבורו כי ניתן גם לצדיקים וגדול מה שהעני עושה וכו' ועולם חסד יבנה והמפחד מזה הרבה בחששות שלא לשם שמים מצד חששות דביטול תוה"ק ומעש"ט ע"י זה או חשש דלחם רע עין ת"ו כל שזולת זה הוא שלא לשם שמים והוא רק מעין גאוה ורמות רוחא. וגם שאמרה היונה יהיו מזונותי וכו' מ"מ בספק אין לפחד מזה כלל וצריך להיות בגדר בטחון על ה' בבחי' ברוך ה' יום יום ומעין זה שמעתי מהרב הגדול המפורסים בש"ט מו"ה משה יודא ליב ע"ה ויברכם ביום ההוא שלא יהרהרו כי אם על הצטרכות יום ההוא לבד ולא על יום מחר כנ"ל ואמר עוד ואתחנן אל ה' בעת ההוא שביקש מהש"י שיהיו במדריגה יותר גדולה שבגדולו' בבטחון שלא להרהר כלל גם על שעה זאת הסמוכה תיכף ביום ההוא ע"כ שמעתי מפיו ה"ק. וזהו שלימות המשקל הנכון בבטחון בהש"י הקובע ברכה וברכת ה' היא תעשיר ואין ממנו צד כשלון. כי בוטח היא ג"כ בחי' כשלון כמ"ש רש"י ע"ה במשלי עמש"ה כסיל מתעבר ובוטח. והרב הקדוש הנ"ל היה מרגלא בפומיה דברי רש"י הללו: אך בטחון במשקל נכון הוא טוב והיינו להזהר שלא יהיה מבעלי משכנות שגינה אותם בחוה"ל:

ועכ"פ לא יחוש לספיקות בעניני בצע. כי עכ"פ אין כאן פק"נ בהחלט כי אין לך מי שמת ברעב בלי גזר דין ועת צרה וטוב לצדיקים פת חריבה ושלוה שלא יהיה חשש עוון ח"ו ובטחון כזה הוא הקובע ברכה טובה וכל שבסוג האפשרי שיהיה לו פרנסה דבר יום ביומו כבר שייך בו אל תדאג וכו'. ומה שאמרו חז"ל עשה שבתך חול וכו' היינו כשאין לו עכשיו בידו כל מאומה וגם לא שום מראה מקום ממה לפרוע כשילוה ורק ע"י הצטרכות לבריות הוא שיוספק לו עכשיו הנה יעצונו חז"ל לעשות שבתו חול ולא להצטרך לבריות כנראה שהוא רק דרך עצה טובה קמ"ל ואין שום איסור בזה על מי שמחמיר על עצמו למחול על כבודו ולהצטרך לבריות כדי לכבד שבת"ק ונראה שהוא בכלל מדת חסידות לעשות כן כשיודע שאין חשש לחם רע עין ח"ו. או שום דררא דאיסורא דלא תחמוד או לא תתאוה או חשש חילול כבוד התוה"ק ע"י זה ומצד שע"פ הרוב יש חששות הנ"ל

הרשות וגם מצוה דחסידות הוא להרבות כבוד שבת"ק מכבוד עצמו. והרי עם בני ישראל אנו בן זוג לשבת קודש וידוע מה שאמרו חז"ל שהמכבד אשתו יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום וכו' והבסכה מצויה ע"י זה. וכן אשה לאיש דשומנא גבר כורסא ביני חרי רמית ליה וגרדאי בביתו פרשדיכנא להוי ושורר בביתו מכבדתו מגופו. וא"כ ודאי נכון לנו לחוש על כבור שבת קודש יותר מעל כבוד עצמינו רק מצד חששות גדרו חז"ל בעצתם עצת עליון:

ואולי ירומז זה בהפסוק אם תשיב משבת רגליך עשות חפציך ביום קדשי. ולכאורה כיון שכתב משבת ביום קדשי למה לי אלא הכוונה ליתן גבול לחיוב עונג שבת"ק שכל שביום קדשי יש לך חפציך ואין חסר לך. אין לך לדאוג עוד כלל דאגת מחר ומוטל עליך לכבד שבת"ק בכל מה שיש לך וקראת לשבת עונג שמכאן למדו חז"ל שהכל מודים שבשת"ק בעינן נמי לכם (והיינו שהוא גלוי מלתא שמשה"כ והכינו את אשר יביאו את אשר תאפו אפו הוא מצוה לדורות ולא עצה לגד) ואם יהיה וקראת לשון והזמנת יהיה הכוונה על ההזמנה שבערב שבת"ק שתזמין העונג לשבת"ק כל שיש לך חפיצים שלך ליום ההוא שאתה צריך לבריות ביום ההוא וע"י זה יהיה לך כבוד יותר ג"כ לכבוד הבריות וכבוד שבת"ק יהיה עומד במקומו שהרי לקדוש ה' מכובד תקרא שעפ"י כולם קדושים כידוע מה שאמרו חז"ל בחולין גם שאין ללמוד ממאמר קרח כי כל העדה כולם קדושים מ"מ הרי כתיב קדושים תהיו בהווייתן כי כל עב"י פרושים ומיוחדים ומזומנים לעבודת הש"י וכיון שאינך צריך עכשיו לבריות כבודך במקומך עומד וכבוד יחו"ס דעב"י במקום הראוי כי ע"י ההצרכה להם נמשך לפעמים מה שהוא נגד כבוד עב"י שלפעמים ע"י רמאים שבעולם ירע הלב בתתו ופעמים גם יקפצו יד ח"ו משא"כ כשאתה עושה חפציך לקרוא עונג אין כאן נגיעה נגד כבוד בריות וכבדתו לשבת"ק מעשות דרכיך כי כבוד שבת"ק בהיותו עונג לנכבדים הוא מתרבה ביותר ממה שיהיה כשעינוגו יגרום נגד כבוד עב"י וזש"ה וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד שתזמין שבת"ק שיהיה עונג לך שאתה מעב"י שכולם קדושים ואתה ג"כ נקרא קדוש ה' והנך מכובד בכבודך ולא פגמת בו כלל וע"י זה וכבדתו לשבת קודש מעשות דרכיך שנמשך כבוד שבת"ק ביתר שאת בהיותך מכובד ועושה חפציך שלך משלך גם יומשך כבוד שבת"ק ע"י מה שאתה תמצא אחר שבת"ק חפציך הצטרכיותיך שאחר שבת"ק תמצאם כמציאה בהיסח הדעת לגמרי שהרי בשבת"ק היה כאלו כל מלאכתך עשויה ולא דאגת כלל מה אוכל למחר גם שלא נשאר בידך כל מאומה בערב שבח"ק. ומ"מ תדע ודאי שאחר שבת"ק תמצא חפציך גם בהיסח דעתך יכונו יחדיו באין מחסור שהרי כל המוסיף בהוצאות שבת"ק

הש"י מוסיף לו מלבד הקצבה שבר"ה וזהו ודאי מציאת החפיצים כי מה שנגזר בר"ה איננו בגדר מציאה שכבר היה מצוי בפינקס כתובה בספר זכרון למעלה משא"כ מה שמוסיפין לך עכשיו ע"י שהוספת בעונג שבת"ק זהו בחי' מציאה והקנאה חדשה:

והבט נא וראה כמה יתרבה כבוד שבת קודש ועונג שלו ע"י מוצאך חפציך אח"כ בזכות שהוספת בעונג שבת"ק יוסיפו לך כבוד גדול יתכבד שבת"ק בזה אצלך ואצל היודעים מזה. ודבר דבר אז תתענג על ה' שבחי' בטחון נקרא על ה' כמש"ה גול על ה' השלך על ה' יהבך שברו על ה' שע"י הבטחון לא נגרע עונג שלך מאומה וידעת כי הש"י לא יעזבך ויהיה אצלך העונג גם בשבת"ק בשלימות כאלו כבר מוכן אצלך גם לימים הבאים והרכבתיך על במתי ארץ כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו וכו' ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי שאין זה כלל בסוג הארץ בתכלות הגבוהים שבה רק בהבוטחים בהש"י וכמ"ש בחוה"ל הק' במעלות הבטחון והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים שגם שלקצב בר"ה רק כך כשהוספת יוסיפו לך רב טוב וגם דלפי מנהג יעקב אבינו ע"ה שהתקין את עצמו לדורון וכו' היה נטיה קצת מבטחון רק לחשוש ולומר קטונתי מ"מ עכשיו באנו כבר אל המנוחה ואל הנחלה שהובטח עליה יעקב אע"ה שהרי פי ה' דבר לנו וצוה אותנו על עונג שבת"ק בפירוש משא"כ יעקב אע"ה לא היה מצווה ועושה לא הובטח כ"כ ממכשול משא"כ אנו דרך מצוה נרוץ כי שומר מצוה לא ידע דבר רע.

ולכאורה היה מקום לדקדק בדברי חז"ל שהיה צריך לומר אל תצטרך לבריות קודם עשה שבתך חול כיון שאנו בהצטרכות לבריות על הצטרכות דשבת קודש ולא על הצטרכות לבריות שאח"כ שהרי אין לדאוג כלל על מחר כנ"ל אך לק"מ שכוונת חז"ל היא על עני שיש לו ב' סעודות וכדי להוסיף על כבוד שבת"ק ירצה להצטרך לבריות על הסעודה ג' או כשיש לו מאכלים פשוטים כבחול ורוצה להוסיף מאכלים לכבוד שבת"ק ע"י הצטרכות לבריות על זה אמרו חז"ל עשה שבתך כבחול ב' סעודות ומאכלים פשוטים כן תכין לך על שבת"ק. ומה שאתה רוצה להצטרך לבריות ולהוסיף לא תעשה כן נמצא שסדר הלשון ואה נכון ומי שפרנסתו ע"י הצטרכות לבריות ואין לו רק מה שנותנים לו צדקה וכדומה נראה שכיון שעד ר' זוז מותר לו ליטול לפרנסתו בחול וכל שנטל לכדי לעשות עונג שבת"ק. כיון שגם לולא סדר הצטרכיותיו כבש"ע ה"ק דיעות אודות הר' זוז א"כ אין כאן הצטרכות לבריות בשביל שבת"ק ואין כאן גרעון כבודו ע"י זה. או חששות דחודה כנ"ל כיון שלא ידע ארם את עתו דאכלם בעתו הניתן מהש"י וכשנותן לו אדם הוא נוטל לשם שמים עד ר' זוז ואיננו עושה בדרך חמדה רק בבחי' האיש אשר עשיתי

עמו וכו' והכל לשם שמים אח"כ בשכבר הוכן בידו כדי עונג שבת"ק הרי אין לו לדאוג דאגת מחר כלל ומדוע יגרע הוא שהגי' לחמו בעלבון נפשו מכל אדם הזוכה להתענג בשבת"ק כל שיש בידו לכ"י שבת"ק אז והרי גם הוא בעת ההכנה לשבת"ק כבר יש בידו לכדי עונג שבת"ק פשיטא שאין לנו להשגיח מאין בא לו תיתי מהי תתי כל שיש לו לכדי עונג שבת"ק ואיננו בארץ ציה ולא סגר בעדו המדיר ויוכל אחר שבת"ק להוציא טרף לביתו מאיזה צד שיהיה ומי שיברא יומו יוגרא פרנסתו ואם יהיה נצרך לבריות דיה לצרה בשעתה לבוטח בהש"י שאין מעצור לו להושיע ושעכ"פ אין לנו אלא שעתו שכל מי שיש לו מצוה עליו להתענג לשם שמים בברכת טוב ועכ"פ העזר מבריות והיה בעין יפה בלי חשש רע עין ובלי חשש חמדה:

וצריך לבקש תמיד מה"ש. שלא להצטרך למתנת בו"ד שהוא גורם לפעמים חסרונות כי יש המצפים למתנות שמכריחים אותם להיותן מעורבים עם הבריות בערבוביא יתירה ורבה מעין רמז בחי' ערב רב וערב זוטא שכתב בזוה"ק כי צריך להיות דעתו מעורבת בין הבריות הכל בסגנון דעת טוב ולא ערבוביא דטוב ורע ח"ו וגם העירוב עם הבריות בסגנון טוב נכון שיהיה רק מהשפה ולחוץ ולבו נוהג בחכמה ומר כי נוגע אל לב ערבים בתוכה בערבוביא רבה וזהו אחד בבחי' מש"ה שונא מתנות יחיה שגם מפשטא דקרא יש לומר שגם הנוער כפיו מלקבל מתנוה יכול לחיות גם שעוה"ז חסד יבנה ואי אפשר שלא יצטרכו הבריות זה לזה בצד מה וכ"ש בהצטרבות בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון דלא סגי בלאו הכי בשום אופן כי אי אפשר לאחד שיהיה אומן בכל אומניות ההכרחיות והכנת מזון ומלבוש ודירה ושארי הצטרכיות המרובים וכן כתב בחוה"ל בחכמת בנין העולם והצטרכות המדינות זה לזה ע"ש על כל זה ווי שאוהב שלא לקבל מתנות ה' יצליח דרכו כפי הכנת לבו בסגנון זה ויגמור בעדו לטובה שיהיה נהנה תמיד משלו ובכסף מלא יושלם לו כל הצטרכיותיו משלו ומעין בחי' מה שאמרו חז"ל הרוצה שלא יהנה לא יהנה כשמואל הנביא ז"ל שהכוונה ג"כ שרצון זה יעשה לו עזר שיהיה כפי משאלות לגו והשי"ת יוגמר בעדו שיוספק לו פרנסתו משלו תמיד ובבחי' מה שאמרו חז"ל בירך שאדם רוצה לילך כו' והש"י מפרנס בריותיו בחן וכו' שהכוונה מלבד החן של כל אחד ואחד בעיני בריות שמצטרך להם ג"כ הכוונה שכפי מה חן שלו בעיניו לקבוע לו סגנון פרנסתו כן גומר עליו השי"ת לטובה וצ"ל ע"ע:

דרוש ב

בשבת קודש מצוה להתענג בתענוגים בישר יין ודגים מו"ח הגאון זצללה"ה אמר שהם שייכים לשבת"ק מצד בחי' חיבוב השביעיות שהוא בחי' שבת והיינו שכל אחד מהשלש

אלה עולה במספר ז' ד"ג כפשוטו בגימ' ז' בש"ר במספר קטן עולה ז' וכן יין במ"ק ג"כ עולה ז' ושמעתי הרב מ"מ המפורסים בש"ט מוה' צ"ה ע"ה א"כ בק"ק נדבורנא שבשר יין ודגים שמצוה לענג בהם בשבת קודש הם מעוררים שפע טוב לעב"י בבני חיי ומזוני וי"ל שהכוונה בביחי' בשר נגד חיי בבחי' מש"ה חי בשרים לב וירפא וג"כ ע"י בחי' לב הבשר המציל מלב האבן והיינו לב חכם לימינו שממנו בחי' ח ים כמש"ה החכמה תחיה בעליה לכבוש לב כסיל וכו' ודגים מרמזים אברכה דבני כמ"ש ויפרו וכו' וידגו לרוב ויין מרמז על מזוני כי כל הסעודה קרויה על שם יין כמו שאמר הכתוב במשתה היין וכו' כידוע:

והנה י"ל שמרומז במה שאמרו חז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא כי בענג שבת"ק יש התעררות מזל העליון שהוא בחי' הידיעות הקודמות להבחירות ונותן להם גבול עד פה תבא ועד פה ישית בגאון גלים בשוא גליו אתה חשבתם. וזהו בחי' הנותן בים דרך היינו דרכיה דרכי נועם מצד עוה"ב שיש ממנו הארה בש"ק שהוא מעין עוה"ב ביום שבת חורש יפתח וכו' דעת עליון הכובש את כל הבחירות ונותן להם גבול ע"פ משפטיה העליונים הנכונים שבהם פשטי מוסרות דרכי הבחיר ת וזהו בחי' נועם המבטל כל המרירות דים הבחרות בבחי' מי ירפא לך מי הוא בחי' י"ה נסתרות שממנו מקור הברכת לבחור בברכת טוב וחיים נצחיים עד העולם וזהו מה שאנו מתפללים ותן בלבנו לאהבה וליראה שמך גם שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים עכ"ז יש בזה בחי' הבא לטהר וכו' מצד מה שבבחי' דעת גם הבחירות בידו כחומר ביד הי צר ופלגי מים לב שהוא מלך ביד ה' וי"ל שבחי' שמים היינו מקור כל ההפכיות בחי' אש ומים והיינו מש"ה שתים זו שמעתי וזהו בחי' מקצה השמים עד קצה שמים אתה שואל וכו' וכידוע מ"ש בזה האריז"ל ותלמידיו הק' שבחי' שאלה וחקירה והשגה גדולה נמנעת במה שלמעלה מבחי' שמים ועכ"ז נתגלו כל הסודות עליונים עד א"ס כי אין זה דרך שאלה והסתכלות רק ידיעה דרך חידה ומשל ברצוא ושוב ועכ"פ השאלה היא בבחי' סדרי הבחירות ושכר וכו' אך מה שהוא טעמי פרטי משפטי סדרי מקורות מוסדות הבחירות אין לנו עסק בנסתרות ומופלא ומכוסה לשאול ולחקור רק לשער דרך הקבלה שבידינו בזה בהבחנה כללית וזהו מקצה השמים אתה שואל וכו' דהיינו בההנהגה שעפ"י דרכי הבחירות שהיא בח' שמים כוללות ההפכיים כולם בבחי' ב' זו שמעתי ולמעלה מזה אין לשאול בבחי' אחת דיבר אלהים כי הרי כבוד אלקים הסתר דבר ומי יאמר לו מה תעשה גם שידענו שהכל בחכמות פרטיות א"א שיהיה לנו השגה בפרטיות בזה כיון שהוא למעלה ממקור מציאותינו וכמו שאין ה' שואל מאתנו כ"א ליראה כי אין לנו

לשאול כ"א בדרכי הבחיר' שבזה בחי' יראה ובחי' אחת דיבר וכו' הוא בחי' ע-ן שהוא בחי' קשר ואחדות כידוע שבחי' עוד ועדן הוא בחי' קישור וחיבור ולזה נקרא בחי' אחת דיבר אלקים וכו' דהיינו בחי' מקור האחדות וכמ"ש בתיקוני זוה"ק בהקדמה דבהון איהו וכו' חד והיינו בבחי' עוה"ב י"ה נסתרות וזהו עכ"ג עדן נהר גן שהנהר יוצא מעדן וכו' הוא מבחי' אחדות דעוה"ב ריעין דלא מתפרשין ושייך תחנונים ליתן בלבינו ליראה על ידי מה שאנו בבטחון בהש"י ובאמונה בידיעתו העליונה כנ"ל ע"י זה אנו מושרשים בשרשי ידיעות הנ"ל ושייך בזה בחי' וחנותי אשר אחון שע"י שאנו באמונה שמצד שרשי הידיעה הרי גם בחי' בחירה שלנו הוא בחי' מעשה אלקינו ולכך אנו מבקשים מהש"י תמיד מתנת חנם בבחי' מ"ש במק"א עמש"ה קטונתי וכו אשר עשית את עבדך דהיינו שאתה העושה לבדך וכמ"ש בספה"ק עמש"ה ולא רשעתי אלקי וישב ה' לי כצדקי כאלו אני הצדיק והרי מה שלא רשעתי היה מעזר אלקי עי"ז הש"י נותן לנו מתנת חכם לעזור לעב"י ליראה מהש"י ובבחי' יהיו מזונותי מרורים ומיד הש"י שמידו כל מר נהפך למתוק בבחי' וימתקו המים ומה נעמת אהבה בתענוגים ולא מתוקים ביד ב"ו שהמתוק ג"כ מר בבחי' הנה לשלום מר לי מר כי דרכי שלום הם תיקוני הבריות ומה שמקבלים תועלת זה מזה ולפי משאחז"ל שהכוונה מצד שתלו לו בזכות אבות ולא בזכותו היינו ג"כ בחי' המרירות שהרי מתנת חנם מידי הש"י לא היה צריך לתלות בזכות אבות וכיון שנמשך ע"י אנשים הרי זה מתנת אנשים ולא מידי הש"י בעצם בלי שליח וזהו בחי' מרירות ואולי בחי כפל הוא בבחי' מ"ש בספה"ק שזכות אבות נעשה מזל נבכים והרי זה כמיצוע בין מתנת ב"ו למה שהיא מיר הש"י בלי שום מיצוע ולזה הר"ז בבחי' מצוע שמה שהיא מתוק נשאר מתוק רק מה שהוא מר הוא נשאר מר משא"כ מה שהיא מיד הש"י עצמו בלי מצוע גם מר נהפך למתוק וכנ"ל וזהו מר לי מר גם י"ל שכפל מר הוא מצד שלא יתבשר על טוב שלימה רק לפי שעה וא"כ היה בזה צד מרירות והיה ג"כ ע"י מציע שגם מתוק נהפך ע"י למר כנ"ל הנה בבחי' זו נקרא עוה"ב נועם בדרכי מצד שהוא בחי' אחת דיבר אלקים והיינו בחי' מיד הש"י בלי מנוע וזהו נועם וזהו מש"ה ולמוכיחים יונעם וכו' כיון שע"י נמשך תיקון הבחירה נמדד להם במדה שמידו שיושפע להם רוח חן ותחתונים מנועם עליון מיד הש"י שבידו כל הבחירות כנ"ל ועי"ז עליהם תבוא ברכתי טוב כי הברכה היא בסמוי מהעין בחי' יה' נסתרות בחי' עוה"ב וזהו מה שסיים ולך ה' החסד דהיינו בחי' מזל עליון נוצר חסד כידוע מהאר"י ז"ל הכובש מצולות ים בחי' הבחירה לא טובה בחי' שמים כעשן נמלחו בבחי' מקצה שמים ועד קצה השמים שבזה דהיינו בחי' תאוה וגאוה לא טובה כמ"ש במקום אחר והיא בחי' קץ שם לחושך שיש

בזה בחי' מחשכים חושך כפול בבחי' מצולות ים שמתנשאים גליו על ידי גאוה כמש"ה בגאות הים ובבחי' אשר הלך חשכים. וכן תאוה לא טובה הוא בחי' מים זדונים כבשערי קדוש' למוהרח"ו כי מקור התאות הם מבחי' מים ע"ש אך בחי' חסד כובש בחי' מצילות אלו וזהו בחי' מזל עליון הנותן בים דרך דרכי נעם מפולש בבחי' ענני במרחב יה לתקן מיצר דהבחירה והוא ע"י בחי' י"ה נסתרות כנ"ל וצריך לעיין בפסוקים הק' אלו בדרך זה במש"ה כי עוז לאלקים וכו' ובמים עזים נתיבה דהיינו תיקון הבחירה מצד הנהגת הבחירות שבעולם וזהו נתיבות שלום שהוא בחי' מרבה צדקה מרבה שלום ובחי' צדקה הוא בחי' מה שאנו כמשלימין מה שחסרה הבריאה ולא השלימה והניחה מקום לנו להתגדר ולהשלים לטוב ע"י בחירתינו והש"י אוהב עניי עב"י ונתן דרך לנו שנזכה בהם ועל כל זה כ' ולך ה' החסד ולך ה' הצדקה וזש"ה רודף צדקה וחסד עיקר צדקה הוא מהש"י שהוא משפיע חיים כמ"ש ואורח נתיבה אל מות צדקה שמיוחסת לפעולתינו היא רק בחי' נתיבות שלום והוא רק בחי' אל מות אבל אין בידינו כח ליתן חיים רק שאנו כמבריחין ארי שלא יעלה מות ח"ו רק טוב סנה:

ואולי זהו בחי' מש"ה באר רחובות כי הרחיב ה' לנו שבידו כל הבחירות ושמו ג"כ שלום בבחי' לך ה' הצדקה ונתן שלא רבו עוד ע"י זה הכיר ע"י נתיבות שלום שהש"י ענהו במרחב בדרכי נועם וזהו בחי' כי עתה הרחיב ה' שאין ועתה אלא תשובה והיינו עילם הנועם היינו עולם התשובה כידוע שהיה השלום ע"י שהרחיב ה' והיינו בחי' מזל עליון שמשם בני חיי ומזוני וזש"ה ופרינו בארץ שנזכה לבנים מצד מזל נוצר חסד המסיר בחי' קנאה כידוע מכוונת תשליך וזכה לזרע השלום ומצד שרק עפ"י דעת עליון מקור הבחירות יש בחי' הצפיה בעתידות הכל צפוי גם שהרשות נתונה ולא זולת זה לא בזכותא תליא ג' הנ"ל כי היכל זכות ששם סנהדרי גדולה שלמעלה דנה רק באשר הוא שם כי הרי העתיד עד ין נעלם כיון שניתן לבחירה אי אפשר להבחין ג' אלו שהם נבחנין ע"ש העתיד ולזה במזלא תליא בבחי' מזל עליון מקיר הבחירות שורש הידיעות וחיים ברצונו (נוצר אותיות צנור רצון והיינו מזל עליון כיצר חסד) וצדיקים שקרוים חיים זהו הכרעת הבחירה בחי' בא לטהר מסייעין לבחי' חיי בשרים לב מרפא שיהיה שלום בעצמיו ע"י תיקון חטאותיו זהו בחי' מזלא כנ"ל נחלת ה' בנים נחלת שפרה טוב ינחיל בני בנים בבחי' הצפיה בעתידות שיהיה מהם איזה תועלת טוב משא"כ אותה שבהחלט לא יהיה מהם תיקון וטוב להם שלא נבראו משנבראו בהחלט שהרי כל אשר ה' עשה הוא טוב או למכשירי איזה טוב ומעיינו של נח ע"ה נכבש מלהוליד כידוע וכל זה מצד הצפיה בעתידות בידיעה הקודמות לבחירות מזוני הוא ג"כ בחי' למעלה מקצה

השמים כנ"ל בבחי' מה שאמרו חז"ל מזונות ו של אדם כקרי"ס ויושע ה' ביום ההוא כ' בזוה"ק בעתיקא תליא דהיינו בחי' מזלות הנ"ל למעלה מסדרי הטבע שע"פ הבחירה וכן הוא מזונות בבחי' שאחז"ל אנחתי' לסילתאי וכו' בעיתיה ולא אשכחיה וכו' איכא גנבי הכא גלגלא הוא דהדר דהיינו שבחי' נותן לחם לכל בשר כל"ח היינו נוצר חסד עליון מזל עליון הנ"ל שהוא למעלה מקצה השמים בחי' גלגלא דהדר זה ישפיל וזה ירים בבחי' התיקלא ולא לאדם דרכו ואין עניות ולא עשירות מהאומנות וזהו בחי' חסדו גימ' מזל"א גימ' לחם וכן חיים הוא בחי' חסדו בבחי' חסדך מחיים והיינו בחי' נחלה לישראל עמו כל"ח שהיא ג"כ בחי' נחלת בנים כנ"ל וזה מש"ה בורא שמים ונוטיהם רוקע ארץ וצאצאיה כמ"ש בזה בזוה"ק בורא שמים לעילא לעילא דהיינו בחי' הידיעה כנ"ל נותן נשמה לעם עליה (מהרב המפורסים בש"ט מוהר"ר משה יודא ליב ע"ה שמעתי בשמו דרך צחות בבחי' שאחז"ל ריש יבמות עליה בחייה וכתבתי בזה במק"א ואולי כן הוא בזה שבחי' נשמה הוא בחי' בריאה דמקנן תמן וה' נסתרות הדעת העליון כנ"ל מקור החיים כידוע וזהו עליה בחייה) השמים גימ' נשמה והיינו בורא השמים ונותן הנשמה ורוח להולכים בה היינו בחי' הילוך הבחירה ואשר בדרך לבך לבי הלך וכו' אתהלך בארצות החיים וזהו בה ולא עליה דהיינו בתוך בחי' הבחירה אך בחי' כשמה הוא עליה למעלה ממקור הבחירה:

ואולי י"ל שזהו כוונת חז"ל דנשקי ארעא ורקיעא וכו' דהיינו בחי' חיבור הידיעה עם הבחירה כווי כווי היינו בחי' הכלל הגדול מת שיחסר הטבע ישלים הנס בחי' עומד אחר כתלינו וכו' מה יעשה אדם ויעשיר יתפלל למי שהעושר שלו ויעסוק וכו' בחי' חלו נא וכו' כמ"ש בתיזוה"ק וההשגחה הוא ליתן קיום לכח הנתון בידינו ע"י הבחירה בחי' אורות פנימיים עצמיים שלנו ומה שיחסר בזה משלים הש"י בסבות שלו מבחוץ למעלה מהשגותינו בבחי' עושה נפלאות לבדו הוא לבדו ידע טיבו דעביד ואחרא לא ידע זהו כווי כווי כפל אנחתיה לסלתאי בבחי' גול על ה' וכו' שגם שהרבה עשו כרשב"י ע"ה ולא עלתה בידם (מצד שהיה בבחי' כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש וכו' שהוציא לו הש"י חרוב ומעיינא ע"י זה לא היה בו שום צד חשכות הראית כל דהו בעניני הבחנת המשקל בפרנסה שע"י בחי' זבולון ולזה נתיסד על ידו דרך התעוררות התיקון בזה כמ"ש ברעווה"ק נשא כמ"ש במק"ר בזה) הי נו מצד שלא רבים יחכמו לנכון והוא עול ציבור שיהיה פרנסת רבים מוטל עליהם שיספיקום עפ"י היסח דעת המתפרכסין וכמ"ש במק"א והיינו מצד שאדם אחד מאלף מצאתי בבחי' שרי אלפים נגד אחד דאדנות שממנו מיתוק כל בחי' הדינים והם לבדן שתורתן אומנתן הם בבחי' כרשב"י ע"ה שבתא דכולא

שתא שגם אוכל נפש אינו עושה רק הכל מוכן לו מזולתו כבשבת קודש וכהדרגה שהיה בקצת אוכלי מן שלא נצטרכו לשוטט לחזור אחריו כמ"ש בזוה"ק וזהו מה שאמרו חז"ל לא ניתנה תוה"ק אלא לאוכלי המן ואין צריך להיות בבחי' כקר"ס שאחר תפלה הוצרכו לילך אליו רדים וכו' וד' דאדנות מתחלפת בק' בא"ת ב"ש והיינו בחי' ק' ברכות יברכך בכל אשר העשה היו בבחי' איש תרומות שצריך לחזור לגרנות והוא בחי' שטו העם ולקטו שעסק יהולל חכם וגרם קצת שטות כמ"ש בזוה"ק וזהו בחי' מזונותיו של אדם שהוא המשתדל הוא כקרי"ס לילך לשם והוא שניה לבחי' האלפים והוא בבחי' יו"ט שעושין מלאכת אוכל נפש ובחי' שרי חמישים הוא בחי' חוה"מ מלאכת דבר האבד או לצורך יו"ט וזהו בחי' נ' דאדנות בחי' נאמן פשוט וכפוף מו"מ באמונה בחי' זבולון ועל כל זה לעתות הפנאי תורתן קבע רק שטרודים יותר במו"מ מבחי' המאות שזכו לברכה בחי' אוכל קמעה ומתברך במעיו וכן עוסק מעט ומרויח הרבה ובחי' החמישים עולים ממיצר טרדתו ביותר במו"מ ונראה להם שהוא דבר אבד האדם לנפש חיה שאם אינו יגע אין לו מה לאכול עבד מכוין כבב"ר שם ובבחי' העשרות הם הטרודים ביותר בעשיה י' בחי' עשיה והם בעל אומניות ונהנים מיגיעם ועל כל זה יוצאים ידי מעשר כספים מיגיעם והם בבחי' ר"ח שג"כ יש בו הארה ביום חודש יפתח וכו' וצלע"ע בזה ואחד מאלף ראוי שיהיה בבחי' כרשב"י ע"ה בבחי' גול על ה' והוא יעשה בחי' חסד עליון כנ"ל בחי' גדול מעל שמים חסדך בחי' עדן אחדות א'. האלף והיא בחי' בירור מעשיו לשם שמים וע"י בחי' בטל רצונך וכו' רצונות זולתו בטלים וטפילות לו וזהו בחי' מצאתי בחי' בחנם שלא על מנת לקבל פרס ובחי' היסח הדעת שהוא מופלא מסגנון דעת ורוח הבריות בבחי' נזיר אחיו כו' ולזה היה נאה להשלם ההוא להניח סילתיה בבחי' גול על ה' דרכך אדמצלינא בעותיה ולא אשכחיה דהיינו תפלה צריך להיות כנ"ל ולזה ירד מן דבר יום ביומו כדי להתפלל כידוע משאחז"ל בעיתיה ולא אשכחיה בדרך היסח הדעת ובחנם בבחי' מציאה לא הגיע לידו ובבחי' ר' אליעזר בן פדת ע"ה שמזלו גרם כן מטעמים כמוסים עליונים מצד גלגולים קודמין לתקנם וזש"א איכא גנבי הכא שלפעמים כשהשפע יורד מהש"י כשהולך ע"י שלוחים יש עיכוב וחסרונות ע"י השלוחים בבחי' תוחלת ממושכה כמ"ש במק"א בזה כמ"ש בזוה"ק בזה וכתיב ואלי דבר יגונב וזהו אם יורד דרך שרי אוה"ע להתפרנס עליהם ואמר גלגלא הוא דהדר בחי' זה ישפיל מצד גלגולים הקודמים כנ"ל היטב

מצד טועמיה חיים זכו מצוה לטעום בעש"ק ממאכלי שבת"ק. נראה דהיינו מבחי' מן שהוכפל בעש"ק. ואכלנו בעש"ק מהמוכן לשבת"ק כידוע ולזה כמו שבמן כתיב ויאכילך

מן וכו' כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. וע"י עש יתינו מעין דוגמא דמן אנו זוכים לחיים טובים מרחייא דטחנין מכא לצדיקייא בבחי' מוצא פי ה' יחיה. גם י"ל שע"י הטעימה בעש"ק יובחן מה שאחז"ל תבלין יש לנו ושבת שנה כידוע. וי"ל שהוא ג"כ מצד משאחז"ל בראתי הוה"ק תגלין ליצה"ר להמתיקו. ולא ניתנה הוה"ק אלא לאוכלי מן ותוה"ק היא חיינו וכו' והוא מוצא פי ה' כנ"ל ובעש"ק מיוחד ללימוד יותר מבשבת"ק שת"ח מרבים בו עונג כמו דאיתא בש"ע לזה טועמיה בעש"ק בבחי' טועמיה חיים זכו וכו':

כל מקדש שביעי כראוי לו:

כ' במק"א מה ששמעתי בזה שהכוונה כל מקדש שביעי כל אדם מקדש את יום השבת כראוי לו כל אדם כפי מה שהוא ואולי הרי זה מעין בחי' שכתב בזוה"ק פ' פנחס לכל חד וחד ועב"י נחית ליה נפש יתירה בשבת כפי מה שהוא אם הוא חסיד נותנין לו נפש יתירה ממדת חסד ואם הוא ירא שמים נותנין לו ממדת גבורה ואם הוא תם נותנין לו ממדת אמת עיי"ש והיינו כראוי לו כפי מדריגתו וכנ"ל:

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא. נשאלתי מדוע נקיט המשורר המאחרים לצאת מן השבת קודם וממהרים לבוא. דסדר הזמן הוא הכנסת שבת"ק. ואח"כ אפוקי שבתא. והגם שכן הוא דרך המשורר לשמור נעימת שווי החרוזים ואינו חושש לסדר המאמר כ"כ:

עכ"ז מה דאפשר לשנויי משנינן והכוונה הוא מצד לא זו אף זו כי במוצאי שבת"ק הסברא נותנות לאחר מצד שהביה"ש יש לו חזקת היום משא"כ ביה"ש דעיולי שבתא יש לו חזקת חול ומ"מ ממהרים לבוא ועיין מג"א ז"ל בה' עירוב כתב בזה אודות החזקה. גי"ל פשוט דשאני מיגנא ממיקם כמשאחז"ל ביומא. וכן הוא איחור של אפוקי יומא יש לדונו מצד עצלות משא"כ זריזות דעיולי שבת"ק הוא רק לש"ש באהבה:

פוסעים בו פסיעה קטנה סועדים בו לברך שלש פעמים י"ל עפ"י מ"ש בזוה"ק שבחול נחת רוח הש"י מברכת המזון שלנו לבד ובשבת קודש נ"ר הש"י אף מהנאתיני בגשמיות וז"ש פוסעים בו פסיעה קטנה שאנו נוהגים בקטנות ובענוה וכן הוא דרך ענוים בפסיעה דקטנות וחנו מחזיקים עצמינו בקטנות המדריגה שגם בשבת נ"ר הש"י הוא רק לברך שלש פעמים כי גם בשבת יש להש"י נ"ר גדול מברהמ"ז יותר מהנאות נו וכל מגמותינו לנ"ר על צד היותר טוב.

נחלת יעקב יירש בלי מצרים נחלה. שמעתי מהותיק מ' יעקב נ' בהחסד מוהר"י מיכל מ"ק זאלישטשיק שבחי' נחלה בלי מצרים הוא מבחי' הרודף אחר תיקונים של חביריו ע"כ:

וי"ל דהיינו מדה כנגד מדה היטב שכמו שהוא אוהב תיקונים של זולתו שבעם ב"י. כמו שנצטווינו על אהבת עב"י זה לזה מצד הכלל דכנס"י שהוא בגדר אחרות כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד. וכל שהוא נוגע חוץ לאדם עצמו. הרי זה בלי גבול כלל ואין לזה שיעור וסוף שאפשר שיתרבה זה יותר מגביל סיפוק זמן חיותו בעוה"ז. כי רק במה שנוגע לתיקון של עצמו יש שיעור וגבול כי אין השי"ת חפץ משום בריה יותר מכפי כחה. משא"כ בהנוגע לזולתו כשמתנדב את עצמו לתיקוני זולתי. אפשר שלא יוספק לו זמן חיותו בעוה"ז לרבוי השתדלות השייך בזה ומ"מ מקבל ע"ע לעשות תיקון כפי שיוכל. ומ"מ בנדיבות זה כלול גם מה שהוא יורש מהגבול ועי"ז מכחילו השי"ת נחלה בלי מצרים כפי כל יכולתו של השי"ת. ושייך זה לשבת"ק שהוא זוג לכנס"י בחי' הכלליות ולזה נקראת שבת"ק כלה מלכתא לשון כלליות. ולזה שייך לשבת"ק נחלה בלי מצויים כי כח הכלליות מתרבה הרבה שיש לכל אחד ואחד זכות מעין כל הקבוץ כמ"ש במק"א גם אמר. שיש מכניס אורח. שיאכל רק כדי שיאכל גם האורח. כן שמע מהרב החסיד המפורסם בש"ט מ' יוסף ז"ל מ"כ ב"ק יאס יצו. וי"ל שזהו מרומז במהש"כ צדיק אוכל לשובע נפשו, שבחי' נפש הוא נפישותא כנ"ל כמ"פ. ונפש של הצדיק. הוא להרבות צדקה. וזה שאמר שהצדיק אוכל כדי שיהיה שביעה לנפשו נפש צדיק להשפיע:

הלוכך תהא בנחת עונג קרא לשבת. היינו הצדיק שהוא הולך הילוכו בקידש בנחת ולא בהפלגה בלי הדרגה לזאת עונג קרא לשבת על שם העונג הגופני כי אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך ובאמת להתענג בהענוגים ברבורים ושליו ודגים שיהיה עונג נפשיי העיקר בתענוגים גופניים:

ובשבע כלכלתני. שמעתי ממו"ה צבי הירש בי' במו"ה משה ז"ל מפה מגזע הגאון בעל בית הלל ז"ל שהכוונה ע"ד שאמרו חז"ל נפיש נפיחי כפין ח"ו מדלית איסר ולמשא ומתן טוב שלא יהיה זול לגמרי כן אומרים העולם. וי"ל שבחי' כלכול לשון צמצום כמ"ש במק"א מלשון כלי כי בלי גבול לא טוב וכן הוא בחי' מכלכל חיים בחסד גם שהוא התפשטות כידוע וכמ"ש במק"א.

בכוונות כתוב כי ר"ת "מנוחת "שלום "השקט ר"ת משה. והנה זה מכוון לבחי' עת רצון שמתגלה אז במנחה דשבת"ק רצון גימ' משה עה"כ וגימ' צינור כי משרבע"ה הוא מקור כל הצינורות של השפעת דעת טוב וכל הטובות כמשאחז"ל משה שפיר קאמרת על

אנשי הדעת טוב שבדור. כי ע"י צינור דמשרבע"ה יש השפעת כל חכמה ובינה ודעת טוב. אשר ה' יתן חכמה מפיו דפת ותבונה. ומשרבע"ה הוא בגדר מש"ה אני כפיך לאל. כי שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ויהי בישירון מלך. פה מלכות. בחי' כלל מלכות דכל העולמות והזמנים ובההוא שעתא אסתלק משה נביאה כידוע ממאמר זוה"ק אז ולזה עת לחננה להתחנן על נפשו אז דהוצאת ספר תוה"ק שיפתחו לו שערי השגה טובים. זמן מנחה דשבת קודש היא עת רצון ורעוא דרעוין מנחה גימ' חס"ד א"ל שהיא בחי' רחמי גו רחמי וגם שבחול בשעתא דמנחה דינין מתערין עכ"ז יש בחי' חסד אל בחול ג"כ כנ"ל **לראשי חדשים**

אולי י"ל הטעם שמצוה להרבות בסעודת ראש חודש כי בר"ח ניתן מעלה לנשים לשבות ממלאכה. לזכרון טוב. מעלתם שלא פרקו נזמיהן לעגל רק הער"ר פרקו כידוע ובכך יש תיקון על מה שאכילת עה"ד ע"י אשה גרם כל הקלקולים ע"י זה מצוה להרבות בסעודה ומהפכים סגנון אכילה לתיקון ע"י מעלה שיש בטב"י בכך גם הוא מצד שבראש חודש יש עליה לכנס"י בסגנון עטרת כירוע מהאר"י ע"ה ע"י זה רומז מעלת אשה בבחי' אשת חיל עטרת בעלה כידוע וממשיכים שפע לסעודות ע"י סעודה ההוא במעלה הנ"ל ובבח' בינה יתירה שבאשה שייך ר"ח בבחי' חכמתכם ובינתכם לעיני העמים שקאי על קידוש החודש וקבועות המועדים שהוא ע"י חשבון תקופות ומולדות:

לחודש אייר וסיון

אייר גימ' טוה"ר עה"כ לזה הוא בימי הספירה ימי טוהר חושבנא לדכיותא וכל החודש הוא ימי הטוהר וגם לפניו ולאחריו (ובסדר הדגלים שייך החודש ההוא לישששכר. יששכיר גימ' שי"ש טהור (וכמ"ש במק"א מה שדברתי מזה עם כבוד מחותני הרב החסיד המפורסים אא"ק מוה' צבי הירש ני' מק"ק זידיטשוב יצ')) יששכר גימ' ב"פ קדושה אין קדושה אלא פרישות מהבלי עוה"ז לאהלי תוה"ק וכאלו פורש ממיתה לחיים ובחי' שיש בבח' שי למורא מצדינו כי אם ליראה ה' עי"ז זוכים לאהבה עליונה להנחיל אוהבי יש ונחי' יראה אייר גימ' ביראה וכ' יראיך וראוני וישמחו באהבה שזוכים אליה כנ"ל ולישרי לב שמחה.

ובר"ח סיון היה בחי' מקצת היום ככולו ובהז' נקיים ספירה חושבנא לדכיותא שכל אחד ואחד מהנקיים כולל ז' ימים ומר"ח אין עוד ז' ימים בשום אופן והיה אז אתחלתא דטהרה דם נעכר ונעשה חלב שמירה על חסרים ור"ח סיון מ"ה לספירה מתחיל ימי הגגלה:

הגבלה גימ' מ"ה גימ' ל"ב אח"ד שאז היה בחי' ויחן ישראל בלב אחד לב טוב נגד ההר שהיו בגדר צדיקים שלצדיקים נדמה כהר מ"ט ימי ספירה גימ' לב טוב כי הימים האלה

נזכרים מה שנעשה כבר באותן הימים והימים האלה מסוגלים לסגל בהם מצות ומעש"ט ולקנות קנין טוב בנפשו:

בכ"ט בסיוון הלכו המרגלים לתור את הארץ וחזרו בט' באב הרי זה ג' חדשים סיון תמוז אב אולי י"ל שלכוונה זו שלחם באותן הימים. כי בחי' הילוך שייך לחודש סיוון כמ"ש בספר יצירה הק' ובחי' ראיה שייך לחודש תמוז ושמיעה לחודש אב עיי"ש לזה שלח אותם משה רבע"ה בחודש שנרמז בו הליכה כנ"ל לילך בדרך טוב ובכוונה טובה ובחודש תמוז שהוא ראיה לראות בטוב הארץ ובמעלותיה ולא ח"ו בהיפך ובחודש אב בחי' שמיעה לדברי הש"י שאמר ואעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה וכו' ולא הוצרך כלל לשלוח מרגלים והם פגמו בהילוך ונטו מדרך הטוב ולא לבם הלך בדרך אשר שלחם ופגמו בראיה שראו רק לא טוב ולא שמעו לדברי הש"י וגם עב"י שמעו להם וכולם שקלי למטרפסייהו **לחג השבועות**

יום מתן תורה הק' נקרא חג שבועות מלבד טעם הפשוט י"ל ג"כ ברמז שהוא בבחי' שבועת ה' תהיה בין שניהם בין הש"י ובין עב"י שהוא אלקינו ואנחנו עמו מושבעין ועומדין מהר סיני שרק אותו נעבוד ואפילו ח"ו כל אוה"ע רוצים להעביר אותנו מאמונת הש"י אנו עזין שבאומות ואמרו חז"ל הוי עז כנמר ועזה כמות אהנה דהש"י וכן הוא אהבת הש"י לעב"י ומתן תוה"ק היה בבחי' חתן וכלה שהם מושבעים ועומדים שלא חסיר אהבתם לעולמים, ורק אם ראה בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות ולגבי עב"י כ' איזה ספר כריתות אמכם ובמתן תוה"ק כפה עלינו ההר כגיגית להיות בגדר אנוסים וגבי אנוסה כ' לא יוכל לשלחה כל ימיו ולא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב עוד ישוב ה' לרחם את ציון ונדחי ישראל יכנס ויחדש ימינו כקדם בתוספות טובה כפולה ומכופלת.

וכתיזוה"ק כ' רמז לשם שבועות ע"ש מלא שבוע זאת וניתנה לך גם את זאת ע"כ. והיינו ברמז על שבעה שבועות הז' נקיים וניתנה לך גם את זאת התורה שנקראת זאת כמו שאמרו חז"ל (וכן י"ל ברמז מש"ה לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת היינו זאת התורה שנקראת אשה כמו שאמרו חז"ל:

כי מאיש לוקחה תורת ה' איש מלחמה או כי מאיש לוקחה זה משה רבע"ה איש אלקים תורה צוה לנו משה וזאת הברכה אשר בירך משה וכמ"ש במק"א בזה) וזהו מלא שבוע זאת חמימות בעינן. ועוד כתב שם בתיזוה"ק שתורה שבכתב הוא בחי' לב ותורה שבע"פ הוא בחי' פה י"ל שהוא בבחי' ועל לוח לבם אכתבנה הרי שבחי' כתב הוא שייך לבחי' לב וזהו בחי' ועל לוח לבם אכתבנה כי דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן בע"פ ולבא לפומא לא גלייא ובחי' פה ולב שוין הוא בחי' אחת דבר אלקים שתים זו שמענו ותורה

שבכתב ושבע"פ שתיהן ניתנו כאחת ותורה שבע"פ ניתנה ברמיזא בתורה שבכתב והכל בכתב מיד ה' עלי השכיל והרמז במאכלי חלב לביבות ממולאים בגבינה י"ל שמרמז על תורה שבכתב ותורה שבע"פ קמח שהוא מה' מיני דגן מרמז על ה' ספרים חמשה חומשי תורה וממולא בגבינ"ה שגימ' ס' בס' מסכתות שנרמז בהחמשה חומשי תורה וליכא מידי דלא רמיז בתורה וכל דרשות חז"ל הם צפונים בתורה שבכתב כמשל הגבינה בתוך הקמח כנ"ל:

לבין המצרים

כ"א יום שבין המצרים גם שנמנו וגמרו שיש כ"ב ימים י"ג מחודש תמוז וט' מחודש מ"מ אנן בדידן קיימי שרק כ"א יום הם ויום תשעה באב אינו מן המנין כי ביום הזה נולד משיח שיבב"א דמצד זה ביקש רבי לעקור ט' באב מצד דמזליה חזי שכבר נולד הגואל ובמהרה יבא ויגאלינו וא"ך טוב לישראל ורק כעת מועט הטוב לעב"י כמו שאמרו חז"ל אכין ורקין מיעוטין הן והיינו אך טוב שהא"ך ימים שבין המצרים הוא מועט הטוב לעב"י וכמו שאמרו חז"ל והובא בש"ע הק' שקטב מרירי שולט בימים ההם ואסור להכות התלמידים ברצועה כידוע ולדס"ל שכ"ב ימים הם י"ל ג"כ ברמז מש"ה ומפני שמי ניחת הוא שאותיות שלפני שם הוי"ה הק' הם טדה"ד גימ' כ"ב וכידוע ג"כ מצירוף שם הויה שבחודש ההוא והיינו מפני שמי ניחת הוא כי הם ימי רוגז וצער לעב"י והש"י ירחם עלינו ויגאלינו וקול ששון ושמחה ישמע בגבולינו בב"א:

לראש השנה

מנהג עב"י לאכול תנוח מטובל בדבש בר"ה. י"ל הטעם שהוא מרמז לבחי' תחת התפוח עוררתיך ובר"ה יש בחי' עורו ישנים וכו' כמו שכתב הרמב"ם ז"ל וטיבול בדבש מרמז למה שניטל שומן הפירות על ידי פגמי האדם ובר"ה כתיב אכלו משמנים ושתו ממתקים לזה צריך להטביל בדבש גם ירמז אכילת תפוח בר"ה כי תפוח הוא אותיות חופת רמז לי' חופת שנעשו לאדה"ר ז"ל בג"ע קודם החטא והיה אז יום בריאתו בר"ה כידוע:

שופר איקרי קרן. קרן גימ' עפר יש בזה רמז מש"ה יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה וכיון דקיימא לן דאלו ואלו דברי אלקים חיים ובתשרי נברא העולם ואנו אומרים זה היום תחלת מעשיך מצד שבראש השנה היה בריאת האדם שהוא עיקר העשיה מעשה ידיו להתפאר ובשביל נעשה אדם היה עיקר בבריאת העולם כידוע וכיון שר"ה מכוון נגד יום ו' דז' ימי בראשית ערב שבת בראשית שבו היה הסתת הנחש שעפר לחמו ע"י זה התיקון בתקיעת שופר לסתום פה השט"ן הוא הנח"ש והתיקון ע"י קרן שגימ' עפר ושופר מבטל שופ"ר נוטריקון שטן ופגע רע.

שופר קרן בהמה מורה בחי' משים א"ע כבהמה צאן מרעיתי אדם אתם ועי"ז נעשה רוח הבהמה טפיל לרוח האדם:

תקיעות דמעומד בחי' דינא רפיא ע"ד רכות מעומד ודמיושב בחי' דינא קשיא קשות מיושב גם בחי' מעומד בחי' זכר משפיע כביכול מפרנסין לאבינו שבשמים תקיעות דמיושב ישיבה מעלמא דנוקבא מקבל יש"ע:

בר"ה אומרים תשליך על שפת הנהר שבו דגים לרמז בחי' עינא פקיחא דלא נאים תדיר בבחי' הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל ועיני ה' אל צדיקים עב"י שכולם צדיקים ועיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ועיניו פקיחות ומאן דלא נאים בריש שתא בשינה שהוא א' מס' במיתה מציל מבחי' מיתה רק חיים:

כתבינו בספר החיים למענך אלהים חיים הכוונה כתבינו בספרן של צדיקים שהם חיים למען הש"י לעשות נחת רוח לאביהם שבשמים והש"י יעזרינו שאנו ג"כ נהיה בגדר זה וחפצינו יהיה בחיים שהוא רק לרצון הש"י ולא להנאותינו ורק לעשות רצונך אלקי חפצתי ומי האיש החפץ חיים בחיים טובים הנצחים וכמ"ש במק"א על מה שאמרו חז"ל מאן בעי חיי מאן בעי חיי ב"פ היינו מאן בעי חיי שהחיים יהיה בחיים הנצחים כנ"ל:

לחג הסוכות

בסוכות תשבו שבעת ימים ע"י מצות סוכה ישבו בסוכה העתידה סוכת לויתן וחופות שבגן עדן והיינו בחי' שבעת ימים יום השביעי שכולו שבת סוכה מורה בטחון בבחי' משכני אחריך כרוצה שעוזבים דירת קבע והולכים לדירת ארעי ובמצות סוכה יתוודע מעלת עב"י כמו שאמרו חז"ל בר"פ דע"ז כידוע ובחי' מגדול עוז בו ירוץ צדיק ונשגב ובחי' ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך דהיינו בחי' בטחון הנכון:

סוכה צריך להיות כוכבים נראים מתוכה מרמז לבחי' לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון בבחי' המוציא במספר צבאם וכו' ופסולת גורן ויקב מרמז לבחי' מאין באת מעיכול מאכלים ודירת ארעי מרמז לאן אתה הולך ומורה עניות וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום ועי"ז זוכים לסוכות שלום כן תפרוש עלינו בשלומך היטב:

יש לומר שלכך לא א קלע בשים פעם יום ב' דסוכות בשבת כיון שכתב בתיזוה"ק שתיקונו של אברהם אע"ה היא במחשבה ושל יצחק אע"ה במעשה עיי"ש קודם עובדא דבעלי קבין ובסדר האושפיזין הרי יום ב' נגד יצחק אע"ה ולזה ביום ההוא תמיד יש נטילת לולב במעשה ולא בדיבור לבד כבשבת קודש וחביבין דברי סופרים יותר מיינה של תורה.

בליל הושענא רבה ניעורין כל הלילה ואומרים כל ספרי תהלים מצד שהוא אושפיזא דדוד המלך ע"ה ודוד היה ניעור ולא היה ישן רק שיתין נשמי ואמר שירות ותשבחות לזה אנו מעוררים מדה שלו.

ערבה דהושענא רבה נוהגים לאגוד בעלי לולב לול"ב ערב"ה גימ' משה גימ' כ"ח יצ"ר טו"ב בני מו"ה ישראל ארי' ליב יצ"ו אמר שלכך בערבה מכ"ה נביאים מזכירים זכות משרבע"ה רבן של כל הנביאים הושענא גימ' ב"פ יראה ערבה גימ' עזר מציל מכנגדו רק כח יצר טוב כנ"ל שהוא עזר.

לפורים

כל הימים טובים בטלים וימי הפורים לא יובטולו אולי י"ל שהוא מצד שאז קיבלו עב"י את התורה הק' ברצון ובשמחה כמו שאמרו חז"ל עמש"ה קיימו וקבלו קיימו מה שקבלו כבר בכפיה ואונס מכאן מודעה רבא לאורייתא שקיבלו באהבה ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ועי"ז לא יובטלו וחודש אדר הוא בחי' ק' שחוק כמ"ש בספר יצירה הק' ולזה אמרו חז"ל מאן דאית ליה דינא בהדי גוי לשתמיט מיניה עד אדר מצד שהוא בחי' שמחה כנ"ל וכתיב שמחה לצדיק עשות משפט ועב"י כולם צדיקים ואז טוב לעשות משפט כתוב בגוים

ה' זמנים דקריאת המגילה הם גימ' אדנ"י וד' ימים המיוחדים לכל הפרזים הם גימ' ן' להראות בחי' החירות לעב"י בבחי' נש"ב יובל בחי' נפילה להמן הרשע ודכוותיה והוא גימ' דד' ימים והר"ז בחי' רמז ד"ן מאדני שהוא תיקון בחי' דמי אחיך צועקים כמ"ש במק"א בזה והוא בבחי' גוי אשר יעבודו דן אנכי והתחלת הב' ימים הוא י"א הרי יש רמז כל שם הק' אדנ"י והוא תיקון בחי' דינ"א דמלכותא לטובה כראוי לעב"י ובה' פסח שואלין ודורשין ל' ימים לפני פסח ומ"מ תיקן עשרבמ"ה לקרות דבר יום ביומו והיינו בבחי' קריאה שבברכות בציבור חוץ הברכות של כל יחיד בכל יום על התוה"ק וכן הוא בחי' המגילה שגם שחסר י' בגימ' אסתר לאדנ"י מלא כמ"ש במק"א עכ"ז אנו משלימים י' זו עפ"י כח הברכות שכולם הם מבחי' י' אומניות שבת"ק מקור הברכות ובצבור בעשרה עדיף טפי לכ"ע והברכות שייכות למשה רבע"ה דלא פסק טעמא בבחי' שמי וזכרי וכנ"ל במקו"ר ובכל מקום שאזכיר שמי וברכתיך לטובה וכמו שנשאר עכשיו לרוב בני העולם רק יום י"ג לתענית וי"ד לשמחה וכל יום מימי אדר הוא בחי' ק' שמחה כמ"ש במקו"ר תר"ז בחי' קי"ג וקי"ד ושניהם גימ' זכר גימ' ברכה ובשושן הרי שני הימים בגימ' ברוך עה"כ לטובה **השמטה לפ' ואתחנן**

כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה'. ידוע משאחז"ל בזה וכ"ה ברש"י ע"ה כאן. וי"ל ג"כ שהמקום כיבוד אב ואם ועושה רצונם. הוא ממש כעושה מצוות השי"ת. וצוויים יהיה בעינך כאשר צוך ה' כן יהי' בעיניך וי"ל ג"כ שהכוונה שגם כשהתנו אב ואם שמצווים אותו רק כדי שיטול שכר קיום מצוות כיבוד כשיקיים דבריהם. ואם לא יעשה כדבריהם מתנים בפירוש שלא יהיה עונש על זה. ויהיה כאלו לא צוו אותו כלל. עכ"ז כיון שהוקש כבוד אב ואם למצות השי"ת. יש בזה ג"כ גדר משאחז"ל במנחות דבעידן ריתחא ח"ו ענשינן אעשה שאין עונש עליו כלל. וכמו ציצית שלא נצטוינו לעשות בגד בד' כנפות כדי להביא א"ע לכלל חיוב מצוות ציצית וא"כ אין שום עונש על ההולך בלי בגד של ד' כנפות ופוטר א"ע ממצוות השי"ת. ועכ"ז בעידן ריתחא יש על זה עונש כיון שהיה בידו טובו להרבות קיום המצות ולהביא א"ע לכלל חיוב ציצית ולקיים מצוות ציצית. כיון שהכל ברא השי"ת לכבודו ונ"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו א"כ עלינו לחפש ולבקש כל טצדקי דאפשר לנו להתרצות אליו. ולהרבות נ"ר שלו וחקר כבודו. ובזה יובחן שעבודתו מאהבה כדי לתרבות נ"ר השי"ת כיון שהיה לו צד לפטור א"ע ממצוה זו ואין עליו עונש מ"מ הוא מביא א"ע לכלל חיוב. כיון שיודע שכשיקיים המצוה יהיה נ"ר להשי"ת עי"ז הרי עבודתו מאהבה. ולא מצד שמירתו א"ע מעונש. ועכ"פ בעידן ריתחא יש עונש גם על זה על מה שחיסר א"ע מטוב שהיה בידו לעשות לעצמו. וכן הוא בכבוד אב ואם. שגם שהתני שלא יהיה עונש. מ"מ כיון שאם היה עושה רצונם היה זה בגדר מצוה ושכר. לכן בעידן ריתחא יש עונש גם על זה על חסרון טובתו. ואולי יובן טעם ענין עידן ריתחא שלפעמים השי"ת מנהיג בדרך מה שהכל ברא בשביל עב"י כידוע. וא"כ במה שאין נמשך עי"ז שום עונש לשום נמצא ואיננו מצוה קבועה להתחייב לעשותה כנ"ל. יש צד זכות לומר כיון שהיה בו ענין הסתפקות ולא נשתוקק להביא א"ע לכלל חיוב המצוה שיש בה תוספת שכר טוב אין עליו עון. שגם שנ"ר השי"ת להטיב ולהרבות ליתן שכר כמ"ש במק"א על מה שאחז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה. ובזה יוגנו כמה פסוקים בפ' ואתחנן כמה פעמים כתיב לשוב לנו. אך אח"כ כתיב וצדקה תהיה לנו כי נשמור וכו'. כאשר צוונו דהיינו מתוך שלא לשמה יבוא ממילא לשמה לעשות מצוה כמאמרה כאשר צוונו. אין לנו יותר נ"ר בעולם ממה שאנו עושים נ"ר השי"ת שאמר ונעשה רצונו. וכן הוא בלטוב לנו בשכר רב בזהו נ"ר של השי"ת ליתן שכר רב טוב על פי משפט נכון כמ"ש במק"א. וא"כ הגורע ממצוה שהיה יכול להביא א"ע בה לכלל חיוב. הרי זה כגורע נ"ר השי"ת. עכ"ז אין זה כי אם בעידן ריתחא שנבחן הכל במדת שהכל ברא לכבודו לבד וזולת זמן ריתחא הכל נבחן רק לטובת עב"י. בגדר שהכל ברא רק בשביל ישראל:

נשלמו כל הג' ספרים בעזר המאיר לארץ ולאדרים